

МАТЕРІАЛИ
27-ї СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
“УЧАСТЬ МОЛОДІ У РОЗБУДОВІ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ КРАЇНИ”

Міністерство аграрної політики та продовольства України
Миколаївський національний аграрний університет

Навчально-науковий інститут економіки та управління
Обліково-фінансовий інститут

**Матеріали
27-ї студентської науково-теоретичної
конференції**

**“Участь молоді у розбудові агропромислового
комплексу країни”**

м. Миколаїв, 26-28 березня 2014 р.

Миколаїв
2014

УДК 62.32-4:60.542
ББК 338.432-053.6.15
М 75

Конференцію зареєстровано в УкрІНТЕІ (посвідчення № 66 від 03.01.2014 р.)

Редакційна колегія:

В. С. Шибанін – д-р техн. наук, професор;
В. П. Клочан – канд. екон. наук, доцент;
О. М. Вишневська – д-р екон. наук, професор;
Н. М. Сіренко – д-р екон. наук, професор;
М. В. Дубініна – д-р екон. наук, доцент;
В. О. Ханстантинов – д-р. політ. наук, доцент;
Ш. М. Іхсанов – канд. техн. наук, доцент;
Н. Г. Шарата – канд. пед. наук, доцент.

М75 Матеріали 27-ї студентської науково-теоретичної конференції “Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни”, 26-28 березня 2014 р., м. Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2014. – 410 с.

У збірнику опубліковано тези доповідей студентів обліково-фінансового факультету на 27-й Науково-теоретичній студентській конференції, присвяченій питанням формування інноваційної економіки провідних країн світу та України, перспективним напрямом економічного розвитку держави, соціально-політичному розвитку суспільства, економічного аналізу і аудиту, сучасних комп’ютерних технологій в економіці й освіті, удосконалення бухгалтерського обліку, обліково-фінансового забезпечення розвитку аграрних підприємств, українознавства.

УДК 338.432-053.6.15

ББК 65.32-4:60.542

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2014

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СЕКЦІЯ “ОБЛІК, АУДИТ І АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ”

УДК 631.11:658.787

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ У АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ОСНОВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЕЛЕМЕНТИ

Багріна М. О., студент групи Б 5/1

Науковий керівник – к.е.н, доцент Дубініна М. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Ведення господарської діяльності передбачає достовірне фіксування облікових даних та поступове їх перенесення і відбиття у фінансовій звітності. Головним індикатором даного контролю виступає інвентаризація, що саме і забезпечує підбиття підсумків його роботи.

Інвентаризація являє собою процес визначення відповідності фактичних та бухгалтерських даних, яка проводиться за рішенням керівника та на його розсуд. Але обов'язково вона проводиться перед складанням річної фінансової звітності, при зміні матеріально-відповідальних осіб, при ліквідації підприємства та ін.

Проведення інвентаризації передбачає створення постійно діючої інвентаризаційної комісії, до складу якої входять керівники структурних підрозділів, головний бухгалтер, а очолює сам керівник підприємства або його заступник. Робоча комісія разом із бухгалтерією аграрного підприємства бере участь у визначенні результатів інвентаризації та розробляє пропозиції щодо заліку нестач і надлишок.

Завдання інвентаризаційної комісії спрямовані на такі головні аспекти у діяльності аграрних підприємств [2]:

- інвентаризацію майна, товарно-матеріальних цінностей, коштів, цінних паперів та інших грошових документів і незавершеного виробництва у місцях зберігання та виробництва;

- визначення результатів інвентаризації і розробки пропозиції та внесення пропозицій з питань упорядкування приймання, зберігання і відпуску товарно-матеріальних цінностей, поліпшенню обліку та контролю за їх зберіганням;

- оформлення протоколу із зазначенням у ньому стану складського господарства, результатів інвентаризації і висновків щодо них.

Інвентаризація аграрних підприємств передбачає використання таких прийомів:

- 1) органолептичних прийомів:

- дослідження документів, що полягає в формальній, юридичній, логічній їх перевірці.

- зустрічна перевірка документів, що представляє собою отримання від контрагентів необхідних даних про той чи інший об'єкт контролю шляхом їх письмового запиту;

2) розрахунково-аналітичні та документальні методичні прийоми контролю, що включають:

- економіко-математичні розрахунки, за допомогою яких можна визначити розмір природних втрат запасів;

- оцінювання - представляє собою присвоєння об'єктам бухгалтерського обліку певних вартісних величин відповідно до вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Основними причинами виникнення нестач чи надлишків є [3]:

1) отримання від постачальників ТМЦ в надлишку;

2) невраховані відхилення від норм при списанні ТМЦ у виробництво;

3) відвантаження покупцям за фактом меншої кількості ТМЦ, ніж указано у видаткових документах;

4) неоприбуткування ТМЦ (не проведені в обліку документи, що надійшли);

5) неоприбуткування ТМЦ, які утворилися в результаті ліквідації основних фондів.

При цьому надлишки поділяють на 3 групи:

1) надлишки, пов'язані з перекрученням розрахунків з контрагентами;

2) надлишки, що утворилися у процесі діяльності підприємства;

3) надлишки, точне походження яких визначити неможливо. Такі надлишки оприбутковують на відповідні матеріальні рахунки.

Надлишки у аграрних підприємствах можуть виникнути у природних втрат, помилок під час приймання та відпускання цінностей, розкрадання. Облік нестач грошових коштів та інших цінностей і втрат від псування цінностей, що виявленні в процесі заготовлення, переробки, зберігання та реалізації, ведеться на субрахунку 947 "Нестачі і втрати від псування цінностей".

Виявлені при інвентаризації нестачі запасів в межах встановлених норм природного убитку, а також наднормативні нестачі визначаються витратами звітнього періоду з відображенням їх фактичної собівартості. Одночасно суми нестач і втрат від псування цінностей понад норми природного убитку до прийняття рішень про конкретних винуватців відображаються на позабалансовому рахунку 072 "Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей". Якщо винні особи не встановлені, суми списаних цінностей обліковуються на позабалансовому субрахунку 072 не менше строку позовної давності, тобто 3 роки з моменту встановлення факту нестачі.

Останнім пунктом проведення інвентаризації є документальне оформлення її результатів за допомогою інвентаризаційних описів, актів, звіряльних відомостей, даних про нестачі, псування, надлишки та пересортицю. Привиявленні відмінностей комісія приймає письмові пояснення осіб, які допустили нестачу або псування цінностей чи інші порушення і оформляє протокол [1].

Отже, інвентаризація є найдієвішим способом сприяння ведення ефективної господарської діяльності, зменшення помилок і перекручень. Створення необхідного інформаційного зв'язку забезпечить всі процеси інвентаризації, між запланованими цілями і досягнутими результатами. Ефективність роботи у проведенні інвентаризаційних заходів багато в чому залежить від кількісного та якісного відбору.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Граковський Ю. Інвентаризація товарів у роздрібній торгівлі / Ю. Граковський // Вісник податкової служби України. – 2009. – № 45. – С. 20-27.
2. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Наказ від 11 серпня 1994р., № 69/ Міністерство фінансів України. – Офіц. вид. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Ковенко М. Інвентаризація на підприємстві: основні організаційні елементи / М. Ковенко// Податки та бухгалтерський облік. – 2013. – № 101. – С. 3-13.

УДК 631.11:657.4

ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вишенська Л. М., студент групи Б 5/2

Науковий керівник – д.е.н., доцент Дубініна М. В.

Миколаївський національний аграрний університет

На сучасному етапі розвитку аграрних підприємств фінансовий результат діяльності – це найважливіший показник, що цікавить всіх користувачів облікової інформації господарюючого суб'єкта.

Ефективна діяльність аграрних підприємств, залежить не тільки від вирішення організаційних питань, але і від наявності інформаційного забезпечення обліку фінансових результатів. Необхідність підтримки ефективного функціонування підприємства потребує володіння якісною інформацією щодо фінансових результатів.

У сучасних умовах існує ряд проблем у системі обліку фінансових результатів, які призводять до викривлення облікових даних та їх низької якості. Існує низка невирішених питань, які стосуються обліку фінансових результатів. Сучасна модель обліку фінансових результатів має свої недоліки і потребує перегляду. При цьому постає проблема вдосконалення інформаційного забезпечення обліку фінансових результатів. Все це й обумовлює необхідність детального вивчення облікового інструментарію спрямованого на підвищення інформативності даних про фінансові результати.

Ефективність управлінських рішень значною мірою залежить від своєчасного одержання інформації про здійснювані господарські операції. Основним джерелом такої інформації є бухгалтерський облік.

Вагомий внесок у дослідження проблеми інформаційного забезпечення обліку фінансових результатів діяльності підприємств зробили такі науковці, як Гуцаленко Л. В., Тесленко Т. І., Конькова Н. В. та інші.

Якість прийняття управлінських рішень щодо фінансових результатів залежить від інформації, що формується в системі бухгалтерського обліку.

Фінансовий результат – це якісний показник діяльності підприємства, який визначається як різниця між доходами та витратами і призводить до зростання (прибуток) або зменшення (збиток) власного капіталу [3].

Фінансовий результат підприємства тісно пов'язаний з поняттями прибутку і збитку. Максимізація прибутку та мінімізація витрат – одна з цілей діяльності будь-якого підприємства [1].

Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати. Зворотне поняття до прибутку називається збитком.

Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати [2].

Отже, фінансовий результат визначається шляхом порівняння доходів та витрат підприємства.

Облік фінансових результатів ведеться на рахунку 79 “Фінансові результати”, на якому відображаються всі затрати, доходи (прибутки і збитки) підприємства.

Необхідність підтримки ефективного функціонування підприємства потребує володіння якісною інформацією щодо його фінансової діяльності. Інформаційне забезпечення обліку фінансових результатів є необхідною та важливою частиною функціонування підприємства. Адже, діяльність будь-якого підприємства характеризується його фінансовим результатом. Тому, дуже важливим для підприємства є досягнення максимального фінансового результату.

Від фінансових результатів, їх правильного обліку, контролю залежить фінансово-майновий стан та ефективність діяльності підприємства.

Позитивний фінансовий результат є основою фінансово-економічного розвитку, стабільності та збереження фінансової незалежності підприємства.

Недоліки інформаційного забезпечення обліку фінансових результатів в першу чергу стосуються нормативного забезпечення та не дають можливості формування якісної інформаційної бази про них. Необхідність формування якісної інформаційної бази про результати діяльності на підприємстві безпосередньо пов'язана з переорієнтацією обліку на надання своєчасної, достовірної, повної та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності. Практична реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності рівня управлінських рішень.

Таким чином, надання якісної інформації про результати діяльності, що відповідає усім вимогам, є основою умовою прийняття управлінських рішень підприємствами. Адже, під час виявлення результатів діяльності, щонайменший

недолік може привести до неправильності його розрахунку, та як наслідок надання недостовірної інформації користувачам.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гуцаленко Л. В. Поліпшення якості та прогнозованості облікової інформації для забезпечення прибутковості підприємства / Л. В. Гуцаленко // Економіка АПК. – 2010. – № 7. – С. 67-71.
2. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України: від 16 липня 1999 р., № 966-XIV / Верховна Рада України. – Офіц. вид. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Тесленко Т.І. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення / Т. І. Тесленко, Н. В. Конькова // Бізнесінформ – 2013. – № 4. – С. 356-360.

УДК 631.11:657.28

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ткач М. В., студент групи ЗБ 6/5

Науковий керівник – д.е.н., доцент Потриваєва Н. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Облік розрахунків з постачальниками є найважливішою ділянкою бухгалтерської роботи, оскільки на цьому етапі формується основна частина доходів та грошових надходжень підприємств.

Питанням теоретико-методологічних і практичних аспектів щодо обліку розрахунків з постачальниками приділяли увагу такі вітчизняні вчені: Ф. Ф. Бутинець, М. Ф. Огійчук, Г. В. Власюк, І. Я. Омецінська, В. Паук та інші. Проте ряд питань досі залишаються недостатньо вивченими, що зумовлює актуальність даної теми та подальшого дослідження.

Центральним моментом обліку процесу постачання запасів є облік розрахункових операцій з постачальниками, який здійснюється за допомогою субрахунку 631 “Розрахунки з постачальниками і підрядниками”. Слід зазначити, що даний субрахунок не дозволяє отримувати оперативну інформацію для управління фінансово-розрахунковими операціями, так як не показує заборгованості за кожним договором, не характеризує поточну заборгованість, термін сплати якої ще не настав, а яка вже є простроченою.

Тому за результатами дослідження організації обліку на агропромислових підприємствах і для полегшення ведення обліку товарної кредиторської заборгованості за конкретними договорами, доцільним є введення до Плану рахунків додаткового – позабалансового рахунку 010 “Кредиторська заборгованість” з наступними субрахунками:

0101 “Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, термін сплати якої ще не настав”;

0102 “Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, прострочена”.

Запропоновані субрахунки допомагають оперативно оцінювати стан товарної кредиторської заборгованості в цілому та за кожним постачальником і договором, а також контролювати терміни її погашення.

При здійсненні оплати за рахунками на агропромислових підприємствах виникають проблеми з контролю погашення заборгованості перед постачальниками, бо оплата може бути повною або частковою.

З цією метою пропонуємо ввести документ “Реєстр документів до сплати” (табл. 1).

Власюк Г. В. пропонує вдосконалити аналіз розрахунків з постачальниками шляхом створення таблиці, де буде видно заборгованість кожного постачальника за договорами, термінами погашення заборгованості за графіком та фактично. Це дасть змогу визначити дотримання термінів постачання товарно-матеріальних цінностей і своєчасність розрахунків за кожною операцією.

Таблиця 1 Реєстр документів до сплати*

№ п/п	Постачальник	№ рахунку до сплати, дата	Термін оплати, дні	Сума оплати з ПДВ, грн	Сальдо по рахунку на кінець дня	Сальдо по рахунку на кінець місяця	Дата оплати
	Назва ТМЦ	Сума рахунку з ПДВ, грн					
1	ТОВ "Кронос"	№15 від 28.02.14	3	3526	3526	3526	03.03.2014
	Підшипники	3526					
2							
Всього							

*Авторська розробка

Як процес удосконалення, І. Я. Омецінською здійснено класифікацію боргів підприємства: з терміном погашення до трьох місяців; від трьох до шести місяців; більше шести місяців.

Обов’язковою умовою досягнення оперативності та вірогідності інформації, контрольованості процесу розрахунків з постачальниками є автоматизація їх обліку, яка сприяє його вдосконаленню і підвищенню аналітичності та оперативності. У програмі “1 С: Підприємство 8.1” аналітичний облік організовується за допомогою спеціального механізму субконто (будь-які об’єкти аналітичного обліку). Окрім цього, можливості ведення аналітичного обліку в програмі “1С:Підприємство 8.1” дозволяють вести облік одного і того ж об’єкту аналітики в різних розрізах. Так, один і той же довідник може бути призначений для різних видів субконто. Багаторівнева аналітика дозволяє отримувати бухгалтерські підсумки з різним ступенем деталізації.

Удосконалення існуючої в Україні системи обліку поточних зобов'язань можливе лише за умови її уніфікації з міжнародною, але при одночасному урахуванні національних особливостей. Це дозволить повністю розкрити облікову інформацію для ефективного управління господарською діяльністю підприємств.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у сільському господарстві : [навч. посіб.] / Ф. Ф. Бутинець, М. М. Коцупатрий. – Житомир : ПП “Рута”, 2003. – 512 с.
2. Власюк Г. В. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_ep/2009_5/files/EC509_09.pdf
3. Огійчук М. Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : [підруч.] / М. Ф. Огійчук. – К. : Аграрна освіта, 2001 – 605 с.
4. Омецінська І. Я. Проблеми відображення зобов'язань на рахунках бухгалтерського обліку / І. Я. Омецінська // Обліково-аналітичні системи: глобальний і національний аспекти: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 16-17 травня 2006 р. – Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2006. – Ч. 1. – С. 238-240.
5. Паук В. Удосконалення аналітичного обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками в умовах його автоматизації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://conftiapv.at.ua>

УДК 631.11:657:330.143

ОБЛІК НАРАХУВАННЯ І СПЛАТИ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Калугіна К. А., студент групи ЗБ 6/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Ксьонжик І. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб та членів їхніх сімей на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Розмір ЄСВ встановлюється щорічно Верховною Радою України у відсотках відповідно до класів професійного ризику виробництва, до яких віднесено платників єдиного внеску з урахуванням видів їх економічної діяльності.

Порядок віднесення до класів професійного ризику виробництва з урахуванням виду їх економічної діяльності та проведення перевірок достовірності поданих страхувальниками відомостей про види економічної

діяльності (в тому числі основний) здійснюється відповідно до постанови правління фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

Первинний, аналітичний і синтетичний облік єдиного соціального внеску ведуть на належному рівні: використовують типові форми первинних документів та можливості і переваги автоматизації обліку, використовуючи передбачені програмним забезпеченням первинні документи, документи аналітичного і синтетичного обліку, звітні документи (журнали, обороти, аналіз, картки, сальдо рахунків, надходження товарів і послуг, надходження додаткових витрат, реалізація товарів і послуг тощо).

Для обліку й узагальнення інформації про нарахування і сплату єдиного соціального внеску в досліджуваному підприємстві використовують рахунок 65 “Розрахунки за страхуванням”, за кредитом якого відображуються нарахування, а за дебетом – сплата податку.

База для справляння ЄСВ для роботодавців-страхувальників і застрахованих осіб:

1) нарахована заробітна плата (основна, додаткова, інші заохочувальні та компенсаційні виплати), у тому числі в натуральній формі.

2) винагорода фізичній особі за виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовим договором.

3) оплата перших 5 днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця;

4) допомога по тимчасовій непрацездатності;

5) допомоги або компенсації відповідно до законодавства;

6) грошове забезпечення.

Основні ставки єдиного внеску:

1. Утримання за рахунок виплат:

– загальна ставка – 3,6 %;

– з виплат по лікарняним – 2 %;

– з виплат по цивільно-правовим договорам – 2,6 %;

– з фонду оплати праці інвалідам - 2,85 %.

2. Нарахування:

– загальна ставка – згідно класу ризику;

– з виплат по лікарняним – 33,2 %;

– з виплат по цивільно-правовим договорам – 34,7 %.

– з фонду оплати праці інвалідам – 8,41 %;

Підприємства, які займаються сільськогосподарською діяльністю, в тому числі ДП ДГ “Асканійське” належать до 22 класу професійного ризику, розмір єдиного внеску складає 37,19 %.

Таблиця 1 Бухгалтерський облік операцій з нарахування і виплати заробітної плати та інших платежів

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сумма, грн.
	Дт	Кт	
Перераховано ЄСВ у частині нарахувань	651	311	717,26
Перераховано податок на доходи фізичних осіб	641/ НДФЛ	311	288,75
Виплачена заробітна плата за першу половину січня 2014 р. на картрахунках працівника (1925-288,75)	661	311	1636,25
Перерахована заробітна плата за січень 2014 р.	92	661	3500,00
Нараховано ЄСВ	92	657	1304,10
Утримано ЄСВ	661	657	126,00
Утримано податок на доходи фізичних осіб	661	641/ НДФЛ	506,10
Перераховано ЄСВ	657	311	712,84
Перераховано податок на доходи фізичних осіб	641/ НДФЛ	311	217,35
Виплачена заробітна плата за другу половину січня 2014 р. на картрахунок працівника	661	311	1231,65

Аудит розрахунків за єдиним внеском являється частиною аудиту розрахунків з оплати праці.

Аудитору, перед проведенням аудиту розрахунків із єдиного внеску, передусім необхідно встановити, чи зареєстроване підприємство як платник страхових внесків за місцем свого знаходження.

Аудит розрахунків по єдиному внеску починається з складання програми аудиту (табл. 2)

Таблиця 2 Програма аудиту розрахунків по єдиному соціальному внеску ДП ДГ “Асканійське” за IV квартал 2013 р.

№ п/п	Назва об'єкта аудиту	Методи та процедури аудиту	Термін виконання	Прізвище виконавця
1	Вивчення системи оплати праці на підприємстві	Попереднє вивчення	21.12.2013р.	Войнаровська Л.
2	Правильність нарахування заробітної плати в бухгалтерському обліку, а також нарахувань та утримань єдиного внеску	Суцільна перевірка	21.12.2013р.	Войнаровська Л.
3	Співставлення даних аналітичного та синтетичного обліку розрахунків за соціальним страхуванням	Суцільна перевірка	22-23.12.2013р.	Войнаровська Л.
4	Перевірка правильності відображення розрахунків у звітності	Суцільна перевірка	24.12.2013р.	Войнаровська Л.

Вдосконалення обліку і аудиту нарахування і сплати єдиного соціального внеску у ДП ДГ “Асканійське” необхідно здійснити за рахунок: забезпечення роздільного обліку ЄСВ та інших соціальних відрахувань за окремими видами, за допомогою ведення окремого реєстру, у якому б можна було відкрити аналітичні рахунки за кожним видом відрахувань; проведення автоматизації всіх ділянок не тільки бухгалтерської роботи, а й інших операцій, пов'язаних з нею, з метою

встановлення правильності, повноти та своєчасності здійснених відрахувань ЄСВ за всіма видами оплати праці за відповідний звітний період, що дозволить дані з документів автоматично переносити на рахунки бухгалтерського обліку; здійснення циклічної аналітичної роботи щодо аналізу своєчасності сплати нарахованих внесків до відповідних фондів, з метою уникнення стягнення пені, а також структури боргу по ЄСВ з метою прийняття передбачених законодавством заходів для погашення заборгованості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Порядок взяття на облік і зняття з обліку в органах Пенсійного фонду України Платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : постанова правління ПФУ від 27.09.2010 р. № 21-6. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.ua>
2. Пушкар М. С. Фінансовий облік : [підручник] / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. - 628 с.
3. Скрипкіна К. Заповнюємо звіт з єдиного соціального внеску [Електронний ресурс] / К. Скрипкіна. – Режим доступу : <http://buhgalter.com.ua/articles/details/4781/?mnt=10&yr=2010>.
4. Спеціалізація і поєднання галузей сільськогосподарських підприємств Фактори і форми спеціалізації / С. В. Охрименко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroua.net/economics/documents/category-123/doc-203/>

УДК 631.11:657.4

КЛАСИФІКАЦІЯ ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Креняк Г. В., студент групи ЗБ 6/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Ксьонжик І. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасний етап розвитку обліку доходів у сільському господарстві та контроль за їх здійсненням має вагомим значення в умовах ринкових відносин. У цьому контексті особливої актуальності набувають питання інформаційного забезпечення процесу управління, оскільки від якості, своєчасності та змістовності отриманої інформації залежить його ефективність і, як наслідок, успішність та конкурентоспроможність аграрного бізнесу в динамічних ринкових умовах. Серед основних питань обліку витрат і доходів підприємства в Україні є такі проблеми: повноти та своєчасності відображення в системі обліку витрат і доходів підприємства; забезпечення максимальної оперативності та достатньої аналітичності вихідної інформації про витрати й доходи підприємства; створення єдиної інформаційної загальнодержавної бази норм і нормативів для обліку й контролю за витратами та доходами підприємства; встановлення оптимального співвідношення обсягів автоматизованих і неавтоматизованих обліково-контрольних робіт; рівня відповідності обліково-

контрольної системи підприємства щодо його витрат і доходів чинним нормативно-правовим актам України з обліку та контролю [1, с. 77-83].

Враховуючи особливості сільськогосподарського виробництва, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів та Міністерство аграрної політики та продовольства України розробили і затвердили ряд нормативних документів, що регулюють організацію та методика бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в сільськогосподарських підприємствах. Серед основних видів нормативно-правового забезпечення обліку, контролю та аналізу доходів сільськогосподарських підприємств варто виділити: Закони України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, “Про державну контрольно-ревізійну службу”, “Про державну податкову службу України”; Національні та Міжнародні стандарти з обліку, Інструкції, роз’яснення міністерств та відомств тощо [2].

Аналізуючи визначення та порядок визнання доходів у Національних й Міжнародних стандартах обліку та фінансової звітності, слід зазначити, що вони не тотожні, незважаючи на процес адаптації вітчизняного бухгалтерського обліку до Міжнародних стандартів. За ПС(Б)О 15 “Дохід” до складу доходів відносять: дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); інші операційні доходи; фінансові доходи; інші доходи. Дещо інший порядок визнання доходів знаходимо у МСФЗ 18 “Виручка”. По-перше, у стандарті не використовується термін “дохід”, оскільки мова йде лише про виручку. По-друге, виручку слід визнавати та обліковувати у разі здійснення таких операцій: продажу товарів; наданні послуг; використанню, іншими сторонами, активів, які приносять відсотки, роялті, дивіденди. Наведені відмінності в порядку визнання та класифікації доходів впливають на організацію обліку й контролю на підприємствах.

Господарський та Податковий Кодекси України, на нашу думку, не конкретизують порядок визнання доходів для цілей обліково-контрольної практики на підприємстві [3].

Норми Національного та Міжнародного стандартів з обліку доходів не поширюються на бюджетну сферу та не враховують галузевої практики сільськогосподарських підприємств. Порядок визнання доходів, витрат та фінансових результатів у сільському господарстві регламентується П(С)БО 30 “Біологічні активи” та МСФЗ 41 “Сільське господарство”.

П(С)БО 30 “Біологічні активи” суттєво змінив підходи до визначення та обліку фінансових результатів від сільськогосподарської діяльності [5].

Згідно з П(С)БО 30 “Біологічні активи” дохід від сільськогосподарської діяльності складається з: доходу від первісного визнання біологічних активів та сільськогосподарської продукції; доходу від зміни справедливої вартості біологічних активів; доходу від реалізації біологічних активів та сільськогосподарської продукції, отриманої в результаті біологічних перетворень [7].

Доходи від первісного визнання біологічних активів та сільськогосподарської продукції визначаються як різниця між справедливою

вартістю отриманої продукції та (або) додаткових біологічних активів та витратами, що виникли в результаті виробництва цієї продукції і біологічних активів. Визнання доходів від подальшої реалізації такої продукції та біологічних активів відбувається з урахуванням методологічних вимог П(С)БО 15 “Дохід”. Однак, при виконанні записів за дебетом рахунка 90 “Собівартість реалізації” в частині списання сільськогосподарської продукції та біологічних активів відображається балансова вартість, а не їх фактична виробнича собівартість.

Оскільки сільськогосподарські підприємства є платниками фіксованого сільськогосподарського податку (ФСП), то відображення інших операційних доходів на рахунку 71 (доходу від первісного визнання біологічних активів та сільськогосподарської продукції, і доходу від зміни справедливої вартості), може бути перешкодою в реєстрації ФСП, тому що згідно Закону про Фіксований сільськогосподарський податок, платниками останнього є підприємства, у яких сума отримана від реалізації сільськогосподарської продукції і продукції її переробки за минулий рік, повинна перевищувати 75% загальної суми валового доходу. Справедливим виходом із ситуації може бути не включення інших операційних доходів з рахунку 71 при визначенні фіксованого податку [6].

Залишки по рахунках доходів в бухгалтерському обліку сільськогосподарських підприємств переносяться в кінці звітного періоду в форму фінансової звітності № 2 “Звіт про фінансові результати”, а також додатково розкривається інформація в Примітках до річної фінансової звітності (форма № 5).

На нашу думку, інформацію стосовно доходів від первісного визнання біологічних активів за справедливою вартістю слід розкривати лише в річній звітності, оскільки відображення доходів від первісного визнання в квартальній звітності буде фактично недоцільним та некоректним. До того ж такий підхід буде суперечити загальновизнаним принципам GAAP, а саме: принципу реалізації, принципу історичної собівартості, повного розкриття, галузевої практики.

Аналізуючи порядок розкриття інформації про доходи у сільському господарстві можна зауважити, що у зв'язку зі специфікою сільського господарства як галузі, дійсно дана ділянка обліку має достатньо багато особливостей, які залежать від зовнішніх та внутрішніх факторів і змінюються у часі. Важливим поступом у формуванні показників фінансової звітності у відповідності до галузевих вимог сільськогосподарської діяльності є прийняття НП(С)БО № 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, яке в свою чергу спростовує формування показників у формі № 2 “Звіт про фінансові результати”.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дерій В. А. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю витрат та доходів підприємства / В. А. Дерій // Міжнародний збірник наукових праць. – 2011. – № 2 (17). – С. 77-83.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід” затверджений наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290, з останніми змінами 09.12.2011р.

4. МСФЗ (IAS) 18 “Виручка”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ade-solutions.com/IFRSPortal/IAS_18_version01.pdf.

5. Податковий кодекс України від 23.12.2010 р. № 2856-VI (2856-17) із внесеними та доповненнями.

6. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV з останніми змінами 06.11.2012 р.

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 “Біологічні активи” затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18 листопада 2005 р. № 790 зі змінами та доповненнями.

УДК 631.11:657.4

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ІНШИХ ВИПЛАТ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Бабійчук О. В., студент групи Б 5/4

Науковий керівник – к.е.н., доцент Ксьонжик І. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Облік і аудит інших виплат працівникам посідає одне з вагомих місць в бухгалтерському обліку на підприємстві, тому важливим є вивчення питань пов'язаних з цією темою. Робота бухгалтера, пов'язана з обліком інших виплат працівникам, як правило, найбільш складна і трудомістка. Помилки у подібних нарахуваннях автоматично призводять до цілої серії порушень, які є найважчими за своїми наслідками [1, с. 250-254].

До інших виплат працівникам відноситься депонована заробітна плата, відпускні, оплата лікарняних листів, виплати громадянам, які постраждали від аварії на ЧАЕС. Дослідивши кожну з цих категорій, ми дійшли висновка, що найбільша частка облікових операцій у загальній сукупності елементів облікового процесу припадає на організацію обліку відпусток. Відпускні є однією із складових фонду оплати праці. Таким чином, вони оподатковуються ПДФО та ЄСВ у складі заробітної плати, відповідно й у бухгалтерському та податковому обліку вони відображаються в порядку, передбаченому для заробітної плати. Водночас особливість відпускних полягає в наступному.

Право на відпочинок громадянам України, іноземцям й особам без громадянства в першу чергу гарантують Конституція України, КЗпП і Закон про відпустки. Один зі способів реалізації цього права – відпустка. Основна умова її надання – наявність трудових відносин, які підтверджує укладений у належному порядку трудовий договір між працівником і роботодавцем (підприємством, установою, організацією або приватним підприємцем). Виникає таке

право з дня офіційного оформлення трудових відносин. Причому стосується воно як працівників за місцем основної роботи, так і за сумісництвом.

Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку до рахунку 66 “Виплати працівникам” передбачено відкриття трьох субрахунків: 661 “Розрахунки о оплати праці”, 662 “Розрахунки з депонентами”, 663 “Розрахунки за іншими виплатами”. Це дозволяє здійснювати детальний облік та ефективний поточний контроль за виплатами працівникам [2].

На субрахунку 663 “Розрахунки за іншими виплатами” ведеться облік розрахунків за виплатами, що не належать до фонду оплати праці, зокрема допомога по частковому безробіттю, допомога по тимчасовій непрацездатності. По кредиту субрахунку 663 відображають нарахування інших виплат працівникам, по дебету – їх погашення.

Відпускні є однією із складових фонду оплати праці. Таким чином, вони оподатковуються ПДФО та ЄСВ у складі заробітної плати, відповідно й у бухгалтерському та податковому обліку вони відображаються в порядку, передбаченому для заробітної плати. Водночас особливість відпускних полягає в наступному.

Дні відпустки можуть припадати як на поточний місяць, у якому виплачуються відпускні, так і на наступний чи наступні місяці. Тому суми нарахувань за час відпусток на відміну від їхньої фактичної виплати розподіляються пропорційно часу, що припадає на дні відпустки у відповідному місяці.

На відміну від бухгалтерського обліку суми відпускних (включаючи нарахований на них ЄСВ) відносяться до складу податкових витрат у тому місяці, коли здійснюється їх фактичне нарахування конкретним працівникам.

До складу бухгалтерських витрат, нагадаємо, відпускні відносяться в момент нарахування забезпечення на оплату відпусток: Дт 23, 91, 92, 93, 94 Кт 471. А при фактичному нарахуванні відпускних конкретним працівникам зменшується (використовується) нараховане раніше забезпечення на оплату відпусток: Дт 471 Кт 66, 65.

Аналогічно бухгалтерському обліку сума нарахованих відпускних включається до складу тих податкових витрат, до яких відноситься заробітна плата працівників. Наприклад, якщо відпускні нараховано адміністративному персоналу, вони включаються до адміністративних податкових витрат [3, с. 16-24].

Для вдосконалення організації обліку і аудиту доходів необхідним є запровадження певних заходів направлених на покращення бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності, а саме: ввести додаткову штатну одиницю бухгалтера з обліку нарахувань і сплати заробітної плати та інших виплат; запровадити графік не тільки щорічних основних, а й додаткових відпусток, як того вимагає законодавство; запровадити для обчислення і нарахування заробітної плати та інших виплат працівникам програмного продукту “1С:Підприємство 7.7. Конфігурація “Зарплата+Кадри для України” замість програми Excel 2003, яка використовується зараз.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андросова О. Ф. Шляхи удосконалення обліку з нарахувань заробітної плати / О. Ф. Андросова. Ю. Є. Аскерова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 9. – С. 250-254.
2. Ведерников М. Д. Ринковий механізм регулювання оплати праці робітників (проблеми теорії і практики) : [монографія] / М. Д. Ведерников. – Хмельницький: Евріка, ТОВ, 2001. – 288 с.
3. Жиглей І. В. Облікове забезпечення заходів, пов'язаних з підвищенням мотивації праці, в світлі П(с)БО 26 “Виплати працівникам” / І. В. Жиглей // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2010. – № 8. – С. 16-24.

УДК 657

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Хименко Ю. І., студент групи Б 6/5

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Лагодієнко Н. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Вирощування технічних культур є традиційною галуззю сільськогосподарського виробництва України. У питанні конкурентоспроможності продукції технічних культур суттєву роль відіграє такий вирішальний фактор як рівень витрат на виробництво. Для ведення бухгалтерського обліку витрат на виробництво технічних культур характерні певні особливості, а саме: сезонний характер виробництва; розрив між періодами виконання технологічних процесів і одержання готової продукції; витрати здійснюються тривалий час, причому дуже нерівномірно; технологічний процес залежить від природних умов і практично не може бути прискорений за рахунок інтенсифікації.

Виробничий цикл у рослинництві продовжується багато місяців і, як правило, охоплює період двох суміжних років. Тому потрібно окремо обліковувати витрати під урожай поточного року і витрати під урожай наступного року, а може і кількох років. При чому виробничий процес у рослинництві складається із сільськогосподарських робіт, які виконуються в різні періоди року (весна, літо, осінь, зима) і включає такі комплекси робіт: підготовка ґрунту, посів (посадка), догляд за посівами, збирання урожаю. Кожний з цих комплексів включає багато видів робіт. Тому задача бухгалтерського обліку деталізувати інформацію про хід виконання сільськогосподарських робіт та одночасно враховувати вимоги методики обліку в сільському господарстві, передбачені П(С)БО 30 “Біологічні активи” [1, с. 11-18].

Процес виробництва – це, з одного боку, використання речовин і сил природи; з іншого – виготовлення (створення) нового продукту праці. Двоїстість (подвійність) процесу виробництва набуває єдності у характері перетворення

(трансформації) речовин і сил природи у новий продукт праці, тобто в тому, як відбувався процес перетворення (трансформації). Відповідно, в процесі сільськогосподарської діяльності виробництва технічних культур господарські процеси будуть збігатися в часі, тобто відбуватися одночасно, що призводить до співставності понять “витрати виробництва” і “затрати виробництва”. При цьому поняття “витрати виробництва”, як правило, вживають щодо витрат за їх призначенням, що рівнозначно поняттю собівартості продукції і незавершеного виробництва в розрізі калькуляційних статей, “затрати виробництва” співвідносяться із витратами за економічними елементами. Звідси випливає, що процес перетворення грошей на матеріальні та трудові ресурси та їх споживання в процесі управління біологічною трансформацією рослин з метою отримання сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів формує поняття витрати на виробництво технічних культур за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені. На сучасному етапі розвитку сільського господарства постає питання щодо розмежування понять “витрати” та “втрати” при виробництві продукції технічних культур та їх відображення в обліку.

Згідно Методичних рекомендацій № 132 втратами в обліку є непродуктивні витрати, що сталися в процесі виробничої діяльності, але за винятком втрат, що сталися внаслідок стихійного лиха чи що підлягають відшкодуванню винними особами тощо. На цю статтю відноситься також брак у виробництві, яким вважають продукцію, роботи, послуги, які не відповідають за своєю якістю або технологічними умовами державним стандартам і можуть бути використані тільки після додаткових витрат на його виправлення.

Порівнюючи непродуктивні витрати (втрати) з браком у виробництві, слід зазначити, що вирощування продукції технічних культур це циклічний виробничий процес, який зупинити (з метою виправлення браку) для технічного переоснащення, ресурсного забезпечення або ж кадрової заміни не можливо, повернути втрачену стадію розвитку рослини безрезультатно, тобто брак такого виробництва практично ніколи не може бути виправним, тому, на нашу думку, непродуктивні витрати (втрати) в рослинництві доцільно ототожнювати із невиправним (остаточним) браком виробництва [2, с. 201-212].

Найбільш широкий спектр виникнення втрат у виробництві відбувається на стадії виробництва технічних культур: організаційні втрати (недотримання технології виробництва, затримання термінів збору врожаю); технічні (слабка підготовка збиральної техніки); біологічні (зниження якості продукції), надзвичайні (стихійні лиха, техногенні події) тощо. На даній стадії спостерігається найбільша втрата ТМЦ: до 25% агрохімікатів і добрив, до 5-7% посівного та посадкового матеріалу, до 3-7% пально-мастильних матеріалів.

Отже, виникнення втрат у виробництві технічних культур пов'язане, як із навмисним втручанням у виробництво, так і із непередбаченими та незалежними від виробника обставинами. Тобто втрати, як і виробничі витрати, також потребують виміру та реєстрації в обліку з метою їх запобігання в майбутньому. Таким чином, втрати виробництва у рослинництві – втрати використаних ресурсів або зменшення активу за умов недотримання технологічних, організаційних, збутових, агротехнічних, біологічних та непередбачених виробництвом вимог. Однією з найбільш актуальних проблем ефективної діяльності суб'єктів

господарювання є необґрунтовані та неконтрольовані зміни в динаміці та структурі витрат на виробництво продукції рослинництва. Для вирішення даної проблеми необхідна чітка побудова системи управління витратами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутинець Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф. Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – Вип. 1 (22). – Житомир, 2012. – С. 11-18.
2. Светлова Н. М. Особливості обліку витрат та калькулювання собівартості продукції рослинництва в сільському господарстві / Н. М. Светлова, М. Г. Супрун // Зб. наук. праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М. Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія “Люкс”, 2012. – № 2 (18). – Том 6. – С. 201-212.

УДК 657.658

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Брижата А. С., студент групи Б 5/5

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Лагодієнко Н. В.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах складного фінансового стану підприємств аграрного сектору економіки, низької договірної і платіжної дисципліни значної кількості сільськогосподарських товаровиробників різних форм власності, відсутності стабільності в отримання доходів, важливого значення набувають питання своєчасності і правильності здійснення розрахункових операцій.

Сучасні умови господарювання вимагають вирішення цілого ряду нерозв’язаних облікових проблем. Зокрема, це є теоретичні і методичні аспекти класифікації та відображення заборгованості в системі рахунків бухгалтерського обліку; невизначеність обліку простроченої і безнадійної заборгованості та її рефінансування; аналіз заборгованості та автоматизація бухгалтерського обліку взаєморозрахунків.

Питання обліку розрахункових операцій знайшло своє відображення у працях наступних вчених-економістів: Бутинець Ф. Ф., Гончаренко Т. В., Лищенко О. Г., Нашкерська Г., Сливка Я. В. та ін.

В процесі фінансово-господарської діяльності підприємство здійснює розрахунки зі своїми контрагентами, бюджетом, податковими органами. Відповідно, дослідження проблем бухгалтерського обліку розрахункових операцій зосереджується на змінах у законодавстві щодо наближення П(С)БО до МСФЗ, підвищення рівня автоматизації та комп’ютеризації бухгалтерського обліку. В той же час проблемними залишаються питання особливостей обліку розрахункових операцій, що виникають в практиці сільськогосподарських підприємств, коли використання загальних правил обліку недостатньо.

Наприклад, дебіторська заборгованість з покупцями та замовниками виникає при реалізації підприємством товарів (робіт, послуг) на умовах відстрочки платежу. Звичайно надання покупцям комерційного кредиту наражає на ризик неповернення дебітором боргу. Однак, кредитування споживачів значно збільшує обсяги продажу, що спонукає підприємство продавати продукцію на умовах відстрочки.

Згідно П(С)БО 10 під дебіторською заборгованістю розуміють “суму заборгованості дебіторів підприємства на певну дату” [1].

У сучасній економічній практиці під дебіторською заборгованістю слід розуміти активи, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких приведе до отримання економічних вигод у майбутньому. Тобто зміст, місце і роль дебіторської заборгованості розглядають в прикладному аспекті – як складовий елемент активів, що формується в ринковому механізмі на основі договорів поставки або продажу.

На сьогоднішній час дебіторська заборгованість є одним з найбільших негативних явищ в економічній діяльності суб'єктів господарювання. Велика сума заборгованості, яка існує між українськими підприємствами, призводить до сумнівно відомої кризи неплатежів. Криза неплатежів призводить до гальмування розвитку ринків, на яких працюють підприємства, платіжна криза є значною проблемою у національній економіці в цілому.

До причин погіршення розрахунків можна віднести неефективність заходів зі стягнення дебіторської заборгованості, які вживаються підприємствами, та пільгові умови надання кредитів:

- чим більше надається пільг, тим нижча платіжна дисципліна дебіторів;
- стан бухгалтерського обліку, обґрунтованість проведення інвентаризації, наявність ефективної системи внутрішньогосподарського контролю;
- якість аналізу дебіторської заборгованості та послідовність при використанні його результатів [2].

Економічне становище, що склалося в Україні, зумовлює потребу у вжитті радикальних і реальних заходів, які нададуть можливість забезпечити розрахунки на принципах оптимізації інтересів підприємств-партнерів. Крім того, проблема неплатежів за товари, роботи, послуги в Україні пов'язана здебільшого з відсутністю майнової відповідальності покупців за невиконання своїх договірних зобов'язань.

Створення ефективної моделі обліку дебіторської заборгованості дозволить уникнути ризиків неплатоспроможності і зниження показників ліквідності внаслідок отримання об'єктивної та своєчасної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень. Також скорочення терміну погашення дебіторської заборгованості можливе лише за допомогою диверсифікації продукції покупців, суворого планування заборгованості, оформлення угоди з покупцями комерційним векселем з одержанням певного відсотка за відстрочення платежу та відвантаження товарів покупцям на умовах передоплати.

Для здійснення обліку і аудиту дебіторської заборгованості доцільно знати, з якими контрагентами та за яких умов укладені угоди. Тобто виникає потреба у групуванні дебіторської заборгованості за галузевим призначенням підприємства. На відміну від групування дебіторської заборгованості за економічним змістом, яке визначає, коли і в якому обсязі підприємству мають бути повернені кошти, групування за галузевим призначенням дає змогу класифікувати дебіторську заборгованість за документальним підтвердженням, у вигляді рахунків до отримання, які враховують рівень фінансової забезпеченості підприємства – покупця.

Тож, ефективне управління дебіторською заборгованістю на рівні підприємств цілком залежить від процедури планування та контролю за рухом грошових потоків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість” / Положення затв. МФУ від 08.10.99 № 237. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Корінько М. Д. Облік розрахункових операцій / за ред. к.е.н., проф. М. Д. Корінька. – Фастів: “Поліфаст”, 2010. – 440 с.

УДК 657.4

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В ЦІЛЯХ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Літвінова А. О., студент групи Б 5/5

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач, Лагодієнко Н. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Основні засоби підприємства займають велику питому вагу в балансі підприємства та є найбільшою за питомою вагою частиною національного багатства країни. В процесі ведення бухгалтерського обліку відбувається групування господарських операцій з надходження, експлуатації та вибуття основних засобів з метою їх відображення на рахунках та звітності, що можливо лише завдяки вартісному вимірюванню як об'єктів бухгалтерського обліку, так і змін, які відбуваються з ними в результаті здійснення господарських операцій.

Проблеми облікового відображення основних засобів підприємства знайшли відображення у працях багатьох науковців, серед них: В. В. Бабич, В. Баранов, П. Безруких, М. Т. Білуха, В. Бойко, М. Борисенко, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, В. Козак, О. Кузьмін та інших. Проте зміни, що відбулися законодавстві України, вимагають перегляду поглядів та традиційних підходів до відображення основних засобів в обліку.

Основним засобом визнається той необоротний актив, що призначений для господарської діяльності, тобто планується використовувати в господарській діяльності. Необоротні матеріальні активи, які не планується використовувати в господарській діяльності підприємства відносяться до невиробничих основних засобів (п. 144.3 ПКУ). Це означає, що витрати на їхнє придбання (створення) в цілях оподаткування не амортизують, але в бухгалтерському обліку таке розмежування відсутнє: необоротні матеріальні активи, які не направлено на отримання доходу (наприклад, дитячий майданчик, музичні інструменти для творчості та відпочинку працівників) обліковуються відповідно до П(С)БО 7.

На етапі надходження об'єкта основного засобу на підприємство є обов'язковою процедура визнання основного засобу. У цьому випадку

бухгалтерія виконує первісне визнання, в результаті якого об'єкт потрапляє до тієї чи іншої облікової групи (статті балансу).

Щоб об'єкт був визнаний основним засобом в цілях оподаткування потрібно, щоб оцінена вартість необоротного матеріального активу перевищувала 2500 грн. Для порівняння із цією сумою використовується первісна вартість об'єкта, тобто весь комплекс витрат, що акумулюються в обліку згідно зі ст. 146 ПКУ, а не лише суму, сплачену постачальнику за нього. При цьому, якщо підприємство є платником ПДВ та використовує даний основний засіб в оподатковуваних операціях, сума ПДВ не враховується [1].

За ПКУ не визнаються основними засобами: вартість землі; незавершені капітальні інвестиції; автомобільні дороги загального користування; бібліотечні й архівні фонди; матеріальні активи, вартість яких менша або дорівнює 2500 грн.; невиробничі основні засоби; нематеріальні активи. В бухгалтерському обліку із наведених винятків не визнаються основним засобом лише незавершені капітальні інвестиції.

Нові об'єкти необоротних матеріальних активів підлягають визнанню в обліку за початковою вартістю, під якою розуміють загальну суму витрат, понесених підприємством у процесі капітального інвестування щодо їх придбання або самостійного створення господарським способом. Саме за первісною вартістю придбані (створені) основні засоби зараховують на баланс підприємства та вона є базою для обчислення вартості, що амортизується [2].

Спроба наближення бухгалтерського та податкового обліку із прийняттям Податкового кодексу України призвела до наявності ряду відмінностей у формуванні первісної вартості необоротних матеріальних активів через обмеження в податковому обліку деяких видів витрат, що формують первісну вартість об'єкту основних засобів. При виготовленні основного засобу власними силами виробничі витрати в податковому обліку можуть не дорівнювати собівартості у фінансовому обліку в залежності від того, чи зареєстрований платник податку платником податку на додану вартість. При розподілі загальної суми зобов'язань при придбанні декількох основних засобів на окремий об'єкт у фінансовому обліку такий розподіл здійснюється пропорційно справедливій вартості окремого об'єкта, а за ПКУ – пропорційно звичайній ціні окремого об'єкта основних засобів, при чому, справедлива вартість може не дорівнювати звичайній ціні. Також можливі відмінності у складі основних засобів, що підлягають амортизації: невиробничі основні засоби в податковому обліку не амортизуються, але в бухгалтерському обліку розмежування на виробничі та невиробничі основні засоби відсутнє.

Вимога застосування бухгалтерських процедур з метою оподаткування ускладнює та посилює відповідальність бухгалтера за ведення обліку на підприємстві, адже помилка при визнанні об'єкта основних засобів може призвести до неправильного розрахунку податкових зобов'язань, а отже і можливих штрафів. Також, нульова залишкова вартість основних засобів, що продовжують експлуатуватися, може бути розтлумачена податковими органами як завищення сум амортизації в попередніх періодах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2756-VI // [із змінами та доповненнями] [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”/ Наказ Міністерства фінансів України № 92 від 27 квітня 2000 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

УДК 657.282

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Осецька О. В., студент групи Б 5/4

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Лагодієнко Н. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Для забезпечення ефективної діяльності підприємства, дуже важливим є управління розмірами кредиторської заборгованості. Незабезпеченість підприємств власними оборотними коштами зумовлена недоліками в обліку та аналізі кредиторської заборгованості. Крім того, статистичні дані свідчать про те, що ця заборгованість характеризується, у свою чергу, досить високим рівнем питомої ваги простроченої заборгованості. Особливе місце в кредиторській заборгованості займають численні розрахунки з постачальниками і підрядниками.

Аналіз наукової літератури свідчить, що питання, щодо загальної сутності та особливостей класифікації кредиторської заборгованості підприємства пріоритетний напрямок багатьох традиційних досліджень Ф. Ф. Бутинця, Г. Г. Кірейцев, С. Ф. Голова, М. Я. Дем'яненко, І. В. Орлова, Н. М. Ткаченко, Л. К. Сук, К. С. Сурніної, Н. І. Верхоглядової, Ю. С. Цал-Цалка та ін.

Взаємовідносини і відповідно розрахункові операції з постачальниками та підрядниками починаються з пошуку і вибору їх підприємством. Розрахунки з постачальниками і підрядниками – це взаємні розрахунки підприємств за товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги. Вони є переважними, й саме від безперервності та планованості організації даних розрахунків вирішальною мірою залежить стан усіх розрахунків підприємства, його фінансовий стан та платоспроможність.

У процесі постачання юридично-правове зобов'язання у підприємства виникає під час укладання Договору на постачання товарно-матеріальних цінностей. Згідно з укладеним Договором постачальник має передати майно замовнику, а замовник може вимагати від постачальника виконання його обов'язку. Коли підприємства переходять до виконання взятих згідно з Договором на себе обов'язків, тоді виникають та відображаються зобов'язання у бухгалтерському обліку підприємства [1].

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку “Зобов’язання” 11 визначає порядок формування та відображення в звітності інформації про зобов’язання. Цим стандартом усі зобов’язання класифікуються на довгострокові, поточні забезпечення та непередбачені зобов’язання.

Одним із найбільш поширених видів поточних зобов’язань є саме розрахунки з постачальниками та підрядниками підприємства або кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. За П(С)БО 11 “Зобов’язання” в Балансі (ф. № 1) всі поточні зобов’язання відображаються за сумою погашення, тобто у фінансовій звітності в розділі поточних зобов’язань відображається сума, яка буде фактично сплачена при погашенні такого зобов’язання.

Для узагальнення інформації про розрахунки з постачальниками і підрядниками передбачено пасивний рахунок 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”. По дебету рахунка 63 відображуються суми оплати рахунків і заліків по заздальгідь виданих у встановленому порядку авансах. По кредиту рахунка 63 відображується вартість товарно-матеріальних цінностей, що фактично надійшли, прийнятих робіт, спожитих послуг у кореспонденції з дебетом рахунків обліку цих цінностей або відповідних затрат. Аналітичний облік розрахунків з постачальниками і підрядниками ведуть по кожному окремо поданому рахунку, а розрахунки в порядку планових платежів - по кожному постачальнику і підряднику.

Для обліку розрахунків, відображених на рахунку 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”, призначений Журнал-ордер № 3 В с.-г. та відомість аналітичного обліку, Реєстр операцій за розрахунками з постачальниками та підрядниками № 3 В с.-г [2].

Оптимальні розміри кредиторської заборгованості здатні поліпшити фінансовий стан підприємства, а надмірні – погіршити його. Тому в процесі аналізу необхідно вивчити склад, термін виникнення кредиторської заборгованості, наявність, частоту і причини утворення простроченої заборгованості постачальникам ресурсів, персоналу підприємства по оплаті праці, бюджету, позабюджетним фондам, встановити суму виплачених санкцій за прострочення платежів.

Послідовність аналізу кредиторської заборгованості включає такі етапи:

- оцінювання величини, структури та динаміки кредиторської заборгованості за видами з використанням прийомів горизонтального та вертикального аналізу;
- дослідження структури кредиторської заборгованості за строками утворення з метою з’ясування стану платіжно-розрахункової дисципліни;
- комплексне оцінювання кредиторської заборгованості за системою відносних показників;
- порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості [3].

Отже, взаємовідносини з постачальниками та підрядниками призводять до виникнення поточних зобов’язань на підприємстві, за якими воно має здійснювати постійний та ретельний контроль та удосконалювати у зв’язку з цим процес облікового відображення такої заборгованості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Власюк Г. В. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://archive.nbuv.gov.ua/>.
2. Вахрушев С. Порядок обліку кредиторської заборгованості / С. Вахрушев // Дебет-Кредит [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.dtkk.com.ua/show/3cid0104.html>
3. Омецінська І. Я. Зобов'язання перед постачальниками та підрядниками: сутність, умови визнання та облік / І. Я. Омецінська // Інноваційна економіка. – 2012. – № 11. – С. 264-267.

УДК 657.282

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ЛІМІТУ ЗАЛИШКУ ГОТІВКИ В КАСАХ ПІДПРИЄМСТВ

Очеретна Т. С., студент групи Б 5/4

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Лагодієнко Н. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Для кожного підприємства правильне визначення ліміту залишку готівки в касі є важливою необхідністю, адже невірний розрахунок призводить до запровадження штрафних санкцій як до підприємства в цілому так і до відповідальних осіб.

Згідно з “Положенням про ведення касових операцій в національній валюті в Україні” (надалі Положення № 637), ліміт каси – це граничний розмір суми готівки, який може залишатися у касі у позаробочий час [1].

Ліміт каси і терміни здачі наявної готівки встановлюються самостійно на підставі Розрахунку ліміту залишку готівки у касі. Розрахунок здійснюється за формулою, виходячи із середньоденних надходжень готівки до каси або середньоденної видачі готівки з каси за будь-які три місяці поспіль з останніх дванадцяти, що передують терміну встановлення ліміту. Встановлення ліміту залишку готівки в касі підприємства підписується головним (старшим) бухгалтером та керівником підприємства або уповноваженою ним особою і затверджується внутрішнім наказом [2].

Середньоденне надходження готівки визначається за формулою:

$$Г_{сер} = \sum_{над.} : К_{дн}, \quad (1)$$

де $\sum_{над.}$ – сума надходжень до каси (не враховується надходження готівки з банку; можуть включатися суми повернутих невикористаних підзвітних сум);

$К_{дн}$ – кількість робочих днів за три місяці поспіль з останніх дванадцяти. Важливо, кількість днів має дорівнювати кількості календарних днів, що припадають на відповідні три місяці, за які підраховувалася сума готівкових надходжень до каси, в які виручка могла надійти до каси підприємства. До суми мають включатися всі робочі дні саме каси (навіть ті, в які сума надходжень була нульовою), а не підприємства, адже каса могла здійснювати приймання коштів від замовників і покупців і в той час коли підприємство не працювало.

Розглянемо дані для розрахунку середньоденного надходження готівки (табл.1) [3].

Кількість робочих днів каси з червня по серпень 2013 р. включно для підприємства “Лотос-К” становило 63 дні. Тоді середньоденний прихід готівкових коштів до каси підприємства становитиме $= (125000-1200)/63 = 1965,08$ грн.

Якщо враховувати у розрахунок суми невикористаних підзвітних сум, то це буде дорівнювати: $(125000+500-1200)/63 = 1973,02$ грн.

Таблиця 1 Дані щодо надходження та видачі готівкових коштів з каси підприємства “Лотос-К” за підсумками роботи за червень, липень, серпень 2013р.

Надходження	
Джерело надходження готівкових коштів та їх призначення	Сума
Виручка за реалізовану продукцію (роботи, послуги) від покупців	125000
Надходження коштів з банку на видачу заробітної плати	12000
На господарські потреби та відрядження з банку	6500
Повернення невикористаних підзвітних сум	500
РАЗОМ	144000
Витрати	
Кому (куди) витрачено кошти та їх призначення	Сума
Здача готівкових коштів (виручки) до банку	124000
Видано заробітну плату працівникам підприємства	12000
Видано на відрядження та господарські потреби	6500
Повернено покупцям за зіпсований товар	1200
РАЗОМ	143700

Середньоденна видача визначається за формулою:

$$\text{Всер} = \sum \text{вип.} : \text{Кдн}, \quad (2)$$

де $\sum \text{вип.}$ — сума виплат готівкою з каси на будь-які потреби (не включаються суми виплат заробітної плати, пенсій, стипендій та дивідендів).

На підставі даних таблиці 1 розрахуємо середньоденну видачу готівки. Середньоденна видача готівкових коштів з каси підприємства становитиме: $(124000+6500+1200)/63 = 2090,48$ грн.

Якщо підприємство здає готівку в банк щодня відповідно до договору з банком в день її надходження або на наступний день після її надходження, то ліміт не повинен перевищувати розмір середньоденного надходження готівкових коштів до каси, розрахований за будь-які три місяці поспіль з останніх дванадцяти. При цьому враховується уся готівка, що надходить в касу підприємства, окрім готівки отриманої з банку.

Якщо підприємство встановлює ліміт методом фактичних видатків, то ліміт каси не повинен перевищувати розмір середньоденної видачі, розрахований за будь-які три місяці поспіль з останніх дванадцяти. В даному методі рахується виручка, що видана з каси підприємства для здачі в банк та видана на господарські потреби та відрядження.

Варто пам'ятати, що неправильний розрахунок ліміту каси може тягнути за собою застосування штрафних санкцій до підприємства та до відповідальних осіб, а отже, це питання є актуальним для кожного підприємства (підприємця), яке тільки розпочинає свою роботу, чи вже працює певний час.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні / Положення Національного банку України від 15.12.2004 р. № 637 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.rada.ua/>.
2. Лесникова Е. Как рассчитать лимит кассы?/ Лесникова Е. // “Дебет-Кредит”. - 2006. – № 29 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dtkt.com.ua/show/1cid12633.html?lang=rus>
3. Первухин А. Расчет лимита кассы/ Первухин А. // “Школа бухгалтера”. – 2005. – № 15 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dtkt.com.ua/show/3cid11014.html>

УДК 657.471:657.6:636

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

Сахно Л. С., студент групи ЗБ 6/2

Науковий керівник – к.е.н., асистент Чебан Ю. Ю.

Миколаївський національний аграрний університет

Для обліку виходу продукції тваринництва застосовують такі первинні документи: Журнал обліку надоїв молока, Відомість руху молока; Щоденник надходження і відправки вовни на заготівельні пункти; Щоденник надходження сільськогосподарської продукції; Акт настригу та приймання вовни (для спеціалізованих підприємств); Акт на оприбуткування приплоду тварин; Нагромаджувальний акт на оприбуткування приплоду звірів; Акт про хід окоту; Відомість зважування тварин. Їх складають на тваринницьких фермах у момент одержання продукції або в терміни, передбачені графіком документообігу. Надходження інших видів продукції тваринництва (мед, риба тощо) оформляють накладними або відображають у щоденниках надходження сільськогосподарської продукції. Їх оформляють члени комісії, створеної для приймання цих видів продукції. Операції із забою худоби й птиці відображають в Акті на вибуття тварин. Під час оприбуткування продукції, одержаної від населення для реалізації, складають Приймально-розрахункову відомість у двох примірниках.

Облік витрат і виходу продукції тваринництва ведуть на рахунку 23, субрахунок 2 “Тваринництво”. За дебетом рахунка записують витрати на утримання й догляд за худобою і птицею, за кредитом – вихід продукції за плановою собівартістю. Залишок на субрахунку впродовж року не виводять, замість нього відображають дебетовий і кредитовий обороти наростаючим

підсумком. Наприкінці року залишок відбиватиме витрати незавершеного виробництва.

Аналітичний облік витрат та виходу продукції тваринництва здійснюють у Виробничому звіті з тваринництва, який заповнюють у виробничих підрозділах згідно з наведеними первинними й накопичувальними документами, і передають до бухгалтерії наприкінці місяця разом із первинними документами. Звіт складається з трьох розділів. У першому розділі враховують витрати, згруповані за статтями витрат за кожним об'єктом обліку; в другому – одержану продукцію (молоко, приплід, приріст живої маси, вовна тощо) за місяць та від початку року; у третьому розділі суми, враховані у другому розділі, групують за кореспондувальними рахунками.

Згруповані дані первинних документів записують у другому розділі Виробничого звіту, де за кожним об'єктом обліку й госпрозрахунковим підрозділом указують кількість одержаної продукції за видами та її планову собівартість за місяць і від початку року. У третьому розділі Виробничого звіту дані другого розділу відображають за дебетом рахунків: 27 – одержана продукція тваринництва; 07 – приплід і приріст живої маси тварин; 23, субрахунок “Рослинництво” – на суму одержаного й вивезеного у поле гною і витрат бджільництва, віднесених на запліювані культури, тощо.

Для обліку витрат у тваринництві можна використовувати Книги обліку витрат, правильність ведення обліку в яких перевіряють за допомогою оборотної відомості.

Для обліку витрат виробництва використовують журнали-ордери № 10/1 с. г., № 10/2 с. г. і № 10/3 с. г.

У Журналі-ордері 10.1 с. г. узагальнюють за місяць у розрізі синтетичних рахунків (субрахунків) дані про наявність і рух матеріальних цінностей у грошовому вираженні за місцями зберігання (матеріально відповідальними особами).

Журнал-ордер № 10/2 с. г. використовують для обліку нарахованої оплати праці й пов'язаних із нею сум відрахувань на соціальні заходи, резервів наступних періодів, а також амортизаційних відрахувань, браку й втрат від псування цінностей.

Виробничі звіти складають з метою обліку основних і допоміжних виробництв, витрат на утримання й експлуатацію машин та обладнання, обліку капітальних інвестицій, загальновиробничих витрат, адміністративних витрат, витрат на збут. Підсумки виробничих звітів із деталізацією сум за синтетичними рахунками (субрахунками) переносять до Журналу-ордеру № 10/3 с. г., в якому здійснюють зведений облік витрат і виходу продукції сільського господарства. У Журналі-ордері № 10/3 с. г. відображають кредитові обороти з виходу продукції, робіт і послуг (списання для відповідних споживачів) із кредиту рахунків 23 “Виробництво” (за видами виробництв), 24 “Брак у виробництві”, 39 “Витрати майбутніх періодів”, 91 “Загальновиробничі витрати”, 92 “Адміністративні витрати”, 93 “Витрати на збут”.

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Рубан А. С., студент групи ЗБ 6/3

Науковий керівник – асистент Сирцева С. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Матеріальною базою будь-якої підприємницької діяльності є основні засоби. Без них не може здійснюватися ні один господарський процес. Прискорення науково-технічного прогресу найповніше проявляється в кількісному зростанні та якісному вдосконаленні основних виробничих фондів, які разом з трудовими та земельними ресурсами становлять основу сільськогосподарського виробництва.

Кількісне зростання та якісне вдосконалення основних виробничих фондів, їх концентрації в провідних галузях сільськогосподарського виробництва сприяють поглибленню технологічного поділу праці, розвитку міжгалузевих та міжгосподарських зв'язків. Крім того, вони виступають матеріально-речовим чинником сільськогосподарського виробництва та вдосконалення вироблених відносин.

За будь-якої форми власності важливим чинником раціонального господарювання, відносин власності, приватизації майна є визначення відповідної вартості засобів виробництва. Вартість засобів виробництва, яка не відповідає сучасному рівню цін, зумовлює зниження ціни виробництва, ускладнює процеси відтворення матеріально-технічної бази.

Функціонуючим засобом виробництва є земля внаслідок застосування живої і упевненої праці. Причому вона повинна бути спрямована на її поліпшення, підвищення економічної родючості ґрунту. Тому в сільському господарстві досліджувати економічну категорію основних засобів виробництва, закономірності формування й ефективного функціонування необхідно з урахуванням природної та економічної родючості земельних угідь, тобто їх якісних характеристик.

Велике значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства має поінформованість про наявність засобів праці та постійний контроль за їх ефективним використанням. Цьому сприяє добре побудований облік основних засобів.

Перехід України на принципи і методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зумовив істотні зміни в порядку ведення обліку зумовив істотні зміни в порядку ведення бухгалтерського обліку основних засобів. Складність полягає в застосуванні вимог П (С) БО № 7 “Основні засоби” на практиці, оскільки новий порядок обліку основних засобів суттєво відрізняється не тільки від використовуваного раніше, а й від чинного паралельно з бухгалтерським порядком податкового обліку основних засобів.

В економічній теорії під основними засобами розуміють засоби праці, які використовуються протягом тривалого часу, при цьому зберігають свою початкову фізичну форму і переносять свою вартість на новостворений продукт частинами, на протязі декількох виробничих ступенів, по мірі фізичного і морального зносу. Засоби праці – це те, за допомогою чого працівник діє на предмет праці з метою одержання результату.

П (С) БО 7 визначає основні засоби як “матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року” [21].

Таким чином, для віднесення матеріального об’єкта до основних засобів об’єкт: повинен бути визначений активом, тобто, згідно п. 6 П (С) БО 7, повинна існувати імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена. Майбутня економічна вигода згідно міжнародних стандартів бухгалтерського обліку – це потенціал, який може сприяти надходженню на підприємство прямо чи непрямо, грошових засобів чи їх еквівалентів. Потенціал може бути, тобто частиною господарської діяльності підприємства.

Потенціал може набувати форми конвертованості в грошові засоби чи їх еквіваленти (тобто можливість передачі чи обміну також є майбутньою економічною вигодою) чи можливості зменшувати залишок грошових засобів, наприклад, коли альтернативний виробничий процес зменшує затрати на виробництво.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні. Нормативно-практичний довідник : [навчальний посібник]. – 2000 р. – Львів: “Інтелект-Захід”, 2000. – 188 с.
2. Огійчук М. Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : [підручник] / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – К. : Аграрна освіта, 2001. – 605 с.

УДК 657.396

ОБЛІК БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ТВАРИННИЦТВА

Ордеха О. І., студент групи Б 6/3

Науковий керівник – асистент Лугова О. І.

Миколаївський національний аграрний університет

У зв’язку із набуттям чинності П(С)БО 30 “Біологічні активи” з 1 січня 2007року, почали діяти нові підходи щодо організації і ведення обліку запасів і основних засобів у сільському господарстві, які можуть зараховуватись до складу поточних і довгострокових біологічних активів.

Ця тема досить нова для вітчизняної бухгалтерської практики і тому потребує детального дослідження. Розглянемо один із аспектів цього питання – облік поточних біологічних активів тваринництва.

У тваринництві до складу поточних біологічних активів зараховується молодняк тварин і тварини на відгодівлі, які систематично дають сільськогосподарську продукцію у вигляді приросту живої маси, гною у період, що не перевищує 12 місяців.

Об'єктами бухгалтерського обліку поточних біологічних активів тваринництва є види тварин на вирощуванні і відгодівлі: молодняк великої рогатої худоби, свиней, вівців, птиці, звірів, бджіл або однорідні групи цих біологічних активів:

- телички та бички різного віку на вирощуванні;
- корови та бики-плідники на відгодівлі;
- молодняк свиней на вирощуванні і відгодівлі;
- свиноматки та хряки-плідники на відгодівлі;
- птиця (молодняк і доросла)
- звірі та кролі (молодняк і дорослі).

Одиницею виміру біологічних активів є штуки, голови, жива маса. Для обліку інформації про рух поточних біологічних активів тваринництва використовуються два субрахунок:

- 212 “Поточні біологічні активи тваринництва, оцінені за справедливої вартості”;
- 213 “Поточні біологічні активи тваринництва, оцінені за первісною вартістю”.

Основними джерелами надходження поточних біологічних активів тваринництва на підприємство є:

- 1) придбання за плату;
- 2) вирощування у господарстві;
- 3) обмін на подібні і неподібні активи;
- 4) внесок до статутного капіталу;
- 5) безоплатне отримання.

Від джерела надходження поточних біологічних активів залежить їх оцінка. Придбані (отримані) біологічні активи зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю, яка складається з витрат, фактично понесених господарством на їх отримання: сума, сплачена постачальником біологічних активів; сума транспортних витрат; сума ввізного мита; сума інших витрат, пов'язана з придбанням біологічних активів і доведення їх до стану, у якому вони придатні для використання в запланованих цілях.

На дату річного балансу біологічні активи оцінюються за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу: комісійні винагороди посередникам і торговим агентам; біржові збори; непрямі податки та мита, що справляються при продажу біологічних активів.

Оцінка поточних біологічних активів тваринництва на дату балансу за первісною вартістю можлива у випадку, якщо їх справедливую вартість неможливо достовірно визначити.

Витрати, пов'язані з біологічними перетвореннями поточних біологічних активів тваринництва відображаються на окремому субрахунку 2322 «Витрати на утримання поточних біологічних активів тваринництва» за статтями витрат. За дебетом субрахунку 2322 відображаються: прямі матеріальні, трудові і інші витрати; розподілені загальновиробничі витрати; втрати від псування в межах технологічних норм; сума різниці між справедливою вартістю біологічних активів і фактичними витратами виробництва. За кредитом рахунку 2322 обліковуються: вихід біологічних активів (приріст живої маси тварин, шерсть, яйця, товарна риба, мед, віск бджолиний, гній, пташиний послід, прополіс) за справедливою вартістю, зменшеної на очікувані витрати на місці продажу, або в окремих випадках – за собівартістю; сума різниці між фактичними витратами виробництва і справедливою вартістю оприбуткованих біологічних активів.

Субрахунок 2322 закривається одночасно з визнанням доходу (витрат) від первісного визнання сільськогосподарської продукції. Конкретний період закриття субрахунку 2322 слід указати в наказі про облікову політику підприємства.

У процесі біологічних перетворень поточні біологічні активи тваринництва постійно змінюють свою вагу, характерні особливості і вартість. Для визначення справедливої вартості біологічних активів на кожному підприємстві створюється спеціальна комісія. На підставі рішень цієї комісії у бухгалтерському обліку відображається зміна вартості поточних біологічних активів.

Розглянемо порядок відображення підприємством операцій оприбуткування на баланс поточних біологічних активів тваринництва:

1. Надходження від власного виробництва:

- оприбутковується приплід тварин за справедливою або первісною вартістю:

Дт 212, 213 – Кт 232

- оприбутковуються вибраковані тварини, які обліковувались у складі довгострокових біологічних активів, до складу поточних за справедливою або первісною вартістю:

Дт 212, 213 – Кт 746

- переведення у групу відгодівлі тварин, які вибраковані із основного стада:

Дт 212 – Кт 163

- оприбутковується молодняк тварин, встановлений під час інвентаризації:

Дт 212 – Кт 719

2. Надходження від постачальників за плату та за обміном:

- оприбуткування молодняка тварин за договірною вартістю:

Дт 213 – Кт 631

- відображається податковий кредит по ПДВ:

Дт 641 – Кт 631

- відображаються витрати по доставці тварин на підприємство:

Дт 213 – Кт 685, 661, 65, 209

3. Безоплатне отримання молодняка тварин:

Дт 212 – Кт 718

4. Надходження молодняка тварин, як внесок до статутного капіталу:

Дт 212 – Кт 46

5. Відображаються результати від зміни справедливої вартості молодняка тварин на суму різниці:

- збільшення суми Дт 212 – Кт 710

- зменшення суми Дт 940 – Кт 212

Розглянуті питання у доповіді допоможуть більш якісно зрозуміти механізм організації і ведення обліку поточних біологічних активів тваринництва.

СЕКЦІЯ “ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ І ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СУБ’ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ”

УДК 658.14

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ І НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ

Владечак Т. В., студент групи Б 5/1

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневська О. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Розвиток галузей економіки країни має тісний зв'язок із енергетичною незалежністю, яка переходить у площину використання відновлювальних джерел енергії. Активним є процес залучення і заміни традиційних джерел енергії у країнах ЄС, КНР, США. У Німеччині пересічний громадянин, встановивши сонячну панель на даху свого будинку, отримує струм для одночасного живлення телевізора, комп'ютера, музичного центру, холодильника, інших електричних приладів, а також для освітлення будівлі. При цьому місцевий уряд всіляко заохочує подібні заходи: надаються безвідсоткові кредити; компанії-постачальники зобов'язані купувати вироблену електроенергію за високими цінами; виробники сонячної енергії звільняються від податків; покупцям компенсується з федерального бюджету різниця в цінах.

Сумарна встановлена потужність фотовольтаїки в Європі перевищує 16 ГВт, у світі – майже 40 ГВт. Порівняно із попереднім роком ринок сонячної енергетики країн Євросоюзу має тенденцію до зростання на 132%. Збільшення пропозиції на світовому ринку спонукає виробників фотоелектричних панелей до пошуку нових ринків збуту – насамперед тих, чий потенціал перевищує 1 ГВт: Німеччини, Італії, Іспанії, Японії, США, Франції. Інвестори звертають увагу навіть на такі неосвоєні ринки, як український, адже окрім привабливих ставок “зелених” тарифів, існують відповідні природно-кліматичні умови, які є значно привабливішими з точки зору сукупного потенціалу сонячної енергії. Технічно досяжний потенціал сонячної енергетики України оцінюється на рівні 50 ТВт.

В умовах значного зростання вартості традиційних джерел енергії – насамперед природного газу – Україна вибрала шлях популяризації відновлюваної енергетики. З прийняттям у грудні 2010 року нового Податкового кодексу України з'явилися пільги в оподаткуванні прибутку підприємств, отриманого завдяки впровадженню енергоефективних технологій, а також звільнення від оподаткування при ввезенні на митну територію України матеріалів та обладнання для отримання енергії з відновлюваних джерел.

До 2050 року альтернативна енергія, за прогнозами світових експертних організацій, може забезпечити 24% світового виробництва енергії. І цей

показник може зрости до 63% до 2100 року. Вагомим фактором є екологічність виробництва сонячної енергії, при якому більш ніж на 30% скорочуються викиди CO₂ при виробництві тепло- та електроенергії для побутових потреб.

Однак навіть за сприятливих умов “зеленого” тарифу ринок сонячної енергетики в Україні розвивається дуже повільно. В Україні необхідно близько року проходити різноманітні адміністративні процедури, щоб побудувати сонячну електростанцію потужністю 1 МВт, тоді як в Європі це займе лише півроку. За підрахунками банку, для втілення окремих проектів потрібно зібрати близько 122 дозвільних документів, що характеризує високий рівень бюрократії і обмежує можливості розвитку бізнесу. В Україні діє базове законодавство з гарантування “зелених” тарифів. Незважаючи на те, що він встановлений до 2030 року, у компаній немає гарантій, що він збережеться, адже в постанові НКРЕ містяться умови, на підставі яких він може бути скасований. Процедура ліцензування та підготовка самої документації займають досить багато часу: тільки покупка землі під електростанцію може тривати більше двох років.

Законодавчі норми відсутні і в іншій частині – підключення до енергомереж. Питання ускладнює відсутність єдиного порядку підключення та порядку компенсації витрат інвестора на будівництво тих частин мережі, які повинні передаватися місцевим операторам або НЕК “Укренерго”. Незважаючи на розвиток виробництва сонячних панелей на території України, їх імпорт залишається більш вигідним для інвесторів. Податковий кодекс встановлює, що обладнання для виробництва енергії з відновлюваних джерел звільняється від імпортного мита і ПДВ, за умови, що відповідні товари з аналогічними показниками не виробляються в Україні. Однак для отримання таких преференцій імпортеру потрібно пройти складну процедуру узгодження з Міністерством економічного розвитку і торгівлі.

При заявлених 2 ГВт потужностей сонячної енергетики були реалізовані лише 7,8 МВт. За її підрахунками, щоб досягти 7% сонячної електроенергії в загальному споживанні (відповідно до діючої Енергетичної стратегії до 2030 року), необхідно побудувати більше 4 ГВт фотоелектричних потужностей.

Значним обмеженням у розвитку є також порівняно висока ціна сонячних модулів в Україні, середня вартість яких є вищою у 1,5 рази, ніж у Китаї, і майже на 20% ніж у Європі.

Для розвитку потрібно забезпечити прозорість ринку для закордонних компаній, що сприятиме розвитку виробництв, нових робочих місць і зростання податкових надходжень. Біоенергетика ґрунтується на альтернативних технологіях, що має незаперечні переваги порівняно із традиційними технологіями, як з економічної, так і екологічної точок зору.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лукомский Д. Инвестиции в солнечную энергетику / Д. Лукомский // Альтернативні джерела енергії. – 2010. – № 1. – С. 36-39.
2. Савченко Л. Шлях до альтернативи / Л. Савченко // Агробізнес сьогодні. – 2009. – № 23. – С. 32-33.
3. Альтернативні джерела енергії в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bio.ukrbio.com/ua/articles/2378/>.

НАПРЯМИ ГАРАНТУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Горбатюк Г. І., студент групи Б 5/2

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневська О. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Основою стабільності фінансової політики держави є забезпечення її фінансової безпеки. Суб'єкти господарювання повинні мати на меті розробку стратегії підвищення конкурентних переваг, а також досягти найвищих результатів діяльності, зростання чистого прибутку.

Фінансова безпека підприємства пов'язана із забезпеченням фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та незалежності; залученням та раціональним використанням фінансових ресурсів; розробкою та запровадженням власної фінансової стратегії; виявленням небезпеки для стану підприємства та розробкою заходів щодо мінімізації фінансових ризиків.

Основним завданням у контексті гарантування фінансової безпеки на державному рівні є створення належного економічно-правового середовища з метою стимулювання товаровиробників, запровадження інвестиційних проектів. Стратегія фінансової безпеки повинна опиратись на розробку та здійснення заходів щодо розвитку на інноваційних засадах і подолання негативних тенденцій у сфері фінансових відносин.

Дієвим є досвід Німеччини, яка за умови загострення кризових явищ заходом оздоровлення обрала диверсифікацію виробництв, що надає можливість розширити ринкові можливості товаровиробників та забезпечення зростання валютних надходжень, стимулює подальший розвиток.

Серед загроз фінансовій безпеці на державному рівні можна виділити такі:

- негативні тенденції у перетіканні капіталу;
- низька інвестиційна привабливість;
- дефіцит Державного бюджету;
- зростання зовнішньої заборгованості;
- зростання тіньової економіки;
- зростання рівня споживчих цін на внутрішньому ринку;
- зростання рівня імпортової залежності виробництв.

Одним із основних напрямів підвищення фінансової безпеки може бути обмеження доларизації національної грошової системи.

Методами фінансового управління є: фінансове планування, прогнозування та стимулювання, що пов'язане із управлінням готівковими коштами, дебіторською та кредиторською заборгованістю, податковимизачисленнями.

Зростання рівня дебіторської заборгованостей залишається поширеною проблемою сучасного бізнесу, а враховуючи той факт, що більшість

підприємств працюють зі своїми контрагентами на умовах відстрочки платежів, необхідність мінімізації ризиків неповернення дебіторської заборгованості є актуальною, у ому числі з точки мінімізації ризиків. Доречним є застосування факторингу, який надає можливість забезпечити повернення заборгованості покупцем; можливість застосування короткострокових кредитів; надання продавцям гарантій по звільненню від кредитних ризиків по операціях.

Одним із засобів попередження ризиків розглядається хеджування – засіб зменшення ризику укладанням протилежної угоди; угода, що укладається при страхуванні від можливого зниження цін за здійснення довгострокових угод.

Слід відмітити, що хеджуванням за допомогою ф'ючерсних контрактів слід займатись агрохолдингам, які для здійснення таких операцій мають банківський рахунок із можливістю вільного руху валютних коштів.

З метою попередження настання кризових ситуацій на підприємствах ми пропонуємо постійно здійснювати роботу у таких напрямках:

- систематичний аналіз умов зовнішнього середовища з метою попередження можливих кризових ситуацій (загострення політичної чи зміна економічної ситуації у країні, інфляційні процеси тощо);

- готовність підприємства реагувати на форс-мажорні ситуації (можливість оперативної зміни політики ціноутворення чи каналів збуту);

- робота з персоналом (внутрішні програми лояльності, проведення корпоративних заходів, направлених на підвищення командної взаємодії та корпоративної культури в цілому);

- скорочення постійних і змінних витрат діяльності (дієвий інструмент, яким підприємство може скористатися для стабілізації фінансового становища).

Отже, забезпечення фінансової безпеки підприємства сприяє запобіганню збитків від негативних тенденцій у діяльності, у тому числі через оцінку потенційних внутрішніх та зовнішніх небезпек. Головними обмеженнями є своєчасна адаптація до змін.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Підхомний О. М. Типологія загроз фінансовій безпеці підприємницької діяльності / О. М. Підхомний, Н. О. Микитюк, І. П. Вознюк // Вісник Національного університету "Львівська політехніка": Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – № 605. – 2007. – С. 119-123.

2. Ревак І. О. Механізм забезпечення фінансової безпеки України: теоретичний аспект / І. О. Ревак // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 2. – С. 241.

3. Калантай А. М. Роль і місце фінансової безпеки в контексті національних інтересів / А. М. Калантай // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – № 1. – 2012.

СКЛАДОВІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ

Дюміна С. С., студент групи Б 5/1

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневецька О. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Конкурентоспроможність підприємства є однією з найважливіших категорій ринкової економіки і характеризує можливість і ефективність адаптації підприємства до умов ринкового середовища. Тому досягнення й підтримання конкурентоспроможності підприємств, особливо на зовнішніх ринках, є необхідною умовою розвитку.

На сьогодні існує потреба у створенні та забезпеченні подальшого зростання рівня конкурентоспроможності підприємств. В міжнародному рейтингу конкурентоспроможності, що розраховується Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ) економіка України за 2013-2014 рр. порівняно із 2012-2013 рр. втратила свої позиції з 73-го до 84-го місця серед 148 країн світу [6].

У сучасному забезпеченні конкурентоспроможності підприємства відіграють важливу роль: використання ресурсозберігаючих технологій, виробництво інноваційного продукту з врахуванням потреб ринку і платоспроможності споживачів. Конкурентоспроможність підприємств на міжнародному ринку залежить від багатьох чинників: економічних, інституційних, політичних, культурних, людських і освітніх, які в цілому можна поділити на внутрішні й зовнішні фактори впливу [5].

Необхідно виділити дві основні складові конкуренції – конкуренцію продуктів і конкуренцію підприємств. Однак саме підприємство є суб'єктом конкуренції, здійснює конкурентну діяльність і бере участь у конкуренції продуктів, конкуренції підприємств. Конкурентоспроможність підприємства на міжнародному ринку складають його здібності й можливість включення тих активів, які можуть стати його конкурентними перевагами. Конкурентна перевага створюється за ланцюгом виробничих цінностей – починаючи від розробки виробів до післяпродажного сервісу.

Для того щоб успішно адаптуватися до змін, необхідна нова модель маркетингової стратегії, яка буде здатна вивести підприємство на абсолютно новий рівень розвитку, що у перспективі активізує відповідні переваги порівняно із іншими учасниками товарного ринку. На даний момент існують чотири головні сфери маркетингу, що можуть бути використані при виході та функціонуванні підприємства на зовнішньому ринку: B2C (business-to-consumer), B2B (business-to-business), C2C (consumer-to – consumer), C2B (consumer-to-business) [2].

Найбільше уваги приділяється електронній торгівлі типу B2C (компанія-споживач), тобто продаж товарів та послуг кінцевим споживачам за допомогою комп'ютерних мереж. Не менш популярними є електронна торгівля типу B2B

(компанія-компанія), яку використовують фірми, які займаються промисловою діяльністю використовують саме ці мережі, також аукціонні сайти, електронні каталоги продукції, бартерні сайти та інші Інтернет-ресурси для виходу на нові ринки збуту, нових клієнтів, для забезпечення вигідних для себе цін та умов продажу (на українському ринку існують спеціальні сайти, що спрощують роботу компаній B2B, наприклад, Kompass – пропонує широкий перелік українських компаній, що працюють в сфері електронної торгівлі типу B2B). Електронна торгівля типу C2C (споживач-споживач) здійснюється між індивідуальними споживачами, зацікавленими в продажу або купівлі тих чи інших товарів (прикладом є eBay, Amazon.com Auctions та інші аукціонні сайти, на яких можна виставляти на продаж та продавати майже все). Завдяки торгівлі типу C2C споживачі можуть особисто спілкуватися з компаніями [1].

В Україні на даний момент навіть великі підприємства майже не використовують можливості глобальних мереж. Якщо порівнювати ступінь охоплення ринку через Інтернет іноземними та українськими компаніями, підприємства знаходяться переважно на початковому рівні розвитку цього продукту, тому що кількість українських Інтернет-користувачів складає лише 12,4 млн., що становить 27,0% від загального населення країни [5].

Впровадження Інтернет-маркетингу на українських підприємствах – це ще один захід, який може забезпечити як вихід підприємства на зовнішній ринок, так і його успішне функціонування на ньому. Головним завданням для компаній є зміна стереотипів та перехід до сучасних інструментів та технологій як маркетингу, так і бізнесу в цілому, що підтверджує необхідність адаптації до зовнішніх змін, у тому числі у інформаційному середовищі [1].

Узагальнений підхід маркетингового потенціалу підприємства дозволить провести кількісне співставлення елементів, які утворюють сукупний потенціал, а також сформує умови щодо досягнення головної мети діяльності підприємства в умовах функціонування на зовнішньому ринку – на основі отриманої оцінки конкурентного становища підприємства і особливостей його ринкового оточення забезпечити конкурентоспроможність підприємства через прийняття відповідних управлінських рішень щодо збереження та підвищення конкурентних позицій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аметов Р. Рынок Интернет-маркетинга в Украине / Р. Аметов // Маркетинг и реклама. – 2010. – № 1. – С. 46-50.
2. Балабанова Л. В. Управление конкурентоспособностью предприятий на основе маркетинга : [монография] / Л. В. Балабанова, А. В. Кривенко // Донецк: ДонГУЭТ им. М. Туган-Барановского. – 2004. – 147 с.
3. Интернет журнал “Берг”. “Биржи и информационные системы” <http://berg.com.ua/stock-markets/stock-exchanges-of-ukraine>
4. Караева В. Комплекс маркетинга в Интернет-бизнесе / В. Караева // Маркетинг. – 2008. – № 2. – С. 117-124.
5. Фатхутдинов Р. А. Глобальная конкурентоспособность. На стол современному руководителю / Р. А. Фатхутдинов // М. : РИА “Стандарты и качество”. – 2009. – 464 с.
6. The Global Competitiveness Report 2013–2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitiveness_Report_2013-14.pdf

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ І ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Кулик Л. В., студент групи Б 5/4

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневська О. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Економічне зростання економіки країни визначається рівнем інвестиційних можливостей та інвестиційною привабливістю, що залежить від ефективності можливості суб'єктів ринку освоїти інвестиції.

У практичній діяльності поняття інвестиційних можливостей підприємств розглядаються через інвестиційну привабливість і рівень технологічної готовності.

Інвестиційна привабливість підприємства – є інтегральною оцінкою комплексу показників і умов, характеристик і здібностей підприємства які сприяють процесу залучення інвесторів.

На основі опрацьованих нами літературних джерел виявлено, що інвестиційна привабливість залежить від показників, які характеризують фінансовий стан [2].

Значного обсягу інвестицій потребують капіталоемкі галузі у тому числі аграрний сектор.

Аграрний сектор за сучасних умов потребує значних інвестиційних ресурсів. Залучення інвестицій пов'язане із необхідністю технічного і технологічного оновлення виробництв підвищенню продуктивних характеристик, зростанню віддачі вкладених коштів. Забезпечення управління інвестиціями базується на використанні новітніх методів фінансово-економічних розрахунків, спрямованих на вирішення широкого кола прикладних завдань аналізу, у тому числі оцінки ефективності і привабливості інвестиційних проектів, економічних інтересів усіх учасників процесу.

Важливою складовою є дієва інвестиційна політика, спрямована на стимулювання розвитку сільськогосподарського виробництва на рівні підприємств через активізацію інвестиційних потоків, у тому числі залучення іноземних інвестицій, а також створення ефективних організаційно-правових і пільгових умов щодо розвитку лізингових операцій, формування умов щодо розвитку кредитування та іпотеки. За умови страхування ризиків фінансових установ і сільськогосподарських підприємств.

На основі опрацьованої нами інформації виявлено, що основними факторами впливу на інвестиційні можливості виступають: достатність резервів власних фінансових ресурсів, сформованих у попередньому періоді: доступність залучення коштів на фінансовому ринку; складність залучення позикових коштів через низький рівень платоспроможності та фінансової стабільності

підприємства, які потребують відповідних управлінських рішень з метою мінімізації інвестиційних ризиків.

Внутрішнє середовище формування інвестиційної привабливості підприємства:

Ресурсна привабливість – забезпечення основними фондами (їх структура, стан та продуктивність), предметами праці (організація їхнього зберігання, ефективність використання), трудовими ресурсами (рівень кваліфікації персоналу, продуктивність праці, вартість робочої сили).

Інфраструктурна привабливість – рівень технологічної дисципліни виробництва, впровадження інноваційних процесів, забезпеченість діючим устаткуванням, комунікаціями; запровадження соціальних програм та проектів; забезпеченість обслуговуючими підрозділами та підрозділами після продажного обслуговування, торговою інфраструктурою.

Економічна привабливість – зростання виробництва, прибутковість, платоспроможність, інвестиційна та кредитна забезпеченість, податкове навантаження.

Маркетингова привабливість – попит на продукцію підприємства, маркетингова цінова політика підприємства, товарний асортимент, життєвий цикл продукції підприємства, маркетингова політика комунікацій підприємства для окремих товарних груп та підприємства в цілому, імідж підприємства та можливі напрями його покращення.

Фактори опосередкованого впливу на інвестиційну привабливість: галузева приналежність; географічне місце розташування; наявність і доступність природних ресурсів; екологічна ситуація; культура і освіта населення; економічна стабільність України; соціально-політична стабільність; нормативно-правове поле сфери діяльності підприємства; пільги для інвесторів; розвинута інфраструктура; ступінь економічної свободи підприємств; позиція України на світовому ринку; можливість експортувати продукцію; рівень доходів населення; конкуренція в галузі.

Фактори безпосереднього впливу на інвестиційну привабливість: виробнича програма; маркетингова діяльність; управлінський облік і контролінг; кадровий потенціал; юридична діяльність; технологія виробництва; наявність плану стратегії розвитку; конкурентоспроможність; рейтинг підприємства в галузі; платіжна дисципліна; стан майна і фінансових ресурсів; розмір витрат; структура капіталу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зюкова М. М. Інвестиційний потенціал як основа економічного зростання / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2010_4/Zyukova.pdf
2. Крейнина М. Н. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности акционерных обществ в промышленности, строительстве и торговле / М. Н. Крейнина. – М. : Дело и Сервис, 1994. – 256 с.

АНАЛІЗ РИНКОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ФГ “ВЛАДАМ”

Мельник В. В., студент групи Б 4/3

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневська О. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Однією з пріоритетних організаційно-правових форм господарювання в аграрному секторі на сьогоднішній день є фермерські господарства, до яких і належить господарство “Владам”. Зважаючи на те, що останні мають найбільші ринково-адаптаційні можливості, впровадження органічного землеробства у практичну діяльність фермерських господарств і забезпечить отримання найшвидшого економічного, соціального й екологічного ефекту.

Окрім вивчення поведінки споживачів, комплексне дослідження ринку передбачає аналіз ринкових можливостей, які відкриваються перед підприємством. Ці дослідження вивчають особливості і перспективи розвитку попиту на конкретні товари, позиції конкурентів на ринку, їх сильні і слабкі сторони, динаміку цін тощо. На основі цієї інформації розробляють стратегію і тактику маркетингу.

Боротьба за споживача вимагає пізнання можливостей і обмежень, які зумовлюють власні дії та дії конкурентів. На ринку “виграють ті, які зуміють точніше від інших передбачати майбутні ситуації, бачити невидимі для інших можливості, випереджувати їх інноваційністю своїх дій... Не опинитися в безвихідній ситуації завдяки обдуманості своїх кроків і опиратися на комплексну ринкову стратегію використання своїх ресурсів ... і застосовувати їх у найбільш відповідний, несподіваний для інших момент” [1].

Аналіз ринкових можливостей і загроз дуже важко піддати спробі систематизації, оскільки це не є наукою, а мистецтво і практика. Досліджувати ті чи інші дії на ринку є досить проблематично з визначенням закономірностей, коли не шукати наслідування, а прямувати до інновацій. Якщо поступ має бути реальний, хтось мусить щось зробити у спосіб, не знаний раніше.

Місткість ринку товарів, коло споживачів яких доволі широке, може бути визначена за допомогою статистичних методів, які враховують як тенденції минулих років у збуті товарів, так і перспективні (фактори науково-технічного прогресу, їх динаміку).

Попит на більшість товарів, який визначає місткість ринку, характеризується нестабільністю. Тому, кожне підприємство прагне мати правильний прогноз попиту на свій товар, який є важливим фактором діяльності на ринку.

Прогнозування попиту і збуту товару роблять за допомогою різних методів, до яких належать [2]:

- опитування намірів покупців;
- з’ясування сукупної думки торговельних посередників;
- застосування експертних оцінок, зокрема метод Дельфі;

- аналіз даних минулих років із використанням статистичних методів
- пробний продаж (ринкове тестування товару) тощо.

Заміри і прогнозування попиту слід проводити з урахуванням ще однієї важливої ринкової характеристики – кон'юнктури ринку.

Кон'юнктура ринку – це економічна ситуація, що склалася на ринку відносно попиту, пропозиції, рівня цін, товарних запасів, становища основних фірм-конкурентів тощо [2].

Одним із інструментів підвищення конкурентоспроможності фермерських господарств є бенчмаркетинг. Фермерські господарства все більше й більше піддаються сукупному впливу конкурентних факторів, що, е свою чергу, призводить до виникнення багатоаспектної, динамічної та агресивної гіперконкуренції. Загалом зовнішнє середовище фермерських господарств стає все більш невизначеним та непередбачуваним.

Бенчмаркетинг отримав визнання як перевірений ефективний інструмент сучасного менеджменту з порівняно низькими витратами. Він передбачає визначення цілей і методів їх досягнення у відповідності з практикою найкращих господарюючих суб'єктів. Методика бенчмаркетингу як частина стратегічного менеджменту дає господарюючому суб'єктові напрями покращення його бізнес-процесів, технологічних рішень та функцій [3].

Однак фермерські господарства не поспішають застосовувати бенчмаркетинг. Причинами цього, на нашу думку, є:

- консерватизм – неможливість швидко перебудувувати виробництва;
- відсутність досвіду в галузі бенчмаркетингу для фермерських господарств;
- виникає потреба навчання керівників фермерських господарств у сфері бенчмаркетингу.

Таким чином, зважаючи на проблематику, насамперед зазначимо, що подолати її необхідно комплексно, глобально перебудовуючи ставлення до стратегічного маркетингу у фермерських господарствах. Впровадження бенчмаркетингу у фермерських господарствах Миколаївської області, на нашу думку, повинно змінити ситуацію та вивести їх на новий рівень ведення господарської діяльності й виробництва сільськогосподарської продукції.

Отже, сьогодні фермерські господарства відіграють важливу роль в економіці України та посідають важливе місце в забезпеченні продовольчої безпеки країни. Підтримка фермерських господарств є одним із напрямів державної політики, незважаючи на те, що більшість теорій менеджменту спочатку застосовуються на великих господарюючих суб'єктах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Войчак А. В. Маркетинговий менеджмент : [підручник] / А. В. Войчак. – К. : Вид-во КНЕУ, 1999. – 365 с.
2. Башук Т. О. Аналіз ринкових можливостей компанії на основі прогнозування збутового потенціалу / Т. О. Башук // Механізм регулювання економіки. – 2008. – 120 с
3. Дашкевич Р. А. Бенчмаркетинг – технологія сучасного бізнесу / Р. А. Дашкевич // Економіка. Фінанси. Управління. – 2009. – № 8. – С. 24.

СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ДОХОДІВ ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Телегіна К. С., студент групи ЗБ 6/5

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневська О. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Дохід – є багатозначним поняттям, що вживається у різноманітних значеннях. За сучасних умов цей термін починає набувати ширшого значення і тлумачення.

Зокрема, треба відмітити, що Бутинець Ф. Ф. розглядає поняття дохід, як економічну категорію, що є потоком грошових коштів та інших надходжень за певний період, отриманий від продажу продукції, товарів, робіт, послуг.

Вознюк Г. та Загоротнюк А. розглядають поняття дохід з двох сторін, по-перше, як різниця між виторгом з реалізації продукції, робіт та послуг і вартістю матеріальних витрат на виробництво та збут цієї продукції. А по-друге, дохід – це грошові або матеріальні цінності, отримані від виробничої, комерційної, посередницької та іншої діяльності (виторг).

Продіус Ю. І. визначає дохід, як виручку від реалізації продукції (робіт, послуг) за вирахуванням матеріальних витрат.

Болонська В. І. розглядає дохід, як надходження, одержані внаслідок його господарської діяльності за певний період часу у вигляді конкретних економічних вигод, отриманих внаслідок використання у господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів в умовах прийняттого рівня підприємницького ризику.

Камінська Т. Г. зазначає, що доходами організації визнаються збільшення економічних вигод протягом звітного періоду внаслідок надходження активів або підвищення їх вартості, або зменшення зобов'язань, які приводять до збільшення капіталу організації, за винятком внесків власників.

Тлумачення категорії доходу підприємства у науковій літературі базується загалом на двох принципових підходах, які визначають його зміст у широкому й вузькому розумінні. У свою чергу, широке розуміння змісту цього поняття охоплює економічний та бухгалтерський підхід до його визначення.

Підґрунтям економічного підходу щодо визначення поняття доходу є термін “виручка”, тобто обсяг продажу виробленої підприємством продукції (робіт, послуг). Інколи цей термін ототожнюється з поняттям “дохід підприємства”, що містить з останнього такі притаманні йому елементи, як отримана орендна плата (під час надання основних засобів в оренду), роялті (отримані підприємством платежі за використання його інноваційного або програмного продукту, торгової марки тощо), дивіденди та відсотки зі сформованого підприємством портфеля фінансових інвестицій у цінні папери сторонніх організацій тощо. Тому очевидно, що поняття “дохід підприємства” потрібно розглядати ширше, ніж “виручка від продажу продукції (робіт,

послуг)”. Найпоширенішим серед сучасних економістів стало визначення поняття “дохід підприємства” як суми виручки від реалізації продукції і майна, а також від здійснення позареалізаційних операцій.

У вітчизняному бухгалтерському обліку методологічною основою формування інформації про доходи є П(С)БО 15 “Дохід” та П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати”. У Законі України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” задекларовано, що П(С)БО безпосередньо ґрунтуються на МСБО, а точніше не суперечать міжнародним стандартам. Це свідчить про те, що майже кожному П(С)БО відповідає певне МСБО та МСФЗ. Зокрема, П(С)БО 15 “Дохід” відповідає МСБО 18 “Дохід” та містить елементи МСБО 20 “Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу”.

Відповідно до МСБО 18 “Дохід”, доходом визнається валове надходження економічних вигод протягом певного періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає внаслідок цього надходження, а не внаслідок внесків учасників капіталу.

Отже, можна зробити висновок, що не існує одностайного визначення поняття “дохід”, яке відповідало усім економічним категоріям та напрямкам. Опрацьовані нами літературні джерела надали можливість обґрунтувати, що найбільш узагальненим можна вважати визначення, що навів Шмиголь Н. М.: “Дохід підприємства – це збільшення економічних вигод внаслідок надходження активів або погашення зобов'язань, що приводить до зростання капіталу організації, за винятком внесків учасників (власників майна), та отримане внаслідок використання у господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів та конкурентних переваг в умовах прийнятного рівня підприємницького ризику”.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Блонська В. І. Стратегія управління доходами торговельного підприємства в умовах розвитку ринкових відносин / В. І. Блонська // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18.6. – С. 117-123.
2. Камінська Т. Г. Взаємозв'язок доходів і витрат як категорій оціночних характеристик руху капіталу в обліку / Т. Г. Камінська // Науковий вісник НУБіП України : зб. наук. праць. – К. : Вид-во НУБіП України, 2010. – Вип. 154. – Ч. 3.
3. Продиус Ю. І. Економіка підприємства : [учебн. посіб.] / Ю. І. Продиус. – Харків : Изд-во “Одиссей”, 2004. – 416 с.
4. Шмиголь Н. М. Економічна суть доходів та доходності в системі управління підприємством / Н. М. Шмиголь // Держава та регіон : наук.-виробн. журнал. – Сер.: Економіка та підприємництво. – Запоріжжя : Вид-во Класичного приватного університету. – 2009. – № 7. – С. 221-225.

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ВИТРАТ ОСНОВНОГО ВИДУ ДІЯЛЬНОСТІ

Умриш Т. О., студент групи Б 5/5

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневська О. М.

Миколаївського національного аграрного університету

На сільськогосподарських підприємствах розподіл непрямих витрат здійснюється між окремими видами продукції пропорційно заробітній платі основних робітників. Тобто такий розподіл фактично здійснюється пропорційно трудомісткості продукції [1].

Відповідно до П(С)БО 16 “Витрати” постійна складова загальновиробничих витрат може розподілятися між окремими видами продукції наступним чином: пропорційно основній заробітній платі основних робітників; пропорційно сумі основної заробітної плати основних робітників і витрат на утримання та експлуатацію устаткування; пропорційно собівартості виробленої продукції; пропорційно сумі собівартості і адміністративних витрат.

Існують і інші підходи до розподілу непрямих витрат між окремими видами продукції. Так, ці витрати можуть розподілятися пропорційно: сумі затрат на сировину і матеріали та покупні комплектуючі вироби (матеріальним затратам без зворотних відходів; сумі матеріальних затрат і основної заробітної плати основних робітників; змінним витратам.

Останнім часом в економічній літературі з’явилися пропозиції щодо застосування в якості бази для розподілу непрямих витрат маржинального прибутку, тобто суми постійних затрат і прибутку [2].

Проаналізувавши можливість використання такого підходу до розподілу непрямих витрат між окремими видами продукції можемо зазначити, що використання методу можливе лише за стабільних цін реалізації; використовуючи маржинальний прибуток як базу для розподілу непрямих витрат ми фактично розподіляємо їх пропорційно, так як непрямі витрати є складовою частиною маржинального прибутку.

У якості бази для визначення величини непрямих витрат, що будуть включатися до прогнозованої ціни продукції, яка планується до виробництва використовувати середньозважену величину питомого маржинального прибутку.

При цьому звернемо увагу, що цей показник залежить від структури продажу. І якщо структура продажів буде змінюватися, то зміниться і величина середньозваженого маржинального прибутку [3].

Так, за результатами діяльності сільськогосподарських підприємств Веселинівського району у 2011 р. порівняно з 2012 р. збільшення операційного доходу на 12,5% супроводжувалося зростанням операційних витрат на 11%. В результаті прибуток від операційної діяльності зменшився на 255317 грн, що становить 17,8 відсоткових пунктів. Постійні витрати склали переважну частку

усіх операційних витрат. Негативний вплив на фінансову стійкість підприємства має не лише збільшення абсолютного показника порогу рентабельності, а й зростання його питомої ваги в операційному доході. Тобто, якщо в 2011 р. для покриття операційних витрат сільськогосподарськими підприємствами використовувалася сума операційного доходу, яка становила 16,8% від фактичного доходу, то у 2012 р. – 16,9%, що є несуттєвим зростанням.

Таким чином, запас фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств району збільшився з 21,6% у 2011 р. до 22,6% у 2012 р., що становить 4,6 відсоткові пункти. Фактором, який позитивно вплинув на зміну результативного показника є збільшення операційного доходу на 116780,2 грн, що становить порівняно з попереднім роком – 12,5 відсоткових пунктів. Запас фінансової стійкості підвищився на 17,8%, головним фактором зниження запасу фінансової стійкості є постійні витрати.

Отже, зміна бази розподілу непрямих витрат призводить до суттєвої зміни її величини, що відносяться на різні види продукції і як наслідок, суттєво змінює їх повну собівартість, а за незмінних оптових цін у значній мірі змінює рентабельність. Тому обираючи базу розподілу непрямих витрат необхідно проводити оцінку собівартості продукції за видами з метою виявлення можливостей щодо оптимізації витрат, зростання прибутку і мінімізації ризиків для підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах України / За заг. ред. А. М. Коваленко. – Дніпропетровськ: Баланс-Клуб, 2009. – 736 с.
2. Джерелейко С. О. Етапи формування та впровадження бюджетування в діяльності промислових підприємств / С. О. Джерелейко // Інноваційна економіка. – 2012. – № 5 (31). – С. 222-227.
3. Ларка А.М. Аналіз традиційних методів розподілу непрямих витрат та пропозиції щодо їх удосконалення: [Електронний ресурс] / А. М. Ларка. – Режим доступу: <http://www.kpi.kharkov.ua/>

УДК 658.14

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Христенко О. О., студент групи Б 3/1

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишнеvsька О. М.

Технологічно-економічний коледж

Миколаївського національного аграрного університету

Глобалізаційні процеси і явища здійснюють вплив на будь-які системи від макроекономічних до локальних. Сучасна глобалізація, як процес інтеграції суспільства у складну взаємопов'язану, єдину планетарну систему, сформована

історичними факторами. Глобалізація є якісно новим етапом інтернаціоналізації, викликана активним розвитком транснаціональних компаній і нарощування темпів зростання зовнішніх інтеграційних процесів. Лідерами глобалізаційних процесів є країни направлені на інноваційний розвиток.

За проведеним нами оглядом літературних джерел виявлено, що для деяких країн глобалізація створила відповідні конкурентні переваги, але й активізувала ризики для інших країн. Глобалізація, активізує розвиток окремих суб'єктів, регіонів і країн із високим рівнем платоспроможності і ліквідності. Негативні тенденції у розвитку активізуються через слабку інфраструктуру і обмежені ресурсні можливості. Загрози глобалізації пов'язують із негативним впливом на національну культуру, духовність, що може призвести до втрати культурної різноманітності, традицій населення [2].

Інтеграційні та глобалізаційні процеси в світовому господарстві всебічно вивчаються економістами, соціологами, політологами та правознавцями. Це пояснюється тим, що після другої світової війни централізовані і децентралізовані тенденції у світовій економіці здійснили значний вплив на економічне зростання.

Етапи економічного розвитку країн світу свідчать, що ефективне функціонування економіки залежить від тенденцій у розвитку національних продуктивних сил. Інвестиційна привабливість і фактори щодо розвитку бізнесу сприяють економічному розвитку за рахунок залучення інновацій в усі сфери діяльності, як виробничі так і соціально-культурні.

Підвищення конкурентних переваг країни сприяє збільшенню можливостей щодо входження до великих міжнародних проектів, що у перспективі може забезпечити істотне підвищення конкурентоспроможність економіки.

Стратегічно важливим у зростанні економіки має стати стимулювання структурних реформ спрямованих на активізацію процесів залучення інвестиційно-інноваційного капіталу у реальний сектор економіки країни.

Наслідком глобалізації є утворення наднаціональних інститутів і перехід у їхню компетенцію цілого ряду політичних, економічних, соціальних функцій. Це призвело, з одного боку, до збільшення числа національних державно-правових інститутів, орієнтованих на задоволення потреб наднаціональних організацій, а з іншого – ліквідацію функціонально непотрібних у нових умовах державних установ.

Нами виявлено, що посилюється транснаціоналізація ринків (фінансових, матеріальних, людських, енергетичних) що здійснює негативний вплив на конкурентні позиції у геоeкономічному просторі. Застосування, нових науковоємких та комунікаційних технологій, інформатизація суспільного виробництва змінює зміст та формат значного масиву суспільних відносин.

Проведене нами дослідження дає можливість обґрунтувати що глобалізація веде до зростання конкуренції у світовому масштабі, викликає поглиблення спеціалізації та поділу праці із властивими їм наслідками – зростанням продуктивності праці та скороченням витрат.

Для вітчизняних виробників існують певні внутрішні обмеження у застосуванні інновацій, що пов'язане із технологічною готовністю виробництв особливої актуальності набуває питання у капіталоемних галузях економіки.

Отже підвищити конкурентні переваги економіки України на світовому ринку можливо завдяки активізації інноваційної та зовнішньоекономічної політики.

Головним завданням інноваційної політики з урахуванням впливу глобалізаційних процесів на державному рівні має стати забезпечення збалансованої взаємодії наукового, технічного і виробничого потенціалів, вдосконалення механізму активізації інноваційної діяльності суб'єктів підприємництва, в усіх сферах економіки країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Копійка В. В. Європейський Союз: досвід розширення і Україна / В. В. Копійка – К. : Юридична думка, 2005. – 445 с.
2. Яценко О. М. Історичні аспекти євроінтеграції // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. пр. Вип. 196: В 4 т. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. – Т. 4. – С. 810-815.

УДК 658.15

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІТИЧНОЇ ОЦІНКИ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Шевченко І. В., студент групи Б 5/1

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневецька О. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Важливим завданням для кожного суб'єкта господарювання є мінімізація витрат за незмінності якісних характеристик продукції, підвищення обсягу виробництва та реалізації широкого асортименту продукції.

Головною метою діяльності сільськогосподарських підприємств є забезпечення стійкого фінансового стану, ефективності процесу виробництва та реалізації продукції, здійснення витрат на його розширення та технологічне оновлення.

Сільське господарство характеризується низкою особливостей, що відображається у витратах на виробництво продукції, у тому числі впливом природних та соціальних факторів, які необхідно враховувати при організації виробництва та прийнятті відповідних управлінських рішень.

Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, яке призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) [2].

Для виділення окремих груп витрат в сільськогосподарських

підприємствах потрібно враховувати особливості виробничих процесів зокрема:

- нерівномірність проведення витрат протягом звітнього періоду;
- можливість отримання інформації про фактичну собівартість продукції лише наприкінці року, коли буде сформовано понесені за весь виробничий період витрати та розподілено між усіма видами виробленої продукції;
- витрачання на годівлю тварин корму власного виробництва та зеленого корму;
- застосування відповідних систем стимулювання працівників [1].

Виробничі процеси залежать від пори року, що зумовлює сезонність сільськогосподарського виробництва, особливо у галузі рослинництва. За цих умов важливого значення набуває фактор часу, що вимагає виконання окремих виробничих процесів в оптимальні строки. Сезонний характер виробництва у свою чергу зумовлює відповідну організацію праці у галузі (вищий рівень зайнятості працівників під час весняно-літніх польових робіт, ніж у зимовий період). З цим пов'язано і процес реалізації продукції і надходження грошових коштів.

Так, фактор часу впливає на формування витрат на підприємстві. Наприклад, несвоєчасне виконання польових робіт може призвести до зменшення валового виробництва або якості продукції, що впливає на рівень витрат. За умови зберігання продукції на підприємстві, в очікуванні більшої ціни, підприємство збільшує і загальний розмір витрат, що може вплинути на підвищення виробничого ризику.

Суттєвою специфікою при формуванні витрат у сільському господарстві є його самовідтворення. Значна частина виробленої продукції у тваринництві не реалізується, а залишається з метою відтворення молодняка худоби, у рослинництві – насіння, добрива, корми тощо. Тому зазначена частина виробленої продукції не входить до складу товарної продукції і не набуває грошової форми, оскільки є внутрішньогосподарським оборотом [3].

Формування виробничих витрат в сільськогосподарських підприємствах також має свої особливості. Так, не завжди витрати покриваються ціною.

Витрати є важливою економічною категорією та характеризують ефективність використання ресурсів, визначають рентабельність діяльності підприємства. Тому аналіз особливостей витрат в даній галузі дозволяє більш доцільно їх здійснювати й приймати ефективні та дієві управлінські рішення на підприємстві. Оптимізація витрат дозволяє підвищити прибутковість та рентабельність виробництва та за інших рівних умов мати відповідні переваги над конкурентами.

Аналітична оцінка витрат включає: оцінку загального розміру витрат на виробництво продукції, собівартості реалізованої продукції за видами, собівартості 1 центнеру окремих видів продукції та витрати на 1 грн валової продукції, що надає можливість виявити потенційні резерви підприємства у мінімізації виробничих ризиків. Для аналізу витрат на виробництво продукції застосовують маржинальний підхід, метою якого є порівняльна оцінка різних варіантів можливих управлінських рішень, які приймаються в умовах конкуренції, задля вибору найефективнішого з альтернативних варіантів.

Маржинальний аналіз допомагає суб'єкту господарювання достовірно оцінити результати підприємницької діяльності та спрогнозувати їх оптимальну величину на майбутнє.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бурко К. В. Сучасний стан та перспективи вивчення поведінки витрат з метою управління діяльністю сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / К. В. Бурко. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/7_NMIV_2010/Economics/60198.doc.htm
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати”, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2011. – № 5. – С. 21–25.
3. Чернецька О. В. Методичні підходи до визначення ефективності витрат сільськогосподарських підприємств в управлінському обліку [Електронний ресурс] / О. В. Чернецька. – Режим доступу : <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/Збірник/2011-1/Чернецька.pdf>

УДК 336.741.236:631.1

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Алтухова М. С., студент групи Б 5/3

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневська О. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Діяльність підприємств тісно пов'язана з рухом коштів, оскільки всі господарські операції логічно пов'язані чи з надходженням, чи з витратами коштів. Кошти обслуговують переважну більшість напрямів операційної, інвестиційної і фінансової діяльності. Цей рух коштів функціонуючого підприємства в часі являє собою безперервний процес і визначається поняттям грошовий потік.

Для ефективного управління грошовими потоками необхідно знати:

- величину грошових потоків за певний час;
- основні їх елементи;
- види діяльності, що утворюють потік коштів.

Найбільш привабливою є ситуація, коли основним джерелом коштів є поточна (операційна) діяльність підприємства. Тому першочерговою метою управління грошовими потоками підприємства є досягнення його ліквідності. Підтримка тривалої платоспроможності підприємства також сприяє збільшенню його ліквідності.

Необхідно управляти грошовими потоками таким чином, щоб максимізувати доходність підприємства і одночасно зберегти високу ліквідність його активів [1].

Управління грошовими потоками передбачає цілеспрямований вплив на процеси акумуляції грошових коштів, їх витрачання та перерозподіл з метою забезпечення платоспроможності, фінансової рівноваги, ритмічності та ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства [2].

Механізм управління грошовими потоками підприємства включає: цілі і завдання управління; критерії управління – кількісний аспект цілей; фактори управління – елементи об'єкту та їх взаємозв'язки, які піддаються управлінському впливові, задля досягнення поставлених цілей, принципи управління, специфіку і особливості управління, інструментарій управління, функції управління, а також, ресурси управління – матеріальні, фінансові ресурси, організаційний і соціальний потенціал. Він має ґрунтуватися на принципах системності, інтегрованості, достовірності, динамічності, відповідності цілям підприємства, досяжності, ефективності, багатоваріантності.

Висока роль ефективного управління грошовими потоками підприємства визначається такими основними елементами:

- ринковий механізм регулювання грошових потоків підприємства, в основі якого лежить співвідношення попиту і пропозиції на фінансовому й товарному ринках;

- державне нормативно-правове регулювання грошових потоків підприємства, а саме: регламентація форм розрахунків за окремими господарськими операціями; порядок здійснення готівкових та безготівкових розрахунків; податкове регулювання; регулювання норм і методів амортизації основних засобів і нематеріальних активів, а також порядку формування інформаційної бази для управління грошовими потоками тощо;

- внутрішній механізм впливу на формування грошових потоків підприємства, який регламентує певні оперативні управлінські рішення щодо їх оптимізації. Окремі елементи цього механізму є в статуті підприємства, в розробленій ним політиці управління грошовими потоками та системі внутрішніх нормативів і вимог щодо формування грошових потоків;

- система конкретних методів і прийомів управління грошовими потоками підприємства.

Отже, ефективність управління грошовими потоками визначається синхронізацією надходжень і виплат, підтримкою постійної платоспроможності підприємства та раціональним використанням фінансових ресурсів, які формуються із внутрішніх та зовнішніх джерел.

З метою підвищення ефективності управління грошовими потоками вітчизняних підприємств необхідно:

- залучати в практику розрахунок системи показників грошових потоків як вимірників фінансової стійкості, платіжної стабільності та нормальної платоспроможності;

- досліджувати галузеві закономірності грошових потоків та враховувати їх у практиці обліку та аналізу підприємства;

- визначати потоки в обліковій, у тому числі оперативній, інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств;

- удосконалити методикау аналізу грошових потоків, що повинна здійснюватися, виходячи з реального фінансового стану підприємств.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування / Г. О. Крамаренко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с.
2. Герасимчук З. В. Фінансовий менеджмент : [навч. посібник] / З. В. Герасимчук, І. М. Вахович. Луцький держ. технічний ун-т, Київський національний торговельно-економічний ун-т. – Вид. 2-е, переробл. і доп. – Луцьк : Надстиря, 2007. – 412 с.

УДК 658.14

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Заудальський Є. О., студент групи Б 5/1

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневська О. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Підвищення якості, конкурентоспроможності виробничо-технічної бази підприємств є важливим чинником росту їх економічної стабільності й розвитку. Аналізуючи існуючі тенденції розвитку вітчизняних суб'єктів господарювання, слід виділити наступні негативні фактори впливу на активізацію процесів технічної перебудови: зниження інноваційної активності, незначні обсяги фінансування господарської діяльності, обмеженість державної підтримки, недостатній рівень ефективності функціонування та показників фінансового стану, підвищення рівня зношеності основних засобів.

Розробці науково-методичних засад управління процесом відтворення основних засобів та зокрема дослідженням щодо необхідності проведення технічного переозброєння на підприємстві присвячено роботи багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів. До них відносяться праці Г. Александрова, І. Больботенка, О. Бондар, К. Бояринової, Д. Ванькович, В. Василенка, О. Кушніренка, Й. Петрович, В.Шебаніна та ін.

Оцінка економічної ефективності заходів з технічного забезпечення та впровадження технічних інновацій проводиться на базі комплексного системного підходу, використовуючи систему показників, яка складається з декількох блоків, що дозволяє оцінювати заходи не тільки з позиції визначення ефективності інвестицій у технічне забезпечення сільськогосподарського виробництва, це надає уявлення щодо ефективності використання виробничих ресурсів та господарської діяльності в цілому. У той же час це дозволяє визначити коло проблемних аспектів, пов'язаних із визначенням стратегії технічного розвитку підприємства.

Отже, для забезпечення ефективної господарської діяльності підприємств процес технічного забезпечення виробництв повинен мати постійний, безперервний характер. У той же час, зазначимо, що процес управління технічним забезпеченням на підприємстві повинен здійснюватися виходячи з основних етапів стратегічного управління і включати:

- аналіз зовнішніх і внутрішніх факторів, оцінку потенціалу підприємства;
- визначення мети та цілей управління техніко-технологічним розвитком підприємства;
- розробку альтернативних варіантів та вибір оптимального варіанта техніко-технологічного розвитку виробництв;
- реалізація обраної стратегії (яка обов'язково повинна бути узгоджена з загальною стратегією розвитку підприємства);
- контроль за реалізацією стратегії, коригування заходів та оцінка реалізованої стратегії.

Базовими положеннями механізму управління технічним забезпеченням виробництва повинні стати:

- формування оптимальної структури щодо цілей та засобів розвитку підприємства;
- розробка та реалізація заходів технічного забезпечення повинна відбуватися із використанням інноваційних технологій та методик управління, які у свою чергу повинні бути пов'язані з загальною стратегією розвитку підприємства;
- інтеграція методів технологічного контролю і моніторингу у процес технічного забезпечення;
- формування єдиної інформаційної основи управління процесом технічного забезпечення;
- підвищення відповідальності керівництва та працівників підприємства за результати проведення технічного забезпечення.

Рівень адаптації виробництв до впроваджуваних технічних інновацій багато в чому визначається характером виробничих процесів, без урахування яких можна знівелювати усі технічні переваги нового обладнання. За результатами розробок вітчизняних вчених [3] досліджено вплив результату впровадження нової техніки на зміну тимчасових параметрів виробничого процесу. Процес впровадження нової техніки повинен забезпечувати не стільки скорочення часу виконання окремих часткових виробничих процесів виготовлення виробу, скільки часу процесу виробництва виробу або підвищувати рівень паралельності виконання виробничих процесів.

Таким чином, для забезпечення виробництва конкурентоспроможної продукції необхідно укомплектувати машинно-тракторний парк, який відповідав би обсягам і технологіям механізованих робіт. Економічно міцні підприємства із великими обсягами робіт мають укомплектувати власний машинно-тракторний парк. Дрібні підприємства можуть кооперувати зусилля з метою купівлі техніки і використовувати її на міжгосподарській основі відповідно до угод між партнерами, створювати у регіонах мережі підрядних організацій і підприємств, які б на договірних засадах надавали широкий спектр

послуг усім категоріям сільськогосподарських товаровиробників. Це дозволить за менших капіталовкладень сформувати повноцінний машинно-тракторний парк і інтенсивно його використовувати. Створення міжгосподарських безприбуткових кооперативів з технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників є одним з дієвих напрямів оновлення машинно-тракторного парку та підвищення ефективності його використання. Високопродуктивну техніку доцільно концентрувати у кооперативних об'єднаннях, що надає можливість забезпечити своєчасність виконання усіх технологічних операцій в оптимальні строки [1].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бібленко С. Б. Шляхи вдосконалення організаційно-економічних відносин здійснення державного технічного нагляду України / С. Б. Бібленко // Державне будівництво. – Х. : ХарРІ НАДУ, 2008. – № 2. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2008-2/doc/2/13.pdf>
2. Білоусько Я. К. Про бюджетну підтримку технічного переоснащення сільського господарства / Я. К. Білоусько, В. О. Питулько // Агроінком. – 2006. – № 3-4. – С. 2.
3. Больботенко І. В. Організація заходів з технічного переозброєння виробництва в сучасних умовах господарювання / І. В. Больботенко // Коммунальное хозяйство городов : науч.-техн. сб. – 2003. – № 50. – С. 90-94.

УДК 658.11:336.74

УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОБІГОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Корабахіна А. Ю., студент групи Б 5/4

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневська О. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Створення будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності передбачає формування власного капіталу, джерелами якого можуть бути як основні так і оборотні активи. Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 1 оборотні активи – гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу [1]. Разом з основними фондами оборотні кошти формують матеріально-технічну базу процесу виробництва та можуть бути засобом впровадження нових інноваційних технологій, покращувати платоспроможність підприємства та забезпечувати його фінансову незалежність.

Виконуючи платіжно-розрахункову функцію та функцію забезпечення виробничого процесу, варто відмітити, що оборотні кошти повинні раціонально розподілятися на виконання як зобов'язань перед контрагентами, так і на дотримання планових виробничих витрат – матеріальних, витрат на оплату

праці тощо. Це переважно пов'язано з тим, що дані активи повністю споживаються у кожному циклі процесу виробництва.

Важливою особливістю сучасного періоду функціонування підприємств на Україні є нестача оборотних засобів. Гостро така проблема стоїть перед аграріями, які для поповнення оборотного капіталу змушені залучати короткострокові кредити. Покрити нестачі оборотних засобів у період нарощення витрат в сільськогосподарських підприємствах можливо через авансування заготівельних організацій зарахунок проведення державних закупівель сільськогосподарської продукції.

Здійснюючи використання оборотних коштів, фінансові аналітики повинні оцінити можливі ризики втрати ліквідності підприємства, що характерно у разі перевитрат не за цільовим призначенням. Економія оборотних коштів як спосіб поліпшення використання оборотних активів сприяє поліпшенню використання виробничих потужностей і підвищенню продуктивності праці, зниженню собівартості продукції тощо. Істотно впливаючи на зниження собівартості продукції, економія матеріальних ресурсів, яка надає позитивний вплив на фінансовий стан підприємства. Основними джерелами такої економії може бути використання відходів та використання вторинної сировини.

Так, значні резерви підвищення ефективності використання оборотних коштів закладені безпосередньо в самому підприємстві. У сфері виробництва це відноситься, перш за все, до виробничих запасів так як вони представляють ту частину коштів виробництва, яка тимчасово не бере участь у виробничому процесі. Основні шляхи скорочення виробничих запасів зводяться до вдосконалення нормування, поліпшенню організації постачання, зокрема шляхом встановлення чітких договірних умов постачань і забезпечення їх виконання, оптимального вибору постачальників, налагодженої роботи транспорту тощо. Важлива роль при цьому належить поліпшенню організації складського господарства [2].

Необхідною умовою для підвищення ефективності використання оборотних активів є нормування оборотних активів, яке передбачає визначення за науковою методикою необхідної величини грошових коштів, що вкладаються в мінімальні запаси товарно-матеріальних цінностей для забезпечення безперервного процесу виробництва продукції (надання послуг).

На сьогоднішній день актуальним є планування використання ресурсів, що здійснюється завдяки побудові економіко-математичної моделі виробництва продукції з урахуванням запасів ресурсів та нормативів витрат на одиницю продукції. Така модель передбачає вираження математичних умов, що обмежують використання запасів, а також допомагає визначити максимальний рівень прибутку від реалізації продукції за допомогою цільової функції:

$$Z = Ax_1 + Bx_2 + Cx_3 \rightarrow \max,$$

де Z – значення цільової функції;

A, B, C – плановий прибуток від реалізації одиниці продукції (за видами);

x_1, x_2, x_3 – кількість продукції (за видами).

Розв'язок такої задачі для економії часу доцільно проводити за допомогою операційної системи Microsoft Excel, використовуючи команду “Поиск решения”.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [Електронний ресурс] : Наказ МФУ від 07.02.2013 р. № 73 – Режим доступу : <http://buhgalter911.com>.
2. Супрун О. М. Проблема прискорення обігу оборотних коштів на підприємстві / О.М.Супрун // Ефективна економіка. – 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2185>.

УДК 65.012.8(477)

СТАН ТА ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ КРАЇНИ

Юрченко Ю. І., студент групи Е 4/3

Науковий керівник – старший викладач Костирко А. Г.

Миколаївський національний аграрний університет

Забезпечення економічної безпеки є однією з найважливіших функцій держави. У статті 17 Конституції України чітко зазначено, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу [1].

Економічна безпека – це становище держави, за якого є можливість створювати й розвивати ефективні умови для перспективного розвитку та зростання добробуту громадян.

Питанням економічної безпеки присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників, серед яких: І. Бінько, З. Варналій, О. Власюк, В. Геєць, В. Горбулін, Я. Жаліло, А. Качинський, В. Мунтян, Г. Пастернак-Таранущенко, В. Предборський, Л. Шевченко, В. Шлемко та інші.

Основним критерієм економічної безпеки є здатність економіки країни зберігати та підвищувати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз.

Економічна безпека – це свого роду забезпечення в довгостроковій перспективі таких систем показників як:

1. Економічна незалежність (фінансова, сировинно-ресурсна, інноваційна тощо);
2. Економічна стабільність (рівень розвитку, що гарантує відчуття безпеки сьогодні та в майбутньому);
3. Економічний розвиток (інноваційно-інвестиційна активність, реструктуризація, фінансове оздоровлення) [2].

Складовими економічної безпеки згідно “Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України” є: макроекономічна, фінансова, зовнішньоекономічна, інвестиційна, науково-технологічна, енергетична, виробнича, демографічна, соціальна, продовольча безпека.

Підтвердженням наявних проблем в сфері забезпечення економічної безпеки є рівень розрахованого інтегрального показника економічної безпеки.

Так, при оптимальному значенні 100% найбільший рівень інтегрального показника спостерігався у 2007-2008 роках – 65%. У зоні критичного стану економічна безпека України була у 1996 та 1998 роках. Починаючи з 1999 року, рівень економічної безпеки знаходився в межах інтервалу 50-65%, не виходячи за межі небезпечної зони та не досягаючи задовільного рівня. Негативною тенденцією є зменшення інтегрального показника, починаючи з 2008 року (рис.1).

Виходячи з ситуації в українській економіці, а також з тенденцій, які спостерігаються в процесі її реформування, можна виділити основні внутрішні та зовнішні загрози економічній безпеці України.

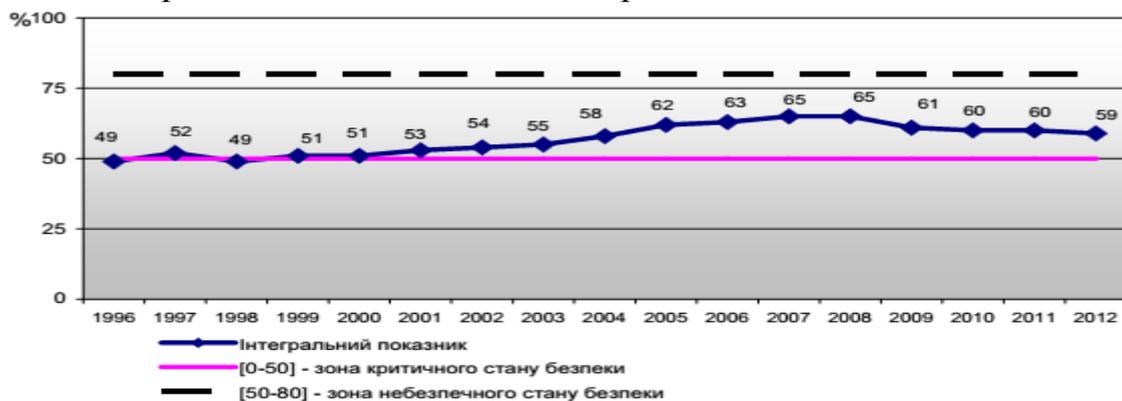

Рисунок 1 — Інтегральний показник економічної безпеки України

Джерело: побудовано за даними [3].

До внутрішніх загроз слід віднести: відсутність на державному рівні розробленої концепції та системи економічної безпеки; низький рівень науково-технічного потенціалу, високий рівень зношеності матеріально-технічної бази багатьох економічних галузей, передусім матеріального виробництва; надто різка диференціація у доходах та споживанні населення, зростання рівня бідності, високий рівень безробіття; криміналізація економіки, зростання її «тіньового» сектора, поширеність організованої злочинності на ключові галузі економіки України; високий рівень корупції у державно-управлінській сфері; недосконалість законодавства у сфері економічних відносин та механізмів формування економічної політики; низький рівень заробітної плати, відсутність мотивації до праці тощо.

Зовнішніми загрозами виступають: зниження інвестиційних надходжень в економіку держави; значна частка сировинного експорту у зовнішньоекономічній діяльності та втрата традиційних ринків збуту; залежність забезпечення України від імпорту продовольчих товарів, товарів повсякденного попиту, технологічної продукції стратегічного значення; скуповування іноземними фірмами підприємств України з метою усунення їх як з зовнішніх, так і внутрішніх ринків збуту; негативний вплив на національну

економіку світових фондових, фінансових та валютних ринків; високий рівень зовнішнього боргу .

Основними суб'єктами забезпечення економічної безпеки держави, які в межах своєї компетенції захищають інтереси особистості, суспільства та держави в економічній сфері, є: держава та її інститути (функціональні і галузеві міністерства, відомства, податкові та митні служби, біржі, фонди і страхові компанії); органи місцевого самоврядування; підприємства, установи та інші господарські організації як державного, так і приватного сектора економіки; виробники, продавці продукції та вітчизняні споживачі [2].

Варто також зазначити, що забезпечення економічної безпеки не може бути ефективним без активної участі в ньому суб'єктів господарювання (підприємств, установ, організацій тощо), пов'язаних із ними інститутів громадянського суспільства (зокрема політичних партій, профспілок, організацій підприємців та ін.), а також самих громадян.

Отже, ефективне забезпечення економічної безпеки неможливе без вироблення та впровадження єдиної державної стратегії, яка була б спрямована на координацію зусиль усіх суб'єктів даного процесу – від вищих посадових осіб держави та вищих органів державної влади до державних службовців, органів місцевої державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій. Це потребує цілеспрямованої, комплексної роботи в цьому напрямку, що передбачає утворення чіткої системи взаємодії між основними суб'єктами економічної безпеки на підставі змістовного, обґрунтованого розмежування та узгодження функцій та повноважень, їх відповідного нормативно-правового закріплення; розробки та здійснення усіма суб'єктами збалансованої, скоординованої системи заходів забезпечення економічної безпеки, адекватних внутрішнім та зовнішнім загрозам.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141-142.
2. Сак Т. В. Економічна безпека України / Т. В. Сак // Інформаційні технології та економічна безпека. – 2013. – 4 (65). – С. 14-15.
3. Стан енергетичної безпеки України (оцінка та методологія розрахунку) [Електронний ресурс] Управління макроекономічного прогнозування Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>

ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ НА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Колодич В. П., студент групи Б 5/5

Науковий керівник – старший викладач Костирко А. Г.

Миколаївський національний аграрний університет

Фінансовий результат завершує цикл діяльності підприємства, пов'язаний з виробництвом і реалізацією продукцією (виконаних робіт, наданих послуг) і одночасно виступає необхідною умовою наступного витка його діяльності. Високі значення фінансових результатів діяльності організації забезпечує зміцнення бюджету держави у вигляді податкових вилучень, сприяють зростанню його інвестиційної привабливості, ділової активності у виробничій і фінансовій сферах [1, 3].

Дослідження проблеми фінансових результатів в період економічної кризи стає ще більш актуальним, оскільки від одержаного підприємством прибутку залежить рівень оплати праці працівників, динаміка надходження коштів до бюджетів різних рівнів, насиченість ринку відповідною продукцією в міру її потреби тощо. Дослідженню питань фінансових результатів та чинників впливу на їх формування присвячено чимало праць провідних економістів, серед яких: О. В. Ефімова, Н. А. Руснак, Р. С. Сайфулін, А. Д. Шеремет та ін. Однак у наукових працях до визначення економічного змісту даного поняття автори підходять в різних аспектах і з різним ступенем деталізації [2].

Для будь-якого підприємства отримання фінансового результату означає визнання суспільством (ринком) корисності його діяльності або отримання виручки від реалізації виробничого на підприємстві продукту у формі продукції, робіт, послуг.

На результати діяльності здійснюють вплив велика кількість факторів, які у своїй більшості є спільними для всіх підприємств. Однак, враховуючи специфіку окремо взятого підприємства необхідним є виявлення впливу факторів, які характерні для нього. Проведемо аналіз фінансових результатів від реалізації сільськогосподарської продукції фермерського господарства.

Таблиця 1 Фінансові результати від реалізації сільськогосподарської продукції фермерського господарства “Гармонія” Снігурівського району

Культури	Прибуток (збиток), тис.грн			2012 рік у % до	
	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2010 р.	2011 р.
Пшениця озима	134,9	11,4	232	171,1	2035,1
Ячмінь озимий	-10,4	-97,1	185,9	-	-
Ячмінь ярий	50,9	-59,7	20,2	39,7	-
Соняшник	224,2	1163,6	91,9	40,1	7,9
Ріпак озимий	97,7	313	175,9	180,0	56,2
Всього	497,3	1331,2	705,9	141,9	53,0

Джерело: побудовано за даними звітності господарства.

Аналізуючи дані таблиці, можемо зробити висновок, що загалом фінансові результати від реалізації сільськогосподарської продукції у господарстві були позитивними протягом трьох років

Негативний фінансовий результат у 2010 році мала така культура як ячмінь ярий, і дорівнював (-59,9) тис. грн. Що мало негативний вплив на розвиток фінансового стану на ФГ “Гармонія”.

Найбільшу суму прибутку господарство отримало від реалізації соняшнику у 2011 році, а саме – 1163,6 тис. грн і 224,2 тис. грн у 2010 році.

Для підвищення ефективності роботи підприємств першочергове значення має виявлення резервів збільшення обсягів виробництва і реалізації, зниження собівартості продукції, зростання прибутку. Для визначення основних напрямів пошуку резервів збільшення прибутку велике значення має аналіз впливу на величину прибутку усіх факторів.

Слід зауважити, що класифікація факторів є дещо умовною, так як ринкові відносини мають динамічний характер, тобто перебувають у постійному розвитку. Виробничі фактори характеризують наявність і використання засобів виробництва і предметів праці, трудових і фінансових ресурсів. Виробничі фактори в свою чергу поділяються на екстенсивні та інтенсивні. Екстенсивні фактори впливають на процес одержання прибутку через кількісні зміни: зміни обсягу засобів і предметів праці, фінансових ресурсів, часу роботи обладнання, чисельності персоналу, фонду робочого часу тощо. Інтенсивні фактори впливають на процес отримання прибутку через “якісні” зміни: підвищення продуктивності праці обладнання та його якості, застосування прогресивних матеріалів і удосконалення технології їх обробки, прискорення обертання оборотних засобів, підвищення кваліфікації персоналу, зниження матеріалоємності продукції, удосконалення організації праці і більш ефективне використання фінансових ресурсів [2].

До позавиробничих факторів відносять постачальницько-збутову та природоохоронну діяльність, соціальні умови праці і побуту та ін. До зовнішніх факторів відносять природні умови, державне регулювання цін, тарифів, відсотків, податкових ставок і пільг, штрафних санкцій тощо. Ці фактори не залежать від діяльності підприємств, але можуть спричиняти значний вплив на величину прибутку.

Фінансові результати інтегровано відображають кількісні та якісні чинники діяльності підприємств. Управління формуванням та розподілом прибутку забезпечується за допомогою впливу на нього через фактори, що визначають фінансовий результат. Оскільки прибуток є інтегрованим показником, то на нього впливають усі фактори діяльності підприємств. Залежно від рівня дії та способу впливу вони поділяються на макроекономічні та мікроекономічні.

До макроекономічних належать ті фактори, що характеризують ситуацію на ринку, тобто рівень попиту та пропозиції. Як правило, діяльність підприємства починається з маркетингових досліджень з метою визначення місця підприємства на ринку, прогнозування відповідних змін. Підприємство не може безпосередньо впливати на ці чинники і змушене приймати ту ситуацію на

ринку, яка склалася, максимально враховуючи її при плануванні своєї діяльності, так як зміна ситуації на ринку може істотно вплинути на рівновагу попиту і пропозиції, що неодмінно відіб'ється на обсязі продажу і цінах, а в підсумку – на фінансових результатах.

Мікроекономічні фактори відображають діяльність самого підприємства. Вони поділяються на дві групи: техніко-економічні та комплексні.

Система техніко-економічних факторів визначається характером і умовами формування прибутку в тій чи іншій галузі. Розглянемо її на прикладі основної галузі – промисловості. На прибуток у промисловості впливають такі фактори:

- обсяг виробництва товару;
- ціна за одиницю продукції;
- собівартість одиниці продукції.

В інших галузях ці фактори практично ідентичні. Таким чином виділяють три узагальнюючі фактори: обсягів, ціновий, собі вартісний. Обсяг продажу і ціна діють на прибуток прями пропорційно, а собівартість – обернено. Ці фактори впливають на фінансові результати як кожен окремо, так і в сукупності. Їх сукупна дія відображається в інтегрованих факторах асортименту і структури продукції (робіт, послуг).

Вплив фактора асортименту проявляється в установленні певного набору товарів, робіт і послуг з різними цінами і собівартістю. Зрозуміло, що зміна одного товару на інший веде до збільшення чи зменшення загальної кількості прибутку. Звичайно, майже усі підприємства намагаються випускати найбільш рентабельні товари з метою максимізації прибутку. Разом з тим необхідно утримувати певну нішу на ринку обумовлює випуск і менш рентабельних товарів.

Дія фактора структури за своїм характером подібна до впливу асортименту. Однак у даному разі змінюється не номенклатура товарів (робіт, послуг), а питома вага окремих з них у загальному випуску. Збільшення питомої ваги більш рентабельних товарів (робіт, послуг) за рахунок менш рентабельних веде до збільшення загальної маси прибутку і навпаки. Водночас можливості підприємств впливати на прибуток через даний фактор досить обмежені, оскільки структура випуску продукції та надання послуг визначаються потребами ринку.

Таким чином, формування фінансових результатів визначається великою кількістю факторів, що характеризують різні сторони фінансово-господарської діяльності підприємства [3, 4].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артеменко В. Г. Фінансовий аналіз : [навч. посіб.] / В. Г. Артеменко, М. В. Белендір. – М. : Изд-во “Дис”, НГАЕіУ. – 1997. – 342 с.
2. Баканов М. І. Теорія економічного аналізу : [підруч.] / М. І. Баканов, А. Д. Шеремет. – М. : Фінанси і статистика, 2000. – 247 с.
3. Журавльов В. В. Аналіз господарсько-фінансової діяльності підприємств, 1999.
4. Ковальчук М. І. Економічний аналіз в управлінні с/г виробництвом : [навч. посіб.] / М. І. Ковальчук. – К. : КДЕУ, 1995. – 285 с.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Тесляр В. О., студент групи Е 4/3

Науковий керівник – старший викладач Костирко А. Г.

Миколаївський національний аграрний університет

Сьогодні, за ринкових умов господарювання будь-яке сільськогосподарське підприємство функціонує у складному зовнішньому середовищі, яке є нестабільним, нестійким, невизначеним, таким, що швидко змінюється, має безліч ризиків, в тому числі для економічної безпеки суб'єкта господарювання, змушує швидко адаптуватися до нових умов [1].

Економічна безпека аграрної сфери, як основного гаранта продовольчої безпеки, є найважливішою складовою економічної безпеки України, яка набуває вагомого значення для розвитку держави. Зі вступом України у СОТ в аграрній сфері відбулися істотні трансформаційні зміни, що тягне за собою зміну ролі економічної безпеки та відбувається коригування методик її забезпечення. Саме тому проблема економічної безпеки аграрного сектора економіки є актуальною і потребує негайного вирішення.

Питання економічної безпеки розглядаються в наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених: Абалкіна Л., Амбросова В., Варналія З., Власюка О., Горошкової Л., Маліка Н., Пономаренко В., Тумара М. та інших.

Економічна безпека фірми (підприємства, організації) – це такий стан корпоративних ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації і технології, техніки та устаткування, прав) і підприємницьких можливостей, за якого гарантується найбільш ефективно їхнє використання для стабільного функціонування та динамічного науково-технічного й соціального розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (загрозам) [3].

Оцінювання економічної безпеки сільськогосподарських підприємств включає оцінки ресурсного потенціалу й можливостей розвитку підприємства, рівнів ефективності використання ресурсів, капіталу і праці, податкового навантаження і їхнього співвідношення з показниками найбільш розвинених і передових представників індустрії, а також рівню, при якому погрози зовнішнього і внутрішнього характеру зводяться до мінімуму [2].

До найбільш загальних показників економічної безпеки сільськогосподарських підприємств відносять: результати економічної діяльності (прибутковість, рентабельність та ін.), продуктивність (худоби та птиці, праці). Найбільш конкретне уявлення про стан економічної безпеки надають такі характеристики: фінансова стабільність, платоспроможність, маневреність, ліквідність [2].

Економічна безпека аграрної галузі має складну структуру. З точки зору функціонально-структурного аспекту О. С. Власюк розглядає економічну безпеку як сукупність взаємопов'язаних систем безпеки, які відображають

функціонування “блоків-сфер” економічної системи держави [1].

Нами було виділено основні функціональні складові економічної безпеки аграрної галузі, які представлені на рисунку 1.

Рисунок 1 – Функціональні складові економічної безпеки аграрної галузі

Джерело: побудовано за даними [3]

Для виявлення основних проблем і перспектив економічної безпеки сільськогосподарських підприємств пропонуємо розглянути побудовану нами матрицю SWOT-аналізу (табл. 1).

Таблиця 1 Матриця SWOT-аналізу економічної безпеки аграрних підприємств

МОЖЛИВОСТІ	ЗАГРОЗИ
Виготовлення екологічно чистої продукції	Зміна бюджетної політики держави
Здійснення агрострахування	Негативний вплив природно-кліматичних факторів
Створення системи нематеріальної мотивації праці	Погіршення соціальних умов життя на селі
Пільгове кредитування виробників	Підвищення ставок по кредитах
Підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення	Підвищення цін на матеріальні ресурси
Відновлення і покращення родючості ґрунтів	Погіршення родючості ґрунтів
Залучення інвестицій	Зниження інвестиційного клімату в державі
Зниження собівартості продукції	Зміна податкової політики держави; зниження цін реалізації продукції на ринку
СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
Висока якість продукції	Низький рівень інвестиційної привабливості
Забезпеченість земельними ресурсами	Недостатня забезпеченість матеріально-технічними та фінансовими ресурсами
Довіра споживачів до вітчизняної продукції	Застаріле обладнання
Висока продуктивність праці	Плинність кадрів

Джерело: розроблено автором

Таким чином, в результаті вивчення сутності економічної безпеки сільськогосподарських підприємств було доведено, що вона покликана створити умови для ефективної діяльності підприємства в умовах конкуренції та ризиків, шляхом своєчасного виявлення та послаблення дії різноманітних небезпек та загроз.

Слід зазначити, що в економічній безпеці конкретного сільськогосподарського підприємства мають бути зацікавлені не лише керівники цих підприємств, а й уряд, місцеві органи влади і інші підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Власюк О. С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку / О. С. Власюк; Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України. – К., 2008. – 48 с.
2. Кулагина Н. А. Теория и методология экономической безопасности агропромышленного комплекса : автореф. дис. на соискание ученой степени докт. эконом. наук : спец. 08.00.05 “Экономика и управление народным хозяйством (экономическая безопасность)” / Н. А. Кулагина. – Москва, 2012. – 45 с.
3. Тумар М. Б. Основи економічної безпеки підприємства : [навч. посіб.] / М. Б. Тумар – К. : “Хай - Тек Прес”, 2008. – 232 с.

УДК 330.131.7:330.322:631.158

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Антоненко М. В., студент групи Б 5/4

Науковий керівник – старший викладач Костирко А. Г.

Миколаївський національний аграрний університет

За умов ринкової економіки від підприємства вимагається підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції і послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, активізації підприємства.

В процесі становлення ринкових відносин підвищуються відповідальність і самостійність суб'єктів господарювання у підготовці та прийнятті управлінських рішень. Їхня ефективність зумовлюється обґрунтованою, своєчасною і всебічною оцінкою існуючого й прогнозного фінансово-економічного стану. При цьому важливим моментом є вибір фінансової політики підприємства.

Дослідженню питань фінансового забезпечення фермерських господарств присвячено наукові праці Родионова В. М., Романовського М. В., Хеддервік К., Чаянова А. В. та ін.

У нинішніх умовах фінансове забезпечення діяльності фермерських господарств здійснюється переважно в трьох формах:

- самофінансування, тобто використання власних ресурсів для розвитку;
- кредитування на основі мобілізації та перерозподілу тимчасово вільних коштів;
- бюджетне фінансування на безповоротній основі за рахунок коштів

державного і місцевого бюджетів.

Таким чином фінансова політика держави щодо аграрних підприємств реалізується через фінансове забезпечення. Воно, в свою чергу, значною мірою зорієнтоване на активну участь держави у фінансуванні діяльності підприємств. Діють кілька програм фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств, спрямованих на забезпечення економічного паритету між сільським господарством та іншими галузями економіки, а також стимулювання розвитку перспективних процесів у сфері виробництва.

Фермерські господарства потребують інвестиційних коштів. Інвестуванню капіталу завжди супроводжують вибір варіантів інвестування і ризик. Вибір різних варіантів вкладання капіталу часто пов'язаний зі значною невизначеністю. Наприклад, позичальник бере позичку, повернення якої він буде робити з майбутніх доходів. Однак самі ці доходи йому невідомі. Цілком можливий випадок, що майбутніх доходів може і не вистачити для повернення позички. В інвестуванні капіталу доводиться також іти на визначений ризик, тобто обирати той чи інший ступінь ризику.

Підприємства без фінансового ризику не буває. Найбільший прибуток, як правило, приносять ринкові операції з підвищеним ризиком. Однак в усьому потрібна міра. Ризик обов'язково повинен бути розрахований до максимально припустимої межі. Як відомо, усі ринкові оцінки мають різноманітний характер. Керівництву фермерських господарств необхідно передбачати додаткові можливості для зм'якшення крутих поворотів на ринку.

В українській практиці ризик підприємця кількісно характеризується суб'єктивною оцінкою очікуваної величини максимального і мінімального доходів (збитків) від вкладення капіталу. Що більший діапазон між максимальним і мінімальним доходами (збитками) за рівної ймовірності їхнього одержання, то вищий ступінь ризику. Що більша невизначеність господарської ситуації при ухваленні рішення, то вищий і ступінь ризику [1].

Керівнику фермерського господарства для прийняття рішення в умовах ризику необхідно розуміти: не можна ризикувати більше, ніж це може дозволити власний капітал; завжди треба думати про наслідки ризику; позитивне рішення приймається лише за відсутності сумніву; не можна ризикувати великою кількістю заради малого; за наявності сумніву приймаються негативні рішення; не можна думати, що завжди існує тільки одне рішення, можливо, що є й інші варіанти.

Перш ніж прийняти рішення про ризикове вкладення капіталу, керівник повинен визначити максимальний обсяг збитку від цього ризику; зіставити його з обсягом вкладеного капіталу; порівняти його з усіма власними фінансовими ресурсами і визначити, чи не призведе втрата цього капіталу до банкрутства інвестора.

Актуальним для сучасного керівника є застосування наступного правила: максимум виграшу, оптимальна ймовірність результату, оптимальне коливання результату, оптимальне сполучення виграшу і величини ризику [3].

Особливо важливий для умов України фінансовий ризик, що виникає у сфері відносин підприємства з банками й іншими фінансовими інститутами.

Фінансовий ризик діяльності підприємства звичайно вимірюється відношенням позикових засобів до власного: що вище це відношення, то більше підприємство залежить від кредиторів, і серйозніший і фінансовий ризик, оскільки обмеження припинення кредитування, жорсткість умов кредиту призводять звичайно до труднощів і навіть до зупинки виробництва через відсутність сировини, матеріалів тощо.

Добробут підприємства в області фінансів забезпечується за рахунок дії як зовнішніх, так і внутрішніх чинників, причому для підприємства особливе значення являються насамперед, зовнішні обставини, що підприємство змінити не може і змушений до них пристосовуватися. Внутрішні можливості фірми використовуються таким чином, щоб ефективно задіяти зовнішні чинники. Отже, основними шляхами підвищення фінансової стійкості підприємства при цьому є такі:

- підвищення ефективності використання основних фондів підприємства;
- підвищення інтенсивності використання оборотних активів підприємства;
- підвищення продуктивності праці;
- подальше збільшення обсягів реалізації товарів;
- зниження матеріальних операційних витрат;
- розширення ринку збуту продукції (товарів);
- залучення інвестицій (кредитів) та ін.

Таким чином, практичне застосування запропонованих заходів стабілізації виробничого підприємства на основі проведеного аналізу буде сприяти успішному вирішенню завдань платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства на сучасному етапі розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Економічна енциклопедія: У трьох томах, т. 1/ За ред. С.В. Мочерний та ін. – К. : Академія, 2002. – 863 с.
2. Мелушова І. Ю. Ефективність формування фінансових результатів підприємств : [монографія] / І. Ю. Мелушова. – Харків : Харківський ДУ. – 2006. – 25 с.
3. Павловська В. О. Фінансовий аналіз : [навч. посібн.] / В. О. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – Вид. 2-ге, [без змін]. – К. : Вид-во КНЕУ. – 2007. – 592 с.

УДК 658.14.17

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Коваль А. Ю., студент групи Б 5/4

Науковий керівник – асистент Резніченко Ю. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Сутність поняття фінансового управління доречно трактувати як інструмент реалізації фінансів та фінансової політики, як сукупність методів

впливу на організацію і використання фінансових відносин та фінансових ресурсів, як сукупність управлінських структур і фінансового апарату на всіх рівнях управління підприємством.

В організаційній та управлінській роботі підприємств фінансова діяльність займає особливе місце. Від неї багато в чому залежить своєчасність та повнота фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвитку підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання.

На практиці діяльність, спрямована на забезпечення виробництва фінансовими ресурсами і здійснення контролю за дотриманням фінансової дисципліни, називається фінансовою роботою. Як правило, фінансова робота на підприємстві організовується фінансовим відділом, що є окремим самостійним структурним підрозділом. Керівник цього відділу безпосередньо підлягає керівникові підприємства і разом з ним несе відповідальність за фінансову дисципліну і фінансовий стан підприємства, представляє підприємство у фінансових, кредитних та інших органах. На невеликих підприємствах, де немає самостійного фінансового відділу, дану роботу виконує фінансовий сектор, що створюється у складі бухгалтерії, фінансово-збутового відділу чи іншого підрозділу підприємства, керівник якого в такому разі несе відповідальність за фінансову роботу підприємства.

Фінансова робота на підприємстві дуже різноманітна й багатогранна, але умовно її можна згрупувати за напрямками таким чином: фінансове планування; оперативна фінансова робота; контроль-аналітична робота. Відповідно структура фінансового відділу підприємства будується орієнтовно за таким принципом (рис. 1).

Ефективне управління фінансами підприємства передбачає таку організацію роботи фінансових служб, яка дає змогу правильно використовувати власні фінансові ресурси, залучати додаткові фінансові ресурси на найвигідніших умовах, інвестувати їх із найбільшим ефектом, проводити прибуткові операції на фінансовому ринку. Мобілізуючи тимчасово вільні кошти інших їх власників для покриття необхідних витрат, фінансисти підприємства повинні мати чітке уявлення про мету їх залучення і надавати рекомендації керівництву щодо форм такого залучення. Для покриття короткострокової та середньострокової потреби у фінансових ресурсах доцільно використовувати позички банків.

Рисунок 1 – Орієнтована структура фінансового відділу на підприємстві [2]

Здійснюючи великі капіталовкладення, можна скористатися додатковою емісією цінних паперів. Однак такі рекомендації можна надати лише тоді, коли фінансисти ґрунтовно дослідили фінансовий ринок, проаналізували попит на різні види цінних паперів.

На практиці вдало організований механізм фінансового управління забезпечує виконання двох груп функцій. Різниця між цими двома групами полягає у теоретичному аспекті діяльності механізму фінансового управління в першому блоці функцій та прикладній діяльності – у другому.

Процеси фінансування розвитку підприємства і розвитку фінансових ресурсів безпосередньо є складними і багатоетапними, що вимагає їх упорядкованості, тобто організації. Організацію розвитку фінансових ресурсів з позицій стратегічного управління ними доцільно покласти на спеціально організований відділ фінансового розвитку на великих підприємствах, або сектор чи групу у складі фінансового відділу на середніх і малих. Такий підрозділ необхідно розглядати як складну систему, що пристосовується до умов зовнішнього і внутрішнього оточення шляхом оптимізації діяльності складових її ланок, тобто на основі системного підходу, що виходить з того, що будь-який підрозділ є системою, кожен елемент якого прагне досягнення поставлених цілей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://www.slv.com.ua/book/70/5112.html>.
2. Гавкалова Н. Л. Особливості механізму фінансового управління функціонуванням підприємством / Н. Л. Гавкалова : Х. – Електронне фахове видання “Державне будівництво”. – 2012. – № 2. – С. 1-7.

**СЕКЦІЯ “СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНИХ
ПІДПРИЄМСТВ:
ОБЛІК, ФІНАНСОВА ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА”**

УДК 330.322:334.72

**НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ**

Голота І. М., студент групи Б-5/2

Науковий керівник – д.е.н., професор Сіренко Н. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Одним із важливих аспектів у реалізації заходів щодо формування умов розвитку на принципах інноваційності та сталості є активізація інвестиційної діяльності. В умовах дефіциту інвестиційних ресурсів суб'єкт, що має власні засоби чи можливість залучити їх тим чи іншим чином, завжди стоїть перед вибором регіону, галузі та підприємства, де буде реалізовано інвестиційний проект. Основою такого вибору є оцінка інвестиційної привабливості об'єкта інвестування, яка повинна давати відповідь на запитання: куди, коли і скільки ресурсів може направити інвестор у процесі реалізації інвестицій [2].

Інвестиційна привабливість підприємства – це сукупність характеристик його фінансово-господарської та управлінської діяльності, перспектив розвитку та можливості залучення інвестиційних ресурсів.

Інвестиційна привабливість може розглядатися на рівні країни, галузі, регіону, підприємства. Підприємство в цій системі є кінцевим пунктом вкладення засобів, де реалізуються конкретні проекти. Для стратегічного інвестора не будуть достатньо переконливими аргументи інвестування засобів у підприємство, якщо розвиток даної галузі в масштабах міжнародної економіки знаходиться в кризовому стані. Також, незважаючи на всю фінансову вигідність проекту, ризик політичної й економічної нестабільності в державі зведе нанівець будь-які зусилля по залученню інвесторів [5].

Фахівці розглядають різні фактори формування інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. Аналіз наявних методик, особливості розвитку економіки та функціонування ринкової інфраструктури дали змогу визначити найбільш значимі фактори впливу на інвестиційну привабливість, такі як фінансова стійкість, майнове становище, ділова активність, ліквідність активів і рентабельність.

Оцінка інвестиційної привабливості повинна включати такі складові: аналіз зовнішніх соціально-економічних умов діяльності підприємства, що враховує територіальне розташування підприємства, рівень привабливості та перспективності галузі, адаптивність підприємства до ринкових умов господарювання; аналіз фінансових потужностей підприємства, який має на меті

оцінку його фінансового стану та визначення інвестиційних можливостей; узагальнюючий аналіз інвестиційної привабливості за видами виробництва, що передбачає проведення порівняльного аналізу інвестиційного проекту та визначення його результативності [4].

У вітчизняній практиці не визначено єдиної методики оцінки інвестиційної привабливості підприємств, тому останнім часом все частіше з'являються різні підходи до розрахунку показників інвестиційної привабливості [3].

Інвесторам і кредиторам необхідно оцінювати найважливіші фактори, які впливають на інвестиційну привабливість підприємства, для прийняття рішення стосовно виділення коштів на реалізацію інвестиційного проекту (рисунок 1) [1].

Рисунок 1 – Основні фактори, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства

Джерело: розроблено автором з використанням матеріалів [1]

Відповідно ці дві групи факторів формують певні системи зовнішніх і внутрішніх ризиків, що з'являються за інвестиційного кредитування підприємницької діяльності. Зовнішні фактори мають визначальний вплив на роботу підприємства ззовні, внутрішні – існують усередині підприємства.

Отже, інвестиційна діяльність є важливою складовою у процесах міжрегіонального та міждержавного переміщення капіталу, як одного з основних факторів економічного розвитку. Тривалий час значна роль в формуванні інвестиційної привабливості підприємства відводилася фінансовим та матеріальним чинникам внутрішнього середовища. Сьогодні все більше уваги інвестори надають нематеріальним (якісним) складовим інвестиційної привабливості підприємства, тобто іміджу, якості продукції, відносинам з клієнтами, корпоративній культурі, компетентності керівництва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Буднікова Ю. В. Інвестиційна привабливість підприємства та фактори впливу на неї / Ю. В. Буднікова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_4/194.pdf.

2. Вацька М. В. Інвестиційна привабливість аграрної України – шлях до найвищого економічного розвитку / М. В. Вацька. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2009_24/vacka.pdf.

3. Гринюк Н. Управління інвестиційною привабливістю підприємства та залучення іноземних інвестицій / Н. Гринюк, А. Турадджикян. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://conf-cv.at.ua/forum/74-715-1>.

4. Гуторов О. І. Оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств / О. І. Гуторов // Економіка АПК. – 2009. – № 10. – С. 69-73.

5. Задорожна Я. Є. Підвищення інвестиційної привабливості підприємництва як напрямок залучення інвестиційних ресурсів / Я. Є. Задорожна, Л. П. Дядечко // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – № 2. – С. 32-35.

УДК 330.131.7:336:631.11

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мінаєва А. С., студент групи Б 5/1

Науковий керівник – д.е.н., професор Сіренко Н. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Діяльність сільськогосподарських виробників є більш ризиковою ніж підприємницька діяльність в інших галузях економіки. Найбільш суттєвими зазвичай вважаються виробничі ризики, однак нині спостерігається тенденція до підвищення значення фінансових ризиків. Ще не так давно всі ці ризики визначались керівниками підприємств інтуїтивно, проте з розвитком комп'ютерних технологій і необхідного програмного забезпечення з'явилась можливість ідентифікувати фінансові ризики і визначити їх вплив на господарську діяльність.

Фінансові ризиків можуть виникнути з різних внутрішніх і зовнішніх причин і досить спонтанно в процесі діяльності підприємства. Зовнішні причини формування фінансових ризиків виникають у результаті взаємовідносин підприємства з фінансовими інститутами, тобто банками, біржами, страховими компаніями тощо. До таких причин можна віднести інфляційні процеси, підвищення облікових ставок банку, зменшення вартості цінних паперів підвищення рівня конкурентної боротьби, зниження цін на світовому ринку, політичні чинники та ін. До внутрішніх причин формування фінансових ризиків можна віднести: незадовільну фінансову політику підприємства, підвищення його витрат, неефективне управління витратами, доходами і фінансовими результатами.

Управління фінансовими ризиками дає можливість раціональніше використовувати ресурси, розподіляти відповідальність, покращувати результати діяльності підприємства та забезпечувати прийнятний рівень ризику [1]. При забезпеченні нейтралізації фінансових ризиків суб'єкти господарювання можуть використовувати стратегію уникнення ризику та стратегію утримання ризику (рис. 1).

Перша стратегія передбачає розробку таких заходів внутрішнього характеру, які повністю виключають конкретний вид фінансового ризику. До них відносять:

- відмову від здійснення фінансових операцій, рівень ризику яких надмірно високий;
- відмова від продовження господарських відносин із партнерами, які систематично порушують контрактні зобов'язання;
- відмова від надмірного використання у високих об'ємах позикового капіталу;
- відмова від використання тимчасових вільних грошових активів у короткострокових фінансових інвестиціях [2].

Друга стратегія передбачає прийняття суб'єктом господарювання певної величини фінансового ризику і реалізується за рахунок сукупності спеціальних методів та фінансових технологій.

Означені методи утримання фінансових ризиків спрямовані на більш детальне вивчення проблемних питань, які в будь-який момент можуть обернутися серйозними проблемами для сільськогосподарських підприємств, а також на розробку ряду заходів для зниження рівня ризику, який виникає за певних умов. До таких заходів можна віднести: впровадження переробки сільськогосподарської продукції; виробництво несільськогосподарської продукції та надання послуг; екологічно чисте виробництво сільськогосподарської продукції; опціон; форвардні і ф'ючерсні контракти; своп-контракти; максимальний розмір вкладення засобів у цінні папери одного емітента; максимальний період відвернення засобів у дебіторську заборгованість; формування резервного фонду, цільових резервних фондів; використання нерозподіленого прибутку звітного періоду; страхування фінансових ризиків із залученням страхових компаній [3].

Отже, в умовах жорсткої конкуренції сільськогосподарські підприємства змушені приймати рішення на шляху до максимізації прибутку, проте, це підвищує рівень фінансового ризику. Таким чином, проблема фінансових ризиків агроформувань є надзвичайно актуальною, оскільки вони призводять до повної чи часткової втрати запланованих фінансових результатів. Тому, спочатку фінансові ризики необхідно виявити та ідентифікувати, потім провести детальне оцінювання загроз, і, на основі проведеного дослідження, приймати відповідні управлінські рішення щодо стратегії управління підприємством за цих умов. Ефективне управління фінансовими ризиками сприяє недопущенню збитків підприємства, його банкрутства і наступної ліквідації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вплив фінансових ризиків на результати діяльності підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1006>
2. Некрасов А.В. Управління фінансовими ризиками в Україні в сучасних умовах / А.В. Некрасова, В.М. Пастухов // Економічний простір. – 2011. – Вип. 16 (125). – С. 112 – 121.
3. Захарова Н.Ю. Механізм управління фінансовими ризиками аграрних підприємств / Н.Ю. Захарова // Вісник СНАУ. – 2011. – Вип. 6/2. – С. 164-167.

МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Болгарина О. В., студент групи Б 5/1

Науковий керівник – д.е.н., професор Сіренко Н. М.

Миколаївський національний аграрний університет

З-поміж підприємств, справи про банкрутство яких розглядаються судом, значний відсоток таких, які мають тимчасові проблеми в фінансово-господарській діяльності. Вартість їхніх активів зазвичай вища за розмір кредиторської заборгованості. За умови проведення санації (оздоровлення) такі підприємства можуть розрахуватися з боргами і продовжити діяльність. Проте, через недосконале законодавство, брак належного теоретико-методичного забезпечення санації, дефіцит кваліфікованих в цих питаннях фінансових менеджерів та інші суб'єктивні та об'єктивні причини, багато із потенційно життєздатних підприємств, у тому числі тих, що належать до пріоритетних галузей народного господарств України, стають потенційними банкрутами.

Метою фінансової санації є покриття поточних збитків і ліквідація причин їх виникнення, відновлення чи збереження ліквідності і платоспроможності підприємств, скорочення всіх видів заборгованості, покращення структури оборотного капіталу і формування фондів фінансових ресурсів для проведення заходів виробничо-технічного і організаційного характеру.

У відповідності з класичною моделлю санації процес фінансового оздоровлення підприємств починається з виявлення і аналізу причин і факторів фінансової кризи. Кінцева мета санаційної стратегії полягає в досягненні довгострокових конкурентних переваг, які забезпечили б підприємству високий рівень рентабельності.

У відповідності з розробленою стратегією формується програма санації, яка виражає систему взаємопов'язаних заходів, спрямованих на виведення підприємства з кризи. Важливим компонентом санаційного процесу є координація і контроль за якістю реалізації запланованих завдань. У рамках фінансової санації може бути прийнято рішення про заморожування ризикових інвестиційних проектів та інвестицій з довготривалим строком окупності.

Як свідчать вітчизняна практика та зарубіжний досвід, проведення фінансової санації підприємств обов'язково супроводжується радикальним зменшенням витрат на персонал.

У рамках мобілізації внутрішньовиробничих санаційних резервів аналізуються всі наявні можливості збільшення виручки від реалізації продукції. У цьому разі слід використати весь арсенал заходів для активізації збутової політики підприємства. Стимулювати збут можна як наданням знижок покупцям, так і помірним збільшенням цін; як масованою рекламою, так і її припиненням. Тип санаційних заходів у даній сфері залежатиме від конкретного підприємства та відібраної ним стратегії маркетингу.

Найбільш зацікавленими в санації неспроможного підприємства особами є його власники (акціонери, пайовикитощо). Вони, як правило, несуть значний тягар фінансування санаційних заходів. Фінансування санації власниками може здійснюватися через збільшення (зменшення) статутного фонду, надання позик, надання цільових внесків на безповоротній основі.

Фінансова участь кредиторів у санації боржників може здійснюватися шляхом пролонгації та реструктуризації наявної заборгованості; повної або часткової відмови від своїх вимог; надання додаткових кредитних ресурсів; надання кредитного забезпечення; трансформації боргу у власність. Безперечно, активної участі кредиторів у фінансовому оздоровленні можна очікувати тільки тоді, коли внаслідок санації та збереження підприємства-боржника вони отримують повніше задоволення своїх вимог, ніж за його ліквідації.

Загроза банкрутства й зумовлені цим негативні економічні та соціальні наслідки змушують працівників підприємства приймати участь у фінансуванні санації. Здійснення фінансової санації є особливо складним процесом в умовах сучасного рівня розвитку України через слабкість ринкових інститутів, використання нецивілізованих підходів ведення бізнесу багатьма суб'єктами господарювання, недосконалість законодавства, високий рівень корупції.

Антикризове управління розглядає санацію як важливу процедуру, оскільки вона проводиться тільки даним типом управління. Отже, санація, як елемент теорії антикризового управління, є запобіжним заходом банкрутства суб'єкта господарювання; може розглядатись як інструмент управління після попереднього аналізу та метою антикризового управління.

Таким чином, враховуючи зазначене вище, можна відмітити, що загальною метою санації є зміна діяльності підприємства на більш ефективну, конкурентну, фінансово стійку, яка не залежить від позикового капіталу. На даному етапі розвитку української економіки необхідно вдосконалювати інститут санації збанкрутілих підприємств, не даючи можливості конкурсним кредиторам суб'єктів господарювання та уповноваженим органам розпродавати майно по частинах з метою максимального задоволення пред'явлених вимог. Подібне передбачене діючим законодавством і якщо керуватися вимогами закону, то доцільним є проведення процесу санації, зберігаючи при цьому виробничі засоби в єдиному інвестиційному портфелі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бланк И. А. Стратегия и тактика управления финансами / И. А.Бланк. – К. : МП “ИТЕМ”, 1996. – 534 с.
2. Брігхем Е. Ф. Основи фінансового менеджменту / Е. Ф. Брігхем. – К. – 1997. – 988 с.
3. Провідновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом (із змінами та доповненнями): Закон України від 14.05.1992 р. № 2343-ХІІ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия/ 4-е изд., перераб. и доп. – Минск : ООО “Новое знание”, 2000. – 688 с.
5. Тітов М. І. Банкрутство: матеріально-правові та процесуальні аспекти / За наук. ред. В. М. Гайворонського. – Харків, Консум, 1997. – 192 с.

ЕВОЛЮЦІЯ ФОРМУВАННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Висоцька Ю. В., студент групи Б 5/2

Науковий керівник – к.е.н., асистент Баришевська І. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Основним підсумковим показником результативності господарської діяльності є фінансовий результат, значення якого в умовах складної економічної ситуації в країні, обмеженості банківського кредитування суб'єктів господарської діяльності, низького рівня конкурентоспроможності та інноваційного розвитку промислових підприємства важко переоцінити. Саме тому вивчення різноманітних концепцій трактування сутності, процесу формування та розрахунку фінансового результату на основі аналізу надбань людства в процесі його розвитку представляють суттєву наукову цінність їх розгляду.

У розвитку людства, коли стали зароджуватися початкові уявлення про суть і формування результату діяльності. Сама природа людини полягає у здійсненні нею діяльності чи то фізичної, чи розумової, тобто із появою людини виникла і її діяльність. Поступово до людей прийшло розуміння цінності наявних у них товарів або, іншими словами, цінності результатів їх власної праці. Кожна родина чи община займалася певними видами діяльності і саме результати такої діяльності і ставали в подальшому предметами обміну.

В подальшому, з розвитком людства, розвивалися і ті предмети, що відігравали роль загальних еквівалентів. Зростала їх роль у житті людини, а, отже, зростала і цінність. Таким чином, поступово загальні еквіваленти ставали ціннішими – на їх роль стали обиратися ті товари чи предмети, які були рідкіснішими, унікальнішими. Саме даний процес поступово призвів до появи грошей і саме поява грошей як загального еквівалента обміну призвела до первинного формування у людей розуміння суті фінансового результату їх діяльності. Основними етапами виникнення в людей розуміння результату діяльності та його цінності є:

1. Зародження людської діяльності – на цьому етапі почали з'являтися продукти людської діяльності, а, отже, її результати.

2. Розвиток промислів і ремесел. Даний етап формування людиною уявлень про результати діяльності сприяв появі нових різноманітних форм втілення даних результатів.

3. Поява необхідності обміну надлишкових товарів. Саме потреба людей в обміні результатів своєї діяльності на результати діяльності інших людей.

4. Становлення розуміння людиною необхідності і цінності результатів діяльності стала поява товарів-еквівалентів. Зростання цінності результатів

людської діяльності і спричинило вихід економічного розвитку людського суспільства на наступний етап.

5. Формування початкових людських уявлень про результати діяльності стала поява грошей як всезагальних еквівалентів.

Люди стали розуміти, що кінцевим результатом їх діяльності повинні бути грошові знаки, тобто результати їх діяльності повинні переходити у фінансову форму. Саме фінансова форма кінцевих результатів діяльності людини надавала їй широкі можливості подальшого використання цих результатів.

Першим із найвідоміших стародавніх мислителів, які заклали підвалини сучасної економічної науки, є Аристотель [1], з його поглядів можна сказати, що для нього результатом діяльності виступали саме товари, тобто фізичні продукти діяльності, які можна було обміняти на інші продукти. Гроші (прибуток) мислитель не вважав результатом економічної діяльності.

Не менш цікавою є праця давньогрецького мислителя Ксенофонта “Домострой”. Ксенофонт розглядав фінансові результати діяльності лише для землеробства. Так, за його словами, більший кінцевий результат діяльності (прибуток) отримує той, хто вкладає в своє господарство більше праці і, при цьому, праці якісної.

Римські мислителі, зокрема, Катон, Варрон, Колумелла, Пліній у своїх працях робили наголос на необхідності скорочення витрат діяльності для отримання більшого доходу. Головною метою роботи землевласників вважалася прибутковість. Так, Марк Катон зазначає, що “господарювати слід так, щоб продавати якомога більше” [2]. Однак, при цьому слід зауважити, що римські мислителі в першу чергу звертали увагу на якість обробітку землі та всіх робіт, що на ній проводяться.

Якщо говорити про епоху Середньовіччя, то досить яскраво її світогляд розкривається у поглядах Августина Блаженного [3]. Мислитель результатом діяльності вважав певні предмети, які мали матеріально-речову форму і були отримані внаслідок здійснення певного виду діяльності. Зокрема, результатами певного виду діяльності для нього могли виступати як певні предмети, так і гроші.

Отже, еволюцію формування сутності фінансових результатів діяльності варто розглядати, починаючи з періоду появи грошових розрахунків. Адже, стародавній світ дуже добре розумів необхідність і цінність отримання позитивного фінансового результату, а відомі мислителі значну увагу приділяли пошуку шляхів вдосконалення технологій діяльності і управління для мінімізації витрат та максимізації кінцевого фінансового результату.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аристотель. Політика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philosophy.ru/library/aristotle/polit/index.html>. - Назва з екрану.
2. О сельском хозяйстве / Катон, Варрон, Колумелла, Плиний. – Москва: ОГИЗ; Ленинград: Сельхозгиз. – 358 с.
3. Розенберг Д. И. История политэкономии. – М. : Государственное социально-экономическое издательство, 1940. – 484 с.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ РОСЛИННИЦТВА

Борисова І. Ю., студент групи Б 5/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Бурковська А. В.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах обмеженості ресурсів і досягнення планової ефективності виникає потреба постійного порівняння понесених витрат і отриманих результатів. Ця проблема посилюється під впливом інфляції, коли дані про виробничі витрати необхідно повсякденно порівнювати з майбутніми витратами, що значною мірою залежить від впливу зовнішнього середовища. Можливість усунення або передбачення впливу багатьох негативних внутрішніх і зовнішніх факторів з'являється завдяки раціонально організованому обліку витрат на виробництво.

Ціна на продукцію рослинництва формується, виходячи з її собівартості. І вже після її продажу, в кінцевому результаті, підприємство отримує дохід.

Але великою проблемою є те, що ціна формується не тільки виходячи із собівартості, а й враховуючи рівень ринкових цін. Тому, дуже часто, підприємства отримують невисокі прибутки, або навіть збитки. Це відбувається через те, що виробники установлюють ціну на свій товар на основі ринкових, яка не завжди є достатньою для покриття їхніх витрат. А якщо вони встановлять власну ціну, яка покриє збитки і навіть принесе прибуток, але буде вищою за ринкову, то таку продукцію навряд чи хтось придбає.

Отже, тут стає зрозумілим, що єдиний вихід отримати достатній дохід, при невисокому рівні цін, – це знизити собівартість виробництва, тобто скоротити витрати.

Великою проблемою в частині обліку витрат рослинництва на сільськогосподарських підприємствах України, є проблема повноти відображення витрат у системі обліку. Ця проблема залежить від певних факторів:

- державна влада України;
- системи оподаткування;
- тіньовий сегмент виробництва [3].

Також, для підприємства важливого значення набуває управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат щодо їхніх видів, місць й носіїв та постійного контролю рівня витрат і стимулювання їхнього зниження [1].

Проблема управління витратами – одна з найбільш опрацьованих у світовій практиці. Водночас, варто відзначити недосконалість теоретичних напрацювань щодо управління витратами бізнес-процесів у сільськогосподарських підприємствах. Зокрема, подальших досліджень потребують теоретичні

положення управління витратами з позиції процесно-орієнтованого підходу, методичні підходи до аналізу витрат та оптимізація інформаційно-аналітичного забезпечення системи формування витрат у рослинництві.

Аналіз статистичних даних та узагальнення оцінок експертів з розвитку аграрного бізнесу в Україні дозволили дійти висновку, що нині склалася ситуація, коли, з одного боку, сільськогосподарські підприємства отримали можливість самостійно визначати рівень і структуру витрат, а з іншого – диспаритетність обміну між сільським господарством і промисловістю призвела до погіршення ситуації на ринку сільськогосподарської продукції. Це спричинило значний ріст витрат у сільському господарстві загалом та рослинництві зокрема [2].

Встановлено, що методів аналізу, спрямованих на оптимізацію витрат з погляду їх ефективності, недостатньо.

Аналіз чинної практики використання інформаційно-аналітичного забезпечення в управлінні витратами показав, що в сільськогосподарських підприємствах переважно використовують дані системи бухгалтерського й частково управлінського обліку та результати порівняння планових і фактичних показників. Тобто планово-економічні служби не практикують урахування уточнень операційної діяльності з метою коригування спланованих показників.

Перелічені проблеми є наслідком розбіжностей між практикою використання інформаційно-аналітичного забезпечення й об'єктивними потребами в інформаційній підтримці управлінських рішень щодо витрат.

Впровадження на вітчизняних підприємствах формування витрат передбачає прогнозування й визначення потреби в усіх видах матеріальних ресурсів, оптимізацію виробничих запасів, вибір перспективного постачальника з огляду на динаміку товарних ринків. Для досягнення ефекту від впровадження управління цими витратами існує необхідність їх оптимізації на всіх етапах виробництва. З цією метою доцільно розробити оптимізаційну модель витрат бізнес-процесів сільськогосподарських підприємств. Така модель дасть змогу плановим службам розробити виробничу програму за повного використання земель сільськогосподарського призначення та інших виробничих ресурсів.

Для ефективного формування обліку, управлінцям підприємства потрібна інформація про об'єкт витрат – продукцію, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік : [підручник для студентів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” вищих навчальних закладів] / За ред. проф. Ф. Ф. Бутиця; 2-е вид., перероб. і доп. / Ф. Ф. Бутинець, Т. В. Давидюк, Н. М. Малюга, Л. В. Чижевська. – Житомир : ПП “Рута”, 2002. – 480 с.
2. Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства : [навч. посіб.] / Ю. С. Цал-Цалко. – Житомир : ЖІТУ, 2002. – 647 с.

3. Моссаковський В. Концепція побудови управління витратами у сільськогосподарських підприємствах / В. Моссаковський // Бухгалтерський облік і аудит: Науково-практичний журнал. – 06/2009. – № 6. – 143 с.
УДК 635:632.08(477)

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПРОДУКЦІЇ ОВОЧІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

Сідлак Н. А., студент групи Б 5/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Бурковська А. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Овочівництво – важлива галузь сільського господарства, яка займає важливе місце в забезпеченні населення дієтичною продукцією і консервованими овочами на протязі року. Овочі, як незамінний продукт харчування, мають високі смакові якості, містять вітаміни, кислоти, солі, ароматичні й інші речовини, які сприяють перетравленню їжі, підтриманню в організмі людини кислотно-лужного балансу, нормальному обміну речовин, нейтралізують кислоти, які утворюються при споживання людиною м'яса і хліба.

За даним Київського НДІ гігієни харчування, для нормальної життєдіяльності людини потрібно на рік 134 кг овочів, у тому числі капусти білоголової – 29 кг, томатів – 39 кг, моркви, огірків, буряків столових, цибулі-ріпки - приблизно по 9 кг, інших овочів - 28 кг [1].

Ґрунтово-кліматичні умови України є досить сприятливими для вирощування багатьох видів продукції рослинництва, насамперед, овочів. Саме тому згідно рішення продовольчої і сільськогосподарської комісії ООН (ФАО) Україну віднесено до числа держав, які в недалекому майбутньому мають стати донорами продовольства у світі [4]. Україна нині входить до перших семи країн-лідерів із валового виробництва овочевої продукції, а в перерахунку на душу населення посідає дев'яте місце у світі.

Однак, сучасний стан розвитку овочівництва в Україні свідчить, що ефективність виробництва овочів та продукції їхньої переробки знаходиться далеко позаду від провідних світових показників. Підтвердженням цьому є скорочення кількості овочівницьких та овочепереробних підприємств, нестабільність цін на їхню продукцію, а також скорочення пропозиції вітчизняної продукції та активний імпорт закордонної.

Основними виробниками овочів в Україні залишаються приватні аграрні селянські господарства, частка яких в окремі роки у виробництві продукції галузі сягає 85-90% [2]. Однак, відсутність ринкової інфраструктури не дає можливості реалізовувати вирощену продукцію ефективно, з максимальною економічною вигодою для виробника та задоволення споживчих потреб населення та переробних підприємств. Актуальною постає проблема розвитку ринкової інфраструктури, яка б дала можливість впливати на обсяги та ціни

реалізації продукції виробленої як сільськогосподарськими підприємствами так і господарствами населення.

Відсутність постійно діючих оптових каналів реалізації призводить також і до зростання тіньового ринку овочевої продукції. За оцінками експертів Української аграрної конфедерації тіньовий ринок плодоовочевої продукції становить приблизно 14 млрд доларів, або близько 60% всього товарообігу овочевої продукції в Україні [2].

Важливою проблемою овочевого комплексу України є проблема перевиробництва. Зокрема, урожай 2013 року картоплі перевищує потреби населення в 3,5 рази, буряків – в 1,7 рази, моркви – у 1,4 рази, капусти і цибулі – в 1,3 рази [3].

У контексті проблеми перевиробництва та втрати вирощеного врожаю треба згадати питання імпорту плодоовочевої продукції з різних країн – як з Європи, так і з Азії. У 2013 році в Україну одних лише огірків завезли близько 15 тис т із Туреччини та Іспанії. 2012 року головними постачальниками картоплі стали Нідерланди та Єгипет, капусту ввозили з Македонії та Польщі, буряки і моркву – з Нідерландів та Польщі, і навіть цибулю – з Польщі та Єгипту. Найбільшими імпортерами української овочевої продукції стали Росія, яка імпортувала вітчизняної продукції на 26,7 млн дол США, Великобританія – 2,2 млн дол США, Нідерланди – 2,2 млн дол США, Ірак – 1,9 млн дол США та Туреччина – 1,6 млн дол США. А тим часом, більшість вітчизняних аграріїв залишаються із проблемою продажу та переробки вирощеної продукції на одинці [3].

Експорт плодоовочевої продукції нині становить майже 6% від загальної кількості виробленої продукції і залишається досить перспективним каналом збуту, насамперед, для крупнотоварних сільськогосподарських підприємств і фермерських господарств. Однак, підсумована статистика свідчить: понад 2,5 млн т продукції пішло на звалище, що зумовило загальні збитки фермерів більше 3 млрд грн тільки через відсутність потужностей для зберігання. А якщо додати також втрати, зумовлені відсутністю можливостей для переробки плодоовочевої продукції, то загальні збитки становитимуть 5 млн т [4].

Таким чином, враховуючи вищесказане, можна стверджувати, що в перспективі Україна може зайняти відповідні позиції на світовому овочевому ринку за умови належної організації виробництва овочевої продукції та розв'язання блоку економічних, організаційних, технологічних та правових проблем.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Агропромисловий комплекс України: стан та перспективи розвитку (1990-2000) / За ред. П. Т. Каблука, М. Я. Дем'яненка, М. Ф. Кропивника. – К. : ІАЕ УААН, 1999.
2. Ісакова Д. Оптимальна торгівля [Електронний ресурс] / Д. Ісакова // Матеріали Української аграрної конфедерації. – Режим доступу: <http://agroconf.org/content/optimalna-torgivlya>.
3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] / Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine. – К. : Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/> Мова укр., англ. – дата останнього доступу: 10.03.2014. – Назва з екрану.

4. Ромащенко М. І. Стан та перспективи розвитку овочівництва відкритого ґрунту в Україні [Електронний ресурс] / М. І. Ромащенко, А. П. Шатковський. – Режим доступу : http://igim.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=344&Itemid=189.

УДК 336.717.3

ДЕПОЗИТНІ РАХУНКИ ЯК РЕСУРСНА БАЗА БАНКІВ

Баранова Т. Ю., студент групи Е 3/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Бурковська А. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Основною функцією банківської системи є раціональний розподіл фінансових ресурсів шляхом акумулювання тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання та спрямування їх у кредитно-інвестиційний процес. Мобілізуючи тимчасово вільні кошти юридичних і фізичних осіб на ринку кредитних ресурсів, комерційні банки за їхній рахунок задовольняють потребу народного господарства в додаткових оборотних коштах, сприяють перетворенню грошей на капітал, забезпечують потреби населення в споживчому кредиті.

Залучені кошти стають основним джерелом формування ресурсів банків, які використовуються на проведення активних операцій. У сучасних умовах актуальності набуває обґрунтування ролі депозитних операцій банків як вирішального фактора економічного зростання та стабільності банківської системи.

Операції, пов'язані з залученням грошових коштів на вклади, мають назву депозитних. Депозити є важливим джерелом ресурсів комерційних банків. Структура їх у банку рухлива й залежить від кон'юнктури грошового ринку.

На сучасному етапі економіки країни важливого значення набуває подальше удосконалення практики формування ресурсної бази банків. Основою ресурсної бази банків є вклади на депозитні рахунки банків коштів юридичних та фізичних осіб [1]. При цьому сполучною ланкою між ресурсною базою та ресурсним потенціалом банку слід визначити ту частину залучених до банку коштів, яка залучається із заощаджень населення [2].

У 2012 році вкладники віддавали перевагу гривневим депозитам строком до року ікладам у доларах на строк від одного до двох років. А лідер за приростом строкових вкладів фізичних осіб серед банків збільшив свій депозитний портфель на 12,7 млрд грн [3]. За даними Національного банку лідером з фінансовим результатом понад 1,5 млрд грн чистого прибутку за 2012 рік став "Приват Банк". Найбільш збитковою фінансовою установою став банк "Таврика", який пішов у мінус більш ніж на 1 млрд грн [3]. Нацбанк оприлюднив статистику, згідно з якою за підсумками 2012 року частка іноземного капіталу в банківській системі України знизилася до 39,5% [3]. Це перше зниження за минулі роки, раніше обсяг іноземного капіталу в банківській

системі України лише збільшувався. Так, у 2010 році частка іноземного капіталу збільшилася з 35,8% до 40,6%, а в 2011 – до 41,9% [3].

За даними НБУ [3], загальний обсяг вкладів фізичних осіб виріс за 2012 рік на 18,9% – з 310,39 млрд грн до 369,26 млрд грн. В національній валюті обсяг депозитів збільшився на 16,3% – до 186,77 млрд грн. А в іноземній валюті – на 21,8%, до 182,49 млрд грн [3]. При цьому єдиний вид вкладів, за яким відбувся відтік коштів – це депозити в гривні терміном від двох років. З таких рахунків українці за 2012 рік забрали на 230 млн грн більше, ніж внесли на депозитні рахунки [3].

Залишки коштів фізичних осіб на рахунках у банках України протягом 2012 року зменшилися на 2,45% або на 9,3 млрд грн [3]. Така ситуація обумовила підвищення ставок на депозити фізичних осіб, вплинула на скорочення обсягів банківського кредитування та зменшила чистий процентний дохід банків. Крім цього, слід зазначити, що цей вид ресурсу має переважно короткостроковий характер, що разом з можливістю дострокового зняття вкладником коштів, робить ресурсну базу, яка сформована за рахунок залучених коштів, нестабільною та стримує видачу банками довгострокових кредитів для розвитку економіки України.

У 2013 році українська банківська система отримала небачений приплив вкладів у національній валюті, що у два з половиною рази перевищує минулорічний показник [3]. При цьому середні ставки за депозитами у всіх валютах падали, тому короткострокові вклади у гривні втратили в середньому по ринку більше 3 процентних пунктів прибутковості [3].

За 2013 рік заощадження українців в банках виростили на 70,9 млрд грн. Це найбільший показник в історії української банківської системи. Досі рекорд зберігав за собою 2010 рік, коли кошти фізичних осіб у банках виростили майже на 61 млрд грн. При цьому за 2013 рік українські вкладники відкрили нових депозитів на суму 636,1 млрд грн [3].

Декілька років поспіль перше місце утримує “ПриватБанк” з найбільшим приростом депозитного портфеля фізичних осіб. Так, в 2010 році обсяг депозитів фізичних осіб цієї установи збільшився на 17,9 млрд грн, в 2011 році – 12,5 млрд грн. За даними Нацбанку на кінець 2013 року найбільший портфель строкових вкладів фізичних осіб у “Приват Банку” становив 83,73 мільярда гривень [3].

Отже, ресурсна база банків відіграє важливу роль у створенні, розвитку та ефективній роботі банківських установ. Збільшення ресурсної бази банків призводить до зростання ресурсного потенціалу всієї банківської системи України загалом. Тому дослідження ресурсної бази повинне залишатися одним з пріоритетних напрямів вітчизняних науковців та вищого керівництва українських банків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексеенко М. Актуальні питання депозитного формування ресурсної бази банків / М. Алексеенко // Банківська справа. – 2013. – № 3. – С. 203-209.

2. Добровольська І. Складові залучення заощаджень населення на депозитні рахунки банку / І. Добровольська // Банківська справа. – 2013. – № 1. – С. 122-127.

3. Підсумки діяльності банківської системи за 2012, 2013 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://sf-bank.com.ua>

УДК 336.763.02

ЦІННІ ПАПЕРИ В СИСТЕМІ КРЕДИТУВАННЯ

Боднар Д. В., студент групи Е 3/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Бурковська А. В.

Миколаївський національний аграрний університет

З розвитком ринкових відносин в практиці господарської діяльності підприємств всіх форм власності широке розповсюдження отримали цінні папери.

Переважна більшість фінансових інструментів підпадає під поняття цінних паперів. Згідно із Законом України “Про цінні папери і фондову біржу” цінні папери – це грошові документи, що засвідчують право володіння або відносини позики, визначають взаємовідносини між особою, яка їх випустила, та їх власником і передбачають, як правило, виплату доходу у вигляді дивідендів або процентів, а також можливість передачі грошових та інших прав, що випливають з цих документів, іншим особам [1].

В умовах ринкової економіки банки надають своїм клієнтам кредити під заставу цінних паперів. Це найзручніша форма кредитних відносин між банком і позичальником, оскільки процедура взяття цінних паперів під заставу відносно нескладна, а витрати на їх зберігання невеликі.

Комерційні банки можуть приймати цінні папери під заставу на принципах юридичного права і права справедливості тобто взаємної довіри.

При заставі на принципах юридичного права клієнт передає свої цінні папери банку і підписує юридичний документ – заставне свідоцтво (memorandum of deposit), в якому засвідчує передачу права власності на пакет акцій. Таким чином, банк стає абсолютним власником цінних паперів на строк дії застави. При необхідності банк може продати цінні папери і задовольнити свої вимоги стосовно клієнта – боржника [2].

Класична процедура оцінки вартості цінних паперів включає наступні етапи:

1) шляхом експертної оцінки формується початкова ціна заставленого пакету цінних паперів;

2) методом ітерації, тобто шляхом послідовних наближень, формується реальна ринкова вартість цього пакету. Вона може бути відпрацьована шляхом котирування пакету на фондовому ринку;

3) встановлюється закладна вартість заставлених цінних паперів. При цьому для державних цінних паперів вона не може перевищувати 90%, а для

корпоративних цінних паперів вона не повинна перевищувати 80% їх реальної ринкової вартості. Така оцінка пов'язана з ризиками, які можуть виникнути при реалізації застави.

В кредитній угоді з позичальником, банку доцільно передбачити умову про те, що на випадок пониження біржової ціни застави цінних паперів, наприклад, на п'ять і більше процентів проти базової біржової ціни (на день оцінки застави), клієнт зобов'язаний представити визначену банком додаткову заставу. Якщо клієнт не хоче або не має змоги погодитись на такі умови, то він повинен погасити незабезпечену частку боргу або повернути всю позику [3]. В кредитному договорі слід підкреслити: якщо клієнт не виконує вимоги банку, або має прострочену заборгованість то банк (без повідомлення клієнта) продає все або частину застави цінних паперів і грошову виручку направляє на погашення незабезпеченого чи простроченого боргу. У випадку, коли сума виручки буде менша вказаного боргу, то клієнт зобов'язаний відповідати перед банком усім своїм майном.

Інакше кажучи, специфіка застави цінних паперів заключається в тому, що відповідальність позичальника не вичерпується вартістю застави, а розповсюджується на все його майно. Тільки такий підхід захищає комерційні інтереси банку при видачі позик під заставу цінних паперів.

Кредит, виданий під заставу цінних паперів, у свою чергу вимагає періодичної перевірки клієнта. Банк повинен час від часу з'ясовувати ліквідність заставлених цінних паперів, наприклад, шляхом квотування акцій на позабіржовому ринку. При цьому також буде відстежуватися зміна реальної ринкової вартості пакету [4].

Крім того, банк повинен переконатись в тому, що запозичені кошти будуть використанні за цільовим призначенням, а не для придбання нових цінних паперів. Ця умова спрямована на обмеження біржової спекуляції позичальників та зменшення ризику банкрутства клієнтів.

Якщо позичальник має намір придбати нові акції чи облігації, то така позика повинна відповідати правилам "приписної маржі".

Позики для придбання нових акцій і облігацій комерційні банки можуть надавати кредити посередницьким організаціям (брокерам, ділерам), а також приватним особам, якщо у банку відкритий депозитний рахунок. Такі позики необхідні для гарантованого розміщення цінних паперів, оскільки їм часто приходиться здійснювати платіж емітенту ще до того, як увесь їх випуск буде реалізований.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про обіг векселів в Україні : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2374-Ш // Цінні папери України. – 2001. – № 21. – С. 9-28.
2. Савлук М. Грошово-кредитна політика як фактор економічної стабілізації в Україні / М. Савлук // Вісник НБУ. – 1997. – № 4. – С. 42.
3. Назарчук М. Фондові біржі та позабіржові ПІС: схожість і відмінності між ними / М. Назарчук // Економіка України. – 2005. – № 11. – С. 21-29.

4. Азарова А. О. Розробка критерію та методики оцінювання ризику при інвестуванні в цінні папери / А. О. Азаров // Вісник Чернігівського технологічного ін-ту. – Чернігів, 1998. – № 7: Економіка. – С. 169-182.

УДК 33.74:33.025.3

СПОСОБИ ЗАХИСТУ БАНКНОТ ТА ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Мартінова М. Я., студент групи Е 3/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Бурковська А. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасні банкноти, особливо дрібних номіналів, знаходяться в інтенсивному обігу. У зв'язку з цим вони повинні виготовлюватися з високоякісного достатньо міцного, стійкого до механічних навантажень паперу. Банкнотний папір виготовляють з додаванням спеціальних добавок, які забезпечують банкнотам специфічні жорсткість і “дзвінкість”. Банкнотний папір не люмінесціює під ультрафіолетовим опроміненням, що відрізняє його від звичайного паперу [1].

Значно більший спектр елементів захисту використовують безпосередньо під час друкування банкнот і цінних паперів. Серед них:

- рельєфні елементи (високий чи глибокий друк) – елементи друку, що виступають над поверхнею паперу чи мають заглибини і шорсткість яких відчувається на дотик подушечками пальців;

- плоский друк – спосіб поліграфічного друку, за якого друкувальні елементи друкарської форми містяться в одній площині з проміжними, тому зображення, отримані цим способом, лежать в одній площині з папером;

- неперервний друк – друк, за якого візерунок, розташований на протилежних кінцях однієї сторони банкноти (цінного папера) або розташований по всій банкноті, утворює закінчений малюнок при сполученні країв банкноти;

- райдужний (ірисовий) друк – поступовий перехід одного кольору захисної сітки (малюнків), виконаної суцільними лініями без розривів, в інший;

- орловський друк - різкий перехід одного кольору в інший без розриву і зміщення ліній малюнку;

- мікродрук (мікротекст) – дрібні лінії або текст, яких не можна розрізнити неозброєним оком;

- суміщені малюнки – малюнки, розміщені в одному місці на лицьовому та зворотному боках банкноти (цінного папера), усі елементи яких збігаються і доповнюють один одного під час розглядання на світло;

- мікроплекс – сформовані мікродруком штриховані зображення, які можна побачити при накладанні спеціального шаблона;

- мультиплекс – створюване за спеціальною технологією зображення, що з'являється під час розгляду об'єкта за допомогою оптичного лінійного растра;

- фарба “овіай” (оптично змінна) – спеціальна поліграфічна фарба, яка змінює колір зі зміною кута огляду, – використовується для друку окремих сюжетів;

- мікровізерунок – візерунок, утворюваний близько розташованими концентричними або прямими лініями, що візуально сприймаються як рівномірний фон [2].

Найкращим власним захистом є якість грошових знаків. Оригінальні методи друку і першокласні матеріали роблять завдання підробки настільки важким і дорогим, що такі дії втрачають сенс. Тому, щоб виключити можливість фальшивомонетництва, більшість держав йдуть по шляху вдосконалення захисту паперових грошей.

Щоб відрізнити справжній платіжний квиток від фальсифікації існують способи захисту банкнот і їхнього розпізнавання.

Досить умовно способи захисту банкнот і цінних паперів можна розбити на дві групи:

- органолептичні – виявляються органами почуттів людини (візуальні та поліграфічні захисні ознаки);
- машиночитні – суто індивідуальні фізичні образи для кожного виду, номінал, роки випуску банкнот, які можуть бути визначені виключно за допомогою спеціальних приладів [3].

Таким чином, прагнення підвищувати ефективність захисту банкнот та цінних паперів поєднується з прагненням не допускати значного збільшення витрат на їх виробництво. Крім того, широке застосування засобів автоматизації обробки готівки дозволяє не тільки підвищити безпеку процесів виробництва і обігу грошей, але й істотно знизити операційні витрати [4].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ємченко І. В. Методи і технічні засоби митного контролю. – К. : Центр учбової літератури. – 2007. – С. 58.
2. Елементи захисту паперових грошей і цінних паперів [Електронний ресурс] – Режим доступ: <http://cyclor.com.ua/content/view/1533/1/1/27/>
3. Іонов В. Проблеми захисту банкнот і цінних паперів від підробки / В. Іонов // Бізнес та гроші. – 2011. – № 125. – С. 19.
4. Киричок Т. Ю. Дослідження шорсткості паперу з водяними знаками. / Т. Ю. Китичок. – Зб. наук. праць: Вісник ММІ. – К., 2001. – С. 56.

УДК 004.42:336.71

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК КЛІЄНТІВ І БАНКУ ЧЕРЕЗ СИСТЕМУ “КЛІЄНТ-БАНК”

Масєєва О. О., студент групи Е 3/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Бурковська А. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Загальновідомо, що основна мета діяльності банку – це отримання прибутку, але на сучасному етапі розвитку саме в банківській сфері спостерігається висока конкуренція, що в свою чергу вимагає заміни традиційної маркетингової стратегії на клієнтоорієнтовану. На перший план поступово виходить клієнт, а первинною метою – є задоволення потреб споживачів у повному обсязі та залучення їх на довготривалий період [1].

Питання щодо сутності системи “клієнт-банк”, її особливостей та призначення, а також механізму роботи містяться у працях таких науковців, як Косенко В. І., Койло В. В., Захарченко О. М. та інших учених-економістів.

Упровадження системи “клієнт-банк” в Україні стало однією з перших вдалих спроб українських банків із поліпшення обслуговування клієнтів та удосконалення власної роботи за допомогою автоматизованих систем. Спеціалісти стверджують, що таку систему банки України почали використовувати на початку 90-х років ХХ ст. Беручи до уваги складні економічні умови того часу та практично відсутність розвинутого ринку комп’ютерної техніки, система “клієнт-банк” стала своєрідним “проривом” у банківській справі. Відсутність нормативно-правової бази для використання електронного цифрового підпису не стала тоді перешкодою на шляху широкого розповсюдження цієї послуги в нашій країні.

Система “клієнт-банк” є програмно-технічним комплексом, який реалізує доступ клієнта до автоматизованої системи банку за допомогою персонального комп’ютера, здійснюваним за допомогою прямого з’єднання з банківською мережею з використанням модему.

Крім того, система “клієнт-банк” має ряд інших можливостей, які, зокрема, дозволяють:

1. проводити платежі зі свого рахунку в банку, не відвідуючи банківської установи, з робочого місця в офісі, обладнаного персональним комп’ютером із встановленим необхідним програмним забезпеченням;

2. відстежувати наявні грошові кошти на поточному рахунку та контролювати їх рух;
3. отримувати виписки з поточного рахунку, а також дані щоденних офіційних курсів НБУ;
4. вести довідник своїх контрагентів за платежами та довідник призначення платежу, що дозволяє швидше формувати платіжні документи. Зникає необхідність заносити інформацію до кожного документа – готовий шаблон переноситься до платіжного документа з довідників;
5. робити архівні копії оброблених документів та переглядати документи з архіву;
6. обмінюватися з банком нерегламентованими повідомленнями та завантажувати файли, передані банком, а також передавати власні файли;
7. отримувати від обслуговуючого банку повідомлення про нові банківські послуги, поточні відсоткові ставки за кредитами та депозитами, а також іншу інформацію [2].

Переваги впровадження системи “клієнт-банк” для банку та клієнта:

1. швидкість – економить час операціоністів на приймання та обробку документів;
2. є потужним фактором у конкурентній боротьбі за клієнтів;
3. поширеність – дозволяє клієнту працювати зі своїми рахунками, не виходячи з офісу;
4. дозволяє отримувати додаткові кошти у вигляді плати за використання системи клієнтами;
5. надійність – забезпечує більш повний захист інформації про рахунки порівняно з факсом або телефоном;
6. дозволяє клієнту обирати банк, не звертаючи особливої уваги на територіальне розміщення;

Недоліки впровадження системи “клієнт-банк” для банку та клієнта:

1. висока вартість – потребує витрат на придбання або створення системи, її впровадження;
2. потребує витрат на обслуговування;
3. іноді потребує додаткового обладнання;
4. часто потребує деякого часу для перекваліфікації співробітників для роботи з електронними документами [1].

Отже, проаналізувавши позитивні та негативні сторони системи дистанційних банківських послуг “клієнт-банк”, можна зробити висновок, що дана система є доволі зручною для клієнтів при роботі з банком (для підприємств з великою кількістю філій і відділень у різних регіонах система дає можливість контролювати рух коштів в усій мережі) і слугує відмінною платформою для прийняття оперативних рішень. Також система просто життєво необхідна тим підприємствам, що здійснюють велику кількість платежів протягом операційного дня. І хоча система “клієнт-банк” має певні недоліки, все ж таки вона є надзвичайно зручною послугою для клієнтів, що активно займаються бізнесом і не потребують від банку додаткових послуг [2].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Косенко В. І. Сучасні аспекти розвитку маркетингової клієнт-стратегії банку з використанням нейро-лінгвістичного програмування / В. Косенко, В. Койло. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”. – 2012. – С. 22-40.
2. Захарченко О. М. Дистанційне банківське обслуговування на основі системи “клієнт-банк”: переваги та недоліки / О. М. Захарченко. – Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”. – 2013. – С. 121-127.

УДК 336. 717

ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З БАНКІВСЬКИМИ МЕТАЛАМИ

Міллер В. В., студент групи Е 3/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Бурковська А. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Банківські метали – це дорогоцінні метали, що є предметом банківської операції (золото, срібло, платина, паладій), доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів у зливках і порошках, що мають сертифікати якості, а також монети, виготовлені з дорогоцінних металів, які є об'єктом купівлі та продажу на валютному ринку.

Банківські метали, а особливо золото, були та залишаються не лише надійною, а й дуже прибутковою інвестицією. Про це свідчить як 30%-ий ріст цін на золото у 2010 році [3], так і постійні закупівлі банківських металів центральними банками провідних країн світу.

З початку кризи в Україні, коли ціна золота склала 723 \$ за тройську унцію (31,103 грама), до середини 2011 року ціна золота зросла в 2,2 рази в доларовому еквіваленті і в 3,5 рази – в гривневому [3].

До операцій з банківськими металами, які можуть виконувати банки, відносять такі:

1) депозитні операції здійснюються у тому разі, коли необхідно залучити метал на рахунок або, навпаки, розмістити на визначений строк. Для цього використовуються металеві рахунки. Характерним для цих рахунків є те, що на них обліковується метал, який зберігається в даному банку, причому останній не має права використовувати цей метал і повертає власнику саме ті зливки які отримав на зберігання;

2) операції з надання кредитів у дорогоцінних металах здійснюються шляхом поставок їх у фізичній формі або зарахування на знеособлені рахунки в обмін на зобов'язання зворотної поставки відповідного металу в термін, зазначений у договорі;

3) операції з монетами з дорогоцінних металів. Банки здійснюють продаж клієнтам монет з дорогоцінних металів, а також викуповують у них такі монети, звісно, за нижчою ціною. Центральні банки, як правило, є оптовими постачальниками монет для уповноважених дистриб'юторів, роль яких виконують, насамперед, комерційні банки;

4) операції спот (spot) – це операції з купівлі-продажу дорогоцінних металів, що здійснюються контрагентами на умовах зарахування/списання

металу та валюти з рахунків на рахунки не пізніше другого робочого дня після укладення угоди. Умови розрахунків спот є зручними для контрагентів: протягом поточного та наступного дня обробляється необхідна документація, оформлюються платіжні та інші доручення для виконання умов угоди;

5) операції типу своп (swap) – це одночасна купівля і продаж дорогоцінного металу. Такі операції поділяються на три види:

— своп у часі або фінансовий своп – це купівля (продаж) однієї і тієї самої кількості металу на умовах спот проти продажу (купівлі) на умовах форвард;

— своп за якістю металу передбачає одночасну купівлю (продаж) металу однієї якості, наприклад золота проби 999,9 проти продажу (купівлі) золота іншої якості, наприклад проби 999,5. Сторона, яка продає золото вищої якості, отримуватиме премію;

— своп за місцезнаходженням металу передбачає купівлю (продаж) золота в одному місці, наприклад, Локо-Лондон, проти продажу (купівлі) золота в іншому, наприклад, Локо-Цюріх, за існування різниці цін на метал однакової якості у двох зазначених пунктах;

6) опціони – право (але не обов'язок) продати чи придбати певну кількість золота за певною ціною на певну дату (європейський опціон) чи протягом усього обумовленого строку (американський опціон). Продавець опціону продає контрагентові права на виконання угоди чи відмови від неї, за що отримує від покупця премію;

7) форвардні угоди передбачають продаж (купівлю) металу на строк, що перевищує другий робочий день після укладення угоди. Метою укладення форвардної угоди покупцем металу є страхування від підвищення в майбутньому ціни на метал на спотовому ринку, а продавцем металу – страхування від падіння в майбутньому ціни металу на ринку спот [1].

В Україні є великий потенціал для відродження сфери обігу дорогоцінних металів та каміння, але на нових ринкових умовах. Одна із найістотніших передумов полягає у тому, що банки можуть і повинні забезпечувати дорогоцінними металами своїх клієнтів. Роль керівного центру з формування нормативної бази й надалі відіграватиме Національний банк, але з розширенням усіх сегментів вітчизняного фінансового ринку ринок банківських металів повинен поступово розвиватися і перетворюватися з жорстко регульованого державними органами у лібералізований і конкурентний [2].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Полозенко Д. В. Операції з дорогоцінними металами та їх роль у формуванні бюджету // Д. В. Полозенко, С. О. Коваленко. – Наукові праці НДФІ. – 2006. – № 3. – С. 18.
2. Султан Х. М. Оцінка нового Закону України “Про Національний банк України” в контексті автономії центральних банків // Х. М. Султан, О. Руда. – Економіст. – 2000. – № 3. – С. 71-79.
3. Операції з банківськими металами [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.vab.ua

УДК 001.895:336.71

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Розульська Ю. Ю., студент групи Е 3/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Бурковська А. В.

Миколаївський національний аграрний університет

У сучасному світі розвиток будь-якої держави значною мірою залежить від її участі у міжнародних відносинах. Як свідчить світовий досвід, економіка жодної країни не спромоглася повноцінно функціонувати, ізолювавши себе від світової економічної системи. Дослідження засвідчують, що лише взаємопроникнення окремих національних економік із використанням механізмів іноземного інвестування, створення спільних підприємств або транснаціональних корпорацій відкривають можливості стати учасником глобалізації світової економіки [1].

Процес глобалізації характеризується революційним розвитком інформаційно-комунікаційних технологій. Розвиток технічних можливостей поширення інформації створив передумови для формування інформаційного суспільства. Відбувається формування інформаційного сектора економіки, з'являються нові моделі бізнесу. Передусім, це виникнення віртуальної економіки, проявами якої є різні форми електронної комерції.

Процеси інтеграції України у світовий економічний простір вимагають вирішення проблеми забезпечення інноваційного розвитку її економіки на основі формування принципово нових теоретико-методологічних підходів та обґрунтування практичних заходів щодо впровадження результатів наукових досліджень. Характерною рисою сучасних глобалізаційних процесів є формування цілісного фінансово-інформаційного простору, який охоплює не лише комерційну діяльність, а й всю діяльність людини.

Глобалізація відіграє велику роль у сенсі надання можливості ринковим агентам вибрати місце здійснення угод. Вільний потік товарів, послуг, капіталу, праці за межі національної юрисдикції сприяв зростанню конкуренції на національних ринках. З'єднані у глобальну мережу інформаційні системи й електронні канали доставки полегшують координацію й управління банківським бізнесом у світовому масштабі. Конкуренція посилюється, оскільки її контекст стає глобальнішим [1].

Сьогодні наслідками і водночас суттю глобалізаційних процесів у банківському бізнесі стали: посилення міжбанківської конкуренції,

дистанціювання один від одного таких важливих параметрів, як валюта, юрисдикція, управління банком; створення умов для управління банківським бізнесом у глобальному масштабі [1].

Із розвитком телекомунікацій, мережі Інтернет зростає роль систем дистанційного обслуговування клієнтів. Дистанційне банківське обслуговування як модернізована форма співробітництва суб'єктів ринку зумовлює специфічні аспекти щодо політики створення та просування продуктів, інфраструктури забезпечення і побудови взаємовідносин із клієнтами та конкурентами. Воно породило специфічні внутрішні процеси в установі та зумовило нові тренди зовнішньої інфраструктури [2].

Глобалізація фінансових відносин, розвиток комп'ютерних технологій започаткували новий напрям у банківській справі – інтернет-банкінг, який дозволяє проводити трансакції за допомогою електронної мережі та є найперспективнішим способом електронного надання банківських послуг у найбільш розвинених країнах світу.

За звітом аналітичної компанії Fitch IBCA частка клієнтів найбільших європейських банків, які користуються послугою інтернет-банкінгу, перевищує 10% [3]. У США майже всі лідери американського банківського бізнесу надають послуги інтернет-банкінгу, які поступово стають своєрідними “супермаркетами” фінансових інтернет-послуг. За даними Online banking report, у світі налічується близько 2000 банків та інших кредитних організацій, які пропонують своїм клієнтам послуги-інтернет банкінгу. Лідерство у наданні інтернет-послуг поділили між собою Америка та Європа: американці частіше й активніше користуються брокерськими послугами, а європейці – банківськими [3]. В Україні сьогодні банки також дуже активно надають послуги з інтернет-банкінгу, які постійно вдосконалюються.

Отже, інноваційна діяльність банків надає нові великі можливості щодо їх прогресивного розвитку, але разом з тим посилюється тиск з боку традиційних і нових конкурентів, що вимагає сьогодні прийняття нестандартних та швидких рішень щодо стратегії банків. І для того, щоб мати конкурентні переваги, банки повинні вдосконалювати свою діяльність, впроваджувати більш досконалу структуру управління, яка дозволяла б швидко реагувати на мінливість зовнішніх факторів, забезпечувати високу якість банківської діяльності та ефективність.

Постійне впровадження банківських інновацій дозволяє підвищити продуктивність праці, ефективно використовувати ресурси, збільшити прибутки, знизити витрати і, як наслідок, підвищити конкурентоспроможність банків і банківської системи та забезпечити їх сталий розвиток у глобальному економічному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Диба М. Вплив глобалізації на банківську систему України / М. Диба, Є. Осадчий // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 11. – С. 19-23.

2. Циганова Н. Дистанційний банкінг як інноваційна конкурентна перевага на ринку фінансових послуг / Н. Циганова, Т. Шалига // Вісник Національного банку України. – 2012. – № 10. – С. 30-35.

3. Михайлюк Г. Поняття та особливості надання банківських послуг за допомогою Інтернету / Г. Михайлюк // Право України. – 2010. – № 8. – С. 162-168.

УДК 004.87:336.74

БІТКОІН – ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНА ВІРТУАЛЬНА ВАЛЮТА

Топорова Т. С., студент групи Е 3/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Бурковська А. В.

Миколаївський національний аграрний університет

З кожним роком все більш популярними стають грошові розрахунки через мережу Інтернет, що значно спрощує процес купівлі-продажу товарів та послуг. Саме для цих потреб існує віртуальна валюта. Найпопулярнішою в наш час є платіжна система Біткоін (Bitcoin) – децентралізована віртуальна валюта, що часто називається криптовалютою через шифрування даних про трансакції та анонімність її використання. Мережа повністю децентралізована, не має адміністратора або будь-якого його аналога. Для забезпечення функціонування і захисту системи використовуються криптографічні методи.

Досі достовірно не відомо, хто стоїть за створенням Біткоін. За найбільш поширеною версією розробником є група програмістів під псевдонімом Сатосі Накамото, які в 2008 році опублікували криптографічний протокол, а 2009 року було розроблено перший Bitcoin-клієнт і запущено мережу [1].

На відміну від паперових грошей, які випускають банки різних країн світу, Біткоін не підвладний жодному регулятору: валюта анонімна, не має адміністратора, а тому ніхто не може заборонити її використання. Інакше кажучи, Bitcoin – це набір чисел, який може передаватися від одного комп'ютера до іншого, причому інформація про трансакції зберігається в зашифрованому вигляді у всіх учасників системи.

Не існує єдиного центра, який відповідає за “емісію” віртуальних грошей. Звідси виходить ще одна особливість Bitcoin: користувачі системи можуть самостійно “добувати” монети, використовуючи відеокarti своїх персональних комп'ютерів. “Майнінг” – тобто отримання грошей фактично з повітря – відбувається дуже повільно і потребує величезних обчислювальних можливостей, а також витрат електроенергії. Причому, чим більше користувачів приймають у цьому процесі участь, тим складнішим він буде.

Одним з обмежень “емісії” Bitcoin є загальна кількість монет – вона не повинна перевищувати 21 мільйона в загальному обігу. При досягненні цієї позначки емісія буде зупинена (хоча не зрозуміло яким чином, якщо в системі

немає головного адміністратора або емітента). Проте за прогнозами спеціалістів це може статися не так скоро, а саме, враховуючи всезростаючу складність отримання валюти, до 2140 року її резерв може бути вичерпаним [2].

Система не має єдиного правового статусу, що значно ускладнює її роботу та робить вразливою. Так, наприклад, Національний банк Китаю кілька років тому заборонив своїм відомствам проводити операції та угоди з біткоїнами, а Центральний банк Франції взагалі назвав криптовалюту спекулятивним фінансовим інструментом. У Німеччині вважають, що Bitcoin підпадає під визначення приватних грошей, а у Сінгапурі – цифрових товарів [2].

За допомогою Bitcoin можна купувати найрізноманітніші товари: електроніку, книги, одяг, а також оплачувати різноманітні послуги, зокрема в сфері розваг. Особливо цей вид валюти користується популярністю у молоді. В епоху комп'ютерних ігор та клубних розваг дуже зручно розраховуватися віртуальними грошима. Більш того, кількість так званих „обмінних пунктів”, де можна з легкістю конвертувати криптовалюту в звичайні гроші, невпинно зростає.

Не зважаючи на високу анонімність та захищеність, Bitcoin, як і будь-які інші гроші не застрахований від крадіжок. Дуже часто можна побачити в новинах про напади хакерів на хостінгові компанії і втрати великих обсягів криптовалюти. Зовсім нещодавно була пограбована хакерами одна з найбільших біткоїн-бірж Mt Gox.

Ще три роки тому за біткоїни практично нічого не можна було купити. У травні 2010-го американський програміст з Флориди Лазло Ханьєч вирішив довести платоспроможність криптовалюти. Він віддав одному з учасників форуму Bitcoin Internet 10 тисяч монет (на ті часи – 25 доларів) в обмін на доставку двох піц. Стрімке зростання курсу віртуальних грошей зробив обід Ханьєча найдорожчим в історії: зараз його можна оцінити в 8,5 мільйона доларів.

Курс Bitcoin щодня змінюється приблизно на 1,7-3%. На 11.03.2014 1 біткоїн коштує 628,89 доларів США, а в динаміці за останній місяць – 622,82 долари США [3].

Таким чином, можна сказати, що Bitcoin – валюта майбутнього. З огляду на стрімкий розвиток комп'ютерної техніки та Інтернет-технологій, а також світової глобалізації економічних та інших процесів, віртуальна валюта буде зручним засобом проведення розрахунків. Проте не слід забувати про забезпечення безпеки роботи у даній мережа, адже широко відомий випадок з використанням Bitcoin для продажу забороненої продукції та зброї через повну анонімність клієнтів-користувачів. Тому в майбутньому необхідно вдосконалювати систему таким платежів та законодавчо регулювати її, аби створити оптимальні умови функціонування і обігу криптовалюти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Біткоїн – нова криптовалюта [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://bitcoin.at.ua/>

2. Біткоїн – цифрова валюта [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://ru.bitcoin.it/wiki>
3. Курс біткоїн до долара [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.calc.ru/kurs-BTC-USD.html>

УДК 336.71(438)

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ПОЛЬЩІ

Чикунда К. О., студент групи Е 3/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Бурковська А. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Банківська система Польщі складається з Національного банку Польщі (НБП), комерційних та кооперативних банків, а також філій іноземних банківських установ, які здійснюють діяльність в країні. Функції нагляду за діяльністю фінансових установ сконцентровано на рівні Польської фінансової інспекції та НБП.

Протягом 2010-2012р.р. банківська система країни функціонувала в умовах помірного економічного зростання. ВВП у 2012 році збільшився на 2% (в 2011 році – на 4,3%); зростання приватного споживання (що формує близько 60% національного ВВП) склало 0,5% (2,5% у попередньому році) [1].

Валютний курс, рівень безробіття та рівень зарплат залишався на досить стабільному рівні. При цьому, у 2013 році економічне зростання дещо сповільнилось.

Ситуація на грошовому ринку була відносно стабільною з листопада 2012 року. В аналізованому періоді процентна ставка за операціями Валютний СВОП була близькою до базисних ставок на міжбанківському ринку (WIBOR).

На початок вересня 2013 року в країні працювало 42 комерційні та 572 кооперативні банки, а також 27 філій іноземних банківських установ. При цьому, частка 5 найбільших банків у кредитному портфелі, активах та клієнтських депозитах не перевищує 50%. Переважна частина установ контролюється приватними інвесторами; окрім того, 4 банки підконтрольні державі, а 59 установ мають іноземних власників [1].

На фінансовому ринку країни зберігається високий рівень конкуренції, що обумовлює поступову втрату позицій кооперативних банків на ринку. Частка кооперативних банків та філій іноземних банківських установ у загальних активах та зобов'язаннях банківської системи на перевищує 10% [1]. Разом з тим, кооперативні банки в Польщі відіграють важливу роль у фінансуванні

сільських територій й сільського господарства (через ці установи держава надає пільгові кредити для сільського господарства та здійснює виплати фермерам з фондів ЄС та національного бюджету).

Регіональна мережа банківських установ на початок вересня 2013 року налічувала 15,4 тисяч відокремлених підрозділів, з яких 7,4 тисяч філій, 5 тисяч інших відокремлених підрозділів та 3 тисячі агенцій. Кількість співробітників банківських установ з 2010 року майже не змінилась та складала 174 тис. [2].

Загальна кількість емітованих банками платіжних карт перевищує 33 млн одиниць, інфраструктура обслуговування карткового бізнесу складається з майже 19 тисяч банкоматів та 300 тис торгових терміналів [3]. Держателі платіжних карт не лише активно користуються мережею банкоматів, а й здійснюють безготівкові розрахунки. Починаючи з 2012 року, середньомісячна кількість транзакцій з платіжними картами перевищує 150 млн., а їх обсяг – 30 млрд PLN [3].

Вклади фізичних осіб та підприємств (за винятком коштів фінансових установ, держказначейства та інсайдерів банків) у банківських установах країни в межах 100 тис. євро гарантуються Фондом банківських гарантій – державною організацією, створеною відповідно до Закону Республіки Польща “Про Фонд банківських гарантій” від 14.12.1994 р. Учасниками Фонду є всі банківські установи, які зареєстровані на території країни. Впродовж періоду діяльності Фонду ним було здійснено виплати за вкладами 94 збанкрутілих банків (5 комерційних та 89 кооперативних) [1].

Установи підтримують високі показники капіталізації, прибутковості та ліквідності. За даними загальноєвропейського органу банківського нагляду, банківська система Польщі демонструє одні з найкращих показників достатності капіталу.

Балансовий капітал банківської системи на початок вересня 2013 року склав 149,3 млрд PLN, що на 44% більше, ніж станом на 01.01.2010 р. [2]. Зростання капіталу відбулось переважно за рахунок збільшення статутних капіталів комерційних банків (у т.ч. емісійного доходу), додаткового капіталу, резервного капіталу, а також результатів діяльності. На початок вересня 2013 року частка балансового капіталу у пасивах банківської системи склала 10,7% [3].

Найбільшу частину роздрібного кредитного портфеля формують кредити на придбання житла (63%) та нецільові споживчі кредити (21%) [2]. При цьому, частка карткових кредитів, а також кредитів в поточну і інвестиційну діяльність, є незначною. Якість роздрібного кредитного портфеля є високою. При цьому, рівень знецінених кредитів за картковими і нецільовими кредитами є суттєво вищим, ніж за іпотекою – станом на 01.09.2013 р. він склав 12,6% та 12,1% відповідно [3].

Якість фінансових інвестицій (що утримуються для продажу) загалом є задовільною, а в їх структурі переважають інструменти боргового характеру. Близько половини від загального обсягу фінансових інвестицій сформовано вкладеннями в суверенні боргові інструменти та цінні папери емітентів фінансового сектору.

Банківські установи демонструють задовільні показники прибутковості та мають класичну структуру доходів і витрат.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Банківські реформи в країнах Східної Європи і Росії. Факти і аналіз / Під заг. ред. С. Л. Тігіпка. – Дніпропетровськ: Преском, 1995. – С. 142.
2. Звензик В. “Польские банки теряют независимость”/ В. Звензик, В. Шамкович // Банковская практика за рубежом. – 2000. – № 2 (14). – С. 18-21.
3. Чеботар С. І. Грошово-кредитна система Польщі та основні напрями її реформування / С. І. Чеботар / Таврійський науковий вісник. – Випуск 15. – Херсон. – 2000. – С. 64-69.

УДК 336.748(477)

ОСОБЛИВОСТІ ПОХОДЖЕННЯ ГРИВНІ ЯК НАЦІОНАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ

Мисько С. С., студент групи ЗЕД 3/1

Науковий керівник – к.е.н. доцент Бурковська А. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасна гривня пройшла довгий та складний шлях задля того, щоб сьогодні вона могла бути національною грошовою одиницею України. У своєму розвитку вона мала кілька етапів, кожен з яких характеризується певними особливостями.

На території України за різних часів в обігу знаходились такі монети: карбованець, шаг, гривня. Карбованець з'явився у грошовому обігу княжої Русі в XIII столітті у вигляді зливка срібла. Від 1534 року карбованець став одиницею грошової системи Росії і мав 68 г срібла та він поділявся на 100 копійок або 200 шагів, чи 400 півшагів [1].

Із 1704 року регулярно карбували карбованці, і цим започаткували десяткову монетну систему. З кінця XVIII століття вага срібла одного карбованця сягала 18 г, а в 1897 році срібло замінено золотом (1/15 імперіала), однак золотих карбованців не карбували.

Були в обігу й неофіційні гроші. Історія зберегла чимало прикладів грошової вакханалії. Хто тільки не випускав власної розрахункової одиниці: тимчасові уряди Сулькевича, Соломона Крима, білогвардійські формування Денікіна, Врангеля. Поряд із загальнодержавними емісіями впродовж 1917-1919 років в Україні через нестачу грошової маси і розмінних купюр було в обігу 4,5 тисячі найменувань паперових грошових знаків, випущених місцевими владами [2].

Історична назва «гривня» повернулася в Україну у вересні 1996 року – року здійснення грошової реформи та введення в обіг національної грошової одиниці.

Молода Українська держава узялася розробляти власні банкноти ще за п'ять місяців до розпаду СРСР. Разом із урядовцями першими, хто серцем і

душею, своїм талантом прилучився до ідеї, були провідні київські художники: народний художник України О. Данченко, заслужені діячі мистецтв України В. Юрчишин, С. Якутович і В. Лопата. Останній зі славетної мистецької когорти – Василь Лопата, зрештою, став автором і творцем зорового образу української валюти. Із замовленням століття Василь Лопата впорався бездоганно.

Після першої світової війни карбували срібні карбованці, а від 1924 року – лише частково срібні і щоразу зі зменшеною його лігатурою (домішкою) [3].

З 1950 року курс карбованця обчислювали відносно до золота (0,222168 г.), а з 1 січня 1961 року збільшено вартість до 0,987412 грама. Назву “карбованець” у сучасній Україні тлумачать від карбування, тобто від утворення рельєфних зображень на поверхні медалей та монет. Шаг це вартість російської півкопійки або польського “тройка”. Походження назви “шаг” і досі остаточно не з’ясовано.

Починаючи з 17 вересня 1996 року функціонування в готівковому обігу карбованців припинено і єдиним засобом платежу на території України стала гривня та її розмінна монета копійка.

Установами Ощадного банку України та інших комерційних банків, які залучають кошти населення, були перераховані в установленому порядку усі вклади населення за станом на 2 вересня 1996 року з відповідними записами в особових рахунках вкладників. Перерахування вкладів здійснювалось без будь-яких обмежень у співвідношенні 100000 крб. за 1 гривню.

Грошова реформа в Україні це надзвичайна подія для нашої держави, в результаті якої створено один з невід’ємних атрибутів державності. Такий широкомасштабний захід, який передбачав би повну заміну в готівковому обігу за короткий строк (два тижні) грошових знаків, зміну масштабу цін і переведення всієї грошової системи, включаючи і безготівкові розрахунки, на нову грошову одиницю гривню, в історії України проводився вперше [4].

На сьогодні український “гривник” є національною валютою нашої держави, вона несе у собі історію України, на її купюрах зображено видатних людей, які зробили неоціненний внесок в нашу історію. Крім того, українська гривня визнана найкрасивішою у світі. До такого висновку прийшли швейцарські фінансисти на щорічному засіданні комісії з естетики Міжнародного Фінансового Банку (ІФВ). Отже, гривня надбання українського народу, яке відіграє важливу роль як в економічній сфері, так і у соціальній.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Башнянін Г. І. Національна грошова система і проблеми формування номінальної й реальної вартості грошей / Г. І. Башнянін // Фінанси України. – 2010. – № 1. – С. 3-11.
2. Гальчинський А. С. Теорія грошей / А.С.Гальчинський. – К. : Основи. – 2011. – С.45
3. Гриценко О. Гроші та грошово-кредитна політика / О. Гриценко. – К: Основи. – 2009. – Розд. 1. – С. 82
4. Гроші та кредит Б. С. Івасів. – Тернопіль: Карт-бланш. – 2012. – С. 117

УДК 336.02.009.6

СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Малиновська І. О., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Бурковська А. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Необхідною умовою становлення нової економічної інфраструктури в Україні стало створення та розвиток фінансового ринку і його складової - ринку фінансових послуг. Ринок фінансових послуг - сфера діяльності учасників ринку фінансових послуг з метою надання та споживання певних фінансових послуг. До послуг ринку фінансових послуг належать професійні послуги на ринку пенсійних послуг, страхових послуг, лізингових послуг, послуг наданих кредитними спілками, що забезпечують обіг фінансових активів.

Ринок фінансових послуг є одним із механізмів забезпечення конкурентоспроможності економіки країни, оскільки він дозволяє спрямувати інвестиційні потоки у найбільш привабливі сегменти економіки і тим самим сприяти економічному зростанню. Сектори ринку фінансових послуг охоплюють усі сфери фінансової діяльності, необхідні суспільству на кожному етапі його розвитку. Сфера послуг, які надаються на фінансовому ринку є досить значною, що говорить про стрімкий розвиток також і грошового ринку, ринку цінних паперів, валютного ринку.

Ринок фінансових послуг виконує велику кількість функцій головними серед яких є: фінансове обслуговування, мінімізація витрат, формування ринкових цін на окремі види фінансових послуг, інформаційна.

В Україні ринок послуг формувався відповідно до вимог централізованої, планової системи господарювання, тривалий час фінансувався державою за залишковим принципом. З формуванням в Україні ринкової економіки розпочався і розвиток підприємництва. Інтеграційні процеси зумовлюють формування нових форм взаємодії між банками, страховими компаніями, промислово-фінансовими групами, завдяки чому створюються нові комплексні фінансові послуги. Однак загальноекономічна криза, що охопила народне господарство, значно ускладнила цей процес. На початку XXI ст. підприємства державної, комунальної форм власності продовжують домінувати на ринку послуг (оздоровчі, освітні, житлово-комунальні послуги тощо).

Сучасний стан і розвиток ринку послуг в Україні характеризують такі особливості як: динамічний розвиток за наявності великих резервів щодо розширення його видової структури, нарощування обсягів реалізації послуг, ефективне функціонування в його структурі малих господарських утворень; досягнення підприємствами колективної форми власності найкращих показників діяльності за обсягами, видовою структурою, а також залежність розвитку малого підприємництва на ринку послуг від нагальної уваги, фінансової підтримки держави.

В Україні розвиток фінансового ринку, а в свою чергу і ринку фінансових послуг ще не набрав такої популярності та значення як за кордоном. Про це

свідчать досліджені показники діяльності таких фінансових посередників як: страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, кредитних спілок, лізингових компаній. Для того, щоб покращити стан ринку фінансових послуг в Україні нам необхідно удосконалити законодавство, що регулює ринок фінансових послуг, сформувати конкурентоспроможні ринки фінансових послуг, підвищити рівень прозорості, капіталізації та ліквідності ринків фінансових послуг, спростити систему податків для учасників ринків із метою збільшення обсягів інвестицій, створити інформаційну базу для потенційних учасників ринку, і за можливості сприяти тісній співпраці учасників ринку, залучити в економічний обіг грошові нагромадження населення. Це у свою чергу дозволить зменшити витрати інвесторів без шкоди для надійності інвестицій, створити на базі діючих інфраструктурних організацій простий та прозорий механізм функціонування колективних інвестицій, доступний широким верствам українських інвесторів, зменшити ризики приватних інвесторів. Доцільно також вивести на фондовий ринок нові фінансові інструменти і надати потужний імпульс для прискореного відновлення і розвитку системи приватних заощаджень.

За умов глобальної інтеграції ринків фінансових послуг основним завданням кожної країни є ефективне забезпечення функціонування конкурентоспроможного ринку фінансових послуг, а також, і, фондового ринку. Розвиток ринку фінансових послуг передбачає стратегічну постановку завдань, їх виконання а також підтримку, як неурядових, так і урядових організацій.

Отже, можна зробити висновок, що стан розвитку ринку фінансових послуг в Україні поступово розвивається і є невід'ємною складовою фінансової системи України. З кожним роком попит на фінансові послуги зростає, що свідчить про позитивну тенденцію розвитку ринку фінансових послуг. Це підтверджується і введенням відповідної правової бази, і поступовою інтеграцією до Європейського союзу, що вже у свою чергу свідчить про певні структурні та кількісні зміни в діяльності фінансових посередників.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Деревко О. А. Шляхи підвищення рівня капіталізації банківського сектору / О. А. Деревко // Банківська справа. – 2011. – № 1. – С. 76-83.
2. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України (від 12.07.2001 №2664-111). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

УДК 336.01(477)

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ФІНАНСОВОЇ ДУМКИ

Малиновська І. О., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Бурковська А. В.

Відносини у сфері фінансів і фінансової думки виникли ще із зародженням держави. Історія фінансової думки має три етапи: зародження, становлення і подальший розвиток, який супроводжується змінами поглядів, концепцій, теорій. Протягом десятиків століть розвиток та становлення фінансової думки здійснювався на загальноцивілізаційних засадах, зазнавав впливу світової та західноєвропейської економічної думки.

Відомий український вчений професор І. С. Коропецький стверджував, що навіть в несприятливих для розвитку економічної науки умовах українські економісти спромоглися певною мірою зберегти своє національне обличчя. Крім праць з економічної теорії, вони писали також на прикладні теми, аналізуючи економічні, соціальні, фінансові відносини в Україні. На території сучасної України першою державою яка виникла ще тисячу років тому була Київська Русь, стольним градом якої був Київ – “матір городів руських”. Потім, фінансова думка в Україні розвивалася в контексті її розвитку в умовах Російської імперії.

У Російській імперії перші твори в галузі історії політичної економії та фінансів належать українському професору Михайлові Андрійовичу Балудянському, який відіграв вирішальну роль в розробці планів реформування фінансів 1810 р.

Активний розвиток фінансової науки в Україні відбувався з кінця ХІХ - початку ХХ століття і зосереджувався переважно в університетах, які створювали необхідні умови для формування наукової спільноти, об'єднання вчених і організованої системи досліджень. Протягом декількох десятиріч Харківський університет був єдиним в Україні, а згодом став центром розвитку науки та культури на Лівобережжі.

Відомим українським ученим-економістом, професором Харківського університету був М. М. Алексеєнко, який вивчав фінанси Германії, Австрії, Франції, розробив курс фінансового права.

Дослідників привертають увагу змістовні праці з фінансової думки ще одного професора Харківського університету – П. Л. Мігуліна. Важливий внесок в розвиток фінансової думки він зробив, узагальнивши величезний історичний досвід розвитку фінансів Росії.

М. І. Туган-Барановський – це видатний економіст, історик, міністр фінансів в уряді Центральної Ради. Він уперше відкрив сучасну інвестиційну теорію циклів, сформулював її основний закон відповідно до якого фази промислового циклу визначаються активністю інвестування. Збільшення інвестицій у галузях, що виготовляють засоби виробництва, призводить до мультиплікаційного процесу всіх елементів економічної активності. Цікаві думки М. І. Туган-Барановського стосовно яку ролі грошей у здійсненні виробничих циклів.

Розглядаючи внесок українських фінансистів у розвиток фінансової думки, не можна не звернути уваги на постать М. Добриловського, який у своїх наукових твердженнях дотримувався західноєвропейської традиції ототожнення

державних фінансів із державним господарством, а тому в фінансовій науці, як він вважає, потрібно досліджувати способи одержання коштів для задоволення державних потреб.

У 30-80-х рр. ХХ ст. розвиток фінансової науки в Україні стримувався політичними, ідеологічними та іншими засобами. Взагалі, за часів Радянського Союзу фінансова думка, нажаль, не отримала належного значення, її розвиток відбувався, по-перше, у специфічних формах, які вміщувалися у межі логіки та суті загальних моделей розвитку економічної науки, по-друге, фінансову думку достойно представляли учені української діаспори.

Із сучасних учених-фінансистів, які вивчають питання фінансів, проблеми розвитку фінансової системи України, становлення та особливості фінансового ринку України найвідоміші О. Д. Василик, І. О. Бланк, В. М. Опарін, А. М. Поддєрьогін, М. І. Савлук, Ю. В. Пасічник, С. І. Юрій, та ін.

Вагомий науковий внесок у розвиток фінансової думки здійснив професор Київського національного торгово-економічного університету І. О. Бланк, який розкрив питання щодо формування активів підприємств, їх використання в операційній та інвестиційній діяльності, управління фінансовими ризиками тощо, визначив сучасні методи оптимізації обсягу та структури капіталу підприємств на етапі його утворення та в процесі розвитку. Відомим у галузі фінансів підприємницьких структур є професор Київського Національного економічного університету А. М. Поддєрьогін. У його працях висвітлено питання фінансів на рівні підприємств. Проблему грошей, кредиту, грошового та валютного ринків досліджує український фінансист, доктор економічних наук, професор Київського національного економічного університету М. І. Савлук.

Отже, розвиток фінансових досліджень у сучасній Україні пов'язаний з її поступовою інтеграцією в світову економічну, зокрема фінансову, науку шляхом ідейно-теоретичного та методологічного оновлення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Горкіна Л. П. У світовому науковому просторі: економічний доробок учених української діаспори / Л. П. Горкіна, М. Г. Чумаченко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 5. – С. 52-57.
2. Петровська Н. А. Кредитно-фінансові проблеми та банківська справа у дослідженнях українських економістів зарубіжжя / Н. А. Петровська // Банківська справа. – 1996. – № 2. – С. 74.

УДК 336.744:58

ВПЛИВ ВАЛЮТНОГО КУРСУ НА СТАН ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

*Артеменко А. Г., студент групи Е 3/1
Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.
Миколаївський національний аграрний університет*

Валютний курс має велике значення для соціально-економічного розвитку країни і, відповідно, є важливим показником стабільності фінансового ринку. Валютні курси відіграють велику роль в міжнародній торгівлі, дозволяючи порівнювати ціни товарів та послуг, які виробляються в різних країнах. Знаючи обмінний курс валют, можна розрахувати ціну експорту однієї країни, вираженої в грошах іншої. Оскільки валютний курс формується під впливом попиту і пропозиції на відповідному ринку, то, відповідно, ціна валюти прямо залежить від попиту на неї, а обернено – від пропозиції на валютному ринку [1].

Зміни валютного курсу суттєво впливають на розвиток макроекономічних процесів у національній економіці та на зовнішньоекономічні позиції країни. Від валютного курсу залежить стан платіжного балансу, зовнішньої торгівлі, рух довгострокових та короткострокових капіталів тощо.

Результати зовнішньоекономічної діяльності кожної країни в більшості пов'язані з курсом національної валюти. Національна грошова одиниця, яка використовується в міжнародних розрахунках стає валютою. Після проведення аналізу економічної діяльності валютного ринку України, встановлено, що валютний курс є необхідним для створення пропорцій обміну валют у міжнародній торгівлі товарами і послугами, що пов'язано з рухом капіталів у вигляді інвестицій і кредитів, для порівняння цін на світових товарних ринках і вартісних показників різних країн, переоцінці рахунків в іноземній валюті фірм, банків, урядів і приватних осіб.

Підвищення курсу національної валюти сприятиме зменшенню експорту товарів, оскільки ціни на національні товари підвищуються. Кількість імпортованих товарів збільшується з метою перепродажу їх за високими цінами, що призводить до занепаду вітчизняного виробника. Відбувається вивезення прибутків іноземних інвесторів. Сума боргу, вираженого в іноземній валюті зменшується, оскільки вона знецінюється [3].

При зниженні курсу національної валюти експортери можуть реалізовувати продукцію за нижчими від світових цінами. Відповідно це призведе до збільшення експорту. Але зниження курсу національної валюти паралельно призведе і до зменшення імпорту, оскільки ціни на імпортні товари підвищаться, а це, в свою чергу, призведе до зростання цін в країні, і як наслідок зменшить імпорт. При таких умовах обсяг вітчизняного виробництва збільшиться і це призведе до економічного зростання та підвищення добробуту населення. Прибутки, які отримують іноземні інвестори в валюті країни, де знизився курс стає не вигідно вивозити, і тому ці прибутки реінвестують або використовують для закупівлі вітчизняних товарів для подальшого експорту. Зниження курсу національної валюти має також і негативний наслідок, яким є збільшення обсягу державного боргу, який був виражений в іноземній валюті. [3]

Також не менш важливим показником, ніж зміна фізичних обсягів експорту і імпорту, є показник “умови торгівлі” – відношення експортних і імпортних цін для даної країни. Так, зміна курсу валюти на 1% призводить до зміни імпортних цін на 0,8% і експортних – на 0,1-0,6% в залежності від країни. Отже, за рівних умов зниження курсу національної валюти погіршує “умови

торгівлі”, а його підвищення – поліпшує. Ці фактори в сукупності визначають вплив валютного курсу на торговий баланс країни [2].

Динаміка курсу національної валюти залежить від співвідношення темпів інфляції в окремих країнах. Великі відхилення відбуваються в застосуванні валютного курсу, який коливається під впливом попиту і пропозиції на валютному ринку. Взагалі, ціна будь-якої валюти завжди знаходиться в прямій залежності від попиту і в оберненій – від пропозиції на валютному ринку. По-перше попит на національну валюту визначається попитом на вітчизняний експорт, по-друге її пропозиція – попитом на вітчизняний імпорт товарів та послуг. Якщо український експорт збільшується, то іноземні покупці збільшують попит на гривню, а якщо зростає вітчизняний імпорт, то наші покупці збільшують пропозицію гривні. В цьому і виявляється пряма залежність між експортом та імпортом товарів, а значить й між факторами валютного курсу. Основні з яких – це якість наданих товарів і послуг, встановлена ціна та коливання доходів іноземних покупців. Якщо в нашій країні намітилася тенденція до зростання інфляції, що в перспективі викличе знецінювання національної валюти, то власники гривні будуть намагатися конвертувати її в більш стійку валюту, наприклад в американські долари. Внаслідок цього курс американського долара підвищиться, а курс гривні зменшиться.

Забезпечити високий результат можна, саме через зміни реального валютного курсу. Курсові коливання гривні на теперішній час можуть зберегтися в рамках змін курсу, зафіксованої в минулому році, тому є перспективи тримати курс гривні на рівні коливань не більш, ніж в минулому році. При цьому зростання купівельної спроможності і поліпшення ситуації з платіжним балансом на теперішній час створюють позитивні зміни у стабільності гривні.

Необхідно захищати заощадження громадян від падіння валютних курсів, а з іншої сторони – інтереси підприємницьких суб'єктів від підвищення курсів основних валют по відношенню до гривні. Для виконання цієї мети громадянам необхідно зберігати валютні цінності в банках та страхувати їх від зниження курсів валют, а державі – застосовувати валютні резерви з метою стабілізації валютних курсів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мороз А. М., Пуховкіна М. Ф. Національний банк і грошово-кредитна політика. Частина 1 [Електронний ресурс] – Режим доступу : ukrknighta.org.ua/ukrknighta-text/18/35/
2. Валютний ринок. Економіка і право. Статті та аналітика. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/2012-06-25-17-01-31/2431-2011-08-19-17-08>
3. Савлук М. І. Гроші та кредит. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://studentbooks.com.ua/content/view/566/54/1/1>

УДК 338.43:26

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Коваль О. М., студент групи ЗЕД 3/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Однією з найважливіших характеристик поточного трансформаційного періоду є нестабільність політичної ситуації в Україні, у зв'язку з чим достатньо важливим постає рішення питання забезпечення стійкої діяльності вітчизняних підприємств і захисту їх економічних інтересів, особливо в умовах жорсткої конкурентної боротьби на світовому ринку.

Реальне ринкове середовище, в якому доводиться функціонувати вітчизняним господарюючим суб'єктам, характеризується крайньою нестабільністю і непередбачуваністю розвитку подій, недостатньо ефективним економічним законодавством, відсутністю розвиненої ринкової інфраструктури. Ці, а також цілий ряд інших економічних, фінансових і соціальних чинників, роблять украй скрутне стабільне функціонування українських підприємств і перешкоджають формуванню ефективних ринкових відносин в країні [1].

Недооцінка планування підприємницької діяльності в умовах ринку, зведення його до мінімуму, ігнорування або некомпетентне здійснення часто призводять до не виправданих економічних втрат і в результаті до банкрутства. Для поліпшення ситуації та забезпечення сталого розвитку українським підприємствам необхідно формувати більш досконалу систему планування на підприємствах, яка б могла краще враховувати невизначеність зовнішнього середовища, що забезпечить підприємствам досягнення певної глобальної мети свого розвитку, а також пошук більш ефективних методів організації і управління в умовах макроекономічних чинників, що постійно змінюються.

Планування є особливою формою діяльності, направленою на розробку і обґрунтування програми економічного розвитку підприємства і його структурних підрозділів на певний (календарний) період відповідно до мети його функціонування і ресурсного забезпечення. В умовах ринкової економіки для вирішення виробничих або комерційних завдань, які потребують вкладення коштів, потрібно розробити внутрішній документ фірм – бізнес-план підприємства.

Бізнес-план має містити:

- чітку інформацію про те, яке місце займає підприємство на ринку;
- усі виробничі характеристики майбутнього підприємства;
- детальний опис схеми його функціонування;
- принципи та методи керівництва підприємством;

Для складання бізнес-плану можуть бути такі спонукальні мотиви:

- надати інформацію про підприємство і наміри власників;
- викласти стратегію і тактику підприємства, показати, як взаємодіють різні підрозділи підприємства, що являють собою єдине ціле;

- представити фінансову мету та докладні кошториси, за допомогою яких можна контролювати фактичні витрати і прибутки;

Важливим елементом бізнес-плану є фінансовий план, який складається для обґрунтування конкретних інвестиційних проектів, а також для управління поточною і стратегічною фінансовою діяльністю. Цілі внутрішньо фірмового планування в різних країнах можуть бути різноманітними. Разом з тим бюджет фірми є основою для контролю. Порівнюючи фактичні показники із запланованими, можна здійснювати так званий бюджетний контроль фірми.

Бюджет фірми є основою для встановлення завдань для персоналу, менеджерів. Бюджет фірми розробляється на наступний період. Саме тому значно простіше розглядати альтернативні варіанти, не обов'язково апробуючи їх негайно. Завдання розробляються на основі апріорних тверджень, проте з урахуванням звітних показників [2].

Фінансове планування являє собою розрахунок обсягів фінансових ресурсів за джерелами формування і напрямками використання відповідно до виробничих і маркетингових показників підприємств на плановий рік.

Фінансове планування дозволяє вирішити такі завдання:

- виявити, якими грошовими коштами може володіти підприємство;
- виявити і оцінити джерела їх надходження;
- оцінити достатність коштів для виконання завдань;
- визначити суми коштів, які потрібно сплатити в бюджет і позабюджетні фонди;
- оцінити потребу в інвестиціях і залучених коштах;

В умовах, коли підприємствам надано самостійність у плануванні, вони можуть складати його в будь-якій формі, яку вони вважають за зручну для себе.

Призначення планування полягає в прагненні максимально врахувати всі внутрішні і зовнішні чинники що забезпечують оптимальні умови для розвитку підприємства. До перших слід віднести систему мотивації, організаційну структуру підприємства, стиль управління, технічний рівень виробництва, профіль продукції, що випускається, рівень кваліфікації персоналу, інноваційну активність менеджменту. Зовнішні чинники – це умови ринку, фінансово-економічна і правова системи, соціально-економічне і політичне положення країни, її традиції і загальнокультурний рівень. Кажучи про зовнішні чинники, варто особливо підкреслити значущість стабільності системи податків, кредитів, що надаються виробникам продукції [2]. Відсутність такої стабільності або прагнення з розрахунку на досягнення найближчих цілей надмірно посилити податки, крім інших негативних наслідків, спричиняє за собою підрив економічно-ефективної діяльності підприємств.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гузенко О. П. Фінансове планування на промислових підприємствах / О. П. Гузенко // Фінанси України. – 2008. – № 11. – С. 73-76.
2. Білик М. Д. Фінансове планування на підприємстві в сучасних умовах / М. Д. Білик // Фінанси України. – 2006. – № 4. – С. 133-141.

УДК 961. 2: 336

РЕМРАЛ - СПІЛЬНОТА ПРОФЕСІОНАЛІВ У ГАЛУЗІ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

Малиновська І. О., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Започаткувавши реформу із запровадження системи державного внутрішнього фінансового контролю європейського зразка в Україні, Держана фінансова інспекція України співпрацює і співпрацюватиме з багатьма державними органами зарубіжних країн, міжнародними організаціями, деякими європейськими консультантами. Однією з найтриваліших та найефективніших форм співробітництва є членство Держфінінспекції України у співтовариства РЕМРАЛ.

Public Expenditure Management Peer Assisted Learning (Взаємне навчання та обмін досвідом в управлінні державними фінансами) – програма, підтримувана трастовим фондом, фінансованим кількома донорами і адмініструється Світовим Банком. Вона була створена в 2006 році для створення мережі практикуючих фахівців в галузі управління державними фінансами в країнах регіону Європи та Центральної Азії. Керівник програми РЕМРАЛ – представник Світового Банку, відповідальний за затвердження всіх видів діяльності, що фінансуються з адміністрованого Світовим Банком бюджету РЕМРАЛ. Керівник програми РЕМРАЛ консультуючись з Секретаріатом, приймає остаточне рішення щодо будь-яких витрат і пов'язаних з ними питань. Органи та учасники асоціації це практикуюча спільнота, координаційний комітет, керівник програми, секретаріат, ресурсна команда а також колишні учасники.

У спільноті діє три практикуючих співтовариства: з питань бюджету, з внутрішнього аудиту і з питань казначейства, що дало можливість зібрати разом практикуючих спеціалістів найбільш високого рангу, що працюють у конкретних галузях державного фінансування (зазвичай це рівень до замісника міністра). Кожне співтовариство очолює керівна група або виконавчий комітет,

що складається із представників країн-учасниць. Програма здійснює свою роботу на трьох офіційних мовах: англійською, російською і боснійською та представлена через веб-сторінку РЕМРАЛ.

На сьогодні у співтоваристві бере участь 21 країна: Албанія, Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Грузія, Угорщина, Казахстан, Косово, Киргизстан, Македонія, Молдова, Чорногорія, Румунія, Російська Федерація, Сербія, Таджикистан, Туреччина, Узбекистан і Україна. Питання прийняття нових країн у члени РЕМРАЛ розглядаються Координаційним комітетом. Зацікавлена країна повинна подати письмову заяву, яка буде розглянута протягом одного місяця з дня подачі.

Взагалі, мережа РЕМРАЛ фінансується донорами за допомогою фінансових вкладів, що спрямовуються через трастовий фонд, адмініструється Світовим Банком, або поза ним, а також у вигляді нефінансових вкладів.

Щодо мети РЕМРАЛ це допомога країнам-членам більш ефективно і результативно використовувати державні гроші, застосовуючи нові практики управління державними фінансами інших країн та організацій. Після дослідження діяльності асоціації, можна виділити такі основні її переваги:

1. Розмаїття держав членів. Замість того, щоб фокусувати увагу на створенні потенціалу окремо взятих країнах або двосторонніх відносинах між донорами та державами, РЕМРАЛ представляє регіональний підхід із залученням великої кількості країн до спільних зусиль з удосконалення управління державними видатками. Тобто замість того щоб виділяти традиційну модель, засновану на технічній допомозі, яку надають іноземні консультанти, успіх РЕМРАЛ залежить від нагальної потреби “практикуючих спільнот”, до яких входять посадові особи з різних держав, але зі схожими завданнями: створити свою власну програму дій і вирішувати, як найкращим чином обмінюватися досвідом між собою, використовуючи комп’ютерну мережу, електронне вивчення та особисті зустрічі.

2. Унікальне навчання в кожній з утворених спільнот. Як кожний учасник особисто, так і країни загалом ознайомлюються із практикою реформи управління державними фінансами. Тоді як знання теорії та методів управління державними фінансами можуть бути отримані і з інших джерел, для учасників РЕМРАЛ практикуючі співтовариства – форум, де вони можуть ознайомитись з досвідом інших країн у застосуванні цих принципів детально. Отже, важливість навчання полягає не в теорії реалізації реформи у галузі управління державними фінансами або в абстрактних підходах, а в практичному втіленні реформ в інших країнах. Учасники дізнаються про помилки інших і можуть уникнути їх.

3. Розгалуження контактів, які встановлюються не лише з колегами в країнах регіону, а й експертами з інших організацій таких як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Інститут з підготовки внутрішніх аудиторів. Для багатьох посадових осіб РЕМРАЛ є основною, якщо не єдиною можливістю створити таку мережу професійних зв’язків. Такі зв’язки цінні, коли постають проблеми або проводяться реформи. Тобто на заходах, організованими РЕМРАЛ, можна поміркувати, зав’язати контакти з людьми і обговорити про ті системи, у яких вони працюють. Отже, це товариство дає змогу фахівцям у

відповідній галузі проводити порівняльний аналіз системи управління державними фінансами своєї країни з відповідною системою іншої країни і представити можливості для рівного і взаємного навчання, усе більше розуміючи важливість обміну досвідом і знаннями, що зростає.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Журавльова О. PEMPAL як засіб управління державними фінансами / О. Журавльова // Фінансовий контроль. – 2014. – № 1. – С. 15-20.
2. Public Expenditure Management Peer Assisted Learning [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.pempal.org/about/about-pempal>

УДК 061.1:336.7(477)

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

*Кушнарьова А. А., студент групи Ф 2/1
Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.
Миколаївський національний аграрний університет*

Україна протягом багатьох років активно і результативно співпрацює з міжнародними фінансовими організаціями (МФО), діяльність яких спрямована на сприяння в реалізації інфраструктурних, інституційних та системних проєктів у різних країнах світу. Таке сприяння здійснюється шляхом довгострокового кредитування та надання консультацій.

Міжнародні організації, з якими працює Україна можна поділити на чотири групи.

По-перше, це організації, діяльність яких докорінно впливає на розвиток системи світової економіки в цілому, та на всі її соціально-економічні підсистеми, наприклад, група Світового банку (СБ). Стратегія партнерства Світового банку з Україною пропонує допомогу для покращання конкурентоздатності України шляхом спрямування інвестицій до інфраструктури державного сектору економіки (особливо у транспортну галузь та енергозбереження), у розширення технічної допомоги та доступу до кредитних ліній. Крім цього, передбачається забезпечення обміну досвідом у глобальному масштабі для стимулювання інновацій та передачі нових технологій [1].

Це такі міжнародні валютно-фінансові організації, як Міжнародний валютний фонд (МВФ). Україна використовує його фінансові і технічні ресурси з метою досягнення макроекономічної стабілізації та створення необхідних передумов для проведення економічних реформ. Таке співробітництво здійснювалось переважно в рамках реалізації 8 спільних програм – STF (системна трансформаційна позика), “Стенд-бай” (стабілізаційна позика), Механізм розширеного фінансування (позика на підтримку розвитку), попереджувальний “Стенд-бай”, тощо [2].

По-друге, це міждержавні галузеві організації поза безпосередніми рамками ООН. Серед них найбільш визначним та пріоритетним для України є Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Увагу ЄБРР зосереджено на енергетичній галузі, підвищенні енергоефективності в Україні через впровадження відповідних проектів енергозбереження, ядерної безпеки та нових технологій вироблення електроенергії. Неабиякі зусилля докладаються щодо розвитку потенціалу сільськогосподарства. Крім того, ЄБРР активно займається модернізацією основної інфраструктури, включаючи транспорт та комунальні послуги.

Слід сказати, що Україна активно працює і з іншими міжнародними фінансовими організаціями, серед яких важливе місце займають Чорноморський банк торгівлі та розвитку (ЧБТР), Північний інвестиційний банк (ПІБ) та Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), тощо.

По-третє, це близько 70 об'єднань європейських підприємств, головним чином у промисловості та енергетиці, у галузі транспорту і зв'язку. Для України спілкування з існуючими об'єднаннями дає можливість здійснювати підприємницькі зв'язки з європейським бізнесом та отримувати фінансові кошти, в тому числі й через організаційно-технічне сприяння.

І нарешті, це міжнародні кооперативні організації, серед яких головне і центральне місце посідає Міжнародний кооперативний альянс (МКА), який передусім сприяє розвитку кооперації, пропаганді принципів і методів кооперативного руху, встановлення і розвиток взаємних контактів, співпраці між кооперативами різних країн [1].

Спільними зусиллями Уряду та МФО вдалось покращити структуру та якість портфелю проектів МФО. Найбільший обсяг ресурсів міжнародних фінансових організацій сконцентровано у сферах транспорту (51%) та енергетики (31%).

У 2013 році портфель проектів МФО в державному секторі складався з 26 проектів, що знаходилися на стадії реалізації, на суму 5,8 млрд. дол. США, з них: МБРР – 10 проектів на суму 2,042 млрд. дол. США; ЄБРР – 9 проектів на суму 2,037 млрд. дол. США; ЄІБ – 6 проектів на суму 1,671 млрд. дол. США.

З огляду на позитивні результати реалізації проектів у 2013 році, Україна та Світовий банк домовилися про збільшення портфелю проектів МБРР у 2014 році. Йдеться про підготовку п'яти нових інфраструктурних і соціально орієнтованих проектів на загальну суму понад 1,7 млрд. дол. США для модернізації систем водо- та теплопостачання міст України, подальшої модернізації підстанцій НЕК “Укренерго”, реформування систем охорони здоров'я та соціального захисту населення [3].

Створення ефективної системи фінансування інвестиційних проектів передбачає діяльність в Україні надійних фінансових інститутів. Коштів державних фінансових організацій недостатньо для фінансування інвестиційних проектів, тому країна потребує залучення коштів міжнародних фінансових організацій [1].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Медведкова Н. С. Фінансування інвестиційних проектів МФО [Електронний ресурс] / Н. С. Медведкова. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=229>
2. Урядовий портал: співробітництво з МФО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244829807&cat_id=244828922
3. Постійне представництво України при ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://unesco.mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/ifo-projects>

УДК 351.719 (474)

СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ У НІМЕЧЧИНІ

Марченко Н. С., студент групи ЗЕД 3/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Німеччина має доволі потужні та незалежні місцеві влади. Така висока ступінь місцевих автономій також означає, що місцева влада має в своєму розпорядженні власну фінансову базу, яка робить цю владу якомога незалежною від вищого федерального рівня. Наслідком цього є доволі складна податкова система, яка все ж таки гарантує, що місцеві ради, так само як і регіональні уряди, мають достатню фінансову основу для виконання своїх завдань.

Податкова та фінансова системи Німеччини надзвичайно складні. Існує велика кількість фінансових сполучень між федерацією, федеральними землями та місцевими громадами, кожний з яких вносить свій внесок у взаємозв'язок між різними рівнями урядування.

Всього у Німеччині нараховується близько 50 видів податків. Надходження прибуткового податку до бюджету становить близько 40% суми доходів. Оподаткування прибутковим податком підлягають різні доходи. Максимальна ставка прибуткового податку становить 50%.

Майновим податком оподатковується майно фізичних та юридичних осіб в тому числі і на землю. Ставки майнового податку складають: 0,5% (для фізичних осіб) та 0,6% (для юридичних осіб).

Земельним податком оподатковуються земельні ділянки підприємств, лісове господарство, тощо. Ставка податку коливається від 0,6% до 3,1%.

Федеральний уряд, регіони та місцеві громади чи муніципалітети, кожний збирають свої податки. Проте, три з найважливіших податків, які складають понад 70% від всього оподаткування, вважаються, так званими, “спільними податками”. Ці спільні податки розподіляються поміж всіма рівнями федерації, тобто між федеральним урядом, земельними урядами та місцевими громадами.

Податки з прибутків у ФРН розподіляються серед різних рівнів урядування відповідно до “Змішаної системи”. Змішана система поважає

суверенітет центру, федеральних земель та поважає відповідальність муніципалітетів і одночасно дозволяє гнучкий перерозподіл податкових надходжень. В цій системі одні податки йдуть до спільного кошика і потім розподіляються поміж регіональними владами, а інші податки цілковито йдуть до кишені відповідної влади.

Податок з зарплати, ПДВ та податок з прибутку підприємств належить до категорії Спільних податків. Це означає, що ці податки розподіляються поміж всіма рівнями урядування. Місцеві громади отримують 15% з податку на прибуток. Решту 85% з цього ж податку ділиться порівну між федеральними землями та центром, тобто кожний з них має по 42,5%.

До податків місцевих рад належать податок з торгівлі та податок з землі. Частина податку з торгівлі, однак, має віддаватись федерації та федеральній землі. Додатково, місцеві ради можуть стягувати додаткові податки (напр. податок на псів, на полювання, на напої, на додаткову хату), до тих пір, поки це не заперечує земельному законодавству.

До податків федерального уряду належать: податок на авто, податок на успадкування, податок на пиво та податок на азартні ігри, податок на рух капіталу та податок на страховку. Що стосується податку на авто, то тут місцеві громади, через Систему фінансового вирівнювання, також отримують свою певну частку. Це спричинене тим, що місцева влада забезпечує суттєву частину транспортного фінансування (будування вулиць, система громадського транспорту, та захист середовища від транспортного забруднення). Федеральний уряд також отримує мито та акцизні збори з тютюну та мінерального масла.

ПДВ було введено в 1973 році. Його питома вага в доході бюджету становить близько 28%. Загальна ставка ПДВ складає 15%.

При визначенні величини оподаткованого доходу із сукупного доходу вираховуються так звані особливі та непередбачені витрати. До особливих витрат віднесені затрати, що мають характер матеріального забезпечення платника та його сім'ї в майбутньому: страхові внески, цільові внески на житлове будівництво, витрати на професійне навчання та підвищення кваліфікації, аліменти. У групі особливих витрат – також витрати на підтримку благодійних, церковних, наукових установ (загальний обсяг таких пожертвувань не може перевищувати 5-10% загальної суми доходів платника). До непередбачуваних витрат належать вимушені витрати у випадку лікування, інвалідності, догляд за хворими членами сім'ї (в межах установленого рівня).

У Німеччині традиційно існує так звана класова система оподаткування, де в основу класифікації платників на класи покладений їх соціально-громадянський статус:

- I) неодружені працюючі без дітей;
- II) неодружені, розлучені, овдовілі;
- III) одружені, при умові, що в сім'ї працює один із подружжя; а якщо працюють обоє, то один із них може за спільною згодою перейти до V класу;
- IV) працюють обоє з подружжя, але оподатковуються нарізно;
- V) одружені працюючі, один із них оподатковується за умовами III класу;
- VI) працюючі, котрі одержують заробітну плату в декількох місцях.

Наявність податкових класів за соціальною ознакою створює додаткові можливості користування пільгами шляхом переходу з класу в клас.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вдовиченко М. І. Податкове регулювання Німеччини / М. І. Вдовиченко // Вісник податкової служби України. – 2010. – № 5. – С. 45-50.
2. Надзельська О. Податкова система Німеччини / О. Надзельська/ Фінанси України. – 2011. – № 12. – С. 36-41.

УДК 339.13:338.43

ФІНАНСУВАННЯ АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

*Байдаченко Т. В., студент групи ЗЕД 3/1
Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.
Миколаївський національний аграрний університет*

Дефіцит агрофінансування в Україні оцінюється в сумі 8,7 млрд. дол. США. Поточна пропозиція з агрофінансування в розмірі близько 3,3 млрд. дол. США недостатньо для задоволення загального попиту, який оцінюється в сумі 12 млрд. дол. США (за даними EFSE).

Згідно з результатами дослідження компанії Pro-Consulting, основні джерела фінансування агросектору – це нерозподілений прибуток (внутрішнє самофінансування) і банківські кредити, які займають 57% і 27% відповідно.

АПК знаходиться на етапі активного розвитку в Україні, тому є інвестиційно-привабливою галуззю. Потенціал полягає в сприятливих кліматичних умовах. Більше половини території країни, 54 %, або приблизно 32 млн. га – орні землі. Існує велика перспектива зростання: є попит на продукцію, але є також високі кредитні ризики і необхідність якісної підготовки та вузькоспеціалізованої аналітики. Саме вона і є одним з головних етапів у підготовці бізнес-плану компанією Pro-Consulting [2].

Серед шляхів залучення коштів у бізнес, найбільш популярними є боргове фінансування і вихід на ринки капіталу, здійснення угод M&A і державна підтримка.

Однак, незважаючи на перспективність сфери, більшість банків ще не пропонують продуктів, спеціально розроблених для сільськогосподарського сектору. Навіть прості фінансові продукти вимагають оцінки ризику, властивого даного бізнесу. Це стосується і сезонних кредитів – найпоширеніших фінансових продуктів – і довгострокових, які вимагають більш спеціалізованих навичок та інструментів оцінки ризиків. Крім того, мораторій на продаж землі сільськогосподарського призначення все ще обмежує використання земель сільськогосподарського призначення в якості заставного забезпечення.

Банки в даний час фінансують 50% номінальної вартості сільськогосподарської техніки і інших активів у фермерських господарствах.

2012 рік характеризувався поживленням діяльності на ринку кредитування. Так, частка аграрних позик у загальному обсязі кредитів зростає в серпні 2012 року до 6,3%, досягнувши найвищого значення з жовтня 2009 р. Крім того, в листопаді 2012 року у фермерів з'явився новий фінансовий інструмент – аграрні складські розписки, які можуть використовуватися в якості забезпечення (застави) для отримання кредиту.

У 2013 році основними джерелами для великого бізнесу залишаються кредити і кредитні програми міжнародних банків (CITI, Alfa-bank, VTB), міжнародних організацій (IFC, EBRD) і товарні кредити (DEERE Corp., Syngenta, Bunge). Для холдингів вірогідні також такі додаткові джерела фінансування як публічне розміщення акцій (наприклад, на Варшавській фондовій біржі) та фінансування на державній основі (кредитна лінія Китаю для Ukrlandfarming в 2012-му) [1].

Для малого і середнього бізнесу залишається менше варіантів. Відносно доступними будуть програми Credit Agricole Україна, а також Raiffeisen Bank Aval Україна. Актуальним буде фінансування IFC через програму кредитування для малого та середнього бізнесу за допомогою товарних кредитів за підтримки тих же банків. Однак, IFC більш активно підтримує саме агрохолдинги, менше уваги приділяючи середньому і малому бізнесу.

В даний час впевнено проявляється зростаюче розуміння актуальності аграрних інвестицій як принципового нового класу капіталовкладень. Дані процеси розгортаються на тлі зростання дефіциту аграрної землі як найважливішого ресурсу. Найбільш великі інвестори починають розглядати інвестиції у землю як нагальну необхідність диверсифікації свого портфеля. В цілому ці тенденції позитивні для сільського господарства України і, без сумніву, приведуть до ще більших інвестиційних потоків [2].

Агробізнес є одним з найбільш перспективних і привабливих для інвестицій секторів економіки в Україні. Навіть на піку фінансово-економічної кризи, в 2009 році, українські агрокомпанії отримали більше 12% світових інвестицій, і інтерес до АПК з боку інвесторів продовжує рости: за останні 2 роки тільки через зарубіжні фондові біржі українські компанії залучили фінансування у розмірі більше 600 млн доларів США. Причин тому декілька: зростання світового споживчого попиту на продукцію сільського господарства, наявність величезної кількості якісних неосвоєних земель, перспективи розвитку на базі ресурсів АПК біоенергетичних проектів та ін.

Проте, українські аграрні компанії відчувають гостру нестачу фінансування для розвитку свого бізнесу, модернізації матеріально-технічної бази, впровадження біоенергетичних технологій і так далі.

Попри те, що сьогодні для українського агробізнесу потенційно доступними є різні джерела фінансування, у тому числі традиційні (державні програми і банківське кредитування) і альтернативні (фінансування проектів ЄБРР, IFC, USAID, біржове фінансування та ін.), власники компаній фактично не використовують їх достатньою мірою. Однією з причин такої тенденції є недовіра, зокрема, до альтернативних джерел фінансування, обумовлене відсутністю доступної і зрозумілої інформації про них.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Каган А. М. Фінансування агробізнесу /А. М. Каган // Економіка АПК. – 2012. – № 10. – С. 45-50.
2. Петрович І. А. Програма кредитування агробізнесу / І. А. Петрович // Економіка АПК. – 2013. – № 7. – С. 78-84.

УДК 631.164.23

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Баранова Т. Ю., студент групи Е 3/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Дослідження фінансового забезпечення сільськогосподарських товаровиробників, у тому числі агропромислових підприємств, свідчить про те, що вони в основному працюють за рахунок власних ресурсів, які нині за питомою вагою є значними, проте недостатніми для самофінансування. Обмеженість власних коштів змушує аграрні підприємства сподіватися на підтримку з боку держави й зумовлює необхідність розвивати як банківські, так і партнерські форми кредитування.

Кредитування сільськогосподарських товаровиробників це форма економічних відносин між суб'єктами кредитної угоди з приводу передачі в тимчасове користування вартості та повернення її. Особливості сільськогосподарського виробництва мають суттєвий вплив на організацію кредитних відносин. Виявлення та врахування цих особливостей дозволить створити специфічні умови кредитування, що, в свою чергу, забезпечить зміцнення фінансового стану сільськогосподарських підприємств та сприятиме збільшенню обсягів продукції, яка виробляється ними.

Сільське господарство України залишається основною продовольчою галуззю народного господарства, стан якої залежить від обсягів коштів, вкладених у її розвиток. У сфері сільського господарства кредитні ресурси відіграють вирішальну роль: сезонний розрив між вкладенням і надходженням коштів, безперервність процесів відтворення, значна потреба в обігових засобах перетворюють кредит в основне джерело поповнення фінансових ресурсів.

Використання кредитів у якості джерела фінансування сільськогосподарських підприємств має важливе економічне значення. По-перше, кошти, вивільнені в одних ланках процесу відтворення, спрямовуються в інші ланки, що прискорює оборот капіталу та сприяє господарській діяльності на основі розширеного відтворення. По-друге, тимчасово вільні кошти через

кредит спрямовують у ті ланки виробництва, на продукцію яких передбачається зростання попиту, а отже одержання вищих прибутків. Це створює можливості для запровадження новітньої техніки, прогресивного коригування всієї структури виробництва, підвищення його ефективності.

Крім того, завдяки кредитуванню грошові нагромадження та заощадження перетворюються у вартість, що дає дохід, тобто в позичковий капітал. Слід зазначити, що банківський кредит має певні особливості: складність залучення та оформлення; необхідність надання відповідних гарантій чи застави майна; підвищений ризик банкрутства через неможливість своєчасного погашення отриманих позик; втрата частки прибутку у зв'язку з необхідністю сплати відсотків за кредит [3].

Тому доцільно проводити попередні розрахунки планів погашення кредиту за різними методами, що адаптовані до сучасних умов діяльності вітчизняних сільськогосподарських підприємств, з метою визначення найбільш прийняттого варіанту у кожному конкретному випадку. Таким чином, кредитування належить до основних джерел позичкових коштів і виступає вагомим фінансовим важелем стимулювання та забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств. Для суб'єктів аграрної сфери вимога, щодо строку кредитування має принципове значення, оскільки зумовлена об'єктивними особливостями аграрного виробництва, зокрема сезонністю, яка притаманна більшою мірою галузі рослинництва. Необхідність дотримання агротехнічних строків виробництва потребує не тільки своєчасного надходження кредитних коштів на певний строк, але й у потрібному обсязі. Недостатнє фінансування тимчасових проблем тимчасових потреб у грошових ресурсах призводить до порушення технології виробництва, як наслідок – це впливає на кінцевий результат господарської діяльності [1].

Сьогодні існує багато програм для підтримки кредитування сільськогосподарських підприємств. А тому головним завданням є осмислення та вибір тих програм, які максимально будуть придатними для кожного окремого сільськогосподарського підприємства.

Існують наприклад кредитні партнерські програми для придбання сільгосптехніки, устаткування, добрив тощо – це надає такі переваги для сільськогосподарських товаровиробників, як нижча відсоткова ставка за кредитом, короткий термін розгляду заявки на кредит і прийняття рішення банком, більш лояльний підхід до страхування і застави [2].

Вітчизняні виробники зацікавлені в можливості кредитування майбутнього врожаю, тому співпраця з банками є невід'ємною складовою формування основи продовольчої безпеки України та вітчизняних споживачів.

Тому однією із найголовніших проблем галузі економіки України є кредитне забезпечення сільськогосподарських підприємств. На сучасному етапі сільське господарство потребує розробки та впровадження інвестиційних механізмів розвитку, які б максимально задовольняли потреби сільськогосподарських підприємств у фінансових ресурсах, страхували ризики, залучали інноваційні продукти та з їх використанням виробляли якісну й

конкурентоздатну продукцію. Одним з таких механізмів є банківське кредитування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Любар О. О. Банківське кредитування суб'єктів аграрної сфери в умовах ринку / О. О. Любар // Економіка АПК. – 2011. – № 3 - С. 73-77.
2. Ступак В. Як здешевити банківський кредит для сільгоспвиробників / В. Ступак // Agroexpert. – 2012 – № 3 – С. 125-127.
3. Терещук С. М. Існуючі фінансові інструменти як передумова впровадження системи кредитування під заставу майбутнього врожаю в Україні / С. М. Терещук, В. Є. Андрієвський // Економіка АПК. – № 4 – С. 155-161.

УДК 168.122/29

СТРАХУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ ДЕПОЗИТІВ В АНГЛІЇ

Баришник Л. С., студент групи ЗЕД 3/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Банківська система – одна з найважливіших структур економіки. Її розвиток та розвиток банків, товарного виробництва і обороту історично йшов паралельно і тісно перепліталось. При цьому банки, проводячи грошові розрахунки, кредитуючи господарство, виступаючи посередниками у перерозподілі капіталів, істотно підвищують загальну ефективність виробництва, сприяють зростанню продуктивності суспільної праці. Банк Англії – найстаріший центральний банк світу. Даний інститут появився наприкінці сімнадцятого сторіччя в Англії, у результаті так званої угоди між майже збанкрутілим урядом і групою фінансистів.

До найважливіших депозитних банків Англії належать клірингові банки. Це найбільші акціонерні банки, які пов'язані кліринговими зобов'язаннями. Після останніх найбільш великих злиттів у кінці 60-х років на чолі всіх клірингових банків стоїть “велика четвірка”: Barclays, National Westminster, Midland, і Lloyds [3].

Основні операції клірингових банків – прийняття вкладів і видача кредитів. Клірингові банки здійснюють платежі для великих, середніх і дрібних промислових підприємств, а також для населення. Платіжний оборот між цими банками відбувається в рамках клірингової угоди, що означає залік взаємних вимог і переказ сальдо. У клірингових банків сильно проявляється тенденція до універсалізації, і вони все більше надають небанківські послуги. Послуги охоплюють підготовку індивідуального будівництва, обслуговування фінансових операцій промисловості, підготовку і фінансування експорту, здачу в оренду підприємствам комп'ютерів для нарахування заробітної плати тощо [2].

Лібералізація фінансових ринків і прогрес в комунікаційних і комп'ютерних технологіях створили сприятливі умови для постійного розширення послуг, що надаються. Висока конкуренція ж у сфері банківських послуг сприяла об'єднанню з іншими фінансовими інститутами.

Розподіл депозитів на вклади до запитання і вклади на термін є загальноприйнятим правилом у ряді країн. У Великобританії банківська статистика виділяє поточні рахунки (current accounts) та депозитні та ощадні рахунки (deposits/savings accounts), що відповідають двом зазначеним категоріям [1].

У нинішній час в Англії депозити вкладників захищені тільки на 3/4 внесеної суми. Максимальний розмір компенсації складає 20 000 фунтів стерлінгів (30 000 дол.) [2].

У 1979 і 1987 роках у Великобританії були прийняті Банківські акти. Згідно акту 1979 року банки повинні надавати гарантії вкладникам на випадок кризових ситуацій в економіці Англії. Законом була затверджена “схема захисту депозитів” вкладників, що передбачала набір обов'язкових для банків дій. Точніше кажучи, кожний банк і ЛОПД (ліцензована організація, приймаюча депозити) зобов'язаний був створювати спеціальні страхові фонди, мінімальний розмір яких був визначений в 5 млн. ф.ст. Ці фонди знаходяться під контролем Ради Захисту депозитів Банку Англії і можуть бути в подальшому використані тільки з його дозволу [3].

Згідно “схеми захисту депозитів” кожний індивідуальний вкладник може розраховувати на одержання страховки по вкладу не більш 10000 фунтів стерлінгів з розрахунку 75% гарантованої суми повернення [3].

В 1994 році з метою упорядкування захисту депозитів в Англії прийнята відповідна Директива ЕС. Основні нововведення:

- компенсуються депозити, відкриті в усіх західноєвропейських відділеннях банків, розташованих на території Англії;
- компенсуються депозити, відкриті не тільки в фунтах стерлінгів, але і в інших валютах;
- максимальний розмір компенсації по депозиту на суму 20 000 фунтів стерлінгів збільшується на 90% [3].

Необхідність широко впроваджувати систему страхування банківських депозитів зумовлюється ось чим:

- загальним спадом довіри до банків;
- потребою надання допомоги тим банкам, які потрапили у скрутну фінансову ситуацію;
- потребою стабілізації фінансових ресурсів банків – усунення причин до передчасної ліквідації депозитів вкладниками, занепокоєними станом їх надійності;
- обов'язком захисту споживача-клієнта, який не завжди володіє достатньою інформацією про фінансову кондицію банку, якому довіряє свої заощадження.

Отже, страхування банківських депозитів в даній країні для вкладників іноземного (неанглійського) банку вигідне, оскільки вони одержують компенсацію, передбачену системою захисту депозитів, що отримала можливість підключитися до англійського Фонду захисту депозитів з метою одержання підвищеної компенсації в випадку її нестатку в країні місцезнаходження банку. В ситуаціях, що стосуються банківських депозитів,

західноєвропейські банки одержують рівне право з банками, що знаходяться на території Англії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вовчак А. Я. Особливості банківської системи Великобританії / А. Я. Вовчак // Бізнес-вісник. – 2012. – №1. – С. 53-57.
2. Конопатська Л. М. Актуальні проблеми страхування депозитів комерційних банків / Л. М. Конопатська, Н. В. Боднар // Вісник НБУ. – 2001. – № 11. – С. 37.
3. Соколов А. В. Досвід страхування депозитів в індустриальних країнах / А. В. Соколов // Академічний огляд. – 2012. – № 1. – С. 150-156.

УДК 336.7:334

МЕТОДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Боднар Д. В., студент групи Е 3/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Нині діяльність вітчизняних суб'єктів господарювання значною мірою ускладнюється тривалою кризою неплатежів, зростанням дебіторської та кредиторської заборгованості, несприятливим податковим законодавством, скороченням виробництва, гострим дефіцитом фінансових ресурсів. Тому практичного значення при співпраці з підприємством набуває його платоспроможність, тобто здатність своєчасно та у повному обсязі розраховуватися за своїми зобов'язаннями.

Конкурентні умови функціонування підприємств у ринковому середовищі, а також їх відносини з державою, інвесторами, кредиторами породжують розмаїття форм економічних і фінансових ситуацій, що істотно впливають на фінансовий стан підприємств. Вміння здійснювати ефективне управління фінансовим станом підприємства, у тому числі й у плані перспектив його розвитку, залежить не лише від мети його проведення, а й від доцільності використання того чи іншого методу оцінки фінансового стану підприємства, його адаптації до сучасних значень і цілей розвитку, а також вимог, висунутих з боку зовнішніх суб'єктів господарювання, інвестиційного і податкового середовища. Отже, дослідження в галузі оцінювання фінансового стану підприємств набувають надзвичайної актуальності за сучасних вимог конкурентного ринку.

Виділяють шість основних прийомів оцінки фінансового стану підприємства:

- горизонтальний (часовий) аналіз,
- вертикальний (структурний) аналіз,
- трендовий аналіз,
- аналіз відносних показників (коефіцієнтів),
- порівняльний аналіз, факторний аналіз.

Методи оцінки фінансового стану підприємства:

- неформалізовані,

- формалізовані методи аналізу,
- традиційні методи економічної статистики,
- математико-статистичні методи.

Використання відомих методів фінансового аналізу підприємства не дає змоги отримати точну та повну інформацію про фінансовий стан підприємства. І тому методи, які використовуються всіма організаціями мають однакові корені використання. Дивлячись на методиками, які були розглянуті, можна відмітити, що для кращого та більш повного аналізу потрібно компонувати методи, тобто застосовувати для оцінки фінансового стану декілька методик одночасно, наприклад порівняльного аналізу та аналізу відносних показників. Використання методик дозволить краще та об'єктивніше проаналізувати та оцінити фінансовий стан підприємств. Такого ефекту можна досягти з використанням методів порівняння підприємств та визначення окремих груп показників для оцінки фінансового стану підприємства та його покращення.

Фінансовий аналіз здійснюється за допомогою таких моделей як описативні, предикативні та нормативні.

Залежно від того, яка інформація використовується при фінансовій оцінці, якими є мета та об'єкти дослідження, суб'єкти користування результатами аналізу, розрізняють два її види: зовнішня і внутрішня. Цей же поділ і зазначає Стельмащук Ю.А. [3], автор також робить поділ оцінки господарської діяльності на зовнішню фінансову і внутрішню фінансову оцінку.

Певною мірою для оцінки окремих моментів фінансового стану підприємства можуть підійти методи, які пропонує Грачова Р. [2]. Вона зазначає, що в фінансовому аналізі існує декілька правил для читання фінансових звітів або способів аналізу: горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, аналіз за допомогою коефіцієнтів, порівняльний аналіз та факторний аналіз. Як зазначає автор, дані правила використовуються для читання всіх форм фінансової звітності.

Бурбело О.А. [1] рекомендує сукупність елементів оцінювання фінансового стану підприємства. Автор також придержуються думки про поділ методів на формалізовані і неформалізовані.

До неформалізованих він відносить: метод експертних оцінок, психологічні методи, морфологічні методи, метод порівнянь тощо. Для них характерний певний суб'єктивізм під час оцінювання результатів аналізу.

До формалізованих – ланцюгових підстановок, арифметичних різниць, балансовий, факторного аналізу, відсоткових чисел, диференціальний і логарифмічний, інтегральний, дисконтування, кореляційного та дисперсійного аналізу тощо.

Незважаючи на різні методиками оцінки фінансового стану підприємств, доведено, що вони мають загальний характер.

Результати оцінки за наявними методиками підтвердили, що кожна методика дає змогу мати різні висновки про фінансовий стан окремого підприємства внаслідок вмісту в них різних показників фінансового стану підприємств. Це зумовлює необхідність удосконалення методичного забезпечення оцінки фінансового стану підприємств.

Таким чином, для реальної оцінки діловими партнерами фінансового стану підприємств постає необхідність удосконалення механізму фінансового стану в таких напрямках: використання потрібного мінімуму найбільш значущих для ділових партнерів показників; урахування впливу факторів зовнішнього середовища.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бурбело О. А. Оцінка ефективності використання оборотних активів / О. А. Бурбело // Економіка АПК. – 2008. – № 11. – С. 50-54.
2. Грачова Р. Як визначити реальний фінансово-майновий стан свого підприємства / Р. Грачова // Дебет-кредит. – 2008. – № 34. – С. 76-81.
3. Стельмашук Ю. А. Методи діагностики фінансового стану і схильності підприємства до банкрутства / Ю. А. Стельмашук // Економіка АПК. – 2007. – № 2. – С. 78-81.

УДК 336.225.564

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Бодруг О. М., студент групи ЗЕД 3/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Податкова система впливає на розвиток будь-якої галузі економіки, в тому числі й сільського господарства, яке в Україні має стратегічне значення та потребує значної державної підтримки. Оподаткування сільськогосподарських підприємств з часом зазнає змін, вводяться нові пільги для платників податків. Прийняття Податкового Кодексу України та реорганізація Податкової служби певним чином вплинули на фіскальну політику держави стосовно підприємств аграрного сектору, тому питання оподаткування набрали більш чіткого вираження.

З вступом у дію у 2011 році Податкового кодексу України не відбулося докорінних змін в оподаткуванні сільськогосподарських підприємств – продовжують функціонувати спеціальний режим оподаткування ПДВ (до 2018 року) та фіксований сільськогосподарський податок.

Податкові відносини характеризуються тим, що їх суб'єктами є дві сторони: одна з них представлена сільськогосподарськими підприємствами, тобто платниками податків, інша – держава в особі податкових органів.

Для стимулювання розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні впроваджено: фіксований сільськогосподарський податок (ФСП), а також спеціальний механізм сплати податку на додану вартість (ПДВ).

ФСП сплачують сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний)

рік дорівнює або перевищує 75% загального обсягу виробництва. Об'єктом оподаткування є, площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебувають у власності сільгоспвиробника або надані йому у користування, у т.ч. на умовах оренди, а базою оподаткування – нормативна грошова оцінка 1 га відповідних сільгоспугідь або земель водного фонду [1].

Платники ФСП не сплачують:

- податок на прибуток підприємств;
- земельний податок (крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються для ведення сільськогосподарського товаровиробництва);
- збір за спеціальне використання води;
- збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності (у частині провадження торговельної діяльності).

Сільськогосподарське підприємство може обрати спеціальний режим оподаткування. Відповідно до цього сума податку на додану вартість, нарахована сільськогосподарським підприємством на вартість поставлених ним сільськогосподарських товарів чи послуг, не підлягає сплаті до бюджету та повністю залишається в розпорядженні такого суб'єкта для відшкодування суми податку, сплаченої постачальнику на вартість виробничих факторів, за рахунок яких сформовано податковий кредит, а за наявності залишку такої суми податку – для інших виробничих цілей [2].

Спеціальний податковий режим – це система заходів, що визначає особливий порядок оподаткування окремих категорій господарюючих суб'єктів. Спеціальний податковий режим може передбачати особливий порядок визначення елементів податку та збору, звільнення від сплати окремих податків та зборів. Спеціальні податкові режими встановлюються та застосовуються у випадках і порядку, визначених виключно Кодексом (ст. 11 Кодексу). Спеціальний механізм сплати ПДВ передбачає компенсацію сільськогосподарським товаровиробникам коштів за продані ними переробним підприємствам молоко і м'ясо в живій вазі. Так, підрозділом 2 Перехідних положень Податкового кодексу України встановлено, що сума ПДВ переробним підприємством сплачується до спеціального фонду Державного бюджету України і спеціального рахунку, відкритого ним в органі державної казначейської служби, у наступних співвідношеннях: у 2012 р. – відповідно 30% і 70%; у 2013 р. – 40% і 60%; у 2014 р. – 50 % і 50 % [2].

Для аграрного сектора України актуальним є питання побудови ефективнішої податкової системи. Для сільськогосподарських товаровиробників формування сприятливої податкової політики має здійснюватися з урахуванням особливостей галузі та підтримки соціальних стандартів для працівників сільськогосподарських підприємств. Вектор удосконалення податкової системи має бути спрямований у бік переходу від фіскальної до стимулюючої функції податків та залежати як від якості податкового законодавства, так і від макроекономічного стану економіки країни, зумовленого грошово-кредитною та фінансовою системою, соціальною політикою [1].

Таким чином, зі вступом у дію в 2011 році Податкового кодексу України не відбулося докорінних змін в оподаткуванні сільськогосподарських підприємств, зокрема продовжують функціонувати спеціальний режим оподаткування ПДВ (до 2018 року) та фіксований сільськогосподарський податок. Підприємства, які обрали спеціальний режим оподаткування податком на додану вартість, мають звертати увагу на порядок заповнення нових форм декларацій та на необхідність подання їх виключно в електронній формі для великих і середніх підприємств, а також на строки їх подання. Зазначене потребує подальшого вивчення визначальних чинників у системі оподаткування сільськогосподарських підприємств.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Оліх В. В. Шляхи реформування податкової системи України у напрямку забезпечення сталого економічного розвитку / В. В. Оліх // Економіст. – 2012. – № 10. – С. 22-26.
2. Опря Є. А. Ефективність дії податкового механізму в аграрному секторі / Є. А. Опря // Економіка АПК. – 2012. – № 3. – С. 39-44.

УДК 336.64

ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ

*Брижатова В. В., студент групи ЗЕД 3/1
Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.
Миколаївський національний аграрний університет*

Під банкрутством підприємства розуміють неможливість виконання ним своїх фінансових зобов'язань. З позицій фінансового менеджменту банкрутство характеризує реалізацію катастрофічних ризиків підприємства в процесі його фінансової діяльності, унаслідок якої воно не в змозі задовольнити у встановлений термін пред'явлені з боку кредиторів вимоги і виконати зобов'язання перед бюджетом. Питанню діагностики банкрутства підприємств в економічній науці приділяється значна увага. Це зумовлене тим, що: банкрутство певного суб'єкта господарювання призводить до порушення макроекономічної рівноваги; від того, наскільки об'єктивно проведено оцінку ступеня ймовірності банкрутства підприємства, залежить ціна підприємства, його інвестиційна привабливість, що також відбивається на економічних інтересах держави. Таким чином, аналіз діагностики банкрутства та його запобігання, підтримка платоспроможності підприємства є актуальними в країнах з ринковими відносинами. Найефективнішим засобом запобігання банкрутства є фінансова санація, що забезпечує фінансове оздоровлення підприємств, збереження робочих місць, підвищення виробничого потенціалу, а отже і економічну безпеку країни [2].

На думку Жилинського С.О., банкрутство – процес, коли майно індивідуума чи організації, нездатної оплатити борги, забирається за рішенням суду і справедливо розподіляється між кредиторами після попередніх сплат, таких як податки і заробітна плата працівникам організації-банкрута[1]. Левченко Н.М. під банкрутством підприємства розуміє визнану господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури [3]. З економічної точки зору банкрутство є неспроможністю продовження суб'єктом своєї підприємницької діяльності внаслідок її економічної нерентабельності, безприбутковості.

У світовій практиці одним із найважливіших інструментів системи раннього запобігання та прогнозування банкрутства підприємства є дискримінантний аналіз. Його зміст полягає у використанні функцій, які будуються за допомогою математично-статистичних методів та розрахунку інтегрального показника на підставі якого можна з достатньою ймовірністю передбачити банкрутство.

В теорії і практиці здебільшого розрізняють однофакторний та багатофакторний дискримінантний аналіз. В основі однофакторного аналізу покладено сепаративне дослідження окремих показників та класифікації підприємств на “хворих” та “здорових”. Найбільш відомими моделями однофакторного дискримінантного аналізу є система показників Бівера.

Оптимальна модель прогнозування ймовірності банкрутства має включати наступні показники: рентабельність власного капіталу – динаміка цього показника впливає на ринкову вартість акцій підприємства; коефіцієнт фінансової автономії; коефіцієнт поточної ліквідності – рівень цього коефіцієнта залежить від галузі виробництва, тривалості виробничого циклу та ін.; коефіцієнт оборотності активів; рентабельність продажів.

Для здійснення прогнозування ймовірності настання банкрутства необхідно використовувати фінансову звітність підприємства. Це безпосередньо пов'язано із тим, що моделі визначались на основі значної більшості показників (розвитку галузі, стану постачальників та конкурентів, доходів та витрат споживачів); моделі враховують тільки балансові показники та показники звіту про фінансові результати, а використання показника cash-flow практично відсутнє майже у всіх методиках; існують розбіжності у врахуванні вагомості окремих показників у моделях; відсутність статистики українських підприємств-банкрутів, яка могла б підтвердити чи спростувати надійність конкретної моделі.

Більшість зарубіжних методик діагностики ймовірності банкрутства не адаптовані до вітчизняної економіки і не враховують специфіку діяльності українських підприємств, а саме: особливостей систем національних рахунків, податкового законодавства, впливу інфляції на формування показників діяльності підприємства, галузевої приналежності підприємства та інших чинників. Граничні значення показників чи інші значення показників – індикаторів банкрутства, що запропоновані зарубіжними вченими, часто є недосяжними для українських підприємств, моделі не дають відповіді на

питання, які з факторів та яким чином вплинули на зміну рівня фінансової стійкості; за результатами використання моделей неможливо отримати інформацію щодо напрямків найбільш доцільного подальшого розвитку підприємства.

Формування моделей, що дають більш адекватний реальності прогноз, надасть можливість вищому керівництву підприємствам та керівним органам галузі, регіону, уряду своєчасно приймати необхідні управлінські рішення щодо запобігання банкрутству та проводити необхідні заходи антикризового менеджменту. В процесі аналізу зарубіжних та вітчизняних моделей оцінки ймовірності настання банкрутства було визначено, що використання вітчизняних моделей є більш оптимальним, оскільки вони детальніше відображають реальний стан підприємства і особливості ведення бізнесу в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Жилинський С. О. Банкрутство: причини, наслідки, організація протидії / С. О. Жилинський // Вісник КНТЕУ. – 2009. – № 1. – С. 91-95.
2. Кукурудза І. О. Банкрутство: причини, наслідки, організація протидії / І. О. Кукурудза // Вісник КНТЕУ. – 2010. – № 1. – С. 91-95.
3. Левченко Н. М. Удосконалення методики діагностики імовірності банкрутства підприємства / Н. М. Левченко, М. Г. Федорець // Держава та регіони. Економіка та підприємництво. – 2011. – № 2. – С. 151-158.

УДК 631.155.3

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАХУВАННЯ МАЙНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Бузник О. В., студент групи Б 5/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Як самостійний вид діяльності сільське господарство має суттєві особливості, які впливають на проведення страхування, а саме: залежність сільськогосподарського виробника від природно-кліматичних чинників; сезонність виробництва та тривалість виробничого циклу; склад і структура сільськогосподарських виробничих фондів.

Страховання врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень здійснюється на випадок їх пошкодження або загибелі з таких причин: вимерзання, град, злива, буря, ураган, повінь, пожежа. Крім того, до страхових подій належать вимокання, випрівання, спричинені стихійним лихом. На прохання страхувальника перелік страхових випадків можна доповнювати або скорочувати.

На випадок, якщо вирощування врожаю відбувається в захищеному ґрунті, то страхування врожаю може здійснюватися на випадок: граду, бурі, урагану, пожежі, а також пошкодження самої споруди.

Страхування багаторічних насаджень здійснюється на випадок повної загибелі внаслідок вимерзання, сильних снігопадів, повені, бурі, зливи, граду, землетрусу, пожежі.

Деякі страхові компанії, страховими подіями за цим видом страхування визнають:

— вимерзання озимих культур і багаторічних сіяних трав посіву минулих років;

— градобій, злива, буря, ураган або затоплення посівів (якщо воно є наслідком стихійного лиха);

— вогонь на пні колосових та інших сіяних культур.

На страхування не приймаються культури, які висівають щоб отримати зелене добриво або пасовище, а також культури, посіви яких протягом останніх трьох років жодного разу не дали врожаю.

Страхування сільськогосподарських тварин включає:

— свиней, хутових звірів і кролів віком від чотирьох місяців, домашню птицю яйценосних порід віком від п'яти місяців, птицю в господарствах, що спеціалізуються на вирощуванні бройлерів віком від одного місяця, велику рогату худобу, овець і кіз віком від шести місяців, коней віком від одного року, а також бджолині сім'ї — на випадок загибелі, знищення, або вимушеного забою внаслідок пожежі, стихійного лиха або нещасного випадку (попадання під рухомий транспорт або під дію електричного струму) та вимушеного забою (знищення) за розпорядженнями ветеринарних служб у зв'язку із заходами боротьби з інфекційними хворобами;

— молодняк тварин, які не досягли віку, зазначеного в попередньому переліку, на випадок загибелі, падежу, вимушеного забою або знищення унаслідок стихійного лиха, пожежі й дії електричного струму.

Будівлі, споруди, сільськогосподарська техніка, об'єкти незавершеного будівництва, передавальні пристрої, силові, робочі та інші машини, транспортні засоби, сировина, матеріали, продукція страхуються на випадок знищення або пошкодження внаслідок пожежі, вибуху, повені, паводку, землетрусу, бурі, урагану, смерчу, зливи, граду, зсуву, обвалу, селю, затоплення, у тому числі через аварії комунікаційних мереж.

Крім того, тварини, обладнання, машини та інше майно можуть бути застраховані за окрему плату на випадок крадіжки та неправомірних дій третіх осіб.

Слід зазначити, що при страхуванні сільськогосподарських культур в Україні на сьогодні застосовують лише страхування затрат та страхування очікуваного врожаю. Страхування доходу, що захищає виробника не тільки від падіння врожайності культури, але й від падіння закупівельної ціни, є досить розповсюдженим в розвинених країнах світу. Слід очікувати, що з часом українські страхові компанії також зможуть пропонувати сільгоспвиробникам страхування доходу [2].

Страхова сума, як правило, становить не вище 70% вартості врожаю. Вартість врожаю можна визначити множенням планової площі посіву тієї чи іншої культури на середньорічну врожайність (у розрахунку на один гектар) за останні 5 років і на погоджену зі страховиком ціну за одиницю продукції [1].

Страхове відшкодування виплачується при наявності таких факторів:

- стихійного лиха;
- недобору врожаю.

Решта вартості продукції в разі її знищення через страховий випадок має покриватися за рахунок ресурсів господарства. Безперечно, така велика й фактично примусова франшиза не виправдана. Страхувальники, здебільшого, не мають змоги створювати адекватні внутрішньогосподарські резерви. Отже, на випадок ризиків господарства захищені лише наполовину. Доцільно, щоб рівень франшизи визначався за домовленістю між учасниками страхового договору. Їм потрібно дати право диференціювати розмір франшизи залежно від виду сільськогосподарських культур [2].

В Україні страхування в сфері сільського господарства розвинена слабо. Лише великі холдингові компанії страхують свої посівні площі. Але, так як природні катаклізми стають дедалі частішими, то страхуватися доречно і вигідно усім в сфері сільського господарства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гутко Л. М. Досвід державної підтримки страхування ризиків сільськогосподарського виробництва / Л. М. Гутко // Економіка АПК. – 2009. – № 10. – С. 147-152.
3. Недбаєва С. М. Державне регулювання страхуванням сільськогосподарських ризиків / С. М. Недбаєва // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 24. – С. 88-91.

УДК 061.2:336

ОСНОВНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Власюк І. М., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Міжнародні фінансові організації є важливою складовою фінансової системи світу.

Початок формування цілісної системи міжнародних організацій припадає приблизно на середину ХІХ ст. Виділяють наступні основні етапи розвитку системи міжнародних фінансових організацій:

І етап (середина ХІХ – середина 40-х років ХХ ст.) – становлення системи міжнародних організацій;

II етап (середина 40-х – кінець 50-х років XX ст.) – формування системи Об'єднаних Націй;

III етап (кінець 50-х – кінець 80-х років XX ст.) – активізація процесу утворення й поширення міжнародних регіональних організацій;

IV етап (з початку 90-х років XX ст.) – відновлення єдиної системи міжнародних економічних відносин [2].

Ця схема дещо умовна, оскільки чіткі межі між етапами виділити неможливо. Так, регіональні організації виникали ще в 40-х роках (наприклад РЕВ). Проте кожний з етапів характеризується найтипівшим аспектом розвитку системи, тому її виокремлення цілком виправдане.

Проаналізуємо основні віхи на шляху утворення міжнародних фінансових організацій.

I етап. Становлення системи міжнародних організацій (середина XIX – середина 40-х років XX ст.). У цей період, на тлі валютно-кредитних криз, у 1930 р. в м. Базель (Швейцарія) на основі міжнародної угоди шести держав (Бельгія, Велика Британія, Німеччина, Італія, Франція, Японія), була створена найстаріша наднаціональна фінансова організація – Банк міжнародних розрахунків (БМР), метою якого спочатку було координувати політику національних банків і фінансових інституцій різних країн, сприяючи їх співробітництву, полегшенню умов міжнародних фінансових операцій, регулювати міжнародні валютно-кредитні і фінансові відносини. Вже пізніше, з 80-х років XX ст. почав здійснювати новий вид діяльності: надавати проміжний кредит країнам, які очікують кредит від МВФ і знаходяться в складному фінансовому становищі, з метою підтримання економіки цих країн до одержання кредитів МВФ.

II етап. Формування системи Об'єднаних Націй (середина 40-х - кінець 50-х років XX ст.). Другий етап був недовгим, але насиченим важливими подіями. Розпочався він з відкриття Бреттон-Вудської валютно-фінансової конференції в 1944 р., головнішим рішенням якої було заснування міжнародних валютних організацій – Міжнародного валютного фонду й Міжнародного банку реконструкції й розвитку, які розпочали діяльність з 1945 р. Вони входять в систему ООН як спеціалізовані заклади.

III етап. Активізація процесу утворення й поширення міжнародних регіональних організацій (кінець 50-х - кінець 80-х років XX ст.). На цьому етапі були засновані в 1958 р. Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) і Європейський фонд розвитку. Головною метою останнього є надання допомоги країнам, що розвиваються, асоційованим з ЄС. Також у цілому утворилась система регіональних банків розвитку, коли були засновані банки: Міжамериканський банк розвитку (МаБР, 1959 р.); Центральноамериканський банк економічної інтеграції (1960 р.); Африканський банк розвитку (АфБР, 1964 р.); Азіатський банк розвитку (АзБР, 1966 р.); Карибський банк розвитку (1970 р.); Західноафриканський банк розвитку (1973 р.); Арабський банк економічного розвитку в Африці (1973 р.); Банк розвитку держав Центральної Африки (1975 р.); Східноафриканський банк розвитку (1976 р.). Крім того, було утворено різні регіональні фонди і програми допомоги країнам, що розвиваються (Арабський

фонд економічного і соціального розвитку, Африканський фонд розвитку, Арабський валютний фонд та ін). Триває удосконалення і розгалуження системи ООН. Під її патронатом утворюються організації загальної компетенції, наприклад, Фонд розвитку інвестицій (ФРІ) – в 1966 р., також організації, що обіймають якусь вузьку сферу, наприклад, Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку (МФСР) – в 1977 р. Головна мета ФРІ – сприяння країнам, що розвиваються, в надходженні інвестицій, наданні допомоги і позик. Головна мета МФСР – сприяння розвитку сільського господарства в країнах, що розвиваються, для подолання голоду й злиденності.

IV етап. Відновлення єдиної системи міжнародних економічних відносин (з 90-х років ХХ ст.). Для підтримки переходу країн Центральної та Східної Європи до ринкової економіки в 1990 р. було утворено Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР), який надалі виділяв значні кошти на здійснення реформ в колишніх соціалістичних країнах. До речі, Україна посідає друге місце серед країн позичальників за обсягами одержаних кредитів від ЄБРР. Останній, зокрема, є каталізатором розвитку ринкової економіки в Україні. Він є найбільшим інвестором в Україну – близько 10% від загального рівня надходження прямих іноземних інвестицій [1].

У 1994 р. було засновано Чорноморський банк торгівлі і розвитку (кредитування Банк розпочав у 1999 р.), до складу якого, як учасниця, Україна також входить і отримує допомогу Банку. Таким чином, міжнародні фінансові організації відіграють важливу роль у формуванні фінансової системи світу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бочан І. О. Міжнародні організації [Електронний ресурс] / І. О. Бочан. – Режим доступу : <http://djerelo.com/economika>.
2. Ковалевський В. В. Основні етапи становлення й розвитку системи міжнародних організацій [Електронний ресурс] / В. В. Ковалевський. – Режим доступу : http://www.ebktime.net/bk_298.

УДК 336.763.2

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Глух Г. О., студент групи ЗЕД 3/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Особливе місце серед об'єктів фінансових відносин займають цінні папери. Цінний папір відрізняється як від грошей, так і речей. Гроші і речі є об'єкти фінансового відносини. Цінний папір є одночасно і об'єкт фінансового відносини, і одна з форм (способів) його фіксації (пам'яті). Гроші і речі існують завжди окремо від способу фіксації фінансового відносини, яким зазвичай є

ринковий договір як двосторонню угоду. У тому випадку, коли зобов'язання одного боку фінансового відносини перед його іншою стороною фіксується у вигляді одностороннього зобов'язання (боргова розписка, або свідоцтво про борг), це зобов'язання стає легко переданим об'єктом між учасниками ринку (кредиторами) і в силу цього перетворюється в самостійний вид речі (товару), але тільки вже в якості уявної, або фіктивною, речі (товару) [1].

У момент своєї появи (випуску) цінний папір просто фіксує відповідне судне або оборотне ставлення, тобто віддачу грошей або речей на час іншому учаснику ринку. Але на відміну від звичайного двостороннього договору, цінний папір може вільно передаватися від одного її власника до іншого протягом всього терміну дії вихідного фінансового відносини. Юридичною мовою ця передача являє собою поступку прав від одного кредитора до іншого, але оскільки ця поступка завжди відбувається в обмін на гроші, то вона, природно, приймає видимість купівлі-продажу цінного паперу. У результаті сама цінний папір приймає видимість товару, а значить, і об'єкта ринкового відносини.

Розвиток ринкових відносин призводить до того, що цінні папери стають найголовнішою формою існування капіталу в сучасну епоху, і саме вони, а вже не просто гроші або речі, стали символом сучасного капіталістичного багатства [2].

Правила щодо класифікації цінних паперів містяться також у ст. 3 Закону України “Про цінні папери та фондовий ринок”. Отже законодавством України визначені такі групи цінних паперів.

Пайові цінні папери – цінні папери, які посвідчують участь їх власника у статутному капіталі (крім інвестиційних сертифікатів), надають власнику право на участь в управлінні емітентом і отримання частини прибутку, зокрема у вигляді дивідендів, та частини майна у разі ліквідації емітента. До пайових цінних паперів відносяться: акції та інвестиційні сертифікати.

Боргові цінні папери – цінні папери, що посвідчують відносини позики і передбачають зобов'язання емітента сплатити у визначений строк кошти відповідно до зобов'язання. До боргових цінних паперів відносяться: облігації підприємств; державні облігації України; облігації місцевих позик; казначейські зобов'язання України; ощадні (депозитні) сертифікати; векселі.

Похідні цінні папери – цінні папери, механізм випуску та обігу яких пов'язаний з правом на придбання чи продаж протягом строку, встановленого договором, цінних паперів, інших фінансових та/або товарних ресурсів;

Товаророзпорядчі цінні папери – цінні папери, які надають їхньому держателю право розпоряджатися майном, вказаним у цих документах. Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” визначає також такі групи, як іпотечні цінні папери та приватизаційні цінні папери (ст. 3). Частина 2 коментованої статті відсилає до спеціального законодавства у писаннях визначення видів цінних паперів. Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” (ст. 3) здійснює класифікацію цінних паперів за різними критеріями. Цінні папери за формою випуску можуть бути на пред'явника, іменні або ордерні. Розділом 2 Закону України “Про цінні папери та фондовий ринок»

визначені такі види цінних паперів, як акції (ст. 6), облігації (ст. 7), облігації підприємств (ст. 8), облігації місцевих позик (ст. 9), державні облігації України (ст. 10), казначейські зобов'язання України (ст. 11), інвестиційні сертифікати (ст. 12), ощадні (депозитні) сертифікати (ст. 13), векселі (ст. 14), іпотечні, приватизаційні, похідні та товаророзпорядчі цінні папери (ст. 15). Цінні папери можуть існувати у формі паперових документів, або на електронних носіях. Такі форми отримали назву “документарна” та “без документарна” форма цінного папера. Питання форм випуску цінних паперів регулюється Законом України “Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні”. Згідно статті 1 “документарною” формою цінного паперу є сертифікат цінного паперу, що містить реквізити відповідного виду цінних паперів, дані про кількість цінних паперів та засвідчує сукупність прав, наданих цими цінними паперами, а “без документарною” формою цінного паперу є здійснений зберігачем обліковий запис на рахунку у цінних паперах. На практиці у “без документарній” формі існують, як правило, емісійні цінні папери, тобто цінні папери, які розміщуються “випусками” – сукупностями цінних паперів одного емітента певного виду та однієї номінальної вартості, що забезпечують їх власникам однаковий обсяг прав і можливість мати однакові умови розміщення на фондовому ринку [3].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Барановський О. Ринок цінних паперів в Україні: стан, проблеми, перспективи / О. Барановський // Банківська справа. - 2007. - № 6. - С. 14-22
2. Галенко О. Вітчизняний ринок цінних паперів: досвід минулого / О. Галенко // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 8. – С. 30-31.
3. Кондрашихін А. Регіональні особливості функціонування ринку цінних паперів / А. Кондрашихін // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 3. – С. 34-38.

УДК 631.162

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Голубенко В. А., студент групи ЗЕД 3/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Основною метою фінансів підприємства будь-якого виду і розміру є формування необхідного обсягу фінансових ресурсів з метою їх використання у процесі поточної операційної діяльності та забезпечення розвитку в майбутньому.

Формування фінансових ресурсів здійснюється за рахунок власних і прирівняних до них засобів, мобілізації ресурсів на фінансовому ринку і

надходження коштів від фінансово банківської системи в порядку перерозподілу.

За етапами формування фінансові ресурси поділяють:

- на початкові, тобто ті, з якими підприємство розпочинає свою діяльність (статутний капітал);
- набуті (прирошені) – отримані підприємством у результаті його діяльності у формі чистого доходу (прибутку та амортизації), субсидій, дотацій тощо.

За використанням фінансові ресурси підприємств поділяють:

- на матеріалізовані фінансові ресурси (вкладені в основні засоби, запаси, виробництво, готову продукцію тощо);
- грошові фінансові ресурси (грошові кошти та їх еквіваленти).

За формою реалізації фінансові ресурси підприємств поділяють:

- на матеріальні (вкладені в основні засоби, запаси, незавершене виробництво тощо);
- нематеріальні (вкладені в нематеріальні активи);
- фінансові (вкладені у фінансові активи).

Основним джерелом фінансових ресурсів на діючих підприємствах виступає вартість реалізованої продукції (наданих послуг), різні частини якої в процесі розподілу виторгу приймають форму грошових доходів і нагромаджень. Фінансові ресурси формуються головним чином за рахунок прибутку (від основного й іншого видів діяльності) і амортизаційних відрахувань.

Поряд з ними джерелами фінансових ресурсів також виступають:

- виторг від реалізації вибулого майна,
- стійкі пасиви,
- різні цільові надходження (плата за перебування дітей у дошкільних установах і т. д.),
- мобілізація внутрішніх ресурсів у будівництві й ін.[2].

О. Р. Романенко розглядає фінансові ресурси як матеріальне втілення фінансових відносин на рівні господарських суб'єктів, під якими, на її думку, слід розуміти акумульовані підприємством грошові кошти з різних джерел, які надходять у господарський обіг і призначені для покриття його потреб. Загальну суму фінансових ресурсів кожного підприємства вона визначає як сукупність коштів, що відображені в пасиві бухгалтерського балансу підприємства і складаються з наступних елементів: статутного фонду; резервного фонду; амортизаційного фонду; спеціального фонду; нерозподіленого прибутку; кредиторської заборгованості усіх видів, включаючи заборгованість з бюджетних платежів, із відрахувань на соціальне страхування, з оплати праці; короткострокових і довгострокових кредитів комерційних банків; коштів для фінансування капітальних вкладень та інших коштів [2].

Порівняльна характеристика внутрішніх та зовнішніх джерел формування фінансових ресурсів підприємства.

1. Обсяги залучення Мають певну межу і залежать від фінансових можливостей засновників та ефективності діяльності підприємства.

2. Розмір залучення залежить від вимог до забезпеченості позики, що отримується.

3. Важкість та швидкість залучення. Передача та отримання коштів здійснюється просто та швидко Отримання коштів потребує спеціального оформлення, на яке необхідний певний час.

4. Вплив на ефективність діяльності підприємства в цілому. Весь чистий прибуток залишається в розпорядженні підприємства Частина доходу витрачається на виплату позикового відсотка, проте підприємство має можливість збільшити обсяг своєї діяльності.

5. Збереження управління та контролю над підприємством. Забезпечується повне управління та контроль з боку первинних засновників.

6. Можлива часткова або повна втрата управління та контролю.

7. Забезпечення зовнішнього контролю та ефективності діяльності.

8. Зовнішній контроль відсутній Є важелі, що забезпечують зовнішній контроль за діяльністю підприємства.

Гайдук І. О. у своєму дослідженні виділяє такий поділ фінансових ресурсів за стадією утворення на: початкові – утворені на початковій стадії діяльності підприємства і сконцентровані у статутному капіталі, джерела утворення якого залежать від форми власності (державна – асигнування з бюджету та з централізованих фондів; акціонерна – акціонерний капітал; колективна – внески засновників; приватна – власний капітал підприємця); прирощені – отримані підприємством у результаті його діяльності в формі чистого прибутку [1].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гайдук І. О. Класифікація фінансових ресурсів підприємства [електронний ресурс] / І. О. Гайдук – С. 133-154. – Режим доступу до статті : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltnu//15_3/204_Gajduk_15_3.pdf
2. Романенко О. Р. Фінанси : [підручник] / О. Р. Романенко. – К. : ЦНЛ, 2006. – 312 с.

УДК 369.06

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Задорожнюк О. С., студент групи ЗЕД 3/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Медичне страхування - це окремий вид соціального страхування, який гарантує з боку держави рівні можливості для громадян України в отриманні медичної допомоги та забезпеченні ліками. Реалії сьогодення свідчать, що цей шлях в організації медичної діяльності вибрали більшість провідних країн світу. Якщо добровільне медичне страхування у певних варіантах в Україні вже існує,

то дискусії з приводу введення обов'язкового страхування не вщухають вже декілька років. У результаті запровадження обов'язкового медичного страхування основними джерелами фінансування охорони здоров'я мають бути: а) кошти державного та місцевих бюджетів; б) кошти обов'язкового добровільного медичного страхування; в) інші, не заборонені законодавством надходження (благодійні внески та пожертвування юридичних і фізичних осіб, кошти, одержані за надання платних медичних послуг тощо).

Європейський вибір України зумовлює необхідність ретельного дослідження розвитку систем обов'язкового медичного страхування в країнах Європейського союзу. На сьогодні з повною очевидністю постала необхідність реформування системи охорони здоров'я України. Існуюча система викликає справедливі нарікання як з боку медичного персоналу, так з боку населення, що обслуговується в державних лікувально-профілактичних закладах.

Адже якість медичних послуг залишається низькою, в державних закладах відсутні можливості вільного вибору лікаря, витрати на медичне обслуговування неконтрольовано зростають, при чому незабезпечені верстви населення фактично позбавлені права на якісну медичну допомогу. Нагромаджений багаторічний світовий досвід у цій галузі свідчить про високу ефективність різних моделей і систем медичного страхування. Загострюються протиріччя між обсягами державних гарантій щодо охорони здоров'я населення та можливостями їх бюджетного фінансування [2].

Вихід із ситуації, що склалася, експерти галузі вбачають у системі багатоканального фінансування, де особливу роль буде відведено медичному соціальному страхуванню, коли замовником медичних послуг є страховик, оплачуючи реально надані послуги і контролюючи їхню якість. За прогнозами, із впровадженням обов'язкової страхової медицини сума грошових коштів, що виділяються на рік на медичне обслуговування однієї особи, може збільшитися у двічі.

Одним з можливих напрямів реформування медицини є перехід від системи виключно бюджетного фінансування сфери охорони здоров'я до нової, бюджетно-страхової моделі, що базується на соціальному страхуванні. Вона припускає фінансування цільовими страховими внесками працедавців, фондами соціального страхування, державою, а також за бюджетні кошти різних рівнів.

Необхідним вважається також проведення ряду заходів організаційного характеру, у тому числі, прийняття нормативно-правових актів, які б забезпечили вирішення таких важливих проблем як:

1. Забезпечення конкурентного середовища на ринку медичних послуг у разі прийняття законодавчих актів з питань обов'язкового соціального медичного страхування.

2. Створення умов розвитку добровільного медичного страхування в якості ефективного доповнення до обов'язкового соціального медичного страхування, яке б забезпечувало покриття витрат за надання медичної допомоги, понад або в межах обсягу і рівня, визначених програмами обов'язкового соціального медичного страхування.

3. Посилення зацікавленості роботодавців у турботі про збереження здоров'я своїх працівників шляхом встановлення економічних стимулів щодо коштів, які направлятимуться підприємствами на добровільне медичне страхування.

4. Законодавче врегулювання питання щодо можливості юридичними особами включення витрат на сплату страхових платежів за договорами добровільного медичного страхування своїх працівників до складу собівартості продукції.

5. Підвищення надійності страхових організацій, що працюватимуть у системі добровільного медичного страхування, шляхом встановлення вимог до їхнього ліцензування відповідно до чітко встановлених критеріїв.

6. Забезпечення надходження коштів у систему добровільного медичного страхування, підвищення зацікавленості медичних установ, роботодавців і громадян шляхом створення уніфікованої оптимальної системи класифікації та ціноутворення на медичні послуги.

7. Забезпечення контролю за використанням єдиних стандартів усіма медичними установами, що працюють у системі добровільного медичного страхування, незалежно від їхньої відомчої підпорядкованості та організаційно-правової форми.

Можливим варіантом запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування на першому етапі може бути страхування лише найманих працівників. Фінансування надання медичної допомоги особам похилого віку та дітям може здійснюватися через спеціальні державні програми.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Окунський А. Р. Медичне страхування в Україні: проблеми і перспективи / А. Р. Окунський // Медичне право України. – Львів. – 2007. – № 19. – С. 203-209.
2. Новосельська Л. І. Шляхи запровадження медичного соціального страхування в Україні / Л. І. Новосельська // Науковий вісник ХНАУ. – 2008. – № 18. – С. 82-85.

УДК 336.228.45

ДЕРЖАВНИЙ ФОНД ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Зверєв О. А., студент групи ЗЕД 3/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Банківська діяльність не зможе відбуватися, якщо для цього не буде створено економічне підґрунтя, яким виступає грошовий (кредитний) ресурс, що формується з різних джерел: власного капіталу та фондів банку, коштів, залучених банком за пасивними та активно-пасивними операціями. Найбільшу

частку серед цих джерел становлять вклади (депозити). Кризи, що відбувалися в фінансових системах, мали наслідком втрату вкладниками своїх депозитів, а банківськими системами – втрату довіри вкладників.

Проблеми правового регулювання системи гарантування вкладів в Україні були предметом уваги багатьох дослідників від часів її створення, але з набуттям чинності Законом № 4452 Фонд гарантування наділяється новими додатковими для нього повноваженнями, дослідження яких представляється актуальним уже в силу самої новизни цих повноважень для Фонду. Метою діяльності Фонду тепер ставиться не лише відшкодування фізичним особам вкладів у разі настання їх недоступності, а й виведення з ринку неплатоспроможних банків, під яким розуміється діяльність (заходи), що здійснюється Фондом щодо банку, віднесеного до категорії неплатоспроможних, шляхом передачі його активів та зобов'язань, продажу неплатоспроможного та/або перехідного банку.

Значні зміни внесено і до Закону про банки - новий механізм регулювання відносин банківської неплатоспроможності усуває судову модель визнання банку неплатоспроможним і певним чином трансформує діючу адміністративно-правову модель, у якій суб'єктом регулювання виступатиме не тільки Національний банк України, а й Фонд гарантування, повноваження яких розмежовані Законами про банки та про систему гарантування. До повноважень НБУ віднесено аналіз фінансового стану банку, контроль дотримання банківського законодавства, виконання зобов'язань перед вкладниками та кредиторами. У разі виявлення порушень НБУ здійснюватиме віднесення банку до категорії проблемних, з якої банк повинен вийти не пізніше 180 днів з дня віднесення його до проблемних, у протилежному випадку НБУ зобов'язаний віднести банк до категорії неплатоспроможних та повідомити про це Фонд гарантування. До повноважень Фонду віднесено здійснення нагляду за банком, що визнаний неплатоспроможним, здійснення у ньому тимчасової адміністрації (має завданням розробити і виконати план врегулювання, у якому обов'язково передбачається щонайменше витратний спосіб ліквідації банку), здійснення у визначених законом випадках пропозиції до НБУ щодо прийняття рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку, після отримання якого Фонд набуває повноважень ліквідатора неплатоспроможного банку та здійснює процедуру його ліквідації.

Новою серед вказаних характеристик організаційно-правового статусу є визначення Фонду юридичною особою публічного права. Такий статус свідчить про те, що Фонд вирішує завдання, що представляють інтерес для суспільства. Українські вчені вказують, що держава наділена можливістю створювати юридичні особи публічного права у випадках та в порядку, встановлених Конституцією України та законами, й наділяти їх певним майном (обмежене речове право), залишаючись при цьому власником цього майна та здійснювати відповідний контроль за їх діяльністю. А. А. Нечай, досліджуючи поняття “публічні фінанси”, визначила систему публічних фінансів в Україні, яка, на її думку, включає три ланки – публічні фінанси держави, публічні фінанси органів місцевого самоврядування, публічні фінанси суспільного (соціального)

призначення. Фонд гарантування був віднесений цією вченою до першої ланки як державний позабюджетний фонд[1]. На той період часу таке місце Фонду у фінансовій системі відповідало Закону України “Про систему оподаткування”, яким збори до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (початковий, регулярний, спеціальний) були віднесені до загальнодержавних зборів (обов’язкові платежі). На сьогодні вказаний Закон втратив чинність, а Податковим кодексом України встановлено вичерпний перелік податків і зборів, у якому збори до Фонду гарантування відсутні.

На відміну від НБУ, який визначений як особливий центральний орган державного управління, Фонд визначається Законом як установа, що виконує спеціальні функції, для виконання яких він наділений статусом юридичної особи публічного права, що має відокремлене майно (об’єкт державної власності) на праві господарського відання. Положення ч. 4 та 5 ст. 55, ст. 136 ГК України та ч. 2 ст. 3 Закону про систему гарантування вкладів дають підстави для висновку, що Фонд є непідприємницькою господарською організацією, що здійснює свою господарську діяльність без мети отримання прибутку, використовуючи при цьому державне майно на праві господарського відання. Закріплення державної форми власності майна у Законі про систему гарантування, вбачається таким, що суперечить правовій природі Фонду та засадам його діяльності. З цих же підстав не можемо підтримати і пропозицію щодо змішаної форми власності майна Фонду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Нечай А. А. Про страхування вкладів фізичних осіб / А. А. Нечай // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.council.gov.ru/fedzak/index.html>
3. Про заходи щодо захисту прав фізичних осіб – вкладників комерційних банків України: Указ Президента України від 10 вересня 1998 року № 996/98 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 37 (01.10.98). – ст. 1347.

УДК 061.1:336.7

МЕХАНІЗМ КРЕДИТУВАННЯ ТА ФІНАНСУВАННЯ МВФ

Каратай Т. М., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Міжнародний валютний фонд (МВФ) – це міжурядова валютно-кредитна організація, яка виконує функції регулювання, фінансування, нагляду та консультування держав-членів у сфері валютно-фінансових відносин.

Міжнародний валютний фонд є своєрідною касою взаємодопомоги для 188 держав, які є його членами. Згідно з установленими квотами кожен учасник вносить до фонду кошти і бере участь у формуванні органів управління. Потім

за рахунок коштів організації здійснюється кредитування бідних країн та підтримується світова економіка.

Внесення коштів до фонду здійснюється за наступною схемою: 1/4 в резервних валютах (долар США, євро, японська йена, британський фунт стерлінгів) і 3/4 в національній валюті країни-донора. Для приведення внесених коштів до єдиного знаменника використовується внутрішня валюта МВФ – так звані “спеціальні права запозичення” (SDR). В SDR МВФ веде усі свої розрахунки і видає кредити. SDR можна обміняти на будь-яку іншу валюту світу в рамках МВФ або за його межами [2].

Основними завданнями МВФ є:

- сприяння багатосторонній системі платежів та ліквідація валютних обмежень;
- надання валютних кредитів державам-членам для вирівнювання платіжних балансів;
- організація консультативної допомоги з фінансових і валютних питань.

Кредитні операції МВФ здійснює лише з офіційними органами країн-членів – казначействами, центральними банками, валютними стабілізаційними фондами. Кредити надаються у формі продажу іноземної валюти за національну, а погашають їх, викуповуючи національну валюту за іноземну.

У процесі організації кредитування ініціатива щодо надання кредиту може надійти як з боку національних органів державного регулювання, так і МВФ, виходячи з його оцінки в конкретній країні. Головна мета такого кредитування це надання країнам додаткових можливостей для впровадження економічних реформ і корегування платіжного балансу, що надалі допоможе забезпечити відновлення умов для економічного зростання, збільшення кількості робочих місць та інвестицій, а також реалізації виваженої соціальної політики.

Безпосереднє фінансування здійснюється за допомогою таких механізмів: резервний транш (перевищення квоти країни в МВФ над “скоригованою” сумою її валютних коштів, що знаходяться у Фонді на рахунку загальних ресурсів); кредитні транші (МВФ надає кредити у вигляді чотирьох траншів, кожний з яких дорівнює 25% квоти). Слово “транш” (франц. *tranche*) означає “частина, сегмент” і відображає той факт, що держави-члени МВФ запозичують засоби з своїх квот певними порціями. Запозичення з резервного траншу в межах 25% квоти даної країни, можуть проводитися майже автоматично. Проте запозичення засобів чотирма кредитними траншами, кожний з яких рівний 25% квоти позичальника, допускаються тільки при дотриманні певних умов. Для отримання коштів першого кредитного траншу уряд країни-члена МВФ повинен вжити відповідні заходи по поліпшенню стану платіжного балансу [1].

Існують також основні механізми кредитування. Ці механізми кредитування можна об’єднати у такі групи:

1. Резервні кредити (“стенд-бай”) – для стабілізації платіжного балансу, дефіцит якого має тимчасовий або циклічний характер, в межах одного-двох років з можливим його продовженням до 4-5 років, за середньою ставкою 3,25%.

2. Розширене кредитування (ЕФФ) – для підтримки середньострокових

програм (3-4 роки) подолання труднощів платіжного балансу, причиною яких є макроекономічні та структурні проблеми, звичайно за ставкою 4,5% річних.

3. Компенсаційні та надзвичайні кредити (ССФФ) – для компенсації скорочення експортного виторгу за незалежними від країни-позичальника причинами (на 3-5 років). Викуп національної валюти здійснюється у строк до 5 років, звичайно - на умовах 3,25% річних.

4. Фінансування системних перетворень (СТФ) – цей механізм запроваджений у 1993-1995 рр. для країн з перехідною економікою, які мали значні проблеми з платіжним балансом внаслідок переходу від торгівлі на базі неринкових цін до торгівлі на ринковій основі.

5. Фінансування структурної перебудови (САФ) – для надання пільгової допомоги найменш забезпеченим країнам-членам Фонду. Сума, яка може бути надана країні, становить не більше 50% квоти з річними лімітами 15, 20 та 15% для першого, другого та третього року відповідно. Кредити надаються за 0,5% річних на строк до 10 років.

6. Розширене фінансування (ЕСАФ) – для структурної перебудови зовнішніх розрахунків, якщо наявні серйозні порушення платіжного балансу (до 3 років), відсоткова ставка 0,5% .

Отже, кредити МВФ надає лише з дотриманням певних економічних і політичних вимог у формі програми стабілізації економіки. Країни-члени зобов'язані надавати МВФ інформацію про офіційні запаси золота і валютні резерви, стан економіки, платіжний баланс, іноземні інвестиції та грошовий обіг тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Савченко О. І. Особливості фінансування країн-членів МВФ на сучасному етапі розвитку Міжнародних фінансово-кредитних відносин [Електронний ресурс] / О. І.Савченко, Меделяєва О. С. // Буковинська державна фінансова академія. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/2_ANR_2010/Economics/3_57831.doc.htm
2. Як працює МВФ [Електронний ресурс] // Діловий інтернет-журнал “Про фінансах і не тільки”. – Режим доступу : <http://www.fin-eco.ru/2011/11/kak-rabotaet-mvf.html>

УДК 658.152(453)

ФОРМУВАННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Козаченко А. Ю., студент ЗЕД 3/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Капітал – це сукупність матеріальних цінностей та грошових коштів, фінансових вкладень і витрат на придбання прав і привілеїв, необхідних для здійснення господарської діяльності організації [1].

Капітал фірми за функціональною приналежністю підрозділяється на основний і оборотний. Розглянемо докладніше основний капітал. У зв'язку з приналежністю до виробництва основний капітал підрозділяється на: основні виробничі фонди і основні невиробничі фонди [3].

До основних виробничих фондів відносяться ті засоби праці, які, знаходячись у сфері матеріального виробництва, безпосередньо беруть участь у виготовленні матеріальних благ, створюють умови для здійснення виробничого процесу, служать для збереження і переміщення предметів праці.

Крім основних виробничих фондів до складу основних фондів промисловості входять і основні невиробничі фонди, до яких відносяться такі об'єкти невиробничого призначення (житлові будинки, дитячі сади і ясла, школи, лікарні та інші об'єкти охорони здоров'я і культурно-побутового призначення), які перебувають у віданні промислових підприємств [2].

Таким чином, основні фонди являють собою сукупність матеріально-речових цінностей, що діють як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері. Основні фонди є майном підприємства і складають його основну частину.

Оптимізація загальної потреби в основному капіталі створюваного підприємства досягається різними методами, основними з яких є наступні [3].

1. Балансовий метод оптимізації загальної потреби в капіталі ґрунтується на визначенні необхідної суми активів, що дозволяють новому підприємству розпочати господарську діяльність.

2. Метод аналогій заснований на встановленні обсягу використовуваного капіталу на підприємствах-аналогах.

3. Метод питомої капіталомісткості є найбільш простим, однак дозволяє отримати найменш точний результат розрахунків. Використання даного методу розрахунку загальної потреби в капіталі для створення нового підприємства здійснюється лише на попередніх етапах, до розробки бізнес-плану [3].

У системі управління формуванням основного капіталу створюваного підприємства важлива роль належить обґрунтуванню схеми та вибору джерел його фінансування.

Підвищення ефективності формування власного фінансового капіталу підприємства досягається в результаті здійснення відповідної фінансової політики, яка характеризується кількома етапами [2].

На першому етапі аналізується загальний обсяг формування власного фінансового капіталу, темпи його зміни порівняно з базисним і попереднім періодами, відповідність обсягу власного фінансового капіталу розміру необоротних і оборотних активів, питома вага власних засобів у сукупному фінансовому капіталі підприємства.

На другому етапі здійснюється оцінка вартості окремих внутрішніх і зовнішніх джерел власних фінансових ресурсів і робиться висновок про доцільність їхнього залучення у плановому періоді.

На третьому етапі визначається планова потреба у власному фінансовому капіталі підприємства для фінансування необоротних і оборотних активів.

На четвертому етапі здійснюється оптимізація співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел коштів, які залучаються для формування власного фінансового капіталу підприємства [2].

Отже, розробляючи й застосовуючи ефективну політику щодо формування основного капіталу, підприємство створює об'єктивно кращі умови як для його використання, так і для залучення більшого обсягу позикових фінансових ресурсів.

Основні фонди підприємств, обліковуються у грошовому вираженні. Грошова оцінка основних фондів відображається в обліку за первісною, відновною, повною та залишковою вартістю:

1. У повсякденній практиці основні фонди враховуються і плануються за первісною вартістю. Вона являє собою вартість придбання або створення основних фондів [3];

2. Відновлювальна вартість виражає вартість відтворення основних фондів на момент їх переоцінки, тобто вона відображає витрати на придбання та створення засобів праці в цінах, тарифах і ін.;

3. Повна вартість основних засобів (балансова вартість) розраховується без урахування тієї вартості, яка по частинам переноситься на готову продукцію;

4. Залишкова вартість являє собою різницю між первісною вартістю і нарахованим зносом (вартість основних фондів не перенесена на готовий продукт). Вона дозволяє судити про ступінь зношеності засобів праці, планувати оновлення і ремонт основних фондів [3].

Отже, основний капітал підприємства – це головний капітал, який виконує переважно виробничу функцію (будівлі, устаткування, машини та ін.). Цей капітал потребує постійного оновлення з боку виробника. Застаріла техніка і устаткування приносить великі затрати на виробництво товарів і буде не конкурентною на ринку товарів та послуг.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексеев А. Г. Актуальные проблемы мобилизации финансового капитала / А. Г. Алексеев // Финансы Украины. – № 5. – 2004. – С. 30-37.
2. Воробийов Ю. М. Особливості формування фінансового капіталу підприємств / Ю. М. Воробийов // Финансы Украины. – № 6. – 2002. – С. 36-41.
3. Спасів А. Н. Теоретичні аспекти сутності основного капіталу підприємницьких структур / А. Н. Спасів // Финансы Украины. – № 8. – 2004. – С. 126-131.

УДК 347.732.277

ДІЯЛЬНІСТЬ АФРИКАНСЬКОГО БАНКУ РОЗВИТКУ

Кучер В. А., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Африканський банк розвитку (African Development Bank) – міжнародна регіональна фінансова організація, міждержавний банк з кредитування програм економічного і соціального розвитку африканських країн. В лютому 1962 року на сесії Економічної комісії ООН для Африки представники 32 африканських держав ухвалили рішення про створення Африканського банку розвитку. Угода про його створення офіційно набула чинності 10 вересня 1964 року.

Свою діяльність Банк розпочав у липні 1966 р., а вже за шість років організаційна структура Банку зазнала змін: у 1972 р. у зв'язку з нестачею ресурсів (статутний капітал АфБР на момент створення не перевищував 250 млн розрахункових одиниць) був заснований Африканський фонд розвитку (African Development Fund), до участі у фінансуванні якого Банк запросив і неафриканські держави [2].

У травні 1979 р. XV щорічне засідання Ради управляючих Банку ухвалило рішення про прийняття в члени АфБР 17 більш заможних неафриканських держав. Але й тоді неафриканським країнам заборонялося володіти більш ніж третьою акціонерного капіталу АфБР, що не забезпечувало донорам можливості блокувати небажані для неафриканських країн рішення.

Завершилась перебудова наприкінці 90-х років ще більш радикальними змінами. Причиною цих змін стала глибока криза, яка призвела до втрати акціонерами довіри до Банку, офіційного зниження рейтингу його облігацій, зростання обсягу прострочених боргів Банку до 700 млн дол. і неспроможністю пільгового фонду надавати кредити через повну відсутність коштів [1].

Ці зміни, відомі під назвою “реформ Каббаї” (за ім'ям марокканського фінансиста Омара Каббаї, обраного в серпні 1995 р. після дев'яти раундів голосування Президентом АфБР), передбачали, окрім іншого, значні поступки африканських країн їх більш заможним партнерам з інших континентів: у ході п'ятого регулярного перегляду порядку збільшення статутного капіталу АфБР частку квот і, відповідно, голосів промислово розвинутих країн у керівних органах Банку було підвищено до 40%. У результаті досягнутого компромісу країни – донори внесли до скарбниці Банку необхідні кошти, Банк і фонд відновили свою нормальну роботу, але при цьому, за твердженням опонентів Каббаї, “АфБР утратив свій африканський характер”.

Статутний капітал банку визначений у розрахункових одиницях банку (РОБ), які за курсом еквівалентні СДР. Це дає змогу не перераховувати вартість акцій після чергової зміни курсу долара. Кредити надаються за бажанням боржників у вільно конвертованій або в національній валюті. Вони використовуються на оплату інвалютної вартості проекту та звичайно покривають від 40 до 80% його загальної вартості. Інша частина фінансується урядом, приватними або міжнародними організаціями. АфБР може надавати кредити як урядовим організаціям, так і приватним фірмам країн-членів. При цьому банк не потребує попередніх гарантій уряду країни-позичальника [1].

Строки погашення та рівень процента залежать від рентабельності проекту, його важливості для розвитку африканської економіки та ін. Строки надання кредитів – від 5 до 25 років, у тому числі пільговий період становить від

1 до 6 років. Банк використовує два рівні процентних ставок. Один, вищий - за кредитами, що надаються для промислових об'єктів та інших підприємств зі швидкою окупністю. Процентна ставка у цьому разі збігається з ринковою. Інша, нижча, стягується за кредитами на здійснення проектів розвитку сільськогосподарського виробництва, зв'язку, електроенергетики та ін. Крім процентів, банк утримує комісійні: установлену комісію в розмірі 1% річних та комісію 0,75% річних з невикористаної частини позики [2].

За секторами економіки кредити АфБР ще донедавна розподілялись у таких пропорціях: третина коштів спрямовувалась у сфери енергетики, водопостачання та зв'язку, чверть – на розвиток транспорту, п'ята частина – у промисловість. Останніми роками дедалі більше коштів витрачається на вирішення соціальних проблем, у тому числі на охорону довкілля та здоров'я населення, а також на боротьбу зі злиднями та статевим нерівноправним.

Через АфБР і Африканський фонд розвитку до африканських країн надходить і значна частина фінансової допомоги світової спільноти, в тому числі кредити МФФ, МАР та МБРР. Так само як Азійський і Міжамериканський, Африканський банк розвитку бере участь у реалізації програми пом'якшення боргових зобов'язань найбільш вразливих країн (Enhanced initiative for heavily indebted poor countries – HI PC) свого регіону.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Міжнародні фінансово-кредитні установи, їх організація та діяльність [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.0zd.ru/finansy_dengi_i_nalogi/mizhnarodni_finansovo-kreditni_ustanovi.html/25/02/14.
2. Рогач О. І. Африканський банк розвитку / Рогач О. І. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://libfree.com/174557732_finansiafrikanskiy_bank_rozvitku.html

УДК 339.727.22

ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

*Лаврова О. М., студент групи Е 3/2
Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.
Миколаївський національний аграрний університет*

Вагому роль у формуванні об'єктивних передумов стійкого розвитку економіки України та її регіонів відіграє ефективність процесу іноземного інвестування.

Іноземні інвестиції мають велике значення для економіки країни, що їх одержує оскільки вони забезпечують ефективну інтеграцію національної економіки у світову завдяки виробничій та науково-технічній кооперації, слугують джерелом капіталовкладень, причому у формі сучасних засобів виробництва, залучають вітчизняних підприємців до передового закордонного досвіду, сприяють поширенню інновацій, запозиченню найкращої ділової

практики розвинених країн, збільшенню продуктивності праці та підвищенню доброту населення [1].

Залучення іноземних інвестицій впродовж багатьох років є пріоритетним напрямом розвитку економіки України, який в умовах економічної кризи потребує особливої уваги з боку держави. Кожному іноземному інвестору важливо знати, що держава, в економіку якої він вкладає свої кошти, здатна забезпечити достатній механізм здійснення інвестування та гарантувати належний захист його прав. Першим кроком на шляху до забезпечення такого механізму є формування необхідної законодавчої бази. Із цією метою в Україні ще у 1991 р. було прийнято Закон “Про інвестиційну діяльність”, яким визначено загальні правові, економічні та соціальні засади інвестиційної діяльності на території України. У цьому ж році було прийнято Закон “Про захист іноземних інвестицій”, яким передбачено, що іноземні інвестиції в Україні захищаються, а права інвесторів гарантуються. Водночас 19 березня 1996 р. було прийнято Закон “Про режим іноземного інвестування”, яким встановлено порядок і умови здійснення іноземного інвестування, права іноземних інвесторів та гарантії захисту цих прав. Зокрема, цим Законом передбачено такі гарантії захисту прав іноземних інвесторів: гарантії забезпечення рівноправного режиму; гарантії недопустимості примусового вилучення іноземних інвестицій; гарантії компенсації і відшкодування шкоди іноземним інвесторам; гарантії у разі припинення інвестиційної діяльності; гарантії безперешкодного переведення за кордон прибутків, отриманих від здійснення інвестиційної діяльності в Україні. Важливою умовою збереження цих гарантій є норма ст. 8 вказаного Закону, згідно з якою якщо в подальшому спеціальним законодавством України про іноземні інвестиції будуть змінюватися зазначені гарантії захисту іноземних інвестицій, то протягом 10 років з дня набрання чинності таким законодавством на вимогу іноземного інвестора застосовуються державні гарантії захисту іноземних інвестицій, зазначені в цьому Законі [3].

В сучасних економічних системах велика увага приділяється фінансовим інвестиціям, про це можна судити з обсягів фондових торгів та надходження безпосередньо прямих інвестицій. А високий розвиток інститутів фінансового інвестування в значній мірі сприяє зростанню реальних інвестицій і зазвичай ці дві форми є взаємодоповнюючими, а не конкуруючими.

За даними Держкомстату у цілому приріст сукупного обсягу іноземного капіталу в економіці країни, з урахуванням його переоцінки, втрат, курсової різниці тощо за 2009 рік становив 4,2 млрд. дол. США, що склало 70,6% від рівня відповідного періоду попереднього року.

У 2010 році в економіку України іноземними інвесторами було вкладено 5,99 млрд. дол. США прямих іноземних інвестицій. У цілому приріст сукупного обсягу іноземного капіталу в економіці країни, з урахуванням його переоцінки, втрат, курсової різниці тощо за 2010 рік становив 4,66 млрд. дол. США, що склало 108,5 % від рівня відповідного періоду попереднього року.

Згідно з підрахунками Державного комітету статистики станом на 1 січня 2011 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених в Україну, з

урахуванням його переоцінки, втрат, курсової різниці, склав 44,7 млрд. дол. США (в розрахунку на одну особу становить 978,5 дол. США). На підприємствах промисловості зосереджено 31,4% загального обсягу прямих інвестицій в Україну, у фінансових установах – 33,7% [2].

Інвестиційно привабливими залишаються підприємства, що відносяться до функціональної складової інфраструктури інвестиційного ринку, а саме фірми-ріелтери, консалтингові, інжинірингові компанії та інші (10,5% від загального обсягу інвестицій); підприємства торгівлі; з ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку – 10,3%; будівельні підприємства – 5,4%. На підприємствах промисловості зосереджено 22,3% загального обсягу інвестицій (у т. ч. на підприємствах переробної промисловості – 18,9%, добувної – 3,0%). Серед галузей переробної промисловості найбільші обсяги інвестицій зосереджені на підприємствах з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (4,7% від загального обсягу інвестицій), металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів (3,7%), машинобудування (2,8%), хімічної та нафтохімічної промисловості (2,7%) [1].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гончарова Л. М. Роль іноземного інвестування у забезпеченні економічної стабільності України / Л. М. Гончарова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез XII Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Суми. – 2009. – Т. 2. – С. 16-18.
2. Єгорова А. О. Фінансові інвестиції як складова стабільної економіки [Електронний ресурс] / А. О. Єгорова // Економічні наукові інтернет-конференції. – 2013. – Режим доступу : <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/1532/>
- 3) Фоміна К. Особливості інвестування в Україну [Електронний ресурс]. / К. Фоміна // “Правий тиждень” – щотижнева інформаційно-правова газета. – Режим доступу : <http://www.legalweekly.com.ua>.

УДК 061.1:334.752

СПІВПРАЦЯ МБРР З УКРАЇНОЮ

Мазур Н. М., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Міжнародний банк реконструкції та розвитку був заснований одночасно з МВФ як частина нової структури в системі організацій міжнародного співробітництва за рішенням ООН, що відбулася 1-22 липня 1944 р. у м. Бреттон-Вудсі (Нью-Гемпшир, США). 44 країни (найбільші з них – США, Великобританія, Франція, Китай, Індія та СРСР), які брали участь у конференції, підписали Заключний Акт про створення МБРР. Він включав так звані Статті Угоди, які стали виконувати роль Статуту МБРР. Більшість з цих країн (29)

пізніше ратифікували Статті Угоди, які набрали чинності 27 грудня 1945 р., і стали першими членами МБРР [1].

Радянський Союз відмовився підписати Угоду про входження в МБРР. Якби СРСР вступив в 1945 р. в МБРР, він міг би стати третім, після США і Великобританії, найбільшим акціонером Банком з внеском у 1,2 млрд. дол. Є США (13% загального початкового підписаного капіталу). Але СРСР подав заяву про входження в МБРР і філія Світового банку лише в липні 1991 р. І тільки протягом 1992-1993 рр. 15 країн – колишніх республік Радянського Союзу – отримали індивідуальне членство в МБРР.

На сьогодні членами Банку стало більшість країн світу – 188 в 2013 р., а головними акціонерами станом на червень 2013 р. є США (16,45% акцій), Японія (7,89%), Німеччина (4,51%) і Франція і Великобританія (по 4,32%) [3].

Основне призначення кредитів – стимулювання розвитку приватного сектору в країнах-членах. До прийняття рішення про надання кредиту в країну прямує місія МБРР, яка вивчає економічну ситуацію, оцінює доцільність здійснення проектів, під які плануються кредити. Місія складає свій висновок і рекомендації, які країна мусить прийняти, інакше може й не одержати кредиту. Однією з особливостей діяльності МБРР є відмова від реструктуризації заборгованості клієнтів: випадків неповернення кредитів ще не було. Хоч прибуток не є головною метою МБРР, він працює прибутково. Дивідендів своїм членам банк не сплачує.

За 20 років співробітництва України та МБРР, нашій державі було запропоновано фінансових ресурсів на суму понад 7,2 млрд доларів США (з них вже використано понад 5,2 млрд дол.) Більшу частину позикових коштів, що отримала Україна останніми роками від МБРР для реалізації проектів за кредитними угодами (84%), вкладено у системні перетворення через фінансування державного бюджету і тільки 16% спрямовано на реалізацію інвестиційних міжнародних проектів [1].

Щодо сучасного етапу взаємодії, то в лютому 2012 року Рада виконавчих директорів Світового банку схвалила Стратегію партнерства Світового банку з Україною на 2012-2016 роки. У ній розглядаються питання кращого впровадження міжнародних проектів, а такою ставиться мета зміцнення діалогу між державою, громадянами і бізнесом.

Перший напрямок допомоги Світового банку сконцентровано на поліпшенні послуг, які надає держава громадянам, сприяючи їх кращому та ефективнішому діалогу; підвищенні стабільності та ефективності системи державних фінансів; сприянні більш прозорому та підзвітному використанню державних ресурсів, цим самим стабілізуючи економічну та загальнополітичну ситуацію в країні, виводячи її на вищий міждержавний рівень співпраці.

Другий напрямок допомоги сфокусовано на поліпшенні бізнес клімату та сприянні в залученні та посиленні вітчизняних та іноземних інвестицій, а також на підвищенні конкурентоспроможності та створенні робочих місць. На сьогодні портфель проектів МБРР на всіх стадіях проектного циклу в Україні (підготовка та реалізація) складається з 13 інвестиційних та 2 системних проектів на загальну суму близько 4 млрд дол. США [2].

Завдяки реалізації інвестиційного проекту “Підвищення енергоефективності в секторі централізованого тепlopостачання України” 10 підприємств теплокомуненерго (“Вінницьміськтеплоенерго”, “Міськтепловоденергія” (м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл.), “Харківські теплові мережі”, “Івано-Франківськтеплокомуненерго”, “Миколаївоблтеплоенерго”, “Херсонтеплоенерго”, “Днепртеплоенерго”, «Донецькміськтепломережа», “Кіровоградтепло” і “Чернігівська ТЕЦ”) зможуть зменшити споживання природного газу на 3,2% (47,1 млн. м³), знизити виробничі витрати на 11% (на 467 млн. грн. / рік), модернізувати технічний стан систем центрального тепlopостачання та підвищити якість комунальних послуг для громадян.

Отже, подальше поглиблення співпраці зі Світовим банком, а зокрема з МБРР, є значним плюсом для розвитку економіки країни в цілому, бо це дасть можливість щорічно залучати в економіку України близько 2,5 млрд. доларів США; пріоритетами соціально-економічного розвитку є енергетика і енергозбереження, аграрний сектор, система державного управління, муніципальна сфера, житлово-комунальне господарство і соціальна сфера. Кредити надаються на вигідних умовах і МБРР виступає радником в цих взаємовідносинах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/Publication/an_rep/A_report_2008.pdf/25/02/14.
2. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/overview/Україна огляд/25/02/14>.
3. Савченко К. В. Вплив міжнародних фінансових організацій на реалізацію стабілізаційної політики в Україні / К. В. Савченко // Вісник ДонНУЕТ. – 2013. – № 3. – С. 34-38.

УДК 336.77:332.2

ІПОТЕЧНЕ БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Масєєва О. О., студент групи Е 3/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Іпотека є одним із важливих факторів підвищення якості життя населення, дозволяє вирішувати житлові проблеми у державі, зменшує соціальну напруженість в країні. В Україні ринок іпотечного кредитування не досить розвинений. Це зумовлено тим, що споживачі не хочуть брати цей вид кредиту, бо їх не задовольняють умови, які пропонуються банком. Механізм переходу прав власності на об'єкти нерухомості що є в заставі знаходиться на нижчому

рівні ніж у розвинених країнах. Рівень розвитку відносин на ринку нерухомості є також слабшим ніж у економічно розвинених державах [1, 2].

Система іпотечного кредитування посідає унікальне місце в національній економіці кожної країни. По-перше, сьогодні іпотечне кредитування в більшості економічно розвинутих країн є не тільки основною формою поліпшення соціально-економічних умов життя населення, але й здійснює істотний вплив на економічну ситуацію у країні в цілому. З іншого боку, система іпотечного кредитування являє сьогодні складний механізм, який складається із взаємопов'язаних та взаємозалежних підсистем. За рахунок іпотеки здійснюється інвестування реального сектора економіки та збільшення його капіталу і внаслідок цього забезпечується стабільне зростання доходів у різних галузях економіки. Іпотека може стати одним з важливих інструментів створення національної системи заощаджень. При широкому впровадженні іпотечного кредитування в країні можуть збільшитися бюджетні надходження, ефективніше вирішуватимуться житлові питання, зросте відтворення робочої сили та її мобільність.

Сучасна модель українського ринку іпотеки характеризується такими факторами: переважно депозитна модель фінансування; домінування універсальних банків; відсутність спеціалізованих інститутів іпотечного ринку, гарантійних фондів іпотечного страхування ринкового фінансування, певної інфраструктури [1].

Розвиток іпотечного кредитування в Україні стримується існуванням рядом проблем, що не дозволяють повною мірою використовувати іпотеку як гарантію своєчасного повернення банківських позик і не сприяють розвитку іпотечного кредитування. До головних проблем іпотечного кредитування можна віднести:

- недосконалість правової бази;
- відсутність в державі централізованої і доступної громадської системи реєстрації прав власності та обтяжень на нерухоме майно і на землю;
- малоефективна довготривала і витратна для кредитора процедура звернення стягнення на предмет іпотеки за рішенням суду чи виконавчого напису нотаріусу;
- відсутність законодавчого положення щодо функціонування вторинного іпотечного ринку іпотечних цінних паперів;
- нерозвиненість інфраструктури ринку житла і житлового будівництва;
- низька ефективність ринку житлового будівництва;
- відсутність дієвого механізму кредитування під заставу земель сільськогосподарського призначення [2].

На сьогоднішній день для розвитку іпотечного кредитування в Україні необхідно:

- підвищити довіру населення до банківської системи та забезпечити належний рівень розуміння населенням процесів іпотечного фінансування;
- створити гарантійні фонди іпотечного страхування;
- створити спеціалізовані банки для іпотечного кредитування за прикладом розвинених країн;

- створити умови для доступу до капіталу широкому колу покупців нерухомості і, передусім, з допомогою фінансово-кредитної системи;
- створити механізм узгодження приватних, суспільних та державних інтересів у процесі функціонування ринку землі;
- здійснити економічні заходи з нормування витрат і маржі операцій фінансово-кредитних установ.
- розвиток системи страхування іпотечних кредитів, розвиток фондового ринку, вдосконалення інфраструктури іпотечного ринку [1].

Таким чином, іпотечне кредитування має певні особливості, а саме, довгостроковість, значний розмір кредиту, підвищені ризики та інші [1, 2]. На сьогоднішній день сформувалися класичні моделі, що використовуються у світі при іпотечному кредитуванні. Кожна з них має як переваги так і недоліки. Тому при виборі моделі необхідно враховувати особливості умов у країні. В Україні використовується своя модель, яка дещо схожа на американську. Для України притаманні певні проблеми відносно іпотечного кредитування, але в цілому можна сказати що існують непогані перспективи розвитку іпотечного ринку в майбутньому. Іпотечне кредитування має стати невід’ємним елементом ринкової економіки і повинне сприяти економічному і соціальному розвитку нашої держави [2].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Анцупова О. Ю. Проблеми та перспективи розвитку іпотечного ринку в Україні [Електронний ресурс] / О. Ю. Анцупова // Економічна наукова інтернет-конференція. Банківська справа. Фінанси, грошовий обіг та кредит. – 2013. – Режим доступу : <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/1362>.
2. Прийменко, Д. Ю. Іпотечне банківське кредитування в Україні в сучасних умовах: проблеми та перспективи розвитку / Д. Ю. Прийменко // Творчий пошук молоді – курс на ефективність: Збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-теоретичної конференції молодих учених, аспірантів, студентів – Кам’янець-Подільський: ПП “Медобори-2006” – 2013. – С. 255-257.

УДК 351:336.771

ДІЯЛЬНІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

Мейдер Н. О., студент групи ЗЕД 3/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

У сучасних умовах розвитку світових фінансових відносин та поглиблення глобалізаційних процесів актуальності набуває питання дослідження фінансового, у тому числі фондового, ринку України як держави, що має метою зовнішньоекономічної політики інтеграцію у європейські фінансові структури.

Фондовий ринок багатьох країн розвивається динамічно та знаходиться на дуже високому рівні, у чому не останню роль зіграли фінансові посередники (ФП) як його головні суб'єкти. ФП на фондовому ринку можуть виступати комерційні банки, інвестиційні фонди та компанії, страхові компанії, брокери, ін. [2].

Фінансовий ринок – це механізм перерозподілу капіталу між кредиторами та заставодавцями за допомогою посередників на основі попиту та пропозиції на капітал. Фінансовий ринок є сукупністю кредитно-фінансових інститутів, що спрямовують потік грошових коштів від власників до заставодавців і назад.

Сучасний фінансовий ринок – це складна структура з багатьма учасниками, фінансовими посередниками, що оперують різноманітними фінансовими інструментами та виконують широкий набір функцій з обслуговування та управління, як інвестиційними зокрема, так і взагалі економічними процесами [1].

Комерційний банк – невід'ємний і обов'язковий елемент будь-якої схеми фінансової трансакції за умов централізованого ринку цінних паперів. Банки як фінансові посередники акумулюють кошти вкладників і забезпечують спрямування заощаджених капіталів у інвестиції. У більшості країн на сьогодні доходи комерційних банків від операцій із цінними паперами відіграють дедалі більшу роль у формуванні прибутку. Проте в різних країнах роль і місце комерційних банків на фондовому ринку різні [3].

Згідно із Законом України “Про банки і банківську діяльність” банки за умови отримання письмового дозволу НБУ мають право виконувати такі операції із цінними паперами:

- емісію власних цінних паперів;
- організацію купівлі та продажу цінних паперів за дорученням клієнтів;
- операції на ринку цінних паперів від свого імені (включно з андеррайтингом);
- інвестування у статутні фонди та акції інших юридичних осіб;
- операції за дорученням клієнтів або від свого імені з інструментами грошового ринку і з фінансовими ф'ючерсами та опціонами;
- довірче управління цінними паперами за договорами з юридичними та фізичними особами;
- депозитарну діяльність і діяльність із ведення реєстрів власників іменних цінних паперів;
- надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських операцій.

Відповідно до “Положення щодо організації діяльності комерційних банків на ринку цінних паперів” до професійної діяльності на фондовому ринку, яку можуть здійснювати банки, належить діяльність щодо: торгівлі цінними паперами, депозитарної діяльності зберігача цінних паперів, ведення реєстрів власників іменних цінних паперів, управління цінними паперами. Банк має організувати свою діяльність на ринку цінних паперів у складі організаційно відокремлених внутрішніх підрозділів або дочірніх структур [3].

Комерційні банки можуть емітувати акції, боргові зобов'язання (облігації, депозитні, ощадні сертифікати, векселі), похідні цінні папери. Принципова відмінність банківських цінних паперів від акцій і векселів, випущених небанківськими установами, полягає в тому, що банківські цінні папери емітуються установами, за якими встановлений жорсткий контроль з боку Центрального банку. У своїй роботі комерційний банк спирається на низку обов'язкових нормативів, які забороняють йому довільно знижувати ліквідність балансу і достатність капіталу. Також порядок ліцензування і контроль за комерційними банками істотно підвищує позиції банківських цінних паперів. Єдину серйозну конкуренцію банківським паперам можуть становити боргові зобов'язання або акції великих промислових підприємств.

Ринок цінних паперів в Україні нині складається з ринків акцій, державних внутрішньої і зовнішньої позик і муніципальних облігацій, облігацій підприємницьких структур, казначейських зобов'язань, ощадних сертифікатів, векселів, майнових і компенсацийних сертифікатів, житлових чеків, інвестиційних сертифікатів [2].

Розширюється позабіржовий ринок цінних паперів. Нині в Україні працює більше тисячі фінансових посередників, які займаються фондовими операціями. Це банки, інвестиційні фонди і компанії, довірчі товариства, торговці цінними паперами. Порівняно зі світовим фондовим ринком, український ринок ЦП значно відстає, проте останнім часом спостерігається підвищення ефективності його функціонування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Барановський О. Ринок цінних паперів в Україні: стан, проблеми, перспективи // Вісник НБУ. – 2007. - № 9. – С. 20-24.
2. Брітченко І. Роль комерційних банків у розбудові фондового ринку України / І. Брітченко, Р. Перепелиця // Вісник НБУ. - № 4. – 2005. – С. 23-27.
3. Януль І. Є. Шляхи розвитку фондового ринку в Україні / І. Є. Януль, М. А. Цимбалюк // Фінанси України. – 2010. – № 6. – С. 96-99.

УДК 339.727.26

ШЛЯХИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Мисько С. С., студент групи ЗЕД 3/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Одним із найважливіших завдань сучасного етапу розвитку України є забезпечення економічного зростання, позитивних зрушень у сфері життєзабезпечення населення, поступового піднесення його добробуту. Вирішення поставлених завдань неможливе без переходу вітчизняної економіки до інноваційної моделі розвитку.

Спроби визначити шляхи подолання негативних явищ та виробити ефективні важелі активізації інвестиційної діяльності в Україні, не приділяючи достатньої уваги регіональному рівню, є нереальними. Відправною точкою для зміни зазначених негативних тенденцій є визнання того факту, що активізація інвестиційного процесу у загальнодержавному масштабі значною мірою залежить від регіонального рівня. Делегування повноважень на регіональний рівень і накопичений досвід у цій сфері дозволяє зробити висновок, що активізація інвестиційної діяльності в українських регіонах багато в чому буде залежати від того, наскільки теоретико-методологічна, інституційно-організаційна та нормативно-правова бази управління регіональним інвестиційним потенціалом будуть відповідати мінливим умовам господарювання в процесі забезпечення економічного зростання [1].

Інвестиції, займають одне з чільних місць в розвитку економічних процесів.

В інвестиційному процесі діяльності підприємств, важливі як екстенсивне - кількісне зростання інвестицій, так і якісне їх зростання, що припускають наукоємні, високотехнологічні інвестиції, які забезпечуються нововведеннями.

Привабливим для інвестора буде таке підприємство, яке буде характеризуватися високим рівнем впровадження нових видів техніки і технологій, вдосконалюючи їх та масово використовуючи у виробництві. Таке підприємство зможе існувати в конкурентному середовищі, і буде надійним важелем для встановлення стійких та стабільних позицій, як на вітчизняних, так і на зарубіжних ринках. При цьому без суттєвих перешкод завойовувати лідируючі позиції на світовому ринку, покращуючи свою репутацію, та конкурувати з іншими високоякісними товарами [4].

Забезпечення високої якості продукції, яка відповідає світовим стандартам, включає її новизну, технічний рівень, надійність в експлуатації, - головна вимога ринкової економіки. У цих умовах основною конкурентною перевагою стає здатність забезпечити і утримати "технологічний відрив" від конкурентів, тобто постійно створювати і освоювати все нові і нові технології і продукти, на базі масштабного потоку інновацій.

Значно гальмує розвиток інвестиційної діяльності, політична нестабільність, яка особливо відчутна зараз. Більшість вітчизняних інвесторів не можуть на всю потужність використати свої можливості, через відсутність стабільного регулювання інвестиційних процесів з боку уряду, неможливістю прогнозувати та вираховувати свої прибутки. Інвестор не знає, яку політику буде проводити нова влада, і як вона безпосередньо позначиться на його фінансовому стані [2].

Висока конкурентоспроможність, дозволяє отримувати прибутки і набутки, що зможе зацікавити інвестора, як постійного і надійного партнера, для забезпечення стабільного розвитку підприємства.

Враховуючи надзвичайну важливість інвестиційної складової інноваційного процесу, можна зробити висновок, про доцільність формування інноваційно-інвестиційної стратегії, яка забезпечує узгодження цілей інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства і дозволяє подолати

конфлікти між ними.

Найважливішим джерелом створення і утримання конкурентних переваг підприємства є виявлення і використання нової науково-технічної продукції при здійсненні інноваційної діяльності, яка є результатом інтелектуальної, наукової і інженерно-технічної творчості фахівців.

Істотному покращенню умов інвестування в Україні, сприяла б практика побудови системи обслуговування органами ДПП безпосередньо інвесторів. Платник податку, який планує вкладення крупного капіталу у виробництво, міг би подати в податкові органи, інформацію про цілі та структуру інвестицій. Відповідно має бути визначений чіткий порядок оподаткування, згідно з діючим українським податковим законодавством, тим самим виключаючи в подальшому перерахування фінансових санкцій. Подібна практика широко застосовується у зарубіжних країнах [3].

Залучення інвестицій було і залишається ключовим питанням розвитку регіональної економіки. Конкретизація інвестиційної спрямованості регіонального розвитку повинна спиратися передусім на розробку концепції або програми залучення інвестицій в економіку країни з чітким визначенням коротко- та довготермінових цілей реалізації базової програми інвестування, характеристики прогнозних напрямків і обсягів залучення інвестицій, а також визначення форм освоєння інвестиційних надходжень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гуткевич С. О. Інвестиційна пріоритетність галузей агропромислового комплексу / С. О. Гуткевич // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 10. – С. 143-148.
2. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності / Держкомстат // Статистичний збірник. – Київ. – 2013. – 62 с.
3. Інвестиційна привабливість галузей // Урядовий кур'єр. – 2005. – № 1. – 6 січня. – С. 12.
4. Кир'ян С. М. Стан та умови інвестування в аграрному секторі України / С. М. Кир'ян // Вісник Полтавського державного сільськогосподарського інституту. – 2011. – № 2. – С. 62-65.

УДК 339.727.22

ДІЯЛЬНІСТЬ БАГАТОСТОРОННЬОЇ АГЕНЦІЇ ГАРАНТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ

Мікуляк К. А., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Багатостороння агенція гарантування інвестицій (Multilateral Investment Guarantee Agency – MAGI) була утворена 1988 р. 42 країнами-членами МБРР.

Капітал БАГІ складається з членських внесків. Свою практичну діяльність БАГІ розпочала в 1990 р.

Діяльність БАГІ спрямована на поширення потоку прямих іноземних інвестицій серед країн-членів. Її основна мета – стимулювати залучення прямих приватних інвестицій у країни, що розвиваються, шляхом усунення перешкод некомерційного характеру. Підтримуючи іноземних інвесторів, обмежуючи політичний ризик інвесторів у країнах-реципієнтах, БАГІ сприяє поліпшенню в них інвестиційного клімату і, таким чином, підвищує привабливість окремих країн та регіонів для інвестування.

У межах своєї діяльності БАГІ виконує дві функції:

- надання іноземним інвесторам страхових гарантій проти некомерційних ризиків у країнах, які отримують інвестиції;
- надання дорадчих та інформаційних послуг країнам-членам щодо поліпшення інвестиційного клімату, необхідного для залучення прямих іноземних інвестицій [1].

Найважливіший напрям діяльності БАГІ – страхування некомерційних інвестиційних ризиків. Програма страхових гарантій БАГІ передбачає захист іноземних інвесторів від збитків чотирьох типів.

1. Переказ валюти. Страхові гарантії від втрат, пов'язаних з не конвертованістю валюти або неможливістю репатріації капіталу.

2. Експропріація інвестицій. Страхові гарантії від збитків, що спричинені прямими або опосередкованими актами експропріації й ведуть до скорочення або обмеження прав власності (націоналізація, конфіскація тощо).

3. Війна та громадянська непоко́ра. Страхові гарантії від збитків, зумовлених пошкодженням, руйнуванням реальних активів через воєнні дії або акти громадянської непо́кори.

4. Розрив контракту. Страхові гарантії від збитків, які виникають унаслідок розриву чи анулювання контракту з інвесторами країною-реципієнтом.

БАГІ гарантує тільки інвестиції, які надходять із країни-члена. Проте призначені вони можуть бути для будь-якої країни світу, окрім країни походження інвестиції. Гарантує БАГІ лише нові інвестиції в конкретні проекти, включаючи розширення вже наявних інвестицій, а також інвестиції, пов'язані з приватизацією і фінансовою реорганізацією. Згідно з вимогами БАГІ, до інвестицій, які можуть бути застраховані, належать внески в активи, позики, надані або гарантовані акціонерами, а також деякі інші форми прямого інвестування. Ліміт на обсяг гарантій БАГІ – 225 млн дол. США (до 1996 р. – 175 млн дол.) [2]. Стандартний поліс БАГІ зумовлює надання страхових гарантій інвестиціям на 15-річний період, який, однак, може бути продовжений у виняткових випадках до 20 років. Для кожної категорії страхового ризику БАГІ може гарантувати до 90% інвестованих коштів, а загальний обсяг гарантій може сягати 270% суми інвестицій за рахунок покриття прибутків від вкладень. У цілому поточний максимальний ліміт загального обсягу гарантій для окремого проекту становить 50 млн дол. США. Структура страхових премій і процентні ставки встановлюються БАГІ в кожному конкретному випадку

надання страхового забезпечення залежно від типу гарантії, галузі та країни, до якої спрямовуються інвестиції.

Під час виконання своєї програми гарантій БАГІ співпрацює з національними агенціями зі страхування інвестицій і приватними страховими компаніями для здійснення спільного страхування та перестрахування інвестицій. При цьому БАГІ застосовує так званий “пакетний підхід”, коли гарантії надаються спільно з кількома державними чи приватними страхувальниками. Як правило, гарантія БАГІ становить 25-30 % загального гарантійного пакета [3].

Право на гарантії БАГІ мають інвестиції в будь-які галузі економіки, за винятком оборонної і тютюнової промисловості, виробництва алкогольних напоїв, інвестицій спекулятивного характеру та казино.

Діяльність БАГІ з часу її створення значно розширилася: зросла кількість наданих гарантій, збільшилася кількість країн-членів Агенції, зріс обсяг застрахованих БАГІ іноземних інвестицій, збільшилася кількість країн, компанії яких користуються гарантіями. Найбільше зростання кількості членів БАГІ відбулося в 1993 р. – з 85 до 107 країн. У 1997 р. БАГІ налічувала вже 141 країну, що мали повне членство в цій організації, а у 2001 р. – 154 країни. Загалом же Конвенцію БАГІ підписали 166 країн. Діяльність Агенції дістала визнання і в міжнародних фінансових колах. У 1994 р. БАГІ офіційно стала членом так званої “Бернської спілки” – Міжнародної спілки страхувальників кредитів та інвестицій.

Страхові поліси та послуги БАГІ мають значний попит серед інвесторів. Її послугами користуються найбільші банки і компанії світу – такі як Union Bank of Switzerland (UBS), Deutsche Bank AG, Lloyds TS B Bank Plc, Chase Manhattan Bank, Philips Electronics, Siemens AG, Coca-Cola. Попит на послуги БАГІ підвищується в міру зростання приватних інвестицій до країн, що розвиваються. На інвестиції в країни Центральної і Східної Європи припадає трохи більше 1/3 загального обсягу діяльності БАГІ, далі йдуть країни Азії, Латинської Америки, Африки та Близького Сходу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Береславська О. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції / О. І. Береславська // Фінанси України. – 2008. – № 4. – С. 15-20.
2. Боринець С. Я. Міжнародні фінанси / С. Я. Боринець // Інтернет-журнал про Міжнародні фінансові організації. – 2002. – № 11. – С. 25-30.
3. Перташко Л. П. Надання кредитів / Л. П. Перташко // Формування фінансових відносин організації. – 2011. – № 5. – С. 207-209.

УДК 339.727.336.277

ФІНАНСОВА КРИЗА ЯК ІНДИКАТОР СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

*Морощук Г. С., студент групи ЗЕД 3/1
Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.
Миколаївський національний аграрний університет*

Фінансова криза – це різке погіршення стану фінансового ринку внаслідок реалізації накопичених ризиків під впливом внутрішніх і зовнішніх економічних та політичних чинників, що спричиняє порушення його функціонування, зниження цінних показників, погіршення ліквідності й якості фінансових інструментів, банкрутство учасників.

Фінансова криза відображає глибокий розлад фінансової системи держави, який найбільше проявляється у виникненні якісних змін в економічній системі, які спричиняють глибоке порушення розвитку фінансової системи окремих країн або світових ринків у цілому. Найбільш точним індикатором стану економіки є фінансовий ринок. Саме його реакція на різноманітні економічні події є найбільш значущою для виявлення тенденцій, які можуть призвести до початку фінансової кризи.

Економіки ніколи не буває у стані спокою. Тому важливою рисою економіки є її нестабільність. Процвітання змінюється кризою або панікою. Національний доход, зайнятість і виробництво падають. Ціни і прибуток знижується, а робітників масово звільняють (зростає безробіття).

Сучасна економічна криза є невід’ємною складовою кризи утвореного глобального світоустрою, західної цивілізації та міжцивілізаційних взаємодій. Сучасні інститути глобального управління й економічного регулювання мають бути не лише економіко-політичними, а й екологічними, соціальними, духовними, не прозахідними, але міжцивілізаційними [1].

Підтвердженням зазначеному є такі факти, що фінансова криза України, як і більшості європейських країн, стала результатом світової економічної кризи.

Результатом національної фінансової кризи стала девальвація національної валюти, значне скорочення сировинних доходів, різкий обвал виробництва галузей промисловості стратегічного значення, масове безробіття, відсутність соціальних гарантій, зменшення цін на ринку нерухомості, крах банківської сфери, скорочення можливостей доходів регіонів.

За рівнем інфляції Україна зайняла третє місце серед країн СНД, падіння промислового виробництва склало 20%, ВВП – 14%. Зовнішній борг України збільшився до 117,3 млрд. дол., а витрати на його обслуговування і погашення зросли до 11,5 млрд. дол. Дефіцит платіжного балансу склав 5,9 млрд. дол., торговельного балансу 7,9 млрд. дол[3].

Скорочення обсягів виробництва, обмеження інвестиційних можливостей бюджету, відсутність ринків збуту, зменшення реальних доходів населення і зростання безробіття стали причинами зменшення обсягів товарообігу.

Отже, економіка України виявилась вразливою до глобальних дисбалансів, обумовлених стрімким зростанням світових цін і надлишками ліквідності на світових фінансових ринках. А сучасний стан національної

економіки є наслідком не тільки впливу світової економічної кризи, а й внутрішніх суперечностей, нагромаджених у минулому.

Необхідною умовою подолання наслідків економічної кризи і стабілізації економічного розвитку України є розробка стратегії модернізації з чітким висвітленням цілей і способів їх досягнення.

Національна антикризова політика повинна реагувати на глобальні виклики, з визначенням, як спільного напрямку антикризових заходів провідних країн світу, так і специфічних особливостей соціально-економічного розвитку країни.

Сучасний розвиток здійснюється за інерційним сценарієм, що супроводжується диференціацією провідних країн світу за глибиною кризи. Найбільші витрати несуть країни з відкритою економікою, у яких падіння промислового виробництва та інвестицій складає 15–30%. Країни з автономними фінансовими системами захищені від атак міжнародних спекуляцій.

Глобальний характер кризи не означає, що вона скрізь відбувається однаково і має універсальні рецепти протидії розповсюдження. Тим більше, що підсумки минулого року продемонстрували значущість для вибору антикризової політики кожної країни ключових факторів: особливості економічної ситуації до початку кризи і специфіки її розповсюдження у тій чи іншій країні [2].

Отже, проведене дослідження дає змогу зробити наступні висновки, що специфіка національної економічної кризи визначається не лише впливом світової, а й структурними дисбалансами, нерозвиненим внутрішнім ринком, значним внутрішнім боргом, низьким рівнем науково-технологічної та інноваційної активності. Однак за умов формування ефективної антикризової державної політики, спрямованої на трансформацію національної економіки у напрямі її модернізації, застосування інноваційно-інвестиційних моделей, використання значного внутрішнього потенціалу можна буде створити стабільну економічну систему.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Абакумова Т. И. Историко-правовые аспекты формирования финансовых сетей / Т. И. Абакумова // Финансовый журнал. – Москва, 2013. – Вып. 3. – С. 157-162.
2. Кокорева М. С. Влияние внутренних и институциональных факторов на скорость приспособления к целевой структуре капитала на развитых и развивающихся рынках / М. С. Кокорева, С. М. Юлова // Корпоративные финансы. – Москва. – 2013. – Вып. 4. – С. 5-22.
3. Юрій С. І. Проблеми у сфері державних фінансів / С. І. Юрій // Науковий журнал Тернопільського національного економічного університету. – 2008. – Вид. 13. – С.136-143.

УДК 94 (477).19

РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

*Нетовканий Д. В., студент групи ЗЕД 3/1
Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.
Миколаївський національний аграрний університет*

Прямі іноземні інвестиції мають велике значення для економіки країни, що їх одержує. По-перше, завдяки виробничій та науково-технічній кооперації прямі іноземні інвестиції забезпечують ефективну інтеграцію національної економіки у світову. По-друге, прямі іноземні інвестиції служать джерелом капіталовкладень, причому у формі сучасних засобів виробництва. Крім того, прямі іноземні інвестиції залучають вітчизняних підприємців до передового господарчого досвіду, сприяють поширенню інновацій, збільшенню продуктивності праці та підвищенню добробуту населення.

В умовах дефіциту внутрішніх джерел фінансування іноземні інвестиції є тим ресурсом, який може найвагомніше сприяти технологічному переоснащенню виробництва, досягненню стабільного економічного зростання, розвитку експортних і імпортозаміщуючих галузей, підвищенню ефективності функціонування підприємств, а відтак, і розвитку відповідних територій, поліпшенню соціального захисту громадян.

Тому залучення та ефективного використання прямих іноземних інвестицій в економіку України є сьогодні, як ніколи, актуальним питанням, яке потребує від уряду негайних дій.

Міжнародна інвестиційна позиція України відіграє важливу роль у визначенні зовнішньої та внутрішньої економічної політики держави. За сучасних обставин зростаючої взаємозалежності економік різних країн приплив та відтік іноземних капіталовкладень має велике значення для прийняття тих або інших економічних рішень [1].

Перші іноземні компанії, що почали цілеспрямоване впровадження в український ринок, – це найбільші ТНК, що роблять недорогою продукцію масового попиту. Як приклади можна навести McDonald's, Coca-Cola та ін. Після масових постачань товарів такі компанії звичайно приступають до їх виробництва в середині країни. Це диктується високим митом і необхідністю розміщувати виробництво ближче до споживачів. Як і раніше, такі ключові галузі, як металургія та хімічна, не привабливі для іноземного інвестора. Іноземні інвестиції вкладено в 9442 підприємства. Значний потік інвестицій іде в найрозвинутіші регіони України (Київ, Київську, Донецьку, Одеську, Дніпропетровську області) [3].

Інвестиційні стратегії українських компаній на міжнародних ринках реалізуються як у вигляді реальних (капітальних), так і фінансових (шляхом випуску акцій через механізм IPO або випуску єврооблігацій та депозитарних розписок) інвестицій. Нагальною проблемою, що потребує системного вирішення є створення легітимних українських ТНК, здатних реалізувати власні інвестиційні стратегії на глобальному ринку. На сьогодні актуальним засобом уникнення випадків домінування дочірніх компаній зарубіжних ТНК над українськими корпораціями є створення міжнародних стратегічних альянсів, які сприятимуть проникненню національного бізнесу на нові ринки, раціональному

розподілу ризиків, інтенсифікації нововведень, забезпеченню синергії від інтернаціоналізації бізнесу за умови збереження національних інтересів.

Україна має залучати передусім інвесторів, які хотіли би отримати великий прибуток але за довгий час, тобто необхідні великі вкладення і деякий час на розвиток. Україна має дуже великий потенціал економіки для залучення інвестицій як іноземний так і українських

Насамперед Україні потрібні інвестиції, які можуть:

– забезпечити ефективну інтеграцію національної економіки у світову завдяки виробничій та науково-технічній кооперації;

– сприяти забезпеченню потреб національної економіки у необхідній сировині та продукції;

– слугувати джерелом капіталовкладень, причому у формі сучасних засобів виробництва;

– стати чинником не тільки реконструкції і відновлення, але і створення нових виробництв і підприємств;

– залучати вітчизняних підприємців до передового господарчого досвіду;

– стимулювати розвиток економічно ефективних і конкурентоспроможних експортерів;

– сприяти поширенню інновацій, збільшенню продуктивності праці та підвищенню добробуту населення [2].

Сильними сторонами України є її великий внутрішній ринок, достатній індустріальний та аграрний потенціал і вигідне геополітичне розташування щодо торговельних шляхів Європи та Азії. І саме тому, за допомогою достатньої кількості іноземних прямих та портфельних інвестицій, потенційно, Україна могла б бути однією з провідних країн Європи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Костьєв О. І. Прямі іноземні інвестиції в Україні / О. І. Костьєв // Економіст. – 2010. – № 11. – С. 22-26.

2. Косякіна О. А. Іноземні інвестиції в контексті впливу на економічний розвиток України / О. А. Косякіна // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – Т. 2. – 2010. – № 1 (3). – С. 145-152.

3. Полковниченко С. О. Вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток економіки України / С. О. Полковниченко, Н. В. Аркадьєва // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2010. – № 3 (7). – С. 79-85.

УДК 336.71(477)

ЗНАЧЕННЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Рогульська Ю. Ю., студент групи Е 3/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Останніми роками в Україні відбувався активний процес автоматизації банківської діяльності, пов'язаний насамперед із впровадженням у банківську практику технологій дистанційного обслуговування. Активне впровадження зазначених технологій у практику обслуговування клієнтів банків об'єктивно сприятиме збільшенню обсягів безготівкових розрахунків, зокрема роздрібних платежів. Їм приділяється особлива увага, оскільки за платіжними системами взагалі, вбачається подальший розвиток економіки в країні.

Останнє десятиріччя характеризується активним розвитком науково-технічного прогресу і фінансового ринку, що сьогодні відіграє важливу роль для здійснення розрахунків. Внутрішні та транскордонні роздрібні платежі, які виконуються з використанням новітніх платіжних продуктів, збільшуються за обсягами і зумовлені новими потребами і підвищеними вимогами до ефективності та надійності платежів.

Безпека без ідентифікації (яка є традиційною технологією банківського обліку операцій та є дорогою для систем масових платежів, що здебільшого оброблюють операції з невеликими сумами) може бути легко реалізована за допомогою електронного платіжного засобу на пред'явника, що випускається в обіг без відкриття банківського рахунка, цим засобом є електронні гроші [1].

Електронні розрахунки є складовою фінансових послуг, що охоплює новітні банківські технології та можливості мережі Інтернет і демонструє сьогодні найвищі темпи зростання на фінансовому ринку.

На сьогодні в світі спостерігається тенденція до зменшення обсягів готівкового обігу. Так, наприклад, у 2010-2011 рр. обсяг готівки в обігу в Швеції зменшився на 7,5%, у Фінляндії – майже на 4%. Причинами цього є те, що організація та регулювання готівкового грошового обігу стає більш складнішим та дорожчим, це призводить до зростання витрат центрального банку та банків країни, тому центральні банки більшості країн світу приділяють значну увагу сучасним підходам щодо забезпечення належного рівня розвитку безготівкових платежів.

Дистанційне обслуговування рахунку клієнта може здійснюватися за допомогою систем “Клієнт – банк”, “Клієнт – Інтернет – банк” і мобільного банкінгу. Але не зважаючи на те, що оперативне ведення клієнтом своїх рахунків у банку та обмін технологічною інформацією, визначеною договором між банком і клієнтом, стає також популярним, питома вага клієнтів, які використовують дистанційне обслуговування, в свою чергу, залишається незначною, але динаміка цього процесу є позитивною, в чому є велика заслуга Національного банку України.

Так, станом на 01.07.2012 р. понад 11 млн. клієнтів мали в своєму розпорядженні майже 15 млн. рахунків дистанційного обслуговування. Лише в першому півріччі 2012 року кількість таких клієнтів збільшилася на 4,4 млн. осіб, тобто на 63,8%. При цьому 43,9% клієнтів – суб'єктів господарювання використовували систему дистанційного обслуговування, з них дві третини (67,6%) обслуговувались у п'яти банках України. Останніми роками активно збільшується кількість клієнтів – суб'єктів господарювання з використанням

дистанційного обслуговування. У сучасних умовах це питання актуальне, оскільки на ринку дистанційного банківського обслуговування відбуваються якісні зміни, які дозволяють клієнтам зручно і швидко користуватися сервісом у будь-якому куточку світу, використовуючи різні канали зв'язку з банком [3].

Також не менш важливими є і банківські послуги за допомогою мобільного Інтернету. Нині значну питому вагу корпоративних клієнтів становлять представники саме середнього та малого бізнесу, які через специфіку своєї діяльності часто не мають можливості працювати в системі "Клієнт – банк". Крім того, кожен клієнт бажає і має змогу сьогодні легко оплатити комунальні та послуги зв'язку, отримати інформацію про стан рахунку, сплатити кредит дистанційно, не відвідуючи банківську установу.

За даними Дата Інсайт (Data Insight – дослідне агентство, яке спеціалізується на ринку електронної комерції), популярність електронних грошей в Інтернеті перевищує популярність банківських карток. Якщо виникає необхідність здійснити платіж он-лайн, то 30% респондентів вибирають платежі з електронних гаманців, 26% розплачуються кредитними картками, і лише 9% здійснюють платежі через Інтернет-банкінг. Українці оплачують кредитними картками приблизно 1,5 млрд. грн. за товари в он-лайн. Це 5-6% від усього обсягу ринку, який оцінюється приблизно в 20 млрд. грн [2].

Отже, в Україні розвиток безготівкових роздрібних платежів відбувається динамічно. Зростає кількість платіжних карток, активно збільшується кількість клієнтів, які надають перевагу дистанційному обслуговуванню, започатковано проекти випуску безконтактних карток. Завдяки цілеспрямованій роботі Національного банку України нині стратегія переходу на безготівкові роздрібні платежі є одним із пріоритетів розвитку національного платіжного простору. Як свідчить досвід європейських країн, реалізація саме такої стратегії дає змогу вирішити важливі завдання щодо підвищення ефективності функціонування всієї фінансової системи та забезпечення фінансової незалежності держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Денисов І. Сучасний етап розвитку фінансової безпеки електронних розрахунків / І. Денисов // Банківська справа. – Київ. – 2013. – № 4. – С. 22-27.
2. Мельниченко О. Аналіз стану використання сучасних платіжних засобів у контексті виведення готівкових коштів із позабанківського обігу в Україні / О. Мельниченко // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 1. – С. 26-31.
3. Міщенко В. Розвиток безготівкових роздрібних платежів і технологій самообслуговування клієнтів банків в Україні / В. Міщенко, М. Ніконова // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 1. – С. 20-25.

УДК 338.857

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОГО БАНКУ РЕКОНСТРУКЦІЇ І РОЗВИТКУ

*Сердечна Ю. С., студент групи Ф 2/1
Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.
Миколаївський національний аграрний університет*

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) створений у 1946 р. відповідно до домовленості учасників Бреттон-Вудської конференції, коли 28 країн підписали “Статус угоди про Міжнародний банк реконструкції та розвитку”, що був розроблений на конференції Організації Об'єднаних Націй з валютно-фінансових питань. Банк є партнером для країн з економікою, що розвивається, і ринками, що розширюються, з метою поліпшення якості життя людей. На відміну від багатьох програм гуманітарної та технічної допомоги Банк не надає грантів. Усі позики, що видаються Банком, мають поворотний характер.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку – це міжнародна фінансово-кредитна установа, яка надає довгострокові кредити під державні програми тільки урядам та центральним банкам країн-членів. Банк як спеціалізована установа входить у систему Об'єднаних Націй. Штаб-квартира МБРР знаходиться у Вашингтоні. Банк має близько 70 бюро і представництв у регіонах та країнах, у тому числі й у Росії, близько 186 держав є членами МБРР, а його капітал становить 200 млрд дол. США. Членство відкрите тільки для членів МВФ у той час і на тих умовах, що визначаються Банком. Кожна країна – член МБРР має стати передплатником його капіталу, причому мінімальна частка внесеного капіталу встановлюється банком [1].

На відміну від МВФ Міжнародний банк реконструкції та розвитку кредитує проекти економічного розвитку. МБРР – найбільший кредитор проектів розвитку в країнах, що розвиваються із середнім рівнем доходів на душу населення. Країни, що подають заявку на вступ у МБРР, повинні спочатку стати членами МВФ. Всі позики банку надаються під гарантії урядів країн-членів. Позики виділяються під процентну ставку, що змінюється кожні 6 місяців.

МБРР є значним позичальником на світовому фінансовому ринку. Він випускає облігації під 7% річних, що дуже вигідно приватним інвесторам. Їхній інтерес підігривається ще й тим, що банк дає гарантії під ці облігації. Крім того, приватні банки й інші кредитні інститути вкладають свої капітали в облігації МБРР. За рахунок емісії облігацій МБРР формує 94% своїх ресурсів.

Позики банку надаються лише урядам країн або під їхню гарантію державним та приватним організаціям і корпораціям. Чим бідніша країна, тим сприятливіші умови, на яких вона може отримати кредит у МБРР. Позики надаються здебільшого на 15-20 років і мають 5-річний пільговий період, протягом якого сплачуються тільки відсоткова ставка та кошти для резервування для клієнта кредитної лінії. Відсоткові ставки по позиках Світового банку змінюються кожні 6 місяців.

Специфіка МБРР полягає в тому, що він не є банком у традиційному розумінні. Тією мірою, якою можна говорити про підписний капітал, позики, гарантії, випуск облігацій, ця фінансова установа є банком. Але характер

акціонерів, природа підписки, відсутність дивідендів за акціями МБРР, депозитів і короткострокових позик не відповідають прийнятому розумінню банку. МБРР – інвестиційний банк, який надає посередницькі послуги між інвестором і отримувачем, позичаючи у одного і даючи в позику іншому.

Вищими органами МБРР є Рада управляючих і Директорат як виконавчий орган. На чолі банку знаходиться президент, як правило, представник вищих ділових кіл США. Сесії Ради, що складається з міністрів фінансів або керуючих центральними банками, проводяться раз на рік спільно з МВФ. Членами банку можуть бути тільки члени МВФ, голоси також визначаються квотою країни в капіталі МБРР (більше 180 млрд дол.) Хоча членами МБРР є 186 країн, лідируюче становище належить сімці: США, Японії, Великобританії, ФРН, Франції, Канаді та Італії [2].

Основне призначення кредитів – стимулювати розвиток приватного сектора в країнах-членах. До прийняття рішення про надання кредиту в країну прибуває місія МБРР, яка вивчає економічну ситуацію, оцінює доцільність здійснення проектів, під які плануються кредити. Місія складає свій висновок і рекомендації, які країна мусить прийняти, інакше може й не одержати кредиту.

На додаток до МБРР були створені такі фінансові інститути: Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій, Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних спорів. Всі ці фінансові інститути працюють у тісній взаємодії, утворюючи Групу Світового банку. На початок 2012 р. до складу членів цих організацій входили 186 країн. За період свого існування банк і його організації надали понад 5 тис. позик на загальну суму 245 млрд дол., майже 3/4 всіх позик припадає на МБРР [1].

Отже, досвід проектного кредитування МБРР свідчить, що без урахування стану і перспектив народного господарства, внутрішньополітичних, соціальних та культурно-етнічних особливостей країн-позичальників навіть найкращі технічні проекти не забезпечать належного рівня ефективності. Щоб реалізувати моделі розвитку, найоптимальніші для країн-позичальників, Банк установлює пріоритетні напрями проектного кредитування або ж господарсько-політичні умови кредитів на цілі структурної адаптації, не пов'язані з проектами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бочан І. О. Міжнародні організації [Електронний ресурс] / І. О. Бочан. – Режим доступу : <http://djerelo.com/economika>.

2. Ковалевський В. В. Основні етапи становлення й розвитку системи міжнародних організацій [Електронний ресурс] / В. В. Ковалевський. – Режим доступу : http://www.ebkttime.net/bk_298.

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ

Сидорчук Я. Ю., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Міжнародний Валютний Фонд - це міжнародна фінансова організація, що була заснована в 1945 р. До складу МВФ входять 185 країн, останньою країною, що приєдналась, є Чорногорія. Кредити МВФ спрямовуються на підтримку курсу національної валюти, міжнародних резервів держави та активних позицій платіжного балансу. Кредити МВФ отримують центральні банки країн, які зараховують їх у свої міжнародні резерви і використовують виключно для інтервенцій на валютному ринку для вказаних цілей [1].

Україна стала членом МВФ у 1992 р. відповідно до Закону України “Про вступ України до Міжнародного валютного фонду”. Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій”, який було прийнято 3 червня 1992 р. На сьогодні квота України у Фонді складає 1 млрд 372 млн СПЗ. З 1994 р. співпрацю України з МВФ було активізовано за такими програмами, як: STF, Stand-by та Механізм розширеного фінансування (EFF), кошти за ними в основному направляються на фінансування дефіцитів платіжного та торговельного балансів країни. Важливим напрямом використання кредитів МВФ є також формування валютних резервів. Зокрема, за рахунок кредитів МВФ Україні вдалось успішно провести грошову реформу та ввести конвертованість гривні за поточними операціями.

У співробітництві України з МВФ виділяють кілька етапів.

На першому етапі їх співпраці, у 1994-1995 рр., Україні було надано фінансову допомогу у вигляді системної трансформаційної позики (STF – Systemic Transformation Facility) на суму 498,7 млн СПЗ або 763,1 млн дол. США для підтримки платіжного балансу України. Але через невиконання Україною ряду умов програму було завершено достроково.

На другому етапі, протягом 1995-1998 рр., Україна співпрацювала з МВФ за трьома річними програмами “stand-by” з метою підтримки курсу національної валюти і фінансування дефіциту платіжного балансу та отримала кредити на загальну суму 1 318,2 млн СПЗ або близько 1 935 млн дол. США.

Третій етап, 1998-2002 рр. – співробітництво у рамках програми розширеного фінансування (EFF – Extended Fund Facility), яка передбачала надання Україні кредиту на загальну суму 2,6 млрд дол. США. У грудні 2000 р. термін дії Програми EFF було продовжено до вересня 2002 р., але МВФ так і не надав Україні залишкової суми кредитів, визнавши негативними висновки останнього перегляду ходу виконання програми. У рамках Програми EFF Україна отримала 1 193,0 млн СПЗ або 1 591,0 млн дол. США, які були спрямовані на поповнення валютних резервів Національного банку України.

На четвертому етапі, 2004-2005 рр., після завершення співробітництва за Програмою EFF, уряд України серед прийнятних форм подальшого співробітництва України з Міжнародним валютним фондом на безкредитній основі обрав попереджувальну програму “стенд-бай”, зокрема програму “попереджувальний стенд-бай”, що була розрахована на 12 місяців. Дана програма передбачала можливість України отримати кредит на суму 411,6 млн СПЗ, що було еквівалентом приблизно 600 млн дол. США, за умови погіршення платіжного балансу або стану валютних резервів. У рамках Програми передбачалася поступова трансформація відносин між Україною та МВФ до безкредитних. Строк дії цієї угоди закінчився відповідно до її умов.

Протягом 2005-2006 рр. технічні місії МВФ кілька разів відвідували Україну з метою надання урядові допомоги у різноманітних сферах, у тому числі щодо управління державним боргом, фінансово-бюджетної політики та управління митними справами. У 2006-2007 рр. експерт МВФ на постійній основі був залучений до діяльності Міністерства фінансів України щодо фінансового аналізу й прогнозування, стратегії планування бюджету й контролю за фінансовою стабільністю [1].

Співробітництво України з МВФ було поживавлено у 2008 р. за несприятливої ситуації на світових фінансових ринках. Результатом їх перемовин стало затвердження МВФ 5 листопада 2008 р. програми для України за дворічною угодою “стенд-бай” з обсягом фінансування 16,43 млрд дол.

Протягом дії програми “стенд-бай” Україна отримала три транші з загальним обсягом 10,6 млрд дол. США, з яких 4,5 млрд дол. США було спрямовано безпосередньо до Державного бюджету на фінансування фіскального дефіциту, у тому числі на погашення зовнішніх боргових зобов'язань уряду України.

Черговий транш у сумі близько 3,9 млрд дол. США передбачалося отримати у листопаді 2009 р. Однак перегляд програми завершено не було, а фінансування фактично було припинено. У серпні та вересні 2009 р. Україна, як країна-учасниця МВФ, отримала кошти на свій рахунок авуарів в рамках загального та спеціального розподілів на загальну суму 1,309 млрд СПЗ.

У березні та квітні 2010 р. в Україні працювали технічні місії МВФ, які ставили перед собою мету дослідити макроекономічну ситуацію в країні та з'ясувати можливості для відновлення кредитування. 28 липня 2010 р. Рада Директорів МВФ ухвалила рішення про започаткування нової програми співробітництва для України, в рамках якої Україні протягом 2010-2013 рр. планувалося надати кредиту розмірі 15,15 млрд дол. США.

Інтенсивні переговори з МВФ, а також робота уряду щодо скорочення державних видатків дають змогу очікувати надходження першого траншу коштів у рамках програми співпраці з Фондом уже у квітні 2014 року [2].

Отже, транші МВФ відіграють важливу роль у розвитку нашої країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ковалевський В. В. Основні етапи становлення й розвитку системи міжнародних організацій / В. В. Ковалевський. – К. : Київ, 2012. – 218 с.
2. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://www.finobzor.com.ua>.

УДК 336.78: 339.72

ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКУ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ

Стецюк К. І., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Важливу роль у світовій банківській системі відіграє система групових і регіональних міжнародних фінансово-кредитних установ. Особливе місце серед таких установ займає Банк міжнародних розрахунків – БМР (Bank for International Settlement – BIS), як міждержавна банківська організація. Банк міжнародних розрахунків є однією з перших кредитних установ регіонального типу [1]. Банк міжнародних розрахунків засновано в 1930 році як міждержавний банк, що поєднує проведення суто комерційних операцій для центральних банків з організацією валютного співробітництва. Членами Банку є 49 держав, які представляють центральні банки цих країн. Одна з основних цілей міжнародної діяльності Банку полягає в зміцненні міжнародної фінансової стабільності. Особливої актуальності така діяльність набуває в сучасних умовах інтеграції світових фінансових ринків. Це визначає місце і роль банку в системі міжнародних відносин: БМР є місцем зустрічі представників центральних банків; є банком центральних банків – зберігає їх депозити, які становлять значну частку світових валютних резервів, здійснює розрахунки між ними на кліринговій основі; є агентом або довіреною особою з різноманітних міжнародних фінансових домовленостей.

Суттєва особливість БМР полягає у тому, що його головними передплатниками є центральні банки країн-членів. З цієї причини БМР часто називають банком центральних банків. Крім того, учасниками БМР є і деякі приватні комерційні банки, зокрема великі американські банки групи Моргана [3]. Членами БМР сьогодні є центральні банки таких країн, як: Алжир, Аргентина, Австралія, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Бразилія, Болгарія, Канада [1]. Основне джерело – позичкові кошти (вклади) центральних банків країн-

членів в іноземній валюті або золоті [3]. БМР виконує ряд обов'язкових функцій. Зокрема:

- здійснює широке коло банківських операцій з метою сприяння центральним банкам в управлінні їх валютними резервами, тобто БМР є банком центральних банків;
- є форумом (організатором) міжнародного грошово-кредитного і валютного співробітництва, у межах якого періодично зустрічаються керівники центральних банків;
- виступає інформаційно-дослідним центром із питань грошово-кредитних та валютно-фінансових відносин;

Залучені за допомогою депозитів та іншим шляхом фінансові ресурси БМР використовує головно на здійснення кредитних та інвестиційних операцій. БМР кредитує передовсім центральні банки. Кредитні операції БМР можуть мати форму:

- свопів із золотом;
- кредитів, забезпечених золотом, векселями та іншими короткостроковими зобов'язаннями й цінними паперами, які швидко реалізуються на ринку;
- кредитів під золото або розміщені в БМР валютні депозити на ту ж суму та з тими ж строками погашення;
- незабезпечених кредитів у вигляді авансів або депозитів і кредитів на умовах "стенд-бай";
- інших типів кредитування.

Крім того, застосовуються різноманітні сполучення зазначених видів кредиту. БМР здійснює також дисконтування та редисконтування тратт, чеків та інших короткострокових зобов'язань швидкої ліквідності.

Окрім традиційного кредитування, БМР може надавати та організовувати надзвичайне фінансування (emergency financing) для підтримки потреб міжнародної валютної системи. Так, у період фінансової кризи 1931—1933 рр. БМР організував кредитну підтримку для Австрійського та Німецького центральних банків. У 1960-х роках надав спеціальні кредити на підтримку італійської ліри (1964), французького франка (1968), фунта стерлінгів (1968, 1969).

БМР надає також фінансову підтримку в контексті програм стабілізації МВФ (для Мексики в 1982 та для Бразилії в 1998 р.). З початку 1980-х років під гарантії центральних банків БМР здійснює проміжне кредитування країн, які очікують кредитів М ВФ. Такі кредити вже отримали Угорщина, Мексика, Бразилія, Аргентина, екс-Югославія. Навіть Міжнародному валютному фонду для підтримки політики розширеного доступу країн з дефіцитним платіжним балансом до його кредитів БМР надає фінансову допомогу.

Кошти, які не використані для кредитування центральних банків, розміщуються на ринкових умовах в інших центральних банках, міжнародних організаціях, банках-кореспондентах. Головними формами інвестицій є відкриття депозитів у провідних комерційних банках світу та купівля короткострокових державних цінних паперів, включаючи казначейські векселі

США. Хоча в сучасних умовах дані операції становлять основу інвестиційної діяльності Банку, він також здійснює широкий спектр операцій з валютою та золотом як від власного імені, так і від імені своїх клієнтів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Віднійчук-Вірван Л. А. Міжнародні розрахунки і валютні операції : [навч. посіб.] / Л. А. Віднійчук-Вірван. – Львів : Магнолія, 2007. – 214 с.
2. Прадун В. П. Кредитні лінії міжнародних фінансових організацій / В. П. Прадун, І. С. Журба // Фінанси України. – 2001. – № 3. – С. 133-138.

УДК 336.226

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ТА УХИЛЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ

Топорова Т. С., студент групи Е 3/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Ухилення від сплати податків можна назвати основною причиною тінізації економіки. Тінізація як процес починається з свідомої несплати податків у сфері легального підприємництва. Тому, можна сказати, що тіньова економіка фінансується за рахунок накопичених неврахованих через ухилення від сплати податків коштах.

За оцінками експертів, загальне податкове навантаження в Україні майже вдвічі перевищує цей показник в інших країнах та становить 70–80% від отриманого доходу без урахування навантаження на заробітну плату та собівартість продукції. Це стимулює приховування реальних обсягів економічної діяльності, виведення її у “тінь”. Обтяжливість податкової системи України визначається не величиною податкових ставок, а насамперед нерівномірністю податкового навантаження, запутаністю й нестабільністю податкового законодавства [3].

За оцінками спеціалістів Ради Європи на пострадянському просторі існують 4 основні сфери кримінальної активності, які дають можливість отримувати нелегальні прибутки: контрабанда, ухилення від сплати податків, нелегальне маніпулювання процесом приватизації, корупція.

Крім того, однією з причин виникнення тіньового сектору економіки є низька зарплата і високі податки на фонд оплати праці. На 1 долар погодинної зарплати середньостатистичний український працівник виробляє приблизно в 3 рази більший ВВП, ніж аналогічний американський. Це говорить про експлуатацію найманої праці. За мізерну зарплату наш працівник змушений придбавати товари і послуги за світовими цінами. В умовах сьогодення тіньовим сектором економіки України щорічно через кореспондентські рахунки

перераховується за межі нашої держави понад 63 млн. гривень. А суми щорічного ухилення від оподаткування досягають майже 5,7 млрд. гривень [2].

При визначенні домінуючих у тіньовому секторі галузей, варто зазначити три основні: нафтопереробну (високий рівень тінізації пояснюється наявністю корупційних схем при розподілі спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами), сільське господарство (правопорушення при використанні земель сільськогосподарського призначення, незаконне відчуження земель і передання їх в оренду, заниження обсягів урожаю сільськогосподарських культур за рахунок прихованих площ посівів та завищених даних про втрату врожаю під час збирання, обмеження зовнішніх ринків збуту) та малий і середній бізнес (тінізація економіки призводить до приховування підприємствами реальних обсягів доходів, ухилення від сплати податків, створення фіктивних підприємств).

Специфіка “відмивання” незаконних коштів в Україні полягає не у введенні злочинних доходів до легітимної сфери капіталообороту, а, навпаки, – в їх вилученні з легітимної сфери у вигляді готівки, що є джерелом функціонування “тіньового” сектора економіки. В умовах глобалізації тіньової економіки в Україні вилучення коштів з легітимного обороту як з метою ухилення від оподаткування, так і їх розкрадання, для багатьох організованих злочинних угруповань стало професійним видом “підприємницької” діяльності.

Проблема ухилення від оподаткування та сплати податків є досить актуальною в кожній країні світу і потребує нагальних заходів, спрямованих на її подолання. Зменшити обсяги цього явища можливо за рахунок врегулювання та вдосконалення податкової нормативно-правової бази. Створення такої податкової системи, яка б не спонукала суб'єктів господарювання шукати прогалини в законодавстві, щоб зменшити податкове навантаження.

Для детінізації економіки та виведення частини доходів громадян і юридичних осіб з тіні необхідно [1]:

- 1) розробити механізми, які стимулюватимуть застосування підприємствами податкового планування замість застосування ними тіньових схем ухилення від сплати податків;
- 2) постійно проводити масово-роз'яснювальну роботу із платниками податків для підвищення податкової культури в суспільстві. Розробити та запровадити загальнонаціональну програму формування податкової культури;
- 3) створити інформаційну базу підприємств, організацій, закладів і громадян України, які ухиляються від сплати податків, для використання такої інформації реєструючими органами в разі вирішення питання про створення такими юридичними й фізичними особами нових суб'єктів підприємницької діяльності.

Таким чином, проблема тінізації внаслідок ухилення від оподаткування є досить важливою для економіки країни, отже попередження і боротьба даним явищем є одним з пріоритетних завдань органів державної влади, а точніше прокуратури, податкової служби та Верховної Ради України. Окрім того, значну роль у вирішенні цього питання відіграють дослідження та праці науковців, економістів та фахівців з економічних спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Воронкова О. М. Посилення протидії ухиленню від оподаткування в системі податкового адміністрування / О. М. Воронкова // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – № 2. – С. 41-51.
2. Предборський В. А. Тінізаційний аспект процесів початкового нагромадження капіталу в Україні / В. А. Предборський // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – № 6 (73). – С. 26-30.
3. Харко Д. Правова природа тіньової економіки: поняття, причини та напрями детінізації / Д. Харко // Вісник Львів. ун-ту, серія юрид. – Вип. 52, 2011. – С. 351-357.

УДК 368.045

ДОСВІД СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР ЗА КОРДОНОМ

*Тройнікова Є. С., студент групи ЗЕД 3/1
Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.
Миколаївський національний аграрний університет*

Одним із елементів гарантування стабілізації фінансового стану аграрних підприємств в ринкових умовах є страхування, що забезпечує безперервність розвитку сільськогосподарського виробництва, функціонування аграрного ринку й може слугувати джерелом інвестицій у сільське господарство.

Міжнародна практика пропонує різні варіанти побудови системи страхування ризиків сільськогосподарського виробництва. Так, у Канаді, Росії, Іспанії, США державою здійснюється субсидіювання програм мультиризикового страхування; у Франції та Австрії передбачено субсидіювання страхових премій за окремими страховими послугами; у Швеції страхування здійснюється приватними страховими компаніями без допомоги держави. В даний час в Канаді діє ряд державних програм мінімізації ризиків та фінансування фермерів, програми страхування врожаю, що включають: програми стабілізації доходу; програми весняного та осіннього авансування сільгоспвиробників Канади; провінційні програми підтримки фермерів.

Найбільш універсальною формою страхування, яка була започаткована в провінції Альберта ще 1965 року, є страхування врожаю від усіх ризиків, пов'язаних з несприятливими погодними умовами. Страхова угода для цього виду страхування містить узгоджену інформацію щодо переліку культур, що підлягають страхуванню, переліку страхових ризиків, а також рівня страхового покриття, який обирає фермер. Посіви головних сільськогосподарських культур, що вирощують в Альберті – пшениці, ячменю, рапсу та вівсу є практично повністю (на 95%) застрахованими. Крім того, фермери страхують також виробництво багатьох інших культур, включаючи цукровий буряк, овочі, соняшник, кукурудзу [1].

До стандартного переліку страхових ризиків належать: посуха, паводок, вітер, мороз, пожежа, спричинена блискавкою, надмірні опади, сніг, шкода від диких тварин, ураження шкідниками, хвороби рослин та град. Корпорація з надання послуг сільському господарству може додавати до стандартного списку інші страхові ризики в разі, якщо інші природні негаразди призвели до значних втрат врожаю.

Крім страхування врожаю від усіх ризиків, Корпорація адмініструє також деякі особливі програми страхування, як, зокрема, програма страхування від прямого граду. Цей вид страхування виділений окремо на тій підставі, що прямий град є найбільш поширеною і реальною загрозою для посівів в провінції Альберта. Страхові внески за цією програмою урядом не субсидуються, проте програма має низку переваг, які спонукають фермерів до участі в ній. Ця програма дозволяє страхувати переважну більшість культур, які вирощують в Альберті. Можна страхувати як цілі поля, так і окремі частини поля. Процедури укладення страхової угоди максимально спрощені: відшкодування можна отримати вже наступного дня після звернення фермера по страховку, якщо настав страховий випадок.

У США існує три програми страхування врожаю.

1. Програма Catastrophic Risk Protection (захист від катастрофічних ризиків). Ця програма спрямована на страхування індивідуального виробничого ризику. Вона задумана як засіб, за допомогою якого держава переводить катастрофічні ризики в сферу страхування, тобто замість просто сплачувати прямі відшкодування з бюджету, залучає фермерів до мінімальної участі в захисті від катастрофічних ризиків. Субсидування державою страхового внеску в цьому випадку є максимальним – складає 100%, проте фермер сплачує адміністративний внесок у розмірі 60 американських доларів на рік за кожну застраховану культуру. Отже, фінансова участь фермера в такому страхуванні незначна, проте й захист є досить обмеженим: покриття врожаю складає 50% від середньої врожайності за 4-10 років, а покриття ціни - 55% очікуваної ціни на певну культуру за прогнозом Агентства по управлінню ризиками при Міністерстві сільського господарства США.

2. Програма “Buy Up” (або “куплене покриття”). Це основна програма страхування індивідуального виробничого ризику, яка надає фермеру широкі можливості вибору щодо покриття, як урожаю, так і ціни. Зокрема, фермер, може обрати рівень покриття врожаю від 50% до 85% від середньої врожайності за 4-10 років, а покриття ціни – від 60% до 100% очікуваної ціни на певну культуру за прогнозом Агентства по управлінню ризиками при Міністерстві сільського господарства США. Зокрема, за рівня покриття врожаю 65% та рівня покриття ціни 100%, держава компенсує фермеру 59% страхового внеску.

3. Програма Group Risk Plan (груповий план). Це програма страхування на основі індексу врожайності по району. Покриття за врожаєм в цьому випадку складає від 70% до 90% від урожаю в районі. Покриття по ціні – від 90% до 150% очікуваної ціни на певну культуру за прогнозом Агентства по управлінню ризиками при Міністерстві сільського господарства США. Як і у попередньому випадку, відсоток державної субсидії у складі страхового внеску залежить від

обраного рівня покриття за урожаєм та ціною. Для фермера використовувати цю програму доцільно тоді, коли індивідуальний показник врожайності в його господарстві корелює з показником врожайності по району [2].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гутко Л. М. Досвід державної підтримки страхування ризиків сільськогосподарського виробництва / Л. М. Гутко // Економіка АПК. – 2009. – № 10. – С. 147-152.
2. Клапків М. С. Зарубіжна практика застосування теорії ризику в страховому підприємстві / М. С. Клапків, І. С. Ткаченко // Фінанси України. – 1997. – № 11. – С. 103-111.

УДК 368. 072

ДОСВІД СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН ЗА КОРДОНОМ

Флоренко М. С., студент групи ЗЕД 3/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Страхування тварин – вид майнового страхування, який забезпечує страховий захист власникам на випадок загибелі, падежу або вимушеного забою тварин. Нині цей вид страхування не набув належного розвитку на вітчизняному страховому ринку. Але бажанн явласників тварин заручитися захистом на випадок можливих втрат відкриває широкі можливості для страхових компаній у розвитку такого виду страхування.

У Великій Британії поліс зі страхування тварин передбачає покриття на випадок загибелі їх від переляку (причиною можуть бути літальні апарати, дикі звірі, злі собаки тощо), птиці – від гризунів. У Голландії фермер має змогу страхувати як усе стадо, так і лише окремих тварин.

Європа пропонує фермерам комплексну систему превентивних та захисних заходів від хвороб тварин. Європейський Союз регулює принципи управління изиками хвороб сільськогосподарських тварин, які впроваджуються на національному рівні. Різні органи відповідають за цей процес. У багатьох країнах держава бере на себе фінансування заходів з попередження епідемій і боротьби з хворобами. Приватний сектор пропонує додаткове страхове покриття, наприклад, покриття збитків із-за зупинки роботи сільськогосподарських підприємств при виявленні епідемій хвороб [1].

Страхові компанії покривають збитки фермерів, які не фінансуються з державних бюджетів. Відсоток участі виробників у програмах страхування залишається невисоким і зростання обсягів страхування тварин в найближчому майбутньому не очікується. Дана ситуація дивує, оскільки фермери зазнають істотних збитків після епідемій хвороб (ящур, чума свиней, пташиний грип та

коров'ячий сказ). Основними причинами незначного обсягу страхування тварин експерти називають високі ставки премій за додаткове покриття та обмеженість фінансових ресурсів у фермерів Європи.

У процесі структурних змін фермери фокусуються на підвищенні продуктивності, оновлення устаткування і збільшення розмірів фермерських господарств. У той же час, структурні зміни в аграрному секторі пропонують нові можливості для страхових компаній. Сільськогосподарські підприємства укрупнюються, підвищують рівень спеціалізації і вимагають великих інвестицій (приватних і державних). Оскільки банки дотримуються консервативного підходу при кредитуванні тваринницьких господарств через зростаючих ризиків хвороб, страховки можуть підвищити кредитоспроможність фермерів навіть при зупинці роботи через спалахи хвороб сільськогосподарських тварин.

У Європі використовуються декілька видів відшкодування збитків. Державні виплати доповнюються додатковими покриттями за договорами страхування. Страхові продукти часто ґрунтуються на рішеннях і розпорядженнях державних ветеринарних служб на додаток до державних компенсацій.

Ризики, пов'язані зі страхуванням тварин, поділяють на чотири групи.

1. Страхування на випадок загибелі або падежу тварин від хвороб чи стихійного лиха (повінь, обвал, блискавка, буря, ураган, град, землетрус), дії електричного струму, замерзання, задушення, отруєння травами, укусу змій або отруйних комах, утоплення, попадання підзасіб транспорту, попадання в ущелину та інші травматичні пошкодження.

2. Страхування на випадок вимушеного забою тварини, якщо вона травмована через нещасний випадок і це унеможливорює подальше її використання. Або якщо вимушений забій (за розпорядженням спеціаліста ветеринарної служби) пов'язаний із вжиттям заходів, спрямованих на боротьбу з епізоотією або невиліковною хворобою, що також виключає подальшу можливість використання тварини.

3. Страхування на випадок лікування тварини від хвороби чи травми, одержаної внаслідок нещасного випадку. У даному разі йдеться про непрямі збитки у вигляді додаткових витрат на утримання тварини.

4. Страхування на випадок викрадення або навмисних неправомірних дій третіх осіб [2].

Страхування тварин направлено на:

1. Відшкодування збитку від: падежу, загибелі або вимушеного забою тварин; крадіжки; неправомірних дій третіх осіб.

2. Зменшення та компенсацію збитків тваринницької продукції від: стихійних лих; пожеж; інших несприятливих подій.

Ситуація в аграрному секторі залишається складною. Основною причиною низького рівня участі у програмах страхування є недостатність фінансових ресурсів у виробників для покупки страхового покриття. Доходи тваринників знижуються через збільшення вартості кормів, палива та зростання заробітної плати найманим робітникам. З іншого боку, ціни на продукцію залишаються на низьких рівнях, так як супермаркети й оптовики диктують

закупівельні ціни на ринку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дем'яненко М. Я. Фінансові проблеми формування та розвитку аграрного ринку / М. Я. Дем'яненко // Облік і фінанси АПК, 2007. – № 5. – С. 16-22.
2. Філонюк О. Ринок страхування сільськогосподарських ризиків в Європі, [Електронний ресурс] / О. Філонок. – Режим доступу : [//http://forinsurer.com/public/03/06/16/546](http://forinsurer.com/public/03/06/16/546)

УДК 631.164.23

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Харевич Т. В., студент групи ЗЕД 3/1
Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.
Миколаївський національний аграрний університет*

Однією з актуальних проблем вітчизняної економіки є кредитування сільськогосподарських підприємств. Особливості процесу перебудови економічної системи в Україні значно впливають на реалізацію кредитної політики підприємств.

Одним з найбільш суттєвих факторів гальмування розвитку аграрного сектора економіки є недостатнє фінансове забезпечення агропідприємств. При цьому важливо враховувати специфіку сільськогосподарського виробництва, яка, в свою чергу, обумовлює особливості формування кредитних відносин в аграрній сфері. Під кредитними відносинами сільськогосподарських підприємств розуміють економічні відносини, які виникають у процесі кредитування аграрного виробництва та спрямовані на забезпечення потреб сільськогосподарських підприємств у кредитних ресурсах на умовах, що враховують базові принципи кредитування та об'єктивні вимоги галузі щодо обґрунтованості строку, обсягу, вартості кредиту, своєчасності його надходження, порядку погашення та сплати відсотків за користування ним. Серед особливостей кредитування сільськогосподарських підприємств можна виділити: тривалість виробничого циклу та сезонність роботи; збитковість, або вкрай низька прибутковість аграрних підприємств, можливий ризик, що пов'язаний з негативним впливом природних факторів; зношеність основних засобів (на сьогодні агропромисловий комплекс України забезпечений технікою лише на 45-65% від потреби, більшість із якої за своїми показниками як правило не відповідає сучасним вимогам); використання сільськогосподарськими підприємствами землі, як основного засобу виробництва; мораторій на продаж

сільськогосподарських земель ускладнює можливість надання кредитів під заставу землі [2].

Важливо наголосити, що одним із факторів, який впливає на кредитні відносини, є екологічний ризик. Адже забруднення навколишнього середовища може знизити продуктивність та якість виробленої продукції рослинництва та тваринництва. Одночасно, застосування до підприємства різних санкцій до забруднення довкілля призведе до зниження прибутковості.

Для забезпечення належної організації кредитних відносин в аграрній сфері важливо визначити та врахувати особливості аграрного виробництва. Перераховані особливості зумовлюють створення специфічних умов кредитування сільськогосподарського виробництва.

Проблемами кредитування сільськогосподарських підприємств банками є: підвищення фінансових ризиків, спричинене отриманням кредиту, у перспективі може призвести до втрати фінансової стійкості і навіть платоспроможності; відсутність у позичальників ліквідного забезпечення кредитів; високі кредитні відсотки; довга процедура розгляду можливості отримання кредиту; вплив сезону на сільськогосподарське виробництво і залежність від природно-кліматичних умов; катастрофічне падіння родючості ґрунтів та зростання їх ерозії; непостійне законодавство, нестабільність фінансової та політичної системи; неможливість отримання кредиту на створення сільськогосподарського підприємства “з нуля” [3].

Використання кредитів в якості джерела фінансування сільськогосподарських підприємств має важливе економічне значення. По-перше, кошти, вивільнені в одних ланках процесу відтворення, спрямовуються в інші ланки, що прискорює оборот капіталу та сприяє господарській діяльності на основі розширеного відтворення. По-друге, тимчасово вільні кошти через кредит спрямовують у ті ланки виробництва, на продукцію яких передбачається зростання попиту, а отже одержання вищих прибутків. Це створює можливості для запровадження новітньої техніки, прогресивного коригування всієї структури виробництва, підвищення його ефективності.

Крім того, завдяки кредитуванню грошові нагромадження та заощадження перетворюються у вартість, що дає дохід, тобто в позичковий капітал. Слід зазначити, що банківський кредит має певні особливості: складність залучення та оформлення; необхідність надання відповідних гарантій чи застави майна; підвищений ризик банкрутства через неможливість своєчасного погашення отриманих позик; втрата частки прибутку у зв'язку з необхідністю сплати відсотків за кредит [1].

Тому доцільно проводити попередні розрахунки планів погашення кредиту за різними методами, що адаптовані до сучасних умов діяльності вітчизняних сільськогосподарських підприємств, з метою визначення найбільш прийняттого варіанту у кожному конкретному випадку. Таким чином, кредитування належить до основних джерел позичкових коштів і виступає вагомим фінансовим важелем стимулювання та забезпечення діяльності підприємств.

Вітчизняні виробники зацікавлені в можливості кредитування майбутнього врожаю, тому співпраця з банками є невід'ємною складовою формування основи продовольчої безпеки України та вітчизняних споживачів. Тому, однозначно можна стверджувати, що використання кредитного забезпечення є перспективним напрямком вдосконалення роботи й фінансового стану аграрних підприємств.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гудзь О. Є. Фінансова діагностика в сільськогосподарських підприємствах / О. Є. Гудзь // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 1. – С. 28-33.
2. Калашнікова Т. В. Стан і тенденції розвитку кредитного забезпечення аграрної галузі України // Фінанси України. – 2010. – № 10. – С. 29-38.
3. Содома Р. І. Кредитна підтримка банками сільськогосподарських підприємств України / Р. І. Содома // Облік і фінанси АПК. – № 3. – 2010. – С. 118.

УДК 061.727.336.277

РОЗВИТОК І ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖАМЕРИКАНСЬКОГО БАНКУ РОЗВИТКУ

Шкапоєд В. Ф., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Проект угоди про створення Міжамериканського банку розвитку найстарішої і найпотужнішої регіональної фінансової установи розроблявся за активної участі Сполучених Штатів спеціальною комісією Міжамериканської соціально-економічної ради Організації американських держав. Узгодження всіх положень проекту було завершено 8 квітня 1959 р., а вже 1 жовтня 1960 р. після ратифікації угоди всіма її учасниками МаБР розпочав свої операції.

На момент початку діяльності першого регіонального банку розвитку його членами були 19 латиноамериканських країн і США (які з моменту заснування Банку мали право на членство в ньому відповідно до Закону про Міжамериканський банк розвитку). З часом кількість членів МаБР збільшувалася за рахунок приєднання до нього як латиноамериканських держав і країн Карибського басейну, так і країн інших континентів – Японії, Канади та найбагатших держав Європи, що не претендували на отримання кредитів МаБР. Нині кількість членів Банку сягла 46, в тому числі 20 країн-донорів (США, Японія, Канада, 16 європейських країн та Ізраїль) і 26 країн – претендентів на позики: Аргентина, Багами, Барбадос, Беліз, Болівія, Бразилія, Венесуела, Гаїті, Гватемала, Гвіана, Гондурас, Домініканська Республіка, Еквадор, Колумбія, Коста-Рика, Мексика, Нікарагуа, Панама, Парагвай, Перу, Сальвадор, Суринам, Тринідад і Тобаго, Уругвай, Чилі та Ямайка.

Мета МаБР, задекларована в угоді про його створення, – боротьба зі

злиднями та сприяння екологічно безпечному сталому економічному зростанню країн Латинської Америки та Карибського басейну (як кожної окремо, так і регіону в цілому). Відповідно до цієї мети пріоритетними напрямками діяльності банку вже понад 40 років залишаються:

- програмна допомога розбудові в країнах регіону конкурентного середовища, яке б стимулювало й адаптувало розвиток національних економік до умов інтернаціоналізації виробництва;
- модернізація державних інституцій шляхом підвищення ефективності й прозорості їхньої діяльності;
- фінансування соціальних програм боротьби зі злиднями;
- сприяння регіональній інтеграції (включно з розвитком внутрішніх ринків товарів і послуг) [2].

За роки функціонування МАБР у його межах було створено низку спеціалізованих структур, у тому числі Міжамериканську інвестиційну корпорацію, Багатосторонній інвестиційний фонд, Фонд спеціальних операцій та кілька фондів, засновниками яких стали окремі країни-донори чи міжнародні організації.

Фінансову основу діяльності Банку становлять його статутний капітал, резерви, цільові внески країн-донорів і запозичення самого МАБР на світових ринках капіталу – загалом близько 200 млрд дол. Авуари Фонду спеціальних операцій нині перевищують 10 млрд дол. США.

Щоб стати регіональним учасником МАБР, країні необхідно попередньо стати членом Організації американських держав (ОАД); нерегіональним - увійти до складу Міжнародного валютного фонду. Друга базисна вимога – підписка на акції та внесок до МВФ для спеціальних дій.

МАБР – регіональний кредитний інститут Організації американських держав. Центральний офіс Банку розташований у м. Вашингтоні. Статутний капітал МАБР спочатку був визначений в 1 млрд дол., зокрема 850 млн – капітал фонду звичайних ресурсів і 160 млн – капітал фонду спеціальних операцій. У 1972 р. статутний капітал становив майже 10 млрд дол., зокрема 5,6 млрд дол. – фонд звичайних ресурсів і 4,1 млрд дол. – фонд спеціальних операцій. Домінуючу роль у МАБР відіграють США. У 1972 р. частка США у фонді звичайних ресурсів становила 38,7%, а квота у фонді спеціальних операцій – 71%. Внески Аргентини і Бразилії у фонді звичайних ресурсів – по 11,8%, у фонді спеціальних операцій – по 6%, Мексики – відповідно 7 і 3,6, Венесуели - 6,1 і 3,0, Чилі і Колумбії – по 3,1 і 1,5, Перу – 1,65 і 0,8% [1].

Керівний орган МАБР – Рада керуючих, що обирається на п'ять років. Кожна країна має у раді по 135 голосів плюс один голос на кожну акцію, якою вона володіє. Така система забезпечує США вирішальні позиції під час голосування. Оперативне керівництво МАБР здійснює Директорат.

МАБР надає пріоритет програмам і діям, що спрямовані на підтримку політичних реформ, мале підприємництво, аварійні ситуації, культуру, інфраструктуру, інформаційні технології та створення нових робочих місць. Банк також фінансує соціальні інвестиційні фонди, цивільну безпеку і програми запобігання насильству, зокрема місцевому, і певні програми, які допомагають

дітям і етнічним групам.

10% загального фінансування МАБР спрямовує на підтримку малого підприємництва. Банк підтримує практично всі економічні сектори за деякими винятками. Фінансування приватного сектору МАБР проводиться у вигляді надання коштів інвестиційним фондам або посередницьким фінансовим установам, наприклад таким, що підтримують будівництво і придбання житла. Кредитування приватного сектору включає частковий кредит і політичні гарантії ризику для проектів. Участь МАБР у будь-якому єдиному проекті приватного сектору загалом не може перевищувати 200 млн дол. США, проте Банк може збільшити цю суму до 400 млн дол. за виняткових ситуацій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аврамова Т. І. Розвиток Міжамериканського банку розвитку / Т. І. Аврамова // Фінанси України. – 2012. – № 3. – С. 157-162.
2. Кокорева М. С. Етапи становлення Міжамериканського банку розвитку / М. С. Кокорева // Корпоративные финансы. – 2011. – Вып. 1. – С. 5-22.

УДК 338.434:330

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Януш М. В., студент групи ЗЕД 3/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.

Миколаївський національний аграрний університет

В Україні сільське господарство відіграє важливу роль в економіці. На теперішній момент сільське господарство є однією з найбільш перспективних експортноорієнтованих галузей економіки. Для збільшення ролі на міжнародному ринку українським аграріям потрібно пропонувати конкурентоспроможну продукцію, як за якістю, так і за ціною. Це можливо лише за умови підвищення ефективності використання ресурсів та підвищення продуктивності праці в сільському господарстві. Важливим чинником цих процесів є підвищення рівня технічного забезпечення сільського господарства та запровадження новітніх технологій. Ці процеси неможливі без підвищення ефективності відтворення основних засобів у сільському господарстві. Тому проблема відтворення основного капіталу у сільському господарстві є досить актуальною [2].

Одним з найбільш важливіших завдань розвитку промисловості є забезпечення виробництва основними засобами, насамперед за рахунок підвищення його ефективності і більш повного використання внутрішньогосподарських резервів. Для цього необхідно раціонально використовувати основні фонди і виробничі потужності.

Трансформаційні процеси в економіці передусім позначилися на механізмі кредитного забезпечення господарюючих суб'єктів, що окреслило основне проблемне поле досліджень та зумовило необхідність наукового пошуку і обґрунтування шляхів фінансового забезпечення відтворення основних засобів промисловості[3].

Підприємство зацікавлене в оптимальному підвищенні питомої ваги активної частини основних виробничих засобів. Поліпшення структури основних виробничих фондів може бути досягнуте за рахунок відновлення і модернізації устаткування, ефективного використання робочих приміщень, ліквідації зайвого і малоефективного устаткування.

На структуру основних виробничих засобів підприємства впливають:

- приналежність до визначеної галузі;
- рівень автоматизації і механізації;
- рівень спеціалізації і кооперування;
- кліматичні і географічні умови розміщення підприємства. Відтворення основних засобів підприємства [1]

Відтворення основних засобів підприємства – це процес безперервного їхнього відновлення, що характеризується:

- основні виробничі засоби поступово переносять свою вартість на вироблену продукцію;
- у процесі відтворення одночасно відбувається рух їхньої споживчої вартості і вартості;
- нарахування амортизаційних відрахувань здійснюється нагромадженням у грошовій формі частково перенесеної вартості основних виробничих засобів на готову продукцію;
- основні виробничі засоби оновлюються в натуральній формі протягом тривалого періоду часу, що дозволяє маневрувати засобами амортизаційного фонду.

Розрізняють просте і розширене відтворення.

Просте відтворення припускає утворення основних виробничих засобів у кожному наступному циклі виробництва в незмінному обсязі і з фінансування заміни зношених основних засобів є нарахована сума амортизації.

Розширене відтворення припускає кількісне і якісне збільшення діючих основних засобів або придбання нових основних засобів, здатних забезпечити вищий рівень продуктивності устаткування, у кожному наступному циклі виробництва.

Розрізняють два види зносу ОФ:

- фізичний знос – це поступова втрата ОФ споживної вартості у процесі експлуатації. Розрізняють повний і частковий знос ОФ. Повний знос передбачає повну заміну зношених ОФ через нове будівництво або придбання нових ОФ; частковий знос компенсується здійсненням капітального ремонту ОФ;
- моральний знос – це знос ОФ внаслідок створення нових, більш прогресивних і економічно ефективних машин та устаткування.

Капітальні вкладення – це витрати на створення нових, реконструкцію, технічне переозброєння і розширення діючих фондів.

У господарчій практиці розрізняють технологічну і відтворювальну структуру капітальних вкладень. Технологічна структура капітальних вкладень відображає співвідношення наступних витрат: будівельні роботи, монтажне обладнання; придбання обладнання, що потребує монтажу, придбання інструменту, інвентарю; проектно-пошукові роботи. Прогресивність технологічної структури визначається збільшенням в складі капітальних вкладень питомої ваги витрат на придбання активної частини ОВФ.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голуб Ю. О. Кредитне забезпечення як джерело фінансування суб'єктів господарювання / Ю. О.Голуб // Економіка розвитку / Механізм регулювання економіки. 2010. – № 3 (55). – С. 23-25.
2. Макаренко П. Матеріально-технічна база сільського господарства в контексті державної аграрної політики / П. Макаренко, Л. Мельник // Економіка АПК.– 2003. – № 3.
3. Шебанін В. С. Стан та напрями оновлення та розвитку матеріально-технічної бази сільського господарства в Україні / В. С. Шебанін // Економіка АПК. – 2002. – № 8. – С. 16-23.

УДК 330.341:336

КРЕДИТУВАННЯ АГРОБУЗНЕСУ

*Алексєєва Ю. І., студент групи ЗЕД 3/1
Науковий керівник – к.е.н., доцент Рябенко Г. М.
Миколаївський національний аграрний університет*

Специфіка сільськогосподарського виробництва зумовлює необхідність авансування коштів на відносно тривалий період часу, який залежно від спеціалізації і фінансового стану підприємства може вимірюватися роками. Тому всі сільськогосподарські підприємства, незалежно від форм власності і способу виробництва, у процесі господарської діяльності вимушені вдаватися до залучення коштів. Проте в останні роки питома вага кредитів у джерелах фінансування знизилась до критичного рівня через низьку віддачу на вкладений капітал, що не дозволяє вважати сільськогосподарські підприємства кредитоспроможними. Водночас система комерційного кредитування не передбачає державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників.

На відміну від інших галузей народного господарства, агробізнес як основа агропромислового комплексу, має ряд специфічних особливостей для кредитування, основними з яких є:

1. Природно-кліматичні фактори, які визначають: неможливість (за окремими винятками) організації поточного виробництва, що потребує значних обсягів кредитів, з різними термінами погашення;

- наявність сезонного розриву між вкладенням коштів та їх надходженням від реалізації виробленої продукції, з терміном погашення до півтора року;

- безперервність процесів відтворення в агропромисловому виробництві, які не можуть бути зупинені і тому потребують постійного та своєчасного вкладення коштів та своєчасного надання кредитів.

2. Соціально-економічні та політичні фактори обумовили:

- значне відставання агропромислового виробництва від інших галузей народного господарства у рівні фондоозброєності праці, що потребує значного обсягу інвестиційного забезпечення галузі, в тому числі кредитного характеру;

- надмірний моральний і фізичний знос засобів виробництва, що викликає потребу у значних довгострокових вкладеннях [1].

Кредитне обслуговування сільськогосподарських товаровиробників здійснюється державними та комерційними банками, які діють на основі закону України “Про банки та банківську діяльність” а також спеціалізованим “Державним акціонерним аграрним банком”, як складовою частиною банківської системи України. Процедура отримання банківського кредиту для підприємств агропромислового комплексу залишається однією з актуальних проблем. Особливо це стосується дрібних сільгоспвиробників та фермерів. Однією з причин низької ефективності кредитування таких підприємницьких структур є велика кількість необхідних документів і тривалий період їхнього розгляду. Гальмує розвиток системи кредитного обслуговування аграрного сектора економіки неврегульованість таких питань як нерозвиненість ринку землі, що унеможлиблює її використання як застави для отримання кредиту, знос основних засобів, тривала процедура отримання банківського кредиту, високі відсоткові ставки. Кредити, що виділяються господарству, дуже повільно доходять до споживача і часто не в тих обсягах, які передбачалися.

Незважаючи на обсяги банківських кредитів, ставки користування аграрних підприємств залученими коштами зберігалися на високому рівні. За даними НБУ, у грудні 2012 р. середньозважена ставка за кредитами, наданими у сільське господарство, мисливство та лісове господарство, становила 14,9% за середньої ставки 14% річних.

Розмір відсоткових ставок для підприємств АПК і порядок їх сплати встановлюються банком і визначаються в кредитному договорі. Вартість кредиту для аграрного підприємства залежить від таких основних чинників:

- облікова ставка НБУ;
- середня відсоткова ставка за міжбанківськими кредитами;
- стан кредитного ринку та ступінь ризику кредитування;
- вид, величина та термін користування кредитом;
- попит на кредит, стабільність грошового обігу в країні;
- рівень кредитних ризиків, притаманних певному кредитному проекту [2].

Зокрема, чим більший термін кредитування, тим вища сплата відсоткової ставки.

Основними завданнями щодо поліпшення кредитування сільськогосподарських підприємств, на нашу думку, має бути: розширення можливостей та сприяння розвитку альтернативних фінансових установ; розробка і застосування всіх можливих джерел для залучення капіталу при

кредитуванні сільського господарства: збільшення асигнувань для кредитування з держави, залучення іноземних кредитів, створення за їх рахунок механізмів державного або банківського кредитування; вирішення земельного питання; вирішення проблем старих боргів.

Отже підсумовуючи вище сказане щодо проблем кредитування агробізнесу, можна відзначити, що найголовнішими причинами, які стримують розвиток кредитування, є висока ціна кредиту, відсутність гарантій повернення кредиту, недосконалість законодавчих механізмів, високий рівень витрат банків при наданні послуг та відсутність надійного позичальника.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Волохов В. І. Кредитування в аграрній сфері – стан та перспективи розвитку / В. І. Волохов // Економічний простір. – 2011. – № 45. – С. 132-137.
2. Воронкова А. А. Проблеми банківського кредитування сільськогосподарських товаровиробників в Україні / А. А. Воронкова, Л. В. Куцина // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2008. – № 2 (5). – С. 33-37.
3. Калашнікова Т. В. Стан і тенденції розвитку кредитного забезпечення аграрної галузі України / Т. В. Калашнікова // Фінанси України. – 2010. – № 10. – С. 29-37.

УДК 336.77:330.576.22

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Вельховацька К. О., студент групи 5/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Лункіна Т. І.

Миколаївський національний аграрний університет

Відповідно до Закону України “Про захист прав споживачів” від 12 травня 1991 року № 1024 XII із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 22.09.2011 року № 3795-VI під споживчим кредитом розуміють кошти, що надаються кредитором (банком або іншою фінансовою установою) споживачеві на придбання продукції. В Україні кредитними установами небанківського типу, що надають споживчий кредит, є ломбарди (надають кредит під рухоме майно – дорогоцінності, антикваріат, одяг тощо), кредитні спілки, підприємства зв’язку (телеграми і телефонні розмови в кредит), торговельні організації [3].

Аналізуючи сучасний стан споживчого кредитування в Україні варто відмітити, що у 2013 році, вперше після 2008 року кредитний портфель фізичних осіб зріс. Так, за статистикою НБУ, обсяг нових кредитів, виданих банками фізичним особам протягом 11 місяців 2013 року, зріс на 31%. В основному приріст був забезпечений за рахунок обсягів беззаставного споживчого кредитування. За перші місяці 2014 кількість споживчих позик знизилась на 2-5%, залежно від терміну кредитування. Така тенденція

зумовлена, по-перше, тим, що значно знизилася кількість пропозицій від самих банків: у багатьох фінансових установ закінчилися акційні пропозиції. По-друге, через коливання на валютному ринку і напруженій економічній і політичній ситуації в країні більшість українців побоювались брати кредити. А деякі банки і зовсім припинили споживче кредитування. Але треба зауважити, що така поведінка банків спостерігалась тільки протягом одного тижня, з 17 по 21 лютого [1].

У 2013 році попитом серед українців користувались кредити на споживчі потреби у формі позик готівкою і кредитних карт. Не менш популярними були й кредити на покупку товарів у торгово-сервісній мережі.

В основному споживчі кредити оформлялись для покупки побутової техніки, меблів, оплати поточних витрат, ремонту і відпочинку. Також часто українці користувались кредитними картами для розрахунків у торгово-розважальних центрах і для оплати товарів і послуг за кордоном. Номінальні ставки за кредитами зараз дуже різняться, від 0,01% і до 40% річних. Традиційно найбільш дорогими є беззаставні споживчі кредити, саме в цьому сегменті ефективна ставка може досягати 100 відсотків річних. А от обслуговування кредитної карти обійдеться її власникові в 28-36% річних.

Процентна ставка за споживчим кредитуванням має нестабільний характер і в січні 2014 року у гривнях становить – 27,9%, що на 1,1% менше, ніж у аналогічний період 2013 року, у доларах США -15,6%, в євро – 31,4%. Але на початку 2014 року, в зв'язку з тим, що ситуація в країні не стабільна, і банки були змушені підвищувати ставки по депозитах, сталося і незначне збільшення вартості кредитних ресурсів. І тому зараз головним фактором, який впливатиме на ставки залишається стабільність у всіх сферах економіки і політики.

На зниження ставок за споживчими кредитами може вплинути безліч чинників. Серед них і ціна ресурсів, що залучаються банками, і економічні реформи держави. Але поки що суттєвих змін у цьому плані не передбачається. Як показує досвід, найближчим часом особливого зниження не планується. Оскільки на даний момент дорожнеча залучених коштів не дає можливість знижувати кредитні ставки, а необхідність нарощувати кредитний портфель не дозволяє їх піднімати, очікувати різких змін у ставках не варто. Будуть лише традиційні сезонні коливання в рамках 2-3% річних.

Українські банки в 2014 році будуть найбільш активно розвивати споживче кредитування. Цим займатимуться як роздрібні банки, так і універсальні установи, які будуть розвивати водночас кредитні карти і кредитування готівкою.

Отже, важливою умовою стабільного функціонування банківської системи є розвиток банківського кредитування, особливо споживчого. Адже споживчий кредит відіграє особливу роль у придбанні населенням товарів тривалого користування. За допомогою споживчого кредиту населення отримує можливість задовольнити свої потреби до того моменту, коли здійсняться відповідні грошові заощадження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Асоціація українських банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aub.org.ua/>. – Дата останнього доступу: 12.03.2014 р.
2. Івченко М. Споживче кредитування та перспективи його розвитку в Україні / М. Івченко // Економічна правда. – № 2. – 2010. – С. 6-8.
3. Про банки і банківську діяльність : закон України від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>. – Дата останнього доступу: 10.03.2014 р.

УДК: 630.67

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Дудник С. В., студент групи 5/5

Науковий керівник – к.е.н., доцент Лункіна Т. І.

Миколаївський національний аграрний університет

Головною метою створення та подальшої діяльності будь-якого господарюючого суб'єкту, не залежно від виду його діяльності чи форми власності, є отримання кінцевого фінансового результату, тобто прибутку.

Адже, саме від величини цього показника залежить рівень платоспроможності підприємства та можливості його економічного розвитку. Тому, при детальному дослідженні сутності та значення фінансових результатів, для подальшого розвитку підприємства, у перспективі можна досягти найвищих результатів економічної ефективності. Фінансові результати безпосередньо прямо впливають на стабільність, фінансову незалежність та здатність до розширеного відтворення в підприємствах.

Проблема удосконалення формування фінансових результатів від реалізації продукції - одна з найбільш дискусійних останніми роками. Окремі аспекти формування, використання та обліку фінансових результатів продукції є предметом дослідження для багатьох українських науковців та практиків: Гарасима П. М., Дем'яненко М. Я., Дієсперова В. С., Плаксієнка В. Я., Прокопенка І. Ф., Сльозко Т. М., Сук Л. К., Цал-Цалко Ю. С. та інших.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування формування та обліку фінансових результатів, розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення відповідних процесів.

Фінансовий результат – це прибуток або збиток суб'єкта господарювання, що визначається як різниця між сукупними доходами та витратами підприємства і за позитивного його результату представляє додаткову вартість, виступає одним із джерел фінансування подальшого розвитку та поточної діяльності підприємства, основним критерієм оцінки ефективності його діяльності [2].

Поняття фінансових результатів діяльності трактується згідно НП(с)БО № 1 “Звіт про фінансові результати”. Так, інформація про фінансові результати

наводиться у формі № 2, яка називається “Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)” і відповідно до НП(с)БО 1 в цьому звіті розкривається інформація про доходи, витрати, прибутки, збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період.

До якового внесено наступні зміни:

- 1) відсутній поділ фінансових результатів за видами діяльності;
- 2) виключено рядки “Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)”, “Податок на додану вартість”, “Акцизний збір”;
- 3) введено поняття доходу з податку на прибуток;
- 4) в I “Фінансові результати” розділі додано новий рядок “Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування”;
- 5) поняття чистого прибутку/збитку замінені на чистий фінансовий результат – прибуток чи збиток, змінено методику розрахунку чистого прибутку;
- 6) додатково введено ще один розділ II “Сукупний дохід”. Згідно з НП(с)БО 1 під сукупним доходом розуміють зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками);
- 7) виключено надзвичайні доходи і витрати, а також прибуток від надзвичайної діяльності і податок з нього [3].

Крім того в додатку 3 до НП(с)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” наведено “Перелік додаткових статей фінансової звітності”.

При розгляді методики формування інформації у Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) та вивченні основні положення НП(с)БО 1, виникає питання: як правильно нарахувати витрати чи доходи від надзвичайної діяльності, якщо поняття “надзвичайна діяльність” відсутнє. На нашу думку, рахунки 99 “Надзвичайні витрати” та 75 “Надзвичайні доходи” необхідно виключити з Плану рахунків.

У НП(с)БО 1 зазначено, що “При складанні фінансових звітів підприємства можуть визначати склад статей, за якими розкривається інформація, а саме можуть не наводити статей, які передбачені у формах фінансової звітності, затверджених національними положеннями (стандартами), у разі якщо за ними відсутня інформація до розкриття (крім випадків, коли така інформація була в попередньому звітному періоді), а також включати до фінансових звітів додаткові статті у порядку, визначеному НП(с)БО 1, у разі якщо стаття відповідає таким критеріям: інформація є суттєвою; оцінка статті може бути достовірно визначена». Тобто, якщо підприємство вважає, що інформація є не суттєвою, то може не відображати її у звіті.

При дослідженні порядку формування фінансових результатів, можемо констатувати, що з прийняттям НП(с)БО1 виникли розбіжності у нормативно-правових актах, які регулюють процес обліку фінансових результатів що потребують негайного усунення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білик М. Д. До питання формування прибутку підприємств та управління ним / М. Д. Білик // Формування ринкових відносин в Україні. – № 8 (111). – 2010. – С. 150-154.
2. Селіванова Н. М. Теоретичне обґрунтування формування доходів та фінансових результатів від реалізації сільськогосподарської продукції в умовах ринкової економіки / Н. М. Селіванова // Аграрний вісник Причорномор'я. – 2010. – № 44. – С. 167-170.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73] : за станом на 17.11.2013 р. / [Електронний ресурс] / Україна Верховна Рада. Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>. Дата останнього доступу 19.03. 2014 р.

УДК : 336.741.242.

УПРАВЛІННЯ ЗОЛОВОВАЛЮТНИМИ РЕЗЕРВАМИ В УКРАЇНІ

Каратай Т. М., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к. е. н., доцент Лункіна Т. І.

Миколаївський національний аграрний університет

Золотовалютні резерви або міжнародні резерви – зовнішні високоліквідні активи у вигляді іноземної валюти та золота, що знаходяться під контролем державних органів грошово-кредитного регулювання і в будь-який момент можуть бути використані для фінансування дефіциту платіжного балансу, інтервенцій на валютних ринках, що впливатимуть на курс національної валюти або для аналогічних цілей [1].

На сьогодні золотовалютні резерви першочергово виконують резервну функцію, поряд з цим перспективними напрямками мають стати визначення принципів та механізмів їх ефективного управління.

Управління золотовалютними резервами – це процес, що складається з наступних етапів: планування, організація, мотивація і виконання, аналіз ефективності, звітність та контроль.

Планування в управлінні золотовалютними резервами передбачає, що визначається необхідний їх обсяг і формується планова структура, оптимізована за критеріями прибутковості й ліквідності.

Для забезпечення ефективного планування золотовалютних резервів центрального банку необхідно розташовувати систему показників, які відображали б: кількість золотовалютних резервів, тобто відповідність обсягу резервів центрального банку потребам у них та якість золотовалютних резервів, що відображає оптимальну структуру резервів при мінімальному ризику вкладення коштів у ті чи інші види валютних активів.

Важливим аспектом управління золотовалютними резервами є визначення їх оптимального рівня. Поняття “оптимальний рівень золотовалютних резервів” необхідно сприймати не як чітко заплановану величину, а, швидше, як середньо або довгострокову мету, навколо якої фактичний рівень резервів може коливатися в певних, визначених регулятором,

межах.

Управління офіційними золотовалютними резервами за якісними показниками передбачає оптимізацію їх структури, тобто вибір між різними компонентами резервів і встановлення оптимального співвідношення між ними.

З метою ефективного управління золотовалютними резервами країни та формування окремих їх частин відповідно до того, яка з них повинна забезпечувати ліквідність, а яка прибутковість, можуть бути сформовані різні цілі – операційні та інвестиційні. Наступний етап передбачає здійснення сукупності тих чи інших операцій, кінцевим результатом яких є формування необхідного обсягу резервів з необхідною їхньою структурою.

Заключним етапом управління золотовалютними резервами є формування необхідної звітності та контроль за додержанням вимог щодо формування та використання активів, що входять до складу золотовалютних резервів. По-перше, існує необхідність визначення оптимального для даних умов загального обсягу міжнародних засобів платежу. Зниження рівня резервів є наслідком тривалого дефіциту платіжного балансу, може призвести до того, що країна не зможе задовольнити свої життєво важливі потреби за рахунок імпорту або не буде можливості обслуговувати зовнішні боргові зобов'язання. По-друге, існує проблема вибору співвідношення між окремими компонентами резерву. По-третє, перед урядами та центральними банками країн постають завдання диверсифікації валютного запасу, формування валютного кошика, тобто вибору конкретних валют та встановлення їх співвідношення у складі цього запасу.

Цілями управління золотовалютними резервами є збільшення їх обсягів та ефективність розміщення. Чим більшу кількість резервних активів має держава, тим більші обсяги видатків вони покривають. Покриваючи видаткову частину бюджету резервні активи підвищують ступінь довіри з боку іноземних країн до економіки країни. В разі різних нестабільностей ціллю управління може бути й збереження резервних активів. Розміщуючи офіційні золотовалютні резерви в надійних іноземних банках відсотки по цих резервах надходять до країни і таким чином збільшують обсяги грошової маси, необхідної для покриття розрахунків.

В Україні офіційними золотовалютними резервами керує НБУ, та як визначено в ЗУ “Про НБУ”. На Правління Національного банку України покладені функції щодо управління цими резервами, а Рада Національного банку України має право відкладальницького вето щодо рішень Правління НБУ лише по окремих пунктах. За даними НБУ станом на 1 березня 2014 року обсяг золотовалютних резервів становив 15 мільярдів 462 мільйони доларів США в еквіваленті [2].

Отже, в управлінні золотовалютними резервами країни необхідно керуватися кількісними і якісними показниками. Згідно з вимогами МВФ кожна країна повинна висвітлювати стан своїх офіційних золотовалютних резервів. Це дає можливість визначити оптимальну структуру офіційних резервів для кожної країни та порівняти наявність обсягу з їхніми потребами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ніколенко О. В. Реформування системи управління золотовалютними резервами Національного банку України / О. В. Ніколенко, О. Б. Лупін // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – Т. 7.: зб. наук. праць: наукове видання. – Суми : Мрія ЛТД; УАБС, 2003. – С. 26-32.
2. Про Національний банк України : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=679-14>. Дата останнього доступу: 10.03.2014

УДК 35.073.52:336.1

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ

Кушнарьова А. А., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Лункіна Т. І.

Миколаївський національний аграрний університет

На сучасному етапі розвитку підприємствам доводиться функціонувати в динамічному інформаційному середовищі, вирішуючи питання адаптації до змін навколишнього середовища, тому постійне поновлення інформації на підприємствах та потреба в постійній роботі з нею створює окремий неперервний інформаційний процес, який полягає в постійному зборі, обробці, поданні інформації та потребує впровадження на підприємстві підсистеми інформаційного менеджменту.

Інформація представляє собою послідовність наданих певним чином повідомлень, які виникають під час передачі енергії, тобто здійснення людством діяльності в якійсь із сфер життя, як наприклад техніці, медицині, економіці, загалом соціальній сфері тощо.

Слід зазначити що обсяги інформаційних потоків економічної природи сьогодні досить значні, адже це діяльність банківської системи, страхових організацій та компаній, різного роду державних та недержавних фондів, державних фінансових установ та відомств, бірж та всіх суб'єктів підприємництва. Очевидно, що інформаційні потоки, що проходять через дані установи та суб'єкти складають загалом економічну інформацію, яка відображає явища економічного життя суспільства в цілому та розрізі конкретних структурних одиниць [1].

Дослідженням вагомості фінансової інформації займалися такі вчені як: В. Ковальов, який стверджував, що інформація – це відомості, які зменшують невизначеність в тій галузі, до якої вони належать; А.С. Соснін і Л.В. Мельниченко вважають, що “інформація – це відомості, одержані з різних джерел, які необхідно знайти чи одержати, вивчити чи дослідити, відкинути чи

прийняти, перевірити і за необхідністю перевірити ще раз, перетворити на ресурс, прийняти рішення по його використанню і прорахувати (спрогнозувати) її загальну вигоду” [2].

Можна виділити в економічній інформації категорію повідомлень, що стосується виключно діяльності фінансових установ (банків, страхових компаній, фондів, Міністерство доходів і зборів) і назвати її фінансово-кредитною інформацією.

Фінансова інформація представляє собою набір даних (в систематизованій певним чином формі) про стан: господарських ресурсів, зобов'язань і фінансових джерел фірми; рівня прибутку і витрат, що дозволяють судити про очікувані доходи і пов'язані з ними ризики; оборотів фірми і якості її активів; обсягу і якості потоків грошових коштів.

Кожне підприємство розпоряджається трьома потоками фінансової інформації: нормативною, плановою і фактичною. Однак, зовнішньому користувачу доступні лише фактичні дані про фінансовий стан підприємства. Ця обставина ускладнює задачу користувача з розрахунку рівня ризиків, оскільки найбільш надійний спосіб оцінки рівня ризику, ніж дистанції між плановими і фактичними даними, зовнішньому користувачу недоступний [1].

В умовах ринкової економіки попит на фінансову інформацію дуже високий, адже без ретельного її збору неможливо уявити економічну діяльність, в якій вміння обійти конкурента є головною умовою успіху, а також наданні споживачу в залежності від її корисності та потреби.

Витоки фінансової інформації визначаються дворівневим характером обліку: виробничого, що відображає рух товарних потоків; фінансового, що відображає рух фінансових потоків. Інтеграція цих потоків інформації, представлена у вигляді форм фінансової звітності, є ключем до задоволення найбільш важливих вимог, що висуваються до фінансової інформації різними користувачами [2].

В умовах ринкових відносин та загострення конкурентної боротьби інформація має ціну, вартість, може купуватись і продаватись, загалом представляє інтереси багатьох груп людей, бізнесу може цікавити конкурентів, опонентів тощо і фактично є товаром. Таким чином фінансово-кредитна інформація – гроші, реальні гроші у вигляді файлових структур, електронних документів тощо. І тому виникає проблема захисту інформації у фінансових установах, щоб запобігти витоку даних про фінансовий стан клієнтів з одного боку, а з другого боку, про деякі стратегічні аспекти діяльності самих фінансових установ [1].

Впровадження інформаційних систем на підприємствах дозволить знизити загальні витрати, поліпшити якість продукції і підвищити якість обслуговування покупців. Усуненню надлишку або дефіциту інформації в процесі управління підприємством як системою сприяє використання різних економіко-математичних методів обробки інформації (даних), впровадження комп'ютерних програм.

Таким чином, інформація займає одне з провідних місць у процесі прийняття управлінських рішень, у процесі здійснення фінансової діяльності

взагалі. Простежується пряма залежність між якістю інформації та вірогідністю досягнення мети функціонування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Олійник А. В. Інформаційні системи і технології у фінансових установах : [навч. посібник] / А. В. Олійник, В. М. Шацька. – Львів : Новий Світ-2000, 2006 – 436 с.
2. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент : [навч. посібник] / Г. Г. Кірейцев [за ред. проф. Г. Г. Кірейцева]. – К. : ЦУЛ, 2002. – 496 с.

УДК 334.722:330.162

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В БІЗНЕСОВИХ СТРУКТУРАХ

Лунгол М. В., студент групи 4/3

Науковий керівник – к.е.н., доцент Лункіна Т. І.

Миколаївський національний аграрний університет

В сучасних умовах, велике значення у світі приділяється питанню соціальної відповідальності бізнесу, яке знайшло відображення в міжнародному стандарті ISO 2600. На сьогодні технічний комітет України працює над адаптацією та прийняттям цього стандарту як національного.

Проблематика соціальної відповідальності організації досліджується вітчизняними вченими та науковцями, зокрема такими, як: Н. Діденко [1], О. Зеленко [2], І. Лебедев [3], Д. Ткачов, які акцентують соціальну відповідальність як інститут соціального партнерства.

Мета дослідження – проаналізувати сучасний стан і проблеми розвитку соціально-відповідального бізнесу в Україні та визначити напрями удосконалення механізму взаємодії держави і роботодавців як суб'єктів соціальної відповідальності.

Визначення терміну “соціальна відповідальність” ще не є чітко сформульованим. Так, Всесвітня бізнесова рада із сталого розвитку визначає соціальну корпоративну відповідальність як “зобов'язання бізнесу сприяти сталому економічному розвитку, працюючи з найманими працівниками їхніми родинами, місцевою громадою та суспільством загалом з метою покращення якості життя” [3].

Бізнесові структури, що працюють в Україні, ще не усвідомлюють в повному обсязі свою роль і відповідальність у соціальному розвитку держави, а також свої стратегічні інтереси, тому в них виникає потреба у співпраці із державними та недержавними установами, організаціями у вирішенні соціальних проблем різного рівня. В Україні ідея соціальної відповідальності бізнесу починає розвиватись і потребує досконалого пакету законодавчих актів. Українське законодавство накладає на бізнес низку обов'язкових соціальних

функцій, що проявляє їх винятково фіскальне забарвлення. Соціальне страхування, яке за фактом відволікає 41,0% доходів підприємств, побудовано на принципі безальтернативності. Це примушує роботодавців використовувати схеми “тіньової” оплати праці, а отже, обертається штучним скороченням соціальних виплат у майбутньому.

Крім того, українське законодавство передбачає мізерний набір елементів, що спонукають до витрат на соціальні акції. Так, не оподатковуються тільки ті гроші, які становлять 4% від суми прибутку підприємства, перераховані на рахунок добродійної фундації або організації.

В аграрному бізнесі, за дослідженнями В. Писаренка, основними завданнями цієї концепції є: протидія негативному екологічному тиску індустріалізації виробництва; всебічне обґрунтування оптимальної взаємодії підприємства, суспільства і природи на основі пізнання економічних і біологічних законів; впровадження таких форм і методів виробництва, які базуються на раціональному використанні, охороні і відтворенні природних ресурсів з врахуванням соціально-етичного компоненту поведінки суб'єктів ринку, випуск екологічно чистої продукції.

Останнім часом, активізується роль розвитку соціальної відповідальності в Україні, що є досить позитивним аспектом. Проте, ступінь інтеграції СВБ у основні бізнесові функції ще дуже низька. Справжній виклик для українських компаній – перетворити СВБ у стратегію свого бізнесу, а також у щоденну практику.

Поки що в Україні існує перелік факторів, що заважають активно розвиватися соціально відповідальним підприємствам. На сучасному етапі для становлення ідеї соціальної відповідальності бізнесу в Україні насамперед необхідно:

- сформувати у суспільній свідомості розуміння змісту, вагомості соціально відповідального бізнесу для розвитку соціально орієнтованої держави та демократичних засад, а серед самих підприємців;
- сформувати законодавчу базу, яка забезпечить зацікавленість бізнесу в розвитку щодо соціальних програм;
- створити партнерські мережі, в рамках якої учасники мережі отримуватимуть широкі можливості для просування корпоративної репутації на регіональному та макроекономічному рівнях.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Діденко Н. Г. Соціальна відповідальність бізнесу як складова соціального партнерства в системі соціально — трудових відносин в Україні / Н. Г. Діденко // Менеджер. – 2007. – № 4. – 31 – С. 35.
2. Зеленко О. Доцільність впровадження соціальної відповідальності бізнесу / О. Зеленко // Міжнародний бізнес та менеджмент: проблеми та перспективи в умовах глобалізації : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Тернопіль : Економічна думка, 2008. – 235 – С. 237.
3. Лебедев І. В. Соціальна відповідальність бізнесу як чинник ефективного менеджменту / І. В. Лебедев // Вісник соціально-економічних

НАПРЯМИ ПОДОЛАННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Мазур Н. М., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Лункіна Т. І.

Миколаївський національний аграрний університет

Як суспільне явище “тіньова” економіка розвинута в усіх країнах, незалежно від людей та рівня їх соціально-економічного розвитку.

Актуальність теми визначається в тому, що тіньова економіка здійснює негативний вплив на всі соціально-економічні процеси, які відбуваються в суспільстві. Без урахування тіньової економіки стає неможливе проведення економічного аналізу на макро- і мікрорівнях, прийняття ефективних управлінських і законодавчих рішень. “Україна є країною з критичним рівнем тіньової економіки та корупції, тому що будь-яка галузь виробництва зазнає впливу тіньової економіки, а корупція є одним із основних методів конкурентної боротьби” [1].

В Україні залишається гострою проблема корумпованості, нелегального виробництва і збуту продукції, фіктивних грошових операцій. Неефективна податкова політика веде до зменшення надходжень до бюджетів всіх рівнів, тобто змушує підприємства та підприємців приховувати свої прибутки. Дослідження у даному напрямі ускладнюється ще й тим, що достовірної і повної інформації про рівень тінізації економіки отримати практично неможливо [2].

Останнім часом з'являється ряд робіт як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, пов'язаних з легалізацією “тіньової” економіки, а саме: М. Азарова, А. Базилюка, О. Барановського, В. Білоуса, І. Бубнова, А. Вакуріна, З. Варналія, В. Волика, В. Гвоздицького, Н. Голованова, С. Квасова, А. Крилова, Г. Клейнера, С. Коваленка, В. Мандибури, А. Нестерова, В. Перекислова, М. Потєбенько, В. Предборського, Ю. Прилипка, О. Турчинова, О. Черевко, О. Фрадинського та інших. Значний внесок у розроблення сучасних наукових підходів до з'ясування механізмів тіньової економічної діяльності зробив О. Турчинов, який сформулював таке визначення тіньової економіки: “тіньова економіка – це економічна діяльність, яка не враховується і не контролюється офіційними державними органами, а також діяльність, спрямована на отримання доходу шляхом порушення чинного законодавства”. Вольф Шефер стверджує: “тіньовий сектор можна класифікувати як ринкову систему, в якій майже без тертя здійснюється координація попиту і пропозиції” [3].

Як констатують експерти, критичним, рівнем тінізації економіки є 40% офіційного ВВП. За оцінками МВФ в останні роки обсяг тіньової економіки в національному ВВП України становить біля 52%. Нині, за вітчизняними та іноземними підрахунками, обсяг тіньової економіки складає в нашій державі від 40-60% ВВП. В колишніх країнах СНД рівень тінізації становить: в Грузії – 63%, Азербайджані – 60%, Росії – 50%. В порівнянні, з високо розвинутими країнами, в Японії, Німеччині, Великобританії, рівень тіньової економіки не

більший за 10-15% ВВП. Одна з причин виникнення тіньового сектору економіки є низька заробітна плата та високі податки на фонд оплати праці. На 1 долар погодинної зарплати середньостатистичний український працівник виробляє приблизно в 3 рази більший ВВП, ніж аналогічний американський. Це говорить про експлуатацію найманої праці [2].

Рівень тіньової економіки в Україні в 2013 р. становив 50% до офіційного ВВП. Про це повідомили в прес-службі Міністерства економічного розвитку і торгівлі, посилаючись на заяву міністра економічного розвитку Ігоря Прасолова. Якщо комплексно поглянути на проблему тінізації економіки в Україні, то можна виділити низку об'єктивних факторів, які пояснюють її значні обсяги: високі податки; недостатня прозорість податкового законодавства та внесення змін до нього; непрозорі приватизаційні процеси; втручання владних структур усіх рівнів у діяльність суб'єктів господарювання; корупція органів державної влади та місцевого самоврядування [3].

При цьому, можна виділити конкретні негативні наслідки впливу тіньової економіки на якісний рівень життя населення, а саме: несправедливий розподіл національного доходу, криміналізація суспільства, недовіра до органів державної влади, дискримінація суб'єктів господарської діяльності, скорочення податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів (податки складають більшу частку бюджету), нелегальний експорт капіталів та зменшення обсягів інвестицій в економіку, залежність від іноземних позичок, втрата промислового та інтелектуального потенціалу нації.

Отже, тіньова економіка негативно впливає на стан економічної ситуації країни. Наслідком посилення даної загрози є ослаблення соціального захисту населення і зниження його економічної активності. Сферу підприємництва необхідно легалізувати за рахунок удосконалення системи оподаткування. Забезпечити сприятливі умови для бізнесу. Поліпшити в країні політичну ситуацію. Вище перераховані заходи допоможуть Україні детінізувати економіку України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Предборський В. А. Тіньова економіка як загроза національній безпеці / В. А. Предборський // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 9 (52). – С. 14-18.
2. Прокопик О. І. Шляхи детінізації економіки України та її особливості / О. І. Прокопик // Банківська справа. – 2010. – № 2. – С. 56-66.
3. Шпитчук Р. М. Рівень тіньової економіки в Україні / Р. М. Шпитчук // економічні новини. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://news.finance.ua/25/02/14>

ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ

Малиновська І. О., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н, доцент Лункіна Т. І.

Миколаївський національний аграрний університет

Фінанси охоплюють широкий спектр обмінно-розподільчих і перерозподільчих відносин, що за єдиної сутності мають характерні ознаки й особливості. Фінанси, становлять цілісну однорідну систему, проте можлива їх певна внутрішньовидова диференціація. Вона зумовлена більш детальним, спеціальним аналізом внутрішніх складових частин фінансів, що різняться своїми особливостями й режимами. Наявність єдиних за природою і змістом, але різних за формою фінансових інститутів зумовлена різноманіттям сфер застосування фінансів, напрямками їх реалізації. Розуміння фінансів як єдиного цілісного явища дає підстави для виділення поняття “фінансова система” як певної сукупності форм і методів фінансових відносин та їх інституціонального забезпечення. Не можна впевнено керувати фінансами не знаючи всієї сукупності цих взаємозв'язків, їх змісту, спрямованості, взаємодії. Під час прийняття рішень з окремих питань управління фінансами (регулювання діяльності підприємницьких структур, функціонування банківської системи, фінансового ринку тощо) потрібно враховувати, якими будуть наслідки для інших складових фінансової системи. Тобто, для ефективного управління фінансами слід мати чітке уявлення про об'єкт управління, розуміти проблеми формування та функціонування фінансової системи країни.

Питання щодо сутності та складу фінансової системи не менш дискусійне у фінансовій науці, ніж стосовно власне фінансів та їх функцій. Ґрунтовне дослідження теоретико-методологічних аспектів розбудови фінансової системи України здійснив В. М. Опарін, який детально вивчив проблематику фінансової системи, визначив різні підходи щодо трактування фінансової системи у фінансовій науці [1]

Інше визначення фінансової системи дав О. Р. Романеско. На його думку, “це сукупність відокремлених, але взаємопов'язаних між собою сфер фінансових відносин, що мають особливості в мобілізації та використанні фінансових ресурсів, відповідний апарат управління та правове забезпечення” [2]. Варто зазначити, що загалом позиції авторів багато в чому збігаються, хоча вони використовують різні терміни у трактуванні поняття фінансової системи.

Система фінансових відносин містить такі ланки: бюджети різних рівнів; фонди соціального, майнового і особистого страхування; валютні резерви держави; грошові фонди підприємств, організацій, фірм; інші спеціальні грошові фонди. Через фінансовий механізм держава створює фонди коштів, які використовуються для реалізації різних функцій держави в економічній, соціальній і політичній сферах. Найпоширенішим принципом побудови фінансової системи в сучасних умовах в Україні є фіскальний. Він включає такі аспекти як

економічну самостійність і чітке розмежування функцій між окремими ланками фінансової системи, формування бюджету здійснюється на нормативній основі, взаємодія бюджетів різних рівнів усередині держави будується на основі угод і те, що дохідна частина бюджетів формується в основному за рахунок податків. У такий спосіб за допомогою фінансової системи відтворюються всі процеси перерозподілу суспільного продукту й національного доходу. Заходи держави з мобілізації фінансових ресурсів, їхнього розподілу й використання на основі фінансового законодавства становлять фінансову політику, яка розглядається як об'єктивний і суб'єктивний процеси й регулюється державою.

Об'єктивність фінансової політики полягає в тому, що вона будується відповідно до вимог економічних закономірностей. Успіх її реалізації багато в чому залежить від виявлення й пізнання цих закономірностей. Об'єктивні моменти фінансової політики є базою при побудові фінансового законодавства. Разом з тим політика, в тому числі й фінансова, завжди є суб'єктивною, тому що реалізується людьми, їхніми волею й зусиллями.

На даний час, проведена фінансова політика обумовлена станом економіки держави. Найважливішим знаряддям регулювання національної економіки є центральний банк, він є основною ланкою всієї банківської системи. Національний банк України разом з Міністерством фінансів розробляє “правила гри”, тобто нормативно-правові акти діяльності комерційних банків і кредитно-фінансових установ, видає їм ліцензії на ведення банківської діяльності й має право позбавляти їх цих ліцензій.

Отже, фінансові й грошово-кредитні інструменти є найвідомішими й найпоширенішими регуляторами ринкової економіки, і процвітання держави. Фінансова і система створює сприятливі умови для спільної діяльності всієї фінансової системи та кожної її сфери зокрема, це сукупність фінансових інститутів та елементів. До фінансової інфраструктури належать: система органів управління фінансами, нормативно-законодавча база; підготовка фахівців, інфраструктура фінансового ринку, спеціалізоване виробництво. Тому для досягнення високого рівня розвитку ми маємо гармонізувати співпрацю між кожною ланкою системи та прагнути не лише зберегти, а й удосконалити стан економіки у цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти) / В. М. Опарін. – К. : КНЕУ, 2005. – 240 с.
2. Романенко О. Р. Фінанси : [підручн.] / О. Р. Романенко. – К. : КНЕУ, 2004. – 312 с.

ПРОБЛЕМИ РОЗПОДІЛУ ВИДАТКОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ МІЖ РІВНЯМИ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Мікуляк К. А., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Лункіна Т. І.

Миколаївський національний аграрний університет

Відродження в Україні системи територіальних фінансів потребує цілого комплексу дій, спрямованих на децентралізацію у сфері управління державою, розробку теоретичних положень щодо ефективного розподілу видаткових повноважень між державними органами влади та органами місцевого самоврядування, а також на їх практичну реалізацію. Розподіл видаткових повноважень за вертикаллю управління державою є першочерговим заходом, він впливає на обґрунтування концептуальних підходів до розподілу дохідних повноважень між рівнями влади та проведення фінансового вирівнювання територій.

В Україні, проголошеній незалежною і демократичною державою, досі не діє місцеве й регіональне самоврядування, не існує чіткого розподілу повноважень й вони здійснюються неефективно.

Серед науковців, які розглядають проблеми функціонування місцевих фінансів, можна виділити: В. Андрущенко, О. Кириленко, І. Луніну, В. Опаріна, О. Сунцову, В. Федосова, О.Чернявського, С. Юрія. У своїх працях вони аналізують питання створення стійкої фінансової бази органів місцевого самоврядування, розподілу дохідних джерел і видатків між рівнями бюджетної системи, диверсифікації доходів, місцевих бюджетів, реформування системи фінансового вирівнювання територій.

Залишаються недостатньо дослідженими проблеми розподілу повноважень між рівнями влади, визначення економічно ефективного обсягу прав суб'єктів місцевого самоврядування в особі жителів територіальної громади та органів місцевого самоврядування з питань фінансування делегованих і власних повноважень щодо надання суспільних благ.

В Україні поділ повноважень органів місцевого самоврядування на власні та делеговані передбачено Конституцією України та Законом України “Про місцеве самоврядування”. Глава 2 Закону (ст. 27-40) визначає власні та делеговані повноваження органів сільських, селищних і міських рад стосовно соціально-економічного та культурного розвитку, планування та обліку; бюджету, фінансів і цін; управління комунальною власністю; житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку; будівництва; освіти, охорони здоров'я, культури; охорони прав, свобод і законних інтересів громадян тощо. Цим законом не внормовано перелік суспільних благ, положення мають надто загальний характер, норми окремих статей Закону виписані відповідно до Європейських стандартів самоврядування [2].

В нашій державі досі не створено регіонального самоврядування з набором власних і делегованих повноважень. Поділ завдань і, відповідно, видатків на власні та делеговані широко використовується в науці та законодавстві розвинутих країн. Основний критерій процесу – не участь у розподілі міжбюджетних трансфертів, хоча це є очевидним, а наявність повних і виняткових повноважень з надання певних суспільних благ, тобто самоврядування [3].

Існують окремі думки з приводу критеріїв визначення повноважень органів місцевого самоврядування. І. Луніна стверджує, що розподіл повноважень з надання суспільних благ і послуг здійснюється з урахуванням кола користувачів і можливих “зовнішніх ефектів” [1].

На думку А. Чернявського та Є. Качанової, економічними критеріями визначення функції муніципалітетів є вид наданої послуги, територіальний рівень, на якому вона пропонується, та фінансова оцінка пропозиції.

Власні видаткові повноваження органів місцевого та регіонального самоврядування слід формувати відповідно до економічних критеріїв. Ті з них, які не відповідають заданим критеріям, є повноваженнями органів державної влади. Вони можуть бути делеговані органам територіального самоврядування або фінансуватися за рахунок коштів центрального бюджету країни.

Класифікація поділу видаткових повноважень між рівнями влади дає можливість ґрунтовно дослідити обсяг видаткових повноважень органів місцевого чи регіонального самоврядування і розробити пропозиції з вирішення сучасних проблем їх розподілу між рівнями влади в Україні [4].

Таким чином, з метою ефективного розподілу повноважень між рівнями влади в Україні мають бути враховані: ареал доступності суспільних благ, зовнішні ефекти, ареал вторинної корисності від надання суспільних благ населенню та можливості економії за рахунок масштабів виробництва. За цими критеріями формуються власні та делеговані повноваження органів територіального самоврядування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лункіна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин / І. О. Луніна. – К. : Наукова думка, 2006. – С. 361.
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України станом на 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – ст.1.
3. Сунцова О. О. Місцеві фінанси : [навч. посібник] / О. О. Сунцова. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – С. 239.
4. Ширкевич Н. А. Местные бюджеты / Н. А. Ширкевич. – М. : Финансы и статистика, 2003. – С. 73.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Сидорчук Я. Ю., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Лункіна Т. І.

Миколаївський національний аграрний університет

Забезпечення фінансової безпеки країни є важливою складовою її фінансової політики. Важливим це є для країн, в яких система державних фінансів не є досить стійкою. В першу чергу це стосується України, а також – Польщі, Росії та інших постсоціалістичних країн, які побудували ринкову економіку.

Дослідженням проблем фінансової безпеки країни і пошуком основних напрямів вирішення цих проблем займаються такі вчені: О. І. Барановський, О. Д. Василик, Л. М. Горбач, М. Т. Долішній, С. В. Кульпінський, та багато інших вчених.

Під фінансовою безпекою слід розуміти такий стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової систем, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання.

Без забезпечення фінансової безпеки практично неможливо вирішити жодне із завдань, що стоять перед Україною. Але на сьогодні в Україні не створено нормативно-правову основу формування системи фінансової безпеки. В діючих нормативно-правових актах України відсутні механізми реалізації загальнодержавної політики забезпечення безпеки, також не окреслені системоутворюючі компоненти її регулювання й контролю, не наводиться класифікація специфічних небезпек, загроз і викликів. Відсутні також критерії оцінки якості і ефективності діяльності з підтримання і підвищення безпеки [3].

Фінансова безпека держави складається з: бюджетної безпеки, боргової, страхової, фондової, податкової, кредитної, банківської, валютної, інвестиційної та безпеки грошового ринку.

Фінансову безпеку країни треба розглядати на кількох рівнях: підприємства, галузі, країни та світової економіки. Без фінансової безпеки окремих підприємств і галузей не можна гарантувати фінансової безпеки країни. Водночас фінансова безпека країни в умовах глобалізації світової економіки є тісно пов'язаною з ситуацією на міжнародних валютних і фондових ринках.

Рівень фінансової безпеки визначають багато факторів, основними з яких є: дефіцит державного бюджету, обсяги боргів держави, рівень інфляції, обсяг міжнародних резервів НБУ, вартість банківських кредитів.

Ці чинники утворюють і зовнішні загрози, такі як значне від'ємне зовнішньоторговельне сальдо; зростання зовнішнього державного боргу; втручання міжнародних фінансових організацій у національну фінансово-

кредитну сферу; залежність вітчизняного фінансового ринку від світового; дефіцит платіжного балансу країни [1].

Найбільші загрози фінансової безпеки України знаходяться у сфері зовнішньої заборгованості, високої вартості банківських кредитів, значного рівня доларизації економіки, зростання тіньового її сектору, від'ємного платіжного балансу.

Фінансова безпека України передусім залежить від гармонійного взаємозв'язку складових фінансової системи нашої країни. Незбалансованість державного бюджету є головним дестабілізуючим чинником фінансової системи, і, відповідно, фактором негативного впливу на фінансову безпеку країни.

Головні напрями зміцнення фінансової безпеки України визначаються, насамперед, на основі оцінки рівня показників фінансової безпеки держави.

Підвищення рівня фінансової безпеки держави потребує системних дій, що мають містити в собі механізми у сфері бюджетної та монетарної політики, фондового ринку, а також у сфері регулювання корпоративного сектору економіки.

Отже, для того щоб зміцнити фінансову безпеку України необхідно:

- досягти бездефіцитності державного бюджету;
- скоротити необґрунтовані витрати державного бюджету;
- запровадити програмно-цільовий метод бюджетного фінансування;
- зменшити перерозподіл ВВП через зведений бюджет (без урахування доходів Пенсійного фонду);
- зменшити обсяг трансферів з державного бюджету;
- зменшити заборгованість уряду за державними цінними паперами;
- дотримуватись нормативів бюджетного фінансування науки, освіти та охорони здоров'я.

Також важливим напрямом підвищення фінансової безпеки України є протидія доларизації грошової сфери.

Стратегія фінансової безпеки має бути спрямована на розробку і послідовне здійснення заходів щодо закріплення і розвитку позитивних процесів і подолання негативних тенденцій у сфері фінансових відносин.

Поки в Україні не буде гарантовано політичну стабільність, то важко очікувати підвищення життєвого рівня населення та стабільного економічного зростання. А саме в цьому і набувають реалізації заходи держави, що спрямовані на забезпечення потрібної фінансової безпеки країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави : національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / М. М. Єрмошенко. – К. : Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2001. – 309 с.
2. Карлін М. І. Фінансова система України : [навч. посібник] / М. І. Карлін. – К. : Знання, 2007. – 324 с.
3. Кім Ю. Г. Проблеми забезпечення фінансової безпеки підприємств / Ю. Г. Кім // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – 58 с.

РОЛЬ МОЛОДІ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Савельєва Н. А., студент групи ЗБ 6/4

Науковий керівник – к.е.н., доцент Лункіна Т. І.

Миколаївський національний аграрний університет

Успішне вирішення завдань ефективного функціонування і подальшого розвитку сільськогосподарського виробництва першочергово залежить від формування справжнього господаря на українській землі, раціонального розподілу і використання трудових ресурсів, серед яких вагоме місце займає сільська молодь. Лише високий рівень її трудової активності і зацікавленості в результатах своєї праці забезпечить відродження аграрного сектора економіки, сприятиме підвищенню ефективності виробництва сільськогосподарської продукції і загальному розвитку держави.

Більш, ніж 35 відсотків членів профспілки агропромислового комплексу країни становить молодь, яка працює у різних сферах – меліоратори, будівельники сільського господарства, працівники харчової промисловості, переробної промисловості, робітники сільського господарства. Діяльність профспілки працівників агропромислового комплексу спрямована на покращення стану аграрного сектора. Тому молодіжній політиці велика увага приділяється з боку Центрального комітету Профспілки працівників АПК України.

Метою роботи є оцінка важливості участі молоді у підвищенні ефективності господарювання сільськогосподарських підприємств країни.

Профспілка працівників АПК України була створена 25 травня 1990 року. Вона налічує майже 1 млн членів профспілки. Нині інформація щодо проектів та масштабних заходів ЦК Профспілки АПК все частіше з'являється у засобах масової інформації, особливо, на сайті Федерації профспілок України і навіть на телебаченні.

ЦК Профспілки України бере активну участь у засіданні-дискусій на тему: “Виробнича практика – платити чи не платити?”, “Медіа, піар та соціальні мережі як складові діяльності профспілок України”, “Зліт молодих лідерів АПК ХХІ ст.”, за його ініціативи відбувся форум “Земельна реформа та сталий розвиток села: роль профспілок” [1].

На думку голови профспілки І. Сопелкіна: “Молодь Профспілки працівників АПК України – це дієвий, потужний механізм розвитку профспілкового руху в Україні, виховання аграрної еліти держави”.

Приділяючи увагу молодіжній політиці, за останні півроку Профспілка має великі надбання та успіхи в своєму напрямі роботи. Запроваджено власний сайт Професійної спілки працівників АПК України. У ЦК Профспілки з'явився спеціаліст з молодіжної політики, чиєю головною задачею стала розробка

напрямів реалізації молодіжної політики, огляду основних пріоритетів в роботі з молоддю.

У 2012 році в Національному університеті біоресурсів і природокористування відбувся круглий стіл “Розвиток молодіжної політики Профспілки працівників АПК України”. Більш, ніж шістдесят молодих лідерів ВНЗ III-IV рівнів акредитації, НЗ I-II рівнів акредитації зібралися для об’єднання старань задля результативної організації молодіжної політики Профспілки України, реалізації головних завдань та навчання юних лідерів. Під час роботи круглого столу було вироблено пропозиції та побажання, що відносяться до Концепції розвитку молодіжної політики Профспілки України.

На даному засіданні ЦК Профспілки України ухвалив створення Молодіжної ради Профспілки України та затвердження “Концепції розвитку молодіжної політики Професійної спілки працівників агропромислового комплексу України – 2015 р.”. Молодіжна Рада створена з метою впровадження й реалізації молодіжної політики Профспілки працівників АПК України [2].

Основні завдання Молодіжної Ради України:

- сприяння захисту соціально-економічних і духовних прав та інтересів працюючої, студентської та учнівської молоді Профспілки працівників АПК України;
- приєднання молоді до членства у профспілках;
- сприяння створенню територіальних молодіжних профспілкових організацій;
- формування роботи з підготовки профспілкових кадрів із числа молодих членів профспілки;
- практична та методична допомога профорганізаціям у роботі з молоддю;
- розповсюдження навиків роботи з молоддю місцевих організацій, ЦК Профспілки, вдосконалення її форм і методів;
- участь у формуванні похвальної репутації Профспілки працівників АПК України.

Отже, провідними напрямками підвищення ефективності господарювання сільськогосподарських підприємств на сучасному етапі повинна стати молодь, а саме – висококваліфіковані працівники, які уміли б масштабно мислити, систематично поглиблювати свої знання, змінювати спеціальність у відповідності з динамічними потребами ринку праці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гордієнко К. О. Молодіжна рада / К. О. Гордієнко [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://profapk.org.ua/cms/youth_council.html. – Дата останнього доступу: 03.03. 2014 р.
2. Юшко С. В. Формування доходів сільськогосподарських підприємств та підвищення економічної ефективності їх господарювання / С. В. Юшко [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://librar.org.ua/sections_load.php. – Дата останнього доступу: 12.03.2014 р.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ДОХІД ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Зайченко Н. В., студент групи Б 5/1

Науковий керівник – к.е.н., асистент Баришевська І. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Основним джерелом грошових надходжень на підприємство є виручка від звичайної діяльності, яка залежить від галузі функціонування підприємства, обсягів його діяльності, впровадження науково-технічних розробок, а отже, підвищення продуктивності праці, зниження собівартості, поліпшення якості продукції. В умовах розвитку підприємницької діяльності створюються об'єктивні передумови реального втілення в життя зазначених факторів.

Головним складовим елементом виручки є виручка від реалізації, а саме та її частина, яка залишається після вирахування матеріальних, трудових і грошових витрат на виробництво і реалізацію продукції. Тому найважливішим завданням кожного господарюючого суб'єкта є одержання максимального прибутку при найменших витратах шляхом дотримання суворого режиму економії при витрачанні коштів і найбільш ефективного їх використання [1].

Значний вплив на формування доходу від реалізації продукції мають чинники зовнішнього та внутрішнього характеру. Основними чинниками, за допомогою яких можливе зростання доходу для сучасних підприємств, є:

- оптимізація каналів розподілу, стимулювання збуту, упровадження сучасних видів реклами згідно з вимогами споживачів, оцінювання їх ефективності;

- упровадження внутрішнього та зовнішнього інформаційного обміну на основі створення інформаційно-аналітичних систем та широкого застосування сучасних інформаційних технологій;

- ефективна реклама, яка підтримує репутацію товарів, формує довіру споживачів до них, допомагає в завойовуванні ринку;

- підвищення якості продукції, продуктивності праці при формуванні організаційної культури шляхом заохочення успіху кожного працівника у формуванні єдиної команди, стимулювання ініціативи, мотивації праці, довіри персоналу, організаційна структура, система управління, фірмова культура, престиж та імідж фірми; комунікації, соціально-психологічний клімат;

- екологічні чинники, відносини з органами влади та іншими групами стейкхолдерів (стейкхолдер – ринковий суб'єкт, який має інтерес до діяльності підприємства чи до деяких напрямів його діяльності, але цей інтерес не базується на бажанні отримати чистий дохід).

Вплив цих чинників формування доходу та розмір додаткового доходу від них неможливо розрахувати напряму. Урахування впливу даних доходів при аналізі чинників формування доходу дасть змогу вийти на новий, якісно вищий рівень підготовки рекомендацій для оперативного й стратегічного управління

доходами підприємства.

Отже, дохід – це сума грошових коштів, отриманих підприємством від реалізації продукції, надання послуг та виконаних робіт за діючими цінами. Він відображає важливий аспект фінансових відносин. Дохід є основним джерелом грошових надходжень і фінансових ресурсів суб'єктів господарювання. Його обсяг та строки надходження безпосередньо впливають на фінансовий стан і платоспроможність підприємств. Від своєчасності та повноти надходження доходу залежить не лише внутрішнє виробниче відшкодування витрат та оплата факторів виробництва, необхідних для здійснення нового циклу виробництва, але і своєчасність та повнота виконання податкових зобов'язань, а також ліквідація іншої кредиторської заборгованості.

Від своєчасності і повноти надходження доходу значною мірою залежить стійкість фінансового стану підприємства та його забезпеченість власними оборотними засобами. Несвоєчасне надходження доходу може призвести до затримки розрахунків, сплати штрафів, втрати прибутку та сповільнення процесу виробництва. У кінцевому підсумку обсяг та своєчасність надходження доходу відбивається на фінансових результатах діяльності суб'єктів господарювання [2].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : [навч. посібник] [для самост. вивч. дисципліни]. / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. – 3-тє вид., виправл. і доп. – К. : Знання-Прес, 2009. – 299 с.
2. Шмиголь Н. М. Методи управління прямими та непрямими доходами підприємства в умовах конкуренції / Н. М. Шмиголь // Економіка: проблеми теорії та практики. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2010. – Вип. 226.

УДК 631.11:657.633

СКЛАДОВІ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Багіна М. О., студент групи Б 5/2

Науковий керівник – асистент Мельник О. І.

Миколаївський національний аграрний університет

Побудова дієвої системи внутрішнього контролю сільськогосподарських підприємств дає змогу досягти поставлених завдань, забезпечуючи при цьому на високому рівні господарську діяльність. Вивченню питань внутрішнього контролю присвячені роботи Є. Калюги, В. Ковалевської, експертів Європейського інституту державного управління і аудиту та ін. Поряд з цим потребують детальнішого дослідження питання щодо особливостей та складових внутрішнього контролю на сільськогосподарських підприємствах.

Внутрішній контроль являє собою один із методів досягнення належного рівня економії, ефективності і результативності сільськогосподарських підприємств. Визначальним елементом внутрішнього контролю є відповідальність керівників сільськогосподарських підприємств за результати їх діяльності [1].

Основними складовими внутрішнього контролю на сьогодні виступають:

- 1) внутрішній аудит;
- 2) ревізія;
- 3) інвентаризація.

Внутрішній аудит – це незалежна перевірка, що здійснюється з метою забезпечення систематичного дисциплінованого підходу до оцінки та підвищення ефективності процесів внутрішнього контролю та управління ризиками. Його основною метою є надання об'єктивних і незалежних висновків, спрямованих на запобігання виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності сільськогосподарських підприємств. Внутрішній аудит може бути представлений у сільськогосподарських підприємствах внутрішнім аудитором або службою внутрішнього аудиту. Внутрішні аудитори здійснюють незалежну оцінку ефективності виконання управлінських функцій суб'єкта господарювання та надають керівництву підприємств результати аналізу, рекомендації та поради щодо підвищення ефективності їх роботи.

Ревізія представляє собою метод документального контролю за фінансово-господарською діяльністю сільськогосподарських підприємств, дотриманням законодавства з фінансових питань, достовірністю обліку і звітності. Ревізія здійснюється шляхом документального викриття недостач, розтрат, привласнень та крадіжок коштів і матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань. За результатами ревізії на сільськогосподарських підприємствах складається акт. Ревізія може бути представлена у сільськогосподарських підприємствах ревізором. Основні завдання ревізора на сільськогосподарських підприємствах полягають у забезпеченні відповідної достовірності та схоронності грошових коштів, документів, майна та цінностей; розроблення пропозицій щодо усунення виявлених недоліків чи порушень, що впливають на поліпшення результатів фінансово-господарської діяльності [2].

Важливою складовою внутрішнього контролю є інвентаризація, що передбачає перевірку і документальне підтвердження наявності та стану, оцінку активів і зобов'язань сільськогосподарських підприємств. Інвентаризація представлена постійно діючою інвентаризаційною комісією, до складу якої обов'язково входить головний бухгалтер.

Також до складових внутрішнього контролю на сільськогосподарських підприємствах належить організаційне і методичне забезпечення. При чому, організаційне забезпечення передбачає структурну побудову аудиторської служби (аудитора), встановленні строків і масштабів проведення перевірок. Методичне забезпечення являє собою спеціальні прийоми, способи та інструменти здійснення аудиторського контролю.

Система внутрішнього контролю передбачає правила та процедури контролю, які запроваджуються керівництвом підприємства для забезпечення

стабільного і ефективного функціонування підприємства, дотримання внутрішньогосподарської політики, збереження та раціонального використання активів підприємства, своєчасну підготовку надійної фінансової інформації.

Внутрішній контроль спрямований на забезпечення: 1) достовірності даних у процесі обліку та правильності відображення господарських операцій в обліку; 2) виявлення відхилень у процесі виробництва від норм, нормативів, стандартів, правил, планів тощо; 3) виявлення причин відхилень, які виникають, і доведення вини (ініціативи) за їхні наслідки.

У міжнародній практиці при вивченні системи внутрішнього контролю та виявленні можливих відхилень використовують індикатори стану внутрішнього контролю (які можна використати і для сільськогосподарських підприємств), що передбачають своєрідну систему сигналів небезпеки і включають: неетичну та непрофесійну поведінку керівництва і їх безвідповідальність; недосконалий процес управління; помилки та випадки шахрайства [3].

Таким чином, внутрішній контроль на сільськогосподарських підприємствах надасть можливість вчасно визначати індикатори сигналів небезпеки і приймати управлінські рішення, здійснювати аналіз і пошук шляхів удосконалення ведення господарської діяльності у майбутньому. Перспективи подальших досліджень можуть бути спрямовані на обґрунтування найбільш ефективних методичних прийомів внутрішнього контролю та визначення їх впливу на фінансові результати.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ковалевська В. Ю. Організація системи внутрішнього контролю витрат на підприємствах / В. Ю. Ковалевська // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2010. – № 41. – С. 229-233.
2. Калюга Є. В. Внутрішній контроль: сучасний стан та шляхи удосконалення / Є.В. Калюга // Економічний аналіз. – 2010. – № 6. – С. 357 – 359.
3. Індикатори стану внутрішнього контролю як одна із ефективних методів оцінки системи внутрішнього контролю / За ред. Експертів Європейського інституту державного управління і аудиту // Державний бухгалтер і аудитор. – 2013. – № 10. – С. 59 – 62.

УДК 631.162

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Дудник С. В., студент групи Б 5/5

Науковий керівник – асистент Мельник О. І.

Миколаївський національний аграрний університет

Головною метою створення та подальшої діяльності будь-якого підприємства, не залежно від виду його діяльності чи форми власності, є отримання кінцевого фінансового результату, тобто прибутку. Однією з

основних загальноекономічних і бухгалтерських наукових і практичних проблем, яка особливо загострилося в ринкових умовах, є визначення фінансового результату діяльності підприємства. Категорія фінансового результату вимагає детального дослідження на теоретичному рівні основних підходів до визначення її економічного змісту та порядку формування. Це буде сприяти забезпеченню основних передумов для покращення значення фінансових результатів і стабільного економічного розвитку підприємств в довгостроковій перспективі.

Значний внесок у розвиток сутності і змісту фінансових результатів діяльності, особливостей ведення їх обліку, здійснили відомі вітчизняні та зарубіжні вчені: І. Бланк, Ф. Бутинець, Б. Валусь, З. Гуцайлюк, М. Дем'яненко, С. Кучеркова, Г. Кірейцев, М. Коцупатрий, О. Олійничук та інші. Однак на сьогодні потребує більш детального вивчення питання вдосконалення обліку фінансових результатів на сільськогосподарських підприємствах у зв'язку з інтеграційними процесами та змінами у законодавстві. Насамперед постає необхідність подальшого удосконалення методології обліку фінансових результатів діяльності, орієнтованої на вимоги міжнародного досвіду.

Фінансовий результат є одним з найважливіших економічних показників, який узагальнює усі результати господарської діяльності та надає комплексну оцінку ефективності цієї діяльності. Для відображення фінансового результату за видами діяльності в господарствах використовують відповідні субрахунки до рахунка 79 "Фінансові результати", що знаходить відображення в оборотно-сальдовій відомості та формі фінансової звітності № 2 "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)" [1].

Визначенням фінансових результатів та їх розподілом і списанням завершується бухгалтерський облік господарських процесів. Прибуток є головним фінансовим показником господарської діяльності підприємства, його ефективності, прибутковості й платоспроможності. Обсяг та структуру прибутку, його формування та використання можна визначити завдяки методам бухгалтерського обліку.

Завдання бухгалтерського обліку фінансових результатів полягає у визначенні кількісних і якісних параметрів фінансового результату: прибуток чи збиток; формування даних щодо фінансових результатів для потреб складання фінансової звітності й податкових декларацій; інформаційне забезпечення порядку розподілу прибутку та здійснення операцій щодо розрахунків за сумами належних до бюджету податків та обов'язкових платежів, з акціонерами та засновниками за нарахованими їм дивідендами, формування резервів власного капіталу тощо [2].

На сьогодні найбільш розповсюдженими та суттєвими проблемами, пов'язаними з обліком фінансових результатів, що потребують вирішення є:

1) проаналізувати стан програмного забезпечення обліку з метою його вдосконалення;

2) забезпечити постійне підвищення кваліфікації персоналу бухгалтерії, їх професійних знань, практичних вмінь, навиків, зростання майстерності;

3) розширення можливостей отримання та використання додаткових облікових даних щодо формування фінансових результатів на аграрних підприємствах не тільки в цілому за продукцією рослинництва і тваринництва, але і з кожним найменування цієї продукції в обліку [3].

Крім того, для забезпечення внутрішніх користувачів детальною інформацією про формування фінансових результатів за кожним видом продукції рослинництва і тваринництва, необхідним є удосконалення управлінської звітності.

Діяльність сільськогосподарських підприємств залежить не тільки від вирішення організаційних заходів, але і від наявності якісної своєчасної облікової інформації про формування фінансових результатів. Ці вимоги забезпечуються не тільки дотриманням положень діючих законодавчих і нормативно-правових актів, але і високим рівнем організації та методики обліку фінансових результатів. Для вдосконалення аналітичності обліку фінансових результатів пропонуємо використовувати форму внутрішньої звітності “Звіт про розподіл прибутку (покриття збитку)”, статті якої відобразатимуть розподіл прибутку або джерела покриття отриманих збитків та будуть використані для складання форм фінансової звітності, а також прийняття управлінських рішень на підприємстві.

Запропоновані заходи на практиці допоможуть не лише спростити процес ведення бухгалтерського обліку фінансових результатів діяльності, а й вплинуть на процес прийняття управлінських рішень. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на дослідження питань побудови такої моделі обліку, яка б сприяла стратегічному плануванню фінансових результатів за кожним видом сільськогосподарської продукції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73 / [Електронний ресурс]: Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws>.

2. Кучеркова С. О. Напрямки покращення фінансової облікової інформації в управлінні діяльністю сільськогосподарських підприємств / С. О. Кучеркова // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 3-5. – С. 170-173.

3. Олійничук О. І. Організаційно-методичні аспекти обліку фінансового результату операційної діяльності підприємств / О. І. Олійничук // Інноваційна економіка. – 2012. – № 3. – С. 114-119.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Олейніченко К. Р., студент групи Б 5/3

Науковий керівник – асистент Мельник О. І.

Миколаївський національний аграрний університет

Для України нарощування виробництва сільськогосподарської продукції має стратегічне значення, тому що при успішному його розвитку створюються умови подолання кризового стану ряду суміжних галузей. При цьому управління витратами на сільськогосподарських підприємствах є важливим засобом побудови системи обліку витрат з урахуванням стратегічних та тактичних цілей і вимог керівництва. Це складний процес, що передбачає не тільки зважену класифікацію, а й систематичний моніторинг фактичних витрат та їх поведінки під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, прийняття рішень щодо поліпшення структури собівартості продукції, ціноутворення.

Питання обліку витрат на виробництво сільськогосподарської продукції досліджують ряд вітчизняних вчених, зокрема О. Вербило, П. Іванюта, З. Левченко, Л. Сук, П. Сук, В. Ярошинський та інші. Поряд з цим недостатньо вивчені питання саме щодо вдосконалення обліку витрат на виробництво продукції рослинництва у зв'язку з інтеграційними процесами та якісно новими вимогами до облікової інформації.

Продукція рослинництва знаходиться у тісному зв'язку з кількісними та якісними характеристиками витрачених ресурсів. Дослідження таких взаємозалежностей є досить трудомістким процесом. Присутня постійна ймовірність витрат як на етапі виробництва, проходження продукції, так і на стадії продажу. Облік витрат на виробництво продукції рослинництва ведеться за єдиними з іншими галузями народного господарства принципами, однак, як основна галузь сільськогосподарського виробництва, має свої специфічні особливості: сезонний характер, залежність від природних факторів, спеціалізація тощо [1]. Якщо підприємство спеціалізоване на виробництві однієї групи культур, то облік витрат доцільно вести в цілому для господарства. У випадку кількох напрямів діяльності, де є окремі види товарної продукції, варто вести деталізований облік за центрами витрат щодо кожного об'єкта обліку з окремого виду продукції.

Значну частину основних витрат, що стосуються вирощування сільськогосподарських культур, протягом року неможливо віднести на той чи інший об'єкт калькулювання. Наприклад, витрати здійснюються з початку останніх польових робіт і закінчується у році, коли отримано врожай, тобто витрати можуть бути понесені в одному звітному періоді, а вихід продукції - у наступному, причому значна частка включених до собівартості продукції витрат припадає на кінець звітного періоду. Відповідно норматив витрат у розрахунку на одиницю продукції може бути проконтрольований лише у кінці

оприбуткування продукції [2]. Специфіка галузі рослинництва потребує особливої уваги до організації обліку виробничих витрат для оперативного та суворого контролю окремих їх елементів, виявлення необґрунтованих відхилень витрат від нормативів (лімітів), аналізу та плануванню структури собівартості продукції. Тому, на нашу думку, виникає необхідність прийняти таку номенклатуру обліку витрат за статтями, яка відповідала б принципам управління (витрати-випуск-результат), а також в повній мірі відповідала галузевому характеру рослинництва. Це питання поки недостатньо повно висвітлено як в науковій літературі, так і в нормативних документах з бухгалтерського обліку.

В сучасних умовах господарювання дієвим є впровадження на підприємствах внутрішньогосподарського обліку і контролю. При цьому необхідно запровадити розрахунок ліміту виробничих витрат по укрупнених нормативах, що сприятиме раціональному використанню ресурсів і відповідно – належному їх контролю. Процес бюджетування в сільському господарстві може здійснюватися після 10 січня кожного року [3]. Планування здійснюється спочатку за обсягами виробництва, потім за елементами витрат, далі проводиться планування фінансових результатів. Раніше при плануванні зберігалась аналогічна послідовність, відмінність полягає в тому, що застосовувався регламентований нормативний метод на основі директивних показників, а в даний час – розрахунково-конструктивний, який базується на маркетингових дослідженнях. Проведені розрахунки можна наводити в технологічній карті. При бюджетуванні здійснюється також розрахунок точки безбитковості, що дає можливість передбачити, до якого рівня вирощування продукції буде збитковим, а при яких умовах може забезпечити прибуток.

Отже, така галузь як рослинництво має свої особливості накопичення та аналізу витрат в залежності від розміру й організаційних особливостей конкретного підприємства. Вміло організований облік витрат продукції рослинництва, повинен забезпечити оперативне, достовірне та повне надходження інформації щодо кількості та вартості одержаної продукції (виконаних робіт і наданих послуг), трудових, матеріальних та грошових витрат на виробництво продукції по підприємству в цілому та окремих його структурних підрозділах. В подальшому необхідно здійснювати пошук найбільш оптимальних заходів щодо впровадження управлінського обліку витрат на виробництво продукції в сільськогосподарських підприємствах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вербило О. Ф. Удосконалення обліку витрат та методика визначення собівартості (робіт, послуг) у сільськогосподарських підприємствах / О. Ф. Вербило, В. С. Ярошинський // Науковий вісник НАУ. – Вип. 66. – К., 2010. – С. 18-23.
2. Сук Л. К. Облік витрат і калькулювання собівартості продукції сільськогосподарських підприємств / Л. К. Сук, П. Л. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2008. – № 4. – С. 4 – 12.
3. Іванюта П. В. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік у виробничих підрозділах сільськогосподарських господарюючих суб'єктів : [навч. посіб.] / П. В. Іванюта, З. М. Левченко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 368 с.

ПРОБЛЕМИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА АКТУАЛЬНІ ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Лунгол М. В., студент групи Б 3/3

Науковий керівник – асистент Волкова І. Г.

Миколаївський національний аграрний університет

У зв'язку з умовами сьогодення стан податкової системи України є недосконалим. Це пов'язано з нестабільною ситуацією в країні. Саме тому досить актуальним є визначення основних проблем та пошук напрямів їх усунення. Адже від вирішення основних недоліків залежить наповнення державного бюджету, подальше розгортання підприємництва, інвестування важливих галузей народного господарства та соціальний захист населення. Недоліки податкової системи негативно впливають на регулювання економічних процесів у ринкових умовах, призводять до тінізації економіки.

Стан та основні недоліки податкової системи було висвітлено у наукових працях вітчизняних та зарубіжних авторів, а зокрема К. Болдінга, Г. Девіса, Ю. Неймарка, Ф. Нітті, В. Парето, П. Самуельсона, А. Азарова, А. Бодюка, І. Горленко, О. Данилова, І. Кухаренко, Ю. Кравченко, Л. Лапко, П. Мельника, В. Поповича. Але покращення податкової системи не знайшли в них свого відображення.

Метою дослідження є аналіз податкової системи України, дослідження основних проблем та визначення можливих варіантів їх вирішення, внесення пропозицій із приводу вдосконалення системи оподаткування країни.

Наша країна має складне законодавство, велика кількість статей закону можна тлумачити неоднозначно, деякі законодавчі акти є недостатньо узгодженими та суперечливими. Як свідчить практика застосування податкового законодавства, зміни, що вносяться до законів України з питань оподаткування, сприяють появі нових проблем [3].

Податкова система в ході трансформації економіки України від планового ведення господарства до правової цивілізованої країни з ринковими відносинами частково реформувалася. Було прийнято ряд нормативних актів, спрямованих на чітке визначення прав і обов'язків органів Міністерство доходів і зборів України та платників податків, спрощення механізму їх стягнення, оптимізації циркуляції інформації завдяки комп'ютеризації.

Проте оптимізувати систему оподаткування в Україні поки не вдалося. Як зазначають А. Бодюк і Н. Мірко, у формуванні механізму оподаткування відчувається відсутність серйозної теоретичної основи. Саме з цієї причини більшість прийнятих протягом останнього періоду законів України з питань оподаткування була спрямована не на вдосконалення податкової системи, а переважно на розв'язання проблем конкретних галузей економіки чи регіонів і навіть окремих підприємств. Нестабільність, мінливість законодавчої бази не призводить до поліпшення економічної ситуації, а навпаки, сприяє фінансовим

порушенням і зловживанням, розгортанню тіньового сектора економіки. Як наслідок, податкова система України має в основному фіскальний характер з явно завищеними ставками оподаткування, є надмірно складною, багатоканальною і нестабільною, а тому – недостатньо ефективною [1].

Існують недоліки в обліку валового доходу при переході із звичайної до спрощеної системи оподаткування, що пов'язано із зміною бази оподаткування. За звичайної системи базою оподаткування є додана вартість і прибуток, що формується методом “скорегованих валових витрат”. У спрощеній системі оподатковується виручка та позареалізаційні доходи. Виникає проблема встановлення сум нарахованих і сплачених податків. Проте нормативний документ, що встановлює методику проведення таких розрахунків, поки відсутній [2].

Розглянувши наявні проблеми, можна зробити висновок, що основними завданнями вдосконалення податкової системи в Україні мають бути:

- підвищення регулюючого потенціалу податкової системи на основі запровадження інноваційно-інвестиційних преференцій
- забезпечення більш рівномірного розподілу податкового тягаря між платниками податків;
- демократизація Міністерство доходів і зборів України, а саме зміна ідеології її функціонування у роботі з платниками та міжнародними партнерами.

Наразі, Міністерство доходів і зборів України вже досягла певних позитивних зрушень, зокрема в митній політиці та оподаткуванні підакцизних товарів. Державна Податкова Адміністрація розробила Стратегічний план розвитку державної податкової служби України на період до 2013 року, де сформовані пріоритетні цілі щодо антикорупційної діяльності, скорочення витрат на адміністрування податкової діяльності, переходу до світових цивілізованих норм в оподаткуванні та інших важливих заходів. Залишається лише сподіватись, що даний план буде впроваджено й виконано.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бодюк А. Трансформація податкової політики та її вплив на інвестиційну діяльність / А. Бодюк, Н. Мірко // Збірник наукових праць Академії ДПС України. – 2002. – № 4. – С. 107-109.
2. Василик О. Д. Податкова система України : [навч. посіб.: для студ. екон. спец. вищих закл. освіти] / О. Д. Василик // Українська держ. фінансова академія. – К. : ВАТ “Поліграфкнига”, 2004. – С. 447-450
3. Соколовська А. М. Податкова система держави: теорія і практика становлення : [монографія] / А. М. Соколовська. – К. : Вид-во “Знання-Прес”, 2004. – С. 454.

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ: НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Христюк Д. П., студент групи Б 3/3

Науковий керівник – асистент Волкова І. Г.

Миколаївський національний аграрний університет

Система оподаткування в Україні істотно впливає на формування дохідної частини бюджетів всіх рівнів, які утворюють державну скарбницю країни. Податкова система, що діє в нашій країні, не сприяє ефективному розвитку українського суспільства. У зв'язку з цим виникає гостра потреба у реформуванні системи оподаткування в Україні

Одним з основних завдань української економіки – є стимулювання підприємницької діяльності через створення сприятливих умов її оподаткування. З метою реалізації державної політики щодо розвитку та підтримки малого бізнесу, ефективного використання його можливостей, створення нових робочих місць, збільшення податкових надходжень до бюджетів всіх рівнів, та успішного розвитку всієї національної економіки – було прийнято Закон України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності”. Наша країна має складне законодавство, велика кількість статей закону можна тлумачити неоднозначно, деякі законодавчі акти є недостатньо узгодженими та суперечливими. Як свідчить практика застосування податкового законодавства, зміни, що вносяться до законів України з питань оподаткування, сприяють появі нових проблем.

Головними чинниками, які підштовхують платників уникати сплати податків, є: кількість податків та рівень податкових ставок; складність у розрахунках податкових сум; високий рівень нестабільності; ефективність роботи органів Міністерства доходів і зборів України; рівень суспільної свідомості щодо необхідності сплачувати податки; рівень довіри платників до владних структур; рівень корупції у державі [2].

Питання реформування спрощеної системи оподаткування необхідно розглядати як мінімум з двох сторін.

По-перше, реформування існуючої системи спрощеного оподаткування повинне забезпечити виведення з тіні тих, не чесних, платників податків, які використовували спрощену систему оподаткування як інструмент мінімізації податкових платежів.

По-друге, реформування спрощеної системи оподаткування не повинне призвести до масового скорочення суб'єктів господарювання, які працюють на даній системі, і як результат зменшення надходжень до бюджету [2].

Реформування спрощеної системи оподаткування, в контексті реформування всієї податкової системи, повинна відбуватись цілеспрямовано, системно, відкрито, виражено та поступово у часі.

Метою реформування спрощеної системи оподаткування в Україні, повинно стати досягнення найбільш оптимального співвідношення двох вищезгаданих сторін.

Спрощена система оподаткування має багато переваг, основними з яких є:

- зменшується кількість податків і зборів, що сплачуються;
- значно полегшується облік господарської діяльності платників;
- не потрібно додаткових знань в оподаткуванні даного податку;
- спрощено оформлення податкової звітності;
- надається право вибору реєстрації як платника ПДВ;
- сфера застосування єдиного податку набагато ширша.

Поряд з перевагами спрощеній системі притаманні й недоліки, такі як:

- обмеження за обсягом діяльності таких суб'єктів;
- сума єдиного податку фізичної особи-платника податків сплачується авансом за звітний період (квартал). При цьому не враховується, чи буде фактично отримано доход від здійснення діяльності за звітний період;
- обмеження за способом розрахунків юридичними особами;
- суттєвим недоліком був і залишається по цей час елемент подвійного оподаткування в спрощеній системі за ставкою єдиного податку при умові сплати ПДВ [1].

Тому, спрощена система оподаткування в Україні потребує таких змін:

- врегулюванню законодавчої бази;
- збільшити максимально допустиму кількість працівників удвічі, що сприятиме детінізації доходів, підвищення рівня зайнятості;
- приваблення інвестицій шляхом зменшення або скасування податку на прибуток від інвестицій в малі підприємства, а взаємозамінником будуть виступати надходження до бюджету від малих підприємств, що розвинулися;
- звільнити частину прибутку, яка реінвестується в розвиток підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Відомість Верховної Ради України. – 2011. - № 13-14, № 15-16, № 17. – С. 112.
2. Шкарупа О.В. Аналіз проблем та напрямків удосконалення системи оподаткування в Україні / О. В. Шкарупа, А. В. Романченко // Механізм регулювання економіки. – 2010. – № 1. – С. 185-191.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ТА РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Щербак М. М., студент групи Б 3/3

Науковий керівник – асистент Волкова І. Г.

Миколаївський національний аграрний університет

На сучасному етапі розвитку української економіки виникає необхідність детальнішого і глибшого аналізу податкової системи України, вивчення напрямків її удосконалення і побудови відповідно до умов, що склалися у нашій державі.

У сучасному розумінні податки у суспільстві — це встановлені законом обов'язкові платежі фізичних і юридичних осіб, що здійснюються згідно з законодавчими актами тієї чи іншої країни. Податки віддзеркалюють як позитивні, так і негативні сторони економічного життя [1].

Основні види податків та зборів, встановлення податків, визначення строків сплати податків регулюються Податковим кодексом України зі змінами та доповненнями 2014 року, які побудовані на певних принципах системи оподаткування, визначених у Статті 4 Податкового кодексу [3].

Необхідність реформування податкової системи України пов'язана з тим, що порушуються основні принципи її побудови та призначення. Насамперед слід зупинитись на таких постулатах як: економічна обгрунтованість, стабільність, доступність і обов'язковість [2].

Згідно Податкового кодексу України принципами побудови системи оподаткування є:

- загальність оподаткування – кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені цим Кодексом, законами з питань митної справи податки та збори, платником яких вона є згідно з положеннями цього Кодексу;
- рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації;
- невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства;
- презумпція правомірності рішень платника податку;
- фіскальна достатність – встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями;
- соціальна справедливість – установа податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків;
- економічність оподаткування – установа податків та зборів, обсяг надходжень від сплати яких до бюджету значно перевищує витрати на їх адміністрування;

- нейтральність оподаткування – установлення податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоздатності платника податків;
- стабільність – зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки;
- рівномірність та зручність сплати – установлення строків сплати податків та зборів;
- єдиний підхід до встановлення податків та зборів – визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку [1].

Вивчення досвіду боротьби із злочинами у сфері оподаткування розвинутих країн показало, що податкове законодавство України потребує радикального реформування. У новому Податковому кодексі повинні бути закріплені принципи:

1. Ніхто не може бути притягнутий до відповідальності за вчинення податкового правопорушення як за підстави і порядку які передбачені в Кодексі.
2. Тільки податкові органи повинні нести обов'язок доводити обставини, що свідчать про факт податкового правопорушення і винність платника податку;
3. Ніхто не повинен вважатися винним у порушенні податкового законодавства, доки його вина не буде доведена у встановленому законом порядку.
4. Має бути чітко визначений статус фізичних і юридичних осіб [2].

Отже, можна зробити висновки, що зміни в систему оподаткування потрібно проводити, визначаючи цю проблему як таку, що гальмує розвиток економіки нашої країни. Основною метою реформування системи оподаткування є сприяння стабілізації промислового виробництва та підвищення його ефективності і на цій підставі задоволення державних і соціальних потреб. У процесі розробки нових законодавчих актів, пов'язаних з оподаткуванням, у тому числі при внесенні змін і доповнень до чинного законодавства, а особливо при розробленні проекту Податкового кодексу повинні враховуватись основні принципи побудови і призначення податкової системи. Саме за таких умов податкова система буде позитивно впливати на всі сторони життя нашої молодій держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гетьман О. О. Податкова система : [навч. посібник] / О. О. Гетьман. – К. : ЦУЛ. – № 2. – 2010. – 480 с.
2. Дзюбик С. Д. Основи оподаткування / С. Д. Дзюбик, О. С. Ривак // Знання. – 2009. – 481 с.
3. Федоренко В. Г. Реформація податкової системи України : [навч. посібник] / В. Г. Федоренко. – К. : Алерта. – 2012. – № 7. – 326 с.

УДК 331.46

РОЗВИТОК МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ АПК УКРАЇНИ

Ветрова А. В., студент групи Е 1/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Марчук Л. П.

Миколаївський національний аграрний університет

Матеріально–технічне забезпечення сільського господарства тісно пов’язане з функціонуванням усього вітчизняного агропромислового комплексу, продовольчою безпекою держави. Нині питання матеріально–технічного забезпечення вітчизняного аграрного виробництва набуває особливого значення, оскільки традиційні технології й техніка, що склалися ще за часів радянської держави, давно вичерпали свій ресурс.

В Україні при достатньо високому рівні забезпеченості сільського господарства земельними і трудовими ресурсами залишається відкритою проблема забезпеченості основними засобами виробництва та, зокрема питання його технічної оснащеності.

Питаннями технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств займалися такі вчені, як Яковенко В. П., Білоусько Я. К., Підлісецький Г. М., Могилова М. М., Олійник О. В. та інші. Зокрема, О. В. Олійник і Т. В. Калашнікова приділяли значну увагу програмі часткової компенсації вартості складної техніки вітчизняного виробництва.

Недосконалість аграрної і технічної політики держави, непослідовність і нерішучість виконавчих органів призвели до кризового зниження технічної та енергетичної оснащеності сільськогосподарського виробництва. Матеріально-технічна база АПК майже повністю позбавлена новітніх технологій порівняно з 1990 роком. Внаслідок низького рівня забезпеченості сільськогосподарських підприємств матеріально-технічними засобами не виконуються окремі технологічні операції. Загальні витрати сільгоспвиробників пов’язані із нестачею та низьким станом машин.

Кількість основних технічних засобів у сільськогосподарських підприємствах з року в рік зменшується, а навантаження на одиницю техніки відповідно збільшується.

Навантаження на один обліковуваний трактор у 2010 році перевищило 100 га, а на зернозбиральний комбайн – 240 гектарів. У південних областях навантаження на один зернозбиральний комбайн перевищує 300 гектарів [1].

Внаслідок цього основні технологічні операції – сівба і збирання урожаю – виконуються з великими відхиленнями від оптимальних строків, з низькою якістю. Через це сучасні сорти і гібриди сільгоспкультур реалізують свій

генетичний потенціал лише на 30-35%, а щорічні втрати зерна досягають 5-6 млн тонн.

Матеріально-технічне забезпечення сільського господарства в Україні досягло критичної мети. Машинно-тракторним парком підприємства забезпечені лише на 40-50%, понад 92% якого відпрацювали свій амортизаційний строк [4]. Він дійшов до межі, за якою експлуатація його стає просто неможливою, різко погіршується стан підготовки техніки до сільськогосподарських робіт.

При списанні технічних засобів і поповненні виробничої сфери новими машинами та знаряддями спостерігається значне перевищення їх вибуття над їх надходженням. Сучасний стан в Україні із взаємо розрахунками за послуги сільгоспвиробниками не регульований, тоді як у розвинених країнах це контролюється державою, де договірні ціни за послуги визначаються на базі стабільного показника, яким є повні енергетичні витрати. Для придбання новітніх технологій повинні бути оптимальні ціни, які гарантовані державою на продукцію сільського господарства, не нижче від світових. Строки служби машин вітчизняного виробництва мають бути оптимальними, тобто такими, що забезпечують найменші витрати на їх виготовлення і використання у виробничому процесі протягом усього періоду експлуатації. Успіх у виконанні робіт, що пов'язані з постачанням, технічним обслуговуванням і ремонтом, а також використанням сільськогосподарської техніки, залежить значною мірою від чітко налагоджених договірних економічних відносин між заводами – виробниками, службами технічного сервісу та споживачами машин. Відносини під час виконання матеріально-технічного забезпечення АПК залежать від структури виробничо-технічних зв'язків в послідовності “споживач – посередник – завод-виробник”.

Є необхідність подальшого розвитку бюджетної програми “Часткова компенсація вартості складної сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва” (КПКВ 2801430) із визначенням реальних джерел фінансування.

Завдання поліпшення матеріального й технічного забезпечення АПК має стати визначальним у розробленні аграрної політики держави. Зміцнення матеріально-технічної бази сільського господарства, впровадження досягнень науково-технічного прогресу – це основні шляхи виходу АПК з економічної кризи.

Таким чином, проаналізувавши одну із головних проблем АПК, можна сказати, що важливим напрямом відновлювання матеріально-технічної бази є інвестування коштів в придбання новітніх технологій, широке розповсюдження якісно нових технічних засобів, розвиток вітчизняного сільськогосподарського машинобудування, належна організація ринку матеріально-технічних ресурсів. Тільки при виконанні таких заходів можливий вихід АПК України із кризового стану та поява перспектив виходу на міжнародний рівень як аграрно розвинутої країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білоусько Я. К. Тенденції і перспективи техніко-технологічного переоснащення сільського господарства / Я. К. Білоусько, В. Л. Товстопят // Агроінком. – 2011. – № 7-9. – С. 132-135.
2. Олійник О. В. Державна підтримка матеріально-технічного забезпечення аграрних підприємств / О. В. Олійник, Т. В. Калашнікова // Економіка АПК. – 2012. – № 7. – С. 95-100.
3. Павловська Л. Д. Системний підхід до формування та використання виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств / Л. Д. Павловська, Н. К. Мрачківська // Економіка АПК. – 2012. – № 6. – С. 74-80.
4. Могилова М. М. Матеріально-технічне забезпечення аграрної галузі / М. М. Могилова, Я. К. Білоусько, Г. М. Підлісецький // Економіка АПК. – 2013. – № 2. – С. 61-63.

УДК 332:68

ОСОБЛИВОСТІ ПОСТАЧАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Коник Г. В., студент групи Е 1/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Марчук Л. П.

Миколаївський національний аграрний університет

Останніми десятиліттями рівень технічного забезпечення агротехнологій в економічно розвинутих країнах світу досяг оптимальних параметрів. Як показує історичний досвід, під час розробки та створення складних сільськогосподарських машин і знарядь карколомних якісних стрибків у їх конструкціях, як правило, не буває. Здебільшого відбувається поступове удосконалення наявних серійних зразків за такими напрямками: використання досягнень технічного прогресу на базі масштабних та глибоких фундаментальних наукових досліджень, через оригінальні й вдалі конструктивні удосконалення окремих вузлів, агрегатів, систем і машин у цілому; застосування новітніх технологій виготовлення деталей, використання режимів термообробки, технологій збирання тощо. Великомасштабне виробництво того чи іншого виду сільськогосподарської техніки є ефективним і рентабельним лише там, де для нього є наявні технічні, технологічні, організаційні та ринкові переваги.

Через ці обставини, починаючи із середини 80-х років минулого століття, світове сільськогосподарське машинобудування зазнало докорінної структурної перебудови, що зумовлювалося вивільненням у низці країн виробничих потужностей. У результаті цих процесів виробники сільгосптехніки здійснили реструктуризацію підприємств і скоротили свої витрати завдяки зосередженню та спеціалізації на виробництві окремих машин, агрегатів, вузлів або навіть робочих органів у великих масштабах.

Серед орендних операцій найбільше поширення в міжнародній торговій практиці одержали лізингові операції. Цікавлять лізингові операції й українських підприємців. Правда, в Україні процес становлення лізингу

знаходиться в початковій стадії, але активно розвивається. Тому знання теоретичних основ лізингу в зовнішньоекономічній діяльності, техніки його організації має важливе значення для майбутніх вітчизняних спеціалістів.

Що стосується суті лізингу, треба відзначити, що єдиної думки відносно даного явища поки що нема. Спеціалісти вважають, що лізинг являє собою дещо середнє між кредитом і орендою, тому він схожий і з кредитом, і з орендою. Економічна суть лізингу полягає в передачі однією стороною (лізингодавцем) другій стороні (лізингоодержувачу) матеріальних цінностей в тимчасове користування з виплатою вартості послуг лізингоодержувача у відсотках за кредит.

Переваги лізингу для лізингоодержувача полягають в наступному:

1. В умовах використання лізингових поставок виникає можливість зменшення одноразових витрат на придбання передової техніки.

2. При застосуванні лізингу питання фінансування і придбання обладнання вирішуються одночасно. Лізинг дозволяє 100%-е кредитування угоди.

3. Не використовується позичений капітал, і в балансі підприємства підтримується оптимальне співвідношення власного й позиченого капіталу.

4. Лізинг дозволяє також спочатку використати машини, а потім купити їх; за умов оренди обладнання в сезонних галузях використовується лише у період його фактичної експлуатації.

В той же час лізинг має наступні недоліки:

1. В деяких випадках техніка може бути дорожчою за умов лізингу порівняно з її купівлею за рахунок банківської позики.

2. Лізингоодержувач, не будучи власником товару, має обмежені можливості щодо користування технікою, взятою в оренду.

3. У деяких випадках короткотерміновий лізинг промислового обладнання при несприятливій кон'юнктурі може виявитися збитковим для орендаря.

Проте ці недоліки можна перебороти при умові грамотного оформлення лізингової угоди.

Нині практично кожана велика іноземна компанія, що спеціалізується на розробці та серійному виробництві сільськогосподарської техніки, орієнтується на випуск не одиничних модифікацій, а цілісних, повністю укомплектованих усіма силовими, робочими і допоміжними машинами технологічних комплексів. Всесвітньо відомі виробники John Deere, CLAAS, New Holland, Caterpillar, CASE IH, Massey Ferguson та інші постачають на ринок колісні й гусеничні трактори різних класів тяги, самохідні зерно- і кормозбиральні комбайни, машини для кормовиробництва, машини для захисту рослин та внесення добрив тощо.

Машинобудівники практично усіх країн ведуть нині цілеспрямовану планомірну роботу за право постачати свою продукцію до світового сільськогосподарства шляхом якомога повнішого задоволення вимог покупців щодо номенклатури, технічного рівня, якості та сервісного обслуговування машин і обладнання. Наприклад, лінійка зернозбиральних комбайнів компанії CLAAS, за найскромнішими підрахунками, налічує шість серій та понад 25 моделей і модифікацій.

Розвиток ринку сільськогосподарської техніки у світі підпорядковується тенденціям її відтворення, динаміці зростання обсягів випуску у певному співвідношенні за продукцією, що виробляється, визначається фондоозброєністю праці, її продуктивністю.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Петров В. М. Виробнича та ринкова політика провідних світових виробників сільськогосподарської техніки / В. М. Петров // Економіка АПК. – 2013. – № 12. – С. 63-69.
2. Могилова М. М. Матеріально-технічне забезпечення аграрної галузі / М. М. Могилова, Я. К. Білоусько, Г. М. Підлісецький // Економіка АПК. – 2013. – № 2. – С. 61-63.
3. Поиск вашего дилера : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://claas.ru/>

УДК 331:468.5+48

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

Семенчук Ю. М., студент групи Е 1/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Марчук Л. П.

Миколаївський національний аграрний університет

Важливим інструментом підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки України є інноваційна модель розвитку. Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва на сучасному етапі зумовлюється в значній мірі широким впровадженням у практику вітчизняних і світових досягнень науково-технічного прогресу, стратегічна роль в якому належить інноваційній діяльності. В сучасних умовах розвитку сільського господарства України освоєння завершених науково-технічних розробок складає дуже низький процент до загальної кількості створених інновацій і не завжди відповідає вимогам сільськогосподарського виробництва. Розвиток інноваційної діяльності, а особливо впровадження її результатів в АПК, являє собою розробку раціональної структури інноваційного процесу, що повинна повністю бути адаптованою до регіональних умов виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції.

Інноваційний процес в АПК – це постійний, безперервний процес перетворення окремих технічних, технологічних та організаційно-економічних ідей і наукових варіантів вирішення певного практичного завдання з метою переходу галузей та підприємств АПК на якісно новий рівень виробничого процесу. На здатність підтримувати інноваційну діяльність в АПК впливає велика кількість факторів: особливості природно-економічних умов господарювання, стан організаційно-виробничого механізму, рівень готовності господарств до впровадження інновацій, засоби стимулювання досягнень науки

та їх впровадження на практиці та регіональні відмінності суб'єктів господарювання.

Результати впровадження інновацій віддзеркалюються в збільшенні обсягу продаж, зниженні собівартості продукції, зростанні фондоозброєності та продуктивності праці, підвищенні рентабельності роботи й інших виробничо-фінансових показників діяльності аграрних підприємств, а також соціально-економічного розвитку сільських територій.

Із впровадженням інновацій у сільськогосподарське виробництво види продукції, як правило, не змінюються, тільки набувають покращених властивостей. Інноваційну діяльність у сільському господарстві запропоновано розглядати на чотирьох етапах: розробка інновацій, їх апробація та перевірка, відтворення інновацій, а також впровадження їх у виробництво.

Слід відзначити, що у сільському господарстві розробка інновацій і їх впровадження пов'язано переважно з новими сортами рослин, виведенням нових порід тварин, застосуванням нової техніки, нових ресурсозберігаючих технологій, використання яких у більшості випадків змінює характерні властивості сільськогосподарської продукції, що виробляється.

Основним продуцентом новацій для сільського господарства нині є мережа науково-дослідних інститутів УААН та Міністерства аграрної політики України. Найбільш поширеними новаціями є: нові сорти та гібриди рослин і породи тварин, штами мікроорганізмів, марки і модифікації сільськогосподарської техніки, технології, хімічні та біологічні препарати (вакцини), економічні розробки (документально оформлені методики, різні рекомендації тощо). Відтворення новацій у сільському господарстві здійснюють насінницькі господарства, племінні заводи, машинобудівні підприємства, біологічні фабрики тощо. Впровадження розробок у виробництво, або перетворення новацій в інновації здійснюється за ініціативою суб'єктів підприємницької діяльності з метою досягнення комерційних вигод.

Сучасний стан наукового забезпечення інноваційного процесу сільськогосподарської науки дійшов до критичної межі: матеріально-технічна база науково-дослідних установ зношена, не вистачає приладів для досліджень, особливо це стосується наукомістких напрямів.

Наукові дослідження потребують щорічного масштабного фінансування і всебічної державної підтримки, оскільки від цього залежить науковий рівень та якість новацій, що надзвичайно важливо в умовах поширення на українському ринку науково-технічної продукції конкурентоспроможної іноземної техніки й технологій, які за своїми техніко-економічними параметрами перевершують вітчизняні аналоги.

Розвиток інноваційної діяльності в сільському господарстві України – важливий напрям по нарощуванню конкурентних переваг, які важливо реалізувати на тлі науково-технічних досягнень розвинутих країн світу.

У контексті існування необхідності нарощування обсягів виробництва та рівня конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції одним із перспективних напрямів розвитку аграрних підприємств України є

використання інноваційних підходів до здійснення господарської діяльності в сільському господарстві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Садиков М. А. Управління інноваційними процесами в аграрній сфері АПК: автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.02.03 / М. А. Садиков. – К., 2002. – 30 с.
2. Чабан В. Г. Інновації як умова підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору / В. Г. Чабан // Економіка АПК. – 2006. – № 7. – С. 68-72.
3. Шквиря Н. О. Особливості інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств / Н. О. Шквиря // Держава та регіони, 2007. – № 6. – С. 216-219.

УДК 351.486

РОЛЬ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ У РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Онищенко О. О., студент групи Е 1/1

Науковий керівник – к.е.н. доцент Марчук Л. П.

Миколаївський національний аграрний університет

Визначальною рисою розвитку сільських територій в Україні є катастрофічне скорочення чисельності сільського населення, потенційними наслідками якого є руйнування поселенської мережі, поглиблення процесів старіння селян, недовиробництво продукції сільського господарства, що загрожує запустінням сільськогосподарських угідь, деградацією аграрного сектора, продовольчою небезпекою тощо. Досвід зарубіжних країн свідчить про те, що саме у сільському господарстві, особливо там, де неможливе потокове виробництво продукції, складно досягти вагомих результатів без зміцнення приватної власності та особистого інтересу працівника. Розвиток фермерських господарств є основою формування заможного селянства, становлення середнього класу, а згодом і великих формувань корпоративного типу. Шлях України в напрямку формування потужного агропромислового комплексу вимагає проведення цілеспрямованої державної політики розвитку фермерства. Визначимо головні заходи, які сприятимуть цьому процесу.

Фермерські господарства – основа ефективного функціонування сільського господарства промислово розвинутих країн. У США, наприклад, 87% аграрних господарств складають сімейні ферми. Існують різні підходи до організації особистих селянських господарств як форми виробництва у багатоукладній ринковій економіці. Є різні підходи стосовно того, кому віддати перевагу при організації особистих селянських та фермерських господарств: або дозволити створювати господарства всім бажаючим це зробити, або обмежити доступ у фермери жителям міст і увести ценз ведення господарства та оформлення прав на нього по закінченні певного строку (міському жителю – 5 років, мешканцю села – 2 роки), або ж дозволити формування особистих

селянських чи фермерських господарств тільки мешканцям села на основі виділених земельних та майнових паїв. Введення освітнього цензу, цензу осілості і строку ведення господарства необхідне для впорядкування процесу організації фермерських та особистих селянських господарств, скорочення нераціонального використання державних коштів, зменшення ймовірності дилетантства в АПК. Розміщення малих форм господарювання АПК складається під впливом таких основних факторів, як:

1. Близкість великих міст і промислових центрів. Основна причина такого взаємозв'язку полягає в тому, що міста є основними пунктами збуту сільськогосподарської продукції, а їх наближеність до виробника скорочує транспортні витрати;

2. Сільськогосподарська спеціалізація природно-економічних зон;

3. Чисельність сільського населення територій;

4. Характер реагування місцевої влади на появу у регіоні суб'єктів малого підприємництва.

Основні шляхи створення фермерських господарств подібні до європейських та американських механізмів. До них належать:

- перетворення із особистих селянських господарств;

- формування декількох господарств на місці реформованих колективних сільськогосподарських підприємств та інших господарств;

- утворення шляхом виходу селян із колективних сільгосппідприємств з майновими та земельними паями;

- створення шляхом придбання майна або земельних ділянок за конкурсом або на аукціоні.

Розвиток фермерства в Україні є задовільним, якщо зважати на якісні показники діяльності. Однак порівняно із закордонними фермерськими господарствами, вітчизняні фермери мають значно нижчу рентабельність виробництва.

На шляху розвитку фермерства в Україні стоять такі перешкоди:

- багато державних програм з підтримки сільськогосподарських виробників (наприклад, програма відшкодування відсоткових ставок за кредитами сільськогосподарським товаровиробникам) є недоступними для невеликих фермерських господарств;

- кредитні механізми підтримки малих фермерів, наприклад кредитні спілки, все ще перебувають на ранніх стадіях розвитку. Комерційна банківська система не орієнтована на задоволення потреб малих фермерських господарств у кредитних ресурсах;

- системи ресурсного забезпечення і збуту, орієнтовані на невеликі обсяги постачання або доставки, потребу в яких відчують фермери, лише почали розвиватися. Обслуговуючі кооперативи, орієнтовані на ресурсне забезпечення та послуги фермерам у сфері маркетингу та збуту, погано розвинуті або взагалі не існують;

- відсутнє бізнес-середовище в сільському господарстві, що дозволило б найефективнішим виробникам використовувати нові технології для збільшення власної продуктивності.

Перехід України до ринкових відносин вимагає в аграрно-промисловому комплексі розробки нових підходів до стратегії аграрної політики, спрямованої на формування продовольчої безпеки країни, пріоритетність розвитку сільського господарства, докорінну перебудову економічних, соціальних та правових відносин в аграрній сфері, свободу підприємництва та конкуренції. Держава мусить формувати стратегію розвитку фермерства, виходячи із завдань продовольчої безпеки та формування ринкових структур в АПК.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ткачук В. І. Диверсифікація сільської економіки: соціально-економічний аспект / В. І. Ткачук // Економіка АПК. – 2009. – № 4. – С. 125-130.
2. Непочатенко О. О. Кредитування селянських (фермерських) господарств / О. О. Непочатенко. Дис. д-ра екон. наук. – К., 2008. – 511 с.

УДК 331.859.873

РОЗВИТОК МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СЕЛІ

*Величинський В. С., студент групи Е 1/2
Науковий керівник – к.е.н., доцент Марчук Л. П.
Миколаївський національний аграрний університет*

Розвиток підприємницької діяльності на селі є невід'ємною складовою розв'язання економічних та соціальних проблем як сільського населення, так і держави в цілому. Однак стан розвитку малого підприємництва в сільській місцевості незадовільний, що вказує на необхідність формування якісної системи його підтримки. Тому є потреба аналізу бар'єрів розвитку малого підприємництва та визначення адекватних цілей для їх подолання.

Як відомо, переваги малого бізнесу – мобільність, здатність швидко пристосуватися до змін споживчого попиту, раціональна організаційна структура підприємства, оперативність освоєння випуску нової продукції малими партіями, низькі експлуатаційні витрати. Суть і значення малого бізнесу полягає у тому що він є соціально значимим сектором ринкової економіки, становить основу дрібнотоварного виробництва, визначає темпи економічного розвитку, структуру й якісну характеристику ВВП, забезпечує структурну перебудову економіки, швидку окупність витрат, свободу ринкового вибору, насичення ринку споживчими товарами та послугами повсякденного попиту, запровадження інновацій, додаткові робочі місця, має високу мобільність, раціональні форми управління.

Малий бізнес на селі розвивається в двох основних напрямках: сільськогосподарського й несільськогосподарського спрямування. Оскільки домінуючою тенденцією в розвитку економічної підсистеми села є збереження та поглиблення його моно функціональності на сільськогосподарській основі, то

на нинішній час провідним є саме сільськогосподарське підприємництво. Інші напрями підприємництва, на жаль, не відіграють значної ролі в економічному житті села.

Найпоширенішими суб'єктами малого підприємництва на селі є особисті селянські господарства, фермерські господарства, фізичні особи – підприємці та малі підприємства, товариства з обмеженою відповідальністю.

Особисті селянські господарства разом із сільськогосподарськими підприємствами є головними виробниками сільськогосподарської продукції. До малого підприємництва на селі належать товарні особисті селянські господарства (коефіцієнт товарності 70-100%), що безпосередньо реалізують надлишки готової продукції й діяльність яких спрямована, насамперед, на одержання таких надлишків.

Нині особисті селянські господарства залишаються основним джерелом забезпечення сільського населення продуктами харчування. Наприклад, особисті селянські господарства Хмельницької області в 2011 році у структурі сільськогосподарського виробництва мають частку понад 50%, що більше на 2,4%, ніж у середньому по Україні у виробництві таких культур як картопля, овочі, плоди та ягоди частка особистих селянських господарств становить 99,3; 94,7; 91,0% відповідно [3].

Фермерське господарство формується на основі приватної власності або оренди на землю й засоби виробництва, одноосібного володіння та/або користування ними і повної відповідальності за результати діяльності. Основними видами діяльності фермерського господарства є виробництво та переробка, транспортування, зберігання, реалізація сільськогосподарської продукції власного виробництва, сільський туризм.

Фермерське господарство самостійно визначає напрям своєї діяльності, необхідні умови забезпечення ефективного використання землі, збереження і поліпшення її родючості, обсяги виробництва та форми реалізації продукції. Фермерські господарства організувалися шляхом: створення з особистих селянських господарств; формування кількох господарств.

Крім того, на селі функціонують несільськогосподарські малі підприємства у вигляді фізичних осіб – підприємців, які відповідно до Закону України “Про державну підтримку малого підприємництва” визначаються як суб'єкти підприємницької діяльності, що реєструються в установленому порядку і ведуть підприємницьку діяльність без створення юридичної особи. Малі підприємства є самостійними суб'єктами господарювання будь-якої організаційно-правової форми й форми власності, що має статус юридичної особи.

Слід враховувати, що на динаміку малого підприємництва на селі впливають різноманітні фактори, які приводять як до позитивних, так і негативних результатів. Зокрема, до них можна віднести такі, як: нестача кваліфікованої робочої сили, високий рівень транзакційних витрат, територіальна розосередженість населених пунктів, наявність додаткових ресурсів у вигляді корисних копалин, забезпеченість сільськогосподарськими землями, близькість розміщення рекреаційних зон тощо.

Як показує досвід більшості країн із ринковою економікою, активний розвиток малого підприємництва дає змогу розв'язати проблему ефективної зайнятості сільського населення, забезпечити йому високий рівень життя, адже сільські жителі на відміну від міських не мають можливості швидко знайти роботу через відсутність великої концентрації однотипних підприємств на селі. Таким чином, мале підприємництво дає змогу реалізувати принцип “економічної людини”, сформульований А. Смітом, коли підприємець, керуючись у забезпеченні ефективності власними інтересами, приводить до економічного зростання держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України “Про особисте селянське господарство” від 15.05.2003 р. № 742-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/742-15>.
2. Закон України “Про фермерське господарство” від 19.06.2003 р., № 973-IV, зі змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.06.2011 р. № 3523-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/973-15>.
3. Рарок О. В. Розвиток малих підприємств на селі / О. В. Рарок // Економіка АПК. – 2013. – № 12. – С. 31-39.

УДК 331:641.8

ЕКОНОМІЧНА КОН'ЮНКТУРА РИНКУ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Коришунова Н. В., студент групи Е 1/1

Науковий керівник – к.е.н. доцент Марчук Л. П.

Миколаївський національний аграрний університет

У міру того, як поглиблюється процес розвитку ринкової економіки, діяльність підприємств і економічна ефективність їх виробництва все більшою мірою залежать від взаємовідносин підприємств із споживачами, постачальниками і конкурентами. У рішенні завдань по забезпеченню продовольством населення особлива роль належить харчовій та переробній промисловості. До цієї сукупності галузей належить і молочна промисловість.

Молочна галузь в Україні розвивається дуже динамічно. Товарна номенклатура досить широка і наближається до європейських стандартів. Вже є досвід створення брендів, впровадження високотехнологічного виробництва тощо. Лідери ринку почали впливати як на попит, стимулюючи підвищення вимог споживачів до якості продукції, так і на постачальників та роздрібну мережу, вимагаючи більш якісної сировини, кращих умов транспортування та зберігання товару. В цілому модель розвитку молочної промисловості можна охарактеризувати як наздоганяючу: Україна прискореними темпами повторює розвиток європейського ринку.

Молоко доставляється на підприємства транспортом як сільськогосподарських, так і молочних підприємств, тому сільгоспвиробникам

більш вигідно поставляти молоко на підприємства, розташовані на території України. Але як показує опитування серед виробників і переробників, внаслідок нестачі сировини молочні підприємства змушені завозити молоко і з більш віддалених населених пунктів або інших областей, однак це не є постійним і головним критерієм при доставці молока.

Продавцями (постачальниками молочної сировини) на даному ринку в основному є сільськогосподарські підприємства, а також фермерські господарства та господарства населення, а покупцями – переробні підприємства-молочні комбінати, які здійснюють діяльність з переробки молока та виробництва цільномолочної продукції.

За останні два роки число магазинів, які оснащені сучасними холодильними установками, значно зросла. Важливу роль зіграло поява у великих містах великих продуктових супермаркетів. Завдяки цьому є можливість істотно розширити збут “живої” продукції, чутливою до умов зберігання. Недостатня розвиненість торговельної інфраструктури поряд з консервативністю переваг і низькою купівельною спроможністю населення є чинником, що стримує процес витіснення імпоротної продукції.

Аналітики прогнозують, що процес глобалізації скоротить розрив між національними та світовими цінами, а також якісними характеристиками молочної продукції. Серед економістів немає згоди стосовно таких питань: чи зростуть ціни в країнах з низьким рівнем вартості молока, або ж вони впадуть там, де раніше були традиційно високі. Який із сценаріїв буде мати місце в Україні, залежить від того, як ми станемо інтегруватися із СОТ та Європейським Союзом.

Зростання добробуту населення і вплив західних ринків внесли зміни в раціон харчування українців: збільшується споживання збагачених продуктів, охолоджених і заморожених напівфабрикатів і готових страв, питних йогуртів та інших молочних інноваційних продуктів, готових безалкогольних та алкогольних напоїв. Ці кількісні та якісні зміни обумовлюють розвиток вітчизняних розробок, залучення досвіду зарубіжних технологій виробництва продуктів і застосування сучасних високотехнологічних інгредієнтів.

Показники української молочної галузі зовсім не в'яжуться з численними заявами державних чиновників і галузевих функціонерів про деградацію галузі та тяжке становище села.

Для забезпечення продовольчої незалежності та безпеки України необхідні заходи щодо докорінного поліпшення ситуації в усіх сегментах тваринництва і переробки молочної сировини. Галузь вимагає суттєвої державної та фінансової підтримки, в тому числі низьких кредитних ставок, своєчасних виплат дотацій, врегулювання зовнішньої торгівлі продуктами тваринництва, гармонізації вітчизняних стандартів в рамках міжнародних вимог, і в кінцевому підсумку, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних молочних продуктів, як на внутрішньому, так і зовнішньому ринку. Крім розробки ефективного економічного механізму підтримки галузі, галузь потребує створення політичних умов, що стимулюють розвиток підприємництва і ринкових відносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Электронная база “Анализ рынков” : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.roconsulting.com.ua/analiz/pitanie/milk>.
2. Через несколько лет в Украине останется максимум 10 крупных производителей молочных продуктов : [Електронний ресурс] // Компании и люди. – 2002. – № 41 (297). – Режим доступу : <http://www.companion.ua/Articles/Content/?Id=2703&Callback=46>.
3. Астарта-танит : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.astartatanit.com.ua/product/milk/press/>

УДК

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЕЛА

Дорога С. О., студент групи Ф 1/1

Науковий керівник – к. е. н., доцент Марчук Л. П.

Миколаївський національний аграрний університет

Вітчизняна соціологічна думка традиційно зорієнтована на сільські проблеми. В працях багатьох істориків, соціологів, етнографів акцентується увага на думці, що українське село вважається джерелом національної ментальності, осередком збереження культурних, історичних та національних особливостей нашого народу. Історично склалося так, що доля українського села тісно пов'язана із соціально-економічними, політичними процесами, які або сприяли розвиткові традиційного для нього життєвого укладу з одночасною адаптацією до тенденцій соціально-економічного буття, або завдавали йому нищівних ударів. Тільки у ХХ ст. відбулися дві радикальні зміни фундаментальних засад сільського буття, які радикально вплинули на його розвиток – спочатку примусова колективізація (початок 30-х років), а потім “добровільна” приватизація (початок 90-х років).

В структурі соціологічної науки помітне місце посідає соціологія села як спеціальна соціологічна теорія. Соціологія села являє собою вивчення сутності та особливостей свідомості селянства як великої соціальної групи суспільства, її поведінки в умовах специфічної життя, зумовленої близькістю до природного середовища, характером виробничої діяльності і повсякденного побуту.

Досліджуючи питання соціальних проблем села, я виявила чимало таких проблем. Кожна з них займає чільне місце в соціології села, та я розповім вам саме ті, які є більш актуальними.

В даний час в країні закинуто 20 млн га землі, що має сільськогосподарську цінність. Залучення їх в оборот при існуючому рівні врожайності може забезпечити продуктами харчування до 5 млн. чоловік. Сільськогосподарське виробництво багато в чому залежить від стану соціальної сфери села, що охоплює інтереси більшої половини населення, що проживає у сільській місцевості. Умови життєдіяльності впливають не тільки на ефективність їхньої праці, але й на ставлення до політики держави.

Актуальною лишається проблема заробітної плати не лише в селі, а й в місті. Детальніше про село.

Протягом 1998-2003 рр. заробітна плата працівників сільського господарства залишалася однією з найнижчих у країні. На тлі загального зниження реальної заробітної плати, що склав в цілому по економіці за останні роки 49%, реальні заробітки працівників сільського господарства знизилися на 70%.

Середньомісячна заробітна плата працівників зайнятих в сільському господарстві, за останні 5 років в 2-3 рази менше, ніж у працівників інших галузей економіки. Сільське населення більш диференційовано, ніж міське, за рівнем середньодушових грошових доходів. Висока поляризація доходів загострює проблеми бідності на селі. Грошові доходи сільських сімей і числа тих, хто не має їх на рівні прожиткового мінімуму, залишаються приблизно на 30% нижче доходів «бідних» груп населення в містах.

Відсутність зручного транспортного сполучення скорочує трудову мобільність і спектр соціоможливостей сільського населення. Одна з причин, що сприяють погіршенню транспортного обслуговування сільських мешканців, поганий стан автомобільних доріг. Щільність автомобільних доріг загального користування з твердим покриттям складає в цілому по країні 29 км. на 1 тис.кв.км. території.

Проблема розвитку доріг та підвищення їх якості особливо гостро відчутна в сільській місцевості і багато в чому визначає соціальний і економічний розвиток сільського господарства. У 2000 р. в порівнянні з 1995 р. введення в дію відомчих та приватних доріг на селі скоротився в 104 рази, а в ряді регіонів майже не здійснювався.

За останнє десятиріччя саме українське село першим відчуло процеси депопуляції (фізичного зменшення населення). Нині 112 сільських районів віднесені до зони демографічної кризи, де смертність помітно перевищує народжуваність. Несприятливого характеру набуває статево-вікова характеристика сільського населення;

Саме із демографічною ситуацією на селі тісно пов'язана проблема трудових ресурсів. На кожну тисячу працездатних припадає майже 1050 непрацездатних, що в 1,5 рази більше, ніж в містах. В рослинництві майже 60%, а в тваринництві – 40% працівників віком старше 45 років. Правда, останнім часом ситуація почала трохи покращуватися за рахунок рееміграції, повернення в село колишніх селян, що в різні роки з нього виїхали, але це докорінно не змінює проблему;

Важливим напрямом досліджень соціологів є специфічний сільський спосіб життя. Демографічна криза, призвела до погіршення ситуації у сфері шлюбних відносин сприятливих для шлюбу вікових групах (18-25 років), що негативно позначається на перспективах сільської сім'ї. Специфікою сільського способу життя є те, що місце основної роботи, виробнича праця, з одного боку, і побут, домашня праця, з іншого, тісно пов'язані в просторі і часі. Серйозною проблемою є організація дозвілля на селі, залежність його від виробничих циклів, обмеженість форм і видів проведення дозвілля, особливо молоді;

Помітно відрізняється від міста (не в кращий бік) стан культури, освіти, охорони здоров'я на селі. Лише половина сільських населених пунктів забезпечена шкільними приміщеннями, 40% – дитячими дошкільними закладами, руйнуються будинки культури, не вистачає медичних і профілактичних закладів.

Сучасне українське село знаходиться не в кращому своєму стані існування. Численні реформи загострили соціальні проблеми на селі, пов'язані з майновою диференціацією, недостатньою адаптованістю значної кількості сільського населення до нових економічних умов, з появою синдрому соціальної невпевненості. У зв'язку з реформами аграрної сфери особливої актуальності набуває аграрна політика держави, яка, з одного боку, повинна враховувати особливості сільського укладу життя, а з іншого – сприяти інтегруванню села в оновлюваний соціально-економічний простір, забезпеченню його мешканцям стабільних умов і життєвих перспектив. Адже нові відносини, які формуються на селі, суттєво впливають на звуження сфери застосування праці сільських мешканців, спричиняють нові хвилі масової міграції, зміну демографічних параметрів сільського соціуму.

Через звужений спектр можливостей працевлаштування та незадовільну якість середовища життєдіяльності відбувається інтенсивна міграція освіченої й конкурентоспроможної частини селян, погіршується забезпеченість працівниками агропромислових та інших підприємств і закладів, розташованих у сільській місцевості. Посилюється небажання молоді постійно проживати на селі, про що свідчить, зокрема, падіння інтересу до сільськогосподарської освіти: з 1990 р. кількість поданих заяв на 100 зарахованих абітурієнтів на відповідні спеціальності до вузів усіх рівнів акредитації скоротилася на 29,6%.

Можна зробити висновок, що на селі залишилося чимало невирішених проблем, які “заважають” розвиткові як старшому поколінню, так і молоді. Хотілося б, аби держава (не тільки на словах та в своїх передвиборних компаніях) більше уваги приділяла розвиткові села, сільського господарства, в якому працюють хороші, терпеливі люди! Тоді, в майбутньому, село сприйматимуть не найнижчою ланкою суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Чічкін А. В. Деякі проблеми правового регулювання соціального розвитку села // Аграрне та земельне право / А. В. Чічкін. — 2004.
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.nubip.edu.ua/>

УДК 123:321

ПУБЛІЧНІ І СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЯК ПРЕДМЕТ ПОЛІТИКИ

Ткачук А., студент групи А 4/1

Науковий керівник – д. політ.н., доцент Ханстантинов В. О.

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасні проблеми розвитку світового і вітчизняного політичного процесу спричинені у першу чергу наявністю і невирішеністю гострих соціальних проблем, пов'язаних з дефіцитом ресурсів і несправедливим їх розподілом, з егоїстичним прагненням окремих соціальних суб'єктів до підкорення і панування у світі, регіонах нашої планети та в межах окремих суспільств за рахунок інших соціальних груп та спільностей.

Будь-яка справа у будь-якій суспільній сфері, що зачіпає групові інтереси і що задля запобігання можливих порушень свобод і прав інших потребує реагування та регулювання з боку інституціонального носія легітимних повноважень, набуває політичного звучання. Звідси впливає ремарка С. Хейя: “Політичне слід було б визначити як те, що поширюється цілком на всю сферу соціального... Всі події, процеси та практики, що відбуваються всередині соціальної сфери, потенційно виступають політичними і, відповідно, мають бути предметом політичного аналізу. Тому у сфері управління природжено політичного не більше, ніж у сферах культури, права або внутрішніх справ” [1, с. 3].

Підтвердженням цієї глибокої думки є конфліктогенні протиріччя у сфері економічно-виробничих і трудових відносин, а також міжцерковних і міжрелігійних, міжетнічних і міжкультурних, демографічних та екологічних. Нездатність до примирення і забезпечення діалогу, до компромісів і взаємного врахування інтересів, неспроможність або пряме небажання офіційної влади виступати третейським суддею і промоутером утримання більш-менш справедливого балансу суперечливих інтересів у соціумі, у межах конкретної трудової чи іншої спільноти врешті-решт обертається лише їх загостренням.

Отже, як видно, всі соціальні проблеми є політичними, але потенційно. Тому є сенс розрізняти такі поняття, як “соціальні проблеми” і “публічні (*public*) проблеми”. Не всі соціальні проблеми з необхідністю трансформуються у політичні, а лише ті з них, котрі, зародившись у громадянському суспільстві, жваво обговорюються на політичній арені. І в цьому сенсі публічні проблеми за своєю природою і сутністю є політичними.

А, відтак, проблема стає політичною, якщо вона поставлена на порядок денний політики і в такому вигляді стає об'єктом розгляду політичними

акторами, які вивчають можливості її розв'язання на державному рівні. Тому до всіх соціальних проблем владі слід ставитись уважно, до розмаїття висловлюваних думок з приводу шляхів їх вирішення – толерантно.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Hay C. Political Analysis: A Critical Introduction. — Basingstoke : Palgrave, 2002. – 314 p.

УДК 316.647.5

СОЦІОЛОГІЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ

Зубань В., студент групи А 4/1

Науковий керівник – д. політ. н., доцент Ханстантинов В. О.

Миколаївський національний аграрний університет

Довідник з соціології визначає толерантність як терпимість до чужого способу життя, поведінки, звичаїв, почуттів, поглядів, ідей, вірувань, як терпимість до критики власних позицій, ідей і дій, як прояв самовладання, стриманості, здатності довго витримувати негативні впливи [1, с. 330]. Необхідність толерантності виникає тоді, коли у суспільні взаємодії входять різні соціальні суб'єкти з неоднаковими статусами, ролями, несхожими світоглядами і життєвими практиками. Тоді перед індивідом постає вибір між альтернативними сценаріями: максимізація власних короткотермінових інтересів або співпраця заради досягнення загального блага. В науці ця ситуація отримала назву “дилеми колективної взаємодії” [2, с. 6-7].

Поширеним хибним поглядом на формування толерантності є уявлення щодо вирішального значення виховання у її дусі особистості. Насправді, слід розуміти, що толерантність не виникає сама із себе, а є відображенням умов і якості життя, за яких індивід забезпечений симетричністю взаємин з іншими людьми, рівним з ними доступом до політико-правових, матеріальних, соціальних, духовних, культурних та інших ресурсів в процесі послуговування основоположними правами і свободами.

Для досягнення толерантності має суттєве значення загальний контур побудови суспільного життя та його інститутів; їх співмірність з потребами та інтересами окремої особистості, з її спроможністю реально виявляти автономію у взаємодіях з іншими членами суспільства та його інституціями, що відображається у суб'єкт-суб'єктивному відношенні до вимог, умов, пропозицій, що йдуть ззовні, і в можливості вибірково, на власний розсуд, згідно із своїми специфічними уявленнями про благо, добро, належне брати їх на озброєння і керуватися при здійсненні соціальних ролей.

Саме такі соціальні засади, що об'єктивовані в усталених формах і змісті соціальної структури, у нормативно-правових підвалинах суспільно організованого життя людей, у політичній практиці і правових гарантіях,

формують певну матрицю соціальних зв'язків, культурних кодів, практик, сигналів, ресурсів. Тому форма існування толерантності в соціальній реальності є дифузною [3, с. 13]. Тобто, вона не є жорстко структурованою, а радше є такою, що проявляється через якісні властивості усталених структур і тому постає у багатьох своїх іпостасях як деяка межова визначеність: як діалог, переговори, протокол намірів сторін, досягнута згода, інші конвенційні механізми.

Розглядаючи соціальні засади толерантності, маємо вказати на виникаючий режим примусу щодо суб'єкта в царині його суспільних взаємодій. Спочатку він мусить стримувати себе у висловлюваннях, думках, оцінках, діях, аби не вийти за межі гравітаційного поля цінностей і норм «компромісу», «згоди», «свободи», «прав» Іншого. Далі. Він спонукається до певного типу мислення відповідно до «домінуючих культурних кодів», «престижних культурних ресурсів», «культурних сигналів і практик, що застосовуються для соціального включення і виключення» (П. Бурдьє) в умовах міжгрупових контактів. І, нарешті, вчинки індивіда мають співвідноситися з інституційно закріпленим режимом толерантності і контролюється ним; їм дається публічна оцінка, за них він несе моральну і навіть правову відповідальність.

Зазначимо, що абсолютизація толерантності, так само як й інших цінностей та принципів (приміром, свободи, рівності, прав), не може не спричиняти дисфункцій в суспільному житті. Ці явища виникають, коли толеровані за тими іншими ознаками меншини або індивіди роблять спроби отримати за рахунок політики толерантності однобічні преференції й вигоди, і навіть нав'язати більшості свої особливі громадянські практики як пріоритетні, в тому числі за рахунок і в ущерб загальноприйнятим нормам рівності, справедливості, моральності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Социологическая энциклопедия / [под общ. ред. А.Н. Гаврилова]. – Мн. : БелЭн, 2003. – 384 с.
2. Сукачов В. В. Політична довіра як складова соціального капіталу громадського суспільства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд політ наук : спец. 23.00.01 – „Історія та теорія політики”/ В. В. Сукачов. – Дніпропетровськ, 2005. – 20 с.
3. Победа Н. А. Толерантность : содержательные смыслы и социологическая интерпретация / Н. А. Победа // Социологические исследования. – 2007. – № 6. – С. 13-28.

АГОНІСТИЧНИЙ ПЛЮРАЛІЗМ ЯК МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Гайченко А., студент групи А 4/1

Науковий керівник – д. політ. н., доцент Ханстантинов В. О.

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасні політичні події у світі і в Україні актуалізують проблему демократії – її сутності, змісту, особливостей реалізації у неоднакових соціально-історичних і культурно-ментальних умовах, властивих різним регіонам і різним країнам

В політичній науці виділяють різні концепції демократії - колективістські, ліберальні, плюралістичні; різні її обґрунтування – ціннісні, раціонально-утилітарні; різні теорії – безпосередні та представницькі [1, с. 139-146].

Але головна проблема полягає у тому, як власне демократичним способом можна погоджувати суперечливі інтереси і суспільні протиріччя. З одного боку, ухвалювати рішення більшістю – це і є демократія у дії. Але, з іншого боку, саме демократія як спосіб організації суспільно-політичного життя має гарантувати однакові права і свободи та захищені правом умови для їх реалізації кожною людиною, незалежно від того, чи належить вона по тим чи іншим позиціям до більшості чи до меншості. Про необхідність розроблення та обґрунтування теоретичних засад вирішення даної проблеми свідчать безліч фактів з практики суспільно-політичного життя, починаючи від перемоги у 1933 році Гітлера на демократичних виборах у Німеччині і завершуючи все новими спробами силоміць нав'язати свою вузькогрупову волю в сучасній Україні.

Нам уявляється, що подібне, по суті мажоритарне розуміння демократії, не може відповідати реаліям ХХІ ст., коли в облаштуванні суспільно-політичного життя пріоритет надається правам і свободам окремого індивіда, коли держава розуміється як їх гарант та як універсальний механізм їх забезпечення.

З огляду на щойно сказане, демократію слід сприймати не як засіб уніфікації ідеалів і ціннісно-сміслових значень, які є несхожими в різних індивідів і груп. Цілком очевидно, що сьогодні демократія має передбачати такий суспільно-політичний порядок владарювання, який би був здатен мінімізувати руйнівні наслідки конфліктного протиборства між носіями несхожих світоглядів та громадських практик, поміж яких завжди когось чисельно більше або менше.

Вченими, зокрема, Шанталь Муф, пропонується нова модель демократичної політики – “агоністичного плюралізму”. Як підкреслює ця відома західна авторка, оскільки політика завжди займається утворенням “нас” через визначення “їх”, оскільки компроміси в ній по суті є лише тимчасовими паузами у протиборстві, яке ніколи не припиняється, то для забезпечення співіснування в умовах конфлікту необхідно змінити ставлення до особи

опонента – в ньому слід бачити не “ворога”, а “суперника”, за яким визнається його законне право на боротьбу, а всім політичним акторам – дбати про відкритість, змагальність та рівність позицій конфліктуючих сторін [2].

В цій моделі демократичної політики її конструктивними началами є відданість цінностям та нормам консенсусної політичної культури, толерантність як принцип політичної дії всіх суб'єктів політичної системи. Це означає органічне поєднання конкуренції і кооперації, здобутих над суперниками перемог і вимушених з ними компромісів. Тому передбачається, що комунікативні практики, принципи політичного дискурсу та боротьби не будуватимуться за схемою Або усе або нічого. Вони не повинні бути безальтернативними, а мають орієнтуватись на принципову припустимість кількох варіантів на шляху до загального блага.

Агоністичний плюралізм як модель політики реалізується через вільний обмін думками на різних рівнях, включаючи процедури парламентських дебатів і слухань, проведення “круглих столів” фахівців і організацію всенародних обговорень, проведення мітингів, зібрань, демонстрацій, виступи засобів масової інформації тощо. Головною метою їх є реальне залучення всіх зацікавлених індивідів і груп до ефективної спів-участі у справах держави.

Отже, в умовах багатоскладового суспільства, до якого й належить Україна, оптимальним є агоністичний плюралізм як модель демократичної політики. Адже саме ця модель дозволяє мінімізувати руйнівні наслідки від конфліктів через запровадження таких взаємодій між суспільними спільнотами і групами, який відкриває кожній з них доступ до співучасті в упорядкуванні соціального і політичного життя в державі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рудич Ф. М. Політологія : [підручник] / Ф. М. Рудич. – К. : Либідь, 2009. – 480 с.
2. Муфф Ш. К агонистической модели демократии / Ш. Муфф // Логос. – 2004. – № 2. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ruttenia.ru/logos/number/42/12.pdf>

УДК 613.8

ПРОБЛЕМИ ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ

Черевчук Е. В., студент групи ЗЕД 1/1

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Зараз вживання спиртних напоїв в Україні характеризується величезними цифрами. Від цього страждає все суспільство, але в першу чергу під загрозу ставиться підростаюче покоління: діти, підлітки, молодь, а також здоров'я майбутніх матерів. Адже алкоголь особливо активно впливає на організм, що не сформувався, поступово руйнуючи його.

Шкода алкоголю очевидна. Доведено що при попаданні алкоголю усередину організму, він розноситься по крові до всіх органів і несприятливо діє на них аж до руйнування.

Вивчення вживання алкоголю серед молоді в Україні багато в чому спирається на досвід подібних досліджень за кордоном, які в кінці ХІХ-початку ХХ в. широко проводилися у Західній Європі та Північній Америці і велися в різних напрямках: вивчалися поширеність і характер вживання алкоголю учнями, досліджувався вплив алкоголю на дитячий і підлітковий організм, визначалася взаємозв'язок між успішністю і вживанням алкоголю, розроблялися і випробовувалися програми антиалкогольного навчання.

У дослідженнях 20-30-х рр. ХХ ст. дана картина існувала. На той час проблема алкоголізації дітей та підлітків, розглядалася з особливим акцентом на вплив сім'ї, батьків у залученні дітей до спиртного.

Алкогільна поведінка матері робить істотний вплив на алкоголізацію, перш за все дочок. Алкогільна поведінка батька обумовлює алкоголізацію у його дочки і має найбільший вплив на алкоголізацію синів

Організм дитини в шість-вісім разів швидше звикає до спиртного, ніж організм дорослої людини. У дітей, які долучаються до алкоголю, швидко розвивається хронічний алкоголізм. Дитина, що почала вживати спиртне з 13-15 років, може стати алкоголіком всього за один рік.

До 16 років різко зменшується число підлітків, які не вживають або рідко вживають алкогільні напої. Більшість з них випивають по святах і сімейних торжествах, а деякі “з друзями за компанію”, “від нічого робити”, “щоб не відставати від товаришів” і т.д.

В цілому діяльність органів і систем організму в пубертатний період відрізняється функціональної нестійкістю, а в зв'язку з цим і підвищенням реактивності тканин до багатьох факторів зовнішнього середовища, особливо до шкідливим. Не випадково, що організм підлітка виявляється легко вразливим до впливу алкоголю.

Дослідники бачать причину пияцтва в особливості процесу соціалізації, деформуванні культурних норм поведінки, в тому числі і споживання алкоголю.

Таким чином, не треба володіти великою уявою, щоб уявити собі всю шкоду, яку може викликати у підлітка хоча б однократне вживання вина і навіть пива. Потрапивши в організм, алкоголь досить повільно розщеплюється в печінці зі швидкістю 0,1 г / кг маси тіла на годину [1, с. 39].

Зловживання алкогелем є однією з причин широкого розповсюдження самогубств серед підлітків.

Медичні працівники та психологи виділяють такі фактори впливу, що приводять до вживання алкоголю: негативна соціальне мікросередовище, неповна сім'я, алкоголізм в сім'ї, негативний психологічний клімат, низький освітній рівень батьків і неправильне сімейне виховання, асоціальна компанія.

В результаті тестування виявилось, що учні пробували спиртні напої в різному віці. В основному школярі пробували спиртні напої у віці 14-15 років. Це свідчить про те, що чим старше вік, тим більше підлітків вживають спиртні

напої. І лише одиниці, з числа досліджуваних підлітків, ще не пробували алкогольну продукцію.

Найпоширенішими причинами вживання спиртних напоїв є: доступність спиртних напоїв, відсутність місць відпочинку для молоді, а також рекламування.

Більшість підлітків вживають алкоголь від одного до двох разів на місяць. Найчастіше школярі вживають слабоалкогольні напої – 47,5%; на другому місці пиво – 34,5%; далі вино – 15%; ну і звичайно ж є такі підлітки які вживають горілку – 3% [2, с. 98].

Найпоширенішими мотивами вживання спиртних напоїв серед підлітків є: зустріч з друзями, свята, випивають за компанію, а також коли хочеться бути дорослим, або коли поганий настрій.

Після вживання спиртного у кожного мають бути свої відчуття і підлітки не є винятком. Отже, після вживання спиртного підлітки в основному відчувають головний біль, нудоту і сильну спрагу.

Сьогодні ми бачимо, що алкоголь був і залишається трагедією в Україні. А також є однією з актуальних проблем сучасності.

Алкоголізм це величезне соціальне зло, яке зсередини “роз’їдає” особистість, завдаючи величезної шкоди суспільству.

Алкогольний спосіб життя – це як антипод здорового способу життя – веде до передчасної смерті, школярі повинні знати про це. В останнє десятиліття на основі збільшення доступності спиртного, алкогольних традицій і психологічної налаштованості на споживання алкоголю почала розвиватися алкоголізація учнів у школі.

У результаті дослідження 92,38% підлітків вже вживали спиртні напої і всього 7,62% мають негативне ставлення до алкоголю [3, 167]. І чим більший вік, тим більше школярів вживають алкоголь.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Братусь Б. С. Психология, клиника и профилактика раннего алкоголизма / Б. С. Братусь. – М. : Наука, 2004. – 148 с.
2. Волокитина Т. В. Основы медицинских знаний : [учебное пособие] / Т. В. Волокитина, Г. Г. Бральнина Г. Г., Н.И. Никитская. – М. : Академия, 2011. – 224 с.
3. Физиологические основы здоровья : [учебное пособие] / под ред. Р. И. Айзмана, А. Я. Тернера. – Новосибирск : Лада, 2003. – 524 с.

ВПЛИВ БАТЬКІВ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Шведова Н. П., студент групи ЗЕД 1/1

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Головним інститутом виховання особистості дитини є сім'я.

Взаємини в сім'ї – психологічні відносини суб'єктів, пов'язаних спорідненістю, спільністю побуту, взаємною моральною відповідальністю та взаємодопомогою [1, с. 22].

Чинником, що порушує виконання виховних функцій сім'ї, може бути зміна в її складі.

Стабільність сімейного середовища є важливим чинником для емоційної рівноваги і психічного здоров'я дитини.

Демократичні батьки цінують у поведінці дитини самостійність і дисциплінованість.

Авторитарні батьки вимагають від дитини беззаперечного підпорядкування [2].

Байдужі і жорстокі батьки виховують подібних собі [2].

Гіпоопіка – несприятливий варіант сімейних відносин [2].

Гіперопіка призводить до пасивності, несамостійності, труднощів у спілкуванні з однолітками [2].

Будь-яке серйозне відхилення внутрішньо-сімейних відносин від норми означає ущербність, а часто і кризу сім'ї

Виховання активізує процес освоєння дитиною суспільно необхідних нормативів поведінки, чинить серйозний вплив на його здатності до сприйняття стихійних впливів навколишнього середовища, стимулює засвоєння позитивного прикладу.

Батьківська позиція надмірної вимогливості дуже часто позбавляє дитину віри у власні сили. Батьківська позиція надмірного оберігання може викликати у дитини запізнювання соціальної зрілості.

Позиція дитини в сім'ї змінюється в залежності від її віку.

На позицію дитини впливає число дітей в сім'ї.

Батьки для дитини є для неї прикладом особистості.

Діти, виховані в конфліктній сім'ї виявляються погано підготовленими до сімейного життя.

Емоційний стан батьків гостро сприймають діти будь-якого віку. До наслідків дисгармонії сімейних відносин можна віднести наступні:

- зниження самооцінки, невпевненість у собі, замкнутість, схильність до агресії як засобу захисту, низька успішність як наслідок проблемного здійснення навчальної діяльності, схильність до асоціальної поведінки.

Вплив на сімейне виховання надає духовна культура батьків, їхній досвід соціального спілкування, сімейні традиції.

Батьки дітей епілептоїдного (85,1%) та гіпертимного (83,3%) типів тримають розумну відстань у взаєминах з дітьми, підтримують дитину, намагаються їй допомогти в її починаннях та справах; 38,2% батьків нестійкого типу (тих, хто декларує прийняття) прагнуть до симбіотичних стосунків з дитиною, при цьому 100 % батьків (як тих, що приймають, так і тих, що не приймають) не довіряють дитині, сприймаючи її як соціально неспроможну [3, с. 31].

Несприятливі особистісні особливості дитини відбиваються на її навчальній діяльності.

Дитині, що відчуває постійний емоційний дискомфорт і напругу, необхідна допомога [3, с. 56]. Самореабілітації – самопомога у продуктивному подоланні внутрішніх і зовнішніх перешкод.

Психологічна допомога сприяє розкриттю суб'єктивного потенціалу людини, стимулює самостійні пошуки внутрішньої цілісності, гармонійності, нових можливостей саморозвитку, самоздійснення, полегшує розробку індивідуальних стратегій перетворення проблемної ситуації, застарілого, хронічного конфлікту, хворобливого стану на етапи особистісного дорослішання, наближення до себе, до власного сутності.

Атмосфера сімейних відносин є вирішальним чинником становлення особистості дитини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баркан А. И. Практическая психология для родителей, или Как научиться понимать своего ребенка / А. И. Баркан. – М. : АСТ-ПРЕСС, 2003. – 220 с.
2. Детская психология : типы семейных отношений [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://azps.ru>.
3. Захаров А. И. Как предупредить отклонения в поведении детей / А. И. Захаров. – М. : Просвещение, 2006. – 129 с.

УДК 613.8

ВИДАТНІ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОСТІ ТА ЇХ ВКЛАД У РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА

*Мігачов В. Є., студент групи ЗЕД 1/1
Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.
Миколаївський національний аграрний університет*

Складовою частиною філософської проблеми людини є проблема особистості і її взаємозв'язку із суспільством. Це зумовлено тим, що проблему людини неможливо розглядати у відриві від соціально-політичних,

економічних, культурно-інформативних сенсів її існування. Адже без гармонізації відносин у системі людина – суспільство – держава важко говорити про можливість виживання не тільки окремого індивіда, але і суспільства в цілому [1, с. 20].

Особистість – це найвищий ступінь духовного розвитку людини, що являє собою стійку сукупність соціально вагомих якостей, які характеризують індивіда як унікальну суб'єктивність, здатну освоювати і змінювати світ. Інакше кажучи, кожна особистість – людина, але не кожна людина є особистістю. Людським індивідом народжуються, а особистістю стають.

Індивід тільки тоді стає особистістю, коли він задіяний у суспільних відносинах, у спілкуванні з людьми. Тому поняття “особистість” слід розкривати через практичну діяльність, бо саме вона є основою формування і розвитку особистості.

За впливом на процес суспільного розвитку особистість політичного або іншого суспільного діяча може бути історично прогресивною, тобто сприяти позитивним перетворенням у суспільстві, або історично регресивною, тобто стримувати природний розвиток суспільства.

Людина стає особистістю в ході свого індивідуального розвитку шляхом засвоєння досвіду і ціннісних орієнтацій суспільства, у якому вона живе, і це становлення і розвиток є для неї найважливішою проблемою.

Людина може змінити світ настільки, наскільки може змінити себе. Ми маємо змінювати себе в кращу сторону, і тільки тоді світ навколо нас стане кращим.

Людина, яка змінила світ, однією з перших зуміла зрозуміти, що комп'ютеризація – одна з великих революцій, геній інформатики, що не розучився мріяти, засновник Microsoft, мільярдер та благодійник – Білл Гейтс[2].

Жінка, яка стала відома у цілому світі через свою любов до ближніх і жертвовну працю заради них, черниця маленького зросту з посмішкою на вустах, що несла людям допомогу та співчуття, людина, яка зуміла зробити Євангеліє своїм життям, вбачаючи у кожному – найбіднішому, хворому, голодному Христа – Блаженна Мати Тереза[3].

Лікар від Бога, без якого неможливо уявити серцеву хірургію в нашій країні і в світі, професіонал до мозку кісток, що наважився сперечатися з самою Смертю, автор численних праць з медичної кібернетики, академік, філософ, що мав власний нетривіальний погляд на систему світоустрою, експериментатор, який посмів своїми “трьома тисячами рухів” уповільнити течію річки часу – Микола Михайлович Амосов[4].

Про людей, які залишили істотний слід в історії людства, написано чимало. Винахідники, географи – першовідкривачі, художники, письменники, відомі на увесь світ політики – усі вони так чи інакше працювали на благо суспільства, майбутніх поколінь

У цій когорті видатних людей світу можна виділити окрему групу видатних особистостей. Щиро піклуючись про інших, про свою країну, ці люди віддали своє життя за вистраждані ідеали загальнолюдського щастя.

Говорячи сьогодні про роль особистості в суспільстві, не можна не сказати про героїв Київського майдану. Тисячі співвітчизників вийшли на “Майдан Протесту” – протесту проти беззаконня, злочинності, свавілля можновладців, що, як ракові метастази, пронизало всі наші владні структури. Народ втомився терпіти несправедливість, безправ’я, корупцію, відверту брехню та маніпуляції через ЗМІ.

Активісти Майдану своєю діяльністю змінили світогляд багатьох людей нашої країни. Частина молоді буде звіряти своє життя за цими прикладами. А “небесна сотня” завжди судитиме вчинки людей.

Найцінніший скарб землі – люди, які зберегли в серцях незламність українського духу, рідну мову, віру, традиції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мамардашвили М. К. Сознание и цивилизация : тексты и беседы / М. К. Мамардашвили. – М. : Логос, 2004. — 224 с.
2. Білл Гейтс [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://wikipediia.ua/wiki/Білл_Гейтс
3. Мати Тереза [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://wikipedia.ua/Мати_Тереза
4. Микола Амосов [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://wikipedia.ua/Микола_Амосов

УДК 615.521:56

ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА ПІДЛІТКІВ

Охріменко К. С., студент групи ЗЕД 1/1

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т

Миколаївський національний аграрний університет

Як відомо, що підлітки характеризуються нестабільною поведінкою, неврівноваженістю, невмінням себе контролювати і регулювати в між-особових стосунках, самооцінка їх нестабільна і може бути завищеною чи заниженою в залежності від соціального статусу особистості в колективі. А це негативно впливає на розвиток особистості підлітка, його взаємин, психічної діяльності в цілому [1, с. 43].

Серед підлітків виділені наступні види порушень поведінки: прогули уроків і окремих днів в школі, втечі з дому, крадіжки (бувають пограбування в вигляді вимагання грошей у слабких), дрібні спекуляції, участь в бійках, конфлікти в родинях, вживання алкоголю, тютюну, наркотиків, зловживання снодійними і транквілізаторами, токсиматичні випадки, девіації сексуальної поведінки, схильність до суїцидальної поведінки тощо [2, с. 25].

Психологи пояснюють девіантну поведінку підлітка тим, що він не може задовольнити свої соціально-психологічні потреби у визнанні, довірі, самоствердженні.

Якщо у підлітка з девіантною поведінкою, що виховується в позитивних умовах соціального оточення його самооцінка критична, адекватна, соціальний статус досить високий, то в умовах негативного впливу розвивається неадекватна чи занижений.

Важливою умовою формування саме такої поведінки сприяє провідна діяльність підлітка – інтимно-особистісне спілкування, яке сприяє встановленню гармонійного взаємозв'язку самооцінки підлітка і його соціального статусу

В дослідженні були використані стандартизовані методики по визначенню коефіцієнту самооцінки, соціального статусу, бесіди для встановлення контактів з девіантними підлітками, спостереження за їх поведінкою тощо.

Висновки, щодо результатів: тривожність – виявили високий рівень 40%, середній рівень – 20%, низьку тривожність виявили 40% девіантних підлітків.

Конфліктність девіантних підлітків досить висока і становить 76% випадків, важкість спілкування з оточуючими виражена так: високого рівня у 14% підлітків, середнього – 68% і низького – 38%.

Психокорекційна робота, яка проводилась разом зі шкільним психологом була спрямована на подолання негативної поведінки та формування адекватної самооцінки і позитивних між-особових взаємин з однолітками.

Депресивність, як емоційна характеристика особистості у девіантних підлітків виявлена у 34%, а 66% виявили низьку депресивність і навпаки схильність до підвищеного фону емоційних станів, які характеризувались бравадою, насмішкуватістю, вередливістю, афективністю.

Низький рівень самооцінки виявлено у 26% девіантних підлітків, середній, критичний рівень у 28%, завищений рівень самооцінки у 46 девіантних підлітків; соціальну адекватність поведінки виявили лише 16% девіантних підлітків, з високим соціальним статусом виявлено 30% девіантних підлітків, середнім статусом – 25% із низьким соціальним статусом – 45% підлітків [3, с. 86].

Все це свідчить про те, що домінують серед підлітків з девіантною поведінкою підлітки, які мають низьку тривожність особистості, низький рівень недовіри до себе, десь середній рівень впевненості, високу конфліктність в між-особових стосунках, низький рівень розвитку навичок спілкування, високу самооцінку і низький соціальний статус їх особистості.

Таким чином, тільки цілеспрямована і систематична психотерапевтична робота з підлітками може виступити гарантом їх здорового способу життя і поведінки і сприятиме гармонійному психічному розвитку їх особистості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баранов В. В., Похлебна І. О. Дослідження автобіографії девіантного підлітка як один з прийомів вивчення причин його десоціалізації // Практична психологія і соціальна робота / В. В. Баранов, І. О. Похлебна. – 2001. – № 9. – С. 43-44.
2. Лидерса А. Г. Психологический тренинг с подростками : [учеб. пос.] / А. Г. Лидерса. – М. : Академия, 2003. – 256 с.
3. Личко А. Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков/ А. Е. Личко. – Л. : Медицина, 2006. – 121 с.

СІМ'Я ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ, МАЛА СОЦІАЛЬНА ГРУПА

Чуприна Н. Д., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Соціологія сім'ї – це галузь соціології, що вивчає формування, розвиток і функціонування сім'ї як соціального інституту, шлюбно-сімейних відносин у конкретних історичних умовах.

Сім'я – це соціальний інститут суспільства та мала соціальна група водночас, основою якої є шлюб або родинні зв'язки. Члени сім'ї пов'язані спільним побутом, взаємною допомогою, моральною та правовою відповідальністю [1, с. 425].

Шлюб – це визначена державою сукупність формальних приписів, які визначають права й обов'язки чоловіка та дружини стосовно одне одного, щодо дітей, родичів і суспільства.

Ознаки сім'ї: шлюбні або кровноспоріднені зв'язки між усіма її членами; спільне проживання в одному приміщенні; загальний сімейний бюджет.

Функції сім'ї – це способи, методи прояву її активності, життєдіяльності всієї сім'ї і окремих її членів. Основні соціальні функції сім'ї: відтворення населення; господарсько-побутова; виховна; взаємне піклування членів сім'ї один за одного; організація та використання вільного часу; соціалізації особистості, та інші... [2, с. 302]

Тільки в сім'ї дитина природно і найефективніше одержує першу соціалізацію своєї особи, здобуває своє Я. Саме в сім'ї дитина пізнає ази життя, зустрічається і з відносинами авторитету – посадового, батьківського і функціонального, заснованого на вищій компетентності батьків або старших братів і сестер, їх розвинутих навиків та уміння, успішності їх діяльності.

Виховання – велика справа: ним вирішується участь, доля людини. Виховання здійснюється в процесі повсякденного спілкування дитини з членами сім'ї, рідними, всіма людьми з якими сім'я вчить дитину жити серед людей, прищеплює їй основи певних ідейно-політичних поглядів, світоглядних рекомендацій, моральних норм і правил. Дитина в сім'ї пізнає і освоює моральні норми.

Батьківство – покликання спільне, проте реалізується воно чоловіком і жінкою неоднаково. Загалом народжують дитину обоє батьків, проте бути матір'ю і бути батьком – це різне. Батьками стають не для того, щоб мати дітей, а радше для того, щоб дати дітям можливість ввійти у світ. Своєю любов'ю батьки створюють дитині можливість для розвитку, дають шанс навчитися любити.

В сучасних умовах середня сім'я в Україні складається здебільшого з 3 душ і майже третина сімей – з 4-5 душ. І, хоча з першої половини 90-х років

кількість таких сімей значно зменшилась, все ж просте відтворення знаходиться під загрозою. Уже тепер смертність переважає народжуваність. На репродуктивну функцію сім'ї негативно впливають розлучення. Статистичні дані свідчать, що до 30% сімей страждають бездітністю, причому 40% з них з причин безплідності чоловіка.

Дослідження проблем, пов'язаних з сім'єю, стає дедалі важливішим як у теоретичному, так і в практичному, життєвому плані. Відомо, що не стабільність шлюбу та сім'ї, яка виявляється в зростанні кількості розлучень, характерна практично для всіх розвинених країн світу. Це пояснюється впливом урбанізації і викликаной нею інтенсивної міграції населення, емансипацією жінок, науково-технічною революцією, причинами соціально-економічного, культурного, етнічного, релігійного характеру.

Проблеми, які викликають конфлікт на тому чи іншому рівні, можуть бути найрізноманітнішими. Але по часу виникнення їх можна розділити на дві великі групи. Це причини, які виникли безпосередньо під час шлюбу, під час спільного життя і загального ведення господарства, і причини, які об'єктивно існували до моменту створення сім'ї.

Результати опитувань показують, що значна частина молодих людей (близько 1/3) брали шлюб на основі мотивів, які лежать поза сімейною сферою: бажання піти з рідного дому, здійснити відповідальний самостійний крок, піти просто за компанію з другом [3, с. 116].

Культура подружнього спілкування – неодмінна умова без конфліктного сімейного життя. Знання правил культури спілкування дозволяє уникати багатьох конфліктів і зберігати добрі відносини, навіть якщо виникають серйозні розбіжності. Крім того, при явно вираженому конфліктному поведженні одного з членів родини застосування правил іншими значно знижує напругу, робить внутрішню сімейну обстановку набагато спокійною і створює сприятливу ситуацію для нормалізації відносин. Уміння знайти компроміс – дуже важливе уміння. Відвертий егоїзм, непоступливість, дитяча упертість приводять лише до більшого загострення розбіжностей.

Починаючи з народження й до самої смерті, людське життя пов'язане з родиною. Родина – наш захист в кризових умовах, найважливіше у житті кожного, світ, де людина може бути сама собою, де її вислухають і оцінять, зрозуміють все з півслова, або зовсім без слів.

Щоб зберегти щасливу сім'ю, чоловікові не потрібно домагатися абсолютної влади, а жінкам – бачити в їхньому чоловікові лише засіб реалізації своїх примх. Сім'я – невід'ємний осередок суспільства, і неможливо зменшити його значення. Жодна нація, жодне цивілізоване суспільство не обходилося без сім'ї. Недалеке майбутнє суспільства також не мислиться без сім'ї. Для кожної людини сім'я – початок початку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Соціологія / В. І. Волович, Г.Т. Головченко, М. І. Горлач та ін. – Х. : Видавничий будинок “Фактор”, 2006. – 767 с.
2. Социология : [навчальное пособие] / А. И. Кравченко. – Екатеринбург : Деловая книга, 1998. — 381с.
3. Сучасна українська сім'я : мед.-соц. аспекти / В. М. Лісовий, І. М. Шурма, В. О. Коробчанський [та ін.] ; Харк. нац. мед. ун-т. – Х. : Майдан, 2009. — 267 с.

УДК 613.4:532:9

РОЗВИТОК ТА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В СОЦІУМІ

*Решетніков В. С., студент групи ЗЕД 1/2
Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.
Миколаївський аграрний національний університет*

З розвитком особистості виявляються типологічні й індивідуальні відмінності. Вони полягають у функціональних особливостях нервової системи, темпераменті, у потребах, інтересах, характерологічних рисах, моральних, вольових, емоційних, розумових якостей, тощо. При цьому складається неповторна специфічність особистості – її індивідуальність.

Становлення й розвиток особистості є складовими процесу соціалізації. Це процес входження індивіда до соціального середовища, засвоєння ним соціальних впливів, залучення до системи соціальних зв'язків.

Вирізняють три середовища соціалізації особистості: діяльність, спілкування й пізнання. Процес соціалізації має свої стадії. Дотрудова стадія охоплює період життя людини до початку трудової діяльності і складається з таких 2 етапів:

- а) рання соціалізація (від народження до вступу в школу);
- б) навчання.

У різні вікові періоди особистісного розвитку кількість соціальних інститутів причетних до формування особистості, та їхнє виховне значення різні. Процес власне особистісного розвитку під впливом взаємовідносин, що складаються з оточуючими людьми можна уявити так. У доступних для людини видах діяльності виникають відповідні форми спілкування, в яких засвоюються правила і норми людських відносин, розвиваються потреби, формуються інтереси і мотиви, що ставши спонукальною основою особистості, ведуть до подальшого розширення сфери спілкування і, отже, до появи нових можливостей для розвитку особистості [1, с. 221].

Розвиток особистості в дитинстві відбувається під впливом різноманітних суспільних інститутів: сім'ї, школи, позашкільних закладів, засобів масової інформації (преса, радіо, телебачення) і живого, безпосереднього спілкування дитини з оточуючими людьми. Відсутність єдиного погляду спонукає дітей до

формування власної думки, їм мимоволі доводиться вибирати. У результаті в дітей поступово виробляються самостійність і незалежність мислення.

Відносини між людьми не завжди складаються гладко, мають чимало протиріч, зовнішніх і внутрішніх конфліктів, розв'язуючи які особистість просувається вперед у розвитку. Самі протиріччя у людських відносинах автоматично не стають рушієм особистісного розвитку, тільки породивши проблеми внутрішнього характеру, що зменшують людину змінювати своє ставлення і погляди, зовнішні протиріччя перетворюють у внутрішнє джерело активності, спрямоване на формування нових корисних особистісних якостей.

На кожній стадії розвитку людина або інтегрується у товариство, або відторгується. Дитина орієнтована на включення у певну соціальну групу, починає розуміти світ, як ця група. Але поступово формується “егоідентичність”, почуття сталості та безперервності свого “Я”, незважаючи на те, що відбувається багато змін. Формування егоідентичності – тривалий процес, він містить ряд стадій розвитку особистості. Кожна стадія характеризується завданням цього віку, а завдання висувуються суспільством [2 с. 186].

Суспільство може і повинне допомагати молодому поколінню залучатися до активної діяльності, створюючи умови для його становлення та інтеграції в життя суспільства. Проте не досить лише створити умови для позитивно-мотиваційної діяльності, потрібно затратити багато енергії, щоб сформувати у молоді традицію аналізу свого становища, здатність нести відповідальність за свої вчинки, співпрацювати, приймати спільні рішення у групі, здійснювати реальну суспільну діяльність і розвивати необхідні для такої діяльності навички та вміння [3, с. 130].

Розуміння людиною не об'єктів, а їх властивостей і зв'язків, значущості для себе та суспільства створює умови для актуалізації соціально-психологічних механізмів розгортання цілеспрямованої взаємодії. Предметом усвідомлення є інтелектуальна, емоційна діяльність, спрямована на пізнання себе, тобто внутрішньої інформації, яка дає змогу зрозуміти, чому людина обирає певний спосіб поведінки у взаємодії із соціумом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Психологія : [підручн.] / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. – К. : Либідь, 2001. – 560 с.
2. Цимбалюк І.М. Психологія : [навч. посібник] / І. М. Цимбалюк. – Київ : ВД “Професіонал”, 2004. – 216 с.
3. Лавриченко Н. М. Педагогіка соціалізації: європейські абрисы / Н. М. Лавриченко. – К. : Вера инсайт. – 2000. – 444 с.

ВПЛИВ МОЛОДІЖНОЇ СУБКУЛЬТУРИ НА ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН ТА ОСОБИСТІСНОГО “Я”

Власенко О. М., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Субкультура – це система норм та цінностей, що відрізняє групу від більшості суспільства.

Молодіжна субкультура (МС) є одним з багатьох видів субкультур і особливою частиною суспільної культури.

Нерозуміння дорослих примушує молодь віддалятися, об'єднуватися та створювати власний світ. Перш за все, це і зумовлює формування неформальних об'єднань та МС в цілому [1, с. 35].

Юнацтво відчуває себе некорисним і безпорадним у великому суспільстві, яке належить головним чином дорослим, воно потребує і чекає підтримки.

Саме тому молодь об'єднується за спільними проблемами й інтересами. Ці проблеми мають свій “мікросвіт”, до якого дорослим вхід заборонено. Це коло однодумців, як правило, заперечує “дорослу” культуру. На цьому етапі створюються неформальні молодіжні об'єднання, в яких домінуючим питанням є “Хто я?” та проблема само актуалізації. Тобто, поява різноманітних об'єднань, МС, викликана, по-перше, ідентифікацією себе з референтними однолітками, щоб не бути “білою вороною”, а по-друге – намаганням досягти індивідуальності.

Представники різних субкультур намагаються показати свою індивідуальність, сказати сірій масі: “Я-особистість!”, кинути виклик світу з його нескінченними буднями та вистроюванням всіх в один ряд.

Кожен представник субкультури приймає норми, цінності, картини світу, стиль життя та інше – за зразок свого існування. Але паралельно з цим існують і зовнішні атрибути, які свідчать про приналежність до певного угруповання.

За домінуючими цінностями та ознаками всі МС можна поділити на такі групи: музичні (металісти, репери, рейвери), епатажно-протестові (байкери, панки), розправно-самосудні (скінхеди, гопники), романтико-ескапітські (хіпі, готи, емо), гедоністично-розважальні (хакери, геймери, фуррі), релігійно-містичні (растамани, сатаніти) [2, с. 17].

Хоча у чистому варіанті жодного типу МС не існує, оскільки їх угруповання не відрізняються стійкістю та перетинаються, взаємопроникають один в одній, проте кожна субкультура має свої відмінності та характеристики.

Належність до МС – це своєрідний спосіб продемонструвати світові свої власні погляди на життя, адже молоді характерне протиставлення себе дорослим, прагнення до незалежності та самостійності.

Відносячи себе до МС, молода людина знаходить потрібні йому засоби самовираження, – чи то у цінностях, ідеях угруповання, чи у зовнішньому вигляді, манері одягатися, спілкуватися, чи у музиці.

Вплив МС має як позитивні, так і негативні наслідки, в залежності від того, яку МС обирає молода людина, формується її індивідуальність, визначаються життєві цінності.

Будучи учасником певного молодіжного об'єднання, молоді люди забезпечують свою потребу в неформальному, довірливому спілкуванні, головною метою якого є розуміння й саморозкриття; відкриття свого внутрішнього світу, який може не співпадати із зовнішньою поведінкою.

Звісно, є і негативні сторони окремих МС. У розважально-музичних – це інфантильність (дорослі діти), у ескапістських – десоціалізація (невміння співжити в суспільстві, досягати в ньому успіх), у деструктивних – кримінальна відповідальність. Майже у всіх – нездоровий спосіб життя.

Провідним фактором самоутвердження людини в період ранньої юності є усвідомлення своєї ролі у двох існуючих системах взаємовідносин з оточуючими – ровесниками і дорослими.

Взаємини з дорослими характеризуються складним протиріччям внутрішньої позиції молодої людини.

У період ранньої юності людина більше відчуває необхідність мати друга. Молодь вибирає друзів за схожістю поглядів на життя, тому між членами субкультур часто виникають дружні стосунки.

Одним з негативних наслідків приналежності до субкультури може бути завищена самооцінка, що також впливає на відносини з оточуючими.

Більшість молоді формує своє особистісне “Я” на основі таких факторів, як дружба, прагнення до незалежності, оптимізм та наполегливість у досягненні успіху. Тому, на формування особистісного “Я” в період ранньої юності молодіжна субкультура впливає в деякій мірі позитивно, тому що вирішує для молоді частину їхніх проблем та переживань: забезпечує підтримку друзів, підвищує самооцінку, адже в період юнацтва більшість молодих людей недооцінює себе та свої здібності [3, с. 12].

МС також розвиває творчі здібності та нахили, зменшує рівень тривожності у молоді, сприяє становленню особистості в суспільстві, її соціалізації. Але вплив МС на формування особистісного та соціального “Я” залежить від того, яку течію субкультури обере молода людина та в чому полягатиме зміст та характер її діяльності в середовищі МС.

Потрібно вчитися жити та працювати в неформальному суспільстві, серед неформальної молоді та вміти її виховувати.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Волкова Н. П. Педагогіка / Н. П. Волкова. — К. : Академія, 2001. — 576 с.
2. Заїка Н. Бути собою – головний принцип неформалів / Н. Заїка // Прес-центр. – № 7 (137) від 13.02.08. — С. 15—18.
3. Завгородня Т. Штрихи до портрету сучасного старшокласника / Т. Завгородня // Завуч. – 2001. – № 3. – С. 11-13.

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СУСПІЛЬСТВО

Кушнір А. В., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Термін “Соціальна мережа” був введений задовго до появи Інтернету та власне сучасних Інтернет-мереж, ще в 1954 році соціологом з “Манчестерської школи” Джеймсом Барнсом. Уже в другій половині ХХ століття соціальні мережі стали активно розвиватися як наукова концепція. В 1995 році з’явилася перша, наближена до сучасних, соціальна мережа Classmates.com, яку створив Ренді Конрад. Цей сайт допомагав зареєстрованим відвідувачам знаходити і підтримувати стосунки з друзями, однокласниками, однокурсниками та іншими знайомими людьми.

Соціальна мережа – це спільнота людей, об’єднаних однаковими інтересами, уподобаннями, або тих людей, що мають інші причини для безпосереднього спілкування між собою. Як відомо, метою створення соціальних мереж є, передусім, спілкування людей, але сьогодні ми спостерігаємо зовсім іншу картину: мережі наповнені непотрібною рекламою та непристойним матеріалом [1].

Із психологічної точки зору Інтернет сприймається людиною, чимось на рівні натовпу. А в натовпі, як відомо, обличчя і індивідуальність зникає, а із нею і відповідальність. Не даремно закон жорсткіше карає тих, хто бере участь у груповому злочині. Коли ж ми потрапляємо в Інтернет, ми, як і в натовпі, нібито зникаємо, відчуваємо себе анонімними та недоторканими, із легкістю можемо “качати” піратську продукцію, хоча, якщо задуматися, це те саме, що украсти річ у магазині, але ж в житті ми такого не зробимо – ну принаймні переважна більшість із нас.

Соціальна мережа “Вконтакте” надає людям, які навряд чи б коли-небудь зустрілися особисто, спосіб встановлення зв’язку. Але в той же час, “Вконтакте” дозволив людям, яким раніше необхідно було особисто зустрічатися один з одним, обходитися без цих зустрічей. Таким чином, він став ще одним елементом суспільства, яке зацікавлене в обміні особистою інформацією. “Вконтакте” став своєрідною “віртуальною реальністю”, де люди можуть робити що завгодно для залучення уваги. Вони можуть жити альтернативної життям, якщо захочуть, і ніхто про це не дізнається. Сам факт того, що люди готові прийняти людину у друзі, ґрунтуючись на інформації, що розміщена в його профілі, багато що говорить про сучасне суспільство.

Вплив соціальних мереж на здоров’я та мовленнєву діяльність людини є дуже сильним. Наприклад, у мікроблогах на людину спрямований потік дуже лаконічних повідомлень, над яким не потрібно думати, що скорочує об’єм уваги. Інтенсивний обмін повідомленнями знижує рівень IQ людини, а

довготривалий перегляд відеороликів розвиває синдром порушення уваги з гіперактивністю.

Довгий час знаходження в Інтернеті розвиває у людини примітивний дитячий нарцисизм. Вирази “My yahoo”, “My windows”, “My-email” стали вже слоганами індивідуалістичного мережного світу. В людей змінюється ставлення до часу і простору, моделі комунікації, пріоритети. Посилюються тенденції індивідуалізму, а також агресивність, оскільки агресивні (напористі) мовні тактики будуть скоріше почутими в Мережі[2].

Психолог С. Поляков підтверджує результати досліджень і крім того, з упевненістю заявляє, що з розряду розваг соціальні мережі переросли у справжню психологічну залежність. Замість службових обов'язків, співробітники витрачають свій час на “пошуки друзів” і перегляд нових повідомлень, що в свою чергу негативно впливає не тільки на продуктивність працівника, але і на психологічний стан людини.

На Заході залежність від соціальних мереж останнім часом досягла апогею: згідно із опитуванням проведеним у Сполученому Королівстві, із 2,300 респондентів віком від 11 до 18 років, 45% заявили, що у віртуальному світі вони почуваються щасливішими, ніж в житті, переважно через причини вказані вище та страх перед живим спілкуванням — очі в очі, адже в такому разі тобі недоступна функція все виправити, як це можна зробити за кілька секунд в Інтернеті [3].

Існує декілька простих правил, які допоможуть людині позбутися залежності від соціальних мереж. Наприклад: потрібно збільшити час живого спілкування, встановити часовий ліміт на перебування в соціальних мережах і так далі.

До позитивних рис соціальних мереж відносять перш за все, звичайно, це безмежне спілкування. Розмовляти з друзями з усієї земної кулі можна, не виходячи з дому, обмежує тільки вартість інтернет-трафіку.

Однак за привабливістю соціальних мереж ховаються деякі небезпеки, про які треба знати. Найважливіший недолік соціальних мереж – публікація у вільному доступі особистої інформації про людину. Більшість мереж збирають набагато більше даних, ніж фактично потрібно для реєстрації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Занько Т. Соціальні мережі як новітні медіа: провокативний вплив на масову свідомість. Виникнення мови ворожнечі: [ХайВей]. – Режим доступу : <http://h.ua/story/187673/>
2. Зарицка Ю. Ігри і соціальні мережі покращують інтелект: [Ранок]. – Режим доступу : http://www.utro.ua/ua/zhizn/igry_i_sotsialnye_seti_uluchshayut_intellekt125238689,2009.
3. Тетяна Руденко // Діти в Інтернеті: реальні загрози віртуального світу: Асоціація підприємств інформаційних технологій України. – Режим доступу : <http://apitu.org.ua/node/1336>

ПРОБЛЕМА КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Лук'янчук Н. Ю., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

У наш час комп'ютери, устатковані різноманітними інформаційними, пізнавальними та ігровими програмами, не тільки застосовуються майже в усіх галузях науки й практики, але й стали найпопулярнішими розвагами дітей, підлітків і навіть багатьох дорослих. Широкого розповсюдження набувають і негативні наслідки взаємодії людини з електронними засобами. Одним із таких наслідків є комп'ютерна залежність, або комп'ютерна аддикція, яку в науковій літературі розглядають як психологічну неможливість подолати бажання постійно спілкуватися з комп'ютером.

Аналіз нових наукових публікацій показує, що нині в основному говорять про вплив комп'ютерної залежності на психічний розвиток дітей і підлітків, та ведуть дискусії навколо питання, чого більше у взаємодії людини з комп'ютером: позитиву чи негативу. Обмаль публікацій, присвячених науковим дослідженням комп'ютерної аддикції, що явно не відповідає складності даного явища. Науковці й практичні психологи наполягають на необхідності довготривалих досліджень, оскільки їх відсутність унеможливорює одержання повної картини розвитку нового “захворювання” та не дає можливості прогнозувати перебіг комп'ютерної залежності у конкретного індивіда, враховуючи його психічні особливості.

Виявлено, що комп'ютерна залежність формується набагато швидше, ніж будь-які інші традиційні залежності (від паління, наркотиків, алкоголю, азартних ігор), – у середньому 0,5-1 рік постійного захоплення з добовим навантаженням 4-12 годин. Причому комп'ютерній залежності більше піддаються хлопці – у них може формуватися аддикція після 6 місяців. Діти й підлітки в яких стаж спілкування з комп'ютером від 8 місяців до 2-х років регулярного навантаження до 12 годин на добу, як правило, вже мають виражену девіантну поведінку, причому більшість із них потребує лікування в психоневрологічних диспансерах та проведення психокорекційної роботи. Проблеми, спричинені психологічною залежністю підлітків від комп'ютера, ускладнюються тим, що на даному етапі вивчення лікувальна та психокорекційна робота дає можливість повністю її позбавитися лише в 52% [1, с. 126].

Головні ознаки початку залежності: небажання залишати роботу або гру на комп'ютері; роздратування через вимушені відволікання; нездатність або небажання спланувати заздалегідь кінець роботи або гри на комп'ютері; нехтування власним здоров'ям, гігієною й сном на користь спілкування з

комп'ютером; готовність задовольнятися нерегулярними, випадковими харчуваннями, не залишаючи комп'ютера тощо.

Можливості комп'ютера виявилися незрівнянно значущішими порівняно з усіма, що створено людиною досі. Ці можливості стимулюють "спілкування" з комп'ютером, яке має властивість витіснити на якийсь час усі інші потреби. Розглянемо ці можливості: 1) у науково-практичній діяльності, опосередкованій комп'ютером (програмування, проектування, моделювання, конструювання тощо.), ймовірність почуття успіху завершення роботи значно вищі, ніж від виконання тієї ж роботи без комп'ютера; 2) комп'ютерні технології дають можливість із реальної дійсності поринути в віртуальну реальність, де немає повсякденних життєвих проблем; 3) у кібернетичному просторі можна також позбутись агресивності, яка накопичується під час різноманітних життєвих непорозумінь із оточуючими; 4) безліч потужних інформаційних комп'ютерних систем дозволяє задовольняти пізнавальну потребу. Унаслідок різноманітних соціально-економічних причин часто батьки віддають перевагу заповненню дозвілля дитини комп'ютерними іграми перед іншими способами, що потребують значних грошових витрат і безпосередньої участі батьків (спорт, мандри, заняття різними видами мистецтва тощо) [2, с. 110].

Як же запобігти небажаним наслідкам надмірного захоплення дітей комп'ютером? Батьки мають знати ознаки комп'ютерної залежності та вміти відстежувати її появу. Керуючись набором цих ознак, час від часу слід придивлятися до стану дитини. Противагою виникненню комп'ютерної залежності є розвиток у дитини самоконтролю. Батьки мають допомогти дитині крок за кроком виховувати волю, щоб у подальшому вона відчувала себе господарем комп'ютера, а не навпаки. З цією метою необхідно навчити її планувати тривалість комп'ютерної діяльності. Для цього можна, наприклад, запропонувати дитині регулярне виконання наступних вправ: призначити собі термін закінчення гри, по завершенню якого, незалежно від етапу гри, обов'язково вимкнути пристрій; заздалегідь визначити початок спілкування з комп'ютером і ввимкнути його тільки, коли цей момент настане [3, с. 225].

Отже, людство все більш занурюється в комп'ютери й комп'ютерні мережі, і з кожним днем збільшується кількість людей, особливо дітей, які потрапляють у психологічну залежність від комп'ютерної діяльності. Це нова сучасна проблема. Науковці різних галузей мають об'єднатися для вивчення обговорюваного явища. Але батьки, педагоги, психологи повинні працювати з молоддю, щоб уникнути негативних наслідків цієї взаємодії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бурлаков И. В. Психология компьютерных игр / И. В. Бурлаков // Прикладная психология. – 2010. – № 2. – С. 124-130.
2. Гурьева Л. П. Психологические последствия компьютеризации: функциональный, онтогенетический и исторический аспекты / Л. П. Гурьева // Вопросы психологии. – 2009. – № 3. – С. 107-117.
3. Иванов М. С. Влияние ролевых компьютерных игр на формирование психологической зависимости человека от компьютера // Сб. Психологическая зависимость / М. С. Иванов. – Минск : Харвест, 2011. – 245 с.

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Гнідий В. О., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Соціалізація економіки – це проникнення у сфери економічної і позаекономічної діяльності таких відносин, що сприяють поліпшенню добробуту населення як безпосередньо, так і опосередковано, через формування умов до самовираження людини.

Соціалізація економічного розвитку – це процес соціальної переорієнтації виробництва та відтворення в цілому, відношення персоналу до місця праці, наповнення економічного життя людини соціальними нормами і принципами.

Соціальне планування і регулювання, соціальні цілі, соціальний консенсус і соціальне партнерство досі досліджуються в основному за сукупністю параметрів, що характеризують якість життя, рівень споживання матеріальних благ і послуг.

Проблеми соціалізації економіки, визначення місця та ролі соціальних критеріїв економічного розвитку досліджувалися представниками найрізноманітніших шкіл і течій у різні епохи та періоди. Зокрема, ці питання розглядалися у працях Дж. К. Гелбрейта, Ф. Енгельса, В. Леніна, К. Маркса, А. Сміта та інших видатних економістів [1, с. 223].

Концептуально соціалізація передбачає радикальне поліпшення якості життя та суттєве підвищення рівня життя населення, що включає надзвичайно широкий спектр соціально-економічних явищ: характер зайнятості та умови праці; рівень освіти та професійно-кваліфікаційної, підготовки; розмір і структуру доходів та витрат; споживання продовольчих і непродовольчих товарів, їх якість і обсяг; структуру та якість платних і безплатних послуг; забезпеченість житлом і його благоустрій; обсяги нагромадженого майна та особистих заощаджень; масштаби залучення до культурного життя; системи соціального забезпечення та соціального страхування; економічні умови життєдіяльності; стан генофонду населення суспільства.

Забезпечення економічного, а разом з ним і соціального розвитку України вимагає орієнтації усіх суспільних процесів на людину з її потребами щодо духовного, фізичного вдосконалення та забезпечення матеріального достатку на прийнятному рівні, що повинно визначати стратегію соціально-економічного розвитку.

Економічним відносинам завжди притаманні соціальні наслідки, тобто вони соціальні за своєю природою, тому цілком зрозумілим є посилення соціальної орієнтації економіки на людину для забезпечення сталого розвитку економіки.

Перехід до сучасної соціально орієнтованої економіки, що базується на новітніх технологіях та інформатизації, потребує розвитку трудової активності працівника, на якого це виробництво спрямоване.

Високий професіоналізм, ефективність сприйняття новацій, відповідальність за результати своєї діяльності, можливість безперервного самовдосконалення – це вже вимоги до якості трудової поведінки людини, які висуває розвиток НТР, що спричинює перетворення у технологічному способі виробництва, характері речових факторів виробництва, мінливості суспільних потреб, вимагає гуманізації праці, а найголовніше – потребує розвитку самої людини, надбання нею дедалі глибших і масштабніших універсальних знань про суспільство і виробничий процес. Саме тому трудова активність людини обумовлена її соціальним становищем, а економічний прогрес пов'язаний з прогресом соціальним [2, с. 314].

Перехід до сучасної соціально орієнтованої економіки, що базується на новітніх технологіях та інформатизації, потребує розвитку трудової активності працівника, на якого це виробництво спрямоване.

Зростання соціалізації – це курс, що задає загальний напрям руху, коли неминуча соціальна нерівність має бути збалансована пошуками справедливості.

Зростання соціальної орієнтації потребує підтримки певної рівноваги між демократичними інститутами і сильною державною владою, державним, регіональним, підприємницьким регулюванням економіки і ринковим механізмом саморегулювання, приватною і державною власністю, економічною ефективністю і соціальною справедливістю [3, с. 323].

Зміни у соціальній сфері перебувають у тісному зв'язку зі змінами в усіх сферах життєдіяльності суспільства, тобто їм притаманна причинно-наслідкова залежність з матеріально-виробничою сферою.

Соціально орієнтована економіка стає життєздатною тільки тоді, коли дотримуються необхідні межі соціального захисту, оскільки лише за таких умов забезпечуються суспільні умови для того, щоб людина могла збільшувати свій трудовий внесок, реалізувати свої можливості, а отже й доходи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Соціологія : [навчальний посібник] / під ред. М. І. Сазонова. – Харків : “Фоліо”, 2008. – 436 с.
2. Соціологія : [підручник] / І. С. Дзюбко, К. М. Левківський, В. П. Андрущенко та ін. – К. : Вища школа, 1998. – 415 с.
3. Москаленко В. В. Соціальна психологія : [підруч.] / В. В. Москаленко. – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 624 с.

СЕКЦІЯ “ПОЛІТЕКОНОМІЯ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ У ВИРШЕННІ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ”

УДК 361.2

ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

Мікуляк К. А., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Золотих І. Б.

Миколаївський національний аграрний університет

Економіка завжди була і є найважливішою сферою життєдіяльності людей. Нею охоплені усі, без винятку, сторони життя, що безпосередньо пов'язані із задоволенням фізіологічних та духовних потреб людини. Економічні процеси, що відбувалися на різних етапах завжди цікавили людей, вивчалися ними.

Історія економічної думки, підпорядкована законам еволюційно-поступального розвитку та передбачає ґрунтовне знання її історії, основних етапів формування та розвитку.

Вперше, уявлення про економіку мали місце ще в первіснообщинну добу, по мірі становлення світу, еволюційно відбувалося вдосконалення людських якостей, майстерності, знарядь праці і зрештою поглядів на економічні процеси.

Класична політична економія прийшла на зміну меркантилізму. Вона була започаткована наприкінці XVII – на початку XVIII ст. Ця школа, ставши засновником нової традиції економічної думки, отримала назву “класичної”.

Виникнення і розвиток, а також принципова новизна класичної політичної економії пов'язується з тим, що об'єктом дослідження стають матеріальне виробництво, об'єктивні закони економічного життя [1].

Класична політична економія на відміну від меркантилізму:

- орієнтувалась переважно на розвиток індустріального виробництва, представляла інтереси підприємців, капітали яких функціонували у промисловості, сільському господарстві, будівництві та у транспорті;

- спиралася не на суб'єктивні, а на об'єктивні підходи до законів економічного розвитку;

- не ототожнювала багатство з грошима, золотом і сріблом, а трактувала його як сукупність мінових цінностей. Джерелом же багатства визнавалась лише продуктивна праця;

- будувалась на основі трудової теорії вартості;

- висунула концепцію економічного лібералізму.

Особливістю розвитку економічної думки у останній третині XIX ст. стало виникнення маржиналізму як основи неокласичної економічної теорії. Зародження маржиналізму та перехід від класичної до неокласичної теорії у 70-

80 рр. XIX ст. в економічній літературі розглядається як наукова “маржинальна революція”.

Об’єктивна необхідність появи маржиналізму пов’язується з новими реаліями розвитку капіталізму, а саме:

– суттєвими змінами у характері, структурі виробництва та методах управління економікою, які відбувалися під впливом науково-технічного прогресу;

– розвитком ринкових відносин, ускладненням господарських зв’язків та ринкової кон’юнктури;

– виникненням економіки монополістичного ринку;

– змінами у структурі споживчих потреб, формуванням ринку споживача на зміну ринку виробника;

– появою потреби у рекомендаціях щодо раціоналізації господарювання на мікроекономічному рівні на основі вивчення конкретних проблем ринкової економіки.

Розвиткові маржиналізму на першому етапі значною мірою сприяли книги В. С. Джевонса “Теорії політичної економії” (1871), Л. Вальраса “Елементи чистої політичної економії” (1874) та інші[2].

Наприкінці XIX ст. та в першій третині XX ст. в економіці найбільш розвинутих промислових країн відбулися значні зміни, які по суті означали завершення цілого ряду старих і відкриття нових технологічних горизонтів, зміну типу економічного зростання та механізмів регулювання ринкової економіки. Назріла необхідність нового підходу до пояснення суті економічних процесів, розробки нової концепції економічної політики держави. Це завдання виконала економічна теорія Джона Мейнарда Кейнса (1883-1946) – видатного англійського вченого-економіста, політичного і громадського діяча.

Сучасний етап розвитку вітчизняної економічної думки – це кінець 80 –х рр XX ст. – початок XXI ст. Важливою стороною економічних досліджень цього періоду стали проблеми зміни господарського механізму економічної системи та відносини власності. Це був період, коли відбувалось переосмислення сучасної економічної науки. В Україні проблема нової економіки не отримала належної оцінки. Економічна політика країни дискутується навколо напрямів, які всі уряди називають “політикою реформ” [3].

Особливістю сучасного періоду розвитку української економічної думки полягає в тому, що вона все ще не пододала глибокої кризи та властивого їй консерватизму. Сьогодні українські вчені лише намагаються адекватно відображати у своїх дослідженнях реальні процеси, розробляють моделі економічного розвитку країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сарай М. І. Економічна думка минулого і сьогодення : [навч. посібник] / М. І. Сарай. – Одеса : Центр учбової літератури, 2000. – С. 203-204.
2. Ковальчук В. М. Історія економіки та економічної думки : [навч. посібник] / В. М. Ковальчук. – К., 2008. – С. 73.
3. Леоненко П. М. Історія економічних учень : [навч. посібник] / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко. – К. : Знання, 2000. – С.65-66.

ІСТОРИЧНІ УМОВИ ВИНИКНЕННЯ МЕРКАНТИЛІЗМУ ТА ЙОГО ВИЗНАЧАЛЬНІ ОЗНАКИ

Власюк І. М., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Золотих І. Б.

Миколаївський національний аграрний університет

Починаючи з XIV ст. в економіці передових країн Західної Європи натуральне господарство витіснялося товарно-грошовими відносинами, умовою господарського життя ставав товарний обмін. Багатство – як приватне, так і національне – стало виражатися тепер не сукупністю натуральних благ і послуг, що належали феодалам, а грошима, тобто загальним еквівалентом товарної економіки. Основним предметом економічної думки пізнього середньовіччя стали гроші, а сила держав почала вимірюватися безпосередньо їх грошовими ресурсами. Ця епоха характеризується швидким збільшенням лихварського та купецького капіталу, джерелом яких є сфера обігу.

Великі географічні відкриття (наприкінці XV ст.) помітно позначилися на економічному житті європейських держав:

- збільшились обсяги зовнішньої торгівлі, яка набрала міжконтинентального характеру;
- розширились ринки збуту продукції, яку виробляли європейські країни;
- європейські ринки забезпечувалися дешевою продукцією та сировиною завдяки створенню промислових і сільськогосподарських мануфактур у колоніях;
- великі поклади дорогоцінних металів на американському континенті стали надбанням європейських держав.

На основі узагальнення зазначених економічних процесів у країнах Європи на початку XV ст. виникло економічне вчення меркантилізм, основні постулати якого є результатом не теоретичного аналізу, а опису явищ економічного життя та їх класифікації. Меркантилізм емпірично встановив ряд закономірностей епохи первісного нагромадження капіталу, визначив сферу обігу як вирішальну для нагромадження багатства. Як економічне вчення меркантилізм є обґрунтуванням економічної політики держави. Спочатку це вчення відігравало вторинну роль щодо вже існуючих методів збагачення держави, а з розвитком своєї економічної доктрини (особливо в XVII ст.) почало справляти вирішальний вплив на економічну політику.

У цілому для теорії меркантилізму характерні такі риси:

- предметом дослідження є виключно сфера обігу;
- гроші розглядаються як найвища й абсолютна форма багатства;
- нагромадження багатства у грошовій формі можливе лише за умови прибутковості зовнішньої торгівлі чи безпосередньо у процесі видобутку дорогоцінних металів;

- вороже ставлення до конкуренції як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках;
- ідеологія активного державного втручання в економічне життя.

Виходячи з того, що меркантилізм виник спершу як економічна політика держави (передусім протекціоністська) і лише з часом набрав характеру теоретичних настанов, визначимо основні риси подібної державної політики:

1. Запровадження державної регламентації зовнішньої торгівлі: сприяння імпорту дешевої сировини; встановлення високого ввізного мита на промислові товари; заохочення експорту готової продукції.
2. Державне регулювання внутрішнього виробництва й ринку: надання привілеїв і монопольних прав у виробничій і торговельній діяльності; регламентація чисельності та кваліфікації робітників, а також цін, стандартів якості та умов виробництва продукту.
3. Сприяння збільшенню чисельності населення з метою підтримки низького рівня заробітної плати.
4. Недостатня увага до розвитку сільськогосподарських галузей.
5. Виправдання колоніальної експансії.
6. Абсолютна монополізація сфери зовнішньої торгівлі [1].

В еволюційному розвитку меркантилізм пройшов два етапи: ранній, або монетаризм (XV ст.) та пізній, або розгорнута меркантилістська система (XVI – початок XVIII ст.).

Ранній меркантилізм або монетаризм базувався на теорії грошового балансу, головними принципами якого були: зростання добування золота; збільшення ввозу грошей (золота) із-за кордону і заборона їх вивозу; обмеження ввозу товарів із-за кордону, через встановлення високого мита на них; заборона вивозу сировини з країни. Ранній меркантилізм виник ще до Великих географічних відкриттів і був актуальним до середини XVI ст. Ідеї представників грошового балансу (монетаристів) були використані урядами Європейських держав як адміністративні системи нагромадження капіталу (грошей) у державній казні.

Пізній меркантилізм охоплює період з другої половини XVI ст. до другої половини XVIII ст. За теорією торгового балансу: торгівля є основою процвітання держави; збільшення грошових ресурсів можливе шляхом активного зовнішньоторгового балансу; необхідність стимулювання розвитку галузей, особливо тих, які виробляють продукцію на експорт; обмеження імпорту [2].

Незважаючи на те, що концепція меркантилізму була спрямована на практичну економічну діяльність, її представники зуміли ввести до наукового обігу деякі економічні категорії, зрозуміти кількісну теорію грошей і принципи ведення зовнішньої торгівлі.

Меркантилізм дав поштовх для розвитку класичної політекономії у Франції та Англії. Він становив не стільки науковий напрям, скільки практичну політику і містив лише “зародки” науки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Нестеренко О. П. Історія економічних вчень : [навч. посібник] / О. П. Нестеренко. – К. : МАУП, 2002. – 128 с.
2. Любохинець Л. С. Історія політичних та економічних вчень : [навч. посібник] / Л. С. Любохинець. – К. : ЦУЛ, 2013. – 294 с.

УДК 376:456

МЕТОДОЛОГІЯ КЛАСИЧНОЇ ШКОЛИ ПОЛІТЕКОНОМІЇ

Малиновська І. О., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Золотих І. Б.

Миколаївський національний аграрний університет

Вивчення сучасних економічних теорій та прогнозування подальшого розвитку, як теоретичної, так і практичної складової економічної науки, не можливе без детального опрацювання засад, на яких базувались економічні теорії різних шкіл політекономії. Тому дослідження теми про методологію класичної школи політекономії є актуальною і потребує деталізації.

Варто зазначити, що предметом вивчення класичної політекономії була сфера виробництва, що вважалася головною та первинною сферою економіки. Багатством народу став вважатися матеріальний продукт, як безпосередній результат виробництва. Поява нового предмета вивчення економічної науки було пов'язано з тим, що розвиток класичної політекономії було відображенням поширення капіталістичних відносин у промисловості та сільському господарстві. Першому етапу класичної політекономії відповідав період розвитку мануфактурного виробництва, другого етапу – період “промислового перевороту” в Англії та Франції.

Особливостями предмету і методу вивчення класичної політичної економії є: по-перше, неприйняття протекціонізму в економічній політиці держави і переважний аналіз проблем сфери виробництва у відриві від сфери обігу, вироблення і застосування прогресивних методологічних прийомів дослідження, включаючи причинно-наслідковий, дедуктивний та індуктивний, логічну абстракцію. Одночасно підхід з класових позицій на спостережувані “закони виробництва” і “продуктивну працю” знімав будь-які сумніви з приводу того, що отримані за допомогою логічної абстракції та дедукції передбачення слід було б піддати дослідній перевірці. В результаті властиве класикам протиставлення один одному сфер виробництва та обігу, продуктивної та непродуктивної праці стало причиною недооцінки закономірною взаємозв'язку господарюючих суб'єктів цих сфер, зворотного впливу на сферу виробництва грошових, кредитних і фінансових чинників та інших елементів сфери обігу. Більш того, класики при вирішенні практичних завдань відповіді на основні питання давали, ставлячи ці питання.

По-друге, спираючись на каузальний аналіз, класики (на відміну від меркантилістів) намагалися виявити механізм походження вартості товарів і коливання рівня цін на ринку не в зв'язку з “природою” грошей і їх кількістю в країні, а у зв'язку з витратами виробництва або за кількістю витраченої праці. Витратний принцип визначення рівня цін класичною школою не був пов'язаний з іншим важливим аспектом ринкових економічних відносин – споживанням продукту (послуги) при змінній потребі в тому чи іншому блазі з додаванням до нього одиниці цього блага. Тому цілком справедлива думка Н. Кондратьєва, який писав: “Попередній екскурс переконує нас у тому, що до другої половини ХІХ століття в соціальній економії немає свідомого і виразного поділу і розрізнення теоретичних суджень цінності або практичних. Як правило, автори переконані, що ті судження, які фактично є судженнями цінності, є настільки ж науковими і обґрунтованими, як і ті, які є судженнями теоретичними”. Кілька десятиліть потому, у 1962 році, багато в чому схоже судження висловив і Л. фон Мізес: “Громадська думка, – пише він, – до цих пір знаходиться під враженням наукової спроби представників класичної економічної теорії впоратися з проблемою цінності. Не будучи в змозі вирішити очевидний парадокс ціноутворення, класики не могли простежити послідовність ринкових угод аж до кінцевого споживача, але були змушені починати свої побудови з дій бізнесмена, для якого споживчі оцінки корисності є заданими” [1].

По-третє, категорія «вартість» визнавалася авторами класичної школи єдиним вихідним поняттям економічного аналізу, від якої „виростають” інші похідні за своєю суттю категорії. Крім того, подібного роду спрощення аналізу та систематизації призвело класичну школу до того, що само економічне дослідження як би імітувало механічне слідування законам фізики, тобто пошук суто внутрішніх причин господарського добробуту в суспільстві без урахування психологічних, моральних, правових та інших факторів соціального середовища.

По-четверте, досліджуючи проблематику економічного зростання і підвищення добробуту народу, класики не просто виходили (на відміну від меркантилістів) з принципу досягнення активного торгового балансу (позитивного сальдо), а намагалися обґрунтувати динамізм і рівноважний стан економіки країни. Однак при цьому, вони обходилися без серйозного математичного аналізу, застосування методів математичного моделювання економічних проблем, що дозволяють вибрати найкращий (альтернативний) варіант з певного числа станів господарської ситуації. Більш того, класична школа вважала досягнення рівноваги в економіці автоматично можливим.

По-п'яте, гроші здавна і традиційно вважалися штучним винаходом людей, в період класичної політичної економії були визнані стихійно виділеним в товарному світі товаром, який не можна “скасувати” ніякими угодами між людьми. Серед класиків єдиним, хто вимагав скасування грошей, був П. Буагільбер. Водночас багато авторів класичної школи аж до середини ХІХ ст. не надавали належного значення різноманітним функціям грошей, виділяючи в основному одну – функцію засобу обігу, тобто трактуючи грошовий товар як річ, як технічний засіб, зручний для обміну. Недооцінка ж

інших функцій грошей була обумовлена недостатнім розумінням зворотного впливу на сферу виробництва грошово-кредитних чинників.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Автономова В. История экономических учений : [учебное пособие] / В. Автономова, О. Ананьина, Н. Макашева. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 784 с.
2. Сурин А. И. История экономики и экономических учений : [учебно-метод. пособие] / А. И. Сурин. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 200 с.
3. Борисов Г. В. История экономических учений : [хрестоматия] / Г. В. Борисов, С. Ф. Сутырин, М. В. Шишкин. – М. : Бизнес-Пресса, Сентябрь, 2003. – 384 с.

УДК 378.14

НАЙНОВІШІ ЕКОНОМІЧНІ ТЕОРІЇ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Кадимський О. В., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Золотих І. Б.

Миколаївський національний аграрний університет

Традиційний етап починає формуватися наприкінці ХІХ ст., коли об'єктом наукового аналізу в політичній науці, поряд з офіційними політичними інститутами, стали також неформальні. Саме в межах цього етапу в сферу політичного аналізу потрапили групи інтересів, а також різні варіанти груп тиску. Зосередженість на формальних і неформальних об'єднаннях спонукало оформлення в межах політичної науки потужного напрямку – інституціоналізму. Представниками “старого інституціоналізму” у першій половині ХХ ст. були Е. Баркер, Дж. Брюс, Т. Коул, Г. Ласкі, К. Фрідріх та ін. У своїх дослідженнях вони основну увагу приділяли лише базовим інститутам – державі, владі у форматі трьох складових, політичним партіям, бюрократії. Відповідно державу трактували як головний інститут, який був над іншими інститутами нижчого рівня. Дослідження цих інститутів мало переважно нормативний характер. Також вивчали зовнішні чинники, які впливали на функціонування цих інститутів. Інституціоналізм завжди відчував на собі певний вплив консерватизму, оскільки в ньому низку суспільних інститутів – монархію, церкву, становий характер суспільства – розглядали як первинні, постійні та базові характеристики, які визначали суспільно-політичне життя й індивідуальну поведінку[2].

У цей же час формується і неолібералізм – течія в неокласичному вченні, що визнає можливість часткового, обмеженого впливу держави на економіку. Це свідчило про пристосування ідей лібералізму до нової дійсності, і отже, про початок нового етапу його розвитку. Неолібералізм є напрямком, що претендує на створення повної соціальної картини суспільства, визначення основних принципів його функціонування. Представники німецького неолібералізму

ввели поняття “соціальне ринкове господарство”. Уперше цей термін використовував А. Мюллер-Армак у своїй книзі “Господарське керування й ринкове господарство” (1947). Розробки в цьому напрямі були продовжені В. Репке, Л. Ерхардом, В. Ойкеном та ін. Неолібералізм репрезентований багатьма школами, найвідомішими з них є лондонська (Ф. Хайек), чиказька (М. Фрідмен), фрейбурзька (В. Ойкен та Л. Ерхард), паризька (М. Алле).

Одним з основоположників і головних теоретиків англійського неолібералізму вважають Фрідріха фон Хайєка (1899-1992), лауреата Нобелівської премії за праці з теорії грошей і кон’юнктурних коливань, а також взаємовпливу економічних, соціальних та інституціональних процесів. Основоположником неоліберального напрямку німецької економічної теорії по праву вважають Вальтера Ойкена, який у повоєнні роки заснував цілу школу, що займалась проблемами впровадження в життя неоліберальних ідей. Вона отримала назву фрейбурзької. До цієї школи належать такі відомі теоретики, як А. Мюллер-Армак, Ф. Бем, А. Рюстов, швейцарський професор Репке, Л. Ерхард та інші. Фрейбурзька школа сформувалася на базі критики деяких теоретичних положень німецької історичної школи. Ойкен вважав помилкою те, що історична школа залишала поза увагою домінуючу роль економіки, зосереджуючись на виховній та інституціональній функціях держави, які в кінцевому рахунку були поставлені на службу диктатурі [3].

Кейнсїанство – у економічній теорії ХХ століття – одна з чільних макроекономічних шкіл, закладених Джоном Мейнардом Кейнсом (1883-1846), та започаткована у 1936 році його працею “Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей”.

Прийнято вважати, що саме ця книга знаменувала собою початок так званої “Кейнсїанської революції”, яка є однією з найбільш значущих подій в історії економічного аналізу за останні два століття. Кейнсїанську революцію можна трактувати різним чином. З одного боку, ця революція полягала в забезпеченні відособлення в самостійну дисципліну цілої гілки економічної науки - макроекономіки. З іншого боку, кейнсїанська революція була реакцією на недоліки неокласичного підходу до аналізу економічного життя [1].

Отже, кейнсїанство поставило під сумнів не тільки метод аналізу, але й самі принципи класичного підходу. Біля джерел напрямку стояв англійський економіст Джон Мейнард Кейнс, який висунув положення про те, що економічна система ринкового типу споконвічно є неврівноваженою і такою, що прагне автоматично відтворювати цей стан. Вона в принципі неврівноважена, оскільки через низку об’єктивних причин сукупний попит має тенденцію відставати від наявних економічних можливостей. Результат – хронічне недовикористання ресурсів і кризи. Усе це виявляється лише в процесі переходу на інший, макроекономічний рівень аналізу, де досліджуються агреговані показники сукупного попиту, сукупної пропозиції, національного доходу, заощаджень та інвестицій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Пер. с англ. проф. Н. Н. Любимова; под ред. д.э.н., проф. Л. П. Куракова. – М. : Гелиос АРВ, 1999. – 352 с.
2. Малюк А. Ставлення населення України до неоліберальних реформ / А. Малюк // Соціологічний моніторинг. – К. : Інститут соціології НАН України, 2006. – С.176- 186.
3. Ядгаров Я. С. История экономических учений : [учебник] / Я. С. Ядгаров. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 480 с.

УДК 379.21

РИНКОВА ЕКОНОМІКА: РИСИ ТА УМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Рябоконт Н. С., студент групи Б 1/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Золотих І. Б.

Миколаївський національний аграрний університет

Ринкова економіка – це специфічна соціально-економічна система. Вона, як і будь-яка система, має свій механізм функціонування, дія якого найбільш повно проявляється в центральній ланці цієї системи – на ринку. Що це за механізм і як він діє? Відповіді на ці запитання ми отримаємо, розглянувши спочатку його складові елементи. Їх в принципі чотири: попит, пропозиція, ціна й конкуренція. Для сучасного ринку характерними є: економічна свобода, конкуренція, мобільність ресурсів, автономність дій учасників ринку, вичерпна поінформованість суб'єктів, соціалізація та глобалізація економічних зв'язків.

Найважливіші функції ринку такі:

Функція регулювання. Ринок регулює всі економічні процеси – виробництво, обмін, розподіл і споживання, визначаючи пропорції і напрями розподілу економічних ресурсів на мікро- та макрорівні за рахунок розширення або звуження попиту й пропозиції.

Функція стимулювання. Ринок спонукає виробників товарів і послуг до зниження витрат, підвищення якості та споживчих властивостей товарів.

Розподільча функція. Доходи виробників і споживачів у ринковій економіці диференціюються через ціни, зумовлюючи соціальне розшарування суспільства за доходами.

Функція санації. Ринок через конкуренцію очищає економічне середовище від неконкурентоспроможних господарств і підтримує найефективніші.

Алокаційна функція. Ринок забезпечує виробництво оптимальної комбінації товарів та послуг за допомогою найефективнішої комбінації ресурсів.

Інформативна функція. Ринок через ціни інформує виробника, торговця, споживача про те, що вигідно виробляти й купувати, а що – ні, скільки чого треба запропонувати, на які верстви населення варто орієнтуватися у своїй господарській діяльності тощо.

Функція інтеграції. Ринок об'єднує суб'єктів економічної системи в одне ціле, сприяючи формуванню єдиного економічного простору як у межах окремої держави, так і в межах світової економіки [1].

Суб'єктів ринкового господарства досить багато. Це виробники і споживачі, підприємці та наймані працівники, промислові капіталісти, банкіри і торговці, власники позичкового капіталу та власники цінних паперів і т. ін.

Існують як позитивні та негативні риси ринкової економіки. Позитивні риси: висока економічна ефективність; якісні товари і послуги; раціональна структура економіки; практична відсутність дефіциту товарів та послуг; дієвий механізм мотивації праці; саморегулювання, надійний механізм адаптації до умов, що постійно змінюються; економічна свобода.

Недоліками ринку є :

- нескінчена циклічна природа, нестабільність;
- байдужість до фундаментальних наукових досліджень, проблем довкілля, вичерпності невідтворюваних ресурсів;
- неспроможність урегулювання “зовнішніх ефектів” економічної діяльності;
- байдужість до виробництва суспільних благ, необхідних як для тих, хто неспроможний оплатити та до вирішення соціальних проблем;
- неспроможність подолати монополізм, монополістичні тенденції в економіці [2].

Сучасний ринок усе більше перетворюється на ринок нових товарів, тому що постійне оновлення стає найважливішою властивістю товарів і послуг. Він захищає будь-яке нововведення, що сприяють попиту і конкуренції, і, в свою чергу, призводить до підвищення продуктивності праці, удосконалення структури продуктивних сил і модернізації. Але ринкова система байдужа до вирішення суспільних проблем таких, як бідність, несправедливість, задоволення потреб суспільства у послугах освіти, медичної допомоги тощо [3].

Таким чином, ринкова економіка повинна доповнюватися елементами державного “втручання” з метою подолання її недоліків. На практиці не має у “чистому вигляді” ринкової економіки. Умови функціонування ринку: економічна свобода, захист конкуренції, розвиток підприємницької діяльності, свободні ціни, приватна власність на засоби виробництва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Економічна теорія: політекономія : [підручн.] / за ред. В.Д. Базилевича. – К. : Знання-прес, 2010. – 419 с.
2. Економічна теорія : [навч. посібник] / А. М. Андрющенко та ін. – К. : Центр уч. літ., 2009. – 600 с.
3. Економічна теорія. Політекономія : [навч. посібник] / В. М. Семененко та ін., за заг. ред. В. М. Семененко та Д. І. Коваленко. – К. : Центр учб. літ., 2010. – 354 с.

РИНОК ПРАЦІ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ

Смутило Д. В., студент групи Б 1/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Золотих І. Б.

Миколаївський національний аграрний університет

Ринок праці – суспільно-економічна форма руху трудових ресурсів. Як економічна категорія ринок праці представляє систему виробничих відносин між робітниками, підприємцями і державою з приводу обміну індивідуальної здібності до праці на фонд засобів, необхідних для відтворення робочої сили, та з приводу розміщення робітників в системі суспільного розподілу праці у відповідності до законів товарного виробництва та обороту.

Ринок праці – складна система суспільних відносин, у якій відбувається обмін праці людини на засоби, необхідні для підтримання її життєдіяльності. Як динамічна структура ринок постійно перебуває під впливом певних чинників. Основними елементами його структури є попит, пропозиція і ціна робочої сили[1].

В загальному розумінні ринок праці – це система обміну індивідуальних здібностей до праці на фонд життєвих цінностей, необхідних для відтворення робочої сили, тобто, це система соціально-економічних відносин між роботодавцями та найманими працівниками з приводу купівлі-продажу трудових послуг за цінами, що складаються під впливом співвідношення попиту і пропозиції. Таким чином, основними елементами структури ринку праці є попит, пропозиція і ціна робочої сили.

За структурою ринку праці розрізняють його зовнішній та внутрішній види. Зовнішній ринок охоплює відносини з приводу наймання працівників відповідної професії та спеціальності продавцями і покупцями робочої сили в масштабах країни, регіону, галузі. Внутрішній ринок передбачає рух кадрів всередині підприємства, переміщення з однієї посади на іншу. Крім класифікації ринків праці (дія певного фактора), в економічній літературі виділяються підходи до його сегментації (комплексний вплив багатьох факторів)[2].

Сегментація ринку праці – це поділ робочих місць і працівників за об'єднуючими ознаками на відносно стійкі і замкнуті сектори, які обмежують мобільність робочої сили своїми кордонами. Найбільш поширеною та усталеною є сегментація ринку праці на первинний і вторинний.

Початок становлення національного ринку праці в нашій державі пов'язують з ухваленням у 1991 р. Закону України “Про зайнятість населення”. Згідно нього, держава відмовилася від монопольного права на забезпечення абсолютної зайнятості населення і взяла на себе зобов'язання здійснювати матеріальне (допомога з безробіття) та соціальне (професійна перепідготовка, працевлаштування тощо) підтримання працівників, що втратили роботу й офіційно отримали статус безробітних. Саме в цей період в Україні були

створені базові елементи інфраструктури ринку праці – Державна служба зайнятості та Державний фонд сприяння зайнятості населення [3] .

Отож, формування ринку праці в Україні відбувалося вкрай повільно. Це було зумовлено, по-перше, слабкою структурною перебудовою економіки, внаслідок чого у ВВП зменшується частка найдинамічніших з огляду створення нових робочих місць галузей (машинобудування, харчова і легка промисловість) та зростає частка неперспективних галузей (зокрема чорної металургії). По-друге, це спричинене неефективністю роздержавлення і приватизації, що не привели до зростання продуктивності праці, появи реального власника, трансформації прихованого безробіття у відкрите і зменшення надлишкової зайнятості. По-третє, через недостатній розвиток малого та середнього бізнесу працівники, які втратили роботу, не забезпечувалися новими робочими місцями.

На сучасному етапі, що характеризується активізацією процесів інтеграції України із світовою економічною системою, зокрема вступом країни до СОТ, все більшої актуальності набувають питання розвитку національного ринку праці, пов'язані із забезпеченням належного рівня економічної активності і зайнятості населення, формування відповідної конкурентоспроможності робочої сили, соціального захисту, заробітної плати і доходів з метою наближення їх до стандартів економічно розвинутих країн світу. Однак економіка України ще не набула ознак сталого розвитку. При цьому причиною її вразливості є не лише зовнішні чинники, а й значною мірою – політична нестабільність, непослідовність та незбалансованість державної економічної політики [4].

Розвиток ринку праці залежить також від традицій участі населення в економічній діяльності, широти вибору видів діяльності та системи цінностей, які превалюють у суспільстві. Необхідність та привабливість економічної діяльності зумовлюють економічну активність населення і формують пропозицію робочої сили на ринку праці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Волкова О. В. Ринок праці : [навч. посібник] / О. В. Волкова. – К. : Центр учбової літератури, 2007. — 624 с.
2. Гриньова В. М. Ринок праці: теоретико-методологічні засади та напрямки розвитку / В. М. Гриньова, В.В. Самойленко. – Х. : ІНЖЕК, 2007. — 357 с.
3. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносина : [підручник] / О. А. Грішнова. – К.: Знання, 2006.— 559 с.
4. Корчун М. Шляхи підвищення економічної активності та зайнятості молоді на ринку праці України // Україна: аспекти праці / М. Корчун. – 2008. – № 1. — С. 35-39.

СЕКЦІЯ “АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА”

УДК 370:645.1

ТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Григоренко В. Ю., студент гр. ЗЕД 1/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Біліченко О. С.

Миколаївський національний аграрний університет

Конфлікт економічних інтересів держави і бізнесу породжує тіньову економіку.

Тіньовий сектор національної економіки представляє собою сукупність неврахованих, нерегламентованих і протиправних видів господарчої діяльності, при яких не визнається загальноствановлений порядок отримання доходів, а держава позбавлена права в їх розподілі.

Функціонування тіньової економіки підкорюється дії об'єктивних економічних законів таких, як: закону спадної граничної корисності, закону Сея, законам попиту та пропозиції, закону заміщення, закону спадаючої доходності, закону рідкості, закону зростаючих відносних витрат, закону великих чисел, закону “синіх небес” та інших.

Тіньова економіка не є чимось абстрактним для сучасних українців.

З філософської точки зору тіньова економіка – це економіка в чистому вигляді, яка не “спотворена” втручанням держави. Структура тіньової економіки спрямована на задоволення всіх людських потреб (і тих, які не схвалюються державою). Більшість експертів оцінюють тіньовий оборот України, як ще один ВВП. Тінь охоплює усі стадії відтворювального циклу (виробництво, розподіл, обмін, споживання).

Характерною ознакою тіньової економіки є її висока дохідність, що забезпечується: шляхом привласнення ресурсів; на основі завищення цін легально виробленої продукції за рахунок заміщення затрат тіньової діяльності; за допомогою одержання пільг, дотацій без урахування доходів від тіньової діяльності, або незаконного користування цими пільгами при її здійсненні; ухиленням від сплати податків; організацією незареєстрованого підприємництва; здійсненням незаконних операцій на ринках [1].

Причини її розквіту загальновідомі – податковий тягар, надмірне регулювання державою ринків праці та продукції, недосконале законодавство. Серед наслідків – погіршення інвестиційного клімату, недовіра до керівництва держави як громадян, так і представників зарубіжних країн.

Боротьба з тіньовою економікою не може полягати лише в адміністративних та каральних заходах, вона, по-перше, неможлива без детального статистичного обліку тіньових капіталів. По-друге, як демонструє

досвід інших держав, надзвичайно ефективним методом боротьби з нею є амністія тіньових капіталів як політична, так і правова.

Але, крім досконало продуманого підходу, ця міра потребує зламу загальнонаціональних стереотипів щодо до того, що всі тіньові капітали – кримінальні. Як показують дослідження, більшість з них лише “загнано в тінь”.

На відміну від жителів розвинених країн – принаймні, більшості з них, ми постійно стикаємося з її проявами в повсякденному житті.

Зарплатня “в конверті”, піратська відео-, аудіо- та софт продукція, “сірі автомобільні дилери – усе це є добре відомими українськими реаліями [2].

Цьому є досить просте пояснення. Згідно з розрахунками професор Фрідріха Шнайдера з Лінцського університету та його колег з Дрезденською університету та Світового банку, які вони робили для 162 країн світу, часта тіньової економіки в українському ВВП є найвищою в Європі – на рівні 46,8% від, офіційного показника ВВП.

Разом з Україною трійку європейських лідерів з рівня тінізації складають Білорусь (43,3%) та Молдова (44,3%), на четвертому місці йде Росія (40,6%).

Цілком можливо, свою роль грають й соціальні інститути, традиції та менталітет, що залишилися на спадок від Радянського Союзу.

Розрахунок розміру тіньової економіки є важливим для правильного планування економічної політики, тому в багатьох країнах державні служби намагаються його робити.

В Україні таке дослідження проводить Міністерство економічного розвитку і торгівлі. За його інформацією витрати населення на придбання товарів і послуг у 2012 році склали 1 179,1 млрд грн, а оборот роздрібною торгівлі склав 804,3 млрд грн. Тобто, різниця між витратами населення на придбання товарів і послуг та обігом роздрібною торгівлі склала – 374,8 млрд грн, що і є джерелом “тіньового” обороту товарів та послуг, з яких податки не були сплачені”.

Рівень тіньової економіки в Україні за методом “витрати населення – роздрібний товарообіг” в 2012 р. становив 45% до офіційного ВВП [3].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Озерський І. В. Тіньовий сегмент економіки / І. В. Озерський. – 2005. – С. 45-56.
2. Предборський В. А. Тіньова економіка як загроза національній безпеці // Формування ринкових відносин в Україні / В.А. Предборський. – 2005. – С. 65-78.
3. Коваленко С. О. Тіньова економіка в Україні / С. О. Коваленко, А. В. Базиліук. – К. : НДЕІ Мінекономіки України, 1998. – С. 20-40.

ЛОБІЗМ ЯК СПОСІБ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНОГО ТОВАРОВИРОБНИКА

Власенко О. М., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – к.е.н, доцент Біліченко О. С.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах жорстокої конкурентної боротьби держава може проводити заходи підтримки національного виробника. Таких способів багато, одним з них може бути лобізм. Лобізм (від англ. слова “lobbi”, що означає вестибюль, передпокій, кулуари) можна вважати однією з найпоширеніших форм впливу добровільних об’єднань людей (груп інтересів) на органи влади в сучасних демократичних суспільствах. Це явище набуло в ХІХ столітті у США. Тоді міністри й сенатори у вестибюлях готелів, де вони відпочивали, часто зустрічалися з виборцями, громадянами країни, вислуховували їх прохання [1].

Лобізм у його позитивному сенсі постає життєво необхідним інститутом демократичного процесу, бо є системою організаційного оформлення представництва різноманітних групових інтересів, формою законного впливу груп тиску на прийняття управлінських рішень державних органів із метою задоволення інтересів певних соціальних структур (організацій, територіальних асоціацій, верств суспільства тощо).

Лобізм, як і будь-який соціальний засіб впливу, корегування соціальної дії, позиціонування та конструювання соціального простору, може бути орієнтований як на благо суспільства, так і на забезпечення власних, корпоративних інтересів, що зумовлено соціально-економічним і політичним устроєм, культурними традиціями тощо [3].

Використовуючи можливості лобістської діяльності, різні соціальні групи, бізнесові, благодійні, комерційні та інші організації, що не спроможні захищати власні інтереси шляхом забезпечення свого представництва в парламенті, можуть впливати на законотворчий процес, зокрема за допомогою прийняття тих чи інших законів, а також реалізацію політичних рішень.

Реалізація завдань, які стоять перед групами інтересів у європейських країнах, тісно пов’язана з діяльністю політичних партій. Здійснюючи тиск на представників публічної влади та чиновників держапарату, вони намагаються вибороти необхідний для їхніх патронів політичний курс, державні замовлення, дешеві джерела сировини, ринки збуту продукції [2].

Таким чином, група інтересу, що діє як лобістська структура в сфері економіки, являє собою складне утворення, що включає: підприємство чи групу підприємств; інформаційно-аналітичний центр, що підготовляє обґрунтування; оформлення конкретного інтересу, програму дій по його реалізації; громадську організацію що надає конкретному питанню статус загальної проблеми і тим сприятливу винесенню інтересу в різні сфери суспільної думки й організації, відповідальні за прийняття рішень; зв’язку в засобах масової інформації,

використовувані для створення суспільної підтримки і посилення впливу на організації приймаючі рішення; засоби, що можуть бути спрямовані на фінансування аналітичних центрів, підтримку громадських організацій, оплату послуг засобів масової інформації, оплату організаційних і рекламних витрат і т.д. Об'єктом впливу груп інтересів найчастіше є умови господарської діяльності: власність і право розпорядження нею; право на заняття конкретною діяльністю; податки, квоти, ліцензії; державне замовлення.

Спілки та асоціації вирішують багато практичних питань щодо захисту інтересів галузей. Зокрема, важливою функцією спілок є підготовка та внесення в Уряд пропозицій щодо захисту внутрішнього ринку. Союзи вже здатні кваліфіковано готувати і вносити пропозиції щодо державної підтримки експортерів, у тому числі щодо надання кредитів для виконання експортних контрактів. Союзи в змозі сприяти і формуванню системи інформаційного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності.

Перспективним напрямком реалізації позитивного потенціалу лобізму стає посилення ролі галузевих союзів у виробленні заходів щодо захисту внутрішнього ринку та у зовнішньоекономічній діяльності.

“Що добре для General Motors, добре для країни”, – заявив в 1952 році сенатському комітету кандидат на пост міністра оборони Чарльз Вілсон – і був затверджений. У радянські часи у нас звикли цитувати цю фразу як приклад безмежного цинізму, але тепер під нею підпишеться будь-який російський підприємець, поставивши, втім, на місце GM назва власної фірми. Вітчизняний бізнес, зрозуміло, треба підтримувати і захищати.

Сучасний цивілізований лобізм – це підтримка напрямів, сфер економіки, які перебувають на вістрі національних інтересів, відповідають передовим технологіям і гарантують залучення у виробничі процеси сотень підприємницьких структур, створення багатьох нових робочих місць.

В умовах ринкової економіки цивілізований лобізм має дуже серйозне значення. Промисловці і підприємці, незалежно від політичної кон'юнктури, розглядали і розглядають це поняття як поглиблення прозорого й рівноправного діалогу між владою та бізнесом, їх уміння разом приймати оптимальні рішення, які відповідають законам економіки [4].

Позитивний потенціал лобізму полягає в тому, що цей інститут відносин органів державної влади та управління, з одного боку, і соціуму, з іншого, сприяє становленню і розвитку плюралістичної моделі демократії і ринкових відносин у суспільствах перехідного періоду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Буряг Р. Регулирование лоббизмом в странах ЕС / Р. Буряг // Право и защита. – 2009. – № 9. – С. 5-12.
2. Шрамович В. Особенности национального лоббизма / В. Шрамович // Известия в Украине. – 2008. – № 3. – С. 21-29.
3. Надрин О. С. Лоббизм : реалії та перспективи/ О. Надрин // Известия. – 1994. – № 6. – С. 13-20.
4. Бинецкий А. Е. Лоббизм в современном мире / А. Е. Бинецкий. – М. : ТЕИС, 2004. – С. 48-54.

ТЕХНОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА

Кушнір А. В., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Біліченко О. С.

Миколаївський національний аграрний університет

Основою економічного розвитку в Україні є зростання обсягів виробництва продукції. Є два види шляхів розвитку національної економіки, у тому числі окремих підприємств як основної ланки матеріального виробництва: інтенсивний і екстенсивний.

Екстенсивний шлях розвитку – спосіб збільшення обсягів виробництва шляхом кількісного приросту всіх елементів продуктивних сил, насамперед факторів виробництва при незмінному рівні технічної основи виробництва.

Інтенсивний шлях розвитку – це процес суспільного виробництва, що базується на застосуванні ефективних засобів виробництва, предметів праці, кваліфікованої робочої сили, передових форм і методів організації праці, зростаючої інформованості у відповідності з найновішими досягненнями науково-технічного прогресу. Тобто при меншій кількості залучених ресурсів суспільство забезпечує більшу кількість кінцевого результату – обсягу продукції.

Для того, щоб збільшити обсяг виробництва, необхідно зробити глибокий аналіз, виявити непродуктивні витрати й забезпечити раціональне використання всіх ресурсів. Цьому допоможе розуміння сутності оцінних показників підприємницької діяльності, що характеризують інтенсифікацію і підвищення її ефективності. Під виробництвом розуміють кожну діяльність людини, спрямовану на отримання благ, що служать для задоволення її особистих і виробничих потреб. У процесі виробництва застосовуються різноманітні види виробничих ресурсів, які ще називають факторами виробництва. Загальновідомо три категорії факторів виробництва: земля, праця і капітал. Однак останнім часом до них поправу додають ще підприємницький талант виробника та інформацію.

Існує беззаперечна пряма залежність між кількістю виробленого продукту і кількістю використаних виробничих ресурсів. Це співвідношення описує так звану виробничу функцію. Вона характеризує максимально можливий випуск продукції, який можна отримати при даній комбінації виробничих ресурсів. Виробнича функція для виробника представляє певну аналогію функції загальної корисності для споживача, якщо останній намагається максимізувати корисність, а виробниче – збільшити випуск продукції.

Формування витрат фірми відрізняється в короткому і тривалому періоді часу. Короткостроковий період часу – це час, протягом якого один чи більше виробничих факторів не можуть змінитися. Фактори виробництва, обсяг яких неможливо змінити на даному проміжку часу, називають постійними

(фіксованими). Наприклад, якщо випуск заданого обсягу продукції має бути здійснений за три робочих дні, то за цей час змінити певну частину вхідних факторів, скажімо виробничих потужностей неможливо.

Довгостроковий період часу – це час, достатньо тривалий для того, щоб змінити обсяги усіх задіяних ресурсів, у тому числі виробничих потужностей. Довгостроковий період – це період змінних потужностей. У цьому періоді всі виробничі фактори є змінними.

Слід зазначити, що короткостроковий і довгостроковий періоди відрізняються в кожному конкретному випадку. Так, у легкій промисловості розміри виробничих потужностей можна змінити за декілька днів, тоді як для важкої промисловості зміна виробничих потужностей вимагатиме декілька років.

Можливо передбачити, що поведінка підприємства на ринку факторів виробництва аналогічна поведінці споживача на ринку товарів. Основна відмінність полягає в тому, що підприємство купує особливі товари, а саме: виробничі ресурси. Воно намагається збільшити не загальну корисність, а випуск продукції у натуральному вираженні.

Для підприємства можна вирахувати свого роду криві байдужості. Крива байдужості для фірми носить назву “ізокванта”, тобто “лінія рівного випуску”. Ізокванта – це крива, усі точки якої представляють можливі комбінації ресурсів, необхідних для випуску однієї і тієї ж кількості продукції. У ізокванти можуть бути кінці кривої зворотно зігнуті, що показує, як надмірність кількості фактора у виробництві призводить до зниження випуску продукції. Цікавим окремим випадком конфігурації ізокванти є ламана ізокванта. Випукла ізокванта відбиває факт існування нескінченної кількості альтернативних технологій, при використанні яких фактори виробництва можуть поєднуватися у будь-яких довільних комбінаціях. В реальній економіці найчастіше для виробництва певного товару існує одна технологія або обмежена їх кількість. Кожній реальній технології відповідає цілком визначена комбінація факторів для забезпечення заданого рівня виробництва, причому співвідношення факторів при збільшенні об'єму виробництва залишається постійним.

Взаємозв'язок між змінним виробничим фактором і обсягом випуску продукції не означає, що останній завжди зростає пропорційно до зростання змінного фактора. Це знайшло відображення у законі спадної віддачі, або спадної граничної продуктивності, який був сформульований англійським економістом Д.Рікардо ще на початку XIX ст. Найбільш вагоме зростання загального продукту приносять початкові прирости змінного фактора. Потім настає момент, після якого такі ж його прирости приносять щораз менший ефект. Із часом можливою стає ситуація, коли приріст змінного фактора призводить до зменшення загального обсягу випуску.

Збільшення випуску продукції базується на впровадженні передових досягнень науково-технічного прогресу у виробництво, застосуванні нових технологій, підвищенні рівня освіти й кваліфікації працівників, поліпшенні форм і методів організації виробництва, економічній витраті людських, фінансових і природних ресурсів.

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОЇ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ

Черевчук Е. В., студент групи ЗЕД 1/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Біліченко О. С.

Миколаївський національний аграрний університет

Конкуренція – це боротьба між товаровиробниками за найвигідніші умови виробництва і збуту товарів і послуг, за привласнення найбільших “прибутків”. Одним з найбільш ефективних інструментів конкурування є соціальні мережі.

Соціальна мережа - інтерактивний багатокористований ресурс, контент якого наповнюється самими учасниками мережі. Ресурс являє собою автоматизовану соціальне середовище, що дозволяє спілкуватися групі користувачів, об'єднаних спільним інтересом.

Кількість користувачів соціальних мереж перевищило позначку в 1 млрд., повідомляє дослідницька компанія InSites Consulting. Виходить, що в соціальних мережах сьогодні сидять приблизно 70% інтернет-юзерів.

Самі розумієте, що така популярність соціальних сервісів веде до накопичення величезного масиву інформації, що природно вкрай цікаво конкурентної розвідки, а значить нею використовується.

Методи конкурентної боротьби(які застосовуються у соціальних мережах): використання реклами; дезінформація споживачів; використання товарного знака без дозволу господарського суб'єкта, на ім'я якого вони зареєстровані; поширення неправдивих повідомлень про товари своїх конкурентів.

Найпоширенішим методом конкуренції є реклама. У рамках дослідження Synovate респондентам було поставлено питання про те, чи помічають вони взагалі рекламні та спонсорські повідомлення, розміщені на сайтах соціальних мереж? З'ясувалося, що в цілому по світу 53% всіх користувачів соціальних мереж звертають свою увагу на рекламу в мережах. Особливої уваги спонсори удостоюються в США (66%), Сербії (65%) і Росії (64%). Реклама привертає також увагу в Індонезії (86% опитаних), Польщі (83%), Німеччині і ПАР (80% в обох країнах) [1].

Реклама в соціальних мережах має ряд переваг перед звичайними сайтами: кількість користувачів, можливість цілеспрямовано рекламувати свій товар, рекламодавці можуть здійснювати таргетовану рекламу (від англ. “Target” – “мета”. Реклама, яка показується тільки цільової аудиторії).

Наприклад, у Facebook введено кілька інновацій. Зокрема, мова йде про сервіс “Ринок” (Marketplace). Тут зареєстровані користувачі можуть безкоштовно розмістити рекламні оголошення про продаж, покупку, оренду, оголошення про роботу, здавання під найм і т.д.

Дезінформація є одним з нечесних видів конкурентної боротьби, але досить таки дієвим. Зважаючи на кількість користувачів соціальними мережами,

застосувати цей метод дуже просто. Досить тільки повідомити споживачам (юзерам) декілька варіантів неправдивої інформації, щодо продукції певної фірми-конкурента, ці дії введуть споживача в оману, дезінформують його. Тоді його цікавість до конкретного виробника впаде, що дозволить нанести збитки конкурентові та переманити споживача на свій бік.

Використання товарного знака без дозволу господарського суб'єкта – дає змогу реалізувати товар, можливо, гіршої якості під видом розкрученого бренду, без яких-небудь економічних наслідків, для підприємця який реалізовує свою продукцію.

Поширення неправдивих повідомлень про товари своїх конкурентів. Така інформація, звичайно, завдає шкоди діловій репутації конкурентів і негативно відбивається на результатах їхньої комерційної діяльності.

Крім перелічених методів конкуренції є ще і інші. Наприклад використання інформація соціальні мережах, яка міститься в них в необмеженій кількості, також може дати свої плоди. Спеціалісти “HP Labs” в Пало-Альто виявили, що між кількістю згадок назви нового фільму в Twitter і касою, яку кіно збере в прокаті, простежується явний зв'язок, причому прогнози, складені за цією методикою, виявляються точніше інших. Або ось результати дослідження співробітників університету Індіани. За допомогою засобів автоматичного аналізу тексту вони відкликали з потоку повідомлень Twitter середні показники емоційного стану користувачів. З'ясувалося, що знання того, як змінюється цей показник, дозволяє з дивовижною точністю (87,6%) передбачити, що станеться з біржовим індексом Dow Jones через кілька днів.

Якщо розглядати конкурентну боротьбу двох підприємств, то успішнішим може бути те, яке веде свою експансію у соціальних мережах, через створення в них власних акаунтів. Це дасть змогу розширити аудиторію споживачів, та покращити реалізацію продукції. Також, можна використовувати рекламу одразу на акаунті, що дасть змогу заощадити.

Якщо обирати конкуренцію в соціальних мережах, то краще це робити в таких: “Вконтакте” (29143 тис/міс відвідувачів); “Однокласники” (25265 тис/міс); “Мой мир” (22831 тис/міс); “Facebook” (15404 тис/міс) та ін. [2].

Соціальні мережі мають високу ефективність через їх багато кількісну аудиторію користувачів, необмежене розміщення та використання інформації, що дає змогу краще орієнтуватися як споживачам, так і підприємцям (координувати споживачів, та конкурувати с іншими підприємцями).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Реклама в соціальних мережах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://revolution.allbest.ru>.
2. Дослідження аудиторії російських соц. мереж. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://research.cmsmagazine.ru/audience-research-russian-social-networks/>.

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ БЕЗРОБІТТЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сидорчук Я. Ю., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Надмірне зростання рівня безробіття в країні є центральною соціальною проблемою сучасного суспільства і не може бути припустимим ні в економічному, ні в соціальному плані.

Безробіття – це складне соціально-економічне явище, при якому частина економічно активного населення не має роботи й заробітку [1].

Видаляють такі види безробіття:

- фрикційне, що пов'язане зі зміною робочого місця на краще, а також з переїздом із однієї місцевості до іншої;

- структурне, спричинене структурними змінами в економіці або на окремому підприємстві. Воно відрізняється від фрикційного передусім тим, що працівники, які втратили роботу в одних галузях економіки, не можуть бути використані на тих самих робочих місцях, що пропонуються в інших галузях. Такий вид безробіття є тривалим і має, як правило, хронічний характер;

- циклічне, що виникає при циклічних спадах, коли відбувається скорочення обсягів виробництва. Цей вид безробіття постійно змінюється за своїми масштабами, тривалістю і складом, що пов'язано з циклом ділової кон'юнктури;

Також на ринку праці розрізняють такі види безробіття:

- застійне, що охоплює найстійкіший контингент безробітних – жебраків, волоцюг та ін.;

- хронічне, виникнення і розширення масштабів якого зумовлені розвитком ринкової економіки. Це пов'язано з тим, що інвестиції у створенні нових робочих місць відстають від попиту на робочу силу;

- приховане, зумовлене неможливістю працевлаштування за основною кваліфікацією;

- інституціональне, зумовлене функціонуванням самих інститутів ринку праці і чинниками, які впливають на попит і пропозицію праці, зокрема правовими нормами.

Безробіття виникає з багатьох причин, саме до економічних причин виникнення безробіття належать:

1) Висока ціна робочої сили, тобто зарплата, яку вимагають її продавці. Поведінка роботодавця на ринку робочої сили визначається в даних умовах співвіднесенням витрат на купівлю робочої сили та доходу, який він отримає від її використання протягом певного періоду часу з тими витратами, які він понесе на покупку машини, що замінює робочу силу і того результату, який принесе йому ця машина. Якщо таке порівняння буде на користь машини, то підприємець відмовиться від покупки робочої сили і віддасть перевагу машині.

Робоча сила людини буде непроданою, а сам він опиниться в ролі безробітного. Науково-технічний прогрес і підвищення технічної будови виробництва є однією з причин зростання безробіття в сучасних умовах.

2) Низька ціна робочої сили, тобто зарплата, яку встановлює покупець.

У цьому випадку найманий робітник відмовляється продавати за безцінь свою робочу силу і шукає іншого покупця. Протягом певного часу він може залишатися без роботи і відноситься до категорії безробітних.

3) Відсутність вартості, а відповідно і ціни робочої сили.

У суспільстві завжди існують люди, які не можуть бути залучені в процес виробництва через відсутність у них робочої сили як такої або наявності робочої сили настільки низької якості, що покупець, тобто роботодавець, не бажає її купувати. Це інваліди, бродяги, декласовані елементи, тощо. Ця категорія людей, як правило, назавжди втрачає роботу і надію її знайти і потрапляє в розряд постійних безробітних.

Отже, основною причиною виникнення безробіття є порушення рівноваги на ринку робочої сили. Ця нерівновага особливо посилюється в періоди економічних спадів, стихійних лих, воєн та ін.

Безробіття – це невід'ємний супутник ринкової економіки. Резерв робочої сили в межах природної норми є одним з факторів її ефективного функціонування.

За показниками Державної служби статистики України кількість зареєстрованих безробітних на січень 2013 року становила 506,8 тис. осіб, а на січень 2014 року становить 525 тис. осіб [2].

Існують шляхи вирішення проблеми безробіття, які включають низку заходів, наприклад такі: запровадження механізмів захисту внутрішнього ринку праці; приведення законодавства України у відповідність до міжнародних норм і принципів; реалізацію Державної та регіональних програм зайнятості; сприяння стабільній діяльності стратегічно важливих підприємств; зниження податків для підприємств, за умови збереження робочих місць (для компенсування витрат на прийом нових працівників); забезпечення збереження ефективно функціонуючих робочих місць та створення нових; створення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу та підприємницької діяльності безробітних; надання державою пільгових кредитів для виплати зарплати додатково зайнятим на виробництві, які за розміром будуть дорівнювати зарплаті; легалізацію тіньової зайнятості [1].

Хоча й спостерігається значна тенденція до зменшення безробіття та вихід України з кризи, все ж існують певні проблеми та причини виникнення даного економічного явища.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Полторак В. А. Соціальний маркетинг та регулювання соціальних проблем у кризовому суспільстві / В. А. Полторак, Д. І. Акімов // Вісник Львівського університету ім. Івана Франка. – 2010. – Вип. 4. – С. 260-266.

2. Ринок праці [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу : <https://www.ukrstat.gov.ua>.

ДЕФІЦИТ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Мікуляк К. А., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Достовірна оцінка доходів та видатків бюджету його дефіциту має велике значення для прийняття виважених рішень при коригуванні поточного курсу фіскальної політики.

Бюджетний дефіцит – це вже традиційне явище для вітчизняної економіки. Для його покриття використовуються державні запозичення, що провокує виникнення державного боргу [1]. Думки вчених-економістів з приводу дефіциту бюджету різні: багато з них вважає, що нормальним явищем є збалансованість доходів і видатків. Перевищення доходів над видатками (профіцит) означає фінансову стабільність держави, але воно не може бути суттєвим, тому що не потрібно збирати зайві податки. На сьогодні практично у всіх країнах світу спостерігається значне перевищення державних витрат над доходами, наслідком чого є стрімке зростання бюджетних дефіцитів.

Причини дефіцитного стану бюджету такі:

- спад суспільного виробництва;
- масовий випуск незабезпечених товарною масою грошей;
- невиправдано зростаючі витрати на фінансування військово-промислового комплексу;
- значні соціальні програми;
- великомасштабні обороти “тіньового” капіталу тощо.

Бюджетний дефіцит є негативним явищем в економіці, але бездефіцитність бюджету ще не означає “здоров’я” економіки. Необхідно чітко уявляти, які процеси відбуваються всередині фінансової системи, які зміни відтворювального циклу відображають дефіцит бюджету [2]. Реальний фінансовий стан держави краще характеризує структурний дефіцит – це дефіцит який мав би місце при даній системі формування доходів і витрат держави за умов повної зайнятості, тобто фактичний ВВП дорівнює потенційному.

В Україні за період з 1996 до 2000 року дефіцит бюджету становив від 4,9 до 1,5% до ВВП, у 2001 році був профіцит у розмірі 0,5% до ВВП. Дефіцит державного бюджету у 90-і роки ХХ ст. був вимушений. Рівень оподаткування (прямого і прихованого) був настільки високий, що підвищувати його далі було практично неможливо. Нестача доходів бюджету зумовлювалась недостатнім обсягом доходів підприємств і громадян, тобто дефіцит бюджету відбувався не через фінансову політику держави у сфері доходів, а через дефіцит фінансових доходів у суспільстві. Саме це зумовило проблему дефіциту в нашій країні, тому що при створенні її державності, розладі виробничої сфери для зменшення видатків бюджету передумов не було.

Доходи та видатки державного бюджету України за період 2009-2012 рр. мають тенденцію до зростання: у 2009 р. доходи зросли на 5,77%, видатки зросли на 8,27%; у 2010 р. доходи збільшились на 3,95%, а видатки зросли на 12,25%; у 2011 р. темпи росту доходів випереджують темпи росту видатків – 19,17% та 11,35% відповідно; дані за 2012 р. показують, що темпи росту доходів та видатків державного бюджету дуже подібні один до одного, а саме, доходи збільшились на 23,06%, а видатки на 20,69%. Тож, у 2009-2010 рр. випереджувальними темпами зростали видатки державного бюджету, у 2011р., навпаки, швидше збільшувались доходи. Однак, у 2012 р. показники росту доходів та видатків майже зрівнялись. Якщо розглянути динаміку абсолютних значень доходів та видатків державного бюджету, то ми побачимо, що протягом 2008-2012 рр. видатки завжди перевищували доходи [3].

Темпи росту дефіциту не мають єдиної тенденції: значне збільшення у 2009-2010 рр. порівняно з 2008-2009 рр., помітне зменшення у 2011 р, та знову збільшення обсягів у 2012 р. Зменшення темпів росту у 2010 р. (на рівні 67%) зумовлено тим, що саме у цей період темпи росту доходів були більшими ніж видатків. Отже, 2011 р. у цьому контексті можна вважати періодом позитивних змін у бюджетній системі країни. Однак, ця тенденція не мала свого продовження у 2012 р. – видатки значно збільшились, доходи зросли не так швидко й бюджетний дефіцит збільшився на 9,8%. Боргове навантаження провокує інфляцію та кризовий стан, поглиблює фінансову нестабільність [4].

Протягом періоду 2008-2012 рр. в Україні державні видатки були більші за державні доходи. Бюджетний дефіцит зростав протягом 2008-2010 рр., досягнувши максимуму у 2010 р., трохи зменшився у 2011 р., однак у 2012 р. знову зріс. Державний борг має стійку тенденцію до зростання. Поєднавши ці результати ми можемо зробити висновок, що державна політика у бюджетній сфері потребує реформування. З цією метою слід звернути особливу увагу на інструменти та важелі (у податковій та інвестиційній сферах), які дозволять збільшити державні доходи та зменшити видатки з державного бюджету.

Зменшення і подолання бюджетного дефіциту можливе лише шляхом ліквідації причин, що його зумовлюють, таких як: зменшення приросту національного доходу; збільшення непродуктивних державних видатків; циклічні спади в економіці; непослідовність фінансово-економічної політики; нецільове використання бюджетних коштів; зростання державного боргу тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456%D0%B0-17/paran11#n11>
2. Ганіч А. Є. Суть державного бюджету та його вплив на соціально-економічний розвиток України / А. Є. Ганіч // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.6. – С. 180-185.
3. Огонь Ц. Доходи бюджету України: теорія та практика : [монографія] / Ц. Огонь. – К. : КНТЕУ, 2009. – 580 с.
4. Пасічник М. Д. Дефіцит державного бюджету в умовах трансформаційної економіки України / М. Д. Пасічний // Наукові праці НДФІ. – № 46. – 2011. – С. 10-18.

ДИНАМІКА ВВП В УКРАЇНІ

Малиновська І. О., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Валовий внутрішній продукт (ВВП) – один із найважливіших показників розвитку економіки, який характеризує кінцевий результат виробничої діяльності економічних одиниць-резидентів у сфері матеріального і нематеріального виробництва.

Аналізуючи динаміку ВВП (рис. 1) можна зробити висновок, що економіка нашої країни пройшла нелегкий шлях становлення за останні роки – від різкого падіння показників зростання ВВП (1991-1999 роки) до незначного та нетривалого зростання. Однак, на сьогодні, в Україні, на жаль, не вдалось ще подолати стрімкий економічний спад і досягти значних темпів зростання реального ВВП. До 2000 року економіка нашої держави залишалась досить розбалансованою, для неї було характерним високе падіння виробництва та постійно зростаюче безробіття. Починаючи з 2000 року спостерігається більш сприятлива ситуація: достатньо високі темпи зростання реального ВВП.

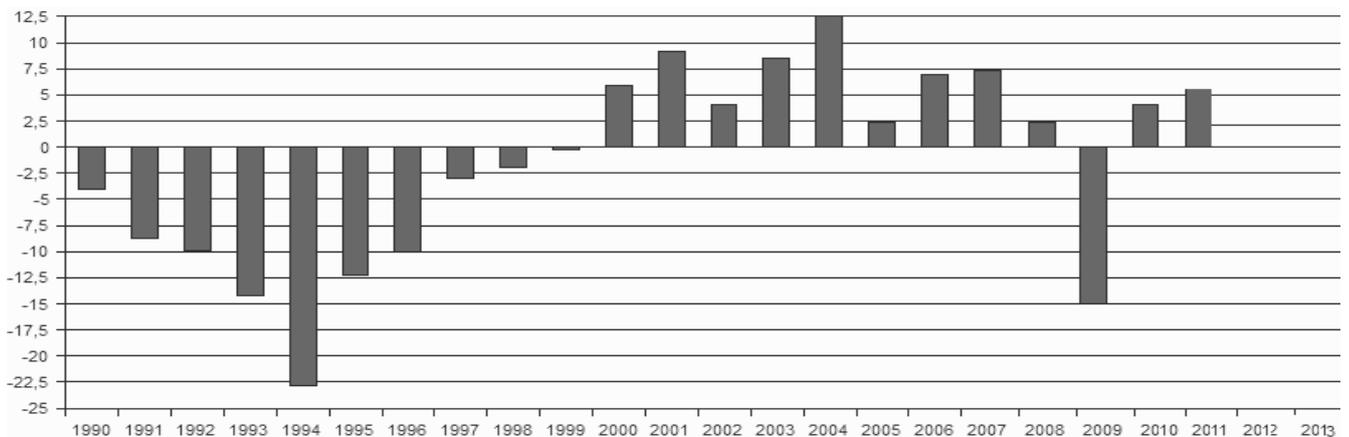

Рисунок 1 – Динаміка ВВП України з 1990 по 2013 роки, у відсотках

Загалом, антиінфляційна політика та заходи виконавчої гілки влади дозволила досягти прийнятних результатів: з 2001 по 2003 р. індекс споживчих цін не перевищував 110%, а 2002 рік взагалі відмічено дефляцією (99,4%), хоча в подальшому індекс споживчих цін не знижувався менше 110% [3]. Досить значні темпи збільшення реального ВВП, що спостерігалися на початку 2001-2005 років залишились у минулому. Статистичні показники ВВП за 2009-2012 роки, дозволяють стверджувати, що початковий потенціал зростання економіки, на сьогодні, вичерпує себе.

Згідно з підрахунками Державної служби статистики, в 2013 році ріст ВВП України склав 0%. Зауважимо, що номінальний ВВП за минулий рік

відповідає показникам 2012 року і дорівнює 1444 млрд грн. За прогнозами Міжнародного рейтингового агентства Standard&Poor's на 2014 рік ВВП України може знизитись на 0,5 відсоткового пункту до 1 %, а його рівень у 2014 р. складе порядку 200 млрд доларів.

Одним з найбільш точних способів оцінки економічного розвитку держави являється обсяг ВВП, що припадає на душу населення. Відповідні дані містяться у останньому звіті “Index of Economic Freedom – 2014” стратегічного дослідницького інституту The Heritage Foundation. У 2013 році обсяг ВВП в розрахунку на душу населення в Україні становив 7373,99 \$, що в свою чергу розміщує нашу державу на 103-тій позиції серед 186 країн світу за якими було проведено дослідження. Сусідні позиції за рейтингом займають Суринам – 102 місце та Федеративні Штати Мікронезії – 104 місце. Наші сухопутні сусіди мають на багато вищі показники розвитку економіки, приміром в Білорусії ВВП на душу населення більш, ніж в двічі вищий – 15633,70 \$, Росії – 17708,74\$, Угорщині – 19637,59\$, Польщі – 20591,75 \$. Протягом останніх 23 років, на відміну від України, вони здійснили значний стрибок в розвитку. Про це свідчить динаміка ВВП на душу населення 1991-2012 роки, за даними Світового Банку. У 1991 році наша держава мала хороші стартові економічні можливості, наприклад рівень ВВП на душу населення був вищий, ніж світовий (5532,90 \$ проти 5044,72 \$). Вже в 2012 році ВВП на душу населення України мав одне з найменших значень в регіоні – 7298,09 \$, а світовий – 12221,71 \$. Протягом останнього двадцятиріччя наші сусіди та країни пострадянського простору, що мали менш розвинену економіку, ніж Україна, суттєво збільшили свої виробничі потужності, серед них: Румунія – 12808,08 \$, Казахстан – 13892,83 \$, Туреччина – 15001,41 \$, Білорусія – 15633 \$, Польща – 20591,75 \$ обсяг виробництва товарів та послуг з розрахунку на одного громадянина [1].

Проблема погіршується не стабільним або навіть критичним політичним станом у країні, обмеженими можливостями консолідації бюджету, а також низькими темпами економічного розвитку протягом останніх десяти років.

Отже, незважаючи на значний природний та людський потенціал, приватизацію переважної більшості виробничого потенціалу країни, численні міжнародні кредити – виробничі потужності України не були модернізовані, об'єкти промисловості набули високого ступеня зношення, а технологічну базу оминули новітні розробки. В своїй більшості вітчизняна продукція галузей переробки втратила конкурентоспроможність на міжнародному ринку товарів, а широкий внутрішній попит в значній мірі забезпечують імпортні товари. Ситуацію могли б врятувати закордонні інвестиції, та з року в рік Україна втрачає інвестиційну привабливість. В якості альтернативи для підвищення рейтингу країни, органи влади мають розробити та запровадити програму реформ, яка приведе до зниження зовнішніх та бюджетних дефіцитів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Звіт Index of Economic Freedom 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.heritage.org/index/heatmap>
2. Дослідження структури ВВП : матеріали дослідницького відділу Action Data Group, лютий 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.actiondatagroup.com/ua>.
3. Макроекономічні показники [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу : <https://www.ukrstat.gov.ua>.

УДК 361.91

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА США

Кушнарьова А. А., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Підвищення рівня конкурентоздатності і збереження лідируючих позицій в світовому господарстві – невід'ємні елементи стратегії всіх без виключення американських адміністрацій. Досягнення цих цілей формується в рамках національної економічної безпеки і тісно ув'язується з нею. Особлива увага приділяється розробці і реалізації глобалістської за формою і експансіоністською по суті стратегією, направленою на закріплення лідерства у всіх сферах. Крім того, економічна стратегія США тісно пов'язана із задачами в області оборонної і зовнішньої політики. Військово-політичній сфері завжди віддається пріоритет. В основі будь-якої стратегії лежить опора на військову силу.

До того ж з початку минулого року спостерігається тенденція її поступового зміцнення. Так, протягом першого півріччя 2013 року ВВП США підвищився приблизно на 2,5%, що в основному було досягнуто завдяки зростанню обсягів внутрішнього споживання в країні, а також збільшенню експорту та капіталовкладень у житловій та промисловій галузях. Крім того, зменшився дефіцит зовнішньої торгівлі товарами та послугами. Зокрема, за підсумками січня-травня минулого року зовнішньоторговельний дефіцит США склав 209 млрд. дол. США, в той час, як за цей же період 2012 року він становив 236 млрд. дол. США. При цьому загальний експорт США зріс до 934 млрд. дол. США, а імпорт – до 1,143 трлн дол. США [1]. Найбільшими торгівельними партнерами США в 2012-2013 роках, як і в попередні п'ять років залишилися Канада (товарообіг – 568 млрд. дол.), Китай (528 млрд дол), Мексика (451 млрд дол), Японія (209 млрд. дол.) і Німеччина (148 млрд дол). У десятку найбільших партнерів також входили Великобританія, Південна Корея, Франція, Саудівська Аравія і Бразилія [2].

У 2012 році США продовжували проводити політику, спрямовану на підтримання сприятливого інвестиційного клімату, привабливого як для

вітчизняних, так і іноземних інвесторів, а також на сприяння американським компаніям, що здійснюють свою діяльність за кордоном.

Крім підтримки інвестицій всередині країни, Адміністрація США також реалізує ряд програм зі сприяння діяльності американських інвесторів за кордоном. Основне її завдання – створення спочатку вигідних стартових позицій для компаній США в різних країнах і регіонах. Важливу роль у цьому відігравали спеціалізовані державні установи – Корпорація закордонних приватних інвестицій (ОПІС) і Агентство з торгівлі та розвитку (ТДА) [2].

Позитивне значення для економічного розвитку США має започаткування переговорного процесу щодо створення зони вільної торгівлі між Сполученими Штатами та Європейським Союзом. Перший раунд переговорів пройшов 8 липня минулого року у Вашингтоні під егідою Офісу Торгівельного представника США. Відповідну угоду з даного питання передбачається укласти за 1,5-2 роки. На погляд експертів, ліквідація ввізних мит між Сполученими Штатами Америки та Європейським Союзом, а також уніфікація правил експорту та імпорту основних видів товарів і послуг (автомобілів, ліків, медичного обладнання, сільськогосподарської продукції, транспортних перевезень тощо) сприятиме зростанню ВВП США на 0,4% та ВВП ЄС – на 0,5%, що становитиме приблизно 116 млрд дол. США за рік. Крім того, це дасть змогу створити близько 2 млн робочих місць.

Важливим досягненням США стало також виведення на новий рівень стратегічного партнерства з КНР. Це стало можливим після зустрічі Президента Сполучених Штатів Америки Б.Обами з Головою КНР, Генеральним секретарем ЦК Комуністичної партії КНР Сі Цзіньпіном на початку червня цього року у Вашингтоні. Зокрема, передбачається покращити координацію макроекономічної політики США та КНР, що позитивно позначиться на розвиткові національних економік обох країн та сприятиме сталому і збалансованому економічному зростанню країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону та світу загалом.

В цілому все це створює сприятливі умови для усунення тенденції послаблення США як провідного центру сили у світі. Наприклад, економічне зміцнення надає Сполученим Штатам Америки відповідні можливості для відновлення своїх воєнно-політичних позицій. Про це свідчить активізація політики США в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, а також інтенсифікація заходів оперативної та бойової підготовки американських збройних сил, які скорочувалися через зменшення військових видатків. Зокрема, виділення оборонному відомству США додаткових майже 300 млн дол. в повній мірі відновило інтенсивність польотів американської бойової авіації [1].

Таким чином, важливість вивчення зовнішньополітичного лідерства США полягає в тому, що ця країна – безперечний лідер. І не тільки політичний, а й загалом всебічний лідер. США мають найбільшу кількість векторів зовнішньої політики. Сполучені Штати мають велику сферу інтересів в світі. Можна сказати, що увесь світ є сферою політико-економічних інтересів США. Сучасне суспільство повинно чітко усвідомлювати, що діяльність існуючого лідера впливає не тільки на загальну атмосферу сьогодення, цей вплив безпосередньо

відображається на кожному члені суспільства. І цей вплив має як позитивний так і негативний характер. Треба чітко зрозуміти, які наслідки лідерства США має кожен з членів нашого соціуму і визначити подальші шляхи співіснування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Перспектива відновлення економічного розвитку США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bintel.com.ua/uk/analytics/perspektiva-vozbobnovlenija-jekonomicheskogo-razvitiya-ssh/>
2. Портал зовнішньоекономічної інформації : Огляд основних напрямків зовнішньоекономічної діяльності США [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.ved.gov.ru/exportcountries/us/about_us/ved_us/
3. Зовнішня політика Сполучених Штатів Америки Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kyumu.edu.ua/vmv/confs/2012_04_24/homenko.pdf

УДК 361.22

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗРАХУНКУ ІНДЕКСУ СПОЖИВЧИХ ЦІН В УКРАЇНІ

Сердечна Ю. С., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пулипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Індекс споживчих цін (ІСЦ) – це показник, який характеризує зміни у часі загального рівня цін на товари та послуги, що купує населення для невиробничого (власного) споживання. Він є показником зміни вартості фіксованого набору споживчих товарів та послуг постійної якості з постійними характеристиками у поточному періоді порівняно з базисним.

Індекс споживчих цін на товари та послуги розраховують для всього обсягу товарів та послуг, які споживаються в секторі домашніх господарств, а також окремо за продовольчими товарами, непродовольчими товарами та платними послугами.

Індекс споживчих цін розраховується в Україні з 1991 року, а за діючою методологією – з 1994 року в рамках програми опрацювання макроекономічних показників, заснованих на міжнародних стандартах, і є найважливішим і найбільш поширеним показником, який характеризує інфляційні процеси в економіці країни, є важливим інструментом у разі прийняття рішень з багатьох питань державної політики, аналізу і прогнозування цінових процесів у економіці, перегляду розмірів грошових доходів та мінімальних соціальних гарантій населенню, вирішення правових спорів [2].

Основними складовими розрахунку ІСЦ є дані про зміни споживчих цін (тарифів), одержані шляхом щомісячної реєстрації цін (тарифів) у міських поселеннях, та дані про структуру фактичних споживчих грошових витрат домогосподарств, які використовуються в якості вагової структури при

побудові індексу. На даний час ваговою структурою слугують витрати міського населення, а з січня 2007 року розрахунки ІСЦ здійснювалися на базі витрат всього (міського та сільського) населення [1].

Розрахунки середніх цін та індивідуальних індексів цін на регіональному рівні складаються з двох етапів. Перший етап включає розрахунки середніх цін на кожний товар (послугу) у кожній адміністративно-територіальній одиниці за поточний та попередній місяці на основі порівняльних цін, зареєстрованих у підприємствах торгівлі та сфери послуг. На другому етапі визначаються середні ціни за попередній та поточний періоди по регіонах на основі середніх цін на кожний товар (послугу) представник, одержаних від адміністративно-територіальних одиниць, як середньоарифметичні зважені. За базу зважування приймається питома вага середньорічної чисельності наявного міського населення адміністративно-територіальної одиниці, де проводиться реєстрація, у загальній чисельності наявного міського населення регіону.

Реєстрація цін (тарифів) на товари та послуги проводиться за вибірковим колом підприємств торгівлі, сфери послуг, на ринках всіх форм власності, вибір яких є дуже важливим процесом. Правильність та чіткість його здійснення – це одна з передумов досягнення якості та достовірності показника ІСЦ.

Перш ніж відібрати конкретне підприємство, фахівці територіальних органів державної статистики складають перелік потенційних підприємств, які надалі відвідують, щоб порівняти асортимент, який пропонується, з тим, який потрібен для реєстрації цін, а також переконатися, що вони користуються найбільшою популярністю серед населення, і, таким чином, надійно відображають споживчі звички. Крім того, підприємства, які відібрані для реєстрації, повинні бути рівномірно розташованими територіально, тобто як у центральних районах міського поселення, так і віддалених від центру.

Слід зазначити, що існують певні обмеження щодо використання ІСЦ для розрахунків: а) помісячний розрахунок ІСЦ було розпочато з серпня 1991 року, а за рік в цілому він був визначений експертним шляхом, тому грошова сума, яка відноситься, скажімо, до червня згаданого року, може бути перерахована, виходячи з ІСЦ за рік в цілому, або з індексу за період серпень-грудень 1991 року; б) ІСЦ розраховується в цілому за місяць, тому неможливо перерахувати грошову суму за менший період [1].

ІСЦ характеризує зміни протягом часу загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання. Він є показником зміни вартості фіксованого набору товарів та послуг у поточному періоді відносно його вартості у базисному періоді. Розрахунок ІСЦ провадиться об'єднанням двох інформаційних потоків: даних про зміни цін, здобутих реєстрацією цін і тарифів на споживчому ринку; даних про структуру фактичних споживчих витрат населення [2].

В офіційних довідниках ІСЦ ототожнюють з індексом інфляції, який розраховується в Україні Державною службою статистики України щомісяця і публікується у пресі не пізніше 10 числа місяця, наступного за звітним. Повідомлені засобами масової інформації з посиланнями на офіційне джерело

ці показники є можуть використовуватися для проведення перерахунків грошових сум або для прийняття управлінських рішень [3].

Державна служба статистики проводить цілеспрямовану роботу щодо адаптації світової практики розрахунку цього показника до національних особливостей економіки країни та, враховуючи зміни, які відбуваються на споживчому ринку країни та у міжнародній практиці розрахунку ІСЦ, постійно працює над удосконаленням методів збирання, опрацювання, аналізу та поширення статистичної інформації щодо ІСЦ [1].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Індекс споживчих цін : сприйняття та реальність [Електронний ресурс] / За ред. Ю. М. Остапчука // Державна служба статистики України. – Режим доступу : <http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/ct/isc/posibnyk.pdf>

2. Герасименко С. С. Динаміка споживчих цін Статистика [Електронний ресурс] / С. С. Герасименко, А. В. Головач, А.М. Єріна. – Режим доступу : <http://www.lection.com.ua/statistics/stat/dinamika-spozivchih-tsin-statistika>

3. Михайловська І. М. Гроші та кредит [Електронний ресурс] / І. М. Михайловська. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/14561215/finans/pokazniki_vimiryuvannya_inflyatsiyi

УДК 361.17

КОЛИВАННЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ В УКРАЇНІ

Ковач Е. М., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Одним із основних важливих показників стабільності фінансового ринку є валютний курс, оскільки, саме він в значному обсязі впливає на соціально-економічний розвиток країни. Тому й ефективне управління валютним курсом з метою його підтримання на оптимальному рівні для економіки є вирішальною проблемою валютно-курсової політики. Адже рівень інтеграції валютно-фінансової системи України з міжнародною валютно-фінансовою системою зумовлює ефективність існування міжнародної торгівлі, а значить, прямо впливає на рівень економічного розвитку будь-якої країни [1].

Результати зовнішньоекономічної діяльності кожної країни в більшості пов'язані з курсом національної валюти. Національна грошова одиниця, яка використовується в міжнародних розрахунках стає валютою. Після проведення аналізу економічної діяльності валютного ринку України, встановлено, що валютний курс є необхідним для створення пропорцій обміну валют у міжнародній торгівлі товарами і послугами, що пов'язано з рухом капіталів у вигляді інвестицій і кредитів, для порівняння цін на світових товарних ринках і вартісних показників різних країн, переоцінці рахунків в іноземній валюті фірм, банків, урядів і приватних осіб.

Динаміка курсу національної валюти залежить від співвідношення темпів інфляції в окремих країнах. Великі відхилення відбуваються в застосуванні валютного курсу, який коливається під впливом попиту і пропозиції на валютному ринку.

Причинами знецінення національної валюти є:

- ріст внутрішнього та зовнішнього державного боргу, за останні 1,5 року більш ніж на 80 млрд грн.;

- скорочення майже половини золото-валютного запасу країни, за три роки на 15 млрд дол.;

- збільшення грошової маси для обслуговування державних кредитів, внутрішніх – 10-13%, а зовнішніх 8-10%;

- негативне сальдо зовнішнього торгівельного балансу – перевага імпорту над експортом товарів та послуг в розмірі 15 млрд дол., що в свою чергу сприяло відтоку доларів з країни;

- зменшення обсягів розміщення прямих іноземних інвестицій та згортання інвестиційної діяльності значного числа іноземних компаній, які працювали в українській економіці;

- сповільнення темпів приросту ВВП, за даними Держкомстату ріст ВВП становив нульовий приріст, а в промисловості падіння становило 5-6%.

- основна причина – це політична ситуація.

Внаслідок цього курс американського долара підвищився, а курс гривні зменшився [2].

Зростання цін пояснюється тривалим подорожчанням продуктів харчування і девальвацією гривні, що вплинула на ціни імпортованих товарів. Згідно з валютним “індикатором”, за минулий місяць національна валюта ослабла до долара з 8,69/8,74 грн за долар до 9,45/10,28 грн за долар. Котирування долара підскочили на 8,7-17,6%. У січні девальвація була помірною – на 3,9-4%. Найсуттєвіше девальвація вплинула на ціни паливно-мастильних матеріалів (+4,1%). Однак реальне зростання цін було вище за статистичні дані. У лютому також подорожчали автомобілі (+4,6%) і товари домашнього вжитку (+0,7%). Набагато менше девальваційний чинник вплинув на харчові продукти – в лютому вони подорожчали на 1,3% (у січні – на 0,4%) [3].

Також відбулись обмеження інвестиційної діяльності та довгострокового кредитування, а значні коливання курсу вносять непевність для суб'єктів господарювання в прийнятті управлінських рішень, звідси витікає сповільнення економічної активності.

Для зміцнення національної грошової одиниці потрібні структурні економічні зміни, які передбачають бездефіцитний бюджет, тобто зменшення витрат на другорядні статті, зростання виробництва, позитивне торгівельне сальдо експортно-імпортованих операцій, зниження ресурсної залежності та орієнтація на розвиток інноваційних конкурентоспроможного виробництва, зрештою грамотна прогнозована монетарна політика Нацбанку.

Вирішальну роль у стабілізації валютного курсу відіграє державне регулювання, яке спрямоване на подолання негативних наслідків ринкового

регулювання валютних відносин і на досягнення сталого економічного зростання, рівноваги платіжного балансу, зниження росту безробіття та інфляції в країні.

У сфері валютного регулювання необхідно приділити більшу увагу процесу курсоутворення, захистити ступінь конвертованості національної грошової одиниці, підвищити регулювання платіжної функції іноземної валюти, покращити організацію внутрішнього валютного ринку, збільшити нагляд за банківською діяльністю з валютними цінностями, посилити регулювання процесів утворення та руху валютного капіталу, встановити певний режим та обмежити вивіз та ввезення через кордон валютних цінностей [3].

Отже, необхідно захищати заощадження громадян від падіння валютних курсів, а з іншої сторони – інтереси підприємницьких суб'єктів від підвищення курсів основних валют по відношенню до гривні. Для виконання цієї мети громадянам необхідно зберігати валютні цінності в банках та страхувати їх від зниження курсів валют, а державі – застосовувати валютні резерви з метою стабілізації валютних курсів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Холопов А. В. Валютний курс як інструмент макроекономічного регулювання / А. В. Холопов // “Міжнародна економіка і міжнародні відносини”, 2010. – № 12. – С. 25-33.
2. Рух цін : випадковість чи закономірність [Електронний ресурс] / В. Келасев // “Валютний спекулянт”. – Режим доступу : <http://euromoving.kiev.ua/tux-cin-vypadkovist-chy-zakonomirnist.php>
3. Новини [Електронний ресурс] // Фінанси України. – Режим доступу : <http://www.finance.ua>

УДК 361:45.88

ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС УКРАЇНИ

Власюк І. М., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Платіжний баланс – співвідношення між сумою грошових надходжень, отриманих країною з-за кордону і сумою платежів за кордон протягом певного періоду (рік, квартал, місяць). Платіжний баланс на певний період (місяць, квартал, рік) складається на основі статистичних показників про здійснені за цей період зовнішньоекономічні дії і дає змогу аналізувати зміни в міжнародних економічних зв'язках країни, масштабах і характері її участі у світовому господарстві.

При побудові платіжного балансу враховується той факт, що всі зовнішньоекономічні операції можна поділити на кредитні (які приносять іноземну валюту) і дебетні (пов'язані з її витратами). Тому в балансі перші

йдуть зі знаком “+”, а другі зі знаком “-”. Таким чином, експорт товарів і запозичення, одержані країною – це кредитні операції, а імпорт і кредитування інших країн – дебетні [1].

Платіжний баланс складається з таких розділів: торговельний баланс, тобто співвідношення між вивезенням та ввезенням товарів; баланс послуг і некомерційних платежів (баланс “невидимих” операцій); баланс руху капіталів та кредитів.

На стан платіжного балансу впливають такі фактори: нерівномірність економічного і політичного розвитку країн, міжнародна конкуренція; циклічні коливання економіки; зростання закордонних державних витрат; посилення міжнародної фінансової взаємозалежності; зміни в міжнародній торгівлі; вплив валютно-фінансових факторів; негативний вплив інфляції; надзвичайні обставини: неврожаї, стихійні лиха, катастрофи.

Активне сальдо платіжного балансу призводить до зростання золотовалютного резерву центрального банку. Пасивне сальдо – має протилежні наслідки.

Розглянемо платіжний баланс України. Профіцит платіжного балансу України, за попередніми оцінками Національного банку, в 2013 році становив 2,021 млрд дол., тоді як за 2012 рік платіжний баланс був зведений з дефіцитом 4,175 млрд дол., повідомляється на сайті Нацбанку.

За інформацією НБУ, в грудні 2013 року платіжний баланс, був зведений з профіцитом, який становив 1,6 млрд дол. порівняно з дефіцитом у грудні 2012 року у розмірі 839 млн грн. Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу за 2013 рік становив 16,1 млрд дол., що на 1,8 млрд дол. перевищує показник за 2012 рік. У той же час, у грудні минулого року дефіцит поточного рахунку становив 2,070 млрд дол.

Імпорт товарів у 2013 році скоротився на 5,8% – до 84,468 млрд дол., за рахунок скорочення енергетичного імпорту на 17,2% і продукції машинобудування – на 12,6%. Експорт товарів у 2013 році також скоротився - на 7,6% – до 64,9 млрд дол., за рахунок зниження експорту продукції АПК на 4,8%, продукції машинобудування – на 20,1%, хімічної продукції – на 13,8%, металургії – на 7%.

Профіцит капітального і фінансового рахунку платіжного балансу в 2013 році становив 18,2 млрд дол., що на 8,1 млрд дол. перевищує показник 2012 року за рахунок значних обсягів розміщення цінних паперів уряду, а також єврооблігацій приватного сектору в першій половині року.

Сальдо за кредитами і облігаціями в 2013 році досягло 7,974 млрд дол. Чисті залучення кредитів і облігацій уряду в 2013 році зросли на 3 млрд дол. до 5,4 млрд дол. Велику частину залучень було здійснено за рахунок розміщення єврооблігацій, у т. ч. у грудні 2013 року на 3 млрд дол.

Чистий приплив прямих іноземних інвестицій у 2013 році скоротився в 2 рази порівняно з 2012 роком і становив 3,3 млрд дол. Традиційно основним одержувачем інвестиційного капіталу був реальний сектор економіки, в який у 2013 році було направлено 80% чистої виручки. Одночасно зросли вклади іноземних акціонерів у формі портфельних інвестицій. У 2013 році чисті

надходження коштів у формі акціонерного капіталу становили 1,2 млрд дол., що в 2,4 рази більше, ніж у 2012 році.

Відплив готівкової валюти за межі банків у 2013 році скоротився в 2,1 рази – до 3,8 млрд дол. порівняно з 2012 роком.

Дефіцит платіжного балансу України за підсумками 2012 року збільшився в 1,7 рази порівняно з 2011 роком – до 4,174 млрд дол.

Дефіцит поточного рахунку за 2012 рік зріс на 40,6% – до 14,407 млрд дол., а профіцит рахунку операцій з капіталом і фінансових операцій збільшився на 31,4% – до 10,233 млрд дол. [2].

Стан платіжного балансу країни визначається її економічним потенціалом, особливостями структури економіки, участю економічних агентів країни в міжнародній кооперації, зв'язками із світовим ринком позичкових капіталів, станом державного регулювання економіки і зовнішньоекономічних відносин. Тому платіжний баланс чітко відображає економічне становище країни, широко використовується в інтересах прогнозування і макроекономічного регулювання.

Національний банк України під час складання платіжного балансу об'єднує банківську статистику з іншими допоміжними інформаційними джерелами. Банківська звітність щомісячно забезпечує інформацію про рух валюти на кореспондентських рахунках у зарубіжних банках за операціями платіжного балансу, на рахунках фізичних та юридичних осіб-резидентів України за кордоном та на рахунках нерезидентів у національній валюті, інформацію про рух готівкової іноземної валюти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини : [підручник] / С. Я. Боринець. – К. : Знання, 2008. – 583 с.
2. Профіцит платіжного балансу України у 2013 році [Електронний ресурс] / УНІАН. – Режим доступу : <http://economics.unian.ua/finance>.
3. Шевчук В. О. Міжнародна економіка: теорія і практика : [підручник] / В. О. Шевчук. – К. : Знання, 2008. – 664 с.

УДК 331.23

ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Бадах А. Ю., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

В економічній літературі багато уваги приділяється вивченню категорій “економічний розвиток” та “економічне зростання”, оскільки проблема їх забезпечення завжди була визначальною в діяльності практиків і теоретиків з початку нового часу. І хоча дослідженням природи багатства, його нагромадження, ефективного розподілу та перерозподілу займалися такі

апологети економічної думки як У. Петті, А. Сміт, Д. Рікардо, К. Маркс, Ж. Б. Сей, Л. Вальрас, А. Маршал, Дж. М. Кейнс, Й. Шумпетер. Лише в кінці 30-х років ХХ ст. вивчення цієї проблеми стало окремим напрямком економічної теорії [1].

Поняття “розвиток” і “зростання” знаходяться між собою, як правило, у співвідношенні: зростання валового продукту супроводжується змінами в технології виробництва, пов'язане з появою нових видів продукції і цілих галузей. Іншими словами, зростання викликає якісні зміни в економіці, сприяє її загальному розвитку. Зі своєї сторони позитивні якісні зміни у відносинах власності, розподілу і перерозподілу доходів, фінансової стабілізації активно впливають на економічний ріст.

Економічний розвиток можна визначити як перехід від одного етапу економіки до іншого, коли в новому періоді не тільки збільшується виробництво тих самих товарів і послуг, що вже вироблялися раніше, а має місце й виробництво нових товарів і послуг з використанням нових технологій порівняно з минулим періодом.

Економічне зростання означає регулярне, стійке розширення масштабів діяльності господарської системи, яке виявляється у збільшенні розмірів застосованої суспільної праці і виробленого продукту – товарів і послуг. При розгляді економічного зростання головною стає проблема кількісного та якісного розвитку виробництва і поліпшення його структури. Головна увага приділяється таким показникам, як валовий продукт, національний доход, зайнятість.

Економічне зростання може відбуватися і за умов відсутності економічного розвитку, в той час як економічний розвиток без економічного зростання неможливий. Можна сказати, що економічне зростання становить зміст розвитку, є його складовою частиною.

Розрізняють два основних типи економічного зростання – екстенсивний та інтенсивний. За екстенсивного типу економічне зростання досягається внаслідок кількісного приросту всіх елементів продуктивних сил, насамперед, факторів виробництва, за незмінного рівня технічної основи виробництва.

За інтенсивного типу економічного зростання збільшення масштабів випуску продукції досягається внаслідок якісного вдосконалення всієї системи продуктивних сил, насамперед, речових і особистих факторів виробництва. Основою інтенсифікації є науково-технічний прогрес, а в наш час радикальна форма його розвитку – НТР, що розгортається.

Економічне зростання реалізується людиною і в інтересах людини. Це об'єктивний процес якого зупинити не можливо, як зупинити продуктивну діяльність суспільства. Він тільки може бути загальмований в окремих країнах або в групі країн за певних обставин. Тому спостерігаються неоднакові його темпи у різних державах або в регіонах.

В країнах з правовою ринковою економікою і кваліфікованою робочою силою темпи економічного зростання є досить високими. У країнах, які перелічені чинники відсутні економічне зростання незначне, або взагалі відсутнє. Сюди належать країни Латинської Америки, Африки, Азії. До них

нажаль належить і Україна. Великі потенційні можливості для швидкого розвитку мають сьогодні країни, які достатньо забезпечені природними ресурсами (нафта, газ, залізні руди, ліс, землю). Створений природою капітал є важливим джерелом для збільшення виробництва дешевих товарів і в становленні конкурентних переваг на світовому ринку. Україна має достатній природний потенціал для успішного розвитку, але через неякісний людський чинник і відсутність вище перелічених умов не спроможна його раціонально визначити і передбачити розвиток національної економіки.

Головним чинником економічного зростання є неперервність підвищення продуктивності праці. Якщо працівники щорічно збільшують виробництво ВВП, то вони зумовлюють економічний розвиток. Це означає, що ефективніше працюють фірми і кожен спеціаліст, виробник щораз більше на своєму робочому місці продукує товари і послуги.

Сьогодні у розвинутих країнах 2/3 національного продукту збільшується за рахунок зростання продуктивності праці і лише 1/3 – за рахунок зростання капіталу. На жаль рівень продуктивності суспільної праці в Україні у 10 разів нижчий ніж в розвинутих країнах. При цьому чітко виявляється економічна закономірність: менше виробляємо – менше споживаємо.

Отже, економічне зростання – це найважливіша макроекономічна категорія, яка є показником не лише абсолютного збільшення обсягів суспільного виробництва, але і здатності економічної системи задовольняти зростаючі потреби, підвищувати якість життя. Саме тому економічне зростання включається до числа основних цілей суспільства поряд з економічною свободою, економічною ефективністю тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мочерний С. В. Економічна теорія : [підручник] / С. В. Мочерний, М. В. Довбенко. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2004. – 856 с.
2. Політекономія : [підручник] / Ред. Ю. В. Ніколенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.
3. Економічний розвиток та економічне зростання: аспекти з позицій економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Economics/65465.doc.htm
4. Юхименко П. І. Економічна історія : [підручник] / П. І. Юхименко, П. М. Леоненко. – К. : Знання-Прес, 2008. – 567 с.

ЗМІНА РІВНЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ

Каратай Т. М., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Рівень інвестиційної привабливості – це не тільки фінансово-економічний показник, а й модель кількісних і якісних показників – оцінок зовнішнього середовища (політичного, економічного, соціального правового) і внутрішнього позиціонування країни у ньому, оцінка фінансово-технічного потенціалу країни, що дає змогу впливати на кінцевий результат діяльності. Оцінка інвестиційної привабливості України проводиться Європейською бізнес асоціацією і ґрунтується на регулярному моніторингу бізнес-клімату першими особами компаній-членів Асоціації.

Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні є питанням стратегічної важливості, від реалізації якого залежить соціально-економічна динаміка, ефективність залучення в світовий поділ праці, можливості модернізації на цій основі національної економіки.

Україну можна вважати інвестиційно привабливою країною для інвестування, опираючись на такі фактори:

- наявність високого природо-ресурсного потенціалу;
- культурна спорідненість з іншими європейськими та північноамериканськими країнами;
- високий рівень освіти населення і належна професійна підготовка;
- великий споживчий ринок, що наздоганяє ринок високо розвинутих держав.

Найсприятливішими вважають такі види економічної діяльності України, як промисловість (машинобудування, хімічна, паливна та інші) і фінансова діяльність. Найменш привабливим сегментом є сільське господарство, куди за останні 10-15 років масштабні інвестиції не надходили. Велику проблему становить спрацьованість устаткування, а також неможливість швидкого повернення інвестором вкладеного капіталу. На даний час сільське господарство повністю фінансується державою.

Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України у 2013 році становив 3722,0 млн дол, що становить 86,2% до відповідного періоду 2012 року та 78,5% до відповідного періоду 2011 року [1].

Динаміка інвестицій в Україну показує, що інвестиції в країну надходять, і з кожним роком їхній обсяг збільшується, але їх все ж замало для того, щоб досягти рівня розвитку країн Західної Європи.

На сьогоднішній день в Україні можна виділити цілу низку проблем, що перешкоджають поліпшенню інвестиційного клімату України:

- відсутність сталої стратегії економічного і політичного розвитку;

- обмеженість державних підприємств, що підлягають приватизації, і в яких зацікавлені потенційні інвестори;
- незабезпечення усім суб'єктам економічних відносин, у тому числі й іноземним інвесторам, рівних економічних прав і свобод у здійсненні фінансово-економічної діяльності;
- складність податкової системи та суттєве податкове навантаження;
- відсутність надійної інвестиційної історії, що формується роками внаслідок успішних капіталовкладень інвесторів та інші [2].

Наприкінці 2013 року загострена ситуація в країні призвела до суттєвого падіння індексу інвестиційної привабливості до найнижчого рівня за всю історію його вимірювання – до 1,81.

Президент Європейської бізнес асоціації Томаш Фіала зазначив, що в поточному році приплив зовнішніх інвестицій знизився удвічі. Це взагалі перший відтік іноземних інвестицій за дуже довгий час, навіть під час кризи 2008-2009 років не було відтоку прямих іноземних інвестицій. Він не виключив, що вже в найближчому майбутньому до 5-10% міжнародних компаній можуть піти з українського ринку. Т. Фіала заявив, що скоріше мова може йти про обмеження і не нарощування рівня присутності іноземних компаній в Україні, ніж про відхід з ринку [3].

Проаналізувавши розглянуті вище проблеми, необхідними завданнями державної політики слід назвати: вдосконалення нормативно-правових актів; побудова відповідних ринкових інститутів; реструктуризація банківської і страхової системи; відтворення фінансових ринків; проведення ефективної інвестиційної політики держави та вибір чіткої стратегії її розвитку.

Дослідивши стан інвестиційного клімату України можна зазначити, що світова фінансова криза відчутно вплинула на інвестиційний клімат країни, що призвело до зменшення надходження інвестиційних ресурсів вдвічі та зниження позицій України у міжнародному рейтингу більше, ніж у два рази. Також на погіршення інвестиційного клімату негативно вплинула нестабільна політична та економічна ситуація в країні. Тому перед Урядом України стоять першочергові завдання подолання всіх негативних факторів, які впливають на інвестиційне середовище країни. При цьому необхідно захистити вітчизняних виробників та залишити стратегічні, провідні національні підприємства в державній власності. Адже стратегічним завданням держави є, насамперед, захист загальнонаціональних інтересів країни та підняття її конкурентоспроможності на світових ринках.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Інвестиційний клімат в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.org/uk>
2. Магун Н. І. Інвестиційна привабливість України : стан, проблеми, перспективи [Електронний ресурс] / Н. І. Магун // Економічні науки. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/7_NMIV_2010/Economics /60026.doc.htm
3. Дащук О. В Україні зафіксували найнижчий рівень інвестиційної привабливості [Електронний ресурс] / О. В. Дащук // Інтернет-газета “Преса України”. – Режим доступу : <http://uapress.info /uk/news/show/12609>

СЕКЦІЯ “ФІЛОСОФСЬКА І СОЦІАЛЬНА ДУМКА: МИНУЛЕ І СУЧАСНІСТЬ”

УДК 123.1

СЕНС ЖИТТЯ І ПРИЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ

Давід І. С., студент групи Е 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Проблема сенсу життя постає перед кожною людиною, і тоді вона задає собі питання, на які немає і бути не може однозначних відповідей: “В ім'я чого, навіщо я живу?”. А з часом людина розуміє, якщо вона сама не зможе знайти відповідь, не привнесе певний сенс у своє власне життя, то за неї цього ніхто й ніколи зробити не зможе. Перед лицем вічності, перед лицем смерті кожен, зрештою, залишається наодинці з самим собою.

Екзистенціалізм або філософія існування (фр. existentialisme від лат. exsistentia – існування) – напрям у філософії ХХ ст., що позиціонує і досліджує людину як унікальну духовну істоту, що здатна до вибору власної долі. Основним проявом екзистенції є свобода, яка визначається як відповідальність за результат свого вибору [1].

Звичайно, в суспільстві людина не відчуває себе самотньо, але, як стверджують екзистенціалісти, лише до пори до часу, поки він не зрозуміє, що у інших, таких же, як він, своє життя і що вони стоять перед необхідністю так само самостійно вирішувати ті ж самі глибоко особисті проблеми – про сенс власного життя і своє призначення.

Проблема сенсу життя і проблема смерті, на нашу думку, є найголовнішими і найскладнішими для людини. І хоча в усі часи зазначені проблеми глибоко хвилювали людей, лише у ХХ столітті вони набули особливий, драматичний сенс і актуальність, оскільки поява глобальних проблем поставила вже не тільки перед окремою людиною, а й перед усім людством фатальне питання: “Бути чи не бути?”. У цьому зв'язку й давня суперечка про співвідношення біологічного й соціального, колективного та індивідуального начала в людині отримала інше звучання.

Як біологічна істота кожна людина смертна, але смертна вона і як істота соціальна. У сучасній науці виділяється чотири стадії настання смерті, яка приходить поступово – у зворотному порядку в порівнянні з тим, як розвивається життя. Передують цим стадіям незворотні біологічні зміни в організмі, що характеризують його старіння.

Реально відхід з життя людини починається тоді, коли настає соціальна смерть, що характеризується віддаленням людей і ізолюванням від суспільства. Смерть психічна, коли для людини кінець життя стає очевидним і невідворотним. З настанням мозкової смерті відбувається повне припинення

діяльності головного мозку, припиняється контроль над різними функціями організму. І завершується цей процес фізіологічної смертю, за якої всі функції людини, що характеризують його як живий організм, остаточно згасають.

Конкретна людина може і не усвідомлювати перераховані вище стадії свого згасання (та здебільшого так воно і є), але свідомо чи з натхнення, день за днем вибудовуючи свою життєву лінію, він вже відповідає на питання: навіщо, в ім'я чого він живе. Відповідає своїми вчинками, дією, і якщо вони ще не отримали повного осмислення, то рішення такого завдання залишається однаково безмірно важкою справою і для того, хто ще тільки обирає свій життєвий шлях, і для того, хто на схилі років, озираючись назад, підсумовує прожите [3].

У цьому одвічному прагненні людей неодмінно залишити свій слід на Землі проявилася якась загальна закономірність, що відображає природну потребу всього живого зберегти спадкоємність, щоб не зникнути безслідно. Намагаючись осмислити своє призначення, людина, таким чином, з необхідністю приходять до ідеї безсмертя – безсмертя духу, справ і вчинків своїх.

Так, людина смертна за природою своєю, але, розуміючи це, вона не хоче, навіть, не може змиритися з думкою, що все, укладено в короткому відрізку часу, обмеженому датами її народження та смерті. Звідси спроби пов'язати свою долю з цілями соціально значущими, з духовним відродженням. Без віри в свою душу та її безсмертя, зазначав Ф. М. Достоєвський, буття людини неприродно, немислимо й, що найважливіше, нестерпно. У цьому він вбачав одну з головних проблем самогубства. На питання про сенс життя відповідь самогубець “отримати не може і знає це, бо хоча й усвідомив, що є, як він висловлюється, “гармонія цілого”, “Але я ж, – каже він, – її не розумію, зрозуміти ніколи не в силах, а що не буду в ній сам брати участь, то це вже необхідно і само собою виходить”.

Який з цих шляхів або інший, відмінний від них, вибере людина, залежить тільки від неї самої. Судити ж про правильність обраної лінії в житті, в кінцевому рахунку, доведеться їй самій, повною мірою пізнаючи глибину вислову античного філософа Марка Аврелія: “Наше життя є те, що ми про нього думаємо”.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бичко К. А. Історія філософії : [підручник] / К. А. Бичко – К. : “Академія”, 2001. – 549 с.
2. Горський В. С. Історія української філософії : [навч. посібн.] / В. С. Горський. – К., 2001. – 374
3. Історія української філософії : [підручник] – К. : Академвидав, 2008. – 452 с.

СМЕРТЬ З ФІЛОСОФСЬКОЇ ТОЧКИ ЗОРУ

*Мірошниченко І. В., студент групи Е 2/2
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Людина – єдина жива істота, яка усвідомлює власну смертність та робить її предметом обміркування. Саме усвідомлення скороминучості життя спонукає людину болісно розмірковувати над сенсом життя. Але усвідомлення надзвичайної швидкоплинності буття народжує ще одну особливість людини - прагнення до безсмертя [2].

Першою реакцією, яка слідує за усвідомленням власної смерті, може бути почуття безнадійності та розгубленості. Однак людина все життя існує, знаючи про свій неминучий кінець. І це знання стає керуючим в подальшому духовному розвитку людини. І тоді перед людиною стає питання про сенс і мету життя.

Роздуми над цим питанням для багатьох людей є початковим пунктом в опрацюванні того, що прийнято називати основною “лінією” життя. Відхилення від цієї “лінії” нерідко призводить до тяжких моральних колізій в життєдіяльності, а її втрата – до аморальної, або і до фізичної загибелі людини. Мета і сенс індивідуального життя кожної людини тісно пов'язана з соціальними ідеями і діями, які зумовлюють мету і сенс всієї людської історії, суспільства, в якому людина живе і працює, людства як цілого, його призначення і відповідальність на Землі і у Всесвіті. Цією відповідальністю чітко окреслюються межі того, що можуть і чого не можуть ні при яких умовах робити на індивідуальному і соціальному рівні людина і людство.

Пошуками відповіді на це запитання займалися і займаються міфологія, різні релігійні вчення, мистецтво, багаточисельні напрямки філософії.

На відміну від міфології та релігії філософія, якщо вона не є догматичною, апелює передусім до розуму людини і виходить з того, що людина має шукати відповідь самостійно, прикладаючи до цього власні духовні зусилля.

Розуміння смерті як природного завершення життєвого шляху властиве стародавньо-єврейському світогляду і знайшло відбиток у старозавітних джерелах. Але оскільки людина бачиться тут не як природна, а як надприродна істота, то й смерть також має надприродний сенс – це покарання людини за перворідний гріх. Звідси ідея спокути та спасіння, другого приходу та воскресіння з мертвих. Ці основні мотиви у розумінні смерті збереглися і в сучасній філософії, культурі, хоча у нових умовах набувають нового звучання [2].

Кожна культура виробляє певну систему цінностей, в якій переосмислюються питання життя і смерті. Вона творить також певний комплекс образів і символів, з допомогою яких забезпечується психологічна рівновага індивідів.

В сучасних умовах по-новому стоїть питання визначення смерті. Тривалий період вважалось, що смерть – це зупинення трьох пульсацій життя: роботи серця, дихання, кровообігу. У 70-х роках ХХ ст. серед медиків одержало визнання визначення смерті як припинення діяльності мозку. Визначення смерті має не тільки медичне або біологічне, але й метафізичне значення, оскільки вказує на те, що навіть якщо людина живе біологічно, а процеси відмирання мозку незворотні, вона мертва як особистість.

У сучасній культурі утвердилось розуміння самоцінності людського життя, визнається невідривне право людини на життя. Але з'ясовується, що досі це право не має безумовних гарантій, оскільки єдиною такою гарантією може бути тільки право людини на природну смерть. Людство ще далеко не реалізувало його і навіть повністю не утвердило в сфері свідомості та світогляду. Санкціоноване суспільством вбивство ворога на війні досі залишається реальністю сучасності, а з приводу смертної страти хоча і точаться гострі дискусії і в багатьох країнах смертна страта заперечується, та все ж в ряді країн існує смертна страта як винятковий засіб покарання.

Різко змінилося ставлення до самогубства під впливом християнства, за яким, той, хто прирече себе на смерть, кидає Богу його дар – життя. А це блюзнірство, найбільш великий гріх. У світські закони введено пункт про відповідальність за самогубство, передбачалася конфіскація майна самогубця, йому відмовляли від поховання на кладовищі та ховали на перехресті шляхів. Самогубців, які залишалися живими, присуджували до каторжних робіт, як за вбивство. Суворо засуджують самогубство іслам, іудаїзм, буддизм, індуїзм.

Сучасне суспільство продовжує осуджувати самогубство, хоча і не в таких жорстких формах, як раніше. Тому в сучасних дискусіях про “право на смерть” мають на увазі не самогубство як активну дію суб'єкта, а людину, яка вмирає і їй штучно уповільнюють прихід смерті. Проблема “права на смерть” трансформувалась у проблему евтаназії (від грец. – легка смерть) – неболісної, легкої смерті. Поняття евтаназії сягає аж до Платона, який вважав, що не слід чинити перешкоди смерті фізично слабких [1].

В епоху Відродження знов виникло поняття “спокійної та м'якої смерті”. Розпочинаючи з XVIII ст. переважно відмовляли людині самій вирішувати власну долю. У ХХ ст. поняття евтаназії дискредитовано нацистами, які проводили у межах “Програми евтаназії” акції з стерилізації та знищення людей. Тому після Нюрнберзького процесу це слово тривалий період не вживалось. Юристи оцінювали евтаназію як злочин та прирівнювали її до вбивства. Тільки починаючи з 50-х років ця проблема почала знову широко обговорюватися. Філософи, юристи, лікарі прагнуть розв'язати два найбільш фундаментальних питання: чи може взагалі евтаназія мати моральне обґрунтування та за яких умов її можна узаконити. На ці питання немає однозначної відповіді [3].

Отже, ставлення до смерті змінювалось у різні історичні епохи. Це ставлення навіть вважають еталоном, індикатором цивілізації. Сучасна людина дедалі більше приходить до думки про необхідність зруйнувати “табу смерті”, яке тривалий період панувало в культурі, відмовитись від примітивного

оптимізму, коли кожний прикидається, що смерть не має до нього ніякого відношення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Причепій Є. М. Філософія : [підручник]/ Є. М. Причепій., А. М. Черній. – К. : “Академія”, 2005. – 435 с.
2. Філософія : [навч. посібн.] / За ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2005. – 516 с.

УДК 101.9(091)

ТЕОРІЯ НАДЛЮДИНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ТВОРІВ ПИСЬМЕННИКІВ ТА ФІЛОСОФІВ

Бурковська А. І., студент групи Е 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Прагнення до досконалості властиве людству в усіх його проявах: від створення пірамід, унікальних, ідеально зорієнтованих відносно космічних об'єктів усипальниць-обсерваторій, до мозаїк і фресок епохи Відродження і аж до сучасних високотехнологічних багатовимірних проектів. Не менше уваги приділялося в усі часи і досконалості людської особистості. Змінювалися критерії ідеального, але головне залишалося незмінним: людина прагнула досягнути неосяжне, зрозуміти таємниці Всесвіту, пізнати себе. Змінювалися епохи, вносячи свої корективи у розуміння досконалого у людині. Фізичну силу воїнів і мисливців замінювали розум та хитрість політичних діячів на постаменті людських ідеалів.

Людська уява наділяла досконалими рисами героїв-полубогів, увічнивши їх у міфах, легендах, сагах. Та раз на сотні років з'являлися такі особистості, що змінювали хід історії завдяки своєму таланту, вмінням або просто збігу обставин. Та якою б не була причина їхнього приходу до влади, історія пам'ятає їх видатними особистостями, рівними силою, розумом, мужністю античним героям-полубогам. Олександр Македонський, Наполеон Бонапарт, Сулейман Пишний, Петро Перший – всі вони увійшли до історії як зразки блискучого таланту, втіленого у людині. Вважається, що те, що вони здійснили, під силу лише особливій людині – надлюдині.

Хто ж така надлюдина? Чи можна виокремити особливі риси притаманні лише їй? Звідки вона походить і де черпає своє натхнення? На ці питання намагається дати відповідь Ф. Ніцше у своєму творі “Так говорив Заратустра”. Тут лунає думка, що надлюдина повинна бути як метою і смислом для кожної людини. У людині цінним є тільки те, що служить наближенню, ствердженню надлюдини. Але, коли мова заходить про саму надлюдину, Ніцше завжди використовує образи, красиві порівняння, афоризми, але не поняття, не

дефініції. Надлюдина – “це блискавка”, “божевілля”, “білява бестія”, “творець” і т. д. Але в головному, в основному характеристика надлюдини дається Ніцше через критику сучасної людини, людини декаденсу. Через критику пороків сучасного йому суспільства, системи цінностей цього суспільства Ніцше показує, якою не повинна бути надлюдина, якою не повинна бути її система цінностей. І все-таки, виходячи з цих двох підходів Ніцше до характеристики надлюдини, можна виділити її характерні риси [1].

Надлюдина – це, насамперед, людина з високо розвинутою волею до влади, тому що воля до влади не просто характерна риса життя, саме “життя тільки окремих випадків волі до влади ...” [2]. Тому “воля до влади” у Ніцше ніяк не може бути витлумачена як прагнення просунути по службовим сходинкам в галузі політики або будь-якої іншої галузі людської діяльності, хоча в Ніцше і можна зустріти міркування, що припускають подібне трактування. Так, Ніцше нерідко говорить про те, що будь-хто, навіть найменша людина прагне до панування над ще меншим. Але це є лише доказ того, що “воля до влади” властива всім людям і не тільки їм. Що ж стосується надлюдини, то в неї “воля до влади” нерозривно пов'язана з тим, що вона “творець”, “винахідник нових цінностей”.

Усі недоліки, пороки декадансу властиві сучасній європейській людині, вважає Ніцше. Тому вустами свого героя Заратустри він проголошує: “Дивіться, я вчу вас про надлюдину! Надлюдина - смисл землі” [2]. “Людина – це канат, натягнутий між твариною і надлюдиною... У людині важливим є те, що вона міст, а не мета: у людині можна любити тільки те, що вона перехід і загибель” [2].

На думку Ніцше, надлюдина має народитися тоді, коли людство дійде певної стадії розвитку. Філософ передбачає, що людство вступить в епоху, коли люди будуть жити довго, бо знищать всі хвороби, що спричиняють смерть, робота перестане бути тяжкою, а стане для людини заняттям, що приносить задоволення, люди перестануть розуміти, що таке кохання. Ця епоха буде передувати появі надлюдини, що стане володарем світу, бо розумітиме зміст усіх речей.

Теорія надлюдини зачіпається і у творі Ф. Достоевського “Злочин і кара”. Цей роман є своєрідною проекцією майбутнього людства, якщо воно не усвідомить справжніх законів, що керують світом. Підтвердженням цієї думки слугує вся історія двадцятого століття.

Родіон Раскольников не претендував на роль володаря світу, але в його теорії надлюдини передбачався поділ людства на дві категорії: звичайних людей, що живуть слухняно і є консерваторами і незвичайних – тих, що здатні “сказати нове слово”.

Найголовніше полягає у тому, що незвичайна людина має неофіційне право дозволити своєму сумлінню перейти через деякі перешкоди, якщо здійснення його ідеї цього вимагає.

Можливо, за інших обставин теорія про право одних людей мати перевагу над іншими не привела Родіона до вбивства, але у даному випадку роздуми про сутність і право надлюдини підштовхнули Раскольникова до злочину.

Отже, теорія надлюдини, не розглядалася поодинокі, а була детально проаналізована у творах мислителів і митців усіх часів. Думка кожного з них додавала певних штрихів до загального портрету. Але основними спільними рисами, що визначають надлюдину були сила волі та розуму, здатні освітити шлях інших людей, щоб вивести їх з полону страху і подолати кризу зневір'я. Тому надлюдина – це лідер, що завдяки своїм високим моральним якостям і вмінням, беручи на себе відповідальність за долі людей, веде їх до кращого майбутнього.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лузан А. О. Вступ до філософії / А. О. Лузан. – К.: Освіта, 2012. – 367 с .
2. Так говорив Заратустра [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://lib.ru/NICSHE/zaratustra.txt>
3. Преступление и наказание [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.magister.msk.ru/library/dostoevs/dostf02.htm>

УДК 101.8

ДОЛЯ І ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ

*Груздова Є. О., студент групи Е 2/1
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Перед кожною людиною завжди постає вибір: який шлях обрати, яке майбутнє чекає на нього. Від цього залежить подальша доля людини, який шлях вона обере. Роздуми про власне майбутнє – це роздуми, де навчатися і працювати. Це вибір певної лінії поведінки, вибір життєвих позицій, визначення особистої системи цінностей. Знаю точно: що кожен хоче бути Людиною. Так, саме Людиною у високому розумінні цього слова. Важко бути щирим, відвертим, порядним з іншими людьми, водночас не забуваючи й про власну індивідуальність та інтереси, вважатися хорошим другом. Людина залежить від власного минулого, що безпосередньо впливає на сьогодення; вона залежить і від ставлення до майбутнього, від сподівань, бажань, мрій. Уявлення про минуле, теперішнє і майбутнє переживають одночасно і визначають поведінку людини всі разом.

Час життя визначає насамперед інтервал від народження до смерті, тривалість, протяжність існування. Це хронологічні рамки життя, від яких залежать, наприклад, співіснування поколінь, тривалість первинної соціалізації дітей тощо.

Життєвий цикл передбачає, що плин життя має певні закономірності. Його етапи, котрі мають назву віків, циклічно повторюються. Особистість засвоює нові соціальні ролі, виконує їх все більш досконало, щоб поступово залишити.

Всі ці цикли сімейних, батьківських, професійних ролей пізніше повторюють нащадки. Зміна поколінь у суспільстві також відбувається циклічно: молодші спочатку вчаться у дорослих, згодом активно і самостійно діють поруч із ними, потім у свою чергу соціалізують нове покоління [2]. Індивідуальна біографія настільки складна, що її досить умовно можна розчленувати на окремі цикли. Підпорядкувати життя якомусь окремому ритмові майже неможливо. У кожної людини, крім визначеної траєкторії розвитку завжди є також чернетки, гіпотези, варіації і незаплановані імпровізації.

Життєвий шлях завжди є як відкритий, незавершений, і не лише тому, що нікому не відомо, коли і як він скінчиться. Адже навіть факт фізичної смерті не є для особистості останньою крапкою. Живуть нащадки, продовжуються справи, залишаються думки, твори, відкриття. Близькі люди подумки звертаються за порадами, спілкуються, залишають померлого у своєму життєвому просторі, серед живих. Його постать продовжує впливати на оточення, інколи цей вплив навіть посилюється після фізичної кончини.

Історичне уявлення про цінність життя знаходило вираз насамперед у тих чи інших релігійних, а пізніше і в філософських концепціях життя, в яких відображались (інколи спотворено) окремі етапи історичного розвитку людини та її уявлень про саму себе. Вони обумовлювались об'єктивними законами соціально-економічного розвитку культури кожного конкретного суспільства (народу, нації). Для будь-якого індивіда сенс іншої людини та її власного життя - взаємозалежні феномени, тісно пов'язані між собою [1].

Ціннісне значення людини полягає в тому, що їй належить особливе місце у світі. Це підкреслював у свій час Протагор своїм афоризмом “Людина – міра всіх речей”. Без прямого посилання на давньогрецького мудреця В. І. Вернадський стверджував: “Мисляча людина є міра всьому. Людина – це особлива, абсолютна цінність. З її інтересами як родової та соціальної істоти співвідносяться решта цінностей – матеріальні та духовні. Всі вони так чи інакше пов'язуються з цінністю людини, виявляючи різні відношення до неї або, як говорив Кант, до людства в собі та в іншій людині. Абсолютною цінністю людина є з самого початку, але лише в потенції. Історичний прогрес у цьому відношенні стверджує її абсолютною цінністю, але вже реально [2].

Життя має сенс, якщо є прагненням до найвищого та абсолютного добра і водночас ствердженням і збагаченням самої людини, і в той же час те абсолютне добро є добром для всіх. М. Монтень писав: “Життя саме по собі ні добро, ні зло з огляду на те, що ми самі перетворюємо його”. Відповіді на складне питання про сенс життя найбільшою мірою допоможе філософії. Ознайомлення з її духовним змістом спрямовує пошук у потрібному напрямку, сформує на основі одержаного інтелектуального багатства позицію, завдяки якій людина стає Особистістю.

Доля пов'язана з усвідомленням людиною самої себе наче б то з боку, наче б то з чогось зовнішнього відносно себе. Доля – це все наше життя, сублімоване як зовнішня сила. У ній відбувається перетворення досвіду життя, його подій у позначки шляху, в орієнтири життєвої траєкторії. А оскільки це перетворення

пов'язане з уже прожитою частиною життя, то ці знаки визначають репертуар накопичених можливостей, реалізація яких набуває доленосного вигляду.

Доля і сенс життя – суть явища одного порядку організації, проте доля, разом з тим, виражає інтенцію процесу, а сенс життя є результатом, усталеною аксіологічною функцією.

У долі, що має справжній і останній зміст тільки для людини, ми бачимо “міст”, сполучну ланку між “Я” і зовнішнім соціальним середовищем, взаємодію процесів індивідуалізації і соціалізації особистості.

Вчені - філософи дійшли висновку, що прийнятною для всіх відповіді на запиті “Навіщо ми живемо?” – не існує. Так само, як немає єдиного рецепта щастя. Для когось сенс життя полягає у власному щасті родини. Інші сенс життя вбачають у безкорисливому служінні загальному благу. Чимало й таких, хто всі думки та енергію спрямовує на досягнення добробуту або на сходження кар'єрними сходинками.

Питання про сенс життя хвилює кожного, адже воно впливає із природи самої людини. Кожен має усвідомити цінність життя, цінність кожної його миті, знайти своє місце і призначення, адже, на жаль, чимало людей даремно розтрачують життя, живуть так, ніби у них попереду – безмежна вічність: для них нічого не варто згайнувати годину чи день.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основи філософських знань (філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство) : [підручник] / За ред. М. І. Горлача. – К. : ЦУЛ, 2008. – 982 с.
2. Петрушенко В. Л. Філософія : [навч. посібн.] / В. Л. Петрушенко – Львів, 2004. – 528 с.

УДК 130.11

СФЕРИ БУТТЯ ЛЮДИНИ

*Семенчук Л. О., студент групи ЗЕД 2 /1
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Буття людини охоплює різні сфери (аспекти, виміри), які тільки в єдності уможливають таку складну істоту, як людина. Як зазначалося, вона є передусім біологічним організмом, тілом. “Я” зливаюся зі своїм тілом, не існую поза ним. Однак “Я” не тільки тіло, “Я” ототожнює себе також зі своїми переживаннями - думками, емоціями, сподіваннями: “Я” думаю, хочу та ін. “Я”, отже, зливаюся з моєю психікою (свідомістю). Крім цього, “Я” є членом суспільства (сім'ї, робочого колективу, суспільних і політичних організацій). “Я” є, наприклад, батько, викладач філософії. Тут “Я” ототожнює себе з певною соціальною роллю, задає соціальний вимір своєму буттю. І нарешті, “Я” може визначити себе як духовну (культурну) істоту.

До виникнення філософської антропології, яка вивчає структуру буття людини і взаємозв'язок між його сферами, філософи, як правило, абсолютизували певний вимір людини. Так біологізаторські концепції (зокрема, ніцшеанство) надають перевагу тілу. Психологізаторські (психоаналіз, феноменологія, екзистенціалізм) – психіці (свідомості). Соціологізаторські – абсолютизують соціальний вимір людини (марксизм, концепції, що зводять людину до homo economicus (людини економічної) та ін.). Культурологізаторські концепції розглядають людину як передусім релігійну, моральну чи правову істоту [1].

Виміри, сфери буття людини існують у нерозривній єдності. Тільки уві сні чи за психічного захворювання людина перетворюється на біологічний організм. А в нормі будь-який вияв людини включає майже всі виміри її буття. Так, споживання їжі є задоволенням біологічних потреб, але воно здійснюється за участю свідомості та культурних норм; кохання є соціальним почуттям, але включає тілесність людини і культуру – один в коханій людині бачить вільну істоту, інший зводить її до речі.

З усіх відношень, у які можуть вступати різні сфери буття людини, філософської антропології стосуються передусім ті, в яких задіяна сфера тіла. Це відношення: тіло – психіка (свідомість), тіло – соціальність, тіло – культура. Інші відношення є предметом вивчення інших наук, які можна розглядати як відгалуження філософської антропології. Наприклад, відношення соціальності та свідомості вивчає соціологія. Відношення між різними сферами буття людини передбачають взаємовплив, взаємодетермінацію, тобто охоплюють як прямий, так і зворотний вплив [1].

Вплив тіла на свідомість можна охарактеризувати поняттями “умова - зумовлене”. Тіло не є причиною свідомості (нею є суспільство), але воно задає умови, параметри буття свідомості. Тіло укорінює свідомість в реальне буття. “Я” (свідомість) має реальне буття (займає місце в просторі) тільки завдяки тілу, якщо не брати до уваги релігійні та деякі філософські концепції (Платон, Декарт), які розглядали душу (свідомість) як окрему субстанцію, самостійний вид буття.

Тіло задає і часові межі буття свідомості. Вона прокидається до життя в тілі й завершує (принаймні своє земне буття) в ньому. Тіло зумовлює просторово-часову перспективу сприймання світу. Ближчі в просторі й часі предмети людина бачить чіткіше, ніж віддалені. Взагалі вона сприймає світ перспективно, з позиції місця (з квартири, Землі, Сонячної системи) і часу. Тілесна істота не може вискочити з власного тіла і сприймати світ безперспективно. Цим сприймання світу людиною відрізняється від сприймання трансцендентального суб'єкта класичної філософії та безтілесних істот (ангелів, демонів), якщо припустити їх існування. Тіло індивідуалізує “Я” людини. Завдяки тілу “Я” не є абстрактною людиною взагалі, а є чоловіком чи жінкою, що має певний вік, зовнішній вигляд, набір хвороб тощо. Саме завдяки тілу людина відрізняється від інших людей, її впізнають [2].

У зворотному ракурсі (погляд на тіло з позиції свідомості) тіло постає як зовнішня обмеженість свідомості, як межа, поставлена людині її тілесними

можливостями. Вона прагне подолати цю межу. Їй (свідомості) хотілося б бути водночас у різних місцях, жити в різні часи, бути всемогутньою та ін. У свідомості людина прагне бути мало не Богом. Для подолання меж, заданих тілом, свідомість створює техніку, яка посилює її могутність, медицину, що розширює часові межі буття, науку, яка долає перспективізм її сприймання світу. Традиція, згідно з якою тіло розглядається як обмеженість (темниця) душі, йде від Платона і християнства. Вона засвідчує справді діалектичну ситуацію: те, що прив'язує людину до життя, що вкорінює в нього, неминуче обмежує її.

У контексті тілесності й соціальності також виникають філософські проблеми. У ситуації, за якої тілесність визначає соціальність, тіло є основою конституювання (формування) таких соціальних груп, як діти, юнаки, дорослі, літні люди, жінки, чоловіки, інваліди та ін. Кожну з них можна досліджувати під кутом зору філософської антропології [1].

Навіть в науці, зокрема в фізиці, простежується роль тіла, що зумовило поділ фізики на вчення про світло, звук, теплоту. Отже, тіло людини відіграло істотну роль у формуванні культури. Культуру загалом можна розглядати як штучний, створений людиною світ, згармонізований з людиною (її тілом). Існує і зворотний вплив культури на тіло. Культура існує як певна символічна система, яка кожному включеному в неї предмету надає свого відмінного від природного, значення. Так відбувається і з тілом людини, воно набуває культового неприродного значення. Цим зумовлені заборона канібалізму, поховання тіла, поклоніння мощам, татуювання, прикрашання тіла та ін. Від народження, коли немовля обгортають “крижмою” – полотном, що символізує його перехід із світу природи у світ культури, тіло людини потрапляє в новий світ, в якому його діяльність регламентується не природним, а культурним чином [2].

Загалом структура сфер буття людини відкриває доступ до розуміння багатьох явищ людського життя.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кармин А. С. Философия / А. С. Кармин, Г. Г. Бернацкий. – СПб. : “Знание”, 2001. – 485 с.
2. Петрушенко В. Л. Філософія : [навч. посібн.] / В. Л. Петрушенко. – Львів, 2004. – 528 с.

ЕМОЦІЇ ЛЮДИНИ

*Каючкіна К. А., студент групи ЗЕД 2/1
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Наш світ повний несподіванок і загадковостей. Кожен день нам дарує щось нове. Усе для того щоб ми формувалися, як особистість.

Ми зустрічаємо різних людей, які не завжди є провідниками добра. Часто вони є тими, хто намагається нас зламати. У Біблії можна зустріти таке твердження: “Бог посилає нам те испытання, которые мы готовы выдержать”. Тож усе, що трапляється – усе на краще. Ми повинні бути вдячними рідним, які нас люблять, ворогам, які нас загартовують і просто пересічним людям, які допомагають багато чого зрозуміти.

Переглядаючи якийсь фільм, ми порівнюємо деякі ситуації зі своїм життям. Лише зі сторони можна об'єктивно розмірковувати над чимось. Дуже добре, коли людина може дивитися на речі не суб'єктивно. Коли так не виходить, ми звертаємось до близьких нам людей. Поталанило тим, у кого вони є, а в іншому випадку люди часто губляться у фарбах буденності, які часто не мають світлих відтінків. І ось тут виникає конфлікт, який може тривати усе життя. Часто ми багато чого хочемо від інших людей, не розуміючи, що вони нічого нам не зобов'язані. Ми самі є ковалями своєї долі і рішення проблем має лежати на наших плечах [2].

Є твердження: “Злих людей немає, є нещасливі”. Чому ж так стається. Одним усе, а іншим нічого; одні купаються в обіймах долі, а інші відчуженими... Це все стається не тому, що ми не такі, чи карма якась погана. Все стається тому, що люди народжуються у різний час, у різних місцях, спілкуються з різними людьми. Це все життєві ситуації. Але ж бідні стають багатими, тяжко хворі одужують. Дива бувають! Головне, щоб бути на самому, мати односторонній.

Ісус Христос був багатою людиною. Його внутрішній світ був не просто багатограним, він був на подив добрим та свідомим. Людина, яка не закінчувала вищих закладів, не був на високих посадах. Але він не зламався, бо мав мету. Мені здається, що варто подумати щодо нашого місця в житті, про те, що, можливо, саме ми є тими наступниками Ісуса Христа. Можливо, саме в наших руках потребує людство.

У Біблії ми можемо прочитати твердження Ісуса Христа, що злих людей не має, є нещасливі [2]. Усі ми народжуємось будучи маленькими створіннями. Ми є чудом кохання – найвищої сили. Але чомусь будучи благословленими на добрі справи діти дорослішають і становляться вбивцями, злодіями, насильниками. Але ми ніколи не замислювались над тим, що такими вони стають не свідомо, а від безвихідності. Я не захищаю їх, просто кожному ситуацію треба розглядати з обох сторін. Необхідно розуміти психологію різних типів

людей, тоді легше зрозуміти ситуацію. У когось немає рідної домівки, тож вони змушують красти; хтось безмежно злий на життя, яке відібрало близьку людину, тож ті стають вбивцями; хтось просто не може домогтися кохання, тож ті стають насильниками. Звісно, усе це не виправдовує цих людей, але хто знає, що було б, як би життя у них було б зовсім іншим. Вони є нещасливими, бо не мають гармонії з собою, з світом. Такі люди намагаються так виживати. “Злою” людина стає тоді, коли не бачить зацікавленості у собі. Коли прийшовши додому не відчуває потреби у собі, бо ніхто її не чекає, не бігає маленьке дитя, чи не дзвенить телефон без перестану, бо про неї забули, а можливо, навіть ніхто і не згадував. Людина стає агресивною, в очах немає того блиску, який є у інших.

Щастя це така тонка річ, до якої дуже довго йдеш, а воно триває рівно секунду, але є такою насиченою, що розумієш, що заради цього варто жити.

У нещасливих людей усе навпаки. І ми говоримо, що вони злі,ні, вони просто нещасливі. Усі ми від Бога, а Бог-добро. Тож звідки взятися злій людині. Таких не має, є, ті, які не вміють бути щасливими. Щастя ж заключається у різному. Бачити усміхнені очі перехожих, насолоджуватися подихом осені, спостерігати за людьми, робити щось приємне для когось. Ощасливити когось і відчувати віддачу є безмежним щастям. Проблема людей у тому, що ми не можемо відокремлювати моменти щастя із простих життєвих моментів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бичко К. А. Історія філософії : [підручник] / К. А. Бичко – К. : “Академія”, 2001. – 549 с.
2. Петрушенко В. Л. Філософія : [навч. посібн.] / В. Л. Петрушенко. – Львів, 2004. – 528 с.

УДК 130.11

ФІЛОСОФСЬКІ МОТИВИ ЛІРИКИ ОМАРА ХАЙЯМА

*Гавриленко О. М., студент групи ЗЕД 2/1
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Обрана тема актуальна, тому що проблеми, викладені у творчості Омара Хайяма, залишаються дійсними і зараз. Розуміння цього питання необхідно для усвідомлення не тільки поезії, але й філософії Близького Сходу в цілому.

Реаліями сьогодення стало набуття популярності творчими здобутками поетів Близького Сходу, що приваблює читачів незвичністю та яскравістю іншої культури. Зокрема, став популярним Омар Хайям: широкому загалу добре відомі його вірші – рубаї, тобто чотири вірші, де римуються 1,2 та 4 рядки, а третій містить деякий висновок.

Класичний приклад його рубаї (доречи, цей та інші – у перекладі Германа Плисецького):

Много лет размышлял я над жизнью земной.

Непонятного нет для меня под луной.

Мне известно, что мне ничего не известно!

Вот последний секрет из постигнутых мной.

Зокрема, слід зазначити, що видатний митець ліричного слова добре знався на таких науках, як астрономія і математика. Він випередив європейських вчених років так на 500 (їхні праці не знали навіть цифри 0), створив календар, точніший за варіант теперішнього григоріанського: з 33-х річним періодом (7 високосних років по одному у 4 роки та 8-й раз – в 5 років) і у результаті пропадав тільки 1 день на 4,5 тисячі років [1].

Але нас цікавить дещо інше: яке відношення Омар Хайям та його рубаї мали до світової релігії – ісламу. Для ісламу Омар Хайям – не просто поет. Насамперед, це філософ, сатирик, суфій (суфізм – це школа внутрішнього прозріння, а не обговорення. Тобто, перетворення, розуміння, а не заучування інформації, отриманої з інших рук. Те, що має відношення до просвітління, не може бути виражене словами. Тому суфії стверджують: “Те, що може бути висловлено, суфізмом не є”).

Наприклад, візьмемо таке рубаї:

Ты, всевышний, по-моему, жаден и стар.

Ты наносишь рабу за ударом удар.

Рай – награда безгрешным за их послушанье.

Дал бы что-нибудь мне не в награду, а в дар!

За такого характеру рядків консерватори ісламу не дарма ненавиділи богохульника Хайяма.

Також за вченням ісламу всі вчинки людини зумовлені Аллахом із самого початку. Але тоді, відповідно до цієї ж логіки, все зло у цьому світі через Всевишнього:

Наполнил зёрнами бессмертный Ловчий сети,

И дичь попала в них, польсётся на зёрна эти.

Назвал он эту дичь людьми и на нее

Взвалил вину за зло, что сам творит на свете.

Або:

Зокрема, – саркастично вигукує Хайям, – може бути, вчинення гріха – це і є справжнє служіння Аллаху:

Если я напиваюсь и падаю с ног –

Это богу служение, а не порок.

Не могу же нарушить я замысел божий,

Если пьяницей быть предназначил мне бог!

Як бачимо, на перший погляд Омар Хайям – язичницький поет еротики і п'яниця, якого цікавить тільки вино і земні задоволення:

Несовместимых мы всегда полны желаний:

В одной руке бокал, другая – на Коране.

И так вот мы живем под сводом голубым

Полубезбожники и полумусульмане.

А також:

Принесите вина – надоела вода!

Чашу жизни моей наполняют года,

Не к лицу старику притворяться непьющим,

Если нынче не выпью вина – то когда?

На Сході немає суперечок щодо віршів Омара та їх значення: автор шанується як великий релігійний поет. Його вихваляння вина і любові являють собою класичні суфійські метафори: під вином розуміється духовна радість, любов – захоплена відданість Богові, а наповнена чаша означає завершення відміряного людині життя:

Благородство страданием, друг, рождено,

Стать жемчужиной – всякой ли капле дано?

Можешь всё потерять, сбереги только душу, –

Чаша снова наполнится, было б вино!

На думку Омара Хайяма, є люди, в яких вплив чуттєвого світу переважає над духовним початком. Ці люди не здатні до самостійної духовної діяльності. Вони повинні задовольнятися прямим, без роздумів і тлумачень, читанням Корану та хадисами, неухильно дотримуватися приписів шаріату і релігійних авторитетів. Для таких людей загальнообов'язкове релігійне вчення – їхній життєвий хліб, бо вони не здатні зрозуміти внутрішній сенс священного писання. Нижчим душам не можна відкривати вищі таємниці релігії – езотеричне вчення [2].

Омар не виставляв свого знання напоказ, а завуалював його. Абсурдно ставитися до подібної людини як до бражника та нероби, тому що його глибокі вірші, що здаються на перший погляд поверхневими, вводять в оману і змушують задуматися.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Хайям Омар Рубайат в классическом переводе Германа Плисецкого / Омар Хайям, – М., 2009.
2. Громова Т. Заложник забавы. Омар Хайям / Татьяна Громова. – М., 2007.

ЛЮБОВ ЯК СПОСІБ ЛЮДСЬКОГО ІСНУВАННЯ

Бережевська Ю. М., студент ЗЕД 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

У повсякденному житті ми часто зустрічаємося зі словами “вищі людські почуття”, “любов”, як правило вживаючи їх у досить вузькому сенсі. Часто ми говоримо про любов, як відносини між чоловіком і жінкою, як найбільш характерний прояв цього почуття. Суть і значимість цих відносин намагалися розкрити багато філософів протягом всієї історії існування людської думки: починаючи з античності і до сьогодення. Проте жодна епоха не змогла дати повного визначення поняття “любов”, відкриваючи лише окремі грані цього феномена людської душі.

Філософський аналіз феномену любові є, перш за все, аналіз формальних, “чистих” умов любові взагалі як людської здатності, як інваріанта, що залишається незмінним у різних культурних формах, в різних історичних епохах [1].

Складність і важливість любові обумовлені тим, що в ній зливаються в одне ціле і фізичне і духовне, індивідуальне і соціальне, особисте й загальнолюдське, зрозуміле і незрозуміле. Немає такого розвиненого суспільства, і немає такої людини, який був би не знайомий з любов'ю. Однак, що ж таке любов? Досить чіткого визначення ще не вдалося дати нікому. І ця трудність з'являється перш за все через різноманіття видів і форм любові, бо любов'ю відзначена вся людська діяльність в усіх її проявах.

Можна говорити про еротичну любов та любов до самого себе, любові до людини і бога, любові до життя і до батьківщини, любові до істини і до добра, любові до свободи і влади. Виділяються також любов романтична, лицарська, платонічна, братська, батьківська. Існують любов-пристрасть і любов-жалість, любов-потреба і любов-дар, любов до ближнього і любов до дальнього, любов чоловіка і любов жінки.

Однак в нашому поколінні, молодь під поняттям любові розуміє її, як найщиріші відносини між чоловіком і жінкою.

Любов - одне з фундаментальних властивостей людської істоти. Таких же, як совість, розум, честь, свобода. Любов – це буттєве визначення людини, оскільки вона не має жодних зовнішніх причин для свого існування. Не можна пояснити виникнення любові за допомогою якої-небудь причини (наприклад, краси, розуму, сили тощо), бо якщо такі причини дійсно зіграли свою роль, то ніякої любові немає, а є лише її імітація. Завжди знайдуться сотні, тисячі людей більш красивих, розумніших, більш сильних, і незрозуміло, де критерій вибору, чому я зупинився на цій людині, а не на іншому. Люблять не за щось, люблять, тому що люблять, хоча психологічно любов завжди пояснюють конкретними причинами, і люблячий щиро вірить в те, що його бранець найкрасивіший та

розумний. Людина любить тому, що не може не любити, навіть коли виявляється, що коханий насправді не володіє особливими достоїнствами. Але люблячому часто немає до цього справи, його душу переповнює величезна енергія, що вимагає виходу. Він знаходиться в стихії любові, в якій не тільки творить сам себе як людину, але і намагається творити інших. У цьому сенсі любов до ближнього, до людини є творчість, випромінювання творчої енергії. Інтенсивність любові, отже, пояснюється і визначається не стільки предметом любові, скільки здатністю любити. Любов не пояснюється фізичними, фізіологічними, психологічними умовами людського існування. Немає законів природи, за якими ми повинні любити один одного [1].

Часто люди розуміють, що живуть тільки тоді, коли кохають, що тільки любов вириває їх з монотонної механічної повторюваності повсякденного побуту. Любов, як і всі фундаментальні вираження буття людини таємниця. Таємниця в філософському сенсі – це не те, що десь заховано не те, що рано чи пізно можна відкрити; таємниця – це те, що лежить на поверхні, всім видиме і тим не менш недоступне. Людині ніколи не випробував почуття любові, марно пояснювати, що це таке. Якщо полюбить – дізнається.

Також в стосунках між жінкою і чоловіком виділяють еротичну любов. В. Соловйов зводить еротичну любов на вершину ієрархії і говорить про те, що “і у тварин, і в людини статева любов є вищий розквіт індивідуального життя. Але якщо у Соловйова еротична любов, при всій її значимості, не поширюється на інші види любові, то З. Фрейд максимізує це поняття і в усіх формах дружніх і любовних стосунків, у всіх прихильності, чи то до себе, до батьків або до батьківщини, бачить одне сексуальне джерело. Вчення Фрейда сприяло поширенню спрощеного поняття, як будь-яка любов – це еротична любов. Рене Декарт у трактаті “Пристрасті душі” (1649) стверджує, що “любов є хвилювання душі, викликане рухом духів, який спонукає душу добровільно з'єднатися з предметами, які здаються їй близькими”. Любов за Гоббсом, Локка і Кондільяка – це сильне бажання приємного, та й годі [2].

Кожний філософ писав та вважав по своєму, в принципі як і кожна людина для себе визначає що для неї є любов, та кожний по своєму познає істину цієї любові. Я вважаю що “любов” – початок всіх початків. Ніхто не може точно знати, коли відвідає його це почуття. Але вона змінює на краще або кидає у прірву назавжди.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кармин А.С. Философия / А. С.Кармин, Г. Г. Бернацкий – СПб.: «Знание», 2001. – 485с.
2. Філософія. Навчальний посібник / За ред. І. Ф. Надольного – К. : Вікар, 2005. – 516 с.

РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРІЇ

*Дерев'янко А. О., студент групи ЗЕД 2/1
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Історія – це складний і багатогранний процес, що має внутрішню логіку і розвивається на основі своїх законів, але разом з тим історія – продукт діяльності людей, кожен з яких переслідує свої цілі та інтереси. Таким чином, історія являє собою єдність об'єктивного і суб'єктивного, тобто, з одного боку, розвивається вона незалежно від волі і бажань людей, а з іншого – вона є їх історія.

Питання про те, хто створює історію, завжди знаходилося в центрі уваги філософії та історії. Так, філософ Н. К. Михайлівський стверджував, що вирішальна роль в історії належить героєві: “називати людину, що захоплює своїм прикладом, масу на хороше або погане, шляхетне або підле, розумне або безглузде”. Інший російський філософ – П. Л. Лавров – писав, що історію творять особистості, і вони можуть її на свій розсуд повернути в будь-яку сторону і що “прогрес людства лежить виключно на критично мислячих особистостях: без них він, безумовно, неможливий”[1]. Якщо особистості є головними двигунами людства, то вони і створюють нові моделі товариства і реалізують їх у своїй практичній діяльності. На них покладалася вся надія вирішення складних соціальних та економічних завдань. Причому з приходом нового, історія починала заново переписуватися, її зводили до політичної історії, де більшість людей – рядові особистості, представники народної маси. Скільки на землі дорослих і нормальних людей – стільки й особистостей [1].

Роль особистості в історії надзвичайно велика. Вона може впливати на перебіг історичних подій, зумовлювати їх прискорення чи уповільнення. Видатні особистості, як правило, згуртовують навколо себе маси, запалюють їх передовими ідеями, організують як суспільно творчу силу. Людина є єдиним творінням у світі, яке усвідомлює свою смертність, тому її життя для неї самої виступає як проблема. Для людини, як істоти, що воліє мислити, творити, думка про смертність власного існування є нестерпною, якщо не знайдений духовний зміст цього існування. Проблема сенсу життя виникає як потреба певного виправдання власної присутності в світі, своєї долі та призначення.

Розуміння ролі особистості в історії залежить від змісту, який вкладається в її визначенні. Отже, якщо “індивід” є констатацією й означенням людини як елемента соціальної статистики, то особливості людини як “індивідуальності” і як “особистості” є принциповими для розуміння ролі останньої в історії. Рівень індивідуальності є такою якістю особи, яка полягає в її прагненні до пізнання загальнозначущих істин. Історична ж особистість характеризується тим, що присвячує своє життя практичній реалізації таких істин.

Класичні концепції ролі особистості в історії базувалися на суперечці про те, що визначає роль особистості в історії – розум чи почуття. Така постановка питання була не менш безпідставною, ніж висування в якості визначальної ролі особистості в історії “факторів”, які зводилися до різних областей індивідуальної свідомості. Але особистість є цілісною істотою. Її потужність залежить не від її сліпих поривів і не від раціональної холоднокровності, а від гармонічного сполучення того й іншого. Не випадково в “Філософії історії” Гегель стверджував: “Ніщо велике в історії не здійснювалося без пристрасті”, а Оноре де Бальзак писав про великих людей так: “Усі великі люди народжуються в утробі певного століття, але під їхньою оболонкою б’ється вселюдське серце” [2].

Російський філософ Г. В. Плеханов при розгляді ролі видатних особистостей головну увагу звертає на суспільні умови. Щоб людина, що володіє відомим талантом, стала великою, необхідні, принаймні, дві умови: по-перше, його талант повинен зробити його більш відповідним суспільним потребам епохи. Якби Наполеон замість свого військового генія володів музичним даруванням Бетховена, то він, звичайно, не став би імператором. По-друге, існуючий суспільний лад не повинен змусити дорогу особистості, що має дану особливість, потрібну і корисну саме в цей час: “Великих людей створюють великі часи”, – стверджує Плеханов [1].

Карл Ясперс вважав, що видатною особистістю є та, “яка відчуває свою відповідальність за свободу інших”. Державний діяч, стверджує німецький філософ, “особистість, що позбавляє свободи інших, не є великою особистістю”. Цезар, на думку Ясперса, не є великою людиною, так як він ліквідував республіку і встановив диктатуру. Якщо виходити з цієї точки зору, то жоден диктатор не може вважатися великою людиною, бо він завжди обмежує свободу в ім’я досягнення спільних цілей. Зате видатними виявлялися безвольні і нерішучі індивіди, що приводять державу або до кризи, або до повного краху. Парадокс історії полягає в тому, що як раз при діяльності диктаторів, як правило, держава досягає великих економічних і політичних успіхів.

Тож існують різні відповіді на питання про те, кого вважати великою особистістю. Одні більше уваги звертають на історичну необхідність її появи та на виконання завдань всесвітнього значення, інші – на облік громадських інтересів, треті – на реалізацію свободи. Усі точки зору аніскільки не суперечать одна одній, за умови, якщо їх розглядати не абстрактно, а в конкретно-історичних ситуаціях [2].

Отже, історичний процес складається з життєдіяльності людей. Вони працюють, виробляють матеріальні і духовні цінності. Вони передають ці цінності, а також традиції, звичаї, культурні досягнення з покоління в покоління. Інакше кажучи, народ – суб’єкт історії. Але в цьому нескінченному процесі історії особистість відіграє певну роль та виконує ті чи інші функції, які залежать від займаного нею в Товаристві становища. Особливо велика роль індивідів. Їхні дії та вчинки впливають на долі мільйонів людей, на устрій світу і міжнародні відносини. І якщо вони працюють на благо народу, вирішують історичні завдання по реалізації соціального прогресу, на гуманізації

суспільства, то такі діячі залишаються в історії як видатні особистості, і народ їх пам'ятає завжди.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії : [навч. посібн.] / Є. В. Сірий. – К. : Атіка, 2007. – 480 с.
2. Соціологія : : [підручник] / за ред. Городяненка В. П. – Київ: Академія, 2007. – 560 с.

УДК 101.(091)

ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА – ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛОСОФ

*Мосінзова Ю. А., студент групи ЗЕД 2/2
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

“Він мав змогу лишитися в Європі в сузір’ї найученіших людей свого часу й читати лекції в тамтешніх університетах, міг виїхати до столиці Російської імперії, як це робило багато видатних людей України, і стати в ній осипаним почестями державним мужем. Він цього не зробив, бо те було не в його характері і просто не поєднується з його людським образом. Позиція Г. Сковороди і вся лінія його життя продиктовані патріотичними переконаннями, відлуння яких вчуваємо ось у цих словах: “Русь не руська бачиться мені диковинкою, подібно до того, коли б народилася людина з риб’ячим хвостом або з собачою головою... Всяк мусить пізнати свій народ і в народі себе. Чи ти рус? Будь ним... Чи ти лях? Ляхом будь. Чи ти німець? Німечествуй. Француз? Французуй. Татарин. Татарствуй. Все добре на своєму місці і в своєму образі, і все красно, що чисто, природно, що не є підробкою, не перемішано з чужим по роду...” М. Слабошпинський.

Постать Григорія Сковороди ось уже третє століття викликає великий інтерес і захоплення. Ми пишаємося, що наш земляк-українець дивував своєю універсальною обдарованістю, глибокими знаннями багатьох великих людей своєї епохи і наступних часів. Його філософські погляди вивчають і сучасні вчені, знаходячи в них багато важливого для нас.

Постать Григорія Сковороди в українській літературі є однією з найпомітніших. Він був звичайною людиною – і став творцем людських душ, він був мандрівником - і пам'ятає земля сліди його ніг, він був мислителем - і досі люди знаходять у його творах щось незвичайне для себе, він сів духовну культуру – і проросли зерна, посіяні ним. Він був народним філософом [1].

Звертаючи увагу на проблеми, яких торкався Г. Сковорода у своїх філософських та літературних творах, можна дійти висновку, що їхнє основне спрямування зводиться до дослідження людини, її існування. Науку про людину та її щастя Сковорода вважав найважливішою з усіх наук. Міркування щодо цієї

проблематики у Сковороди мають релігійно-філософський характер, вони невідривне пов'язані із зверненнями до Біблії та християнської традиції, а тому спираються на головні християнсько-світоглядні категорії: любов, віру, щастя, смерть та ін. Шляхом міркувань про них філософ шукає відповідь на питання, ким є людина, який зміст її життя, які основні грані людської діяльності. Не втративши авторитету проповідника та вчителя, Сковорода, прагнучи навчити як власним прикладом, так і словом, закликав почати філософське освоєння світу з простого: пізнати віру та любов у всій їхній повноті, бо це і є пізнання людини. Поділяючи світ надвоє – на істинне та тлінне, віддаючи перевагу Вічності, Богу, Сковорода по суті пропонує подвійне співвідношення духовного та тілесного. Він вважає, що буквальний аспект розуміння віри та любові складається у повсякденній буттєвій необхідності цих понять. Людина без віри може піднятися до найвищих вершин. Але прозрівши, здобувши віру, вона опиняється перед усвідомленням їх мізерності. Там, де кінчаються межі розуму, починається віра. Буквальне тлумачення положення про необхідність і нерозривність любові та віри обумовлене усвідомленням Сковородою неможливості існування людини у звичайному світі поза цією єдністю.

“Скрізь любов та віру людина пізнає себе”, – твердить Сковорода. Принцип “Пізнай себе”, як відомо, не вперше з'являється у Сковороди. Пріоритет у цьому плані, звичайно ж, належить Сократу. Але принципово новим у Сковороди є те, що він не просто стверджує думку про необхідність пізнання природи людини, а звертає увагу на пізнання природи людської душі з урахуванням чинників її формування – віри, надії, любові. Більше того, мислитель іде ще далі, він розглядає віру і любов не тільки як підґрунтя душі, а й як органічний прояв духовності людини, а причиною цього прояву є, як він вважає, насамперед природні прагнення людини [1].

Григорій Сковорода своїм власним життям утверджує оригінальну думку, що заклик “пізнай себе” – це не тільки вираження необхідності пізнання людської душі, а й вказівка основного шляху цього пізнання. А суть її в тому, що найкраще себе може пізнати сама людина, бо шлях пізнання – це не тільки раціональне осягнення людського життя, це насамперед переживання його. Мабуть, тому Г. Сковорода прагнув самотності, бо найвищим щастям він бачив досягнення глибин власної душі.

Філософія Григорія Сковороди – це джерело справжнього гуманізму та співчуття людині. Вона змушує замислюватися над важливими питаннями життя. Філософа турбують вічні теми, які існують з часів виникнення людства. Він знаходить відповіді на багато запитань і ділиться ними з кожною людиною.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Історія української філософії : [підручник] – К. : Академвидав, 2008. – 452 с.

РОЗДУМИ ПРО СЕНС ЖИТТЯ

Камашев А. В., студент групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Сенс буття – одна з найважливіших і центральних проблем філософського світу, яка не давала спокою мислителям уже декілька тисячоліть. Досліджуючи цю проблему, філософи намагаються дати відповідь на одвічне питання призначення людини, мети її існування. С своєю чергу це потребує відповідей на декілька питань, відповівши на які людина зможе повністю відкрити для себе цю таємницю [1].

Існує дуже багато гіпотез філософів різних епох. Так давньогрецький філософ Арістотель казав, що все що людина робить, все це покликано на досягнення щастя. На мою думку, це певною мірою суб'єктивне твердження, так як щастя також є проблемним поняттям і для кожного воно має своє значення. Але все ж таки, що можна назвати сенсом життя? Служіння ідеології або релігії [2].

Навіщо комусь самому шукати життєві цінності, формувати переконання, якщо можна просто стати поплічником певної, уже сформованої ідеології. Людина по природі істота дуже лінива, тому хапається за все, що може полегшити її життя. Служіння богам, вищим силам? В цьому разі людина не може сама пояснити мету свого існування і повністю довіряє вищим силам, яким і прагне служити. Існує багато релігій, але всіх їх об'єднує, що земна людина є тільки проміжною ланкою життєвого шляху, кожна релігія дає чіткі вказівки в які і вкладено поняття про сенс життя для того, хто є їх прихильником. Та все ж таки ці твердження також не є головними для всіх, а в теперішньому інформаційному суспільстві люди все рідше звертаються до духовного, зараз все більше утверджується культ особистості, де кожна людина розглядається як носій ідей, як самостійна потужна сила, яка не завжди повинна наслідувати чужі думки, щоб бути шанованою.

Що штовхає людину до дій, навіщо ми існуємо в цьому світі. Я вважаю, що кожна людина починає задумуватися про сенс життя, хоча в кожного ці роздуми з'являються у різному віці. Я не думаю, що наше життя є абсурдним, так як кожен існує задля чогось, часто навіть не розуміючи задля чого. За своє життя людина дає відповіді на безліч питань і часто відповідаючи на одне питання, людина відразу отримує інше. Інші люди і ти сам. Але так як питань є безкінечна кількість, то повністю ти не будеш задоволений ніколи. Людина має обмежену кількість часу але повинна дати свої відповіді і переможе не той, хто дасть відповіді на більшу кількість питань, а той хто дасть відповіді на найважливіші питання. Для кожного вони свої.

Людина завжди шукає відповіді на низку питань, відповідаючи на них стає сильнішою, розвивається у всіх тлумаченнях цього слова.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Афанасенко В. Філософія : Підруч. для вищої школи / Василь Григорович Кремень (заг.ред.), Микола Іванович Горлач (заг.ред.). – 3. вид., перероб. та доп. – Х. : Прапор, 2004. – 735с.
2. Кирильчук В. Т. Філософія : [навчально-метод. посібник] / В. Т. Кирильчук, О. О. Решетов, З. В. Стежко; М-во освіти і науки України; КДТУ. - Кіровоград: КДТУ, 2000. – 110 с.

УДК 316.612

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОГО УКРАЇНЦЯ

Ніцак С. В., студент групи ЗЕД 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Процес соціально-культурної трансформації передбачає набуття українським суспільством нової якості не лише в усіх сферах функціонування соціуму, але, що сьогодні більш актуальне, у формуванні світоглядних орієнтирів особистості. Цей процес обумовлений низкою факторів. Можна виділити дві основні групи факторів еволюції світогляду – природні (фізіологічні, географічні, вікові, стан здоров'я) та соціальні (історія, тип соціальності, рівень технологічного розвитку, ідеологія, рівень освіти, етнокультурні чинники, суб'єктивний внутрішній світ людини, індивідуальний “життєвий досвід”, соціальна активність, особисті смаки та уподобання) в межах об'єктивно-суб'єктивних координат.

Суспільство через набуті властивості історичного “ми” постійно чинить вплив на індивіда через свої структури, інституції, мову, символіку та інші “внутрішні” закони. Загальновизнаною є відсутність індивідуального вибору (свободи волі) у первісному соціумі для людини. К. Юнг висловив та довів думку про існування більш глибокого шару в структурі особистості, яким він назвав колективним несвідомим.

Географічний фактор визначається наявністю колонізованої території – предметом володіння господарів та предметом зазіхання, “ласий шматок” для сусідів та суб'єктів глобалізації на сучасному етапі. Світоглядні особливості географічного положення об'єктивно сприяли формуванню уявлення про хиткість та нестабільність оточуючого світу людини, відсутності цілісності уявлення про Батьківщину, прагматизм у стосунках з сусідами. Поділ України на Захід та Схід з відмінними ідентичностями – вагомий чинник впливу на формування світоглядних орієнтацій українця. Ми вважаємо, що саме такою, “роздертою”, сприймають українську державу деякі громадяни та представники міжнародної спільноти. Закріпленню цього образу країни сприяє і протистояння політичних еліт. Значний потенціал географічного розташування, наявності

корисних копалин та історично сформованих економічних зв'язків не використовується в повній мірі Україною.

Одним із факторів формування світогляду людини виступає її матеріальне становище. В залежності від наявності або відсутності матеріальних благ, світоглядні орієнтації людини та моделі поведінки змінюються. Розбіжність позиції еліти й маси позначається в різноманітних формах: явному або неявному опорі, інформаційних бар'єрах. Проблемою є можливість та здатність отримувати та використовувати досвід багатьох народів, різних верств населення. Виникають області соціокультурної невідповідності еліти і значної частини суспільства. З переходом суспільства до відтворюючого господарства на перший план виходять соціальні фактори еволюції світогляду людини. Суспільний розподіл праці починає висувати вимоги до членів соціуму. Він потребує від людини відповідності штучно створеним стандартам та диктує набір корисних для нього функцій. Колективне несвідоме, яке представляє собою архів слідів пам'яті людства, виражає думки та почуття, які є результатом спільного емоціонального минулого. Як говорив сам К. Юнг, в колективному несвідомому міститься весь духовний спадок людської еволюції, який відродився в структурі розвитку кожного індивіда. Саме ці вимоги формують світогляд людини [2]. Необхідність та здатність створювати матеріальні ресурси, які б гарантували виживання та продовження роду, оновлення стилю життя та образу суспільства вимагає багато енергії, що породжує в певній мірі хаос. На нашу думку, у хаотичних змінах суспільства потенційно стають можливими незвичні комбінації елементів, стереотипи соціальної поведінки розхитуються, еволюціонують. Таким чином з хаосу поступово вибудовується новий характер буття.

У формуванні світоглядних орієнтацій особливе місце належить зараз та належатиме в майбутньому освіті як системі закладів та процесу здобуття знань. Істотною умовою в даному випадку виступає здатність людини реалізувати свій освітній потенціал. Я вважаю, що реалізувати його можна двома шляхами. Перший шлях полягає у наданні пріоритету соціуму, колективності, загальному стосовно індивіда. Домінуючі позиції тут займають процеси зовнішньої зумовленості життєдіяльності особистості. Другий шлях – визнання безумовної вартості індивіда, пріоритетності його інтересів у співставленні з інтересами спільностей [1].

Хиткість економічного та соціального життя об'єктивно спонукає народ до пошуку джерел стабільності, таких як наука, освіта, духовне об'єднання. Важливим фактором формування світогляду людини виступає її суб'єктивний внутрішній світ: ментальність, знання, воля, цінності, ідеали, тощо. "Життєва мудрість" здобута як синтез знань, цінностей, практичного досвіду та результатів цього досвіду виливаються у систему фільтрів поглядів та поведінки, які керують людиною у різних ситуаціях. Ці норми відрізняються в різних ситуаціях, співтовариствах та при реалізації різноманітних практик. Отже, постійні зміни закладають основи якісно нового нормативного стану людини та суспільства в цілому, що дозволяє їм обом вийти на якісно новий рівень розвитку.

Чинником формування світогляду виступає, також, соціальна активність людини. Зміна умов життя та виживання, особисті проблеми, фізичні загрози досі є факторами, що спонукають людину до дії. Можливість вибору громади, соціального оточення та прийомів власної актуалізації – “подарунок” глобалізації світові. При чому, соціум може бути як реальний, так і віртуальний. Соціальна активність людини змінює характер її ставлення та сприйняття влади. Держава сприймається як структура, що надає права та обов’язки, перелік яких чітко визначений Конституцією. Також на світоглядні орієнтації українця впливають такі фактори: трансформація українського соціуму, процес глобалізації та формування нового світового порядку, зростання рівня світоглядної свободи та духовних пошуків індивіда [1].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кузьменко Т. М. Соціологія : [навч. посібн.] / Т. М. Кузьменко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.
2. Лукашевич М. П. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії : [навч. посібн.] / М. П. Лукашевич, М. В. Туленков. – К. : МАУП, 2004. – 464 с.

УДК 115.4

КІНЕЦЬ СВІТУ – НЕМОЖЛИВИЙ АБО НЕМИНУЧИЙ?

*Полієнко О. М., студент групи ЗЕД 2/1
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Як відомо, у філософії виділяють шість вічних питань:

- Що є світ? Його сутність і природа.
- Що є людина? Його сутність і природа.
- Який зв'язок між людиною і світом?
- Чи може людина пізнати себе, суспільство, природу?
- У чому сенс життя? Чи безсмертя?
- Що таке добро, зло, краса, гармонія, істина?

Як на мене, цей список цілком можна доповнити ще одним питанням: “Чи вічний світ? Чи настане “кінець світу?”. Я вважаю це питання вічним, бо всі, так чи інакше, замислювалися над цим, але ніхто не може дати точної стовідсоткової відповіді. Скільки людей, стільки й думок. Навіть не дивлячись на те, що багато провісників, ясновидців і астрологів називали безліч нібито точних дат даної події, поки ми можемо спостерігати лише те, що всі ці прогнози закінчилися провалом.

Існує навіть окрема наука, яка займається вивченням “кінця світу” – есхатологія. Есхатологія (від грец. *σχατον* – “кінцевий”, “останній” + *λόγος* - “слово”, “знання”) – система релігійних поглядів і уявлень про кінець світу,

спокуту та загробного життя, про долю Всесвіту і її перехід в якісно новий стан. Також галузь богослов'я, що вивчає цю систему поглядів і уявлень в рамках тієї чи іншої релігійної доктрини [1].

На сьогоднішній день ми пережили вже величезну кількість “кінців світу” і, як можна помітити, ми все ще живі, ми все ще існуємо.

Наприклад, 21 грудня 2012 року. У різних джерелах, можна було знайти які завгодно варіанти розвитку подій цього дня. Деякі з них мене просто розважили, інші ж змусили замислитися. Читаючи статті на дану тему, можна було зіткнутися з настільки абсурдними версіями як повстання мертвих, але траплялися й цілком логічні, такі як зіткнення з астероїдом або ж надпотужний спалах на Сонці. А в основу всіх цих передбачень і прогнозів було покладено кінець календаря Майя, що безліч людей сприйняли за пророкування судного дня.

Думки моїх знайомих з приводу “кінця світу” розділилися на 3 частини. Одні, були чітко впевнені в тому, що нічого не станеться, і життя і далі йтиме своїм шляхом без будь-яких змін (власне, вони мали рацію). Інші, не вірили в те, що настане кінець усьому, але й не відхиляли можливість якої-небудь масштабної події. Треті ж, наполягали на тому, що щось обов'язково має статися.

Одна з моїх подруг, наприклад, начитавшись статей в інтернеті, вирішила, що станеться якась аномалія, внаслідок якої світ зануриться в темряву, в якій не видно буде навіть власної витягнутої руки. Не дивлячись на всі мої доводи, і відгомони здорового глузду, 21 грудня 2012 року вона вирушила до університету з ліхтариком, на випадок якщо все таки це станеться.

Прогледівши список передбачуваних дат “кінця світу”, які вже пройшли, я навіть не наважилася порахувати їх кількість, бо їх дійсно було дуже багато. Але, як ми бачимо, людство благополучно все пережило.

Проте, розслаблятися зарано, тому що наступний прийдешній “кінець світу” вже не за горами і відбудеться він у червні поточного року. Він настане внаслідок загибелі Сонячної системи, в тому числі і Землі в результаті руйнівної дії кислотної хмари, що з'явиться з чорної діри. Це передбачив британський астрофізик Альберт Шервинський. Вірити у це чи ні – вирішувати вам.

Якщо розглянути “кінець світу” безпосередньо як загибель людства, то, як на мене, це цілком можливо. Протягом існування нашої планети зникало безліч різних видів тварин і рослин, а також з'являлися нові. Адже немає жодної гарантії, що ми не зникнемо як вони, і на зміну нам не придуть які-небудь інші види. Людина вразлива, і її загибель може спричинити безліч різних причин. Наприклад, поява нового, раніше невідомого вірусу, який ми не зможемо побороти, або ж яке-небудь глобальне стихійне лихо. Навіть такий варіант, як поява нової, більш розумної істоти, яка визнає за необхідне з тієї чи іншої причини стерти людство з лиця Землі не можна стовідсотково відкинути [2].

Виходячи з усього вищесказаного, можна зробити висновок, що на питання про “кінець світу” й насправді не можна дати точної, однозначної відповіді. Неможливо бути точно впевненим у тому, що він настане або ж заперечувати його ймовірність. Навіть нібито найточніші прогнози, виявлялися

невірними. Але, тим не менш, не дивлячись на всі невиправдані передбачення, не можна сказати, що “кінця світу” однозначно не буде. Він може настати і тоді, коли ми зовсім не будемо цього чекати і причиною йому, може бути все що завгодно, починаючи від природних чинників і закінчуючи помилками самого людства. У що вірити, чого очікувати – це особистий вибір кожного.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Губерський Л. Філософія : [навч. посібник для студ. і аспірантів вищих навч. закл.] / І. Ф. Надольний (ред.). – 5. вид., стер. – К. : Вікар, 2005. – 516с.
2. Ільїн В. Філософія : [підручник]. В 2-х ч. / Володимир Васильович Ільїн. – К. : Альтерпрес. – 2002. – Ч. 1 : Історія розвитку філософської думки / Авт. передм. А. А. Мазаракі. – 2002. – 463 с.

УДК 316.612

БІОЛОГІЧНЕ І СОЦІАЛЬНЕ В ЛЮДИНІ

*Романчик М. В., студент групи ЗЕД 2/1
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Останнім часом все частіше піднімається питання, чого в людині проявляється більше – біологічного чи соціального. Дехто вважає, що людина – це соціальна істота, яка вже давно відмовилася від усього біологічного. Для когось людина спроможна лише задовольняти свої біологічні потреби. Інші сприймають її як поєднання біологічного та соціального.

Людина – частина природи, має біологічні властивості. Водночас вона – істота соціальна, є носієм суспільних характеристик і поза суспільством як людина не існує. Звідси й виникає проблема співвідношення біологічного та соціального в людині.

З погляду сучасної науки й наукової філософії сутність людини (тобто те, що визначає її специфіку, відмінність від інших живих істот) соціальна, але необхідно визнати наявність, значення й відносну самостійність її біологічної природи. Вчені вважають, що біологічне в людині “зняте” соціальним. Це означає, що воно (це біологічне начало) перетворене, значною мірою підпорядковане соціальному, але не усунуте, зберігається, утворює з соціальним діалектичну єдність.

Безперечно, людина, з одного боку, – це частина природи, вона належить до вищих ссавців, особливого виду *Homo sapiens*. Кожний людський індивід біологічно унікальний, має неповторний набір генів, отриманих від батьків. Однак, як і будь-який біологічний вид, людина характеризується певною сукупністю видових ознак. Кожна із них може змінюватись в досить значних межах під впливом різних, у тому числі і соціальних факторів. Наприклад,

згідно із науковими дослідженнями середня тривалість людського життя становить 80–90 років, це за умови, що людина має нормальну, здорову спадковість, відсутні інфекційні та інші хвороби, але історичні факти свідчать, що ця цифра здатна змінюватися під впливом соціальних умов життя. Адже відомо, що середня тривалість життя відчутно змінювалася протягом певного історичного проміжку. Так, у прадавності вона дорівнювала 20-22 роки, у XVIII ст. – 30 років, у першій половині XX ст. у Західній Європі – 56 років, а на кінець століття в найбільш розвинених європейських країнах – 75-77 років [2].

Біологічними ознаками людини є будова її тіла, колір шкіри, волосся, здатність засвоювати різні види їжі, опановувати мову в ранньому віці. Біологічно обумовлена також тривалість дитинства, зрілості та старості, період репродуктивного віку жінок. Значною мірою біологічно обумовлена обдарованість людей у різних сферах діяльності – співі, музиці, живописі тощо.

Кожна людина є унікальною та неповторною, не схожою на інших. Але сутність людини далеко не визначається лише біологічними ознаками, біологічне не головне в ній. Це лише основа становлення людини як суспільної істоти. Визначальним у людині є соціальне. Людина є невід’ємною частиною суспільства. Саме суспільство формує індивіда як людину. В людині не лише відтворюється суспільне, а й навпаки, в суспільстві і людина реалізується як людина. Свідомість та мислення людини виникають лише в процесі існування в суспільстві. Адже на основі суспільного буття виникають і реалізуються матеріальні та духовні потреби, які визначають сутність людини [1].

У процесі з’ясування ролі біологічного та соціального в становленні та розвитку людини інколи спостерігається перебільшення значення того чи іншого фактора, в результаті чого з’явилися різноманітні концепції. Одна із них – це так звана біологізаторська, прибічники якої абсолютизують роль природних, біологічних начал у людині. До цієї концепції належать, зокрема, расизм та соціал-дарвінізм. Протилежною біологізаторській є соціологізаторська концепція. Вона принижує біологічне в людині, зневажливо ставиться до людської індивідуальності, як до чогось другорядного, надає абсолютний пріоритет соціальному. Прихильники цієї концепції вважають, що людиною можна безмежно маніпулювати задля досягнення певного соціального ідеалу.

Проблема співвідношення біологічного і соціального начал у структурі особистості людини є однією з найскладніших і дискусійних у сучасній філософії [2].

Якщо розглядати біологічне і соціальне в людині за А. Маслоу, то ядро особистості утворюють гуманістичні потреби в добрі, моральності, доброзичливості, з якими народжується людина і які вона може реалізувати за певних умов. Однак, ці потреби в самоактуалізації задовольняються лише під час задоволення інших потреб і передусім фізіологічних. Більшості ж людей не вдається досягти задоволення навіть нижчих потреб. Ієрархія потреб, згідно з А. Маслоу, охоплює: фізіологічні потреби; потреби в безпеці; потреби в любові й прихильності; потреби у визнанні та оцінці; потреби в самоактуалізації - реалізації здібностей і талантів.

Одним із найслабших положень у теорії А. Маслоу є те, що дані потреби знаходяться у заданій ієрархії і “вищі” потреби (наприклад, в самоактуалізації) виникають лише після того, як задовольняються більш елементарні, наприклад, фізіологічні потреби. Не лише критики, але і послідовники А. Маслоу доводять, що дуже часто потреба в самоактуалізації домінує і визначає поведінку особистості, незважаючи на те, що її фізіологічні потреби залишилися незадоволеними [1].

На основі вищесказаного можна зробити висновок, що в людині присутнє як біологічне, так і соціальне. Кожна людина в тій чи іншій мірі проявляє себе як біологічна, так і соціальна істота. Відмовившись від чогось одного вона не зможе бути повноцінною частиною суспільства. З психологічної точки зору біологічне і соціальне в сучасної людини є нероздільним одне від одного. Навіть, якщо брати до уваги піраміду потреб А. Маслоу, вона включає в себе як біологічні, так і соціальні потреби. Людина – це органічна єдність соціального і біологічного.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Нестуля О. О. Соціологія : практикум. Модульний варіант : навч. посіб. / О. О. Нестуля, С. І. Нестуля, С. Ж. Везомська. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 272 с.
2. Павліченко П. П. Соціологія : навчальн посіб. / П. П. Павліченко, А. Д. Литвиненко. — К.: МАУП, 2000. — 396с.

УДК 316.622

ВПЛИВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ЛЮДИНИ

*Тимошенко А. А., студент групи ЗЕД 2/1
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Впродовж життя людина формує своє розуміння світу, свій підхід до дійсності і до свого місця в ній, а також всебічну уяву про себе. Система поглядів на світ, що включає знання, оцінки, ідеали, переконання, які визначають загальне розуміння світу, життєву позицію та поведінку людини називається світоглядом.

Світогляд є складною суб’єктивно сформованою системою поглядів, переживань, почуттів, і відрізняється своїми особливостями у кожної людини, тому можна виділити, в залежності від ступеня адекватності сприйняття дійсності, реалістичний, викривлений або фантастичний; егоїстичний або альтруїстичний; оптимістичний чи песимістичний світогляди.

Формування світогляду не проходить в одну мить. Це тривалий процес, котрий починається з моменту народження дитини і може закінчитися як у

період юності, так і наприкінці життя. Світосприйняття людини може змінюватися протягом її життя, під дією різних факторів. Так, ще в дитинстві, під час процесу виховання – системи заходів, спрямованих на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості, дитина вчиться розрізняти красу та огиду, добро і зло, правду і кривду. Ціннісним орієнтиром з малих літ для дитини виступають її батьки, на дії котрих в майбутньому дитина орієнтуватиметься. Саме вони закладають змалку ті ідеали, норми та переконання, котрі дитина приймає як реалії життя [2].

Важливим фактором впливу на розвиток та формування світогляду є сімейне виховання. Саме воно є найважливішою сходинкою становлення та розвитку життєвих позицій у житті людини. Сім'я, поведінка батьків та духовні цінності рідних – те, що дитина з малих літ сприймає як нормативи життя. Матір, батько, бабусі, дідусі, сестри, брати та інші члени родини є прикладом для дитини. Саме їх поведінка стане для неї орієнтиром на все життя.

Що ж таке дитина?! Це своєрідний механізм, комп'ютер, котрий вивчає все, запам'ятовує, записує на свій "жорсткий диск", та в майбутньому відтворює ту модель поведінки, котра була звичною для нього змалку. Відомо, що дитина від дня свого народження і до трьох років сприймає та обробляє стільки інформації, скільки не отримує навіть протягом життя від трьох років та до кінця своїх днів. Звісно, в дитинстві це не є свідомими діями, проте, вони є суттєвими, адже наше "it" (від англ. – воно, підсвідоме) на думку Фрейда є навіть більш важливим для подальшого розвитку людини. Саме воно відповідає за більшу частину наших вчинків, за нашу поведінку та свідомість [1].

Розглянемо декілька прикладів, використовуючи праці дослідження психоаналізу відомого австрійського психолога минулого століття З. Фрейда.

Існує не один приклад виникнення та розвитку неврозу з подальшим психозом у дитини, яка росте у неповноцінній або неблагополучній сім'ї. Так, дитина, спостерігаючи як її батько спивався та бив матір, отримувала певні психічні травми, розлади нервової системи, котрі згодом, частіше у підлітковому віці, виражалися через агресію та копіювання (у психології дане явище ще називається "ефектом заміщення") поведінки батька. Така людина, як показує практика, частіше за все стає соціопатом з маніакальними замашками. Її психологічні розлади безпосередньо мають вплив на підсвідомість, а, отже, й на формування світогляду [2].

Отже, коли дитина, яка змалку росте без любові та виховання, спостерігає лише насильство та грубість, то вона не зможе стати повноцінною особистістю. Отримуючи численні психологічні травми раз за разом, в її свідомості все частіше формується думка про те, що вона не є бажаною, що світ жорстокий, що життя не має сенсу, що вона нікому не потрібна і т.п.

Дитина копіює в майбутньому поведінку батьків, адже, для неї найціннішим є той досвід життя, котрий вона отримала змалку. Оскільки вона змалку дивилася на взаємовідносини батьків, які, в свою чергу, є найбільш авторитетними в очах дитини, вона підсвідомо вважала, що це і є нормою, і в цьому немає нічого поганого. Саме через це частіше за все вбивці та маніяки не вбачають у своїх діях нічого протиправного чи ненормального.

Отже, виховання в сім'ї, атмосфера в якій дитина знаходиться змалку та взаємовідносини між членами родини – є вирішальними факторами у формуванні світогляду особистості, самовираженні дитини та її подальшому соціальному розвитку. Друга стадія формування світосприйняття – соціалізація індивіда. Не менший вплив на формування світогляду має оточуюче середовище, оточуючі нас люди [1].

Те, яким буде цей ідеал залежить від багатьох факторів, які формуються під впливом різних аспектів життя. Змалку ідеалом такої особистості є батько й мати, пізніше, коли дитина дорослішає і поступово починає вирішувати в першу чергу для себе яку ланку в соціумі вона займає у неї з'являється зовсім інші кумири та ідеали. Потрапляючи у певну компанію, в якій існує гармонія та усіх членів якої об'єднує спільна ідеологія, ми починаємо піддаватися впливу і саме через це відбувається зміна пріоритетів та перегляд життєвих, моральних цінностей. Ми потрапляємо в середовище, котре так чи інакше має значний вплив на духовному рівні. Наприклад, людина, потрапивши у середовище наркоманів та п'яниць, під їх впливом стає однією з них, проте, потрапивши у середовище людей, котрі займаються спортом та ведуть здоровий спосіб життя, вона ставить для себе на перше місце пріоритети стати спортсменом та досягти чогось у житті.

Підбиваючи підсумки усього вищевикладеного, можна стверджувати, що сімейне виховання дійсно має значний вплив на формування світогляду людини, проте, пізніше, під час періоду соціалізації людини, з'являються й інші значні фактори впливу, котрі можуть змінити як закладені змалку ціннісні орієнтири, так й світосприйняття людини в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії : навч. посіб. / Є. В. Сірий. — К. : Атіка, 2007. — 480с.
2. Соціологія: підручник / за ред. Городяненка В. П. — Київ: Академія, 2007. – 560 с.

УДК 316.625

ВПЛИВ ФІЛОСОФІЇ НА ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО СВІТОГЛЯДУ

Човага С. В., студент групи Б 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Найбільш вагомим елементом духовного світу людини виступає її світогляд. Він формує внутрішню мотивацію активності людини з урахуванням її соціальних якостей як індивіда.

Світогляд – це основа духовної культури особистості. Основну частину своїх вчинків і дій людина осмислює і оцінює, а світогляду, у цих процесах,

належить вирішальна роль. Світогляд людини постійно змінюється від рівня розвитку суспільства: науки, культури, релігії тощо. Найповніше цей вплив можна побачити, якщо прослідкувати етапи розвитку суспільства від давнини і до сьогодення.

Протягом багатьох тисячоліть в духовному житті первісного суспільства панувало міфологічне світогляд. Синкретична культура того часу ґрунтувалася на міфах, які передавалися з покоління в покоління і в яких розповідалося про походження світу, тварин, людей, про діяння богів. У них описувалися події, що відносяться до минулого, але мають вирішальне значення для сьогодення. Нерозвиненість мови, відсутність можливостей висловити абстрактні поняття, невміння древніх людей розрізняти зв'язки між частинами цілого свідчить про те, що світогляд того часу був слабо систематизованим, включав в себе значну частку образних і емоційних компонентів.

Міф представляв собою не тільки розповідь. Через обряди, в яких відтворювався і передавався його зміст, він був органічно включений в життя людей. У міфі відбивалося єдність роду. У ньому закріплювалися всі норми поведінки людей. Чужий міф, в який не могли бути присвячені члени роду, не міг мати для них жодного значення. Відображаючи традиції роду, міф не мав потреби в перевірці. Індивідуальний досвід був не в змозі якось впливати на нього. Поза своїм родом людина існувати не могла. Тому традиційність «міфологічного» мала життєво важливе значення для первісного суспільства [2].

Видатні давньогрецькі філософи Платон, Аристотель вважали, що людей філософствувати підштовхнуло здивування [1].

У міру розпаду міфологічної культури світоглядні аспекти духовного життя суспільства стали концентруватися на виникаючій в цей час особливій формі світогляду – філософії. І з тих пір систематично розвинений і обґрунтований світогляд став створюватися на її основі. Але це зовсім не означає, що в інших сферах культурного життя суспільства (наука, література, мистецтво, релігія тощо) не формувалося світоглядно цінне знання. Однак у них воно виникало в контексті спеціальних завдань відповідних видів людської діяльності, в їх мові тощо. І, звичайно, воно не могло бути ні систематизованим, ні в достатній мірі обґрунтованим [2].

В історії європейської культури прагнення до раціонально обґрунтованого світогляду виявилось найбільш чітко в Стародавній Греції. Тут народилася філософія як вид теоретичного, доказового і систематизованого роздуму над світоглядними проблемами.

Світогляд середньовічної Європи склалося в результаті синтезу християнства і античної культури. Його формування супроводжувалося інтенсивною взаємодією численних релігійних вірувань, що привело в підсумку до виникнення наднаціональної світової монотеїстичної християнської релігії.

Як відомо, процес адаптації давнього світогляду до нових засад, що їх принесло християнство, був тривалим, суперечливим і, зрештою, незавершеним. Але порівняно швидко засвоєно християнський погляд про визначення місця людини в світі як наслідок взаємин людини з Богом. Оскільки тексти Святого Письма і богословські твори були доступні лише обмеженому колу тодішнього

суспільства, переважна більшість людей пізнавала християнське віровчення в колективній та індивідуальній молитві. Велике значення мала “наочна теологія”, тобто відображення основ релігії в символіці храму і святих образах – іконах. Київська Русь прийняла християнство від Візантії через 150 років після подолання іконоборства і відновлення шанування ікон [2].

Отже, на Русі, як і в християн Західної Європи, було прийнято вшанування Бога в антропоморфному зображенні. Цим православ'я і католицизм принципово відрізняються від іудейської та мусульманської релігії з їхньою засадою про неможливість зображення божества. В Україні, як і в інших регіонах поширення православ'я, Бога Отця ікони репрезентували як творця Всесвіту, Ісуса Христа – як Бога, який страждав за людей задля спокути їхніх гріхів.

Погляд про створення світу Богом був обґрунтуванням переконання в незмінності світу, непорушності його підстав. Як видно з деяких писемних пам'яток і з фольклору, в релігійній думці українців та інших православних народів, як і в католицько-протестантській думці Середньовіччя та початків нової доби, переважав песимістичний погляд про марноту життя в земному світі, що внаслідок первородного гріха став долиною сліз [1].

Основою самосвідомості середньовічної людини було почуття нерозривного зв'язку з її общиною, станом і соціальною функцією. Усе життя людини від народження до смерті було регламентоване. Вона майже ніколи не покидала місце свого народження. Її життєвий світ був обмежений рамками общини і станової належності. Як би не склалися обставини, дворянин завжди залишався дворянином, а ремісник – ремісником. Соціальний стан для неї був так само органічним і природним, як власне тіло. Кожному стану властива своя система чеснот, і кожний індивід повинен знати своє місце. “Становий” індивід не відокремлював себе від своєї соціальної належності. Середньовічна людина, виконуючи безліч традиційних ритуалів, бачила в них своє справжнє життя.

Однак, як би не були сьогодні різноманітні світоглядні орієнтації людей, для нашого часу характерно визнання гуманних цінностей і прав людини, її економічної та політичної свободи, свободи совісті та вибору світогляду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Петрушенко В. Філософія : Навчальний посібник для вузів / Віктор Петрушенко, - 4-те вид., перероб. і доп.. - Львів: Новий Світ-2000, 2006. -503 с.
2. Сморгж Л. Філософія : Навчальний посібник / Леонід Сморгж, - К.: Кондор, 2004. - 414 с.

УДК 101.9

НАСИЛЛЯ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА В УКРАЇНІ

Верещак І. А., студент групи Б 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Красномовним свідченням актуальності питання про насилля є той факт, що це питання червоною ниткою проходить через всю історію філософії. На мою думку, якщо поспостерігати за історією людства на нашій планеті, то на жаль вона нагадувала б панораму розвитку та ескалації насильства і несправедливості.

Насильство як вид агресії, що відбувається тільки в суспільстві, є продуктом спотвореної, хворої свідомості людини, сумою негармонійно усвідомлених станів – хибно організованої психосоціальної енергії. Носієм психосоціальної енергії може бути тільки людина, бо тільки вона здатна до дієвого контролю над неусвідомленими мотивами через усвідомлені цілі діяльності, в досягнення яких вона включається”.

Проблема виправданості насильства пов'язана не взагалі зі свободою волі, а з її моральною визначеністю, із її конкретно-змістовної характеристикою як доброї чи злої волі. Коли говорять про виправданість насильства, то зазвичай розглядають тільки один аспект - проти кого воно спрямоване. Але не менш важлива й інша сторона – хто б міг, маючи достатні підстави, чинити насильство, якби ми визнали, що в якихось випадках вона цілком виправдано. Адже недостатньо вирішити, хто може стати жертвою. Треба ще відповісти, хто гідний бути суддею.

Україна відновлює свою ідентичність та намагається знайти рівновагу між управлінням та наснаженням. Окремі люди, сім'ї та громадяни прагнуть відновити та виразити свою індивідуальність і спроможність. Невпевненість та боротьба часто постають у проявах насильства до тих людей, які поруч.

Деякі філософи вбачають насильство вже в прагненні людини або якоїсь соціальної групи нав'язати свою думку, свій спосіб життя і т.д. іншим членам суспільства. Ряд дослідників вважають гнів, лайку, прагнення що-небудь змінити і т.п. формами насильства. Інші переконані, що насильство пов'язане з прямим фізичним і матеріальним збитком і виявляється в таких формах, як убивство, грабіж і т.п. Поряд з ними існує насильство, яке пронизує психологічну й інтелектуальну сфери і виявляється непомітно у вигляді спотворень інформації, нав'язування власних переконань опоненту і т.д. [1].

Особливо гострою проблемою є насильство над дітьми, хоча ніяким іншим формам насильства я не надаю виправдання. Адже стан, який переживають скривджені діти стосується кожного громадянина суспільства.

У суспільно-політичній площині насильство набуває значних розмірів, про що свідчать війни, збройні конфлікти, акти непокори, а також бійки у громадських місцях.

У психологічній площині – це явища, що відбуваються у психіці людини, а також у їхніх стосунках. Головний зміст цього виду насильства – страждання жертви, її безсиллі, внутрішньому розладі, приниженні.

Насильство має три спільних елементи: завжди являється наслідком продуманої дії, отже не є випадковим; пов'язується із порушенням певних прав особи чи групи осіб; присутній елемент послаблення здатності до захисту [2].

Насильство дуже часто присутнє в нашому житті і ми відіграємо в ньому певну роль. Залежно від ситуації ми є свідками, жертвами або ж кривдниками. Трагічність ситуації в тому, що свідки чи жертви насильницької діяльності переносять модель кривдницької поведінки у власне життя та продовжують чинити насильство. Власне створюється коло насильства: жертви стають кривдниками.

У сучасного людства є тяжкий гріх – це обездолені діти. Про це багато пишуть та говорять, дехто намагається їм допомагати. Але кількість дітей, які потрапили в біду, не зменшується, а навпаки, збільшується. І сьогодні діти всього світу потребують захисту. 250 млн. існують лише за рахунок важкої праці, крадіжок. 30 млн. дітей від 6 до 11 років не мають можливості відвідувати школу.

Щороку від хвороб вмирає до 5 млн. дітей, з них 3,5 млн. – від хвороб, які можна вилікувати. Поширилось використання дітей, від яких відмовились батьки, для трансплантації органів. Щоденно в Україні підлітки скоюють 104 правопорушення, серед яких вбивства, пограбування, насилля, побої [1].

Інші фактори, такі як житлові проблеми в Україні, посилюють домашнє насильство, бо жінки не мають альтернативного безпечного місця проживання.

Численні заклади соціальної сфери потребують дедалі більше фахівців різного профілю і рівнів сучасного типу, здатних враховувати і опиратися на соціальні та економічні реформи, ефективно діяти в сучасних умовах розвитку суспільства, вміло вивчати та ефективно застосовувати перевірений життям вітчизняний та зарубіжний досвід соціальної роботи.

Дитинство – найважливіший, самобутній і неповторний період у становленні особистості. Саме в цей час дитина формується фізично, психічно й інтелектуально, набуває необхідних знань, умінь, навичок. І саме в цей період вона потребує найбільшої уваги і захисту. Тож державні органи повинні більше приділяти увагу до сімей у яких є маленькі діти, проводити з батьками співбесіди. Більш широко проводити різні акції, такі як «16 днів протидії тендерному насильству», який проводився в нашій області з 25 листопада по 10 грудня велися співбесіди у школах та ліцеях, різні тренінги, лекції, з метою надання різнобічної допомоги різним верствам населення, які постраждали від насильства [2].

На мою думку, у нашій області для покращення роботи потрібно створити притулки для постраждалих від насильства та жорстокого поводження з метою соціальної реабілітації, де б людина могла б отримати кваліфіковану допомогу психолога та юриста. Потрібно проводити інформаційно-просвітницьку роботу на вулицях, у ВНЗ та ЗОШ (розповсюдження різних буклетів флаєрів, плакатів та ін.).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Воронкова В. Філософія : [навчальний посібник] / Валентина Воронкова. – М-во освіти і науки України. – Київ : ВД “Професіонал”, 2004. – 460 с.
2. Губерський Л. Філософія: Навч. посібник для студ. і аспірантів вищих навч. закл. / І.Ф. Надольний (ред.). – 5. вид., стер. – К. : Вікар, 2005. – 516 с.

УДК 101.9

ФІЛОСОФІЯ ЖИТТЯ

*Куліш О. А., студент групи Б 2/2
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Філософія користується безліччю категорій, які допомагають осмислити цінність життя – “буття”, “існування”, “безсмертя”. Проте в ній є й інший ряд категорій – “смерть”, “небуття”, “руйнування”. Зрозуміти життя можна тільки порівнявши їх.

З біблійних текстів відомо – щоб прийти до вічного життя, потрібно спочатку померти. У свою чергу, життя – одна з форм існування матерії, що відрізняє світ організмів від всієї іншої дійсності. Вона закономірно виникає при певних умовах розвитку матерії.

У центрі філософії життя – його розуміння як нескінченного, абсолютного, унікального початку світу, яке активно, різноманітне, вічно рухається.

Наприкінці ХІХ - у першій чверті ХХ ст. в Європі набула популярності “філософія життя”, найпомітнішими представниками якої були Ф. Ніцше, З. Фрейд, А. Бергсон, А. Шопенгауер, В. Ділетей, О. Шпенглер та ін. [1].

“Філософія життя” – це ірраціональний напрямок, що сформувався в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. Він виник як реакція на кризу класичного західного раціоналізму.

У широкому розумінні філософія життя – це будь-яка концепція, що розглядає питання сенсу, мети, цінності життя, особливо коли вона недооцінює чи й ігнорує теоретичне знання, звертаючись до подібної повноти безпосереднього переживання, прагне “зрозуміти життя з нього самого”. Вона надає перевагу почуттям, інстинкту, виступає проти інтелекту, захищає ірраціоналізм і містику від раціоналізму, споглядання від поняття, “творче

начало” від “механічного”. Засновниками сучасної філософії життя вважаються А. Шопенгауер і Ф.-В. Ніцше.

Початковий поштовх розвитку філософії життя дало осмислення ідеї А.Шопенгауера, викладених у його творі “Світ як воля і уявлення”. У даній роботі робилася спроба вийти за рамки панлогізма, класичного раціоналізму і культурно-історичного оптимізму. А. Шопенгауер стверджував, що воля, тобто мотиви, бажання, спонукання до дій і самі процеси реалізації цих дій є специфічними відносно самостійними. При цьому, головне, що воля визначає спрямованість і результати розумового пізнання. Тобто на місце розуму має бути поставлена воля, яка незалежна від контролю з боку розуму і не має причин і основи

Крім того, воля пронизує весь світ, вона – першоначало й абсолют. Світ, за А. Шопенгауером, є нічим іншим як “волею і уявою”.

А. Шопенгауер стверджував, що проповідувати мораль легко, а обґрунтувати важко. Тому він високо цінував етичний смисл своєї філософії, оскільки вона визнає волю сутністю людини. Індивід сам себе творить, а тому вчинки людини є справді її власними вчинками, а отже, можуть бути поставленими їй у провину [2].

Уявлення філософа про волю як основу світу мали істотний вплив на становлення напрямку “філософія життя”. Можна сказати, що для філософії життя відправною точкою мислення були не Бог, дух, ідея, а «діюча людина».

У рамках даного напрямку була зроблена спроба пояснити світ з людини, з особливостей його екзистенції і ціннісних орієнтації. Така установка визначила коло проблем, найбільш значущих для філософії життя питання антропології, культурології філософське осмислення життя в творчості. Ведучими категоріями даного напрямку є “життя” і “воля”, які, фактично, замінюють собою категорію буття. Життя трактується як первинна реальність, цілісний процес, подальша диференціація якого дає все розмаїття явищ і подій. При цьому в даному філософському напрямку категорія житті досить невизначена і допускає численні варіанти розуміння від визначення життя як волі до влади (Ф. Ніцше), життєвого пориву (А. Бергсон), до її розуміння як потоку переживань (Г. Зіммель). У трактуванні категорії життя проявляється одна з особливостей цього напрямку філософії спроба поєднання філософської рефлексії з конструктивними ідеями природознавства [1].

Філософія життя від початку була націлена на критичне переосмислення всієї минулої філософії. При цьому стверджувалося, що як немає жодної безумовно цінною істини, так немає і жодної безумовно істинної цінності. Істина – лише один із засобів, ступінь у процесі актуалізації цінностей, створюваних нашою волею [2]. При такому розумінні гносеологія і онтологія знаходили сенс лише у своїй співпідпорядкованості з етикою. Інтелект у філософії життя виступає як знаряддя волі, а пізнання – як специфічний прояв волі до влади. Кінцевою метою людини є не істина, користь, краса, благо, а саме життя. Воно в даному філософському напрямку трактується як єдина мета волі. При цьому ідея прогресу, як ідея вдосконалення життєвих форм, відкидається,

замінюючись ідеєю волі до влади, яка розуміється в тому числі і як методологічний принцип тлумачення процесів становлення життя.

Отже на основі вищенаведених фактів, можна зробити наступні висновки, філософія життя знаменувала собою поворот до людини, її проблем і переживань, до антропологічної й аксіологічної проблематики. Сама назва цього ірраціонального напрямку в філософії вказує на його центральне поняття – «життя». Воно виступає в ролі первинної реальності, цілісного процесу, як безперервне творче становлення “живого”. Життя протистоїть нежиттю, всьому неорганічному, застиглому. Тому, якщо “життя” перебуває в постійному русі і протиріччі, наука не може бути ефективним засобом пізнання цього життя. Це пояснюється тим, що наука, використовуючи аналітичний метод, розкладає явища життя на окремі частини. Зв'язки між ними наука здатна пояснити, а тому вона може змінити світ на користь людини, створювати нові предмети, процеси тощо. Але зрозуміти сутність світу наука (розум) безсила. Розум завжди людяно орієнтований, має мету, а “життя” вище будь-якої цілеспрямованості. Тому на перше місце переміщуються не раціональні, а інтуїтивні форми пізнання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Губерський Л. Філософія : [навч. посібник для студ. і аспірантів вищих навч. закл.] / І.Ф. Надольний (ред.). – 5. вид., стер. – К. : Вікар, 2005. – 516 с.
2. Ільїн В. Філософія : [підручник. в 2-х ч.] / Володимир Васильович Ільїн. – К. : Альтерпрес. – 2002. – Ч.1 : Історія розвитку філософської думки / Авт.передм. А. А. Мазаракі. – 2002. – 463 с.

УДК 316.628

СПОРТ ЯК СКЛАДОВА ФОРМА СВІТОГЛЯДУ

*Кравченко К. О., студент групи Б 2/2
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Світогляд надає людській діяльності організований, осмислений і цілеспрямований характер. Всьому цьому сприяє і спорт, наприклад, плавання.

Плавання – це не просто вид спорту, завдяки якому можна поліпшити своє здоров'я, фігуру (швидше чоловікові, ніж жінці) або просто навчитися плавати. Стрибаючи в воду, зникають всі проблеми, ви звільняєтесь від думок, просто пливете вздовж доріжки, не думаючи ні про що. Цей вид спорту не тільки загартовує ваше тіло, а й характер, роблячи його витриваліше й міцніше. Також у вас з'являється мета – домогтися кращого результату, перемогти, поліпшити здоров'я і т.д. У кожного мета своя.

Плаваючи, можна відчути боротьбу зі своїми життєвими проблемами. Адже ви постійно боретесь з водою, розсікаючи її руками і відштовхуючись

ногами. Це надає людині більше впевненості в собі, вона розуміє, що може боротися з цими життєвими негараздами.

Цілеспрямований характер є частиною світогляду. У кожного спортсмена є своя мета, але дійшовши до неї головне не зламатися. Адже спорт це важка праця, яка вимагає часу і сил.

У всьому світі існує безліч спортивних шкіл, басейнів для масового плавання. У нашій країні повсюдно організуються і проводяться індивідуальні та групові заняття з навчання плаванню людей різного віку, все більше будується дитячих садків і шкіл з басейнами [2].

Актуальність цього очевидна, адже плавання – життєво необхідний навик і можливість навчитися плавати повинна бути у кожного.

Плавання - вид спорту чи спортивна дисципліна, що полягає в подоланні вправ за найменший час різних дистанцій. При цьому в підводному положенні, за діючими нині правилами, дозволяється проплисти не більше 15 м після старту або повороту (у плаванні брасом подібне обмеження сформульовано по-іншому); швидкісні види підводного плавання відносяться не до плавання, а до підводного спорту.

Малюнки на археологічних знахідках свідчать, що люди в Давньому Єгипті, Ассирії, Фінікії і в багатьох інших країнах вміли плавати за кілька тисячоліть до нашої ери, і відомі їм способи плавання нагадували сучасні кроль і брас. У той час плавання носило чисто прикладний характер – при риболовлі, полюванні за водоплавною дичиною, підводному промислі, у військовій справі. У Древній Греції плавання стало використовуватися як важливий засіб фізичного виховання [3].

Перші змагання з плавання відносяться до рубежу XV- XVI століть (так, в 1515 році пройшли змагання плавців в Венеції). Перша спортивна організація плавців виникла в Англії в 1869 році (“Асоціація любителів спортивного плавання Англії”), слідом подібні організації з'явилися Швеції (1882), Німеччині, Угорщині (1886), Франції (1887), Нідерландах, США (1888), Нової Зеландії (1890), Росії (1894), Італії, Австрії (1899). Зростання популярності спортивного плавання в кінці XIX століття пов'язана з початком будівництва штучних басейнів [3].

У 1896 році плавання увійшло в програму перших Олімпійських ігор, і з тих пір незмінно входить в олімпійську програму. У 1899 році в Будапешті пройшли великі міжнародні змагання за участю спортсменів з декількох європейських країн; далі вони стали проводитися щорічно в різних країнах Європи і носили назву “першість Європи”.

Перед початком Олімпійських ігор 1908 ФІНА розробила і затвердила “Правила ФІНА”, що включали перелік дистанцій для проведення змагань, порядок комплектування та проведення запливів, порядок реєстрації світових рекордів. Тоді ж були зареєстровані перші світові рекорди, найбільш раннім з них став результат Золтана Халман на дистанції 100 м вільним стилем (1.05,8), показаний 3 грудня 1905 [3].

Вільний стиль – дисципліна плавання, в якій плавцю дозволяється плисти будь-якими способами, довільно змінюючи їх по ходу дистанції. В даний час всі плавці використовують кроль.

У ході розвитку плавання використовувалися наступні стилі: брас, кроль, плавання на спині і батерфляй.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Афанасенко В. Філософія : [підруч. для вищої школи / Василь Григорович Кремень (заг.ред.), Микола Іванович Горлач (заг.ред.). – 3.вид., перероб. та доп. – Х. : Прапор, 2004. – 735 с.
2. Петрушенко В. Філософія : [навчальний посібник для вузів] / Віктор Петрушенко. - 4-те вид., перероб. і доп. – Львів : Новий Світ-2000, 2006. – 503 с.
3. Глазирін І. Д. Плавання / І. Д. Глазирін – К. : Кондор. 2006 – 502 с.

УДК 101.9

СЕНС ЖИТТЯ

*Сербенюк О. О., студент групи Б 2/2
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

У житті сучасної людини поліфонічне поєднані сенси багатьох культур, що генерують смислову перспективу персонального, особистісного ставлення до життя, що осягається. Можливість і здатність осмислити навколишнє і своє життя з'являється у взаємодії індивіда із зовнішнім світом, у спілкуванні з іншими людьми і самим собою.

Людина осмислює (наділяє сенсами) все, що її оточує, а також власні дії, вчинки, моральне значення своєї діяльності – для самоствердження. На певному рівні соціально-психологічної зрілості особистості в структурі самосвідомості виникає потреба, задоволення якої являє собою складне і необхідне завдання: осмислення буття людини і визначення сенсу власного життя, свого призначення, покликання.

Філософсько-релігійне розуміння сенсу життя в середні віки, яке потіснило антропоцентричні погляди античних філософів, зв'язало цінності життя людини з потойбічним, божественним світом і підкорило сенсо-життєвий вибір людини волі Бога. Тепер сенс життя вбачався у служінні Всевишньому, подоланні в собі гріховності, моральному бутті заради досягнення Божої благодаті. Епоха Відродження з новою енергією активізувала проблему обґрунтування сенсу життя реальної людини як творчої індивідуальності, яка здатна бути тим, ким бажає [2].

У пошуках сенсу життя для людини неприпустимі позиції інших, бо це буде не свій, а чужий сенс. Безперечно, особистісний сенс не утворюється

ізолювано від суспільства, його цінностей та ідеалів, які індивід опановує в процесі формування свідомості і самосвідомості. Але вивчити, виховати сенс життя неможливо, а кожній людині потрібний власний життєвий сенс, можливість чого лежить у площині індивідуального бажання, усвідомленого пошуку і утвердження як результату самостійної творчості особистості. І, незважаючи на те, що, як свідчать соціологічні дослідження, сенси життя різних людей достатньо типові, кожен з них індивідуальний, неповторний, унікальний за емоційною і змістовою наповненістю, як унікальна і неповторна кожна людина. Сенс життя тісно пов'язаний з головною метою життя людини. Головна чи кінцева мета життя – це стійка, істотна мета, що виражає корінні інтереси особистості, відносно якої усі інші проміжні життєві цілі служать засобом. Мета життя виступає провідним орієнтиром життєвої діяльності, зв'язуючи останню з ідеалом особистості. І саме в цій своїй якості мета життя близька до поняття сенсу життя, але не тотожна йому. Визначення мети життя – один із способів усвідомлення його сенсу. Злиття ідеалу і мети надають життю людини сенс [1].

Слід ще раз підкреслити, що у суспільній свідомості містяться сенси, вже накопичені поколіннями, ціннісні переваги різних культур і суспільне заохочені життєві цілі та ідеали. У духовному світі окремого індивіда ці смисли фіксуються у вигляді стійких соціальних стереотипів, якими людина користується, надаючи сенс своїм діям. У процесі набуття життєвого досвіду ці сенси переробляються, опрацьовуються й обираються особисто найбільш значущі. Сенс життя може бути пов'язаний із суспільно значущими цілями та ідеалами, а також індивідуалістично орієнтований.

За умов обмежених можливостей задоволення елементарних потреб, сучасна людина зневірюється в цінності завдань суспільного прогресу, все більш замикаючись на проблемах життєзабезпечення, розв'язання яких визначає його життєві цілі. Суперечливий характер досягнення таких цілей ускладнює узгодження кінцевої мети і моральних ідеалів життя, внаслідок чого сенс життя, позбавлений морального змісту, усвідомлюється як прагматична, утилітарна мета. Такі уявлення вважаються морально шкідливими, але вони відбиваються у способах і результатах досягнення індивідом провідних цілей і можуть призводити до відчуття невдоволеності власним життям.

Отже, сенс життя можна визначити як стійку, домінуючу спрямованість моральної свідомості, що безпосередньо виявляється у соціальній діяльності особистості чи суспільної групи і має соціальну цінність та зумовлює провідні ціннісні орієнтації і стратегічні цілі як граничні підвалини вибору способу життя. Базою індивідуального вибору сенсу життя є відображення у свідомості людини об'єктивних основ людського буття, подолання суперечностей між вимогами суспільного ідеалу і змістом власної діяльності, суб'єктивними задумами і об'єктивними результатами і, нарешті, рівень розуміння і обґрунтування свого призначення і покликання, покладання цілей і перспективи власної життєдіяльності у контексті життя суспільства, соціальної групи, референтного оточення.

Сенс життя, сенс буття – філософська та духовна проблема, що має відношення до визначення мети існування, призначення людства, людини як

біологічного виду, одне з основних світоглядних понять, що має величезне значення для духовно-морального становлення особистості [2].

Питання про сенс життя також може розумітися як суб'єктивна оцінка прожитого життя та відповідності досягнутих результатів початковим намірам, як розуміння людиною змісту та спрямованості свого життя, свого місця у світі, як проблема впливу людини на навколишню дійсність та постановки людиною цілей, що виходять за рамки його життя. У цьому випадку мається на увазі необхідність знайти відповідь на питання: “У чому полягають життєві цінності?”, “Що є метою життя?”, “Навіщо (Для чого) мені жити?” [1].

Питання про сенс життя люди ставили і ставлять досі, висуваючи конкуруючі між собою гіпотези, філософські, теологічні та релігійні пояснення. Отримані відповіді на ці питання формували науку. У даний момент наука в змозі відповісти з певною часткою достовірності на конкретні запитання на кшталт “Як саме...?”, “За яких умов...?”, “Що буде, якщо...?”. Ненауково поставлені запитання, типу “У чому (що є) мета (сенс) життя?”, “Навіщо мені жити?” залишаються в рамках тільки філософії і теології. Біологічні основи виникнення подібних питань досліджуються також в психології.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Філософія : [підручник для студентів вищих закладів освіти] / Ігор Бичко, Іван Бойченко, Віталій Табачковський та ін. -2-е вид., стереотип. – К. : Либідь, 2002. – 405 с.
2. Філософія : Курс лекцій : [навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти] / Віктор Петрушенко. – К. : Каравела; Львів: Новий Світ-2000, 2001. – 444 с.

УДК 101.1

ФІЛОСОФІЯ В СИСТЕМІ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

*Юрченко О. Г., студент групи Б 2/2
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Процес творчої діяльності людей, що формує їх знання, на основі яких виникають цілі та мотиви діяльності, називають пізнанням. Пізнання спрямоване на збагнення як зовнішнього світу, так і свого внутрішнього стану. Результати пізнання закріплюються в індивідуальному досвіді у вигляді узгоджених між собою компонентів.

В сучасному суспільстві інтенсивно йде пошук ефективніших методів пізнання, які забезпечили б найкоротший шлях формування стратегічного напрямку переходу соціуму в систему високорозвинених країн. Важливою складовою цього соціокультурного процесу має бути інтенсивний розвиток філософії.

Сьогодні відомо, що основу глобального розвитку цивілізації складають економічні інтереси, як окремих людей, так і суспільства в цілому. Саме економіка була й лишається матеріальною основою життєдіяльності соціуму, станом економіки в решті решт визначаються всі інші аспекти життя людства: динаміка чисельності людей на планеті; рівень розвитку культури у всіх її проявах у різних народів; можливість і доцільність воєнних дій одних держав проти інших; зовнішня й внутрішня політика; взаємодія між людиною, суспільством і навколишнім природним середовищем тощо.

Саме філософія, займаючись граничними і всезагальними основами людського буття, пропонує найбільш ємні сенси життя людини й суспільства. А якщо так, то її категоріально-понятійний інструментарій дає змогу методологічно коригувати часткові і загальні види управління складними системами – природа-суспільство, суспільство-особистість.

У процес наукового пізнання філософська методологія принесла загальний метод, і предметом її дослідження в даному випадку виступають самі універсальні принципи мислення, всякого пізнання. Наївно вважати, щоб філософія через загальність свого методу давала істинне знання в конкретній науковій галузі. Звичайно, абсурдно навіть подумати, щоб за допомогою одних тільки загальних принципів вдалося, наприклад, побудувати будинок. Такий підхід приводить до фальсифікації самої методологічної функції, перетворюючи її на набір застиглих і незмінних рецептів, і відмовляючи у здатності розвиватися, збагачуватися реальними досягненнями сучасної науки.

В історії науки методологія розвивалась як вчення про найзагальніші закономірні зв'язки, становлення, розвиток буття і пізнання, а також застосований на цьому вченні творчий метод мислення, як вчення про об'єктивну суперечливість буття, тотожність протилежностей: кінечне – безкінечне, перервне - безперервне, сталість – мінливість тощо. Вказані ознаки не нейтралізують одна одну, а реалізуючись як рух, розвиток і творчість, розгортаються в багатоманітність конкретних форм сущого.

У XIX - XX століттях чільне місце у філософській методології посіла діалектика - вчення про розвиток у його найповнішому і глибокому розумінні, вчення про відносність людського знання, яке дає нам віддзеркалення реальності, що вічно розвивається [2]. Вона виступає в єдності двох своїх сторін - суб'єктивної і об'єктивної. Як теорія розвитку мислення, пізнання, боротьби ідей в науці, мистецтві, філософії, в духовному житті, вона постає як суб'єктивна діалектика, тобто розгортається в свідомості суб'єкта як відображення зв'язків і розвитку існуючого незалежно від людини і людства об'єктивного буття – діалектики об'єктивної.

Методологія виражається в системі філософських принципів, категорій і законів, які є засобом осмислення нею дійсності у всіх суттєвих формах її прояву: в природі, суспільстві і самому мисленні. В історії науки свого часу особливо активно зарекомендувала себе діалектика, як спосіб філософствування, заснований на всезагальних принципах зв'язку і розвитку. Теорія і метод філософської рефлексії дають змогу суб'єкту філософії розглядати і пояснювати універсальні зв'язки світу, людського мислення,

суспільного існування та культури через взаємозв'язок, взаємодію, боротьбу і єдність протилежних початків, аспектів, сторін буття, що постійно змінюється [1].

Важливим критерієм істинності і адекватності наукового знання є пристосована перетворююча діяльність, матеріальна й ідеальна, для досягнення поставленої мети. Матеріальна діяльність полягає в перетворенні суспільних і природних явищ, ідеальна – у виборі, перетворенні і застосуванні знання. Досягнення мети виражається в збігу отриманого результату і мети, який зазвичай називається успіхом. Знання вважається прагматично адекватним, якщо воно в процесі свого застосування веде до успіху, і навпаки, успіх є свідомством прагматичної адекватності вибраних засобів, зокрема знання. Однією з особливостей прагматичного критерію адекватності є пріоритет кінцевого результату над проміжними кроками і ланками.

Оскільки орієнтування людини в соціальному і природному середовищі забезпечується його органами чуття, остільки властивості предметів практичної діяльності повинні бути кінець кінцем чуттєво сприйнятими. Конкретно-чуттєвий характер діяльності людини веде до того, що прямій перевірці підлягає не все наукове знання, а лише ті його елементи, які порівнюються з чуттєво сприйнятими явищами.

Ефективним критерієм для наукового знання служить несуперечність або послідовність у міркуваннях і висновках учених, яка забезпечується дотриманням основних законів логіки, сформульованих ще Арістотелем і розвинених у сучасній символічній логіці [1]. Одним з таких законів є вимога недопущення суперечності в міркуваннях. Незважаючи на свої пізнавальні та методологічні можливості й достоїнства у цьому відношенні, філософія є найбільш незахищеною галуззю культури у суспільних відносинах. Така, на перший погляд, дивна позиція, зумовлена тим, що філософія відображає всезагальні закономірності розвитку суспільства, в той час як владні структури завжди віддзеркалюють лише приватні інтереси значної меншості населення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Петрушенко В. Філософія : [навчальний посібник для вузів] / Віктор Петрушенко. – 4-те вид., перероб. і доп. – Львів : Новий Світ-2000, 2006. – 503 с.
2. Сморг Л. Філософія : [навчальний посібник] / Л. Сморг. – К. : Кондор, 2004. – 414 с.

ІЗГОЇ СУСПІЛЬСТВА

Бенедишина А. С., студент групи Б 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Актуальність запропонованої теми у тому, що сучасний світ змінився, досяг вершини, винайшов нове, піднявся на сходинку вище, але забув, що таке допомога, увага, турбота і впевненість. Шкода, що саме ті, хто стали на сходинку вище, забули про тих, хто нижче. Тема йтиме саме про тих людей, яких суспільство, світ, люди перестали помічати.

Чому викликають таку реакцію слова “сирота”, “ветеран”, “хворий”, “ув'язнений”? Так, згодна все це набір негативних слів і , мабуть, викликають неприємне відчуття.

Ми сильне, доросле, розумне покоління чому забули ,що вони теж — люди. Що вони гідні жити. Чому дитину-сироту вважають ізгоєм суспільства? У чому його провина? Чому ветеран, який дарував нам життя тепер не гідний хоч краплини вашої уваги? Про хворих людей важко судити, адже спочатку ми усі однаково народжені людьми, за визначенням. Згодна, що діти – в'язні, саме каже про себе “за щось”, зрозуміло, вони заслуговують на покарання, але вони також люди!

Кожен може сказати «Я допомагаю!»,але це не ті слова, які їм потрібні.

Дитина просто щаслива, коли з нею грають. Коли ці маленькі рученята тримають тебе, ти щасливіший за все,та розумієш, що йому це необхідно. Чому не бути щасливим та дарувати щастя іншим? Боляче бачити безліч оченят, котрі приймають тебе, мене за сильного, веселого, доброго, а іноді, навіть за рідного. Ви навіть не уявляєте, як боляче чути, розуміти та відчувати, коли ця дитина тримає твою руку і тихо-тихо питає: “Мама, ты еще приедешь?”. Саме у цю хвилину набігають сльози, з сильної, незалежної людини я перетворююся у безпомічну. А знаєте, як хочеться відповісти: “А я и не ухожу”, “Да, конечно”, або “Конечно, я вернусь и не раз (но я не мама)!”. Колись спілкувалась з дівчинкою з дитячого будинку, запитала про її мрії (на той час їй було 15 років). Думала, що чоловік, одяг, гаджети, прикраси та інше, але ні.

Рівнозначно актуальною є тема стосовно старих, пращурів наших.

Всі такі вдячні за те, що живуть? Світ лишився розуму. Ті, хто дали вам життя заслуговують турботи, а що вони отримали? Самотність, старість, образи, смуток. Про старих взагалі забули, кому тепер це потрібно? Адже ви, я, інші також будемо старими, слабкими та без розуму, і будемо вимагати уваги до себе. Відвідуючи будинки для літніх людей склалося враження: “Ви у нас рідні (старі), звісно є, але ви не потрібні”. Заважають? Тоді живи невдячне!

Так вони сумні, повільні, часто негативні, а ви спробуйте хоча б один раз пересилити себе та вислухати про “той час”, “про молодість”, “про все”. Ви самі помітите наскільки людина вдячна вам. “Мене всі кинули, залишили одну ще

десять років назад, кому я потрібна?”. Боляче чути! Як це кому, як це? “Кинули”, це що сміття? Сміття нормального суспільства. Прикро!

Діти-ув'язнені. Все зрозуміло “Вони заслуговують”, “Куди вони дивилися” та інше. Але я відважуюся нагадати – “вони діти” Жоден не знає з якої причини вони там, і як це сталося. Жоден, але судять усі. Та відвернулися усі. В чому причина такої реакції.

Добре та приємно, що є спонсори, волонтери, медперсонал. Вони піклуються та допомагають, але вони не суспільство, не люди, не світ в цілому.

А ті про кого йде тема – ізгої. Страшне слово, але точно описує відношення сучасного контингенту людей. Кожен міг бути на їх місці і розуміти, що це все означає. Яка провина хворих дітей, дітей-сиріт, ветеранів, старих, дітей-ув'язнених у цьому. Немає відповіді, її просто не існує. За що неприязнь, образи, відраза, цікаво за що?

Не закликаю бути добріше, бігти допомагати, жертвувати, але хоча б змінити своє ставлення до цих людей. Хоч раз поставити себе на їх місце. Ні, звісно ні, жажливо. Зрозумійте, вони люди та гідні жити. Гідні бути єдиним цілим.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії : [навч. посіб.] / Є. В. Сірий. – К. : Атіка, 2007. – 480с.
2. Соціологія: підручник / за ред. Городяненка В. П. – Київ : Академія, 2007. – 560 с.

УДК 316.612

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ЛЮДИНУ

Марченко І. Б., студент групи Б 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

З появою Інтернету людство зробило великий крок вперед. Більше можна було не чекати листи по декілька тижнів, а це можна було зробити буквально за декілька секунд, відправивши на так званий “email”.

Після з'явився такий тип зв'язку як скайп, з можливістю не тільки вести переписку але і говорити і навіть бачити співрозмовника, що дуже полегшило життя багатьом людям і зробила нас більш комунікабельними.

Але як і скрізь у всьому хорошому є свої вади. І “Інтернет” що в перекладі означає “мережа” не стала винятком. Інтернет захопили так звані “соціальні мережі” з колосальною базою людей на даний момент. По неофіційними даними 1 / 3 усього світу відвідує різні сайти [1].

Соціальна мережа – це спільнота людей, об'єднаних однаковими інтересами, уподобаннями, або тих, що мають інші причини для безпосереднього спілкування між собою. Сучасні Інтернет-сервіси забезпечують

користувачів усіма можливими інструментами для спілкування одне з одним – відео, чати, зображення, музика, блоги, форуми тощо. Для бізнесу ж соціальні мережі виступають новим каналом комунікації із споживачем, та інструментом дослідження уподобань аудиторії. Серед них, Facebook, V Kontakte, Twiter, Instagram та інші.

Першим засновником соціальної мережі є Марк Цукерберг разом з сусідами по гуртожитку в Гарвардському Університеті: Едуардом Совереном, Джастіном Масковіцем і Крісом Хьюзом. Початкова ідея Цукерберга була об'єднання так званих “братств”, у які його не приймали. Він вирішив створити єдину мережу де учасники всіх мереж “братств” могли вибрати найкращу дівчину серед усіх студенток Гарварду.

На той момент це було першою соціальною мережею, так званою “общагою”, яка не вимагала ні реєстрації ні будь-яких даних. Все було відносно анонімно, з розсилкою на особисту пошту “email”. В першу ж хвилину цей сайт набрав близько 1000 переглядів А в наступні 10 хвилин його перегляди перевищували 100 000 переглядів [2].

Наступним кроком Цукерберга було створення мережі для “Братства”, яке по суті, не є сайтом або власне цього самого “Братства”. Сайт функціонував як повне автономне утворення, що не залежало не від кого. Першочергова назва цього сайту було TheFacebook, яка з часом отримала трохи скорочену назву, а саме просто “Facebook”. Як стверджував сам Цукерберг “кожен хоче знати хто з ким спить” – це й стало поштовхом для створення першої соціальної мережі.

Розвиток нового сайту вразить самого творця, оскільки буквально за півроку він вже включав в себе близько 10 000 000 чоловік, що давало йому стимул рухатися далі, а так само давало стимул для тих, хто був у тіні всі ці роки і боявся проявити себе в напрямку програмування та створення чогось більшого, ніж просто шаблону з картинками.

Після цього ідею розвитку соціальних мереж підхопив Павло Дуров, який у 2008 році почав працювати над проектом “Вконтакте” (Вк), практично скопіювавши раніше відому мережу Facebook. Таким чином, у країнах СНД з'явилася перша соціальна мережа, що об'єднала мільйони людей з різних місць, а незабаром й сусідніх країн [1].

З появою соціальної мережі люди стали менше проводити часу на вулиці, і більше вдома, скажімо, як якісь “домашні тварини”.

З роками Вк розвивався і все більше затягував в себе не тільки молодь, але й більш старших людей на так звані “додатки” – ігри, які почали займати своє місце і в цьому кібер-світі, забираючи вільний час у відвідувачів сайту.

Інтернет сприймається людиною як щось на рівні натовпу. А в натовпі, як відомо, обличчя та індивідуальність зникають, а з ними – й відповідальність. Навіть закон жорсткіше карає тих, хто бере участь у груповому злочині. Коли ж людина потрапляє до Інтернету, вона, як і в натовпі, нібито зникає, відчуває себе анонімною та недоторканою. В мережі можна легко написати будь-яку образу, можна принизити людину, можна влаштувати скандал, який затягне всіх, хто в цей час опинився на сайті і т.д. Практично кожну дію в соціальних мережах може бути скориговано, тому людина перестає усвідомлювати наслідки своїх

вчинків у реальному світі. І в результаті не в змозі правильно інтерпретувати навколишній світ.

За оцінками експертів, багато людей тепер витрачають щонайменше 50 відсотків свого неспання на онлайн час. Для багатьох, велику частину цього часу витрачається на сайтах соціальних мереж, таких як Вконтакте. Люди віддають величезні частини їхнього особистого життя, коли вони залишають свої почуття, інтереси та ідеї в Інтернеті. Але така відсутність особистого життя, насправді, користувачів Вконтакте, здається, задовольняє. Вони додають дуже особисті і дуже інтимні речі в свої профілі, де кожний, хто стає їхнім другом, може їх переглянути. Здається, що наше суспільство змінилось, і стало набагато більш відкритим для розміщення інтимної інформації в Інтернеті, але й досить анонімним в тому сенсі, що користувачі один одного не бачать, не зустрічаються, а просто спілкуються [2].

Якщо підсумувати усе сказане, то вимальовується така картина: молоді люди (і не лише), які відкриті для світу, нових ідей та прагнуть змін, завдяки новітнім технічним засобам здатні до самоорганізації у неформальні соціальні структури. Слід відзначити, що більшість користувачів використовують соціальні мережі для спілкування з близькими друзями, з якими вони не мають можливості бачитися щодня. Але все ж, чому такий спосіб спілкування не втрачає популярності? В багатьох випадках соціальна мережа стає порятунком для людей, котрі незадоволені власним життям, мають проблеми зі спілкуванням, тому мережа, стає можливістю знайти нових друзів, підняти самооцінку тощо, але й має приховані небезпеки (Інтернет-залежність, втрата відчуття реальності життя, самотність та небажання реального спілкування, відчуження у сім'ях тощо).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кузьменко Т. М. Соціологія : [навч. посіб.] / Т. М. Кузьменко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.
2. Лукашевич М. П. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії : [навч. посібник] / М. П. Лукашевич, М. В. Туленков. – К. : МАУП, 2004. – 464 с.

УДК 130.121

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФІЛОСОФІЇ ТА МІФОЛОГІЇ

*Ковальчук А. С., студент групи Б 2/1
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Започатковується філософія з постановки питання про єдність речей, цілісність світу. І для того, щоб це питання з'явилося у людській свідомості,

необхідні були тисячоліття практичного перетворення одних речей в інші, практично-мисляче виділення із кола цих речей таких, що використовувались як засіб перетворення всіх інших.

Історично першою формою світогляду прийнято вважати міфологію (від грецьких слів: перекази, оповіді, слово, учення) – розповіді або переповідання про богів, першопредків, початкові події світу та ін. Вихідною для людського суспільства системою загальних знань про світ була міфологія. Міфологія – спосіб розуміння та освоєння природної і соціальної дійсності на ранніх стадіях суспільного розвитку. Міфологічного свідомості архаїчного суспільства властиві нерозчленованість мислення й емоційно – афективний сприйняття середовища, олюднення природи, одухотворення космосу і разом з тим розмежування раннього (сакрального) героїчного минулого та поточного (профанного) сьогодення. Міф виступає як спосіб відображення світу в свідомості людини, що характеризується чуттєво- образними уявленнями про навколишній світ. У цьому сенсі він включає в себе сукупність відомостей, переказів, норм, табу, обрядів, вірувань, в яких робилися спроби дати відповідь на походження і устрій світу, походження людини та її роду (племені). Міф регламентував поведінку членів роду, забезпечував гармонію у відносинах між світом і людиною, природою і суспільством, регулював взаємовідносини між пологами і племенами, пояснював різні явища природного і соціального життя – дощ, сніг, мороз, війну, сім'ю і т.д. Традиційний міф – не ідеальне поняття, не ідея, це саме життя. Для міфічного суб'єкта це є справжня життя з усіма її надіями і страхами, очікуваннями і відчаєм, з усією її реальної повсякденністю і особистою зацікавленістю. Міф завжди надзвичайно практичний, насущен, емоційний, афективний, життєвий. І навіть таке наївне (з позицій нашого часу) сприйняття світу, виражене в оповідях, емоціях, образах, метафорах, формувало світовідчуття людини. Воно характеризувалося не тільки наївністю, але і антропоморфізмом – уподобленням природних явищ людині, гілозоїзма – пожвавленням всього, анімізмом – одушевленням неживого та іншими специфічними характеристиками [1].

Отже, можна зробити висновок про те, що історично філософія виникла шляхом виділення із первинного, синкретичного міфологічного світогляду; причиною її виділення постало формування дискурсивного – усвідомленого та послідовно розгорнутого – типу мислення.

Звідси впливають деякі суттєві відмінності між філософією та міфологічним світоглядом, які дають можливість краще зрозуміти особливості філософії. Перш за все філософія постає свідомою та усвідомленою інтелектуальною діяльністю; через це ми не можемо називати міфологію філософією архаїчної людини; адже міфологія формується та функціонує стихійно, а філософія – усвідомлено. По-друге, філософія постає авторською формою мислення та інтелектуальної творчості саме тому, що вона є усвідомленою думкою, міфологія ж не має автора; у певному сенсі ми навіть не можемо сказати, що її створив ось цей народ, оскільки історія знає багато прикладів того, коли певні міфологеми передавались від одного народу до іншого або коли міфи різних етносів зливались, об'єднувались. По-третє, поява

філософії знаменувала собою не лише виділення людини із природи, а й виділення окремого індивіда із людської первинної спільності, тобто філософія постає індивідуальною формою світоглядного самовизначення людини. По-четверте, міф розповідає, а філософія намагається пояснювати свої твердження. Нарешті, міфологічна свідомість синкретична, а філософське мислення дискурсивне, тобто, аналітико-синтетичне.

Філософія і міфологія – дві різні форми суспільної свідомості – два типи світогляду. Але міфологічний спосіб пізнання відноситься до емоційно-образного, а філософський – до логіко-розсудливого, понятійного. Відмінні риси міфу: 1) нездатність відділення людини від природи; 2) мислення невід'ємне від емоцій; 3) культурні та природні об'єкти зіставляються метафорично; 4) природні форми олюднюються; 5) фрагменти космосу одушевляються; 6) немає чіткого поділу суб'єкта та об'єкта, предмета і знака, речі і слова, істоти та імені, просторових і часових відносин; 7) слабо розвинений аналіз причинності; 8) походження або витвір пояснює події; 9) час ділиться на ранній період, в якому знаходиться первонапочало і першопричин, а на основі подій раннього періоду передвіщаються події поточного, причому різниця між сучасним і стародавнім мало помітна; 10) міф сприймається як правда і первинна реальність; 11) міф синкретичний – у ньому злиті абстрактні символи, образи, алегорії і все це невід'ємно пов'язане. Гея – жінка + породжує початок + земля; Афіна – персонаж і абстрактне поняття розуму і т.п.; 12) в світі немає протиставлення віруючого і об'єкта віри, міф виключає рефлексію – носій міфологічної свідомості виключає можливість іншого погляду; 13) відносини людей представляються у вигляді сукупності напівфантастичних істот, творять свої стосунки[2].

Раціональний початок у міфі практично відсутній. До того ж, міф з цієї причини є властивим традиційному складу мислення. Як тільки виникає можливість сумніву, раціоналізації, і з'являється гіпотеза про те, що існує щось що не може бути пояснено з допомогою міфу міфологічна свідомість руйнується, так як принцип раціоналізації суперечить багатьом його основоположним рисам. Міфологічний світогляд руйнується і на його місці зароджується філософський і релігійний світогляд.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білодід Ю. Філософія : Український світоглядний акцент : [навчальний посібник] / Юрій Білодід. – К. : Кондор, 2006. – 355 с.
2. Петрушенко В. Філософія : [навчальний посібник для вузів] / Віктор Петрушенко. – 4-те вид., перероб. і доп. – Львів : Новий Світ-2000, 2006. – 503 с.

СЕКЦІЯ “СУЧАСНІ КОМП’ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ Й ОСВІТІ”

УДК 631.173

SIGMO – ГОЛОСОВИЙ ПЕРЕКЛАДАЧ НА 25 МОВАХ

Аркуша Ю. О., студент групи Е 1/1

Науковий керівник – к.т.н., доцент Іхсанов Ш. М.

Миколаївський національний аграрний університет

SIGMO – це голосовий перекладач-поліглот форматом 4x4 см. За задумом творців, SIGMO допомагає спілкуватися під час поїздок за кордон і бізнес-переговорів. Портативний перекладач підключається до смартфона через Bluetooth і управляється через мобільний додаток.

Перекладач має форму куба. Зверху розташована кнопка включення, праворуч – клавіша повтору, ліворуч – дві кнопки для перекладу, а на фронтальній частині пристрою знаходяться динамік і мікрофон. В оновлених версіях перекладач обіцяють оснащити ще і отвором для навушників.

SIGMO доступний в білому, чорному, зеленому кольорах а також в алюмінієвій версії - з сріблястим або золотистим відтінком. За допомогою аксесуарів перекладач можна причепити на руку або пояс, прикріпити до одягу або повісити на шию.

SIGMO приєднується до Android-смартфону через Bluetooth. У мобільному додатку необхідно налаштувати гучність звуку і встановити необхідні мови. Для перекладу використовуються дві кнопки ліворуч: при натисканні першої SIGMO переведе вашу фразу на встановлену мову. Друга виголосить відповідь іноземця на вашій рідній мові.

SIGMO можна також використовувати як стандартну Bluetooth-гарнітуру, встановивши на нього вхідні дзвінки. У фоновому режимі пристрій мінімально розряджає батарею і може пропрацювати до 300 годин, в режимі розмови же - близько восьми. Для роботи SIGMO потрібно інтернет-підключення, але користувачі мобільного інтернету можуть не хвилюватися: перекладач досить економний.

Пристрій знає 25 мов. До них відносять англійську, французьку, іспанську, німецьку, китайську, італійську, японську, корейську, іврит, португальську, арабську та багато інших. Батареї цього унікального пристрою вистачає приблизно на 9 годин роботи саме в режимі діалогів, на 305 годин – тільки в режимі очікування.

SIGMO підтримує російську та українську мови поряд з основними світовими мовами Європи й Азії, словниковий запас додатка постійно оновлюється. В даний момент творці працюють над оффлайн-версією перекладача, яка дозволить закачувати словники для голосового перекладу в

смартфон і спілкуватися без підключення до Інтернету. Наступний крок до поліпшення SIGMO – впровадження технології розумного перекладу, яка “навчить” SIGMO інтерпретувати фрази в залежності від контексту.

Портативний перекладач має два режими голосового перекладу. Ви просто встановлюєте вашу рідну мову, і Sigmoid просто перекладає на іншу мову. При натисканні на першу кнопку ви говорите вашу фразу SIGMO і в свою чергу, він негайно перекладає і вимовляє її на мові, яку ви обрали. З натисканням другої кнопки, SIGMO буде перекладати з іноземної мови і миттєво говорити вам на своїй рідній мові.

SIGMO працює, використовуючи мобільний телефон і працює з Android і IOS операційної системи (планують додати інші операційні системи). SIGMO підключається до телефону за допомогою Bluetooth. Сам переклад здійснюється через вже існуючу Voice Translator послугу (наприклад, Google Translate). За допомогою безкоштовного додатку на своєму телефоні, ви зможете змінити мову для SIGMO. Відрегулюйте гучність за допомогою програми у відповідності з вашим розташуванням і рівнем навколишнього шуму.

Все, що вам потрібно, це підключення для передачі даних для “SIGMO” на свій мобільний телефон. "SIGMO" не вимагає високої швидкості передачі даних. Використовуючи мобільний Інтернет з мінімальним використанням трафіку. В даний час творці працюють над найбільшим бар'єром - забезпечення можливості завантаження словника і використовувати його в автономному режимі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Новости, игры и приложения для Android [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.androidpit.ru/gadzhnet-nedeli-sigmo>.
2. Бюро переводов Донецкого национального университета [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://translators.donnu.edu.ua/ru/news/15-8-13/novaya-garnitura-perevodchik-sigmo-znaet-25-yazykov.html>.

УДК 631.173

3D-ПРИНТЕР

Божко О. С., студент групи Е 1/1

Науковий керівник – к.т.н., доцент Іхсанов Ш. М.

Миколаївський національний аграрний університет

3D-принтер – це спеціальний пристрій для виведення тривимірних даних. На відміну від звичайного принтера, який виводить двовимірну інформацію на аркуш паперу, 3D-принтер дозволяє виводити тривимірну інформацію, тобто створювати певні фізичні об'єкти. В основі технології 3D-друку лежить принцип пошарового створення (виращування) твердої моделі.

Як правило, 3D-принтери застосовуються для швидкого виготовлення прототипів і використовуються в різноманітних областях. Робота з реальними фізичними моделями дає безліч переваг тим, хто застосовує технологію 3D-друку. В першу чергу, це можливість оцінити ергономіку майбутнього виробу, його функціональність і збирання, а також виключити можливість прихованих помилок перед запуском виробу в серію. Таким чином, можна заощадити значну кількість фінансових коштів і часу завдяки скороченню циклу виробництва.

Найбільш типові області застосування 3D-принтера: архітектура, геоінформаційні системи, промислова продукція машинобудування, медицина, освіта, художні та театральні області, поліграфія і суміжні області.

В експлуатації 3D-принтери Z-Corporation досить прості: процес друку для користувача на комп'ютері мало відрізняється від друку на звичайному принтері. Спочатку користувач повинен відкрити в спеціальній програмі ZPrint, що поставляється в комплекті з принтером, файл з моделлю. Програма підтримує безліч популярних форматів для 3D-друку. Потім модель можна позиціонувати в об'ємі камери для друку, при необхідності змінити масштаб моделі і запустити на друк. Програма покаже приблизний час і витрата всіх витратних матеріалів, які будуть потрібні при друку моделі. Ця функція може бути корисна для розрахунку собівартості та вартості друку, якщо модель виготовляється для стороннього клієнта в якості комерційного замовлення.

Особливості і переваги технології. Висока точність друку, як при стандартному литному формуванні. Електронна система чітко контролює хід друку. Друкарська головка ретельно і точно розподіляє речовина і колір в областях, заданих програмним забезпеченням Z-принтера.

Недорогі порошкоподібні матеріали призводять до зниження собівартості виробництва моделі (від 0,1\$ за 1 см³).

Надійність, висока швидкість і велика дозвіл для створення моделей з дрібними деталями, обумовлені добре налагодженої технології термальною струменевого друку.

Під час друку модель зі всіх сторін оточена незапакованим порошком, що дозволяє створювати фігури складної форми, створення яких іншим способом або неможливо, або вимагає установки спеціальних підпор, утримують частини моделі на вазі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Vektorus. 3D-принтери [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://vektorus.ru/>

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ “WATSON”

Бурковська А. І., студент групи Е 2/1

Науковий керівник – к.т.н., доцент Іхсанов Ш. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Watson – це комп'ютерна система штучного інтелекту, що здатна відповісти на питання, задані природною мовою. Watson розроблена в рамках проекту IBM DeepQA, який був проведений дослідницькою групою, очолюваною науковим керівником Девідом Феруччі. Watson названий на честь першого президента IBM Томаса Дж. Уотсона (Thomas J. Watson).

IBM залучило Watson до роботи вперше з метою прогнозування в організації сфер охорони здоров'я і фінансів, сподіваючись розширити сферу її завдань у майбутньому. Чим же відрізняється Watson від інших систем і які принципи її функціонування?

Watson являє собою перший крок в створенні систем штучного інтелекту, це нова ера у комп'ютерній техніці. Watson побудовано на наявних комп'ютерних ресурсах, але вона відрізняється в деяких значних аспектах. Комбінація трьох властивостей робить Watson унікальною:

По-перше, обробка природної мови допомагає розуміти неструктуровану інформацію, яка складає близько 90% усієї інформації у світі.

По-друге, розробка і оцінювання гіпотез шляхом застосування перспективних способів аналізу, з метою зважити і оцінити якість відповідей, заснованих лише на відповідних доказах.

По-третє, навчання на фактичних даних дозволяє покращувати результати з кожною новою ітерацією.

Хоча жодна з цих рис сама по собі не робить Watson чимось унікальним, але у сукупності вони дають системі потужність вийти за рамки обмежень програмних обчислень, потужність, що дозволяє перейти від локальних структурованих даних до глобальних неструктурованих даних, від рішень детермінованих до ймовірнісних систем.

Ключове слово в основі пошуку виокремлює довірчий інтервал можливих відповідей. Якщо ж розглянути детальніше схему роботи системи, то її можна поділити на чотири послідовних етапи.

На першому етапі відбувається аналіз питання. Система розбирає питання на частини, ідентифікуючи різні ролі слів і цілих фраз у реченні. Це дозволяє системі визначити дві основні речі: який це тип питання, і чи ставилося це питання раніше. Система не знає яка з можливих відповідей є найкращою, тому вона збільшує свої шанси, обробляючи велику кількість джерел, що містять інформацію, стосовно заданого питання, і обираючи ту відповідь, яка найчастіше зустрічається в досліджуваних джерелах.

На другому етапі система генерує гіпотези. Для кожної з інтерпретацій поставленого питання Watson швидко знаходить із тисяч мільйонів документів

тисячі можливих відповідей. Виходячи з цього, кількість на даному етапі для Watson є важливішою за точність при генерації великої кількості можливих відповідей, яка згодом звужується. Тому для Watson є неможливим визначити й прийняти правильне рішення, навіть якщо воно входить в коло обраних раніше.

На третьому етапі відбувається підрахунок гіпотез і свідчень на користь окремих відповідей. Watson аналізує всі свідчення за і проти гіпотез, висунутих раніше, як аналізують зв'язки між книгою і її персонажами або автором і його творами. Тисячі алгоритмів і процесів відбуваються паралельно менш ніж за секунду, і все це дозволяє оцінити і підрахувати результати обробки гіпотез.

На четвертому етапі проходить злиття і позиціонування правильних відповідей. Якщо гіпотеза має більш ніж 50% свідчень на свою користь, Watson дає відповідь, якщо ж жодна з гіпотез не набирає достатньої кількості підтверджень, то Watson не дає відповіді. Але, як показує досвід роботи Watson, серед обраних гіпотез, що не знайшли достатньої кількості підтверджень, обов'язково міститься правильна відповідь.

ЛІТЕРАТУРА:

1. WatsonTechnology [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ibm.com/smarterplanet/us/en/ibmwatson/tech.html>
2. Суперкомп'ютер IBM Watson: елементарно, Ватсон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.computerra.ru/terralab/platform/541734/>
3. IBM's Watson supercomputer crowned Jeopardy king [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bbc.co.uk>

УДК 631.173

ГВИНТІВКА, ЩО СТРІЛЯЄ БЕЗ ПРОМАХУ

Коршунова Н. В., студент групи Е 1/1

Науковий керівник – к.т.н., доцент Іхсанов Ш. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Американська компанія TrackingPoint представила на виставці в 2013 макет комп'ютеризованого снайперського комплексу високоточної вогнепальної зброї (PGF). Як пише ArsTechnica, комплекс працює на операційній системі Linux і обладнаний модулем Wi-Fi.

У перший рік роботи TrackingPoint мало не відмовилася від розробки перспективного продукту через регулярних чвар в керівництві компанії. Сьогодні проблеми позаду, запевняє гендиректор Джон Люфер. “Надійність і точність – безумовні пріоритети для нас”, – каже 50-річний менеджер, який обіймає посаду з листопада 2013 року. Для нього як для розробника інноваційної зброї успіх PGF був буквально питанням життя і смерті.

Отримавши \$ 35 млн інвестицій від засновника Джона Макхейла, його ділових партнерів і фонду AustinVentures, розробка TrackingPoint стартувала

торік з місця. Коли компанія випустила три версії гвинтівки в ціновому діапазоні від \$ 22 500 до \$ 27 500, відеопрезентації PGF, викладені на YouTube, стрімко стали вірусними хітами. Чотири ролики зібрали по мільйону переглядів, а TrackingPoint зібрала значну армію як фанатів (включаючи губернатора Техасу Ріка Перрі), так і недоброзичливців.

На перших порах цей ажіотаж швидше заважав компанії. TrackingPoint ніяк не могла визначитися з власною цільовою аудиторією, розриваючись між армією і цивільними ентузіастами.

Але будь-які промахи TrackingPoint вміє перетворювати на свою користь. Без промаху (у прямому сенсі цього слова), по суті, не було б і самої компанії. 58-річний Макхейл, що продав чотири своїх стартапу в сфері кібербезпеки і високошвидкісного інтернету великим гравцям масштабу Cisco і Compaq, - завзятий мисливець. Під час поїздки до Танзанії п'ять років тому він зіткнувся під час сафари з газелью Томсона. Здобич була від нього приблизно в 320 метрах - досить близько. «Але моя центральна нервова система зрушилась, так що я ніяк не міг тримати рушницю рівно», - згадує бізнесмен. У підсумку він промахнувся і залишок сафари провів з сумом, згадуючи втрачену можливість. Повернувшись додому, підприємець зайнявся пошуками технологічного фахівця в Остіні.

Так він зустрів Люфера. Той керував власною фірмою, яка розробляла ранні версії бездротових пристроїв цифрового відеозапису Siemens і Motorola. З урахуванням того що спочатку Макхейл замовив розробнику "суперзброї" для особистих потреб, Люфер обмежився створенням прототипу (мисливської гвинтівки Remington, що підключається до ноутбука). Але результат настільки перевершив очікування обох учасників угоди, що вони вирішили подумати над перетворенням затії в бізнес. Люфер залишив колишню роботу, забравши з собою 11 інженерів, і приєднався до Макхейля, який звалив на себе тягар фінансування проекту. "Джон провів декілька угод з продажу, заснованих ним підприємств, на мільярд доларів", - пояснює розробник.

Фундаментом успіху проекту PGF стали приціл і спусковий механізм гвинтівки. Зброя використовує не стандартні патрони 7,62x67 мм (300 WinchesterMagnum), а особливі - їх виробляє компанія, що виробляє гвинтівки з Оклахоми. Приціл гвинтівки оснащений лазерним далекоміром, який визначає відстань до мети. Гіроскопи, акселерометр і магнітометр фіксують, наскільки рівно і спокійно ви тримаєте зброю. Наведення відбувається за допомогою 14,6-мегапіксельної камери, і як тільки ви виберете мету, вбудований процесор починає зі швидкістю 54 операції в секунду визначати найкращий момент, щоб вистрілити. Гвинтівка оснащена Wi-Fi - передавачем на операційній системі Linux, який може транслювати, що відбувається, на ваш iPad.

Демонстрація здібностей гвинтівки на армійській базі Форт-Беннінг пройшла успішно, військові навіть замовили партію з декількох екземплярів унікальної зброї (офіційних коментарів щодо перспектив PGF в Міноборони США не дають). Але в підсумку все вперлося в нескінченні бюрократичні зволікання, властиві Пентагону, і в TrackingPoint вирішили підшукати силовикам альтернативу.

Точні терміни появи комплексів PGF на ринку не уточнюються. Вартість комп'ютеризованої гвинтівки оцінюється в 17 тисяч доларів.

За допомогою цієї розумної електронної системи потрапити в ціль зможе навіть новачок. Після натискання на спусковий гачок, постріл не відбудеться миттєво. Система відправить кулю в ціль в найбільш відповідний момент, коли перехрестя прицілу ідеально співпаде з міткою. Розробники стверджують, що під час стрілянини враховується не тільки відстань до цілі, а й напрямок, і швидкість вітру.

Система дуже проста у використанні. Перед тим, як відкрити вогонь, стрілок позначає мету, натиснувши кнопку на спусковій скобі гвинтівки (мітку можна зняти і поставити знову).

Найчастіше любителі полювання про “розумною” гвинтівці дізнавалися з рекламних роликів, збройових форумів і преси. TrackingPoint вирішила розширити платформу комунікації з новою цільовою аудиторією і відправила команду досвідчених продавців в тур по численних профільним клубам в Техасі (половина з 10 млн домогосподарств штату має ліцензії на зберігання зброї), а також стала партнером і учасником тематичної виставки в Лас-Вегасі SHOT Show та благодійного заходу, організованого власником команди гоночної серії Nascar Річардом Чайлдресс.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Новости Hardware, интересности из мира хай-тек, [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.3dnews.ru/794185/>
2. Trackingpoint [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://tracking-point.com>
3. 4 октября 2013 журнал “Военные технологии” [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.dailytechinfo.org/military/5232-umnaya-vintovka-trackingpoint-ttx-prevratit-lyubogo-cheloveka-v-prevoshodnogo-strelka.html>

УДК 631.173

ПЛАН РОЗРОБКИ ПЛАЩА-НЕВИДИМКИ

Онищенко О. О., студент групи Е 1/1

Науковий керівник – к.т.н. доцент Іхсанов Ш. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Дослідники з Університету Техасу розробили плани нової і вдосконаленої моделі плаща-невидимки. Новини ВВС повідомили, що новий ширококутний плащ-невидимка був розроблений, який приховує об'єкти на певних мікрохвилях або довжинах хвиль світла. Для виготовлення чогось прозорого з усіх боків на величезних смугах пропускання, Андреа Алу з університету Техасу стверджує, що цей нещодавно розроблений плащ працюватиме, коли принципи електромагнітного спектра враховуватимуться. Алу і компанія працює над

створенням плаща, який буде успішно приховувати, будучи чудовим укриттям в процесі становлення.

Це пристрій здатний зробити невидимим в мікрохвильовому діапазоні невеликий об'єкт, причому його ефективність значно вище при підключенні до джерела живлення. Подробиці з посиланням на публікацію в журналі *PhysicalReviewLetters* наводить офіційний сайт університету.

Відмінною особливістю нового винаходу є те, що воно не просто відновлює форму пройшли поблизу предмета радіохвиль, а робить це активно, з використанням додаткового джерела енергії. Звичайні “плащі-невидимки” засновані на метаматеріалах, які змінюють геометрію хвильового фронту так, щоб компенсувати внесення об'єктом спотворення, а фахівці з США застосували інший підхід.

Додавши до навколишнього предмет шару метаматеріала активні компоненти, вчені домоглися значного розширення частотного діапазону, в якому можна отримати маскувальний ефект. Раніше тій же групі вдалося показати, що пасивні системи принципово не можуть бути ефективні на всіх частотах навіть у межах одного діапазону: з цієї причини говорити про невидимість доводиться лише умовно.

Учені підкреслюють, що плащі-невидимки важливі в першу чергу зовсім не як пристрої для приховування чого-небудь від стороннього спостереження. Для військового застосування подібні розробки малоперспективні, так як противник, що знає про саме існування подібної технології, може завжди змінити використовуваний для спостереження метод і до того ж радіохвилі далеко не єдиний спосіб виявлення цілей. Водночас захвати об'єкт від радіохвиль може бути корисним у ряді цивільних завдань. Наприклад, металева конструкція не буде заважати спостереженню, якщо її обернути відповідним “плащем - невидимкою”.

Метаматеріалами називають структури, побудовані з окремих елементів, розмір яких менше довжини хвилі того випромінювання, на роботу з яким розрахований матеріал. Прикладами можуть бути як тривимірні решітки для управління радіохвилями, так і поверхні з рівними рядами наноструктур (штирів або, навпаки, прорізів) для маніпуляції видимим світлом. Принцип метаматеріала також працює з акустичними і сейсмічними хвилями, що дозволяє говорити про шумозаглушення або захисту будівель від землетрусів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вченими створено плащ-невидимку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lenta.ru/news/2013/12/19/batterycloak/>
2. Представлена більш практична модель плаща-невидимки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.electronicproducts.com/Videos/More_practical_invisibility_cloak_model_unveiled.aspx

ІННОВАЦІЙНИЙ МІКРОКОМП'ЮТЕР EDISON

Семенчук Ю. М., студент групи Е 1/1

Науковий керівник – к.т.н., доцент Іхсанов Ш. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Мобільні та переносні технології вже потрапили в наші будинки у вигляді смартфонів, планшетів та розумних годинників, але розробники на цьому не зупиняються. На підтвердження цьому Брайан Кржаніч (Brian Krzanich), головний виконавчий директор корпорації Intel, 7 січня в Лас-Вегасі представив на CES 2014 (International Consumer Electronics Show – Міжнародна виставка споживчої електроніки) ряд розробок, ініціатив та стратегічних угод, покликаних прискорити впровадження інновацій в галузі мобільних і переносних пристроїв. Зокрема вперше був представлений повноцінний мікрокомп'ютер. Нововведення від корпорації Intel взяло ім'я свого винахідника – “Edison”, розміри якого не перевищують габаритів звичайної карти пам'яті SD (24x32x2,1 мм.). Таким формфактором компанія вирішила наочно продемонструвати габарити інноваційної розробки, хоча мініатюрний комп'ютер може бути представлений у будь-якій формі. Корпорація Intel заявила, що ця новинка вважається “ПК класу Pentium”.

Технічна оснащеність нутроців цього комп'ютера побудована на системній основі – кристал Quark, тактова частота якої становить 400 МГц. Дана система була виготовлена на основі 22-х-нанометрового процесу технічного виду. Такий комп'ютер не призначений для самостійного використання. Його можна встановлювати в переносну електроніку та побутову техніку.

В ньому використовуються два однойменних процесорних ядра на архітектурі x86 і флеш-пам'ять NAND, ємністю 256 Мбіт, 512 Мбіт і 1 Гбіт. Розробники використовували в новинці оперативну пам'ять LPDDR2, щільністю 4 Гбіт за технологією 20-нанометрового класу, а також мікрокомп'ютер обладнаний флеш-накопичувачем. Ще варто підкреслити, що в нову розробку вбудовані бездротові модулі Wi-Fi і Bluetooth. Комп'ютер був представлений в робочій версії на основі Linux ОС, однак виробник ратифікує, що можливо застосовувати і іншу ОС.

Корпорація Intel планує заснувати спеціально для Edison окремий спеціальний магазин з програмними додатками. Як би того нам не хотілося, проте міні-комп'ютер не визначений для того, щоб його використовували як окремий пристрій. Edison розробляли для того, щоб його вбудовувати в побутову техніку, а також в переносну електроніку, яка підключається до системи “інтернет предмета”.

Для демонстрації Intel Edison компанія показала концепт “Nursery 2.0”. Продукт зі вбудованим Edison являє собою іграшку-черепаху з датчиком, яка “доповідає” про життєві показники немовляти батькам, а відображається ця

інформація на кавовій чашці, також оснащеної Edison. Крім того, за сигналом няньки-черепahi, зреагувавши на крик немовляти, починає підігріватися МОЛОКО.

Новинка буде представлена на ринку вже цього літа. За задумом, за допомогою цього рішення розробники і підприємці зможуть оперативно створювати свою власну продукцію.

Крім мікрокомп'ютера зі схожою базою компанія також представила декілька мобільних пристосувань: годинник, який відображає повідомлення і має автоматичну оглядку на місце розташування власника; навушники; бездротова Bluetooth-гарнітура “Jarvis”; і, крім того, бездротові зарядні пристрої в якості чаші.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Комп'ютер размером с карту памяти CD [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zp-news.com/tehnologii/kompyuter-razmerom-s-kartu-pamyati-ot-intel.html>.
2. #CES 2014: Intel представила инновационный компьютер Edison размером с SD карту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://itupdate.ru/devaysyi/ces-2014-intel-predstavila-innovatsionnyiy-kompyuter-edison-razmerom-s-kartochku-sd.html>
3. Комп'ютер размером с карту памяти от Intel [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.newsfiber.com/p/s/h?v=EmX3%2BYBoknL0%3D+fU47/x30W/s%3D>

УДК 631.173

ШПИГУНСЬКИЙ МОНІТОР

Пермякова В. В., студент групи Е 1/1

Науковий керівник – к.т.н., доцент Іхсанов Ш. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Ми нарешті можемо зробити дещо зі своїм старим LCD монітором. Перетворимо його в шпигунський монітор! Для всіх навколо він виглядатиме просто білим екраном, але не для нас, тому що у нас будуть спеціальні “чарівні” окуляри.

Ось, що нам потрібно: LCD монітор, одноразові 3д-окуляри з кінотеатру (старі сонцезахисні окуляри цілком підійдуть), розчинник (або аналоги), ніж для паперу, викрутка, паперові рушники, суперклей.

Крок 1. Візьмемо старий монітор, який ми готові принести в жертву. Знімемо пластикову рамку, відкрутивши всі гвинти на звороті.

Крок 2. Виріжемо поляризуючу плівку.

Більшість LCD моніторів має на склі покриття з двох плівок: поляризуючу (для фільтрації світла, яку ми не повинні бачити) і матову (антиблікову плівку). Антиблікова нам не потрібна, а поляризуючу ми використовуємо в наших окулярах.

Саме час взяти ніж і вирізати плівку по самому краю екрану. Не бійтеся тиснути, метал не подряпає скло, якщо на ньому немає різних крихт і пилу.

Потім стягуємо плівку з екрану (не забудьте зберегти поляризуючу плівку).

Крок 3. Очистимо екран від клейкої речовини .

Після того, як ми зняли плівку, ймовірно, на екрані залишився клей, тому переходимо до брудної роботи.

Зчищаємо клей за допомогою розчинника і паперових рушників.

Я виявила, що якщо покрити екран паперовими рушниками, змоченими в розчиннику і дати їм полежати, видалити клей буде простіше. Так само для зняття клею можна використовувати який-небудь шматок пластику або дерева, просто зіскрібаючи клей з екрану.

Будьте акуратні, стежте, щоб розчинник не потрапив на пластикову рамку.

Крок 4 . Робота над монітором завершена. Після того, як ми зчистили весь клей, можна збирати монітор. Ще до того, як ми зробимо окуляри, можна протестувати монітор за допомогою поляризуючої плівки.

Крок 5. Видалимо старі лінзи. Для створення окулярів можна використати одноразові 3д-окуляри з кінотеатру, або будь-які інші.

Видаємо скло або розберемо окуляри, якщо це можливо.

Крок 6 . Скануємо, вирізаємо, трасуємо межі окулярів.

Якщо ви плануєте використовувати верстат або хочете вирізати лазером, перебийте і отримайте зображення контурів елементів (трасування меж).

Пам'ятайте, що для поляризуючої плівки важлива її орієнтація.

Сторони також мають значення (передня/задня).

Так само для вирізання лінз ви можете скористатися все тим же ножом для паперу.

Крок 7 . Збираємо окуляри і насолоджуємося!

Люди можуть подумати, що ви зійшли з розуму, дивлячись у білий монітор, сидячи в сонцезахисних окулярах.

Але мені здається, що це робить дану витівку ще більш кумедною!

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шпигунський монітор [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=iCFSSofN6so>.

2. Як побудувати такий монітор комп'ютера, який можете бачити тільки ви [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://electr-media.com/portal/wts/cgmcfMbdvMqbbkARqcji3Cyscr0Eyuwa>.

3. Як зробити шпигунський монітор [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.popmech.ru/blogs/post/4415-shpionskiy-monitor/>.

3D ПРИНТЕРИ У МЕДИЦИНІ

Школяр А. М., студент групи Е 2/1

Науковий керівник – к.т.н., доцент Іхсанов Ш. М.

Миколаївський національний аграрний університет

3D друк веде свою історію з 1948 року, коли американець Чарльз Халл розробив технологію пошарового вирощування фізичних тривимірних об'єктів з фотополімеризующою композиції (ФПК). Технологія отримала назву “стереолітографії” (STL).

Патент на свій винахід автор одержав тільки в 1986 році, тоді ж він заснував компанію 3D System і приступив до розробки першого промислового пристрою для тривимірної друку, яке було представлено громадськості рік потому, в 1987 році. Так як термін “3D принтер” ще не був введений в обіг, апарат Чарльза Хала отримав назву “установка для стереолітографії”. Пристрій вирощувало змодельований на комп'ютері тривимірний об'єкт з рідкої фотополімеризующою композиції, наносючи її шар за шаром на рухому платформу, яка занурюється у ванну з ФПК. Товщина кожного шару становила приблизно 0,1-0,2 мм. Області застосування 3D принтера:

➤ Для швидкого прототипування, тобто швидкого виготовлення прототипів моделей і об'єктів для подальшого доведення. Вже на етапі проектування можна кардинальним чином змінити конструкцію вузла або об'єкта в цілому. У інженерії такий підхід здатний сильно знизити витрати у виробництві та освоєнні нової продукції.

➤ Для ливарного виробництва виготовлення моделей і створення прес-форм

➤ Для створення необхідних речей і предметів індивідуального використання, ігор, освітніх матеріалів

➤ Для виробництва готових систем з міцного і довговічного матеріалу наприклад, дана технологія активно використовується моделей і готових частин безпілотних літальних апаратів

➤ Для медицини застосування принтерів дозволяє вирощувати готові зразки внутрішніх органів, наприклад для оцінки їх лікарем перед операцією або створення повноцінних частин людського тіла при протезуванні в стоматології або заміни суглобів і кісток в хірургії.

Наприкінці першого десятиліття ХХІ століття група вчених Інституту регенеративної медицини при Університеті Уік Форест дійшла висновку, що людські тканини можна надрукувати за допомогою струменевих принтерів, заправивши їх живими клітинами. З цього моменту почалася кропітка робота над створенням біопринтера для вирощування людських органів. Такий пристрій було продемонстровано у вересні 2011 року на конференції з нових технологій та дизайну “TED-2011”. Пристрій функціонує так само, як і звичайний струменевий принтер, але замість чорнила воно використовує стовбурові

клітини людей і тварин 3D принтер здатний друкувати шматочки тканини, шкіри, хребетні диски, колінні хрящі і повноцінні органи. Перед початком друку орган хворого сканують з різних ракурсів і завантажують отриману інформацію в тривимірний принтер, разом із зразком тканини органу. За кілька годин роботи пристрій відтворює точну копію органу, включаючи судини. За допомогою тривимірного друку американські вчені виростили людський сечовий міхур і статеві органи кроликів, які після їх імплантації ампутованим кроликам дозволили тваринам знову паруватися.

Також вчені відтворили серце щура, яке успішно працювало після імплантації піддослідній тварині. Цей унікальний апарат може загоювати рани прямо на пацієнті, а також усувати механічні пошкодження органів, отримані в результаті вогнепальних та ножових поранень, нещасних випадків і т.д. Для цього він сканує рану (орган) і заповнює її відповідним типом свежевирощених тканин.

У середині 2012 року вчені Массачусетського Технологічного Інституту зробили прорив у медицині. Вони змогли завдати живу тканину печінки щура на видрукувані за допомогою 3D-принтера трубочки з цукру, які замінюють кровоносні судини. Основна перевага цього способу відтворення органів – клітини рідше гинуть на відміну від стандартних методик їх зберігання. Якщо при перших спробах надрукувати печінку відмирання клітин почалося в перші години після початку друку, то при такому способі друку кількість живих клітин несуттєво скорочується тільки через вісім днів. Крім того, за допомогою такої методики можна використовувати будь-які клітини, що дозволяє копіювати найскладніші структури. Звичайно, до створення повноцінного органу ще далеко, але прогрес в цьому напрямку в наявності.

Перспективи застосування 3D-принтерів в медицині.

Вже зараз вчені можуть надрукувати ділянки судин для пересадки, невеликий шматок серцевого м'яза для заміни пошкодженого і багато іншого. За прогнозами фахівців, через 5-6 років друк окремих ділянок життєздатних органів стане реальністю і буде практикуватися повсюдно. Звичайно, залишається відкритим питання вартості, але використання такої технології дозволить вирішити основну проблему трансплантації органів – вони не будуть відторгатися. Цілком можливо, що вже через 15-20 років можна буде надрукувати живе серце, нирку або підшлункову залозу. Вже зараз існують всі необхідні передумови і технології, потрібно їх тільки вдосконалювати.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Н. Подорванюк; А. Борисова Напечатаное здоровье [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gazeta.ru/science/2012/11/12_a_4848441.shtml
2. 3D принтеры в медицине: их настоящие и будущее [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://medicena.ru/blogpost/3d-printeryi-v-meditsine-ih-nastoyashhee-i-budushhee/>

TOUCHBASE – ВІЗИТКИ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

Романчик М. В., студент групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник – к.п.н., доцент Кірей К. О.

Миколаївський національний аграрний університет

Історія візиток налічує чимало років. Ще в сиву давнину люди користувалися візитками – це було престижно і модно, а візитки були виключно привілеями високопоставлених осіб. Сьогодні ж замовити візитки може кожен, навіть той, хто від бізнесу знаходиться дуже далеко.

Найпоширенішими на сьогоднішній день візитками є звичайні паперові візитки, на яких роздрукована контактна інформація та інші дані стосовно вашої діяльності. Для того щоб зробити візитні картки більш зручними і сучасними, розроблено велику кількість рішень. Однак ці спроби все ще далекі від ідеалу. Було навіть запропоновано взагалі позбутися візитних карток, інші розробники вирішили замінити їх QR-кодами. Ще інші створили спеціальні «візиточні» сканери CardMunch, однак і тим до досконалості треба пройти немалий шлях. Нова розробка компанії MIT під назвою TouchBase запропонувала користувачам витончене удосконалення звичних для нас візитних карток [1].

Ідея цієї візитки полягає в тому, щоб в звичайну паперову візитку вмонтувати NFC-модуль (можливо RFID). У результаті, якщо піднести візитку до смартфона і постукати по його екрану – на нього будуть передані всі записані на інформаційній носій контактні дані. Знову ж, в ідеалі – при необхідності, можна оновлювати дані. А тим, хто звик звертатися з візитними картками “по сторінці” – продукцію TouchBase Technologies можна буде вручити “звичним” способом.

Поки що проект TouchBase знаходиться на стадії розробки. Щоб залучитися фінансовою підтримкою, його було опубліковано на сайті Indiegogo. Таким чином кожен бажаючий, кому ця розробка здається перспективною, зможе вкласти кошти в цей інноваційний проект [1].

TouchBase – це звичайна собі візитка, виготовлена зі спеціального матеріалу, здатного проводити струм. Для зчитування інформації з картки, необхідно відкрити на смартфоні спеціальний додаток та прикласти її до екрану.

Як і традиційна візитка TouchBase містить всю необхідну контактну інформацію, це профілі в таких соціальних мережах, як LinkedIn, Twitter і Facebook, дані електронної пошти та телефону. На картку ви можете помістити фотографії та відео, а також Інтернет-посилання на свої резюме та портфоліо. Ще однією з переваг візитки є можливість оновлення інформації: ви можете змінювати дані, коли вам заманеться. Крім того, власник візитки завжди зможе дізнатися, хто з потенційних клієнтів переглядав його візитку. На рис. 1 наведено зразок візитки TouchBase [2].

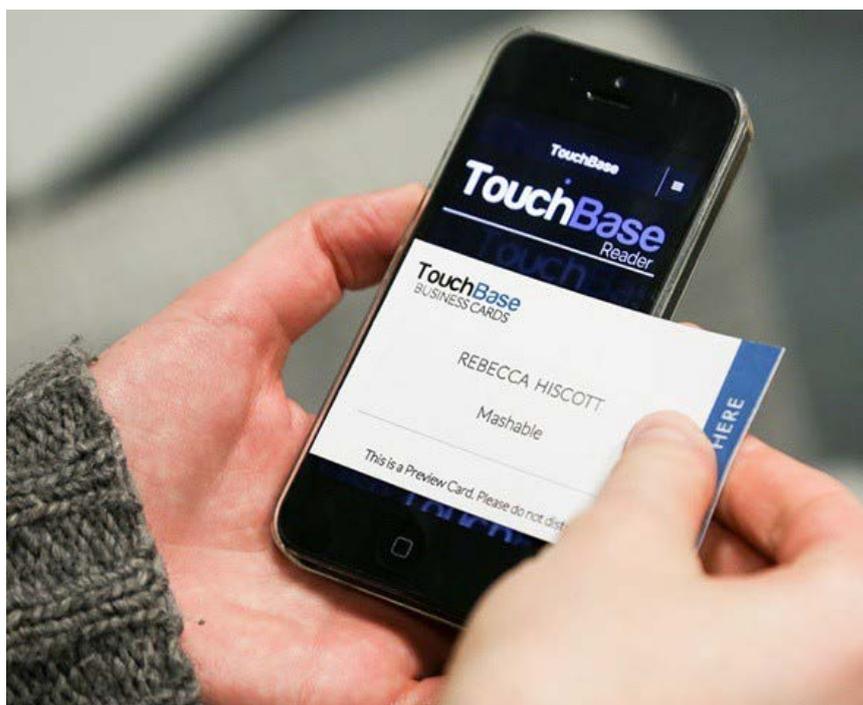

Рисунок 1 – Демо-зразок візитки TouchBase

На першому етапі передбачається продаж комплектів з 36 візитних карток за \$ 25. Однак Джонатан Вамек, студент Массачусетського технологічного інституту, що іменує себе технічним директором TouchBase Technologies, впевнений, що згодом ціну можна буде знизити [2].

На даний момент, демо-зразки, розроблені Скоттом Кірсьнером з BostonGlobeMediaPartners, працюють, проте вимагають синхронізації через веб-портал. Сай Ту Енг, генеральний директор компанії, пояснив це тим, що поки не вдається занести достатню кількість інформації на металеву підкладку всередині візитної картки.

Загалом поки проект TouchBase Technologies демонструє тільки амбіції, хоча ідея здається досить цікавою. У крайньому випадку, якщо цей проект не втілять у життя, можна буде замовити візитні картки у Кріса Томпсона з Філадельфії (штат Пенсільванія, США). Він їх робить з тонких яловичих пластин – якщо інформація перестане бути актуальною, їх можна не викидати, а з'їсти. З турботою про екологічну обстановку на земній кулі [3].

ЛІТЕРАТУРА:

1. TouchBase – візитки нового покоління [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://poglyad.com/stories/story-8877>
2. Американцы совершили переворот в деловом этикете [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://style.rbc.ru/news/luxury/2014/02/11/17792/>
3. Американцы изобрели “волшебные” визитки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fo-krasnodar.ru/amerikanti-izobreli-volshebnie-vizitki.html>

ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ WEBMONEY TRANSFER

*Тимошенко А. А., студент групи ЗЕД 2/1
Науковий керівник – к.п.н., доцент Кірей К. О.
Миколаївський національний аграрний університет*

Бурхливий розвиток Інтернет-технологій сприяв розвитку та вдосконаленню платіжних систем, зокрема, систем, заснованих на використанні електронних грошей. Найпопулярнішою з таких систем є система електронних платежів Webmoney.

В доповіді розглянуто основні етапи виникнення та розвитку системи електронних платежів Webmoney.

Свою історію Webmoney Transfer починає в 1998 році. Саме 20 листопада 1998 був здійснений перший переказ за допомогою даної системи. Але датою офіційного відкриття системи вважається 24 листопада 1998 року. Розробниками і засновниками даної електронною платіжної системи прийнято вважати ЗАТ “Комп'ютерні та інформаційні технології”. Система відразу замислювалася як р2р-осередок, такий собі “інтернет-мурашник”, де всі учасники рівні, вільно контактують один з одним і навіть вносять свій внесок у розвиток загальної справи. Саме тому символом став веселий мураха, який підморгує з System Tray та зі сторінок офіційного сайту (рис. 1).

Рисунок 1 – Символ системи Webmoney

У 1999 році WebMoney Transfer вводить систему атестатів.

У 2001 році в системі з'являються кредити, які відтепер можна давати і отримувати іншим учасникам.

У 2002 році система стала більше уваги приділяти безпеці, так як учасників стає все більше і більше, тому з'являється сервіс безпеки Security. Для активних покупців в Інтернеті створюється сервіс Merchant, що робить систему більш зручною, в плані оплат будь-яких товарів і послуг.

У 2003 році систему роблять ще більш зручною, в результаті з'являється сервіс Notify. З його допомогою користувачі дізнаються про нові повідомлення, що входять рахунках і перекладах.

У 2004 році у Webmoney стали настільки популярними, що з'явилася ідея створення мобільної версії WM.

У 2005 році виникла задумка створення показника “Business Level” (BL). Саме цей показник і визначає активність учасників: чим більше BL, тим вище активність, тим простіше отримати великий кредит у цій системі.

У 2009 році відбулися сильні зміни в клієнтських програмах WebMoney. Це і вихід нової версії Кеерер Mini з простішим управлінням. Також тепер можна поповнювати рахунки в Skype за допомогою WebMoney. Але для багатьох найважливішим стало те, що “кіпер” впровадили в популярну мережу Вконтакті. Саме останнє приносить найбільше популярності сервісу електронних платежів.

Кількість користувачів зростає. Webmoney користуються як юридичні особи, так і рядові громадяни. Проте доларами, а точніше їх електронним еквівалентом wm в системі, користуватися багатьом дуже незручно. Тоді і з'являється необхідність впроваджувати нові валюти [1]. На рис. 2 наведено перелік еквівалентів валют, що використовуються в системі Webmoney.

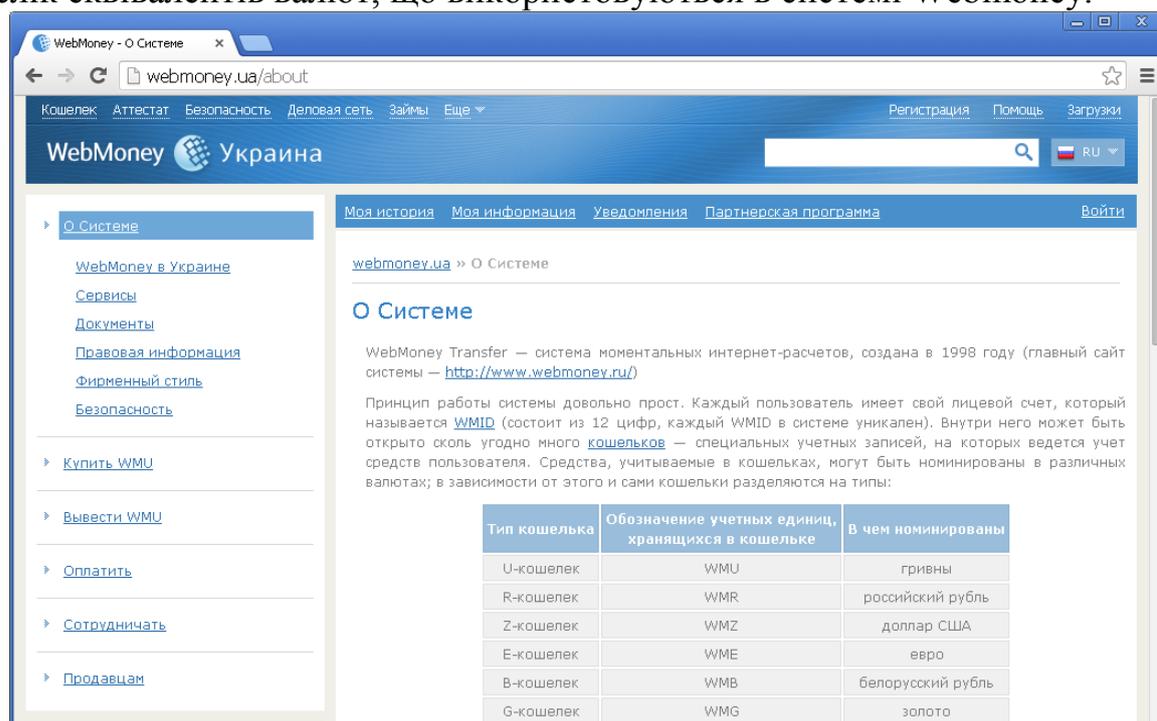

Рисунок 2 – Еквіваленти валют, що використовуються в системі Webmoney

У 2007 році Webmoney Transfer отримує банківську премію за створення кращої платіжної системи он-лайн. Проте, слід зазначити, що на території України електронні кошти не є легальними. 12 червня 2013 року Національний Банк України офіційно визнав нелегальною дію WebMoney Transfer, спираючись на те, що дана система не має ліцензію платіжної системи, а отже не має права діяти на території нашої країни. Таким чином, не дивлячись на зручність електронних коштів, їх вилучили з обороту на теренах нашої країни вже через 10 років після їх залучення. Однак на цьому еволюція системи Webmoney Transfer не зупиняється, адже компанія своєчасно реагує на зміни, як в економіці, так і в суспільстві, постійно впроваджуючи нові технології та сервіси, що полегшують роботу з цією системою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. WebMoney история возникновения и развития [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://wmr1000.ru/ps-stati/webmoney-istoriya-vozniknoveniya-i-razvitiya.htm>

ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В АГРОСФЕРІ

*Алексєєва-Юрченко М. О., студент групи А 1/1
Науковий керівник – к.п.н., доцент Нєлєпова А. В.
Миколаївського національного аграрного університету*

Статистичні данні землеробства включають показники, пов'язані з раціональним використанням і охороною земельних угідь, їх меліорацією і хімізацією, підготовкою та проведенням сільськогосподарських робіт, виробництвом і розподілом продукції землеробства, виявленням ресурсів виробництва, ефективністю та якістю робіт у цій галузі сільського господарства. Широко використовуються показники валового збору сільськогосподарських культур і їх врожайності [4]. Аналіз просторової інформації є необхідним елементом для пошуку оптимальних сільськогосподарських рішень. Географічні данні, аеро-, космічні зображення, тематичні дані по безлічі сільськогосподарських параметрів, представлені в картографічному і табличному видах, допомагають у розв'язанні задач, пов'язаних з плануванням, прогнозом, аналізом та моделюванням сільськогосподарських процесів.

Сільськогосподарське виробництво – одна з галузей, де просторова інформація (місцезрештування ділянок, що оброблюються, їх площі, характерні умови місцевості, розташування доріг) має ключове значення, і тільки фінансові можливості підприємств цієї галузі стримують впровадження сучасних ГІС в процес управління

Геоінформаційна система (англ. Geographic(al) information system, GIS) – інформаційна система, що забезпечує збір, зберігання, обробку, доступ, відображення і розповсюдження просторово-координованих даних (просторових даних). ГІС містить дані про просторові об'єкти у формі їх цифрових уявлень (векторних, растрових, квадратових та інших) [2].

Як вказує Майкл Н. ДеМерс, поняття “геоінформаційна системи” носить широкий та поки неоднорідний характер. Найбільш вдале, на його думку таке: ГІС – інструменти для обробки просторової інформації. Під інструментами маються на увазі такі підсистеми: збору, обробки, зберігання, вибору та аналізу даних; окремою підсистемою є підсистема виведення інформації, що відображає всю базу даних, або її частину в табличній, діаграмній або картографічній формі [1, с. 10-11].

Наука, яка вивчає ГІС носить назву геоінформатика. Вона охоплює низку наукових напрямів, пов'язаних з вивченням географічного простору.

Поряд з поняттям ГІС використовують термін геоінформаційні технології, ГІС-технології (англ. GIS technology), що є технологічною основою створення географічних інформаційних систем, та дозволяють реалізувати функціональні можливості ГІС.

Функції використання ГІС можна поділити на п'ять груп, при цьому перші три належать до традиційних функцій геоінформаційних технологій, останні дві – до нових, що розвинулися останнім десятиліттям.

1. Інформаційно-довідкова функція – створення і ведення банків просторово-координованої інформації, у тому числі:

- створення цифрових (електронних) атласів;
- створення і ведення банків даних систем моніторингу
- створення й експлуатація кадастрових систем

2. Функція автоматизованого картографування – створення високоякісних загальногеографічних і тематичних карт, що задовольняють сучасні вимоги до картографічної продукції.

3. Функція просторового аналізу і моделювання природних, природно-господарських та соціально-економічних територіальних систем

4. Функція моделювання процесів у природних, природно-господарських і соціально-економічних територіальних системах.

5. Функція підтримки прийняття рішень у плануванні, проектуванні та управлінні.

Проблемна орієнтація ГІС визначається спеціалізованими задачами, що обумовлюються основними професійними агротехнологічними вимогами, нагальними в конкретний проміжок часу:

- управління земельними ресурсами, земельні кадастри;
- інвентаризація і облік об'єктів розподіленої виробничої інфраструктури і управління ними;
- тематичне картографування;
- дистанційне зондування;
- гідрометеоспостереження.

Виокремимо управлінські задачі, що пов'язані з професійною діяльністю агронома:

- моделювання процесів у природному середовищі, управління природоохоронними заходами;
- моніторинг стану навколишнього середовища (агромоніторинг);
- вирішення задач оптимізації сільськогосподарського виробництва [4, с. 175-176].

За допомогою ГІС збільшується ефективність використання ґрунту, кількість врожайності культур, ефективність використання добрив.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Де Мерс, Майкл Н. Географические информационные системы. Основы. Пер. с англ. – М. : Дата+, 1999. – 489 с.
2. Словарь терминов [Електронний ресурс] / <http://www.gisa.ru/> Портал ГИС-Ассоциации – Режим доступу до ресурсу <http://www.gisa.ru/13058.html>
3. Тверезовська Н. Т. Інформаційні технології в агрономії : [навч. посіб.] / Н.Т.Тверезовська, А.В. Нелепова. – К. : «Центр учбової літератури», 2013 – 282 с.
4. Тикунов В.С. и др. Основы геоинформатики. – М. : Академия, 2004. – 352 с.

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Власенко О. М., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач, Лопушанська В. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Із розвитком інформаційних технологій перед суспільством постала важлива проблема, яка полягає у створенні перспективної нової освіти, що має підготувати суспільство до життя у нових умовах. Цим пояснюється виникнення нової форми навчання – дистанційної.

Для забезпечення вдалого проектування, розвитку та впровадження дистанційної системи навчання необхідно створити відповідну інфраструктуру відповідних освітніх закладів, провести підготовку викладачів та студентів. Важливою складовою дистанційного навчання є його реалізація за допомогою використання інформаційних технологій, а саме системи управління навчанням (з англ. LearningManagementSystem).

Зрозуміло, що в основі дистанційної освіти закладені принципи та особливості традиційних форм навчання, окрім того, додано нові особливості, які полягають у використанні інтернет-технологій для доступу до навчальних матеріалів, інтерактивної взаємодії між студентами тощо.

Принцип креативності характеру пізнавальної діяльності: за допомогою інтерактивних технологій креативний характер дистанційного навчання може реалізуватися за рахунок суперництва та змагання великої кількості студентів, що підвищує їх творчий потенціал.

Дидактичний принцип відповідності фундаментальності навчання пізнавальним потребам особи, яка навчається, цей принцип полягає в тому, що навчання вважається фундаментальним, якщо воно орієнтується на визначення основ та залежностей між різноманітними процесами навколишнього середовища. Принцип висуває такі вимоги до студента: висока мотиваційна потреба; прагнення до власного розвитку; корекції та самокритики; спрямованість особистості до досягнення поставленої мети.

Принцип вільного вибору інформації, яка отримується шляхом визначеної діяльності: не існує єдиного ідеального інформаційного джерела, навчання стосується безпосередньо не інформації, а шляхів її отримання, перетворення та опрацювання.

Оскільки у дистанційному навчанні відсутній безпосередній контакт аудиторії та викладача, сформульовано принцип віртуалізації навчання: використання мультимедійного видання, відеоролики, відео конференції, ілюстраційні матеріали тощо.

Інформаційні технології повинні робити доступним контакт викладача та студента, а також контакт студентів між собою – принцип інтерактивності.

Основні функціональні можливості, які повинні забезпечувати сучасні системи дистанційного навчання: доступ до навчального контенту, забезпечення

зручних засобів адміністрування, надання засобів комунікації між користувачами курсу, формування звітів, інтеграція системи з різноманітними інформаційними системами тощо.

Переваги дистанційного навчання: свобода і гнучкість; індивідуальність; створення власного графіка навчання; навчання інкогніто; отримання освіти інвалідами та людьми з різними відхиленнями: навчання людей різних вікових груп; просте формування віртуальних спільнот

Недоліки дистанційного навчання: немає прямого очного спілкування між студентами та викладачем; необхідна наявність відповідного технічного та програмного забезпечення; високі вимоги щодо адміністрування процесу; проблема аутентифікації користувача при перевірці знань; великі затрати на проектування та створення системи дистанційного навчання та його впровадження.

Тимчасові труднощі щодо впровадження дистанційної освіти: недостатні навички роботи за комп'ютером викладачів та студентів; невелика кількість методичних матеріалів; недостатній розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури в Україні; проблема пошуку кадрів; невеликий відсоток тих, хто завершив курси.

Сьогодні широко використовується велика номенклатура систем дистанційного навчання.

ATutor – модульна система дистанційним керуванням навчання з відкритим кодом. Поширюється на основі GNUGeneralPublicLicense.

Claroline-платформа дистанційного навчання та електронної діяльності з відкритим кодом. Аналогічно ATutor поширюється на основі GNUGeneralPublicLicense. Сумісна з такими ОС, як Linux, MacsWindows/Live@EDU–система дистанційного навчання, виконана з використанням технології ActiveServerPagesна платформі Microsoft.

eFrontе новим поколінням систем електронного навчання, яка об'єднує в собі функції системи управління навчанням та системи створення та управління навчальних матеріалів.

Moodle (ModularObject-OrientedDynamicLearningEnvironment) – пакет модульного програмного забезпечення з відкритим кодом (ліцензія GNUGPL), який призначений для курсів дистанційного навчання та web-сайтів, орієнтована на взаємодію між викладачем та студентом.

SharePointLMS – системадистанційного навчання, розроблена на потужній багатофункціональній платформі MSOfficeSharePointServer 2007. На відміну від попередніх, система є платною.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : [навч. посібник] / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с.
2. SmartEducation: все про корпоративне навчання персоналу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.smart-edu.com/tehnologii-distantcionno-go-obucheniya.html>.
3. Каленіченко Л. І. Заочне та дистанційне навчання: порівняльний аналіз / Л. І. Каленіченко // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 4 (47). – С. 47.

БОРТОВІ КОМП'ЮТЕРИ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ ТЕХНІЦІ

*Великоіваненко В. С., студент групи М 5/1
Науковий керівник – старший викладач Борян Л. О.
Миколаївський національний аграрний університет*

Використання сучасної техніки багато в чому визначає рівень сільськогосподарського виробництва. Комп'ютеризація та розвиток інформаційних систем відкривають нові можливості підвищення продуктивності та якості виконання робіт в агропромисловому комплексі (АПК). Сьогодні в техніці для забезпечення кращої роботи в полі використовують бортові комп'ютери.

Бортовий комп'ютер – являє собою цифровий пристрій, здатний виробляти певні обчислювальні операції на підставі даних, які надходять від різних датчиків встановлених в самих різних і важливих точках техніки.

Особливістю зернозбиральних комбайнів є порівняно нетривалий час їх використання протягом року (від 160 до 200 год.). Для досягнення економічної рентабельності застосування цих технічно складних і дорогих сільськогосподарських машин, основною необхідністю є їх високоефективна експлуатація, скорочення простоїв і виключення випадків порушення технологічного процесу.

Виконанню цих вимог багато в чому може сприяти застосування сучасних бортових комп'ютерів. Даний пристрій виконує кілька функцій: сигналізує про зниження частоти обертання приводів найбільш важливих робочих органів; інформує комбайнера про швидкість руху і втрати зерна; обчислює ряд експлуатаційних показників роботи комбайна. Маючи в своєму розпорядженні всю сукупність вище переліченої інформації, комбайнер може оперативної змінювати режим роботи комбайна з метою досягнення максимальної ефективності. Важливо, що бортовий комп'ютер дозволяє комбайнеру перед збиранням налаштувати на оптимальний режим такі робочі органи машини, як молотильний барабан, вентилятор і решета очистки, а також вибрати раціональну швидкість руху. На моніторі можна слідкувати за втратами зерна і його очищенням, також за рівнем дроблення зерна в залежності від оборотів молотильного барабана.

У тракторах за допомогою дротів, які передають цифрові дані на бортовий комп'ютер, можна з'єднувати системи, які керують двигуном, коробкою передач, гідравлічним підйомником, привідними осями коліс. З бортовим комп'ютером можуть одночасно працювати керуючі та контрольні системи, що знаходяться на агрегованих з трактором машинах.

Застосування бортових комп'ютерів на обприскувачах забезпечує потрібну кількість внесення робочого розчину препарату і підтримки ним у межах агротехнічних вимог незалежно від рельєфу і мікрорельєфу поля (при русі на підйом, зверху і поперек схилу), швидкості руху агрегату, тиску в гідросистемі

обприскувача, а також за різної вологості ґрунту. Обприскувачі, обладнаних бортовими комп'ютерами, в середньому витрачають на 10% менше пестицидів порівнянні із звичайними обприскувачами.

На території Миколаївської області працюють такі сільськогосподарські гіганти, як С-Росток та Нібулон. Основною діяльністю компанії С-Росток є вирощування овочів. В даній компанії майже 70% закордонної техніки, в якій застосовуються бортові комп'ютери, що щорічно економить тисячі гривень. В компанії Нібулон зернові збираються найновішою технікою в якій також присутні бортові комп'ютери.

Отже, бортовий комп'ютер має велике значення в сільському господарстві за його допомогою, здійснюється управління і контроль робочих органів і конструкцій. Завдяки цьому, значно збільшується якість прибирання зерна і знижуються витрати часу на непродуктивні операції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бортовий комп'ютер для комбайна [Електронний Ресурс] : – Веб-сайт. – Режим доступу : <http://madein.dp.ua/view.aspx?type=ja&lang=1&jaid=703>. Дата останнього доступу: 11.03.2014. – Назва з екрану.

2. Тенденції та перспективи розвитку бортових комп'ютерів для сільськогосподарських тракторів [Електронний ресурс] : Веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.beloveg.ru/art/art05.htm>. Дата останнього доступу: 11.03.2014. – Назва з екрану.

3. Багатофункціональні бортові комп'ютери [Електронний ресурс] : – Веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.grader-a.ru/mnogofunkcionalnye-bortovyye-kompyutery.html>. Дата останнього доступу: 11.03.2014. – Назва з екрану.

4. Бортові комп'ютери обприскувачів [Електронний ресурс] : Веб-сайт. – Режим доступу : <http://agrosev.narod.ru/page149itemid1215number40.htm>. Дата останнього доступу: 11.03.2014. – Назва з екрану.

5. Бортовий комп'ютер Торреґ 4500 [Електронний ресурс] : Веб-сайт. – Режим доступу : <http://bizonagro.ru/ru/technics/catalog/model/151/>. Дата останнього доступу: 11.03.2014. – Назва з екрану.

УДК 631.173

ЗАСТОСУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПОЗИЦІОНУВАННЯ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Мачко Д. В., студент групи М 5/1

Науковий керівник – старший викладач Борян Л. О.

Миколаївський національний аграрний університет

У наш час новітні технології та останні досягнення науки використовуються практично у всіх областях людської діяльності і сільське господарство не є винятком.

Все більше господарств починають використовувати сучасну сільськогосподарську техніку, оснащену навігаційними системами, які

використовують для своєї роботи сигнали супутників GPS/ГЛОНАСС, що дозволяють підвищити ефективність використання сільськогосподарської техніки.

Метою даної роботи є показ універсальності застосування системи глобального позиціонування в повному циклі вирощування сільськогосподарських культур.

Великі території, що зайняті сільськогосподарськими угіддями, досить складно контролювати через нестачу точних карт, нерозвинену мережу пунктів оперативного моніторингу, наземних станцій,

Крім того, в силу різного роду природних процесів, відбувається постійна зміна кордонів посівних площ, характеристик ґрунтів та умов вегетації на різних полях і від ділянки до ділянки.

Всі ці фактори перешкоджають отриманню об'єктивної, оперативної інформації, необхідної для констатації поточної ситуації, її оцінки та прогнозування, а без цього практично неможливі збільшення виробництва сільськогосподарської продукції, оптимізація використання земель, прогнозування врожайності, зменшення витрат та підвищення рентабельності.

Рішення цих взаємозалежних задач можливо за рахунок застосування спеціалізованих технічних засобів і програмного забезпечення. Всі апаратні засоби точного землеробства базуються на GPS навігації, вимірів, що виконуються, і реєстрації показів датчиків.

Точне землеробство починається зі складання електронних карт полів, що дають можливість вести облік і контроль всіх сільськогосподарських операцій, оскільки опирається на точні знання площ полів, довжини доріг, інформації про поля й ін.

Карти полів становлять основу для одержання структури сівозміни й слугують для оптимізації виробництва з метою одержання максимального прибутку, а також раціонального використання всіх ресурсів, що беруть участь у виробництві. Електронні карти полів дають можливість точно вести планування, облік і контроль всіх сільськогосподарських операцій, оскільки опираються на об'єктивні розміри площ полів, довжину доріг й інших об'єктів, нанесених на неї в процесі створення.

За допомогою ґрунтового аналізу і пробовідбірників встановлюється вміст поживних речовин у ґрунті, необхідних рослині для здорового росту й розвитку. Результати аналізу визначають вид і норму внесених добрив – один з найважливіших факторів, що впливає на успіх сільськогосподарського виробництва. Пробовідбірники покликані автоматизувати й багаторазово прискорити процес відбору проб і зразків ґрунту для їхнього наступного аналізу й створення електронної карти розподілу хімічних речовин у ґрунті.

Диференційоване внесення рідких і твердих добрив та отрут, а також поливні операції по полю у відповідності з технологічною картою з метою зменшення витрати добрив і збільшення врожайності забезпечуються системами диференційованого внесення. На підставі аплікаційних карт і карт урожайності полів система диференційованого внесення забезпечує автоматичне управління дозаторами через мобільний термінал агрегату.

Застосування датчиків врожаю забезпечує визначення врожайності й вологості зерна з одиниці площі з урахуванням місцеположення комбайна й нерівностей поля. Система може встановлюватися на будь-який комбайн. Позитивний ефект від впровадження системи – зменшення кількості добрив і хімікатів, що розкидають на полях, за рахунок складання технологічних карт для обприскувачів і розприскувачів з урахуванням карт агрохімічних аналізів і карт уржайності.

Системи паралельного водіння на базі GPS навігації - технічно досконала й економічно вигідна технологія для сучасних сільськогосподарських машин. Головна ідея полягає в тому, щоб при ґрунтообробних і посівних операціях звести до мінімуму перекриття й пропуски між сусідніми загонками й при цьому зробити витрати лише на обладнання й швидке навчання. При цьому паралельні лінії можуть бути як прямими, так і кривими.

Таким чином, використання новітніх технологій, зокрема системи глобального позиціонування дозволяє інтенсифікувати сільськогосподарське виробництво, тобто підвищити врожайність, збільшити продуктивність вирощуваних культур, знизити рівень внесення мінеральних добрив та пестицидів, тим самим поліпшуючи екологічну ситуацію, і звичайно також підвищити ефективність використання виробничих фондів та оборотних коштів, підняти престижність професій у сільському господарстві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Виноградов Б. В. Аэрокосмический мониторинг экосистем / Б. В. Виноградов. – М. : Наука, 1984. – 283 с.
2. Геоінформаційна система моніторингу для сільськогосподарського підприємства / [Шелестов А. Ю. [та ін.] // Наукові праці ДонНТУ. Серія “Інформатика, кібернетика та обчислювальна техніка”. – 2011. – № 13(185). – С. 121–125.
3. Довгий С. О. Інформація аерокосмічного землезнавства / С. О. Довгий, В. І. Лялька. – К. : Наукова думка, 2001. – 285 с.

УДК 631.173

СИСТЕМИ ТЕХНІЧНОГО ЗОРУ

Шатохін М. Ю., студент групи М 5/1

Науковий керівник – старший викладач Борян Л. О.

Миколаївський національний аграрний університет

Комфортні автомобілі з вбудованими системами круїз-контролю вже зараз випускаються мільйонами. Але це тільки початок. У нас є шанс забути про пробки, передчасної сивини за кермом з педалями. Технічний зір, або здатність робота усвідомлювати навколишню дійсність – це ключ до створення повноцінних штучних помічників: від роботів-автомобілів до хатніх робітників.

Направити в мозок робота інформацію про навколишній світ пів справи, головне навчити машину розшифровувати “побачене”. Сучасні роботи важко розрізняють обличчя та знаки дорожнього руху, а завтра можуть як мінімум на порядок перевершити можливості людини.

Машинний зір - це застосування комп'ютерного зору для промисловості і виробництва. У той час як комп'ютерний зір – це загальний набір методів, що дозволяють комп'ютерам бачити, областю інтересу машинного зору, як інженерного напрямку, є цифрові пристрої введення-виведення та комп'ютерні мережі, призначені для контролю виробничого обладнання, таких як роботи-маніпулятори або апарати для вилучення бракованої продукції. Машинний зір є підрозділом інженерії, пов'язаної з обчислювальною технікою, оптикою, машинобудуванням та промислової автоматизацією. Одним з найбільш поширених додатків машинного зору – інспекції промислових товарів, таких як напівпровідникові чіпи, автомобілі, продукти харчування та лікарські препарати. Люди, які працювали на складальних лініях, оглядали частини продукції, роблячи висновки про якість виконання. Системи машинного зору для цих цілей використовують цифрові і інтелектуальні камери, а також програмне забезпечення яке обробляє зображення для виконання аналогічних перевірок.

Системи машинного зору запрограмовані для виконання вузькоспеціалізованих завдань, таких як підрахунок об'єктів на конвеєрі, читання серійних номерів або пошук поверхневих дефектів. Користь системи візуальної інспекції на основі машинного зору полягає у високій швидкості роботи зі збільшенням обороту, можливості 24-годинної роботи і точності повторюваних вимірювань. Так само перевага машин перед людьми полягає у відсутності стомлюваності, хвороб або неуважності. Тим не менше, люди володіють тонким сприйняттям протягом короткого періоду і більшою гнучкістю в класифікації та адаптації до пошуку нових дефектів.

Комп'ютери не можуть “бачити” таким же чином, як це робить людина. Фотокамери не еквівалентні системі зору людини, і в той час як люди можуть спиратися на здогадки і припущення, системи машинного зору повинні «бачити» шляхом вивчення окремих пікселів зображення, обробляючи їх і намагаючись зробити висновки за допомогою бази знань і набору функцій таких, як пристрій розпізнавання образів. Хоча деякі алгоритми машинного зору були розроблені, щоб імітувати зорове сприйняття людини, велика кількість унікальних методів були розроблені для обробки зображень і визначення відповідних властивостей зображення.

Отже системи технічного зору є невід'ємною частиною сучасного прогресу. Без них вже не працює жодна велика фабрика або різні промислові конвеєри. Системи технічного зору це наше майбутнє.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Технічний зір [Електронний ресурс] : – Веб-сайт. – Режим доступу : http://ru.wikipedia.org/wiki/машинное_зрение. Дата останнього доступу: 11.03.2014. – Назва з екрану.
2. Перспективи машинного зору [Електронний ресурс] : – Веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.mirf.ru/Articles/art2170.htm>. Дата останнього доступу: 11.03.2014. – Назва з екрану.
3. Системи технічного зору OMRON [Електронний ресурс] : – Веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.compel.ru/lib/na/2013/1/3-nuzhen-glaz-da-glaz-sistemyi-tehnicheskogo-zreniya-omron-v-pishhevo-y-promyishlennosti/>. Дата останнього доступу: 11.03.2014. – Назва з екрану.
4. Системи технічного зору Cam pilot [Електронний ресурс] : – Веб-сайт. – Режим доступу : <http://claas.ua/cl-pw-ru/produkte/easy/lenksysteme/optische-lenksysteme/cam-pilot>. Дата останнього доступу: 11.03.2014. – Назва з екрану.

УДК 008.2

APPLE – ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ

Пилипенко А. С., студент групи М 2/1

Науковий керівник – викладач Мигович С. М.

Технологіко-економічний коледж

Миколаївський національний аграрний університет

Наша ера – ера технологій. У час технологічного вибуху, є дуже багато популярних та конкурентних корпорацій, у яких основне завдання вразити покупця інновацією, надати такий матеріал якого не має, поки що, у інших, який завоює серця користувачів. Apple відзвітувала про фінансові результати за останній квартал. Були поставлені нові рекорди продажу iPhone, що перевершили очікування. І взагалі, компанія впевнено заявила, що все у неї йде добре. Дивна річ, але в пресі, серед аналітиків та акціонерів переважають занепадницькі настрої. Немає ні інновацій, ні перспектив, конкуренти наступають по всіх фронтах. Але так відбувається не вперше. Виявляється, дуже схожа ситуація була в 2006 році. Це дає нам змогу зрозуміти те, що компанія, яка зарекомендувала себе у своїй сфері, має деякий час після успіху, для підготовки матеріалу і його втілення.

Відносини між Apple та SAMSUNG настільки загострились, що їхнє партнерство стоїть під великим питанням.

До найближчого часу саме SAMSUNG поставляв чіпи для iPad і iPhone, але зараз через TSMC (тайванська компанія, яка займається вивченням та виготовленням напівпровідникових виробів) тестує чіпи нового покоління А6. Якщо ці дійсно так, то SAMSUNG може загубити багатоміліардне замовлення, котре передає TSMC.

С появою портативних пристроїв Apple, початок яким поклав iPod, був відкритий магазин додатків – AppStore. У магазині існує безліч додатків, які

щодня оновлюються і додаються. Розробники дуже активно пишуть свої додатки для iPhone і iPad, вважаючи ці продукти дуже перспективними на ринку. Кількість додатків в цьому магазині серйозно обходить Android і OviStore. Звичайно, ці програми не безкоштовні. Але хакери знайшли спосіб завантаження зламаних додатків абсолютно безкоштовно, шляхом злому, який отримав назву Jailbreak. За допомогою нього можна завантажувати зламани додатки абсолютно безкоштовно, які поширюють багато сайтів в інтернет.

Перша модель – Apple][(канонічний запис), створена в 1977 р., мала адресний простір у 64к, з який 16к було зарезервовано під системне ПЗУ, а 48к доступно для ОЗУ. У базовій комплектації мав 4к ОЗУ та 4к ПЗУ, у якому розміщлася програма системного монітора і IntegerBasic (Basic для цілочислових операцій). У Apple][малося 8 слотів розширення, сім з який використовувалися для установки контролерів різних зовнішніх пристроїв, а восьмий (точніше нульовий) дозволяв установити додаткове чи альтернативне ПЗУ. Це був, мабуть, перший комп'ютер, що пропонував підключення кольорового монітора, у якості якого повинен був використовуватися телевізор, що сприймає низькочастотний відеосигнал у форматі NTSC (стандартний для США).

ЛІТЕРАТУРА:

1. What will your verse be? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apple.com/> – Заголовок з екрану.

2. Apple [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ru.wikipedia.org/wiki/Apple> – Заголовок з екрану.

УДК 636.175

ЧІПУВАННЯ ТВАРИН

Кулікова С. С., студент групи Р 2/1

Науковий керівник – викладач Мигович С. М.

Технологічно-економічний коледж

Миколаївський національний аграрний університет

Через неухважність господарів, губиться велика кількість тварин. Країни Європейського Союзу (ЄС) активно борються з цією проблемою. З 3 липня 2004 року на території Європейського Союзу застосовується Регламент Ради та Європейського парламенту ЄС № 998/2003 (журнал ЄС L 146 від 13.06.2003 р.). Основним його нововведенням є: обов'язковість ідентифікації тварини, тобто кожна тварина повинна мати імплантований мікрочіп або виразне клеймо. При цьому таврування буде прийматися протягом 8 років, а потім єдиним ідентифікатором залишиться тільки мікрочіп.

Таврування (мічення сільськогосподарських тварин) – позначка умовним позначенням або цифрою сільськогосподарських тварин (в т.ч. хутрових звірів).

Таврування дозволяє проводити облік поголів'я, відрізнити одну особину від іншої, встановлювати приналежність тварини до певного господарства. Але, якщо порівнювати таврування з чіпуванням, то мічення сільськогосподарських тварин дуже поступається першому, за багатьох причин. По-перше, немає сприятливих умов для проведення таврування. Якщо чіпування проводять в спеціалізованих клініках, в санітарних умовах, то таврування проводиться на відкритому просторі з дотриманням мінімальних санітарних норм. По-друге, в тавруванні відсутня система ідентифікації номерів тварин. Якщо в чіпуванні створена велика база даних, куди заноситься вся інформація про такі ідентифікаційні номери, то в тавруванні номер тварини вноситься в інвентарну книгу. Це дуже незручно, адже такі книги ведуться вручну, а отже можна з легкістю загубити таку інформацію. По-третє, недоліком таврування є недовговічність міток, тому періодично інвентарні номери необхідно відновлювати. В чіпуванні ж такий чіп слугує тварині на протязі всього життя. По-четверте, таврування – це дуже болісна процедура, яка завдає фізичну та психологічну травму тварині. Існує дуже велика кількість способів таврування:

1) татування на вухах; робиться татуювальними щипцями, якими проколюють шкіру з відповідними цифрами, а потім зафарбовують незмивною фарбою;

2) вищипи на вухах – роблять за принципом вищипування цифр спеціальним ключем.

3) біркування – прикріплення до вух металевих або пластмасових сережок (бірок) з витиснутими на них цифрами;

4) таврування гаряче – випалювання розжареним металевим клеймом (на лопатці) або спеціальним електричним приладом (на рогах) номера, або знаку (тавра);

5) таврування холодне – мічення охолодженим (до -79°C або до -196°C) металевим тавром;

б) кільцювання – надягання металевих або пластмасових (інколи кольорових) кілець з номерами на ноги (застосовується в птахівництві, інколи у вівчарстві).

Я вважаю, що проводити таврування не гуманно по відношенню до живих істот. Тому саме чіпування, на мою думку, повинно стати єдиною із можливих процедур ідентифікації тварин, адже цей спосіб не несе жодної загрози тварині. Мікрочіп є одним із сучасних елементів інформаційних систем в XXI столітті.

Такий імплантований мікрочіп несе в собі всю інформацію про тварину: хто господар (ІПБ), країна, адреса, данні про тварину, її медична картка, кличка, порода і т.д. Усі дані з мікрочіпу додатково вносяться до бази даних (БД). У світі існує декілька баз даних, де зберігається інформація про домашніх тварин ("Enimal AD" (RU), Tracer (UA), Petlog (UK), Animal Data (AT), Animal Control (AT), Petcard (AT) та ін.). Найпоширеніша БД – "Enimal AD" [1].

Чіпування потрібно для того, щоб забезпечити безпеку для тварини: вберегти її від крадіжки (особливо цінних племінних тварин), а також забезпечити легкий пошук тварини, якщо вона загубилась.

Мікрочіп є носієм унікального п'ятнадцятизначного цифрового коду. Складовими частинами мікрочіпу є: приймач, передавач, блок пам'яті (для зберігання коду, укладеної в капсулу з біосумісного скла), та многовиткова антена[1]. За розміром він подібний до рисової зернини, довжиною 11,5 мм, діаметр 3 мм. Для зчитування інформації з мікрочіпа використовуються сканери, що відповідають міжнародному стандарту ISO[1]. Це дозволяє зчитувати різні типи чіпів. Електронна мікросхема (мікрочіп) в оболонці з біосумісного скла імплантується під шкіру тварини. Чіп вводиться за допомогою спеціально одноразового аплікатора, який продається в упаковці разом з мікрочіпом[1]. Мікрочіп не впливає на самопочуття тварини. Така процедура подібна до звичайної ін'єкції. Мікрочіп потрапивши під шкіру, протягом 5-7 днів оточується-тканинною капсулою, яка не дає чіпу переміщуватись [1]. Втратити або пошкодити мікрочіп неможливо, так як він стає частиною підшкірного шару.

Особливістю такого мікрочіпа є те, що він може знаходитися в організмі тварини на протязі всього її життя і не потребує повторного введення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ветеринария – Необходимые процедуры “Чипирование” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rushorek.ru/veterinariya/neobhodimie-procedury/1153-chipirovanie> – Заголовок з екрану.
2. Мічення сільськогосподарських тварин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vseslova.com.ua/word/Мічення_сільськогосподарських_тварин-64844u – Заголовок з екрану.

УДК 004.716

LI-FI – ТЕХНОЛОГІЯ МАЙБУТНЬОГО

Шишлов І. А., студент групи М 2/1

Науковий керівник – викладач Мигович С. М.

Технологічно-економічний коледж Миколаївського НАУ

Початок 21 століття характеризувався втіленням нових технологій, які не були втілені в 20 столітті з тих чи інших причин. Людство 21 століття все більш і більш потребує нових технологій та їхнього удосконалення. А якою ж зараз є сама розповсюджена технологія у світі? Насправді це є інтернет технології. Мільйони людей по всьому світі використовують цю технологію. Спілкуються у соц. мережах та використовують різноманітні інтернет ресурси. Але ж без певного устаткування дана мережа не буде функціонувати. Зараз в світі існує декілька способів підключення до світової мережі – це і зв'язок 3G-технології бездротової передачі даних Wi-Fi, провідниковий та супутниковий зв'язок, технологія GPRS/EDGE та інші.

Беручи до уваги недоліки популярної у всьому світі технології Wi-Fi (безпека підключення, досить невелика швидкість передачі даних, невеликий радіус точки доступу), ми можемо вказати на перспективи розвитку більш надійної технології Li-Fi.

Технологія Li-Fi набуває дуже високої популярності. Раніше ми тільки могли собі уявляти такі розробки у фантастичних фільмах і книжках. Нова технологія бездротової передачі даних (“light” – “світло” и “fidelity” – “точність”) дозволяє використовувати дешевий і надійний спосіб підключення до глобальної мережі інтернет, за допомогою спеціальних світових діодів практично з любого місця. Проект в рамках якого вивчається інноваційна технологія запроваджений університетами Оксфорду, Кембріджу, Единбурга, а його фінансування здійснюється британською асоціацією досліджень в області фізичних та інженерних наук. Вчені заявляють, що технологія Li-Fi може розвивати швидкість передачі даних до 10 Гбит/с. Це підтверджується лабораторними випробуваннями. Середня швидкість передачі інформації з використанням мікросвітлодіодної лампи за звичайних умов складає 3,5 Гбит в секунду. При цьому передача даних здійснюється окремо через три основних кольори які складають білий колір – це синій, зелений та червоний кольори. А це означає, що разом ці канали можуть передавати до 10 Гб/с.

Розглянемо більш детально принцип роботи, та перспективи розвитку.

Насамперед в розробці використано маленькі світлодіодні лампи які випромінюють світло паралельно одна одній, і таким чином збільшують кількість даних, які можна передавати за один раз. Світло є лиш однією зі складових частин електромагнітного спектру які може бачити людське око. Видиме світло також має свою частоту, і ця частота наприклад з частотою Wi-Fi помножена в 100 тисяч разів. Цей факт відкриває перед нами дуже велику перспективу – використання світла в якості носія Wi-Fi сигналу може не тільки збільшити пропускну здатність передачі даних за секунду, а й не допустити зменшення сили цього сигналу в порівнянні з простими Wi-Fi мережами, де продуктивність залежить від того скільки користувачів підключені до однієї точки доступу.

Важливим недоліком, насамперед, є те, що це світло може буди дратуючим для очей. Тим не менш навіть цю проблему вдасться подолати, тому що мерехтіння світла проходить в декілька мільярдів разів на секунду і наше око просто не буде його сприймати. Але все одно воно негативно впливає на зір. Другим недоліком є те що приймач світла повинен знаходитись у межах подачі світла.

В даний час розробка проходить модернізацію в напрямку удосконалення. Вчені, що працюють над технологією, збільшують частоту мерехтіння світлових діодів таким чином, щоб око зовсім не мало змоги його бачити.

Також проходять випробування над збільшенням радіусу світлових потоків та над комплектуючим обладнанням, більше уваги приділено технічним параметрам світлових діодів.

Технології не стоять на місці і навіть недоліки усіх таких розробок модернізуються, удосконалюються, і підлаштовуються під потреби користувача.

ЛІТЕРАТУРА:

1.Технология передачи данных видимым светом Li-Fi может прийти на мобильные устройства раньше, чем ожидалось [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://itc.ua/news/tehnologiya-peredachi-dannyih-vidimyim-svetom-li-fi-mozhet-priyti-na-mobilnyie-ustroystva-ranshe-chem-ozhidalos/> – Заголовок з екрану.

2.Li-Fi обещает революцию в передаче данных [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.macdigger.ru/macall/internet-iz-lampochki-li-fi-obeshhaet-revolyuuciyu-v-peredache-dannyh.html>– Заголовок з екрану.

3.Интернет из лампочки: Li-Fi устроил революцию в передаче данных: [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ntv.ru/novosti/711216/#ixzz2wZzvz59>– Заголовок з екрану.

УДК 004.62

GOOGLE. І ЦЕ ПОШУКОВИЙ ГІГАНТ?

Мелкіян А. О., студент групи О 2/1

Науковий керівник – викладач Белова С. А.

Технолого – економічний коледж

Миколаївський національний аграрний університет

У наш час згадуючи про цю компанію, ви в першу чергу повинні згадувати систему пошуку, якою користуються мільярди людей. Зважаючи на те, що на Google доводиться близько 70% усіх пошукових запитів в Інтернеті (або близько 85% англомовного світу), це не дивно. Зрештою, пошукова система Google настільки відома, що компанія навіть заслужила місце в словнику повсякденної мови.

Метою даної роботи є показ універсальності застосування пошукової системи Google.

В Google є й інші продукти, як Maps, Google+ або Blogger, але вони несуттєві в загальній схемі в порівнянні з пошуком. Втрата Google кардинально змінить наше суспільство, знайти альтернативу буде дуже важко. Але якщо зникне пошук Google, буде набагато болючіше. Думаю що суспільство, яким ми його знаємо, без розвідувача Google кардинально зміниться.

Страшно усвідомлювати, що в одного-єдиного сервісу є такий вплив. Адже якщо Google захоче, завтра компанія може відключити пошук. Хоча система пошуку залишається важливою частиною нашого життя, вона є самостійною особою, яка являє собою запоруку успіху й падіння Google. Без Google звільнила б більшу частину своєї робочої сили або втрачала б мільярди доларів у рік. Якщо отримуємо всього 91% доходу з єдиного джерела – це украй небезпечна річ. Незважаючи на шалені прибутки, Google ходить по лезу ножа. Ринок показу онлайн-реклами не буде існувати вічно тому компанія повинна щось робити й швидко.

Диверсифікованість. Якщо позначити одним словом те, що потрібно зробити Google, то це буде диверсифікованість. Компанії потрібно розробити нові джерела доходу. Як неважко помітити, майже всі ресурси Google (крім Apps) заробляють гроші на показі реклами, яка управляється програмами Adsense і Doubleclick. Google Apps місячні підписки, що продають, на бізнес-версії Gmail, Docs, Calendar і Drive – це гарний початок, але компанії потрібно більше.

Масштаб проблеми, можна визначити із таких статистичних цифр. Доходи Google у минулому кварталі склали 14,9 мільярда доларів. 91% від них, тобто 12,54 мільярда, виручені з реклами. Інші 1,23 мільярда доларів відходять до “іншого виторгу Google”, по більшій частині з передплат на Google App. Android, незважаючи на відвантажені 200 мільйонів смартфонів в 2013 році, приносить копійки. До кінця 2012 року, за різними оцінками, Google виручив тільки 550 мільйонів доларів з Android-Обладнань і майже 2 мільярди з обладнань на ios. Ці цифри значно змінилися в 2013 році, але факт залишається фактом – Android не приносить великих грошей. Звичайно, це не означає, що Google не намагається диверсифікувати. Насправді, Google славиться своїм знаменитим підходом і привело до того, що компанія управляє набором безкоштовних продуктів і сервісів. Тобто ніщо із цього не дає грошей, а зміст вимагає великих вкладень.

Куди це заведе Google? Звичайно, роботи. Google ніколи не боявся використовувати свої величезні грошові резерви на придбання нових продуктів і персоналу. Doubleclick і Admob, коштували Google чималих грошей. Youtube був придбано за 1,65 мільярда доларів. Motorola Mobility обійшлася в 12,5 мільярди доларів. Це приводить нас прямо до Google X. Майже всі недавні придбання Google були складені в Google X, де трудиться команда інноваторів і підприємців, очолювана співзасновником Google Сергієм Брином. Він буде перетворювати новоявлені технології й таланти в гроші. Google X – це секретний об'єкт, розташований приблизно в кілометрі від основного корпусу Google, у якому розробляються научно-фантастичні технології, які, у свою чергу, будуть перетворені в комерційні продукти й розв'язку. Найвідоміші проекти на сьогоднішній день – це самокеровані автомобілі, Google Glass і розумні контактні лінзи для діабетиків, які можуть вимірювати рівень цукру в крові прямо в оці. Говорять, Google X працює над сотнею проектів, які практично ніяк не перетинаються з основним курсом розвитку компанії.

Питання в тому, яким він буде? Майбутнє Google – не пошук. Хоча в Google багато готівки, 3,2 мільярди доларів, виложених за Nest, – це досить велика сума, але це велике придбання. Бренд домашньої автоматизації Nest – це виразно те, чим зацікавилася компанія. І хоча із продажу розумних обладнань для будинку можна витягти користь, але для Google Nest можливість збору величезну кількість інформації. Деякі вважають, що сильною стороною Google є обробка більших обсягів даних і перетворення їх у кошовні послуги. Напевно Nest працює над іншими розв'язками, які перетворюють дурні обладнання у вашому будинку в розумні. Можливо, з'явиться який-небудь енергетичний вузол Nest, до якого будуть підключатися інші обладнання. З такого роду даними

Google буде знати практично все про наше життя, що дозволить йому з легкістю перетворити це в гроші за рахунок продажу реклами або продажі інформації.

У майбутньому Google не тільки може стати королем онлайн-світу, але також поселиться у вашому будинку – і, звичайно ж, незабаром і на робочому місці. Якщо Google може заробляти багато грошей, будучи всемогутнім у віртуальному просторі, уявіть собі, що буде, якщо Google займатиметься вашим будинком, офісом і машиною. Ви прокидаєтеся, перевіряєте свій Google Now, гуглобот уже несе вам тапочки й костюм. Одягаєтеся, спускаєтеся по сходах і дихаєте повітрям, кондиціонованим Nest, оскільки ваша дружина напередодні нагуглила, що буде дуже пекуче сонце. Гуглобот розповідає важливі новини дня, поки ви снідаєте. У воріт уже чекає самокерований автомобіль Google, який відвезе вас на роботу.

От вам і відповідь на запитання: це пошуковий гігант? Поки так, але за кілька наступних років багато чого може змінитися. Якщо ви не помітили, Google уже займає важливе місце у вашому житті. Дуже скоро це буде не тільки пошук.

ЛІТЕРАТУРА:

1. WSJ.D= TECHNOLOGY [Електронний ресурс]. – Режим доступу : Hi-Tech/<http://hi-news.ru>
2. Google [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – Google.ru/ <https://www.google.ru/>

УДК 004.584

ДО ЧОГО ДІЙШЛА ТЕХНІКА!

Пригоровський О. О., студент групи О 2/1

Науковий керівник – викладач Белова С. А.

Технологічно-економічний коледж

Миколаївський національний аграрний університет

Були часи, коли сліпі люди могли покладатися тільки на білу тростину і вірну собаку-компаньйона, а сьогодні за допомогою технічного прогресу їх можливості істотно розширив. Найближчим часом новітні hi-tech розробки будуть втілені в життя, а деякі з них існують вже сьогодні.

Кількість сліпих та інвалідів по зору в світі. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, в усьому світі налічується близько 39 мільйонів сліпих людей і 246 мільйонів з поганим зором.

З цієї кількості 22% становить молодь працездатного віку, тобто практично кожен п'ятий з усіх сліпих та слабозорих.

Однак точні статистичні дані майже неможливо знайти. У суспільствах сліпих неофіційно заявляють, що сліпих насправді набагато більше. Банальний приклад: хворі на цукровий діабет часто сліпнуть. Але вони майже ніколи не поспішають переходити в категорію сліпих, т.к. якщо вони отримають статус

сліпого, значить перестануть отримувати інсулін безкоштовно. До того ж далеко не всі сліпі звертаються в товариства сліпих, за кількістю членів якого і ведеться статистика [1].

Hi-tech розробки:

В наш час існує багато Hi-tech розробок, які дозволяють працездатній молоді з поганим зором, вести активний спосіб життя, як звичайні люди [2].

Гід по супермаркету.

Концепт цього корисного наручного пристрою розробив дизайнер Dinard José da Mata Filho – воно допоможе сліпим ходити за покупками. Гаджет вміє розпізнавати унікальний штрих-код товару і вголос відтворювати інформацію про товар: ціну, термін придатності, вага, модель, інформацію про виробника і т.д. Почути коментарі маленького помічника можна буде через бездротові навушники.

IPAD для сліпих.

Дизайнери Johan Ollashas і Kikki Tham Sterner створили концепт спеціальної фоточутливої плівки “iSense”, яка накладається на Айпад і, фіксуючи рівень світлового випромінювання в різних частинах екрану, стає більш-менш опуклою відповідно інтенсивності світла. Таким чином стане можливо читати шрифт Брайля і нескладну візуальну інформацію навіть в інтернеті. Сьогодні “iSense” залишається лише ідеєю – але це вже 50% результату, чи не так?

Автомобіль для сліпих.

Автори незвичайного проекту “Virginia Tech Blind Driver Challenge” - студенти Технологічного коледжу Вірджинії (за підтримки Національної федерації сліпих США). Основа керування автомобілем стандартна: кермо, педалі газу і гальма. Водієві так само необхідно надіти спеціальний жилет і рукавички, через які йому за допомогою вібрацій передаватимуться дані про швидкість або градуси майбутнього повороту. Про наближення перепони, повороту або перехрестя машина попередить заздалегідь за допомогою голосового інтерфейсу. Щоб “побачити” картину за вікном, достатньо провести долонею по особливим панелям, які замінюють скло – крізь безліч невеликих отворів відбувається викид стисненого повітря, формуючи рельєфну поверхню.

Кібернетичність очей.

Особливо відчайдушні люди, які втратили зір внаслідок травми і бажають в що б те не стало отримати його назад, скоро зможуть стати справжніми “терминаторами”. Австралійські вчені працюють над створенням “бионического ока”, перше тестування якого намічено на кінець цього місяця. Кидатися в очі нововведення не буде – сліпій людині досить надягти спеціальні окуляри. Секрет у тому, що завдяки вбудованій камері вони фактично замінять йому сітківку. Кишеньковий процесор буде переводити одержувані дані із зовнішнього середовища в електронний сигнал – і відправляти їх прямо на мікросхемі, імплантований в мозок. Від чіпа сигнали перенаправляються по тонких електродів, пронизливим зорову кору мозку. Стимуляція останньої призводить до виникнення зорових відчуттів. Таким чином “людина-кіборг” знайде чорно-біле зір з невисоким розширенням картинки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Міністерство Охорони здоров'я України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://moz.gov.ua/ua/portal/glaukoma.html>
2. Как Работают вещи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://howitworks.iknowit.ru/paper1383.html>

СЕКЦІЯ “МОВНІ, ЛІТЕРАТУРНІ ТА ІСТОРИЧНІ ФЕНОМЕНИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ”

УДК 378.1

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Колодій І. П., студент групи Б 5/2

Науковий керівник – к.пед.н., доцент Шарата Н. Г.

Миколаївський національний аграрний університет

Система освіти, як і культура народу, є унікальним явищем, незрівнянно складнішим, ніж інші системи (транспорту, зв'язку, безпеки), бо глибоко пов'язана з духовними й матеріальними аспектами минулого і сучасного.

У ХХ ст. вищі навчальні заклади перетворилися на важливий соціальний інститут і почали впливати на розвиток держави й цивілізації у цілому. В ієрархії цінностей вища освіта стала займати провідні позиції.

Вищі навчальні заклади мають здійснювати підготовку свідомої національної інтелігенції, сприяти оновленню і збагаченню інтелектуального генофонду нації, вихованню її духовної еліти, примножувати культурний потенціал, який забезпечить високу ефективність діяльності майбутніх фахівців [1].

Головною особливістю сучасної вищої школи є її особиста зорієнтованість. Сьогодні вищий навчальний заклад покликаний формувати нову генерацію української інтелігенції – грамотну, всебічно розвинену, творчу і відповідальну за себе і свої дії, здатну активно спрямовувати на подальший розвиток незалежної Української держави всі набуті знання й уміння [2].

Процес виховання у вищому навчальному закладі органічно поєднаний із процесом навчання молоді, опанування основами наук, багатством національної і світової культури. Навчання повинно мати не лише освітню орієнтацію, але й обов'язково мати виховну спрямованість.

Навчально-виховний процес у вищому навчальному закладі має бути спрямовано на формування активної життєвої позиції, високоморальних рис, професійних якостей та соціальної активності майбутнього фахівця.

Навчання має особливе значення у становленні особистості керівника аграрного сектора економіки. Воно не лише озброює його необхідними для професійної діяльності знаннями, але й визначає світогляд, життєву поведінку, систему ціннісних орієнтацій, уміння налагоджувати стосунки з колегами, їхніми сім'ями, галузевим керівництвом; творчу активність, високоморальні риси, різноманітні соціально ціннісні якості, а також здатність до самовдосконалення, самовиховання.

Аналіз кожної із дисциплін, передбаченої планами підготовки фахівця, дозволяє зробити висновок, що вони є складовою частиною виховної роботи.

Національний характер гуманітарної освіти в Україні забезпечується змістовим розглядом у навчальних дисциплінах таких питань як: національне відродження в контексті історичного досвіду, національна історична пам'ять, державно-правові аспекти національного відродження; проблеми етнонаціональної політики; культура міжетнічного спілкування, національне виховання. Отже, метою вивчення предметів гуманітарного та соціально-економічного напрямів є оволодіння майбутніми фахівцями системою знань про людину і суспільство, їх сутність, походження, шляхи самовизначення та самоствердження, що є умовою формування світоглядних орієнтацій особистості. Студенти повинні усвідомити хід історичного, політичного і культурного розвитку українського суспільства в контексті світової співдружності народів, засвоїти свої права та обов'язки відповідно до норм державного та міжнародного права, визначити свою національно-громадянську позицію патріота України.

Студенти вищого навчального закладу, вивчаючи професійно орієнтовані дисципліни, оволодівають професійними знаннями, вміннями та навичками відповідно до державного стандарту, отримують знання про місце та здобутки вітчизняного сільського господарства у контексті досягнень світової аграрної науки та практики, вивчають законодавство України про земельну реформу, постанови і рішення Уряду України з питань підприємницької діяльності; історію економічних учень, національний та міжнародний досвід теорії та практики сільського господарства [3].

Виховання – це процес безперервного творчого пошуку. Провідна роль у вихованні студентів належить професорсько-викладацькому складу, науковцям ВНЗ. Сьогодні виховання – це не лише передача досвіду від старшого покоління молодшому, але й співпраця викладачів і студентів у сфері їх спільної навчальної і позанавчальної діяльності. Найбільш важливий суб'єкт виховання, що впливає на студентську молодь – це університетська атмосфера, що формується силами всіх співробітників ВНЗ. Система виховання має бути динамічною, творчою, демократичною, постійно розвиватися й удосконалюватися, морально і матеріально стимулюватися.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України : Історія. Теорія / А. М. Алексюк. – К. : Либідь, 1999. – 557 с.
2. Васянович Г. П. Педагогіка вищої школи : [навч.-метод. посіб.] / Г. П. Васянович. – Львів : Ліга-Прес, 2000. – 100 с.
3. Вища освіта України і Болонський процес : [навч. посіб.] / за ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль : Навч. кн., 2004. – 384 с.

БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ РОДИНИ АРКАСІВ

Абламстова Я. І., студентка групи А 1/1

*Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент Березовська Т. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Сучасна історична наука в пошуках нових рішень проблеми реконструкції історичних постатей широко звертається до репрезентації не лише їх громадського, але й приватного життя. Це пояснюється тим, що в приватному житті складається безліч ситуацій, відносна свобода індивідуальних рішень, вчинків, як правило, ширших, ніж у будь-якій іншій сфері. Приватне життя тому є дуже зручним дослідницьким полем для вивчення протиборства між прийнятими стереотипами поведінки та індивідуальними сентенціями особистості.

Проте відомості, які дійшли до нас про Аркасів носять здебільшого громадський характер. Разом з тим логічні інструментарії історика дають можливість розширити вузькі детермінантні рамки дослідження суспільно-політичних відносин і простежити герменевтику духу історичного персонажу.

Зіставляючи зафіксовані матеріали про “зовнішні” вчинки Аркасів з їх приватними записами, прямо чи завуальовано висловленими думками, а також з розкиданою по зібраних спогадах інформацією, спробуємо реконструювати головні риси визначних представників роду Аркасів в контексті тих історичних подій, в яких вони діяли.

Викликає інтерес дослідників постать М. А. Аркаса, адмірала генерал-ад’ютанта імператора, головного командира Чорноморського флоту і портів. Микола Андрійович дуже багато зробив для міста Миколаєва. За його участю Миколаївський морський торговельний порт отримав привілеї збирання пів копійчаного збору з кожного пуду зерна, що відправлявся за кордон. Він дозволив сезонним робітникам з навколишніх селищ селитися в межах Миколаєва. Цікавою і характерною подробицею цього адміральського заходу був той факт, що в своєму піклуванні про сезонників М. А. Аркас керувався турботою про їх родини. Його непокоїло, що зароблені важкою працею гроші замість того, щоб потрапляти в сім’ю, бездарно пропивалися по кабаках [1].

Джерела зберегли відомості про благодійність родини Аркасів. Так, М. А. Аркас заповідав дитячому притулку Миколаївського благодійного товариства капітал в розмірі 200 тис. крб. Він відремонтував за власний кошт церкву Всіх Святих на Миколаївському цвинтарі, а також побудував велику каплицю для хрещення немовлят. Його дружина, Софія Петрівна, поділяла погляди чоловіка, завжди була його опорою і порадицею. В російсько-турецьку війну 1877-1878рр. вона опікувалася пораненими, допомагала з оформленням пенсій. В 1877р. за плідну благодійну діяльність була нагороджена Орденом Святого Червоного Хреста [2]. До останніх днів життя С. П. Аркас залишалась Почесним членом Миколаївського благодійного товариства. Під вікнами її

будинку завжди стояла юрба злиденного люду, чекаючи її виходу і роздачі пожертви.

Аркаси завжди опікувалися злиденними і тими, що потребують допомоги. Своїх дітей вони виховували в християнському дусі доброчинності. Яскравим прикладом може слугувати життєдіяльність М. М. Аркаса, автора опери “Катерина”, першої опери на сюжет Т. Г. Шевченка, книги “Історія України-Русі”, першого популярного ілюстрованого видання з історії України.

Ще в студентські роки Миколи Миколайовича особливо яскраво виявилася, притаманна всім Аркасам гуманістична спрямованість, ні з чим незрівняна турбота про інших. Сам дуже невибагливий, він всі отримані з дому гроші роздавав тим, хто росив у нього допомоги. Матеріальні прояви побуту його зовсім не займали. Чай з хлібом – це його звичайний обід. Відсутність грошей не пригнічувала юнака. “Витяг гаманець, а останні 20 копійок випали і кудись закотилися” – писав він у щоденнику [3].

Вже в зрілі роки М. М. Аркас постійно допомагав грошима видатним українським діячам української культури. Великі суми переводив на облаштування студентської їдальні у Львові, на прохання історика М. С. Грушевського. За власний кошт М. М. Аркас організував у своєму маєтку в селищі Богданівка початкову школу з українською мовою навчання, хоча в ті часи українська мова викладання знаходилась під заборноюю. Видання клавiру і постановка опери “Катерина” так само здійснювалися за власні кошти Миколи Миколайовича. Для видання книги “історія України-Русі” йому довелося закласти власний маєток.

Особливо великою справою, що вимагала неабияких коштів, стала організація в Миколаєві товариства “Просвіта”. Аркаси за власний рахунок орендували приміщення в центрі міста, облаштували його і налагодили роботу. Товариство влаштовувало вистави, музичні вечори, читання лекцій з історії України.

Таким чином, можна зробити висновок, що Аркаси завжди були не лише визначними діячами в державній та культурницькій царині, але й справжніми добро чинниками, чиї добрі справи завжди були спрямовані на доброчинну діяльність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Денисов А. И. Генерал-адъютант, адмирал Николай Андреевич Аркас. Биографический очерк / А. И. Денисов. – Севастополь, 1887.
2. Березовська Т. В. Історичний портрет роду Аркасів / Т. В. Березовська. – Миколаїв : Вид. МДАУ, 2005. – С. 34.
3. Шкварець В. П. М. М. Аркас: життя та діяльність / В. П. Шкварець. – Одеса-Миколаїв, 2004. – С.85

УДК 008:94(477)"17"

КОЗАЧЧИНА ЯК ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Печура В. І., студент групи А 1/1

Науковий керівник – к.і.н., доцент Березовська Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Козаччина – тема, як постійно буде знаходитися в колі уваги дослідників. Але нам цікаво висвітлити феномен козаччини в контексті розвитку української національної культури.

Слово “козак”, не нашого, а тюркського походження. В мові половців означало воно стільки, що – сторож, вартовий. В турецькій мові слово “козак” вживалося на означення вільної, незалежної не від кого людини. Старі літописи й документи, вже в половині XV ст. знають татарських “козаків”, що, як легко озброєна кіннота, сторожили Кафи та інших осередків італійської торгівлі на Криму. З кінця XV ст. (1492 р.) маємо, чи не першу взагалі, відомість про українських “козаків”. В жалобі кримського хана литовському великому князеві, названо так людей з Києва й Черкас, що при усті Дніпра, розбили турецький корабель... Рік пізніше татарський хан титулує “козаками” військову дружину черкаського старости Богдана Глинського, що погромив турецьку твердиню – Очаків. З того часу українські “козаки” не сходять уже зі сторінок документів та літописів. Росте їхня слава, кріпшає внутрішня організація й могутніє їх суспільно-політичне значіння [1].

Славу першого з організаторів козаччини здобув собі черкаський староста (1515-1535) Остап Дашкевич. Сповняючи свій уряд на самому, українсько-татарському пограниччю, він доволі гарно познайомився з технікою татарського воювання й, відплачуючи татарам за їхні наскоки, дуже часто заганявся з своїми «козаками» на Крим. Та бувало, що злякавши татар й примусивши до мирних взаємин, дружив з їхніми ватажками й, разом з ними, тривожив московське пограниччя.

Великою славою вкрилося ім'я Дашкевича в 1532 р., коли кримський хан, з великим військом і гарматами, даремне штурмував Черкаси, що в них засів Дашкевич з козаками [2].

Він то, на сеймі (1533), перший звернув увагу польсько-литовських панів на козаків, чи б не використали їх для постійної охорони південного пограниччя України перед татарами. Він радив зорганізувати до 2 000 козаків і уставити їх на татарських перевозах, але його думку й ініціативу знехтували. Вже тоді козаччина мусила мати свою силу й вагу, так щодо кількості як і щодо якості. Свідчать про те безупинні скарги татар литовському великому князеві на козаків.

У 1541 р. починаються спроби з боку польсько-литовської влади опанувати козацьку стихію. В пограничні землі посилаються переписчики, пограничним старостам видаються накази приборкати козаків. Але в непевних умовах степового пограниччя не можна було й мріяти ані про реєстрацію козаків, ані про їх приборкання. Поки що, «козакування» було ще тільки принагідним, сезонним «промислом» пограничного населення, а козацька,

суспільна верства ще не оформилася. Так само не можна було ввести того козакування в певні службові норми. Козаччина творилася стихійно й оформлювалася й консолідувала сама, не бажаючи собі втручань з боку. На теж вона й вийшла в степ, на те важила своїм життям і здоров'ям, щоби збутися сторонньої опіки. В половині XVI ст. козаччина вже опановує Дніпровий Низ. З існуванням козацької формації на Низу, починають уже рахуватися не тільки татари, а й польсько-литовський уряд.

Великої зажив слави й здобув собі безсмертне ім'я в потомстві князь Дмитро Байда-Вишневецький, що йому король Сигизмунд Август II в 1550-их рр. доручив охорону українського пограниччя перед татарами. Він перший, мабуть, збудував укріплення на острові Хортиці, за Дніпровими порогами й тим дав початок славній Запорозькій Січі.

Почувши себе безпечним у далекій, степовій твердині, він не дбав про злагоду з польсько-литовською владою й на власну руку зраджував з її противниками [3].

В 1558 р. він зв'язався з москалями й ходив з ними походом на Крим. Потім він таки вернувся в польсько-литовське підданство й далі сторожив пограниччя на Хортиці. В 1563 р. він, мабуть, бажаючи добути собі молдавський престол, пішов з 4.000 козаків походом на Молдавію. Але в битві з турками він попав у полон, й на приказ султана Сулеймана II був розстріляний у Царгороді. Його життя й смерть оспівані в народних піснях, що їх до нині пам'ятає уся Україна [4].

Отже, ми можемо спостерігати, що козаччина стала як воєнне та соціальне явище невід'ємною частиною української культури. На початок XVII ст. козацтво виступає вже добре зорганізованою національно-політичною силою, з якою мусив рахуватися світ. Історики порівнюють Запорізьку Січ з лицарським чернечим орденом. Добровільне позбавлення себе затишку і природних домашніх радощів, готовність служити високій ідеї, громаді, ставати на захист слабкого і гнаного. В українській ментальності поняття “козак” стало згодом мірилом вартості людини. Адже, за давньою традицією, той, кого називають козаком, – не обов'язково військова людина. Це передусім “справжній чоловік” – мужній, з високим почуттям власної гідності, розумний.

Так, це явище увійшло не лише в українську історію, культуру, але й в народну свідомість.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антонович В. Про козацькі часи на Україні / В. Антонович. – К. : Либідь, 1991. – 212 с.
2. Антонович Д. Українська культура / Д. Антонович. – К. : Наукова думка, 1993.
3. Дашкевич Я. Національна самосвідомість українців на зламі XVI-XVII ст. // Сучасність, 1992. – № 3 – С. 65-74.
4. Юрій М. Т. Етногенез та менталітет українського народу / М. Т. Юрій. – К. : Таксон, 1997. – 237 с.

ВЕРБАЛЬНІ І НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ДІЛОВОГО МОВЛЕННЄВОГО ЕТИКЕТУ

Токар Ю. О., студент групи А 1/3

Науковий керівник – к.філол.н., доцент Кравченко Т. П.

Миколаївський національний аграрний університет

Спілкування – це діяльність людини, під час якої відбувається цілеспрямований процес інформаційного обміну. Отже, під час спілкування найперше враховуються особливості мовного етикету. Термін «етикет» (франц. *etiquette* – встановлений порядок і форми обходження при дворах) виник у Франції у XVII ст. Походить це слово від старофранцузького *estiquer* – прикріплювати. На одному з вишуканих, величних прийомів у короля Людовіка XIV гості одержали картки (етикетки) зі зводом правил поведінки в конкретних церемоніях. Це встановлений порядок дій, сукупність правил чесності і норм, які регламентують зовнішню культуру людських відносин. Це конкретно-практичний аспект етики, що виражається у визначених правилах поведінки людини за певних обставин та ситуацій. Відступ від правил етикету сприймається членами суспільства як відступ від його норм.

У сучасному житті більшості людей доводиться виконувати безліч соціальних ролей і потрапляти в різні ситуації спілкування. Ці ситуації складають певну систему, в якій можна виділити такі типи спілкування.

1. Анонімне спілкування, тобто стосунки між незнайомими людьми, тимчасові контакти, які не передбачають подальшого знайомства. Таке спілкування спостерігається на вулиці, в транспорті, у громадських місцях.

2. Функціональне спілкування, тобто стосунки, пов'язані з діяльністю людей.

3. Неформальне спілкування, тобто стосунки в різноманітних колективах за інтересами (спортивні секції, різноманітні товариства і т. п.), взаємини між друзями, приятелями, знайомими, сусідами та ін.

4. Інтимно-сімейне спілкування, тобто стосунки між подружжям, батьками та дітьми, родичами.

Мовний етикет позначений рисами національної самобутності, він пов'язаний з традиціями кожного народу, його історією, культурою, ментальністю. Мовний етикет – це сукупність правил мовної поведінки, які репрезентуються в мікросистемі національно специфічних стійких формул і виразів у ситуаціях установлення контакту зі співбесідником, підтримки спілкування в доброзичливій тональності. Такі засоби ввічливості спрямовано на вираження поваги до співрозмовника та дотримання власної гідності. Вони є органічною частиною культури спілкувальних взаємин і соціальної культури. Мовний етикет – це сукупність мовних засобів, які регулюють нашу поведінку в процесі мовлення.

Дотримання мовного етикету людьми будь-яких професій має ще й виховне значення, оскільки сприяє підвищенню як мовної, так і загальної культури суспільства. Але найбільш важливим є те, що неухильне, ретельне дотримання правил мовного етикету членами колективу навчального закладу, підприємства тощо підтримує позитивний імідж, престиж усієї установи.

Мовленнєвий етикет – реалізація мовного етикету в конкретних актах спілкування, вибір мовних засобів вираження. Мовленнєвий етикет – поняття ширше, ніж мовний етикет і має індивідуальний характер. Мовець вибирає із системи словесних формул найбільш потрібну, зважаючи на її цінність. Якщо ми під час розповіді зловживаємо професіоналізмами, термінами і нас не розуміють слухачі, то це порушення мовленнєвого етикету, а не мовного. Реалізація мовного етикету в мовленні (комунікативна поведінка) завжди несе інформацію про мовця – його знання, уміння, уподобання тощо. Тому суть мовленнєвого етикету можна узагальнити у такий афоризм: “людина – це стиль”. Відомо, що спілкування можливе за наявності: мовця, адресата; мети і теми мовленнєвої діяльності. Схематично мовленнєву ситуація можна зобразити так: “хто – кому – чому – про що – де – коли”. Етикетною вважається тільки та ситуація, для якої суттєвими є відмінності між мовцями (їхній вік, соціальний статус, стать тощо).

Різні мови світу виробили спеціальні (лексичні, морфологічні, синтаксичні) засоби вираження ввічливості, спеціальні етикетні мовленнєві формули, що, власне, і становлять мовленнєвий етикет. Це насамперед такі усталені мовленнєві формули, що вживаються для зав’язування контакту між комунікантами – формули вітань і звертань, для підтримання контакту – формули вибачення, прохання, подяки тощо, для припинення контакту – формули прощання, побажання, тобто власне етикетні мовленнєві формули. У європейському культурному ареалі виділяють п’ять тональностей спілкування: високу, нейтральну, звичайну, фамільярну (дружню), вульгарну.

За умовами і змістом мовленнєвої ситуації (або ситуації спілкування) розрізняють 15 різновидів мовленнєвого етикету: 1) вітання; 2) скарга; 3) звертання, привертання уваги; 4) втішання; 5) знайомство; 6) комплімент; 7) запрошення; 8) несхвалення; 9) прохання, порада, пропозиція; 10) поздоровлення; 11) погодження; 12) подяка; 13) вибачення; 14) прощання; 15) незгода, відмова. Сукупність мовних і немовних засобів спілкування, якими послуговуються у різних комунікативних ситуаціях, становить спілкувальний етикет. Спілкувальний етикет – це гіперпарадигма, яку мовці відтворюють за правилами, узвичаєними в певній мовній спільноті.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антонечко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо / Б. Д. Антонечко-Давидович. – К. : КМ Асайетія, 1994. – 254 с.
2. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення / Н. Д. Бабич. – Львів : Світ, 1990. – 232 с.
3. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність / С. К. Богдан. – К. : Рідна мова, 1998. – 476 с.
4. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділової комунікації : [навч. посіб.] / Н. В. Ботвина. – [2-ге вид., доп. та переробл.]. – К. : Артк, 2002. – 208 с.

ЛАТИНСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Кисельов А. О., студент групи А 1/3

Науковий керівник – к.філол.н., доцент Кравченко Т. П.

Миколаївський національний аграрний університет

Латинська мова (lingua Latīna) – одна з найдавніших мов індоєвропейської сім'ї, що належить до групи італійських мов. Сферою застосування латинської мови в епоху Середньовіччя були юриспруденція, освіта, наука, церква, література, – усі сфери суспільного і культурного життя. Закони перших варварських держав у Західній Європі називалися “правди” (leges) і були написані латинською мовою.

Латинська мова стала мовою культурного та інтелектуального життя при монастирях і кафедральних соборах.. На базі шкіл XII ст. виникають нові центри культури та освіти – університети. Ці заклади з'являються у Болоньї (1119), Оксфорді (1163), Падуї (1222), Неаполі (1224), Севільї (1254), Парижі (1259), де латина була мовою освіти і спілкування. Помітну роль відіграла латинська мова на українських землях. Нею користувалися ще з часів Галицько-Волинського князівства. У першій половині XIV ст. у Галичині з'являються перші акти внутрішнього обігу, написані латинською мовою. Культурна переорієнтація на західноєвропейські освітні принципи, здійснена в Україні наприкінці XVI ст., сприяла інтенсивному поширенню латини у шкільній практиці.

Найважливіші збережені пам'ятки шкільного обігу, написані латинською мовою, пов'язані з Києво-Могилянською академією. До нас дійшло майже 200 рукописних філософських курсів і майже стільки ж курсів поетики та риторики XVII–XVIII ст., складених чи законспектованих латинською мовою.

Латинська мова була основною й обов'язковою дисципліною у навчальних закладах багатьох країн світу. Тепер ця традиція відновлюється. У наш час знання латинської мови потрібне спеціалістам різних галузей науки, оскільки соціально-політичні, філологічні, біологічні, технічні, медичні, юридичні та інші наукові терміни походять переважно з латинської мови. Лексичними запозиченнями чи словотвірними елементами з латинської і грецької мов рясніє кожна мова, серед них й українська, пор.: календар, конспект, професор, доцент, асистент, студент, факультет, університет, ефект, інфляція, девальвація та інші.

У наші дні латинська мова – це своєрідний будівельний матеріал, з якого творяться нові терміни. Адже жодна галузь науки не може обійтися без знання основ термінології, яка формується на базі латинської мови.

Деякі десятки тисяч слів прийшли до нас з латинської мови. Деякі залишились без змін, деякі зберегли лише основу. Такі слова як література, бібліотека, квартал, мелодія, параграф, фізика та багато інших здаються нам такими рідними, своїми, але вони за своїм походженням сягають глибини тисячоліть.

Якщо ви запитаете, для чого треба знати про латинську мову, то відповідь буде така:

- ✓ в основі більшості європейських мов лежить латинь, і, знаючи хоч дещо з неї, можна швидше вивчити іноземну мову;
- ✓ термінологія всіх наукових дисциплін (біології, математики, фізики, хімії, мови, літератури) має греко-латинське походження. Вивчити терміни легше, якщо знаєш їх значення, знаєш від яких слів вони походять;
- ✓ всі європейські алфавіти побудовані на латині, позначення транскрипції також;
- ✓ позначення змінних величин також латинське: метр, сантиметр, кілограм, грам тощо;
- ✓ музична термінологія: піано-тихо, форте-сильно, квартет, тріо, квінтет;
- ✓ знання латинської мови підвищує загальний рівень культури людини.

Чому ми кажемо раціональний вихід, розв'язок? У латинській мові RATIO (раціо) - розум, тобто розумний вихід або розв'язок. Також часто маємо знайти оптимальний вихід або оптимальний розв'язок задачі або приклада. Це слово походить від латинського OPTIMA – дуже добре, прекрасно. А якщо щось зробили, неправильно – чуємо – вийшов ляпсус, що означає – помилка.

Мова, як живий організм, весь час розвивається, поповнюється новими словами і термінами. З'являються нові речі, поняття, і їм даються назви. Латинська мова залишається однією з важливих словоутворюючих. Тому багато нових слів мають латинську основу.

В наш час ми користуємося словом бонус, і мало хто знає, що воно взятє з латини і означає - краще, добре. Коли Колумб відкрив Америку, то, побачивши з моря вдалині землю, він вигукнув: terra inkognito! – земля невідома! Земля по-латинськи – terra, тому територія.

А ще латиняни називали землю, пашню, поле-агре. Зрозуміли тепер, чому людей, які займаються землеробством, називають агрономами?

STUDIUM – заняття, ось чому студент. Контрольні роботи виконуємо за варіантами, variantus – змінний. А коли ми робимо лабораторні роботи, то не знаємо, чому вони так називаються. Виявляється laboro – працювати, щось робити. А після роботи зустрічаємось з друзями і кажемо – СЛЮТ! ЦЕ слово також латинське і означало привітання.

Отже, латинська мова має велике ужиткове застосування у різних ділянках науки. Саме тут доречно навести вислів видатного римського оратора і письменника Ціцерона: “Non tam praeclārum est scire Latīne, quam turpe est nescīre”. – Не настільки похвально знати латину, наскільки ганебно – не знати її.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Чернявский М. Н. Латинська мова й основи термінології : [підручник] / М. Н. Чернявский. – М. : Медицина, 2000. – 336 с.
2. Латинізм // Українська мова: Енциклопедія. – К. : Українська енциклопедія, 2000.

**ОСНОВНІ ЗАСОБИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ
СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ
НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ
ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Никипорчик Н. С., студент групи Т 1/1

Науковий керівник – к.п.н., асистент Кунашенко О. В.

Миколаївського національного аграрного університету

В умовах глобальних соціально-економічних перетворень суспільства, переходу до ринкових відносин суттєво зростають вимоги до ділових якостей і професійної культури керівників агропромислового комплексу. Слід зауважити, що лише керівник з високим рівнем комунікативної культури здатний творчо розв'язувати різноманітні проблеми, що виникають у процесі ділового спілкування. У країнах з розвинутою економікою давно вже не викликає сумніву той факт, що культурний рівень безпосередньо впливає на успіх у виробничій сфері та бізнесі.

Отже, формування у студентів вищих аграрних навчальних закладів не лише фахових підприємницьких засад, але й духовності і моральності визначають актуальність даного дослідження. На жаль, у теоретичних розробках педагогічної науки ще не достатньо висвітлено коло досліджуваної проблеми. Тому успіх майбутнього керівника агропромислового комплексу залежатиме від творчого переосмислення сутності поняття “культура спілкування”, а також аналізу вітчизняної і зарубіжної літератури у розвитку культури спілкування.

Від культури спілкування безпосередньо залежить канал зв'язку міжособистісних стосунків (комунікатор ↔ комунікант), пов'язаний як із вербальним кодуванням, так і декодуванням професійно-ділової інформації. Саме тому володіння культурою вербального спілкування є умовою успішності професійно-ділової взаємодії. Д. Карнегі стверджує, що ефективність професійної діяльності на 85% залежить від уміння спілкуватися і лише на 15% – від фахових знань [4]. До того ж рівень розвитку комунікативних здібностей істотно впливає на швидкість адаптації молодого спеціаліста у виробничому колективі. Г. М. Сагач зазначає, що, досконало володіючи мовою як засобом комунікації, ділова людина легше соціалізується, краще спілкується з колегами, вміє уникати стресів, знаходить оптимальні шляхи розв'язання проблем, успішно досягає поставлених цілей, отримує задоволення від професійної діяльності, вміє гармонізувати свої стосунки із суспільством [7].

На думку одного з провідних авторитетів інтеркціоналізму Р. Карсона, особистість – це явище, що має місце якщо не винятково, то в основному в межах міжособистісних відносин. Від взаємного обміну цінностями в процесі спілкування, взаємодії, вважає він, залежить і відповідна культура груп, з якими ототожнює себе особистість, а звідси культура спілкування [5, 60].

Саме від рівня розвитку культури спілкування багато в чому залежить ефективність діяльності підприємця-аграрія, його здатність логічно і переконливо висловлювати свої думки, налагоджувати сприятливі взаємини зі співробітниками, формувати позитивний соціально-психологічний мікроклімат в очолюваному колективі. Помилки, допущені у професійному спілкуванні, можуть суттєво впливати на ефективність діяльності, службову кар'єру і психічний стан керівника. Причиною багатьох непродуктивних конфліктів, які знижують творчий потенціал персоналу, у багатьох випадках є низький рівень культури спілкування керівника, зумовлений неадекватними ціннісними орієнтаціями, відсутністю спеціальних знань про спілкування і відповідних комунікативних умінь [2].

Багатогранність культури знайшла відображення у численних спробах її визначення. Розглянемо спочатку етимологію латинського слова (лат. *cultura*) – першочергово оброблення й догляд за землею (лат. *agricultura*), щоб зробити її придатною – для задоволення людських потреб, щоб вона могла слугувати людині (звідси – “культура техніки землеробства”). У переносному значенні культура – догляд, покращення, облагородження тілесно-душевно-духовних вполювань і можливостей людини; відповідно існує культура тіла, культура душі і духовна культура (у цьому розумінні уже Цицерон говорив про *cultura animi*). Рівень і стан культури можна зрозуміти, тільки виходячи із розвитку історії культури; у цьому розумінні кажуть про примітивну і високу культуру; виродження культури створює або безкультур'я, або “рафіновану культуру” [7, с. 229].

Так, якщо намагатися перекласти з латинської мови назву трактату про землеоброблення, який написав римський державний діяч і письменник Марк Порцій Катон (234-149 рр. до н.е.), то ми мали б, напевне, слово “агрокультура”. Йдеться не тільки про оброблення землі, а головним чином про догляд за землею.

Гуревич П.С., розглядаючи поняття “культури” та його невід’ємної складової культури спілкування, звертає увагу на той факт, що складову культури становить багатогранна діяльність людини, діяльність, яка також безпосередньо пов’язана з творчим актом, проривом у новий духовний простір, знаходженням сенсу буття в оточуючому середовищі. На думку дослідника, це і становить культуру. Творчість розуму знаходить своє відображення у виробництві речей, присутність яких не є ще наявною. Це виробництво сенсів буття, тобто культури [1, с. 33-35].

У свою чергу знаходимо таке тлумачення поняття культури у Кагана М. С., де автор вказує, що навіть у латиноязичній літературі античності, яка створила декількома століттями пізніше класичні еллінські твори, вживається практично як синонім грецькому *paideia* (виховання відповідно до традицій етносу) [3, с. 19]. Цікавим є ще той факт, на якому наголошує автор, що ще за часів античності культура сприймалася перш за все як спосіб тлумачення святого тексту і як накоплений досвід цього тлумачення. А ось для номіналістів і гуманістів XVI ст. мова є незалежною від буття сферою, де здібності людини можуть виражатися вільно. Номіналісти проблематизували мову, роздумуючи

про співвідношення слів і речей, про співвідношення структур мовних висловлювань зі структурами буття природного [3, с. 22-25].

На підставі аналізу розвитку культури спілкування в аспекті дослідження вітчизняної та зарубіжної літератури, можна зробити висновок, що культура спілкування є одним з центральних компонентів професійної культури фахівців-аграріїв. Вона синтезує в собі комплекс знань, цінностей, зразків поведінки, характерних для ситуацій ділового спілкування, а також умінь гнучко реалізовувати їх на практиці з метою забезпечення ефективності діяльності майбутніх працівників аграрного сектору. Культура ділового спілкування характеризується рівнем розвитку комунікативних знань та умінь і дозволяє здійснювати міжсуб'єктивну взаємодію, спрямовану на ефективне виконання професійних обов'язків.

На наш погляд, розвиток культури спілкування засобами вітчизняної та зарубіжної літератури має значний вплив на формування культури мовлення майбутніх працівників аграрного сектора, збагачуючи мову виразами, логічно вмотивованими, лаконічними, влучними засобами мовлення, що сприятимуть формуванню вмінню якнайкраще володіти засобами мовлення, яке фіксуватиметься у вмінні логічно переконливо доводити свої думки, налагоджувати сприятливі взаємини із співробітниками, що дасть можливість безпосередньо впливати на розв'язання різних завдань аграрного сектора, які постають перед майбутніми фахівцями-аграріями.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гуревич П. С. Философия культуры : [учебник для высшей школы] / П. С. Гуревич. – М. : Издательский дом NOTA BENE, 2001. – 352 с.
2. Зигерт В. Руководить без конфликтов / В. Зигерт, Л. Ланг. – М., 1984. – 254 с.
3. Каган М. С. Философия культуры. Становление и развитие. – СПб. : Издательство “Лань”, 1998. – 448 с.
4. Карнеги Д. Как завоевать друзей и оказывать влияние на людей: Пер. с англ. / Общ. ред. и предисл. В. П. Зинченко и Ю. М. Жукова. – Л. : Лениздат, 1991. – 708 с.
5. Мусатов С. О. Психологічний вимір педагогічної комунікації // Педагогіка і психологія. – № 1. – 2006. – С. 57-67.
6. Сагач Г. М. Мистецтво ділової комунікації. – К. : Київський ін-т банкірів банку “Україна”, 1995. – 179 с.
7. Философский энциклопедический словарь. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 576 с.

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАХОДИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ
СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ
В УМОВАХ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА
УНІВЕРСИТЕТУ**

Нахімовська Я. Б., студент групи Т 2/3

Науковий керівник – к.п.н., асистент Кунашенко О. В.

Миколаївського національного аграрного університету

Сьогодення ставить все нові вимоги до сучасного фахівця і, зважаючи на це, змінилася ситуація і вимоги у цілому по відношенню до людини як суб'єкта спілкування.

Аналіз досліджень і публікацій. Ґрунтовні дослідження у напрямі рефлексивного забезпечення освітнього процесу, зокрема мовно-мовленнєвого аспекту підготовки майбутніх менеджерів дали можливість зорієнтуватися у підборі методики формування культури спілкування. Серед таких наукових досліджень на окрему увагу заслуговують: С. Ю. Степанова, Є. П. Варламов, Г. М. Андреева, Н. Б. Крилова, В. Н. Дружинин, В. Н. Дружинин, В. А. Крутецкий, Н. С. Лейтес, В. І. Панов, К. К. Платонов, С. Л. Рубинштейн, М. А. Холодная, М. Б. Шумакова, О.М. Пехота.

У тлумачному словнику С. І. Ожегова знаходимо таке визначення даного поняття: “Умова – обставини, від якої залежить будь що. Правила, які встановлені в будь-якій сфері життя, діяльності” [1, с. 1233].

У новій філософській енциклопедії у більш вужчій формі розтлумачено поняття “умова пізнання” як “... один із компонентів (поряд із об'єктами пізнання і винахідниками) вихідного пізнавального відношення в природознавстві. На рівні спостереження і експерименту слід розуміти умову пізнання як основу досліджуваних речей і процесів (стан атмосфери, вакууму, різноманітні поля і т.д.), які опосередковано взаємодіють з об'єктами пізнання, а також засоби дослідження цих об'єктів – системи референцій у вимірвальні інструменти та пристрої, які сконструйовані дослідниками на основі певних передбачень [3, с. 147].

“Умови ефективної діяльності», які розкриває у сучасній енциклопедії Є.С. Рапацевич – це “... суб'єктивні й об'єктивні вимоги і передумови, реалізуючи які викладач досягає поставленої цілі у своїй роботі за найбільш раціонального використання сил і засобів. Найбільшою вимогою до педагогічної діяльності є досягнення успіху у формуванні у студентів потреби і умінь самостійного просування до вершин професіоналізму обраної галузі, їх готовність до праці після закінчення вузу” [13, с. 627].

Рефлексія як правило трактується як “процес самопізнання суб'єктом внутрішніх психологічних актів і станів. Поняття рефлексія виникло у філософії і означало процес роздумів індивіда про те, що відбувається у його власній свідомості. Рефлексія – це не просто знання або розуміння суб'єктом самого

себе, але й з'ясування того, як інші знають і розуміють “рефлектую чого”, його особистісні особливості. Емоційні реакції і когнітивні (пов'язані із пізнанням) уявлення. Рефлексія – це процес подвійного, дзеркального взаємовідображення суб'єктами один одного, змістом якого є відтворення, відновлення особливостей один одного [2, с. 504].

Наостанок, слід вказати, що обраний нами шлях формування культури спілкування, який ми пропонуємо у вигляді педагогічної умови процесом якої є рефлексія, забезпечить усвідомлення майбутніх менеджерів аграрного профілю особистісних орієнтацій, форм, способів спілкування і надасть можливості перейти на більш складний рівень мовно-мовленнєвої діяльності, яку характеризує культурологічний аспект нашого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка: Ок. 100 000 слов, терминов и фразеологических выражений / С. И. Ожегов; под. ред. проф. Л. И. Скворца / – 26-е изд. испр. и доп. – М. : ООО “Издательство Оникс”, 2010. – 1360 с.
2. Педагогика: большая современная энциклопедия / Сост. Е. С. Рапацевич. – Мн. : “Современное слово” 2005. – 720 с.
3. Философский энциклопедический словарь. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 576 с.

УДК: 808.5:81'38

КУЛЬТУРА МОВИ У ФОРМАТІ ПРАКТИЧНОЇ СТИЛІСТИКИ

Довгопола І. В., студент групи Б 2

Науковий керівник – викладач Марценюк А. В.

Технолого-економічний коледж

Миколаївський національний аграрний університет

Мова – візитна картка людини. Відповідно до того, як людина говорить, можна визначити її освітній та інтелектуальний рівень, і творчий потенціал, і навіть почуття гумору. Як же навчитися говорити так, щоб тебе сприймали, слухали і захоплювались?

Сьогодні проблеми культури і чистоти мови хвилюють багатьох освічених людей. Одним із факторів, що визначають культурний рівень людини, є грамотне володіння мовними засобами спілкування. Це реалізується передусім в опануванні норм літературної мови у вимові, написанні та вживанні слів та їх форм, у побудові речень і вмінні користуватися мовними засобами у певних ситуаціях спілкування. Адже важливо, як ми розмовляємо, чи завжди дотримуємось мовленнєвої норми, які слова вживаємо, чи вміємо будувати висловлювання відповідно до ситуації та стилю мовлення. Досконале володіння мовою, її нормами, стилями в процесі мовленнєвої діяльності свідчить про високий рівень культури мовлення особистості.

Культура мови — це наука про вимоги до правильного мовлення, яка встановлює правила вимови, наголошування, формотворення, слововживання, побудови словосполучень і речень. Культурою мови є її високий рівень розвитку, нормативності, всі її усталені ресурси – фонетико-орфоепічні, лексичні, фразеологічні, граматичні й стилістичні, а культура мовлення – це найраціональніше, стилістично вмотивоване користування усіма мовними одиницями, тобто тим, з чого витворилась культура мови.

Культура мови включає також власне стилістичний аспект, оскільки унормоване мовлення повинно мати такі комунікативно-стилістичні якості, як точність, логічність, чистота, багатство, виразність, доречність, що визначають правильність мовлення.

Правильність мовлення – це дотримання закріплених у літературній мові норм. Під літературною нормою розуміються прийняті в суспільно-мовленнєвій практиці освічених людей правила вимови звуків, наголошення слів, словотворення і слововживання, будови синтаксичних конструкцій. За дотриманням чи недотриманням узвичаєних норм усне мовлення оцінюється як правильне або неправильне.

Мовна норма - це сукупність мовних засобів, що вважаються правильними і сприймаються носіями мови як зразок суспільного спілкування в певний період розвитку мови і суспільства.

Оволодіння стилістикою української мови передбачає вивчення її функціональних можливостей, її спілкувального потенціалу. Це вимагає ґрунтовного знання того, як саме внутрішньо членується наша мова, з яких основних структурних компонентів вона сформувалась, які мовні одиниці становлять специфічний і формуючий матеріал кожного з чотирьох основних структурних компонентів мови.

На відміну від культури мови, яка встановлює норми правильного літературного мовлення, стилістика вчить мистецтва мовлення, уміння домагатися його дієвості та виразності. Це вищий ступінь культури мови.

Стилiстика становить лiнгвiстичне вчення про найумотивованiше й найдоцiльнiше послуговування мовою, її одиницями – фонемами (звуками), морфемами, словами, словосполученнями й сполученнями слiв, членами речення, реченнями, еквiвалентами (замiнниками) речень i текстами. Кожна окрема мовна одиниця має своє нормативне або ж дiалектне буття, стилiстичнi можливостi. Чим усталенiшi мовнi засоби i повнiше закрiпленi народною мовленнєвою традицiєю, чим ширше використовуються вони в усному й писемному мовленнi, в усiх його стилях i жанрах, тим стилiстично потужнiшою стає мова, тим повнiше реалiзуються її функцiональнi можливостi, а на цiй основi також i стилiстичнi барви мовних одиниць. Кожна з них стилiстично неповторна у всенародному та iндивiдуальному виявах.

Українська мова як мова рідна для українців – це їхня неповторна iдентичнiсть, одна з найсуттєвiших рис нацiональної самобутностi, iндивiдуальностi, безбережне джерело культури українського народу, яка свiй досконалий, найповнiший i завершальний вияв знаходить тодi, коли українська

мова всіма українцями (й не українцями) використовується стилістично, тобто передусім нормативно, логічно, точно, образно.

Сьогодні українська мова виходить на світову арену як мова великої світової держави. Прогресивне людство називає її мовою миру й прогресу. Сьогодні культура і мова виявилися об'єднаними в царині духовних вартостей людини і суспільства. У низькій культурі мови виявляються виразні ознаки бездуховності. Мовна культура – це надійна опора у вираженні незалежності думки, справжнього патріотизму Тож давайте берегти нашу святиню – українську мову.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дорошенко С. І. Вчимося говорити правильно і гарно / С. І. Дорошенко // Вивчаємо українську мову і літературу. – 2003. – № 4. – С. 3-7
2. Дудик П. С. Стилістика української мови : [навчальний посібник] / П. С. Дудик. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2005. – 368 с.
3. Коваль А. П. Практична стилістика української мови : [підручник] / А. Коваль. – К. : “Вища школа”, 1987. – 246 с.
4. Пазяк О. М. Українська мова і культура мовлення / О. М. Пазяк. – К., Український правопис. – 1994. – 218 с.

УДК 821.161.2"20"

ТАРАС ШЕВЧЕНКО І СЬОГОДЕННЯ

Мелкіян А. О., студент групи О1

Науковий керівник – викладач Марценюк А. В.

Технологічно-економічний коледж

Миколаївський національний аграрний університет

Живе Кобзар у пам'яті народу
Живуть його слова, і мрії, і думки
Хоч зазнавав великі перешкоди
Та спадщина його сягла віки.

“Шевченко – митець, який відкрив для української нації двері в безкінечність. Саме він є гарантом нашої вічності...”, – зазначив колись академік Микола Жулинський. Щоправда, вічність – це занадто абстрактна субстанція, яка в будь-якому випадку складається із суми конкретних історичних періодів. Сьогодні ж свідчить про зовсім не абстрактну актуальність творчості Великого Кобзаря. Тарас Шевченко став для України національним кодом, національним паролем. Україна – його Голгофа, її воля – його хрест. Він розіп'ятий був за свою Вітчизну і воскрес через неї. Всенародний біль – у ньому, вселюдська трагедія – у ньому, драматизм віку – у ньому. З книг, успадкованих українським народом, на чільному місці –

“Кобзар”. Безкомпромісність, бунтівливість – його найглибша сутність. Його творча спадщина – це не історія літератури, а перш за все моральні приписи, звернення до душі, до сумління кожного.

Для українського народу він не лише геніальний поет, він його сумлінна совість, бунтівний розум, його ніжне щире серце, сповнене великою любов'ю і безмежним стражданням. Ось чому його люблять і шанують усі – незалежно від віку, естетичних уподобань, ідейних позицій.

У найважчі роки ідейного чи соціального розшарування, духовного занепаду великий Кобзар щоразу ставав збирачем української нації, її прапором, її гаслом, її духовним маяком.

Феномен Тараса Шевченка давно став об'єктом дослідження філософів, літературознавців, лінгвістів, мистецтвознавців, культурологів, які прагнуть відшукати в житті і творчості поета свої таємниці. Деякі критики навіть вважають Шевченка поетом, який цілком зосередився на ідеї звільнення рідного народу і висловив цю ідею за допомогою незрівнянної сили поетичного слова, без будь-яких коливань та будь-якого компромісу. Але саме в цьому й полягає сила його поетичного таланту, він – універсальний, як саме життя в її протиріччях і вічному русі.

У чому ж феномен нашого великого митця? Чому і сьогодні, майже через півтора століття після його смерті, твори, написані ним, хвилюють, навчають, тривожать душі?

Ми вивчали його життєвий шлях, знаємо, що йому не судилося спокійного життя до останніх днів, до останнього подиху. Знаємо, що більше десяти років провів він на засланні, переносючи щоденну муштру у солдатській казармі, потерпаючи від важких хвороб. І незважаючи на все це, Шевченко передусім піклувався про свій нещасний гнаний народ, про свою безталанну Україну. Інтелігент з народу досяг неймовірного творчого злету. Його поезії вражають як гострим реалізмом, так і майстерністю слова та рими. У них він зображує страждання народу, його прагнення до волі, возвеличує людські моральні цінності. Усі думки його, вся любов його були присвячені людям, боротьбі за їх визволення і щастя. Для багатьох українців Тарас Шевченко – символ чесності, правди і безстрашності. Його називають пророком, оскільки багато з того, про що він писав у своїх творах, збулося і вони не втрачають своєї актуальності. Іноді навіть здається, що писав він більше не для своїх несвідомих сучасників, а для сьогодення; прагнучи від чогось застерегти, щось порадити, направити на путь істинну правнуків своїх. Як би там не було, а це – людина з великої літери, бо зробив український народ відомим і увійшов у світову літературу, посівши у ній почесне місце і довівши, що українці не є малоросами, а заслуговують називатись нацією.

Таким чином, творчість Тараса Шевченка є імпульсом до розуміння суті української історії, життя народу. Із упевненістю можна говорити, що “Тарас Шевченко виступає сьогодні духовним будівничим нашої держави”, через сприйняття поетової спадщини народ України “національно самостверджується, морально зміцнюється, духовно очищується”.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дзюба І. Пророче слово: Студії про філософські погляди Т. Г. Шевченка // Київ – 1986. – № 3. – С. 116-140.
2. Скуратівський В. Із спостережень над поетикою Шевченка // Сучасність. – 1994. – № 3. – 240 с.
3. Сумцов М. Гуманізм Шевченка // Зб. Пам'яті Тараса Шевченка. – К., 2005. – 180 с.
4. Шубравський В. Образ волі в поезії Шевченка // Зб. праць двадцять п'ятої наукової шевченківської конференції. – К. : Наук, думка, 1983. – С. 50-60.

ЗМІСТ

М.О. Багріна ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ У АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ОСНОВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЕЛЕМЕНТИ.....	4
Л.М. Вишенська ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	6
М.В. Ткач УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	8
К.А. Калугіна ОБЛІК НАРАХУВАННЯ І СПЛАТИ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	10
Г.В. Крепяк КЛАСИФІКАЦІЯ ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	13
О.В. Бабійчук ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ІНШИХ ВИПЛАТ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	16
Ю.І. Хименко ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	18
А.С. Брижата ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	20
А.О. Літвінова ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В ЦІЛЯХ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ.....	22
О.В. Осецька ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	24
Т.С. Очеретна ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ЛІМІТУ ЗАЛИШКУ ГОТІВКИ В КАСАХ ПІДПРИЄМСТВ.....	26
Л.С. Сахно ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА.....	28
А.С. Рубан ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	30
О.І. Ордеха ОБЛІК БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ТВАРИННИЦТВА.....	31
СЕКЦІЯ “ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ І ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СУБ’ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ”	
Т.В. Владечак ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ І НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ....	35
Г.І. Горбатюк НАПРЯМИ ГАРАНТУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ.....	37
С.С. Дюміна СКЛАДОВІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ.....	39

Л.В. Кулик ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ І ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	41
В.В. Мельнік АНАЛІЗ РИНКОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ФГ “ВЛАДАМ”.....	43
К.С. Телегіна СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ДОХОДІВ ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	45
Т.О. Умриш АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ВИТРАТ ОСНОВНОГО ВИДУ ДІЯЛЬНОСТІ.....	47
О.О. Христенко ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	48
І.В. Шевченко СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІТИЧНОЇ ОЦІНКИ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ....	50
М.С. Алтухова МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	52
Є.О. Заудальський МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	54
А.Ю. Корабахіна УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОБІГОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	56
Ю.І. Юрченко СТАН ТА ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ КРАЇНИ.....	58
В.П. Колодич ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ НА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	61
В.О. Тесляр ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	64
М.В. Антоненко ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.....	66
А.Ю. Коваль УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	68
СЕКЦІЯ “СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ОБЛІК, ФІНАНСОВА ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА”	
І.М. Голота НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	71
А.С. Мінаєва УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	73
О.В. Болгарина МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА... Ю.В. Висоцька ЕВОЛЮЦІЯ ФОРМУВАННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	75
І.Ю. Борисова ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ РОСЛИННИЦТВА.....	77
Н.А. Сідлак СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПРОДУКЦІЇ ОВОЧІВНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	79
Т.Ю. Баранова ДЕПОЗИТНІ РАХУНКИ ЯК РЕСУРСНА БАЗА БАНКІВ...	81
	83

Д.В. Боднар ЦІННІ ПАПЕРИ В СИСТЕМІ КРЕДИТУВАННЯ.....	85
М.Я. Мартинова СПОСОБИ ЗАХИСТУ БАНКОТ ТА ЦІННИХ ПАПЕРІВ.....	87
О.О. Масєєва ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК КЛІЄНТІВ І БАНКУ ЧЕРЕЗ СИСТЕМУ “КЛІЄНТ-БАНК”	89
В.В. Мілляр ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З БАНКІВСЬКИМИ МЕТАЛАМИ.....	91
Ю.Ю. Розульська ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	93
Т.С. Топорова БІТКОІН – ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНА ВІРТУАЛЬНА ВАЛЮТА.....	95
К.О. Чикунда БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ПОЛЬЩІ.....	97
С.С. Мисько ОСОБЛИВОСТІ ПОХОДЖЕННЯ ГРИВНІ ЯК НАЦІОНАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ.....	99
І.О. Малиновська СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ.....	100
І.О. Малиновська ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ФІНАНСОВОЇ ДУМКИ.....	102
А.Г. Артеменко ВПЛИВ ВАЛЮТНОГО КУРСУ НА СТАН ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	104
О.М. Коваль ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	106
І.О. Малиновська РЕМРАЛ – СПІЛЬНОТА ПРОФЕСІОНАЛІВ У ГАЛУЗІ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ.....	109
А.А. Кушнарєва СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.....	111
Н.С. Марченко СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ У НІМЕЧЧИНІ.....	113
Т.В. Байдаченко ФІНАНСУВАННЯ АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	115
Т.Ю. Баранова ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ.....	117
Л.С. Баришник СТРАХУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ ДЕПОЗИТІВ В АНГЛІЇ.....	119
Д.В. Боднар МЕТОДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	121
О.М. Бодруг ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ.....	123
В. В. Брижатова ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ... ..	125
О.В. Бузник ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАХУВАННЯ МАЙНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	127
І.М. Власюк ОСНОВНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	129
Г.О. Глух СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ.....	131
В.А. Голубенко ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	133
О.С. Задорожнюк УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	135
О.А. Зверєв ДЕРЖАВНИЙ ФОНД ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	137

Т.М. Каратай МЕХАНІЗМ КРЕДИТУВАННЯ ТА ФІНАНСУВАННЯ МВФ.....	139
А.Ю. Козаченко ФОРМУВАННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	141
В.А. Кучер ДІЯЛЬНІСТЬ АФРИКАНСЬКОГО БАНКУ РОЗВИТКУ.....	143
О.М. Лаврова ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	145
Н.М. Мазур СПІВПРАЦЯ МБРР З УКРАЇНОЮ.....	147
О.О. Масєєва ІПОТЕЧНЕ БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	149
Н.О. Мейдер ДІЯЛЬНІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ.....	151
С.С. Мисько ШЛЯХИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА.....	153
К.А. Мікуляк ДІЯЛЬНІСТЬ БАГАТОСТОРОННЬОЇ АГЕНЦІЇ ГАРАНТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ.....	155
Г.С. Морощук ФІНАНСОВА КРИЗА ЯК ІНДИКАТОР СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ.....	157
Д.В. Нетовканий РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....	159
Ю.Ю. Рогульська ЗНАЧЕННЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	161
Ю.С. Сердечна ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОГО БАНКУ РЕКОНСТРУКЦІЇ І РОЗВИТКУ.....	163
Я.Ю. Сидорчук СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ.....	166
К.І. Стецюк ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКУ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ.....	168
Т.С. Топорова ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ТА УХИЛЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ.....	170
Є.С. Тройнікова ДОСВІД СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР ЗА КОРДОНОМ.....	172
М.С. Флоренко ДОСВІД СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН ЗА КОРДОНОМ.....	174
Т.В. Харевич ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	176
В.Ф. Шкапоєд РОЗВИТОК І ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖАМЕРИКАНСЬКОГО БАНКУ РОЗВИТКУ.....	178
М.В. Януш ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	180
Ю.І. Алексєєва КРЕДИТУВАННЯ АГРОБУЗНЕСУ.....	182
К.О. Вельховацька СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	184
С.В. Дудник ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	186

Т.М. Каратай УПРАВЛІННЯ ЗОЛOTOВАЛЮТНИМИ РЕЗЕРВАМИ В УКРАЇНІ.....	188
А.А. Кушнар'ова ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ.....	190
М.В. Лунгол ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В БІЗНЕСОВИХ СТРУКТУРАХ.....	192
Н.М. Мазур НАПРЯМИ ПОДОЛАННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ.....	194
І.О. Малиновська ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ.....	196
К.А. Мікуляк ПРОБЛЕМИ РОЗПОДІЛУ ВИДАТКОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ МІЖ РІВНЯМИ ВЛАДИ В УКРАЇНІ.....	198
Я.Ю. Сидорчук ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	200
Н.А. Савельєва РОЛЬ МОЛОДІ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	202
Н.В. Зайченко ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ДОХІД ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	204
М.О. Багріна СКЛАДОВІ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	205
С.В. Дудник НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	207
К. Р. Олейніченко НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА.....	210
М.В. Лунгол ПРОБЛЕМИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА АКТУАЛЬНІ ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	212
Д.П. Христюк СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ: НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	214
М.М. Щербак ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ТА РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	216
СЕКЦІЯ “ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ”	
А.В. Вєтрова РОЗВИТОК МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ АПК УКРАЇНИ.....	218
Г.В. Коник ОСОБЛИВОСТІ ПОСТАЧАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ.....	220
Ю.М. Семенчук ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ.....	222
О.О. Онищенко РОЛЬ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ У РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.....	224
В.С. Величинський РОЗВИТОК МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СЕЛІ.....	226

<i>Н.В. Коршунова</i> ЕКОНОМІЧНА КОН'ЮНКТУРА РИНКУ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	228
<i>С.О. Дорога</i> СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЕЛА.....	230
СЕКЦІЯ “СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ”	
<i>А. Ткачук</i> ПУБЛІЧНІ І СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЯК ПРЕДМЕТ ПОЛІТИКИ.....	233
<i>В. Зубань</i> СОЦІОЛОГІЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ.....	234
<i>А. Гайченко</i> АГОНІСТИЧНИЙ ПЛЮРАЛІЗМ ЯК МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ.....	236
<i>Е.В. Черевчук</i> ПРОБЛЕМИ ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ.....	237
<i>Н.П. Шведова</i> ВПЛИВ БАТЬКІВ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ.....	240
<i>В.Є. Мігачов</i> ВИДАТНІ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОСТІ ТА ЇХ ВКЛАД У РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА.....	241
<i>К.С. Охріменко</i> ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА ПІДЛІТКІВ.....	243
<i>Н.Д. Чуприна</i> СІМ'Я ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ, МАЛА СОЦІАЛЬНА ГРУПА.....	245
<i>В.С. Решетніков</i> РОЗВИТОК ТА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В СОЦІУМІ.....	247
<i>О.М. Власенко</i> ВПЛИВ МОЛОДІЖНОЇ СУБКУЛЬТУРИ НА ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН ТА ОСОБИСТІСНОГО “Я”.....	249
<i>А.В. Кушнір</i> ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СУСПІЛЬСТВО.....	251
<i>Н.Ю. Лук'янчук</i> ПРОБЛЕМА КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	253
<i>В.О. Гнідий</i> ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ...	255
СЕКЦІЯ “ПОЛІТЕКОНОМІЯ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ У ВИРІШЕННІ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ”	
<i>К.А. Мікуляк</i> ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ.....	257
<i>І.М. Власюк</i> ІСТОРИЧНІ УМОВИ ВИНИКНЕННЯ МЕРКАНТИЛІЗМУ ТА ЙОГО ВИЗНАЧАЛЬНІ ОЗНАКИ.....	259
<i>І.О. Малиновська</i> МЕТОДОЛОГІЯ КЛАСИЧНОЇ ШКОЛИ ПОЛІТЕКОНОМІЇ.....	261
<i>О.В. Кадимський</i> НАЙНОВІШІ ЕКОНОМІЧНІ ТЕОРІЇ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.....	263
<i>Н.С. Рябоконт</i> РИНКОВА ЕКОНОМІКА: РИСИ ТА УМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ.....	265
<i>Д.В. Смутило</i> РИНОК ПРАЦІ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ.....	267

**СЕКЦІЯ “АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА”**

В.Ю. Григоренко ТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	269
О.М. Власенко ЛОБІЗМ ЯК СПОСІБ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНОГО ТОВАРОВИРОБНИКА.....	271
А.В. Кушнір ТЕХНОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА.....	273
Е.В. Черевчук СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОЇ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ.....	275
Я. Ю. Сидорчук ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ БЕЗРОБІТТЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	277
К.А. Мікуляк ДЕФІЦИТ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ.....	279
І.О. Малиновська ДИНАМІКА ВВП В УКРАЇНІ.....	281
А.А. Кушнарьова ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА США.....	283
Ю.С. Сердечна МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗРАХУНКУ ІНДЕКСУ СПОЖИВЧИХ ЦІН В УКРАЇНІ.....	285
Е.М. Ковач КОЛИВАННЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ В УКРАЇНІ.....	287
І.М. Власюк ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС УКРАЇНИ.....	289
А.Ю. Бадах ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК.....	291
Т.М. Каратай ЗМІНА РІВНЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ.....	294

**СЕКЦІЯ “ФІЛОСОФСЬКА І СОЦІАЛЬНА ДУМКА:
МИНУЛЕ І СУЧАСНІСТЬ”**

І.С. Давід СЕНС ЖИТТЯ І ПРИЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ.....	296
І.В. Мірошніченко СМЕРТЬ З ФІЛОСОФСЬКОЇ ТОЧКИ ЗОРУ.....	298
А.І. Бурковська ТЕОРІЯ НАДЛЮДИНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ТВОРІВ ПИСЬМЕННИКІВ ТА ФІЛОСОФІВ.....	300
Є.О. Груздова ДОЛЯ І ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ.....	302
Л.О. Семенчук СФЕРИ БУТТЯ ЛЮДИНИ.....	304
К.А. Каючкіна ЕМОЦІЇ ЛЮДИНИ.....	307
О.М. Гавриленко ФІЛОСОФСЬКІ МОТИВИ ЛІРИКИ ОМАРА ХАЙЯМА..	308
Ю.М. Бережєвська ЛЮБОВ ЯК СПОСІБ ЛЮДСЬКОГО ІСНУВАННЯ.....	311
А.О. Деревянко РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРІЇ.....	313
Ю.А. Мосінзова ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА – ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛОСОФ.....	315
А.В. Камашев РОЗДУМИ ПРО СЕНС ЖИТТЯ.....	317
С.В. Ніцак ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОГО УКРАЇНЦЯ.....	318
О.М. Полієнко КІНЕЦЬ СВІТУ – НЕМОЖЛИВИЙ АБО НЕМИНУЧИЙ?....	320
М.В. Романчик БІОЛОГІЧНЕ І СОЦІАЛЬНЕ В ЛЮДИНІ.....	322

<i>А.А. Тимошенко</i> ВПЛИВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ЛЮДИНИ.....	324
<i>С.В. Човага</i> ВПЛИВ ФІЛОСОФІЇ НА ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО СВІТОГЛЯДУ.....	326
СЕКЦІЯ “ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ОЧИМА СТУДЕНТІВ”	
<i>І.А. Верещак</i> НАСИЛЛЯ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА В УКРАЇНІ.....	329
<i>О.А. Куліш</i> ФІЛОСОФІЯ ЖИТТЯ.....	331
<i>К.О. Кравченко</i> СПОРТ ЯК СКЛАДОВА ФОРМА СВІТОГЛЯДУ.....	333
<i>О.О. Сербенюк</i> СЕНС ЖИТТЯ.....	335
<i>О.Г. Юрченко</i> ФІЛОСОФІЯ В СИСТЕМІ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ.....	337
<i>А.С. Бенедишина</i> ІЗГОЇ СУСПІЛЬСТВА.....	340
<i>І.Б. Марченко</i> ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ЛЮДИНУ.....	341
<i>А.С. Ковальчук</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФІЛОСОФІЇ ТА МІФОЛОГІЇ.....	343
СЕКЦІЯ “СУЧАСНІ КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ Й ОСВІТІ”	
<i>Ю.О. Аркуша</i> SIGMO – ГОЛОСОВИЙ ПЕРЕКЛАДАЧ НА 25 МОВАХ.....	346
<i>О.С. Божко</i> 3D-ПРИНТЕР.....	347
<i>А.І. Бурковська</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ “WATSON”.....	349
<i>Н.В. Коришунова</i> ГВИНТІВКА, ЩО СТРІЛЯЄ БЕЗ ПРОМАХУ.....	350
<i>О.О. Онищенко</i> ПЛАН РОЗРОБКИ ПЛАЦА-НЕВИДИМКИ.....	352
<i>Ю.М. Семенчук</i> ІННОВАЦІЙНИЙ МІКРОКОМП'ЮТЕР EDISON.....	354
<i>В.В. Пермякова</i> ШПИГУНСЬКИЙ МОНІТОР.....	355
<i>А.М. Школяр</i> 3D ПРИНТЕРИ У МЕДИЦИНІ.....	357
<i>М.В. Романчик</i> TOUCHBASE – ВІЗИТКИ НОВОГО ПОКОЛІННЯ.....	359
<i>А.А. Тимошенко</i> ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ WEBMONEY TRANSFER.....	361
<i>М.О. Алексєєва-Юрченко</i> ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В АГРОСФЕРІ.....	363
<i>О.М. Власенко</i> АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	365
<i>В.С. Великоіваненко</i> БОРТОВІ КОМП'ЮТЕРИ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ ТЕХНІЦІ.....	367
<i>Д.В. Мачко</i> ЗАСТОСУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПОЗИЦІОНУВАННЯ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	368
<i>М.Ю. Шатохін</i> СИСТЕМИ ТЕХНІЧНОГО ЗОРУ.....	370
<i>А.С. Пилипенко</i> APPLE – ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ.....	372
<i>С.С. Кулікова</i> ЧПУВАННЯ ТВАРИН.....	373
<i>І.А. Шишилов</i> LI-FI – ТЕХНОЛОГІЯ МАЙБУТНЬОГО.....	375
<i>А.О. Мелкіян</i> GOOGLE. І ЦЕ ПОШУКОВИЙ ГІГАНТ?.....	377
<i>О.О. Пригоровський</i> ДО ЧОГО ДІЙШЛА ТЕХНІКА!.....	379

**СЕКЦІЯ “МОВНІ, ЛІТЕРАТУРНІ ТА ІСТОРИЧНІ ФЕНОМЕНИ
У СУЧАСНОМУ СВІТІ”**

<i>І.П. Колодій</i> ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	382
<i>Я.І. Абламстова</i> БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ РОДИНИ АРКАСІВ.....	384
<i>В.І. Печура</i> КОЗАЧЧИНА ЯК ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.....	386
<i>Ю.О. Токар</i> ВЕРБАЛЬНІ І НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ДІЛОВОГО МОВЛЕННЄВОГО ЕТИКЕТУ.....	388
<i>А.О. Кисельов</i> ЛАТИНСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	390
<i>Н.С. Никипорчик</i> ОСНОВНІ ЗАСОБИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	392
<i>Я.Б. Нахімовська</i> ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАХОДИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ В УМОВАХ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА УНІВЕРСИТЕТУ.....	395
<i>І.В. Довгопола</i> КУЛЬТУРА МОВИ У ФОРМАТІ ПРАКТИЧНОЇ СТИЛІСТИКИ.....	396
<i>А.О. Мелкіян</i> ТАРАС ШЕВЧЕНКО І СЬОГОДЕННЯ.....	398

Наукове видання

Матеріали
27-ї студентської науково-теоретичної конференції

**“Участь молоді у розбудові агропромислового
комплексу країни”**

м. Миколаїв, 26-28 березня 2014 р.

Технічний редактор: І.В. Ксьонжик

Комп'ютерна верстка: Ю.В. Антонович

Формат 60 x 84 1/16. Ум. друк. арк. 7,8

Тираж 100 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. П. Комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.